

**LATVIJAS UNIVERSITĀTE
JURIDISKĀ FAKULTĀTE**

PROMOCIJAS DARBS

**TIESĪBU TIKT AIZMIRSTAM INTERNETA MEKLĒTĀJPROGRAMMĀS
MIJEDARBĪBA AR IZTEIKSMES BRĪVĪBU**

Tiesību zinātnes
doktora studiju programmas
doktorante
Lolita Buka
LB10102

Promocijas darba vadītājs:
Dr.iur. Asoc.prof. Artūrs Kučs

Rīga 2020

SATURA RĀDĪTĀJS

Satura rādītājs.....	2
Ievads.....	4
1. Tiesības tikt aizmirstam kā izteiksmes brīvības ierobežojums	14
1.1. Tiesības tikt aizmirstam interneta meklētājprogrammās <i>Google Spain</i> sprieduma izpratnē	14
1.2. Tiesības tikt aizmirstam un tiesības saņemt un izplatīt informāciju	19
1.3. Interneta meklētājprogrammu pakalpojumu sniedzēju izteiksmes brīvība.....	23
2. Izteiksmes brīvības un tiesību tikt aizmirstam samērošanas posmi	33
2.1. Izteiksmes brīvības ierobežošana <i>Google Spain</i> spriedumā un tā sekas.....	33
2.2. Cilvēktiesību ierobežošanas tests cilvēktiesību dokumentos.....	37
2.3. Ar likumu noteikts ierobežojums un tā mērķis	43
2.4. Tiesības tikt aizmirstam: vai patstāvīgas cilvēktiesības?.....	51
3. Samērīgums: Tiesību tikt aizmirstam nepieciešamība demokrātiskā sabiedrībā	56
3.1. Interneta vides īss raksturojums.....	56
3.2. Interneta meklētājprogrammas	63
3.3. Tiesību uz datu dzēšanu pirmsākumi un attīstība	70
3.4. Tiesību tikt aizmirstam atzīšana ES tiesībās.....	77
3.5. ES un starptautiskās sabiedrības viedoklis	87
3.6. Tiesības tikt aizmirstam - izteiksmes brīvības garants?.....	96
4. Samērīgums: Tiesību tikt aizmirstam piemērotība personas datu aizsardzībai	98
4.1. Interneta meklētājprogrammu rīcība, piemērojot tiesības tikt aizmirstam	98
4.2. Tiesību tikt aizmirstam efektivitāte	104
5. Samērīgums: Tiesības tikt aizmirstam kā saudzīgākais līdzeklis personas datu aizsardzībai.....	109
5.1. Avota mājaslapu pienākumi.....	110
5.1.1. Pienākums panākt lapas neattēlošanu meklētājprogrammā.....	110
5.1.2. Anonimizēšana.....	117
5.1.3. Informācijas derīguma termiņš	121

5.1.4. Informācijas papildināšana	124
5.2. Interneta meklētājprogrammu pakalpojumu sniedzēju pienākumi	126
5.2.1. Pienākums uzraudzīt saturu	126
5.2.2. Meklēšanas rezultātu šķirošana un kārtošana	137
6. Samērīgums <i>stricto sensu</i>	143
6.1. Datu subjekta loma sabiedrībā	148
6.2. Pienesums vispārējās nozīmes debašu veicināšanā	154
6.3. Bērnu tiesību aizsardzība	160
6.4. Informācijas precizitāte	165
6.5. Datu sensitivitāte	169
6.6. Informācija par sodāmību un pārkāpumiem	174
6.7. Informācijas vecums	177
6.8. Informācijas autors	182
6.9. Informācijas iegūšanas veids	192
6.10. Informācijas publicēšanas un pasniegšanas veids	197
6.11. Publikācijas radītais kaitējums	200
6.12. Datu subjekta iepriekšēja rīcība	203
Kopsavilkums	205
Anotācija	213
Abstract	214
Das Abstract	215
Izmantotās literatūras, normatīvo aktu un juridiskās prakses saraksts	217
Izmantoto saīsinājumu saraksts	266

IEVADS

Pētāmās problēmas raksturojums un tās aktualitātes pamatojums, izvēlētā temata nozīmība teorijā un praksē

Mūsdienās lielākā daļa sabiedrības savu dzīvi vairs nevar iedomāties bez datora un interneta, kā arī interneta meklētājprogrammām, kas kā bibliotekārs norāda, kur atrodama meklētā informācija. Palielinoties internetā pieejamajam informācijas, tajā skaitā personas datu, daudzumam arvien aktuālāks kļūst jautājums, vai visai informācijai internetā jābūt pieejamai mūžīgi.

Frīdrihs Nīče reiz teicis, ka bez aizmirstā nav iespējams dzīvot.¹ 2014. gada 13. maijā Eiropas Savienības Tiesa (EST) šo atziņu attiecināja arī uz personas datiem, kuriem iespējams piekļūt ar interneta meklētājprogrammu palīdzību. Proti, EST ar spriedumu lietā *Google Spain* norādīja, ka interneta meklētājprogrammu pakalpojumu sniedzējiem ir pienākums nodrošināt ikviena tiesības tikt aizmirstam gadījumos, kad konkrētu iemeslu dēļ interneta meklētājprogramma vairs nav tiesīga apstrādāt šīs personas datus.²

Google Spain spriedums ir laba ilustrācija tam, ka tiesību uz privāto dzīvi un izteiksmes brīvības samērošana internetā ir viens no lielākajiem mūsdienu izaicinājumiem.³ Personas datu aizsardzības eksperti sprieduma atziņas vērtēja atzinīgi, norādot, ka tas ir pozitīvs solis pretī visaptverošākai personas datu aizsardzībai interneta vidē.⁴ Savukārt izteiksmes brīvības atbalstītāji norādīja uz negatīvajām sekām, ko spriedums var atstāt uz interneta lietotāju iespējām saņemt informāciju un personu vēlmi izteikties tiešsaistē.⁵

Izteiksmes brīvības ierobežošana internetā var izpausties dažādi, sākot ar tehniskiem risinājumiem informācijas piekļuves ierobežošanai, piemēram, informācijas bloķēšana un filtrēšana, beidzot ar datu un privātuma aizsardzības noteikumiem, kas neļauj informāciju izplatīt.⁶ Tādēļ, ņemot vērā interneta meklētājprogrammu svarīgo lomu izteiksmes brīvības pastāvēšanā un

¹ Nietzsche F. *On the Advantage and Disadvantage of History for Life*. Cambridge: Hackett Publishing Company, 1980, p. 33.

² EST 13.05.2014. spriedums lietā C-131/12 *Google Spain SL un Google Inc. pret Agencia Española de Protección de Datos (AEPD) un Mario Costeja González*.

³ Ģenerālvokāta Maceja Špunara 10.01.2019. secinājumi EST lietā C-136/17 G. C., A. F., B. H., E. D. pret Commission nationale de l'informatique et des libertés (CNIL), 1. p.

⁴ Frantziou E. Further Developments in the Right to be Forgotten: The European Court of Justice's Judgment in Case C-131/12, *Google Spain, SL, Google Inc v Agencia Espanola de Proteccion de Datos*. *Human Rights Law Review*, 2014, 30 October, Vol. 14, p. 762.

⁵ Brook. J. Narrowing the Right to be forgotten: Why the European Union needs to amend the proposed Data Protection Regulation. *Brooklyn Journal of International Law*, 2014, 20 January, Vol. 39, p. 489; Cooper M. R. Search Engine Liability under the Libe Data Reulation Proposal: Interpreting Third Party Responsibilities as Informed by Google Spain. *Georgetown Journal of International Law*, 2014, 12 July, Vol. 45, p. 877.

⁶ Report No.A/HRC/17/27 of the Special Rapporteur Frank La Rue to the Human Rights Council on key trends and challenges to the right of all individuals to seek, receive and impart information and ideas of all kinds through the Internet, p.28. Pieņemts 16.05.2011. Pieejams: https://www2.ohchr.org/english/bodies/hrcouncil/docs/17session/A.HRC.17.27_en.pdf [aplūkots 01.04.2019.].

nodrošināšanā internetā, tiek uzskatīts, ka meklēšanas rezultātu ietekmēšana⁷ ierobežo un apdraud izteiksmes brīvību.⁸ Daži autori tiesības tikt aizmirstam pat ir nodēvējuši par „izteiksmes brīvības internetā lielāko draudu šajā desmitgadē”⁹ un „par, iespējams, lielāko kļūdu, kādu EST jebkad pieļāvusi”¹⁰. Viņiem bažas rada fakts, ka tiesības tikt aizmirstam varētu nelabvēlīgi ietekmēt personu tiesības iegūt un izplatīt informāciju internetā. Papildus šajā kontekstā ir jāņem vērā diskusija par to, vai interneta meklētājprogrammas pakalpojuma nodrošinātājs caur interneta meklētājprogrammu izmanto izteiksmes brīvību un kā šāda izteiksmes brīvība būtu samērojama ar citām pamattiesībām.

Kaut arī EST spriedumā lietā *Google Spain* vairākkārt atzīmē pamattiesību nozīmīgumu, īpaši uzsverot Hartas 7. un 8. pantā ietvertās tiesības uz privātumu un datu aizsardzību, tiesa šajā spriedumā gandrīz pilnībā ir atturējusies analizēt vai komentēt šo tiesību saturu, tvērumu vai mijiedarbību ar citām pamattiesībām. Kaut arī ir pilnīgi skaidrs, ka tiesības tikt aizmirstam ir jāsamēro ar citām pamattiesībām,¹¹ EST nav atzīmējusi, ka tiesības tikt aizmirstam varētu ierobežot kādas citas pamattiesības, piemēram, izteiksmes brīvību, attiecīgi nenorādot uz kritērijiem, kas būtu ņemami vērā, samērojot šīs pamattiesības.¹²

2018. gadā tiesības tikt aizmirstam interneta meklētājprogrammās tika nostiprinātas Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas 2016/679 par fizisku personu aizsardzību attiecībā uz personas datu apstrādi un šādu datu brīvu apriti un ar ko atceļ Direktīvu 95/46/EK (VDAR) 17. pantā¹³, kas satur detalizētāku un šķietami skaidrāku šo tiesību regulējumu.¹⁴ Kaut arī VDAR uzsver izteiksmes brīvības svarīgumu, tā nav uzskatāma par izsmeļošām vadlīnijām izteiksmes brīvības un personas datu aizsardzības un tiesību uz privāto dzīvi samērošanā.¹⁵

Uz neskaidrībām tiesību tikt aizmirstam interneta meklētājprogrammās piemērošanā norāda arī aktuālākā EST prakse. 2016. gadā, atsaucoties uz Itālijas Augstākās tiesas lūgumu, EST

⁷ Recommendation CM/Rec(2012)3 of the Committee of Ministers of Council of Europe on the protection of human rights with regard to search engines, p. 12. Pieņemts 04.04.2012. Pieejams: https://search.coe.int/cm/Pages/result_details.aspx?ObjectID=09000016805caa87 [aplūkots 01.04.2019.].

⁸ Piemēram, Adams Shoor E. Narrowing the Right to Be Forgotten: Why the European Union Needs to Amend the Proposed Data Protection Regulation. *Brooklyn Journal of International Law*, 2014, 20 January, Vol. 39, ps. 487–521., p. 9.

⁹ Rosen J. Symposium Issue: The Right to Be Forgotten. *Stanford Law review*. Pieejams: <http://www.stanfordlawreview.org/online/privacy-paradox/right-to-be-forgotten> [aplūkots 01.03.2017.].

¹⁰ UK House of Lords European Union Committee 2nd Report of Session 2014–15 EU Data Protection law: a ‘right to be forgotten’? p. 5. Pieejams: <http://www.publications.parliament.uk/pa/ld201415/ldselect/ldecom/40/4002.htm> [aplūkots 01.04.2019.].

¹¹ Ģenerālvokāta Maceja Špunara 10.01.2019. secinājumi EST lietā C-507/17 *Google LLC* pret *Commission nationale de l'informatique et des libertés (CNIL)*, 57. p.

¹² *Ibid.* 68. p.

¹³ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2016/679 par fizisku personu aizsardzību attiecībā uz personas datu apstrādi un šādu datu brīvu apriti un ar ko atceļ Direktīvu 95/46/EK. Pieņemta 27.04.2016., 17. pants. [22.12.2019. red.].

¹⁴ Dulong de Rosnay M., Guadamuz A. Memory Hole or Right to Delist? Implications of the Right to Be Forgotten for Web Archiving, p. 58. Pieejams: <https://ssrn.com/abstract=3107565> [aplūkots 29.12.2019.].

¹⁵ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2016/679 par fizisku personu aizsardzību attiecībā uz personas datu apstrādi un šādu datu brīvu apriti un ar ko atceļ Direktīvu 95/46/EK. Pieņemta 27.04.2016., 85. pants. [22.12.2019. red.]; Keller D. The GDPR and National Legislation: Relevant Articles for Private Platform Adjudication of “Right to Be Forgotten” Requests. Pieejams: <https://inform.org/2017/05/05/the-gdpr-and-national-legislation-relevant-articles-for-private-platform-adjudication-of-right-to-be-forgotten-requests-daphne-keller/> [aplūkots 22.12.2019.].

precizēja, kā personas tiesības tikt aizmirstam būtu jābalansē ar sabiedrības tiesībām iegūt informāciju un tiesiskās paļāvības principu publiskos reģistros.¹⁶ 2019. gada septembrī tiesa analizēja tiesības tikt aizmirstam īpašu kategoriju datu kontekstā¹⁷ un aplūkoja tiesību tikt aizmirstam teritoriālo piemērojamību¹⁸.

Tādējādi, tā kā tiesības tikt aizmirstam tikušas attiecinātas uz interneta meklētājprogrammām samērā nesen, secināms, ka izpratne par to tvērumu attīstās tik pat ātri kā tehnoloģijas, ar kuru izmantošanu tās saistītas. Gan nepārtraukti augošais tiesu prakses daudzums, gan interneta lietotāju nemainīgi lielā interese par šīm tiesībām¹⁹ liecina par šīs attīstības ilgtspēju.

Ņemot vērā iepriekš minētos apsvērumus, jau pašā sākumā ir jānosprauž šī pētījuma robežas, atsakoties no ambīcijām aplūkot pilnīgi visus ar tiesībām tikt aizmirstam interneta meklētājprogrammās saistītos jautājumus. Šāds uzstādījums būtu pārāk plašs un nerealizējams viena pētījuma ietvaros.

Promocijas darbā “Tiesību tikt aizmirstam interneta meklētājprogrammās mijiedarbība ar izteiksmes brīvību” visaptveroši analizēts, kā samērot tiesības tikt aizmirstam interneta meklētājprogrammās ar izteiksmes brīvību. Promocijas darbā ir aktualizēti vairāki ar šo tiesību attīstību saistīti jautājumi, taču liela pētījuma daļa veltīta kritērijiem, kas būtu jāņem vērā, samērojot tiesības tikt aizmirstam interneta meklētājprogrammās, kas nesaraunami saistītas ar tiesībām uz privāto dzīvi un personas datu aizsardzību, un izteiksmes brīvību. Autore seko doktrīnas un tiesu prakses atziņām par *Google Spain* spriedumā atzīto tiesību negatīvo ietekmi tieši uz izteiksmes brīvību, mazāk uzmanības pievēršot citām potenciāli ietekmētajām tiesībām.

Promocijas darbs uzskatāms par inovatīvu, jo tajā vispusīgi aplūkoti kritēriji, kas būtu ņemami vērā, samērojot tiesības tikt aizmirstam interneta meklētājprogrammās un izteiksmes brīvību. Pētījumam ir gan teorētiska, gan praktiska nozīme. Atsevišķi tiesību tikt aizmirstam un izteiksmes brīvības kritēriji atrodami, piemēram, EST vai Eiropas Cilvēktiesību tiesas (ECT) spriedumos, un arī dažādās publikācijās autori analizējuši dažādus šo tiesību mijiedarbības aspektus. Tomēr promocijas darbs ir pirmais darbs Latvijā un, iespējams, arī Eiropā, kurā tiesību tikt aizmirstam interneta meklētājprogrammās piemērošana aplūkota kā izteiksmes brīvības ierobežojums un analizēta šī ierobežojuma pieļaujamība. Tādēļ šis pētījums var kalpot arī kā palīgīdzeklis ikvienam tiesību tikt aizmirstam interneta meklētājprogrammās piemērotājam, lai nodrošinātu, ka katrā atsevišķā situācijā tiek rasts taisnīgs risinājums. Autore cer, ka promocijas

¹⁶ EST 09.03.2017. spriedums lietā C-398/15 Camera di Commercio, Industria, Artigianato e Agricoltura di Lecce pret Salvatore Manni.

¹⁷ EST 24.09.2019. spriedums lietā C-136/17 GC u.c. pret Commission nationale de l'informatique et des libertés (CNIL).

¹⁸ EST 24.09.2019. spriedums lietā C-507/17 Google LLC pret Commission nationale de l'informatique et des libertés (CNIL).

¹⁹ Satura noņemšanas pieprasījumi saskaņā ar Eiropas datu aizsardzības tiesību aktu prasībām. Pieejams: <https://transparencyreport.google.com/eu-privacy/overview?hl=lv> [aplūkots 29.12.2019.].

darbā paustās atziņas veicinās tiesiskās domas attīstību un veicinās izpratni par izteiksmes brīvības un tiesību uz privāto dzīvi robežām internetā, gan no interneta lietotāju, gan no iestāžu un tiesu kā tiesību normu piemērotāju perspektīvas. Visbeidzot jāatzīmē, ka promocijas darbs ir izmantojams arī akadēmiskiem nolūkiem, izglītojot topošos un esošos tiesību zinātņu speciālistus cilvēktiesību, personas datu aizsardzības un mediju tiesību jomās.

Promocijas darba mērķis un uzdevumi

Promocijas darbā autore aktualizē nepieciešamību piemērot tiesības tikt aizmirstam interneta meklētājprogrammās tādējādi, lai tās būtu saderīgas arī ar citām cilvēktiesībām. Promocijas darba mērķis ir analizēt tiesību tikt aizmirstam interneta meklētājprogrammās mijiedarbību ar izteiksmes brīvību, īpašu uzmanību pievēršot samērīguma izvērtēšanas problemātikai.

Promocijas darba mērķa sasniegšanai izvirzīti šādi uzdevumi:

1) izpētīt gan tiesību tikt aizmirstam tiesisko pamatu, gan EST argumentāciju attiecinot šīs tiesības uz interneta meklētājprogrammām, tādējādi noskaidrojot tiesību tikt aizmirstam interneta meklētājprogrammās jēdzienu,

2) analizēt tiesību tikt aizmirstam mijiedarbību ar interneta lietotāju un pakalpojumu sniedzēju, tostarp interneta meklētājprogrammas pakalpojumu sniedzēju, izteiksmes brīvību, nosakot tiesību tikt aizmirstam interneta meklētājprogrammās piemērošanas robežas,

3) analizēt interneta meklētājprogrammu pakalpojumu sniedzēju un nacionālo tiesu praksi saistībā ar tiesībām tikt aizmirstam interneta meklētājprogrammās, tādējādi nosakot iespējamās problēmsituācijas šo tiesību piemērošanā,

4) rast iespējamus risinājumus konstatētajām problēmsituācijām tiesību tikt aizmirstam piemērošanā praksē.

Pētījuma gaita izvēlēta atbilstoši izvirzītajiem darba uzdevumiem, sākotnēji aplūkojot tiesību tikt aizmirstam būtību un pēc tam iztīrājot šo tiesību mijiedarbību ar izteiksmes brīvību. Tiesu prakses un tajā izgaismoto problēmsituāciju analīze un iespējamie risinājumi atspoguļoti katrā darba nodaļā tematiski.

Promocijas darba struktūra un apjoms

Vispusīgai un padziļinātai izpētei promocijas darba struktūra ir veidota, to iedalot sešās nodaļās ar apakšnodaļām, ievadu, kopsavilkumu, anotācijām, literatūras sarakstu un saīsinājumu sarakstu. Darba kopējais apjoms ir 262 lappuses un tas sastāv no:

1. ievada, kurā izklāstīts pētāmās problēmas raksturojums, tās robežas un aktualitāte, temata nozīmība teorijā un praksē, promocijas darba mērķis, uzdevumi un struktūra, kā arī promocijas darbā izmantotās metodes un bibliogrāfiskais raksturojums (9 lappuses);
2. pirmās nodaļas ar tās 3 apakšnodaļām, kas veltītas tiesību tikt aizmirstam būtības un to saskares punktu ar izteiksmes brīvību noskaidrošanai (18 lappuses). Pirmajā apakšnodaļā analizētas EST *Google Spain* spriedumā ietvertās atziņas par tiesībām tikt aizmirstam interneta meklētājprogrammās. Otrajā apakšnodaļā iezīmēta tiesību tikt aizmirstam interneta meklētājprogrammās un tiesību saņemt un izplatīt informāciju mijiedarbība. Savukārt trešajā apakšnodaļā analizēta interneta meklētājprogrammu pakalpojumu sniedzēju izteiksmes brīvības potenciālā ietekme uz tiesībām tikt aizmirstam.
3. otrās nodaļas ar tās 4 apakšnodaļām, kas iezīmē testu, kādam vajadzētu sekot tiesību piemērotājam, lai rastu pareizo līdzsvaru starp tiesībām tikt aizmirstam interneta meklētājprogrammās un izteiksmes brīvību (23 lappuses). Pēc šī testa strukturēts arī pārējais pētījums.
4. trešās nodaļas ar tās 6 apakšnodaļām, kurās vērtēta tiesību tikt aizmirstam nepieciešamība (44 lappuses). Pirmajā apakšnodaļā sniegts ieskats interneta vides raksturojumā, bet otrajā – pašu interneta meklētājprogrammu darbībā. Trešajā apakšnodaļā aplūkotas tiesības uz personas datu dzēšanu, to pirmsākumi un attīstība. Attiecīgi ceturta apakšnodaļa aplūko šo tiesību transformāciju par tiesībām tikt aizmirstam interneta meklētājprogrammās un to atzīšanu Eiropas Savienības (ES) tiesībās. Piektajā nodaļā analizēta sabiedrības un dažādu institūciju ES un ārpus tās attieksme pret nepieciešamību pēc tiesībām tikt aizmirstam interneta meklētājprogrammās. Sestajā apakšnodaļā atzīmēta tiesību tikt aizmirstam pozitīvā loma izteiksmes brīvības nodrošināšanā.
5. ceturta nodaļas ar tās 2 apakšnodaļām, kas veltīta tiesību tikt aizmirstam piemērotības personu tiesību aizsardzībai analīzei (10 lappuses). Pirmajā apakšnodaļā norādīts uz tiesību tikt aizmirstam interneta meklētājprogrammās piemērošanas praktiskajām sekām un aplūkota šo tiesību nosaukumu atbilstība tām. Otrajā apakšnodaļā vērtēts, vai tiesības tikt aizmirstam uzskatāms par pietiekami efektīvu tiesību aizsardzības līdzekli.
6. piektās nodaļas ar tās 2 apakšnodaļām, kurās aplūkots, vai nav iespējams saudzīgāks veids par tiesībām tikt aizmirstam interneta meklētājprogrammās, kā aizsargāt personu

tiesības (34 lappuses). Pirmajā apakšnodaļā analizētas tiesību tikt aizmirstam alternatīvas, kuru piemērošana nozīmētu papildus pienākumu uzlikšanu informācijas avota mājaslapām – pienākums panākt personas datu saturošās lapas neattēlošanu interneta meklētājprogrammu meklēšanas rezultātos, personas datu anonimizēšana, informācijas derīguma termiņa ieviešana un informācijas papildināšana. Savukārt otrajā apakšnodaļā apskatīti citi interneta meklētājprogrammu pakalpojumu sniedzējiem piemērojamie pienākumi, kas varētu sasniegt līdzīgu rezultātu kā tiesības tikt aizmirstam – pienākums uzraudzīt meklēšanas rezultātu saturu, to šķirošana un kārtošana.

7. sestās nodaļas ar tās 12 apakšnodaļām, kurās aplūkoti kritēriji, kas ņemami vērā, meklējot samērīgumu *stricto sensu* starp tiesībām tikt aizmirstam un izteiksmes brīvību (62 lappuses). Aplūkojot EST, ECT, ES dalībvalstu tiesu praksi, dažādu ES institūciju un doktrīnā atrodamās atziņas, kā arī balstoties uz iepriekšējo nodaļu secinājumiem, autore deducē 12 svarīgākos kritērijus, kas būtu jāaplūko tiesību tikt aizmirstam interneta meklētājprogrammās piemērotājam katrā konkrētā gadījumā, lai nonāktu pie rezultāta, kas vienlīdz respektē personu tiesības uz datu aizsardzību un privāto dzīvi, no vienas puses, un izteiksmes brīvību no otras. Šajā nodaļā atrodamais kritēriju saraksts nav uzskatāms par izsmeļošu, jo cilvēktiesības ir dinamiska joma, kas nepārtraukti attīstās.²⁰ Tomēr šie kritēriji ir pietiekami visaptveroši, lai tiesību piemērotājs, tos izmantojot, spētu nonākt pie taisnīga secinājuma.
8. kopsavilkuma (8 lappuses);
9. anotācijām latviešu, angļu un krievu valodās (3 lappuses);
10. avotu bibliogrāfiskā saraksta (48 lappuses);
11. saīsinājumu saraksta (1 lappuse).

Katra nodaļa sākas ar ievaddaļu, kurā iezīmēti nodaļā aplūkotie problēmjautājumi. Tai seko iztirzājums. Katras nodaļas un apakšnodaļas nobeigumā sniegti no nodaļas satura izrietošie secinājumi, kas veido pamatu promocijas darba kopsavilkumā norādītajiem secinājumiem un priekšlikumiem.

²⁰ Feldhūne G., Kučs A., Skujeniece V. Cilvēktiesību rokasgrāmata tiesnešiem. Rīga: Latvijas Universitātes Juridiskās fakultātes Cilvēktiesību institūts, 2004, 5.lpp.

Promocijas darbā izmantotās metodes

Nav vienas vēlamās vai pareizās metodes, kas būtu izmantojama, veicot pētījumus cilvēktiesību jomā.²¹ Tādēļ, lai izpildītu darba uzdevumus un sasniegtu darba mērķi, autore izmanto vairākas zinātniskās pētniecības metodes.

Vēsturiskā metode izmantota, analizējot starptautiskajos cilvēktiesību dokumentos pastāvošo personas datu aizsardzības un izteiksmes brīvības institūtu tiesisko regulējumu. Kaut arī interneta un interneta meklētājprogrammu attīstība mērāmā vien dažās desmitgadēs²², vēsturiskā metode ļauj atklāt arī šo fenomenu pirmsākumus un attīstības likumsakarības. Tieši samērā nelielais laika posms kopš tiesību tikt aizmirstam attiecināšanas uz interneta meklētājprogrammām vēsturiskās metodes izmantošanā ļauj analizēt plašu loku avotu, piemēram, *travaux préparatoires* un oficiāli un neoficiāli izteiktus iesaistīto institūciju un personu viedokļus.

Autore izmantojusi analītisko metodi, lai analizētu starptautiskajos cilvēktiesību dokumentos pastāvošo personas datu aizsardzības un izteiksmes brīvības institūtu tiesisko regulējumu. Tāpat ar šīs metodes palīdzību vērtēta EST, ECT, ES dalībvalstu un citu valstu tiesu prakse. Analītiskajai metodei promocijas darbā ir būtiska nozīme, jo tā ir izmantota visās pētījuma daļās un ir visu autorei veikto secinājumu pamatā.

Salīdzinošā metode²³ darbā izmantota, salīdzinot dažādu valstu, institūciju un tiesu praksi, piemērojot tiesības tikt aizmirstam interneta meklētājprogrammās. Salīdzinot dažādās pieejas iespējams noteikt un deducēt problēmsituācijas tiesību tikt aizmirstam piemērošanā, kā arī identificēt līdzības un atšķirības attiekmēs pret tiesībām tikt aizmirstam dažādās tiesību sistēmās. Viens no izaicinājumiem, izmantojot salīdzinošo metodi, ir tas, ka ir praktiski neiespējami apkopot visu institūciju un tiesu praksi, kas saistīta ar tiesībām tikt aizmirstam interneta meklētājprogrammās. Tādēļ promocijas darbā salīdzināti atsevišķi tiesu nolēmumi, uzsvaru liekot uz ES dalībvalstu augstāko tiesu un pārnacionālo tiesu, kā arī citiem doktrīnā vislielāko ievēribu guvušajiem nolēmumiem. Tā kā ES tiesību avoti ir vienlīdz saistoši visās ES oficiālajās valodās, atsevišķos gadījumos autore salīdzina arī vairākas ES tiesību avotu valodu versijas, lai spētu izdarīt secinājumus par to nozīmi.²⁴

²¹ Coomans F., Grünfeld F., Kamminga M. T. *Methods of Human Rights Research: A Primer*. Human Rights Quarterly, 2010, Vol. 32, p. 185.

²² Pirmā meklētājprogramma tika izstrādāta 1993. gadā.; Sk.: *History of Search Engines: From 1945 to Google Today*. Search Engine History. Pieejams: <http://www.searchenginehistory.com/#early-engines> [aplūkots 01.04.2019.].

²³ Samuel G. *An Introduction to Comparative Law Theory and Method*. Oxford: Hart Publishing, 2014, p. 13–14.; Latvijas Republikas Satversmes komentāri. VIII nodaļa. Cilvēka pamattiesības. Autoru kolektīvs prof. R. Baloža zinātniskā vadībā. Rīga: Latvijas Vēstnesis, 2011, 649. lpp.

²⁴ Sk. piemēram: EST 06.10.1982. spriedums lietā 283/81 Srl CILFIT un Lanificio di Gavardo SpA pret Ministero della sanità.

Induktīvā un deduktīvā metode²⁵ izmantota, lai no vispārējiem starptautisko cilvēktiesību ierobežošanas kritērijiem izdarītu slēdzienu par būtiskākajiem aspektiem tiesību tikt aizmirstam ierobežojumu noteikšanā. Tāpat šīs metodes ir nozīmīgas, lai no atsevišķos tiesību avotos paustajām atziņām spētu izdarīt vispārīgus secinājumus par tiesību tikt aizmirstam samērošanu ar izteiksmes brīvību.

Lai pētījums būtu praktiski piemērojams²⁶, vismaz atsevišķām tā daļām piemīt starpdisciplināra daba. Kaut arī promocijas darbs uzskatāms par pētījumu tiesību zinātnē, tiktāl, ciktāl tas nepieciešams secinājumu izdarīšanai par tiesību tikt aizmirstam interneta meklētājprogrammās darbību un sekām, pētījumā izmantotas arī atziņas par informāciju tehnoloģijām un to ietekmi uz sabiedrību.

Promocijas darba bibliogrāfiskais raksturojums

Izmantotie avoti tika atlasīti atbilstoši promocijas darba mērķim un uzdevumiem. Zinātniskajos pētījumos vairāk jāpaļaujas uz primāro, nevis sekundāro avotu analīzi.²⁷ Autore seko šai atziņai arī šajā pētījumā, par pamatu pētījumam ņemot tādus ES tiesību aktus kā Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 95/46/EK (1995. gada 24. oktobris) par personu aizsardzību attiecībā uz personas datu apstrādi un šādu datu brīvu apriti (Datu aizsardzības direktīva) un VDAR, kā arī tiesu praksi – spriedumus lietās *Google Spain, G.C. un citi, Google* un citus. Tā kā tiesības tikt aizmirstam saistāmas ar ES tiesībām, tad liela daļa uzmanības pievērsta tieši ES tiesību aktiem, taču analizēti arī Eiropas cilvēktiesību telpā nozīmīgie ECT spriedumi, ES dalībvalstu tiesību akti un tiesu prakse. Salīdzinājumam aplūkoti arī primārie avoti, kas nākuši no valstīm ārpus ES.

Pētījumā aplūkoti arī daudzi tiesībzinātnieku, ieinteresēto personu, organizāciju un citu komentētāju viedokļi, atziņas, rekomendējoša rakstura starptautiskie dokumenti un tiesību literatūra. Tā kā tiesības tikt aizmirstam interneta meklētājprogrammās ir samērā jauns tiesību koncepts, papildus publikācijām grāmatās, rakstu krājumos un periodikā, autore izmantojusi jomas praktiķu un pētnieku atziņas, kas paustas interneta publikācijās.

Autorei nav informācijas par pētījumiem, kuros koncentrētā veidā un tik ievērojamā apjomā būtu analizēta tiesību tikt aizmirstam interneta meklētājprogrammās mijiedarbība ar izteiksmes brīvību. Par vienu no nozīmīgākajiem pētījumiem šajā jomā atzīstams Amsterdamas Brīvās

²⁵ McConville M. *Research Methods for Law*. Edinburgh: Edinburgh University Press, 2007, p. 4–5.

²⁶ Coomans F., Grünfeld F., Kamminga M. T. *Methods of Human Rights Research: A Primer*. Human Rights Quarterly, 2010, Vol. 32, p. 183.

²⁷ Ibid. p. 182.

Universitātes pētnieka Van Hobokena (*van Hoboken*) 2011. gada promocijas darbs²⁸, taču tas nesasniedz autores izvirzīto promocijas darba mērķi. Pirmkārt, Van Hobokens vairāk koncentrējies uz interneta meklētājprogrammu atbildības regulējuma analīzi, nevis tiesību tikt aizmirstam interneta meklētājprogrammās cilvēktiesību aspektiem. Otrkārt, darbs izstrādāts gandrīz pirms 10 gadiem, tādēļ tajā izdarītie secinājumi nav balstīti uz aktuālākajiem tiesību avotiem.

Atsevišķi tiesību tikt aizmirstam aspekti aplūkoti dažādu autoru publikācijās, kuru diskursa centrā lielākā vai mazākā mērā ir bijis *Google Spain* spriedums.²⁹ Tāpat dažās publikācijās apspriesta tiesību tikt aizmirstam interneta meklētājprogrammās ietekme uz ārpus ES esošu valstu tiesību sistēmām.³⁰ Tomēr, visticamāk tieši pētāmā objekta novitātes dēļ, plašu pētījumu ir samērā maz.

Kā īpašu ieguvumu pētījuma veikšanā ir vērts izcelt autores iegūtos informācijas avotus Amerikas Savienoto Valstu Kongresa bibliotēkā Vašingtonā, kurā šī darba autorei bija iespēja veikt pētniecisko darbu 2019. gadā. Tāpat autore promocijas darbu 2018. gadā vairākus mēnešus izstrādājusi kā pētnieks viesojoties Tallinas Universitātē, izmantojot tur pieejamos resursus. Par tiesību tikt aizmirstam un izteiksmes brīvības samērošanas praktiskajiem aspektiem autore 2019. gada septembrī konsultējās ar Datu valsts inspekcijas un Latvijas Republikas Tiesībsarga biroja pārstāvjiem.

Darbā tiek izmantoti avoti galvenokārt angļu, bet arī latviešu, krievu, franču, vācu, flāmu un spāņu valodās. Latviešu valodā ir samērā maz publikāciju tiešā saistībā ar tiesībām tikt aizmirstam interneta meklētājprogrammās. Neskaitot atsevišķus izņēmumus³¹, lielākā daļa no tām pieskārušās tiesību tikt aizmirstam tematam vispārīgi VDAR spēkā stāšanās kontekstā, neakcentējot tieši interneta meklētājprogrammas.³²

Ņemot vērā, ka pētījums kopumā ir aizņēmis 5 gadus (no 2015. gada līdz 2020. gadam), jau darba ievadā ir nepieciešams izdarīt atrunu par pētījumā izmantoto materiālu datējumu. Kaut arī

²⁸ Hoboken van J. Search Engine Freedom: On the implications of the right to freedom of expression for the legal governance of Web search engines. Amsterdam: Institute for Information Law, 2011.

²⁹ Piemēram, Perotti E. The European Ruling on the Right to be Forgotten and its extra-EU implementation. Pieejams: <https://ssrn.com/abstract=2703325> [aplūkots 29.12.2019.]; Leta Jones M. Ctrl + Z: The Right to Be Forgotten. New York: NYU Press, 2016; Lambert P. The Right to be Forgotten. Bloomsbury Professional, ed. 1, 2019.

³⁰ Piemēram, Banerji S., Dutt S., Hallwass E., Limpives Y., Morachimo M., Taskova M., Gimelstein S., Seppinni S., Keller D., Marrey Moncau L. The "Right to Be Forgotten" and Blocking Orders under the American Convention: Emerging Issues in Intermediary Liability and Human Rights. Pieejams: https://law.stanford.edu/wp-content/uploads/2017/09/The_Right-to-Be-Forgotten_and-Blocking-Orders-under-the-American-Convention-Emerging-Issues-in-Intermediary-Liability-and-Human-Rights_Sep17-.pdf [aplūkots 29.12.2019.]; Keller D. The Right Tools: Europe's Intermediary Liability Laws and the EU 2016 General Data Protection Regulation. 33 Berkeley Tech, 2018.

³¹ Piemēram: Rudziša A. Tiesības tikt aizmirstam un to ietekme uz tiesībām uz privātās dzīves neaizskaramību. Jurista Vārds, 2016, Nr. 15, 20.–27. lpp.; Plotka R. Tiesības tikt aizmirstam un fiziskās personas anonimitāte internetā: piemērošanas praktiskā puse. Pieejams: <https://juristavards.lv/eseja/271529-tiesibas-tikt-aizmirstam-un-fiziskas-personas-anonimitate-interneta-piemerosanas-praktiska-puse/> [aplūkots 29.12.2019.].

³² Piemēram: Eksperte: Jaunā datu regula nesniedz absolūtas tiesības «tikt aizmirstam». Pieejams: <https://www.tvnet.lv/4516336/eksperte-jauna-datu-regula-nesniedz-absolutas-tiesibas-tikt-aizmirstam> [aplūkots 29.12.2019.]; Brikmane E. Personas jaunās tiesības. Vispārīgā datu aizsardzības regula V. Pieejams: <https://lvportals.lv/skaidrojumi/295767-personas-jaunas-tiesibas-vispariga-datu-aizsardzibas-regula-v-2018> [aplūkots 29.12.2019.].

tiesību tikt aizmirstam kontekstā pieejami arvien jauni avoti, autore praktisku iemeslu dēļ pētījumā aplūkojusi tiesību avotus, kas kļuvuši pieejami līdz 2019. gada 1. oktobrim.

1. TIESĪBAS TIKT AIZMIRSTAM KĀ IZTEIKSMES BRĪVĪBAS IEROBEŽOJUMS

Lai spētu analizēt, kā tiesības tikt aizmirstam interneta meklētājprogrammās ietekmē izteiksmes brīvību, sākotnēji jādefinē, kas ar šīm tiesībām saprotams. Tādēļ darba sākumā autore aplūko *Google Spain* spriedumu, kurā pirmo reizi definēta šo tiesību būtība, un tiesību tikt aizmirstam interneta meklētājprogrammās vietu tiesību sistēmā. Pēc šo tiesību saturiskās analīzes, autore norāda uz iespējamajiem saskares punktiem ar izteiksmes brīvību. Secinot, ka tiesības tikt aizmirstam interneta meklētājprogrammās var ierobežot izteiksmes brīvību, autore norāda uz abu šo tiesību balansēšanas metodi.

1.1. Tiesības tikt aizmirstam interneta meklētājprogrammās *Google Spain* sprieduma izpratnē

Akadēmiķi tiesības tikt aizmirstam vispārīgi definē, kā personas tiesības dzēst vai ierobežot pieeju personas datiem internetā.³³ Tiesības tikt aizmirstam interneta meklētājprogrammās pirmo reizi tika atzītas 2014. gadā³⁴ ar EST spriedumu *Google Spain* lietā.³⁵ Šī sprieduma nozīmi tiesību tikt aizmirstam izpratnes attīstībā nav iespējams pārspīlēt, tādēļ tas šajā apakšnodaļā aplūkots detalizēti. Tas arīdzan sniedz izpratni par tiesību tikt aizmirstam būtību un tvērumu.

Google Spain lietas fakti īsumā varētu tikt apkopoti šādi. Spānijas laikraksts *La Vanguardia* 1998. gadā izdevumā papīra formā publicēja divus paziņojumus par Gonzaleza kunga (*M. Costeja González*), kas cita starpā pats ir advokāts³⁶, nekustamā īpašuma apķīlāšanu un izsoli apdrošināšanas parādu dēļ. Vairākus gadus pēc tam laikraksts kļuva pieejams arī elektroniskā formātā tiešsaistē.

2009. gadā Gonzaleza kungs sazinājās ar laikraksta izdevēju un norādīja, ka tad, kad *Google* meklētājprogrammā tiek veikta meklēšana, kā atslēgasvārdu izmantojot viņa vārdu, meklēšanas rezultātos tiek attēlota saite uz laikraksta lappusēm, kurās atrodami paziņojumi par nekustamā īpašuma izsoli. Viņš apgalvoja, ka laikrakstā atspoguļotā sociālās apdrošināšanas parādu situācija tika atrisināta pirms vairākiem gadiem un šobrīd tai vairs nav nozīmes. Laikraksta izdevējs atteicās mainīt internetā publicētā izdevuma saturu. Tādēļ Gonzaleza kungs 2010. gada februārī sazinājās ar *Google* Spānijas filiāli un lūdza nodrošināt, lai tad, kad *Google* meklētājprogrammā tiek ievadīts

³³ Lindsay D. The 'right to be forgotten' in European data protection law. In: Normann W. Emerging challenges in privacy law. UK: Cambridge University Press, 2014.

³⁴ Dulong de Rosnay M., Guadamuz A. Memory Hole or Right to Delist? Implications of the Right to Be Forgotten for Web Archiving. Pieejams: <https://ssrn.com/abstract=3107565> [aplūkots 29.12.2019.].

³⁵ EST 13.05.2014. spriedums lietā C-131/12 *Google Spain SL un Google Inc. pret Agencia Española de Protección de Datos (AEPD) un Mario Costeja González*.

³⁶ Wagner M., Li-Reilly Y. The Right to be Forgotten. *The Advocate*, 2014, Vol. 72, p. 829.

viņa vārds un uzvārds, meklēšanas rezultātos netiktu parādītas saites uz minēto laikrakstu. 2010. gada martā Gonzaleza kungs iesniedza pieteikumu Spānijas datu aizsardzības aģentūrai, kurā lūdza, lai izdevējam tiktu uzdots publikāciju izņemt vai izlabot tā, lai netiktu attēloti viņa personas dati. Papildus viņš prasīja, lai *Google* tiktu uzdots dzēst vai aizklāt viņa datus, lai tie vairs netiktu iekļauti meklēšanas rezultātos kopā ar saitēm uz laikrakstu. Ar 2010. gada 30. jūlija lēmumu Spānijas datu aizsardzības aģentūras direktors šo sūdzību apmierināja daļā pret *Google*, uzliekot tam par pienākumu veikt nepieciešamos pasākumus, lai datus izslēgtu no sava indeksa un turpmāk piekļuvi tiem padarītu neiespējamu. Savukārt sūdzība pret izdevēju tika noraidīta, jo datu publicēšana presē bija tiesiski pamatota. *Google* par šo lēmumu iesniedza pieteikumu tiesā, lūdzot atcelt iestādes lēmumu. Lietai nonākot Spānijas tiesā (*Audencia Nacional*), tiesa nolēma tiesvedību apturēt un vērsties EST ar lūgumu pēc prejudiciālā nolēmuma. Spānijas tiesa EST uzdeva trīs jautājumus ar vairākiem apakšjautājumiem.³⁷

Pirmkārt, EST tika lūgts komentēt vai lietā vispār ir piemērojami nacionālie tiesību akti, ar kuriem transponēta Datu aizsardzības direktīva, jo interneta meklētājprogrammas pakalpojumu nodrošinātājs ir ASV reģistrētais uzņēmums *Google Inc.*, bet uzņēmums *Google Spain*, kura reģistrācijas valsts ir Spānija, tikai sniedz reklāmas izvietojšanas pakalpojumus. Šajā sakarā autore vēlas atzīmēt, ka, lai gan šis ir samērā plaši diskutēts jautājums³⁸ un raisījis ne mazums jautājumu arī valstu nacionālajām tiesām³⁹, ierobežotā apjoma dēļ šajā darbā tas sīkāk analizēts netiks. Šis pēc būtības ir procesuāls jautājums, bet darbā lielāka uzmanība ir vērsta tieši uz materiālajām tiesībām. Vērts vien piebilst, ka šobrīd, pēc VDAR stāšanās spēkā, ES datu aizsardzības regulējums attiecināms arī uz tādiem datu apstrādātājiem, kas neveic uzņēmējdarbību ES, bet piedāvā pakalpojumus datu subjektiem ES.⁴⁰ Tādējādi konkrētajā situācijā, šķietami, piemērojamā likuma piesaiste caur *Google* reģistrēto uzņēmumu Spānijā vairs nebūtu nepieciešama, jo arī ASV reģistrētais *Google Inc.* nu ir saistīts ar ES datu aizsardzības tiesībām.

Otrkārt, Spānijas tiesa vēlējās noskaidrot vai *Google* darbības ir kvalificējas kā „personas datu apstrāde” Datu aizsardzības direktīvas izpratnē. Ja atbilde uz šo jautājumu ir apstiprinoša, vai interneta meklētājprogrammas ir jāuzskata par atbildīgām par šo personas datu apstrādi?⁴¹

³⁷ EST 13.05.2014. spriedums lietā C-131/12 *Google Spain SL un Google Inc. pret Agencia Española de Protección de Datos (AEPD) un Mario Costeja González*, 20. p.

³⁸ Sk. arī: Cooper M. R. Search Engine Liability under the Libe Data Reulation Proposal: Interpreting Third Party Responsibilities as Informed by Google Spain. *Georgetown Journal of International Law*, 2014, Vol. 45, p. 874.

³⁹ Ģenerālvokāta Maceja Špunara 10.01.2019. secinājumi EST lietā C-507/17 *Google LLC pret Commission nationale de l'informatique et des libertés (CNIL)*.

⁴⁰ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2016/679 par fizisku personu aizsardzību attiecībā uz personas datu apstrādi un šādu datu brīvu apriti un ar ko atceļ Direktīvu 95/46/EK. Pieņemta 27.04.2016., 3. panta otrā daļa. [22.12.2019. red.].

⁴¹ EST 13.05.2014. spriedums lietā C-131/12 *Google Spain SL un Google Inc. pret Agencia Española de Protección de Datos (AEPD) un Mario Costeja González*, 21. p.

Treškārt, un vissvarīgāk tieši tiesību tikt aizmirstam kontekstā⁴², Spānijas tiesa lūdza EST atbildēt, vai, saskaņā ar Datu aizsardzības direktīvu „meklētājprogrammas pakalpojumu sniedzējam ir jāizdzēš no rezultātu saraksta, kas atspoguļots pēc meklējuma veikšanas pēc personas vārda, saites uz interneta lapām, kuras publicējušas trešās personas un kurās ir informācija saistībā ar šo personu, arī gadījumā, ja šis vārds vai šī informācija nav bijusi iepriekš vai vienlaicīgi izdzēsta no šīm mājaslapām, attiecīgajā gadījumā, pat ja to publicēšana šajās lapās ir likumīga?”⁴³

EST spriedums šajā lietā sastāv no vairākām savstarpēji saistītām atziņām. Pirmā sprieduma daļa, kurā tiek atzīts, ka interneta meklētājprogrammas pakalpojumu sniedzējs uzskatāms par personas datu apstrādātāju, iespējams, ir visbūtiskākā sprieduma daļa, jo bez tās nebūtu iespējams piemērot arī personas tiesības lūgt datu dzēšanu.⁴⁴ Lai uz interneta meklētājprogrammām attiecinātu tiesības tikt aizmirstam, EST atzina, ka uz tām ir attiecināma Datu aizsardzības direktīva. EST, secinot, ka meklētājprogrammas pakalpojumu sniedzējs vāc informāciju, kurā ietverti arī personu dati, pēc tam tas šos datus atgūst, reģistrē un organizē savu indeksācijas programmu ietvaros, saglabā savos serveros un attiecīgajā gadījumā atklāj vai padara tos pieejamus saviem lietotājiem tos meklējumu rezultātu sarakstu formā, atzīmēja, ka interneta meklētājprogrammas pakalpojumu sniedzējs veic personas datu apstrādi.⁴⁵ Tā kā šis pakalpojumu sniedzējs nosaka arī personas datu nolūkus un līdzekļus, EST ieskatā tas arīdžan atzīstams par personas datu apstrādātāju⁴⁶, jeb šobrīd, izsakoties VDAR terminoloģijā, - pārzini⁴⁷. Līdz ar to secināms, ka interneta meklētājprogrammas pakalpojumu sniedzējam ir jānodrošina, ka interneta meklētājprogrammas darbība atbilstu Datu aizsardzības direktīvai.⁴⁸

Kaut arī EST bija viena no pirmajām, kas piemēroja šādu pieeju, jāatzīst, ka tā nav pārsteidzoša.⁴⁹ Tas, ka interneta meklētājprogrammas veic automatizētu datu apstrādi, ticis atzīts jau pirms *Google Spain* sprieduma.⁵⁰ Ņemot vērā visas darbības, ko interneta meklētājprogrammas veic

⁴² Frantziou E. Further Developments in the Right to be Forgotten: The European Court of Justice's Judgment in Case C-131/12, *Google Spain, SL, Google Inc v Agencia Espanola de Proteccion de Datos*. *Human Rights Law Review*, 2014, Vol. 14, p. 765.

⁴³ EST 13.05.2014. spriedums lietā C-131/12 *Google Spain SL un Google Inc. pret Agencia Española de Protección de Datos (AEPD) un Mario Costeja González*, 61. p.

⁴⁴ Keller D. Europe's Right to be Forgotten in Latin America. In: *Towards an Internet Free of Censorship II Perspectives in Latin America*. Universidad de Palermo, 2017, p. 157.

⁴⁵ EST 13.05.2014. spriedums lietā C-131/12 *Google Spain SL un Google Inc. pret Agencia Española de Protección de Datos (AEPD) un Mario Costeja González*, 28. p. Plašāk par interneta meklētājprogrammu darbību skatīt šī darba 3.2. nodaļā.

⁴⁶ *Ibid.* 33. p.

⁴⁷ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2016/679 par fizisku personu aizsardzību attiecībā uz personas datu apstrādi un šādu datu brīvu apriti un ar ko atceļ Direktīvu 95/46/EK. Pieņemta 27.04.2016., 4. panta 7. apakšpunkts. [22.12.2019. red.].

⁴⁸ EST uz šo secinājumu atsaukusies arī tālākajā tās praksē, piemēram, EST 11.12.2014. spriedums lietā C-212/13 *František Ryneš pret Úřad pro ochranu osobních údajů*, 27. p.

⁴⁹ Remolina Angarita N. Right to Be Forgotten in Cyberspace? *International Principles and Considerations about Latin American Regulations*. In: *Towards an Internet Free of Censorship II Perspectives in Latin America*. Universidad de Palermo, 2017, p. 179.

⁵⁰ Recommendation CM/Rec(2014)6 of the Committee of Ministers of Council of Europe on a guide to human rights for Internet users and explanatory memorandum, p. 67. Pieņemts 16.04.2014. Pieejams: <https://rm.coe.int/CoERMPublicCommonSearchServices/DisplayDCTMContent?documentId=09000016804d5b31> [aplūkots 02.01.2020.].

ar informāciju, tostarp personas datiem⁵¹, nebūtu iemesla uzskatīt, ka interneta meklētājprogrammu pakalpojumu sniedzēji neveic personas datu apstrādi. Kaut arī *Google Spain* spriedums attiecināms tieši uz *Google* un līdzīgiem uzņēmumiem, tiek argumentēts, ka tas nozīmē, ka arī citi interneta starpnieki uzskatāmi par personas datu apstrādātājiem.⁵²

Secinot, ka interneta meklētājprogrammu pakalpojumu sniedzēji uzskatāmi par datu pārziņiem, EST argumentēja arī, ka uz interneta meklētājprogrammām ir attiecināmas tiesības tikt aizmirstam, kas izriet no Datu aizsardzības direktīvas.⁵³ No personām, kas izteica savu viedokli lietā pret to iebilda gan *Google*, gan arī Austrijas valdība. Ja meklētājprogrammas pakalpojumu sniedzējs iebilda pret šādām tiesībām vispārīgi, tad Austrijas valdība iebilda pret to ļoti plašo tvērumu. Tās ieskatā datu subjekts tikai tad var lūgt savu datu dzēšanu no interneta meklētājprogrammas meklēšanas rezultātiem, ja iepriekš jau ir veiksmīgi iesniedzis šādu pieprasījumu avota mājaslapas uzturētājam vai informācijas autoram.⁵⁴

Tomēr EST atgādināja, ka interneta meklētājprogrammas pašas apstrādā personas datus un šāda apstrāde ir pieļaujama tikai tiktāl, ciktāl, datu apstrādātāja – interneta meklētājprogrammas pakalpojumu sniedzēja – intereses nenonāk pretrunā ar personas pamattiesībām uz tās datu aizsardzību.⁵⁵ EST savā argumentācijā atzīmēja personas datu aizsardzības nozīmīgumu un norādīja, ka Datu aizsardzības direktīva jāinterpretē kopsakarā ar pamattiesībām, kas ir ES tiesību pamatprincips un kuras ierakstītas Hartā.⁵⁶ Ironiski, ka lielākā daļā šim spriedumam veltītās kritikas saistīta tieši ar faktu, ka EST nav ievērojusi Eiropas Savienības Pamattiesību hartā (Harta) un Eiropas Cilvēka tiesību un pamatbrīvību aizsardzības Konvencijā (Konvencija) nostiprinātās pamattiesības.⁵⁷

EST atzina, ka interneta meklētājprogrammas pakalpojumu sniedzējs varētu apstrādāt personu datus, pamatojot šo datu apstrādes nepieciešamību ar tā likumīgo interešu ievērošanu Datu aizsardzības direktīvas 7. panta f) apakšpunkta izpratnē. Tomēr tālāk tiesa norādīja, ka šāds pamatojums ir pieļaujams tikai tiktāl, ciktāl šīs datu apstrādātāja intereses nenonāk pretrunā ar

⁵¹ Skatīt darba 3.2. nodaļu.

⁵² Article 29 Data Protection Working Party Guidelines on the implementation of the Court of Justice of the European Union judgment on “Google Spain and inc v. Agencia española de Protección de datos (aepd) and Mario Costeja González” C-131/12, p. 8. Pieņemts 26.11.2014. Pieejams: https://ec.europa.eu/newsroom/article29/document.cfm?action=display&doc_id=64437 [aplūkots 02.01.2020.]; Keller D. Europe’s Right to be Forgotten in Latin America. In: Towards an Internet Free of Censorship II Perspectives in Latin America. Universidad de Palermo, 2017, p. 157.

⁵³ EST 13.05.2014. spriedums lietā C-131/12 Google Spain SL un Google Inc. pret Agencia Española de Protección de Datos (AEPD) un Mario Costeja González, 88. p.

⁵⁴ EST 13.05.2014. spriedums lietā C-131/12 Google Spain SL un Google Inc. pret Agencia Española de Protección de Datos (AEPD) un Mario Costeja González, 64. p.

⁵⁵ Ibid. 74. p.

⁵⁶ Ibid. 69. p.

⁵⁷ Piemēram, Wagner M., Li-Reilly Y. The Right to be Forgotten. The Advocate, 2014, Vol. 72, p. 823.

personas pamattiesībām uz tās datu aizsardzību.⁵⁸ Proti, saskaņā ar Datu aizsardzības direktīvas 14. panta a) apakšpunktu, datu subjekts uz viņa konkrēto situāciju attiecināmu nenoraidāmu likumīgu iemeslu dēļ var iebilst pret datu apstrādi. Ja šāds iebildums ir pamatots, interneta meklētājprogramma vairs nedrīkst šos datus apstrādāt.

Tālāk spriedumā norādīts, ka iestāde vai tiesa, pēc tam, kad tā pārbaudījusi vai interneta meklētājprogrammas pakalpojumu sniedzējs datus apstrādājis saskaņā ar Datu aizsardzības direktīvas noteikumiem, var uzdot interneta meklētājprogrammas pakalpojumu sniedzējam izdzēst no rezultātu saraksta, kas atspoguļots pēc meklējuma veikšanas, izmantojot personas vārdu, saites uz trešo personu mājaslapām, kurās atrodama informācija saistībā ar šo personu. Proti, tiesas un iestādes var noteikt interneta meklētājprogrammas pakalpojumu sniedzējam pienākumu dzēst kādu konkrētu informāciju no interneta meklētājprogrammas meklējumu rezultātiem, ja šī informācija satur personas datus, kas nav pareizi, adekvāti, ir neatbilstoši vai pārmērīgi saistībā ar apstrādes mērķiem, nav atjaunināti vai saglabāti tādā periodā, kas pārsniedz nepieciešamo.⁵⁹

No šādas tiesas argumentācijas it kā var saprast, ka tās ieskatā tiesības tikt aizmirstam nav nekas vairāk, kā Datu aizsardzības direktīvā paredzēto pienākumu attiecināšana uz interneta meklētājprogrammām. Taču EST tāpat arī uzsvērusi interneta meklētājprogrammu svarīgo lomu informācijas pieejamības nodrošināšanā, līdz ar to arī faktu, ka datu apstrāde interneta meklētājprogrammā var daudz negatīvāk ietekmēt datu subjektu, nekā datu apstrāde citur.⁶⁰

Tāpat jāņem vērā, ka tiesības tikt aizmirstam plašākā izpratnē nozīmē personas datu dzēšanu, savukārt, tiesības tikt aizmirstam interneta meklētājprogrammās nav saistītas ar personas datu dzēšanu, bet to piekļuves caur interneta meklētājprogrammām ierobežošanu. Tiesības tikt aizmirstam interneta meklētājprogrammās paredz meklētājprogrammas operatora pienākumu nesavienot konkrētus personas datus ar datu subjekta vārdu⁶¹, nevis šos personas datus dzēst.

Tādēļ, autore secina, ka Datu aizsardzības direktīvā un šobrīd arī VDAR garantētās tiesības uz datu dzēšanu šajā gadījumā būtu uzskatāmas par vispārējo normu. Savukārt, personas tiesības tikt aizmirstam interneta meklētājprogrammās *Google Spain* sprieduma izpratnē būtu jāuzskata par speciālo normu šajā kontekstā, jo, to piemērojot, jāņem vērā interneta meklētājprogrammu specifika.

Apkopojot iepriekš teikto, secināms, ka EST spriedumā lietā *Google Spain* nolēmusi, ka tā kā interneta meklētājprogrammas pakalpojumu sniedzējs uzskatāms par personas datu apstrādātāju, tad

⁵⁸ EST 13.05.2014. spriedums lietā C-131/12 *Google Spain SL un Google Inc. pret Agencia Española de Protección de Datos (AEPD) un Mario Costeja González*, 74. p.

⁵⁹ *Ibid.* 92. p.

⁶⁰ EST 13.05.2014. spriedums lietā C-131/12 *Google Spain SL un Google Inc. pret Agencia Española de Protección de Datos (AEPD) un Mario Costeja González*, 87. p.

⁶¹ Ģenerālvokāta Maceja Špunara 10.01.2019. secinājumi EST lietā C-507/17 *Google LLC pret Commission nationale de l'informatique et des libertés (CNIL)*.

arī uz interneta meklētājprogrammām attiecināmas tiesības tikt aizmirstam. Proti, persona var lūgt un iestāde vai tiesa var uzlikt par pienākumu interneta meklētājprogrammas pakalpojuma sniedzējam, lai šajā meklētājprogrammā, ievadot personas vārdu, meklēšanas rezultātos netiktu attēlota kāda konkrēta saite uz informāciju par šo personu, kas satur šīs personas datus, kas ir neprecīzi, novecojuši vai neatbilst mērķim, kam tie ievākti vai arī tiek glabāti pārlieku ilgi.

Tiesību tikt aizmirstam interneta meklētājprogrammās piemērošana nenozīmē satura dzēšanu avota mājaslapā vai meklētājprogrammu radītajos meklēšanas rezultātos vispārīgi. Taču jebkurā gadījumā skaidrs, ka tās ietekmē informācijas apriņķi tiešsaistē, jo informācija kļūst mazāk pieejama caur interneta meklētājprogrammām.

1.2. Tiesības tikt aizmirstam un tiesības saņemt un izplatīt informāciju

Valda uzskats, ka izteiksmes brīvība ir visu pārējo brīvību stūrakmens⁶², jo tā ir katras demokrātiskas sabiedrības, arī ES⁶³, pamatā⁶⁴. Izteiksmes brīvības pastāvēšana ir viens no priekšnoteikumiem, gan sabiedrības kopumā, gan katra indivīda attīstībai.⁶⁵ Vārda un informācijas brīvība ir nostiprināta visos nozīmīgākajos cilvēktiesību aizsardzības dokumentos, ieskaitot Konvenciju⁶⁶ un Hartu⁶⁷. Latvijā šīs tiesības nostiprinātas Satversmē.⁶⁸ Izteiksmes brīvība ietver gan tiesības brīvi paust savus uzskatus, gan arī tiesības brīvi iegūt, paturēt un izplatīt informāciju ar jebkādu plašsaziņas līdzekļu, tostarp interneta⁶⁹, palīdzību.⁷⁰

⁶² United Nations General Assembly Resolution 59 (I) "Calling of an International Conference on Freedom of Information". Pieņemts 14.12.1946. Pieejams: <http://daccess-dds-ny.un.org/doc/RESOLUTION/GEN/NR0/033/10/IMG/NR003310.pdf?OpenElement> [aplūkots 01.04.2019.].

⁶³ Factsheets on the European Union – Human Rights. Pieejams: http://www.europarl.europa.eu/atyourservice/en/displayFtu.html?ftuld=FTU_6.4.1.html [aplūkots 29.12.2019.].

⁶⁴ ECT 07.12.1976. spriedums lietā Handyside v. the United Kingdom (iesnieguma Nr. 5493/72), 49 p.; United Nations Human Rights Committee General Comment No. 34: Article 19, p.2. Pieņemts 12.09.2011. Pieejams: <http://ccprcentre.org/doc/ICCPR/General%20Comments/CCPR-C-GC-34.pdf> [aplūkots 01.04.2019.].

⁶⁵ ECT 05.04.2010. spriedums lietā 25576/04 Flinkkilä and others v. Finland (iesnieguma Nr. 25576/04), 69. p.; Verpeaux M. Freedom of expression: in constitutional and international case law. Strasbourg: Council of Europe, 2010, p. 30.

⁶⁶ Eiropas Cilvēktiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencija. Parakstīts Romā 04.11.1950., 10. pants. [29.12.2019. red.].

⁶⁷ Eiropas Savienības Pamattiesību harta. Parakstīta Strasbūrā 12.12.2007., 11. pants. [18.03.2018. red.].

⁶⁸ Latvijas Republikas Satversme: LV likums. Pieņemts 15.02.1922., 100. pants. [29.12.2019. red.].

⁶⁹ ASV Augstākās tiesas 26.06.1997. spriedums lietā Reno v. American Civil Liberties Union, Vol. 521 U.S. 844. Pieejams: <https://caselaw.findlaw.com/us-supreme-court/521/844.html> [aplūkots 02.01.2020.]; United Nations Human Rights Committee General Comment No. 34: Article 19, para 12. Pieņemts 12.09.2011. Pieejams: <http://ccprcentre.org/doc/ICCPR/General%20Comments/CCPR-C-GC-34.pdf> [aplūkots 01.04.2019.]; United Nations General Assembly Human Rights Council Resolution 20/8 on the promotion, protection and enjoyment of human rights on the Internet. Pieņemts 16.07.2012. Pieejams: <http://daccess-dds-ny.un.org/doc/RESOLUTION/GEN/G12/153/25/PDF/G1215325.pdf?OpenElement> [aplūkots 01.04.2019.].

⁷⁰ United Nations Human Rights Committee General Comment No. 34: Article 19, para 2. Pieņemts 12.09.2011. Pieejams: <http://ccprcentre.org/doc/ICCPR/General%20Comments/CCPR-C-GC-34.pdf> [aplūkots 01.04.2019.].

⁷⁰ ECT 18.12.2012. spriedums lietā Ahmet Yildirim v. Turkey (iesnieguma Nr. 3111/10).

Šīs tiesības attiecināmas uz informāciju visdažādākajās mājaslapās.⁷¹ Laikrakstu izdevēju izteiksmes brīvība aizsargā arī tiesības iespiestos laikrakstus digitāli pārpublicēt internetā.⁷² Šajā kontekstā ECT ir īpaši uzsvērusi laikrakstu un ziņu portālu interneta arhīvu nozīmīgumu, jo tie piedāvā plašu bezmaksas piekļuvi materiāliem, kas var būt lietderīgi gan izglītojošiem, gan vēsturiskiem pētījumiem.⁷³

Lielākā daļa komentētāju un tiesību piemērotāju atzīst, ka tiesības tikt aizmirstam vismaz kādā mērā ierobežo šīs tiesības.⁷⁴ Satura filtrēšana, bloķēšana⁷⁵ un citāda pieejas ierobežošana tam⁷⁶ apgrūtina publikācijas autoru, tostarp, žurnālistu⁷⁷, iespējas šo publikāciju izplatīt⁷⁸ un interneta lietotāju iespējas šo informāciju saņemt.⁷⁹ Tāpēc tiesību tikt aizmirstam interneta meklētājprogrammās gadījumā, kad jāvērtē personas datu aizsardzība interneta publikāciju kontekstā, jāņem vērā arī citu personu tiesības uz izteiksmes brīvību, proti, sabiedrības tiesības saņemt informāciju, kā arī konkrēto personu tiesības informāciju izplatīt.⁸⁰

Šajā ziņā liela kritika veltīta EST par to, ka tā spriedumā, ar kuru uzlika interneta meklētājprogrammām par pienākumu ievērot personu tiesības tikt aizmirstām, gana plaši nav izvērsusi tiesību tikt aizmirstam mijiedarbības analīzi ar interneta lietotāju tiesībām saņemt

⁷¹ Piemēram, ECT 10.03.2009. spriedums lietā Times Newspapers Ltd v. the United Kingdom (iesniegumu Nr. 3002/03 un 23676/03), 27. p.

⁷² EST 13.05.2014. spriedums lietā C-131/12 Google Spain SL un Google Inc. pret Agencia Española de Protección de Datos (AEPD) un Mario Costeja González, 129. p.

⁷³ Piemēram, ECT 16.07.2013. spriedums lietā 33846/07 Wegrzynowski un Smolczewski v. Poland (iesnieguma Nr. 33846/07), 59. p.

⁷⁴ Piemēram, Recommendation CM/Rec(2014)6 of the Committee of Ministers of Council of Europe on a guide to human rights for Internet users and explanatory memorandum, p. 51. Pieņemts 16.04.2014. Pieejams: <https://rm.coe.int/CoERMPublicCommonSearchServices/DisplayDCTMContent?documentId=09000016804d5b31> [aplūkots 02.01.2020.].; Lievens E., Vander Maelen C. A Child's Right to be Forgotten: Letting Go of the Past and Embracing the Future? Pieejams: <https://revistas.uniandes.edu.co/doi/full/10.29263/lar02.2019.03> [aplūkots 02.01.2020.].

⁷⁵ Council of Europe. Human Rights And A Changing Media Landscape. Strasbourg: Council of Europe Publishing, 2011, p. 178.

⁷⁶ Kulk S., Zuiderveen Borgesius F. Privacy, Freedom of Expression, and the Right to Be Forgotten in Europe. Cambridge University Press, 2017, p. 20.

⁷⁷ Peers S. 'The right to be forgotten': The future EU legislation takes shape. Pieejams: <http://eulawanalysis.blogspot.be/2014/09/the-right-to-be-forgotten-future-eu.html> [aplūkots 29.12.2019.].

⁷⁸ Bayliss-McCulloch J. Does Australia Need a "Right to be Forgotten"? Communications Law Bulletin, 2014, Vol. 33.1, p. 9; Perotti E. French judge establishes prevalence of freedom of the press on Right to be Forgotten. Pieejams: <https://blog.wan-iffra.org/2016/05/23/french-judge-establishes-prevalence-of-freedom-of-the-press-on-right-to-be-forgotten> [aplūkots 29.12.2019.].; Dias Oliva T., Wile dos Santos M., Antonialli D., Brito Cruz F. RTBF in the Brazilian courts. Pieejams: <https://blog.wan-iffra.org/2017/02/06/rtbf-in-the-brazilian-courts> [aplūkots 29.12.2019.].

⁷⁹ Recommendation CM/Rec(2012)3 of the Committee of Ministers of Council of Europe on the protection of human rights with regard to search engines, p. 12. Pieņemts 04.04.2012. Pieejams: https://search.coe.int/cm/Pages/result_details.aspx?ObjectID=09000016805caa87 [aplūkots 01.04.2019.].

⁸⁰ Latvijas Republikas Augstākās tiesas Administratīvo lietu departamenta 22.02.2017. spriedums lietā SKA-276/2017, 8. p. Pieejams: <http://www.at.gov.lv/downloadlawfile/734> [aplūkots 01.01.2020.].

informāciju un informācija publicētāju un autoru tiesībām šo informāciju izplatīt.⁸¹ Paragrāfs, kas skar tieši šo problēmsituāciju, iespējams, ir visvairāk apspriestais visā spriedumā.⁸²

EST norādīja, ka ņemot vērā potenciālo datu subjekta tiesību aizskāruma smagumu, tas nevar tikt attaisnots tikai ar interneta meklētājprogrammas pakalpojuma sniedzēja legītīmo interesi gūt ienākumus, “[t]omēr, ciktāl rezultātu sarakstā iekļauto saišu dzēšana atkarībā no attiecīgās informācijas varētu skart interneta lietotāju, kuri iespējami ir ieinteresēti piekļūt attiecīgajai informācijai, legītīmo interesi, tādās situācijās, par kādām ir runa pamatlietā, ir jāatrod taisnīgs līdzsvars it īpaši starp šo interesi un šī datu subjekta pamattiesībām saskaņā ar Hartas 7. un 8. pantu. Lai gan, protams, datu subjekta intereses, kuras aizsargātas ar šiem pantiem, parasti ir svarīgākas nekā šo interneta lietotāju interese, šis līdzsvars tomēr īpašos gadījumos var būt atkarīgs no attiecīgās informācijas būtības un tās jutīguma attiecībā pret datu subjekta privāto dzīvi, kā arī sabiedrības interesēm saņemt šo informāciju, kas var atšķirties tostarp atkarībā no šīs personas lomas sabiedriskajā dzīvē”.⁸³

Pārfrāzējot, EST pēc būtības noteica, ka personas tiesības uz datu aizsardzību internetā prevalē ne tikai pār interneta meklētājprogrammas pakalpojuma sniedzēja ekonomiskajām interesēm, bet lielākajā daļā gadījumu arī pār interneta lietotāju tiesībām iegūt informāciju.⁸⁴ Vēl jo vairāk, EST *Google Spain* spriedumā vispār nav vērtējusi to, kā tiesības tikt aizmirstam ietekmē personu tiesības izplatīt informāciju.⁸⁵ Nevalstiskā organizācija *Article 19*, kas darbojas izteiksmes brīvības aizsardzības jomā, savā komentārā par *Google Spain* spriedumu norādījusi, ka šis „spriedums kalpo par piemēru tam, ka šī brīža datu aizsardzības regulējums neņem vērā tiesību uz izteiksmes brīvību plašāko tvērumu”.⁸⁶

Arī 29.panta darba grupa vadlīnijās par *Google Spain* sprieduma piemērošanu vismaz daļēji sekojusi EST argumentācijai. Pozitīvi vērtējams tas, ka darba grupa precizējusi, ka arī personu tiesības izplatīt informāciju var ietekmēt tiesību tikt aizmirstam piemērošanu. Taču tā tāpat arī norādījusi, ka tas, ka personai ir tiesības izplatīt informāciju, vēl nenožīmē, ka šo tiesību

⁸¹ Brook. J. Narrowing the Right to be forgotten: Why the European Union needs to amend the proposed Data Protection Regulation. *Brooklyn Journal of International Law*, 2014, Vol. 39, p. 489; Cooper M. R. Search Engine Liability under the Libe Data Reulation Proposal: Interpreting Third Party Responsibilities as Informed by Google Spain. *Georgetown Journal of International Law*, 2014, Vol. 45, p. 877.

⁸² Piemēram, Frantziou E. Further Developments in the Right to be Forgotten: The European Court of Justice's Judgment in Case C-131/12, *Google Spain, SL, Google Inc v Agencia Espanola de Proteccion de Datos*. *Human Rights Law Review*, 2014, Vol. 14, p. 765.

⁸³ EST 13.05.2014. spriedums lietā C-131/12 *Google Spain SL un Google Inc. pret Agencia Española de Protección de Datos (AEPD) un Mario Costeja González*, 81. p.

⁸⁴ Wagner M., Li-Reilly Y. *The Right to be Forgotten*. *The Advocate*, 2014, Vol. 72, p. 825.

⁸⁵ Fomperosa Rivero Á. *European Union Law Working Papers No. 19. Right to Be Forgotten in the European Court of Justice Google Spain Case: The Right Balance of Privacy Rights, Procedure, and Extraterritoriality*, p. 24. Pieejams: https://www-cdn.law.stanford.edu/wp-content/uploads/2017/02/fomperosa_eulawwp19.pdf [aplūkots 18.03.2018.].

⁸⁶ Guillemin G. *ARTICLE 19's Response to Google's Advisory Council*, p. 2. Pieejams: <http://www.article19.org/data/files/medialibrary/37733/A19-comments-on-RTBF.pdf> [aplūkots 01.04.2019.].

aizsardzības dēļ būtu jāierobežo tiesības tikt aizmirstam interneta meklētājprogrammās. Autores ieskatā šāda norāde ir neprecīza un būtu konkretizējama.

Pirmkārt, tiesības izplatīt informāciju aizsargā informācijas izplatīšanu jebkādā veidā.⁸⁷ Tātad jebkurai personai ir tiesības izplatīt informāciju arī caur interneta meklētājprogrammām. Šīs tiesības pašas par sevi var būt leģitīms mērķis citu tiesību ierobežošanai.⁸⁸ Tādējādi, norāde, ka tiesības izplatīt informāciju pašas par sevi nevar būt par pamatu personas datu aizsardzības ierobežošanai ir nepatiesa. Līdz ar to datu aizsardzības iestādēm, lemjot par to, vai katrā konkrētā gadījumā apmierināms datu subjekta prasījums par personas datu saturošas informācijas izņemšanu no interneta meklētājprogrammas meklēšanas rezultātiem, datu subjekta tiesības būtu jāsamēro arī ar mājaslapas izdevēja un informācijas autora tiesībām izplatīt konkrēto informāciju.

Otrkārt, valstīm ir pienākums izveidot efektīvu mehānismu žurnālistu tiesību aizsardzībai internetā.⁸⁹ Tāpat īpaši sargājama ir politiskā runa.⁹⁰ Tādēļ žurnālista vai arī personas, kura piedalās politiskās debatēs, tiesību izplatīt informāciju ierobežojumam jābūt īpaši pārdomātam un datu aizsardzības iestādēm šādām tiesību uz izteiksmes brīvību izpausmēm būtu jāpievērš īpaša uzmanība.

Tādējādi, kaut arī *Google Spain* spriedums ne līdz galam atklāj situācijas nopietnību, secināms, ka tiesības tikt aizmirstam ietekmē gan interneta lietotāju tiesības saņemt dažāda veida informāciju, gan arī personu, tostarp, žurnālistu, tiesības to izplatīt. Tas jo īpaši būtu jāņem vērā tiesību tikt aizmirstam piemērotājiem, lai ar vēlmi aizsargāt datu subjekta tiesības uz personas datu aizsardzību, neradītu kaitējumu personu tiesībām saņemt informāciju vai to izplatīt.

Runājot tieši par interneta meklētājprogrammām un to lomu informācijas apritē, jāmin, ka saskaņā ar vairākām interneta lietotāju aptaujām, ja lietotājs neatrod meklēto informāciju pirmajā interneta meklētājprogrammas piedāvātajā meklēšanas rezultātu lappusē, šis lietotājs lielākoties uzskata, ka šādas informācijas nav.⁹¹ Līdz ar to, ja informācija meklēšanas rezultātos netiek attēlota vispār, arī tie interneta lietotāji, kas mēdz aplūkot meklēšanas rezultātu otro, trešo un nākamās lappuses, iespējams secinās, ka konkrētā viņu meklētā informācija neeksistē un neturpinās meklēšanu.⁹² Un tas, savukārt, var būtiski ietekmēt personu spēju sasniegt sabiedrību arī ar sabiedrībai nozīmīgu informāciju.⁹³

⁸⁷ Piemēram, ECT 18.12.2012. spriedums lietā Ahmet Yildirim v. Turkey (iesnieguma Nr. 3111/10).

⁸⁸ Piemēram, ECT 07.02.2012. spriedums lietā Van Hannover v. Germany (No. 2) (iesniegumu Nr. 40660/08 un 60641/08).

⁸⁹ ECT 05.05.2011. spriedums lietā Editorial Board of Pravoye Delo and Shtekel v. Ukraine (iesnieguma Nr. 33014/05), 63. p.

⁹⁰ ECT 08.07.1999. spriedums lietā Sürek v. Turkey (iesnieguma Nr. 26682/95), 62. p.

⁹¹ Höchstötter N., Lewandowski D. What Users See – Structures in Search Engine Results Pages. Information Sciences, 2009, Vol. 179, p. 1796.

⁹² Louis F., Kamann H.G., Braun M., Schwedler C. Statement according to Art. 23 of the Statute of the Court of Justice and Art. 96 of the Rules of Procedure of the Court of Justice of The Reporters Committee for Freedom of the Press in Case C-507/17, p. 6. <https://www.rcfp.org/sites/default/files/2017-11-29%20->

Salīdzinoši, arī citu valstu tiesas argumentējušas, ka interneta meklētājprogrammu izplatītā informācija ir nozīmīga sabiedrībai.⁹⁴ Radikālāka nostāja pausta ASV tiesību doktrīnā. Saskaņā ar to lielākoties tieši tādēļ, ka tiesības tikt aizmirstam potenciāli varētu negatīvi ietekmēt personu vēlmi paust uzskatus un viedokļus tiešsaistē, kā arī radīt interneta satura cenzūru, jau ideja par šādām tiesībām ASV saņēmusi krietnu devu kritikas. Proti, saskaņā ar valdošo uzskatu ASV, tiešsaistē pieejamā informācija nedrīkstētu tikt dzēsta un it īpaši šāda trešo personu satura dzēšana nedrīkstētu tikt uzdots veikt interneta meklētājprogrammu pakalpojumu sniedzējiem.⁹⁵ Turklāt atsevišķas šīs valsts tiesas norādījušas, ka lēmums, kas ietekmētu interneta meklētājprogrammas attēlotos meklēšanas rezultātus, ietekmētu arī šīs meklētājprogrammas pakalpojuma sniedzēja izteiksmes brīvību.

1.3. Interneta meklētājprogrammu pakalpojumu sniedzēju izteiksmes brīvība

Kaut arī EST samērā skopi analizētiem, tomēr par iepriekš apskatītajiem tiesību uz izteiksmes brīvību aspektiem – tiesībām saņemt un izplatīt informāciju – un to mijiedarbību ar tiesībām tikt aizmirstam valda samērā liela vienprātība gan praksē, gan akadēmiķu vidū. Tomēr šajā kontekstā jāpiemin arī diskusija, kas pilnībā iztrūka *Google Spain* spriedumā. Vai arī interneta meklētājprogrammas pakalpojumu sniedzējs caur interneta meklētājprogrammu neizmanto savas tiesības uz izteiksmes brīvību?⁹⁶

No vienas puses ir atzīts, ka interneta meklētājprogrammas vairs nevar tikt uztvertas kā neitrāls starpnieks starp to lietotājiem un tiešsaistē pieejamo informāciju.⁹⁷ Kā detalizētāk tiks aplūkots tālāk, interneta meklētājprogrammas ar algoritmu palīdzību sarindo meklēšanas rezultātus noteiktā secībā, lai vislabāk apmierinātu konkrēta interneta meklētājprogrammas lietotāja intereses. Tas, savukārt, varētu liecināt, ka šīm meklētājprogrammām piemīt izteiksmes brīvība.

No otras puses, „savā pamatformā interneta meklētājprogramma principā nerada jaunu, patstāvīgu saturu. Savā vienkāršākajā formā tā tikai norāda, kur var atrast jau pastāvošu saturu, ko internetā ir padarījusi pieejamu kāda trešā persona, sniedzot hipersaiti uz vietni, kas ietver meklētos

%20Statement%20CJEU%20in%20Googe%20v.%20CNIL%20(RCFP%20et%20al.)%20-%20as%20filed.pdf
18.03.2018.]

[aplūkots

⁹³ Ibid.

⁹⁴ Skatīt, piemēram, Argentīnas Augstākās tiesas 2014.gada 28.oktobra spriedums lietā: Rodriguez, Maria Belén c Google Inc. 522. XLIX. Pieejams: [http://www.dataprivacylaws.com.ar/wp-content/uploads/2014/11/CSJN-Rodriguez-Maria-Bel%C3%A9n-c-\"Google\"-Inc.-s-28-oct-2014.pdf](http://www.dataprivacylaws.com.ar/wp-content/uploads/2014/11/CSJN-Rodriguez-Maria-Bel%C3%A9n-c-\) [aplūkots 18.03.2018.].

⁹⁵ Haynes S. A. Google Search Results: Buried if not Forgotten. The North Carolina Journal of Law & Technology, 2014, Vol. 15, p. 465.

⁹⁶ Hoboken van J. Search Engine Freedom: On the implications of the right to freedom of expression for the legal governance of Web search engines. Amsterdam: Institute for Information Law, 2011, p. 169.

⁹⁷ MacKinnon R., Hickok E., Bar A., Lim H. Fostering Freedom Online: The Role of Internet Intermediaries. Report for UNESCO's Division for Freedom of Expression and Media Development. Paris: UNESCO, 2014, p. 116.

terminus.”⁹⁸ Sekojoši, šajā apakšnodaļā analizēts, vai interneta meklētājprogrammām piemīt izteiksmes brīvība.

Jāatzīst, ka neviena nedz starptautiskā, nedz nacionālā tiesa Eiropā vēl nav argumentēti atzinusi, ka interneta meklētājprogrammu darbība būtu aizsargājama ar izteiksmes brīvību. *Google* pakalpojumu sniedzējs Spānijas tiesā, lietā, kas noveda pie EST *Google Spain* sprieduma, norādīja, ka tā piedāvātie meklēšanas rezultāti ir aizsargājami ar izteiksmes brīvību.⁹⁹ Spānijas tiesa, tāpat, kā EST, šo viedokli nekomentēja. Kāda Nīderlandes tiesa gan, izskatot personas pieteikumu par tiesībām tikt aizmirstam, piedēvējusi izteiksmes brīvību arī *Google*: „Tas, ka pieteicējam nepatīk, ka paziņas un darba kolēģi viņam vēl jo projām atgādina par nepatīkamo atgadījumu ir pats par sevi saprotams. Tomēr tas nav pietiekams iemesls, lai ierobežotu [*Google*] tiesības uz izteiksmes brīvību.”¹⁰⁰ Diemžēl tiesa šo argumentāciju detaļās neizvērsa, taču pēc citāta konteksta secināms, ka tiesa meklētājprogrammas izteiksmes brīvību tik augstu vērtē tādēļ, ka interneta lietotāji iegūst pieeju konkrētajai informācijai tieši ar tās sniegtā pakalpojumu starpniecību.

Interneta meklētājprogrammu izteiksmes brīvības kritiķi norāda uz trīs galvenajiem argumentiem, kādēļ interneta meklētājprogrammu pakalpojumu sniedzējiem nevajadzētu piedēvēt izteiksmes brīvību – šie pakalpojumu sniedzēji nav informācijas autori, to darbība ir tikai tehnisks process un tie šo darbību veic peļņas gūšanas nolūkos.

Tiek norādīts, kas interneta meklētājprogramma, nešķirojot, apkopo visu internetā pieejamo informāciju.¹⁰¹ Tās to nerada no jauna, bet gan tikai norāda, kur atrodama jau publicēta informācija.¹⁰² Dažādās tiesvedībās iesaistītās puses ir arī argumentējušas, ka tā kā izteiksmes brīvība nepiemīt personai, kura nav informācijas autors vai atklājējs¹⁰³, arī interneta meklētājprogrammām nepiemīt izteiksmes brīvība. Arī Francijas Augstākā tiesa norādījusi, ka izteiksmes brīvība ir tiesības, kas piemīt tikai personām, tādēļ nevar tikt atzīts, ka interneta

⁹⁸ Ģenerālvokāta Nīlo Jēskinena 25.06.2013. secinājumi EST lietā C-131/12 *Google Spain SL un Google Inc. pret Agencia Española de Protección de Datos (AEPD) un Mario Costeja González*, 33. p.

⁹⁹ Spānijas Nacionālās tiesas Administratīvo lietu departamenta 29.12.2014. spriedums lietā 725/2010 *Google Spain, S.L. v Agencia Protección de Datos*. Pieejams: <http://www.poderjudicial.es/stfls/SALA%20DE%20PRENSA/NOTAS%20DE%20PRENSA/AN%20S1%2029-12-2014.pdf> [aplūkots 01.04.2019.].

¹⁰⁰ Nīderlandes Karalistes Amsterdamas Rajona tiesas 12.02.2015. spriedums lietā C / 13/575842 / KG ZA 14-1433, 4.5. p. Pieejams: <http://uitspraken.rechtspraak.nl/inziendocument?id=ECLI:NL:RBAMS:2015:716> [aplūkots 01.04.2019.].

¹⁰¹ Padova Y., Lebeau-Marianna D. "Right To Be Forgotten" Versus Freedom of Speech: Search Engines in Turmoil. Pieejams: www.privacyassociation.org/publications/2013_01_22_right_to_be_forgotten_versus_freedom_of_speech_search_engines_in [aplūkots 01.04.2019.].

¹⁰² Ģenerālvokāta Nīlo Jēskinena 25.06.2013. secinājumi EST lietā C-131/12 *Google Spain SL un Google Inc. pret Agencia Española de Protección de Datos (AEPD) un Mario Costeja González*, 32. p.

¹⁰³ ECT 10.10.2013. spriedums lietā *Delfi AS v. Estonia* (iesnieguma Nr. 64569/09), 48. p.

meklētājprogrammas, kas saturu rada tikai tehniskā procesā, varētu tikt ar šīm tiesībām aizsargātas.¹⁰⁴

Atsevišķi autori arīdzan uzsvēruši interneta meklētājprogrammu pakalpojumu sniedzēju peļņas gūšanas mērķi. Tas ir uz to, ka šīs meklētājprogrammas, atšķirībā no žurnālistiem un citiem informācijas autoriem un izplatītājiem, informāciju izplata tikai peļņas gūšanas nolūkā, nevis ar mērķi informēt sabiedrību.¹⁰⁵ Tāpat tās meklēšanas rezultātu sarakstu papildina ar informāciju, par kuras izvietošanu rezultātu augšgalā tās gūst ienākumus.¹⁰⁶

Tomēr autore sliecas pievienoties viedoklim, ka arī interneta meklētājprogrammu sniegtā informācija būtu aizsargājama ar izteiksmes brīvību. Atspēkojot iepriekš uzskaitītos argumentus, atzīmējams, ka nav svarīgi, vai informācijas izplatīšana uzskatāma par primāro *Google* vai citas meklētājprogrammas darbības mērķi. ECT jau iepriekš ir atzinusi, ka izteiksmes brīvība piemīt ne tikai fiziskām personām vai medijiem, bet arī organizācijām, kuru galvenais darbības mērķis nav informācijas izplatīšana.¹⁰⁷ Tāpat, gan ECT¹⁰⁸, gan EST¹⁰⁹ lēmusi, ka arī publikācijas, kuru galvenais mērķis ir peļņas gūšana, var būt aizsargājamās ar Konvencijas 10. pantu. Ja no izteiksmes brīvības tvēruma izslēgtu visas personas, kas ar savu izteiksmi vēlas nopelnīt, tad arī liela daļa mediju vairs nevarētu paļauties uz šo savu tiesību aizsardzību.¹¹⁰

Šeit gan jāatzīmē arī, ka saskaņā ar ECT praksi, publikācijas, kas nav saistītas ar vispārīgām sabiedrības interesēm, bet gan ar peļņas gūšanu uzskatāmas par komerciālu runu.¹¹¹ Eiropā šādas runas gadījumā valstīm ir diezgan plaša rīcības brīvība tās ierobežošanā.¹¹² Konkrētāk, komerciālās izteiksmes gadījumā nepastāv vispārīga sabiedrības interese iegūt attiecīgo informāciju, jo šī informācija nenes pienesumu diskusijām par sabiedrībā aktuālu tēmu.¹¹³ Līdz ar to, interneta meklētājprogrammu īstenotā izteiksmes brīvības aizsardzības apjoms, tāpat kā jebkuras citas personas gadījumā, ir saistīts ar konkrētās informācijas nozīmi sabiedrībā. Gadījumos, kas interneta meklētājprogramma attēlo triviālu informāciju, tās izteiksme būtu uzskatāma par komerciālu izteiksmi, kas ierobežojama vieglāk, nekā citas izteiksmes formas.

¹⁰⁴ Parīzes Augstās tiesas 23.10.2013. spriedums lietā Bruno L., Ressources et actualisation / Google Inc., Google France Pieejams: <https://www.legalis.net/jurisprudences/tribunal-de-grande-instance-de-paris-17eme-chambre-civile-jugement-du-23-octobre-2013/> [aplūkots 01.01.2020.].

¹⁰⁵ Ģenerālvokāta Nīlo Jēskinena 25.06.2013. secinājumi EST lietā C-131/12 Google Spain SL un Google Inc. pret Agencia Española de Protección de Datos (AEPD) un Mario Costeja González, 127. p.

¹⁰⁶ Bohan F. Liability of Internet Search Engines. *Hibernian Law Journal*, 2006, Vol. 6:1, p. 185.

¹⁰⁷ Piemēram, ECT 27.05.2004. spriedums lietā Vides Aizsardzības Klubs v. Latvia (iesnieguma Nr. 57829/00).

¹⁰⁸ ECT 10.01.2013. spriedums lietā Ashby Donald and others v. France (iesnieguma Nr. 36769/08).

¹⁰⁹ EST 16.12.2008. spriedums lietā C-73/07 Tietosuojavaltuutettu pret Satakunnan Markkinapörssi Oy un Satamedia Oy, 59. p.

¹¹⁰ Katsirea I. "Fake news": reconsidering the value of untruthful expression in the face of regulatory uncertainty. Pieejams: <https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/17577632.2019.1573569?af=R&> [aplūkots 01.01.2020.].

¹¹¹ ECT 13.07.2012. spriedums lietā Mouvement Raëlien Suisse v. Switzerland (iesnieguma Nr. 16354/06), 61. p.

¹¹² Ibid.

¹¹³ Milo D. *Defamation and Freedom of Speech*. Oxford: Oxford University Press, 2008, p. 111.

Taču, lai pierādītu, ka interneta meklētājprogrammas tiek aizsargātas ar izteiksmes brīvību, nepietiek vienīgi ar pretējā viedokļa atspēkošanu. Aplūkojot dažādus avotus, atrodami divi galvenie iemesli par labu interneta meklētājprogrammu aizsardzībai ar izteiksmes brīvību – interneta meklētājprogrammas palīdz iegūt un izplatīt informāciju un, sarindojot meklēšanas rezultātus, interneta meklētājprogrammas pauž savu viedokli par šīs informācijas svarīgumu.

Pirmkārt, interneta meklētājprogrammas sniedz būtisku pienesumu informācijas apmaiņai sabiedrībā. Pat interneta meklētājprogrammu izteiksmes brīvības noliedzēju vidū nav šaubu, ka interneta meklētājprogrammas piedalās informācijas izplatīšanā.¹¹⁴ Likumsakarīgi, personu tiesības saņemt informāciju būtu attiecināmas arī uz informāciju, kuru piedāvā interneta meklētājprogrammas.¹¹⁵ Arī VDAR 153. apsvērumš paredz, ka, lai pienācīgi aizsargātu izteiksmes brīvību demokrātiskā sabiedrībā, nepieciešams ar to saistītos jēdzienus interpretēt plaši. Tādējādi iespējams argumentēt, ka, ņemot vērā interneta meklētājprogrammu nozīmīgo lomu informācijas izplatīšanā, arī tās būtu jāaizsargā ar izteiksmes brīvību.

Skatoties uz šo situāciju mazliet plašāk, Amsterdamas Universitātes profesors Joriss Van Hobokens (*Joris Van Hoboken*) norādījis, ka interneta meklētājprogrammas “dod pienesumu ideāliem, uz kuriem balstīta izteiksmes brīvība un funkcionēt spējīgs informācijas apmaiņas tīkls.”¹¹⁶ Tādējādi tās var pieprasīt, ka to publicētie interneta meklēšanas rezultāti un darbības, ko tās veikušas, lai tos attēlotu, ir aizsargātas ar izteiksmes brīvību.¹¹⁷

Tāpat izteiksmes brīvība ietver ne tikai informāciju, bet arī tās izplatīšanas paņēmienus. Tā, saskaņā ar līdzšinējo ECT praksi, ne tikai pats informācijas saturs ir aizsargāts ar tiesībām saņemt informāciju, bet arī tās pārraidīšanas un nosūtīšanas veids.¹¹⁸

Lielākoties personas informāciju avota mājaslapās, arī interneta ziņu arhīvos, atrod tieši ar interneta meklētājprogrammu palīdzību. Citiem vārdiem, interneta meklētājprogramma *pārraida* lietotājam pieprasīto informāciju.¹¹⁹ Līdz ar to, kādas saites izņemšana no interneta meklētājprogrammas ierobežo sabiedrības iespēju piekļūt avotam un tiesības saņemt šo informāciju, kā arī autoru un interneta meklētājprogrammu tiesības šo informāciju izplatīt.¹²⁰

¹¹⁴ EST 13.05.2014. spriedums lietā C-131/12 Google Spain SL un Google Inc. pret Agencia Española de Protección de Datos (AEPD) un Mario Costeja González, 36. p.; Ģenerālvokāta Nīlo Jēskinena 25.06.2013. secinājumi EST lietā C-131/12 Google Spain SL un Google Inc. pret Agencia Española de Protección de Datos (AEPD) un Mario Costeja González, 45. p.

¹¹⁵ Carey P., Armstrong N., Lamont D., Quartermaine J. *Media Law*. 5th edn. London: Sweet & Maxwell, 2010, p. 204.; ARTICLE 19. Freedom of expression and ICTs: Overview of international standards. London: Article 19, 2013, p. 19.

¹¹⁶ Hoboken van J. *Search Engine Freedom: On the implications of the right to freedom of expression for the legal governance of Web search engines*. Amsterdam: Institute for Information Law, 2011, p. 228.

¹¹⁷ *Ibid.* p. 229.

¹¹⁸ ECT 22.05.1990. spriedums lietā Autronic AG v. Switzerland (iesnieguma Nr. 12726/87), para. 47; ECT 28.09.1999. spriedums lietā Öztürk v. Turkey (iesnieguma Nr. 22479/93).

¹¹⁹ Turkington R. C., Allen A. L. *Privacy Law: Cases and Materials*. San Francisco: West Group, 2002, 2nd ed., p. 399.

¹²⁰ Ģenerālvokāta Maceja Špunara 10.01.2019. secinājumi EST lietā C-136/17 G. C., A. F., B. H., E. D. pret Commission nationale de l'informatique et des libertés (CNIL), 89. p.

Izšķiroša nozīme nav arī tam, vai persona ir konkrētās informācijas autors; pietiek ar to, ka tā šo informāciju publicējusi.¹²¹ Turklāt jāatzīst, ka *Google* un arī lielākā daļa citu interneta meklētājprogrammu patiesībā informāciju ne tikai ievāc un attēlo konkrētā secībā. Šīs meklētājprogrammas mērķis ir to padarīt pieejamāku lietotājam. To darot, meklētājprogrammas būtībā kontrolē informāciju, kas pieejama lietotājiem.¹²² ECT praksē, tiesa gan nolēmumos, nevis spriedumos, nu jau vairākkārt netieši norādījusi, ka caur tādām platformām kā *The Pirate Bay*¹²³ un *Google Blogger*¹²⁴, kas arī informāciju nerada, bet dod citiem iespēju to izplatīt, to uzturētāji īsteno izteiksmes brīvību. Salīdzinājumam, arī ASV jurisdikcijā atrodama gana plaša tiesu prakse, saskaņā ar kuru arī informācijas kompilācija, piemēram, laikraksta reklāmas lappuse¹²⁵ vai parāde, kurā atļauts piedalīties ikvienam¹²⁶, ir aizsargājama izteiksme.

Treškārt, nākamais lielais arguments par labu izteiksmes brīvības piešķiršanai interneta meklētājprogrammām ir, ka tās, izkārtojot meklēšanas rezultātus, pauž savu viedokli vai, iespējams, pat īsteno redakcionālo brīvību.¹²⁷ *Google* atsevišķās tiesvedībās ir norādījis, ka tā meklētājprogrammas attēlotie meklēšanas rezultāti ir ne tikai informācija par to, kurās interneta vietnēs atrodams meklētais atslēgvārds, bet viedoklis.¹²⁸ Un patiesi, meklētājprogrammas izplata informāciju organizēta saraksta veidā.¹²⁹ Informācijas izkārtotais veids ir subjektīvs un balstīts uz to vai *Google* konkrētās mājaslapas uzskata par kvalitatīvām, populārām vai svarīgām.¹³⁰ Tāpat šī meklētājprogramma lietotājiem, kam ir savs personalizēts konts *Google* sistēmā (piemēram, e-pasta kastīte *Gmail*) piedāvā personalizētus meklēšanas rezultātus – informācija meklēšanas rezultātos ir izkārtota secībā, kādā, šī pakalpojuma sniedzēja ieskatā, tā varētu būt visnoderīgākā konkrētajam lietotājam.¹³¹ Tādēļ, kad *Google* attēlo meklēšanas rezultātus, tas patiesībā pauž savu viedokli,

¹²¹ ECT 10.10.2013. spriedums lietā *Delfi AS v. Estonia* (iesnieguma Nr. 64569/09), 50. p.

¹²² Francijas Pirmās Instance Parīzes tiesas 06.11.2013. spriedums lietā *RG 11/07970 Max Mosley c. Google Inc et Google France*. Pieejams: <http://droitdu.net/2013/11/tgi-paris-17e-ch-6-novembre-2013-rg-1107970-max-mosley-c-google-france-et-google-inc/> [aplūkots 01.04.2019.].

¹²³ ECT 19.02.2013. lēmums lietā *Neij un Sunde Kolmisoppi v. Sweden* (iesnieguma Nr. 40397/12).

¹²⁴ ECT 19.09.2017. lēmums lietā *Tamiz v. the United Kingdom* (iesnieguma Nr. 3877/14).

¹²⁵ ASV Augstākās tiesas 25.06.1974. spriedums lietā *Miami Herald Publishing Co. v. Tornillo*. Pieejams: <https://caselaw.findlaw.com/us-supreme-court/418/241.html> [aplūkots 02.01.2020.]; ASV Augstākās tiesas 09.03.1964. spriedums lietā *New York Times Co. v. Sullivan*. Pieejams: <https://caselaw.findlaw.com/us-supreme-court/376/254.html> [aplūkots 02.01.2020.].

¹²⁶ ASV Augstākās tiesas 19.06.1995. spriedums lietā *Hurley v. Irish American Gay, Lesbian, and Bisexual Group of Boston*. Pieejams: <https://caselaw.findlaw.com/us-supreme-court/515/557.html> [aplūkots 02.01.2020.].

¹²⁷ Volokh E., Falk D. First amendment protection for search engine search results, p. 27. Pieejams: <http://volokh.com/wp-content/uploads/2012/05/SearchEngineFirstAmendment.pdf> [aplūkots 02.01.2020.].

¹²⁸ ASV Oklahomas rajona tiesas 13.01.2003. spriedums lietā *Search King, Inc. v. Google Tech*. Pieejams: <http://www.internetlibrary.com/pdf/Search-King-Google-WD-Okla.pdf> [aplūkots 01.04.2017.].

¹²⁹ Kulk S., Zuiderveen Borgesius F. Privacy, Freedom of Expression, and the Right to Be Forgotten in Europe. Cambridge University Press, 2017, p. 21; Ģenerālvokāta Nilo Jēskinena 25.06.2013. secinājumi EST lietā *C-131/12 Google Spain SL un Google Inc. pret Agencia Española de Protección de Datos (AEPD) un Mario Costeja González*, 132. p.

¹³⁰ Haynes S.A. Google Search Results: Buried if not Forgotten. *The North Carolina Journal of Law & Technology*, 2014, Vol. 15, p. 474.

¹³¹ Hoboken van J. Search Engine Freedom: On the implications of the right to freedom of expression for the legal governance of Web search engines. Amsterdam: Institute for Information Law, 2011, p. 174.

sakot: „šie, manuprāt, ir visatbilstošākie meklēšanas rezultāti”¹³². Un ir skaidrs, ka arī saprātīgs un zinošs interneta lietotājs, ievadot interneta meklētājprogrammā konkrētu prasījumu, saprot, ka attēlotie rezultāti nav objektīva patiesība, bet gan meklēšanas pakalpojuma sniedzēja subjektīvs vērtējums.¹³³ Kaut vai tādēļ, ka tos piedāvā uzņēmums, kura mērķis ir gūt peļņu, nevis nodrošināt sabiedrību ar informāciju. Līdz ar to, autores ieskatā *Google*, ar algoritmu palīdzību attēlotie meklēšanas rezultāti, ir uzskatāmi par *Google* viedokli, tātad, arī par izteiksmes brīvības izpausmi.

Kā norādīts iepriekš, interneta meklētājprogrammu izteiksmes brīvības noliedzēji pauduši atziņu, ka šiem interneta starpniekiem nevar piedēvēt tiesības uz izteiksmes brīvību, jo tie rezultātus attēlo automātiski. Tā gan ir tikai daļa patiesības. Patiešām, katru reizi, kad tiek veikta meklēšana, *Google* vai cita interneta meklētāja darbinieki nav iesaistīti meklēšanas rezultātu attēlošanā. Lielā apstrādājamās informācijas daudzuma dēļ¹³⁴ rezultātu ģenerēšanā ir iesaistītas datorprogrammas un algoritmi. Bet tos, savukārt, ir veidojuši cilvēki, kas tajos ir iekļāvuši savas idejas par to, kā rezultāti attēlojami.¹³⁵

Apkopojot, kaut arī pagaidām tiesu prakse šajā jomā ir samērā skopa, interneta meklētājprogrammām varētu piedēvēt izteiksmes brīvību, jo tās ir būtisks informācijas izplatīšanas kanāls, kā arī, sakārtojot meklēšanas rezultātus konkrētā secībā, tās pauž savu viedokli par šīs informācijas svarīgumu. Jāņem vērā, ka interneta meklētājprogrammu izteiksme gan šajā gadījumā būtu uzskatāma par komerciālu runu, tādēļ vieglāk ierobežojama, jo primāri tiek izmantota peļņas gūšanas nolūkiem.

Skatoties globāli, Japānas Augstākā tiesa atzinusi, ka arī runa, kuru radījusi mašīna, arī ir aizsargājama ar izteiksmes brīvību.¹³⁶ Arī vismaz atsevišķas ASV tiesas ir uzskatījušas līdzīgi, norādot, ka tas, kā *Google* vērtē un sarindo meklēšanas rezultātus (*Page Rank*), ir šī uzņēmuma viedoklis, kas aizsargāts ar Konstitūcijas Pirmajā labojumā noteiktajām tiesībām uz runas brīvību.¹³⁷ Tāpat pienākums novērtēt mājaslapas par svarīgām un ierindot tās augstāk interneta meklētājprogrammas meklēšanas rezultātos nozīmētu likt *Google* paust to, ko vēlas prasītājs. Tas,

¹³² Haynes S.A. Google Search Results: Buried if not Forgotten. The North Carolina Journal of Law & Technology, 2014, Vol. 15, p. 488.

¹³³ Volokh E., Falk D. First amendment protection for search engine search results, p. 19. Pieejams: <http://volokh.com/wp-content/uploads/2012/05/SearchEngineFirstAmendment.pdf> [aplūkots 02.01.2020.].

¹³⁴ Ibid. p. 11.

¹³⁵ Ibid., p. 11.–12.

¹³⁶ Morrissey E., Dwyer D. Google wins ‘Right to be Forgotten’ case in Japanese Supreme Court Public’s right to know -v- Individual’s right to privacy. Pieejams: <https://www.lexology.com/library/detail.aspx?g=91c113d8-3184-4d5b-acd4-6f6af4360857> [aplūkots 02.01.2020.].

¹³⁷ ASV Oklahomas rajona tiesas 13.01.2003. spriedums lietā Search King, Inc. v. Google Tech. Pieejams: <http://www.internetlibrary.com/pdf/Search-King-Google-WD-Okla.pdf> [aplūkots 01.04.2019.].

savukārt, nonāktu pretrunā ar meklētājprogrammas pakalpojuma sniedzēja tiesībām uz izteiksmes brīvību.¹³⁸

Autoresprāt, pret ASV un citu valstu tiesu prakses secinājumu izmantošanu Eiropas kontekstā būtu jāattiecas kritiski to atšķirīgās kultūras un tiesību sistēmas dēļ.¹³⁹ Tādēļ tie būtu piemērojami tiktāl, ciktāl tas pieļaujams Eiropas tiesību sistēmā. Ilustrācijai, ASV tiesību doktrīnā¹⁴⁰ un tiesu praksē¹⁴¹ interneta meklētājprogrammu viedoklis reizumis tiek pielīdzināts žurnālu redaktoru viedoklim. Interneta meklētājprogrammas no ļoti liela informācijas daudzuma atlasa pašu svarīgāko informāciju, tāpat kā to dara laikrakstu redaktori. Papildus, atsevišķas interneta meklētājprogrammas (piemēram, *Search King*) izmanto ne tikai algoritmus, bet arī cilvēkresursus, lai nodrošinātu meklēšanas rezultātus.¹⁴²

Kaut arī Eiropas un ASV izpratne par žurnālista definīciju ir atšķirīga¹⁴³, uzņēmums *Google* jau iepriekš Lielbritānijas tiesās nu jau vairākkārt ir mēģinājis argumentēt, ka tas nodarbojas ar žurnālistiku. Šāds arguments uzņēmumam varētu būt izdevīgs, jo datu aizsardzības regulējums Eiropā paredz izņēmumus personas datu apstrādei žurnālistikas nolūkos¹⁴⁴ ar mērķi nodrošināt mediju aizsardzību gadījumos, kad sabiedrībai nozīmīga informācija satur personas datus.¹⁴⁵

Lietā *Callum Townsend v. Google Inc. and Google UK Limited*¹⁴⁶, *Google* šķietami sākotnēji mēģināja argumentēt, ka uz to attiecināms konkrēts Lielbritānijas Datu aizsardzības akta regulējums izņēmuma, kas aizsargā žurnālistiku, dēļ. Taču vēlāk uzņēmums savu pozīciju precizēja, norādot, ka nevis tas pats uzskatāms par žurnālistu, bet gan meklēšanas rezultātos publicētā informācija būtu uzskatāma par žurnālistisku materiālu.¹⁴⁷ Tiesa nekomentēja nedz sākotnējo atziņu, nedz tās precizējumu.

Savukārt, 2018. gada spriedums lietā *NT1* un *NT2* piedāvā izvērstāku Lielbritānijas tiesas analīzi par to, vai *Google* meklētājprogrammas darbība būtu uzskatāma par žurnālistiku. Citējot

¹³⁸ ASV Delavēras rajona tiesas 20.02.2007. spriedums lietā *Christopher Langdon v. Google Inc.* Pieejams: <http://www.internetlibrary.com/pdf/langdon.pdf> [aplūkots 01.04.2019.].

¹³⁹ Osipova S. Ievads tiesību socioloģijā. Rīga: Tiesu namu aģentūra, 2010, 131.–132. lpp.

¹⁴⁰ Volokh E., Falk D. First Amendment Protection for Search Engine Search Results -- White Paper Commissioned by Google, p. 4.–5. Pieejams: https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=2055364 [aplūkots 02.01.2020.].

¹⁴¹ ASV Floridas rajona tiesas 08.02.2017. spriedums lietā *e-ventures Worldwide, LLC v. Google, Inc.* Pieejams: <https://digitalcommons.law.scu.edu/cgi/viewcontent.cgi?referer=&httpsredir=1&article=2410&context=historical> [aplūkots 02.01.2020.].

¹⁴² The economic and social role of internet intermediaries, p. 12. Pieejams: <https://www.oecd.org/internet/ieconomy/44949023.pdf> [aplūkots 02.01.2020.].

¹⁴³ Šimkus A. Žurnālista un avotu aizsardzības privilēģijas definīcija Eiropā un ASV. *Jurista Vārds*, 2016, Nr. 37, 10.-17. lpp.

¹⁴⁴ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2016/679 par fizisku personu aizsardzību attiecībā uz personas datu apstrādi un šādu datu brīvu apriti un ar ko atceļ Direktīvu 95/46/EK. Pieņemta 27.04.2016. [22.12.2019. red.].

¹⁴⁵ Corfield G. Google: Class search results as journalism so we can dodge Right To Be Forgotten. Pieejams: https://www.theregister.co.uk/2018/02/28/right_to_be_forgotten_trial_google_nt1/ [aplūkots 02.01.2020.].

¹⁴⁶ Ziemeļīrijas Augstākās tiesas 31.10.2017. spriedums lietā *Google Inc. v. Google UK Limited*, 56. p. Pieejams: <http://www.bailii.org/nie/cases/NIHC/QB/2017/81.html> [aplūkots 04.01.2020.].

¹⁴⁷ *Ibid.* 60. p.

EST spriedumu lietā *Tietosuojavaltuutettu pret Satakunnan Markkinapörssi Oy*¹⁴⁸, Lielbritānijas tiesa norādīja, ka tā piekrīt, ka žurnālistikas un mediju jēdziens interpretējams plaši un ietver darbības, kuru mērķis ir izplatīt informāciju, idejas un viedokļus. Tomēr, tiesas ieskatā, kam autore sliecas piekrist, šis jēdziens nav tik elastīgs, lai aptvertu jebkādu informācijas izplatīšanu. Tam paredzēts atsevišķs jēdziens – komunikācija.¹⁴⁹

Spriedumā par parazitisku un nepieņemamu tika nodēvēts *Google* arguments, ka tā darbības uzskatāmas par tādām, kas vērstas uz informācijas izplatīšanu, jo daži no meklēšanas rezultātiem ietver saites uz interneta mediju publicētiem žurnālistu darbiem. Šie žurnālistikas materiāli meklēšanas rezultātos iekļuvuši tikai nejauši. Datorizētā meklēšanas funkcija neizvērtē, vai konkrētā meklēšanas rezultātos attēlotā informācija uzskatāma par sabiedrībai nozīmīgu, vai tās autors ir žurnālists.

Tāpat tiesa piekrita Lielbritānijas Informācijas Komisāra viedoklim¹⁵⁰, ka *Google* un citu meklētājprogrammu pielīdzināšana žurnālistiem radītu sekas, kādas likumdevējs noteikti nebija paredzējis, radot datu aizsardzības regulējumu.¹⁵¹ Šāds regulējums padarītu tiesības tikt aizmirstam neefektīvas, jo interneta meklētājprogrammas, atsaucoties uz izņēmumu personas datu aizsardzības regulējumā, tās vienkārši varētu neievērot.

Visbeidzot tā norādīja, ka interneta meklētājprogrammu darbībā iztrūkst subjektīvā elementa, kas nepieciešams, lai datu apstrādātājs varētu izmantot žurnālistikas izņēmumu personas datu aizsardzības regulējumā. Proti, interneta meklētājprogrammas, pirms datu subjekts ar tām sazinājies, nav pārliecinātas, ka meklēšanas rezultātos attēlotā informācija ir sabiedrībai nozīmīga un, ka personas datu publicēšana ir absolūti nepieciešama šī nozīmīguma saglabāšanai.¹⁵²

Arī autore sliecas pievienoties viedoklim, ka kaut arī žurnālista jēdziens definējams plaši,¹⁵³ diezin vai interneta meklētājprogrammas varētu un vajadzētu uzskatīt par medijiem, kas nodarbojas ar žurnālistiku.

Autore norāda, ka interneta meklētājprogrammas varētu tikt uzskatītas par tehniskajiem medijiem¹⁵⁴, kas nodrošina informācijas nonākšanu līdz patērētājam. Tomēr tās nevar tikt pielīdzinātas medijiem, kas rada saturu. Kaut arī mediju formu konverģences rezultātā kļūst arvien grūtāk nodalīt dažādu medija telpas dalībnieku lomas, tas nenozīmē, ka vajadzētu aizmirst par

¹⁴⁸ EST 16.12.2008. spriedums lietā C-73/07 *Tietosuojavaltuutettu pret Satakunnan Markkinapörssi Oy* un *Satamedia Oy*.

¹⁴⁹ Lielbritānijas Augstākās tiesas spriedums lietā *Nt 2, NT 2 and Google LLC and the Information Commissioner*, p. 98. Pieejams: <https://www.judiciary.uk/wp-content/uploads/2018/04/nt1-Nnt2-v-google-2018-Eewhc-799-QB.pdf> [aplūkots 02.01.2020.].

¹⁵⁰ Gladicheva V. *Google can't escape 'right to be forgotten' damages, privacy regulator tells UK court*. Pieejams: <https://mlexmarketinsight.com/insights-center/editors-picks/Data-Protection-Privacy-and-Security/europe/google-cant-escape-right-to-be-forgotten-damages,-privacy-regulator-tells-uk-court> [aplūkots 02.01.2020.].

¹⁵¹ Lielbritānijas Augstākās tiesas spriedums lietā *Nt 2, NT 2 and Google LLC and the Information Commissioner*, p. 101. Pieejams: <https://www.judiciary.uk/wp-content/uploads/2018/04/nt1-Nnt2-v-google-2018-Eewhc-799-QB.pdf> [aplūkots 02.01.2020.].

¹⁵² *Ibid.* p. 102.

¹⁵³ EST 16.12.2008. spriedums lietā C-73/07 *Tietosuojavaltuutettu pret Satakunnan Markkinapörssi Oy* un *Satamedia Oy*, 56. p.

¹⁵⁴ Oster J. *European and International Media Law*. Cambridge University Press, 2016, p. 3.

dalījumu starp medijiem tehnoloģiskā un satura izpratnē.¹⁵⁵ Tā, piemēram, saskaņā ar ES Audiovizuālo mediju pakalpojumu direktīvu, redakcionālās atbildības jēdziens ir būtisks, lai noteiktu mediju pakalpojumu sniedzēja lomu.¹⁵⁶ Tālāk tā noteic, ka audiovizuālo mediju pakalpojums var būt tikai tāds pakalpojums, uz kuru attiecināma mediju pakalpojumu sniedzēja redakcionāla atbildība, kas savukārt iekļauj efektīvu kontroli gan attiecībā uz pārraidīto saturu, gan uz tā organizāciju.¹⁵⁷ Arī ES Pamatdirektīva par kopējiem reglamentējošiem noteikumiem attiecībā uz elektronisko komunikāciju tīkliem un pakalpojumiem nošķir elektronisko komunikāciju pakalpojumus no pakalpojumiem, kas saistīti ar redakcionālu atbildību.¹⁵⁸

Eiropas Padomes 2011. gada Rekomendācija par jaunu mediju izpratni, kas pēc būtības aicina pārskatīt tradicionālo mediju definīciju, iekļaujot tajā arī ar modernajām tehnoloģijām nesaraunami saistītus žurnālistiska rakstura satura izplatītājus, arī min redakcionālo kontroli, kā vienu no kritērijiem, kas raksturo mediju.¹⁵⁹ Šīs rekomendācijas pielikums skaidro, ka redakcionālā kontrole nozīmē redakcionālās politikas, procedūras un darbinieku, kas to veic, esamību, kā arī satura uzraudzību.¹⁶⁰ Neraugoties uz to, ka rekomendācija patiesi paplašina to pakalpojumu sniedzēju loku, kas uzskatāmi par medijiem, tā tomēr noteic, ka interneta starpnieki vai papildpakalpojumu sniedzēji, kas palīdz nodrošināt piekļuvi informācijai, bet neīsteno redakcionālo kontroli, kas nozīmē to ierobežotu redakcionālo atbildību, nebūtu uzskatāmi par medijiem.¹⁶¹

Attiecinot augstākminēto uz interneta meklētājprogrammām secināms, ka tās neīsteno redakcionālo kontroli pār to izplatīto informāciju. Kaut arī tās it kā šķiro informāciju, to izvietojot konkrētā secībā, tās šajā sarakstā pēc būtības ievieto visu informāciju, ko spējušas atrast. Interneta meklētājprogrammas nepārbauda informācijas patiesumu vai korektumu, nedz pirms tās publicēšanas meklēšanas rezultātos, nedz pēc.

Tāpat interneta meklētājprogrammas neizpilda vēl vismaz vienu kritēriju, kas noteikts iepriekšminētajā rekomendācijā - tās pašas sevi nepozicionē, kā medijus.¹⁶² Aplūkojot interneta meklētājprogrammu, visbiežāk gan tieši *Google*, pozīcijas dažādos tiesas procesos un diskusijās, jāsecina, ka *NT1 un NT2* lieta atšķiras no vairākuma. Interneta meklētājprogrammas Eiropā lielākajā

¹⁵⁵ Oster J. *European and International Media Law*. Cambridge University Press, 2016, p. 5.

¹⁵⁶ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2010/13/ES par to, lai koordinētu dažus dalībvalstu normatīvajos un administratīvajos aktos paredzētus noteikumus par audiovizuālo mediju pakalpojumu sniegšanu. Pieņemta 10.03.2010., 25. apsvēruma. [02.01.2020. red.].

¹⁵⁷ *Ibid.* 1. panta a un c apakšpunkts.

¹⁵⁸ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2002/21/EK par kopējiem reglamentējošiem noteikumiem attiecībā uz elektronisko komunikāciju tīkliem un pakalpojumiem. Pieņemta 07.03.2002., 2. panta c punkts. [02.01.2020. red.].

¹⁵⁹ Recommendation CM/rec (2011) 7 of the Committee of Ministers of Council of Europe on a new notion of media, p.7. Pieņemts 12.09.2011. Pieejams: https://search.coe.int/cm/Pages/result_details.aspx?ObjectID=09000016805cc2c0 [aplūkots 01.04.2019.]

¹⁶⁰ *Ibid.* 23.–36. p.

¹⁶¹ *Ibid.* 36. p.

¹⁶² *Ibid.* 16.–22. p.

daļā gadījumu nelabprāt vēlas atzīt savu izteiksmes brīvību vispārīgi, jo tad tām būtu jāuzņemas arī atbildība pār saviem redakcionālajiem lēmumiem.

Tādējādi, tā kā interneta meklētājprogrammas neīsteno redakcionālo kontroli, kā arī tās pašas nepozicionē sevi, kā medijus, tās par tādiem nevar tikt uzskatītas.

Tajā pat laikā autore vēlas vēlreiz norādīt uz interneta meklētājprogrammu neatsveramo lomu informācijas izplatīšanā. Arī Eiropas Padomes rekomendācija aicina, novērtējot dažādu interneta starpnieku pienesumu informācijas apritē un mediju satura pieejamības nodrošināšanā, diferencēt to tiesības un pienākumus.¹⁶³ Citiem vārdiem sakot, kaut arī interneta meklētājprogrammas pašas nebūtu uzskatāmas par medijiem, to tiesības izplatīt informāciju ir īpaši aizsargājamas tādēļ, ka tās ir nozīmīgs kanāls citu mediju radītās informācijas izplatīšanā. Šis aicinājums apstiprina arī šīs darba nodaļas pirmo secinājumu, proti, ka interneta meklētājprogrammām būtu piešķirama izteiksmes brīvība. To aizsardzības apjoma ziņā nevar pielīdzināt izteiksmes brīvībai, kas piedēvējama žurnālistiem vai plašsaziņas medijiem, bet ar to tāpat jārēķinās, piemērojot tiesības tikt aizmirstam.

¹⁶³ Recommendation CM/rec (2011) 7 of the Committee of Ministers of Council of Europe on a new notion of media, p.7. Pieņemts 12.09.2011. Pieejams: https://search.coe.int/cm/Pages/result_details.aspx?ObjectID=09000016805cc2c0 [aplūkots 01.04.2019.].

2. IZTEIKSMES BRĪVĪBAS UN TIESĪBU TIKT AIZMIRSTAM SAMĒROŠANAS POSMI

Secinot to, ka tiesības tikt aizmirstam interneta meklētājprogrammās var sadurties ar interneta lietotāju, informācijas autoru, interneta meklētājprogrammu pakalpojumu sniedzēju un citu personu tiesībām uz izteiksmes brīvību, autore tālāk analizēs, kā šāda situācija būtu risināma. Pirmkārt, aplūkojams *Google Spain* spriedums, kas, diemžēl, nesniedz atbildi uz to, kā šīs divas tiesības samērojamas. Tādēļ, otrkārt, aplūkojams starptautiskajās un nacionālajās tiesībās atzītais cilvēktiesību ierobežošanas tests.

2.1. Izteiksmes brīvības ierobežošana *Google Spain* spriedumā un tā sekas

Tā kā tiesības tikt aizmirstam ietekmē gan interneta lietotāju tiesības saņemt informāciju, gan informācijas autoru un interneta meklētājprogrammu tiesības izplatīt informāciju, secināms, ka rodas situācijas, kurās šīs abas tiesības ir jāsamēro. Kā jau minēts iepriekš, *Google Spain* spriedums ir pirmais tiesību avots, kas *expressis verbis* attiecina tiesības tikt aizmirstam uz interneta meklētājprogrammām. Tādēļ arī aplūkojams, kā EST šajā spriedumā iesaka risināt šo tiesību kolīziju.

EST *Google Spain* spriedumā piekrīt, ka tiesības tikt aizmirstam var ietekmēt informācijas pieejamību. Tā it kā norādījusi uz nepieciešamību balansēt datu subjekta tiesības uz datu aizsardzību un izteiksmes brīvību, diemžēl neizsakoties visai precīzi: „[C]iktāl rezultātu sarakstā iekļauto saišu dzēšana atkarībā no attiecīgās informācijas varētu skart interneta lietotāju, kuri iespējami ir ieinteresēti piekļūt attiecīgajai informācijai, leģitīmo interesi (..) ir jāatrod taisnīgs līdzsvars it īpaši starp šo interesi un šī datu subjekta pamattiesībām saskaņā ar Hartas 7. un 8. pantu. (..) Lai gan, protams, datu subjekta intereses, kuras aizsargātas ar [Hartas 7. un 8. pantu], parasti ir svarīgākas nekā šo interneta lietotāju interese [saņemt informāciju], šis līdzsvars tomēr īpašos gadījumos var būt atkarīgs no attiecīgās informācijas būtības un tās jutīguma attiecībā pret datu subjekta privāto dzīvi, kā arī sabiedrības interesēm saņemt šo informāciju, kas var atšķirties tostarp atkarībā no šīs personas lomas sabiedriskajā dzīvē.”¹⁶⁴ Šis samērā garais citāts šeit atspoguļots divu būtisku iemeslu dēļ.

Pirmkārt, autore norāda, ka EST tiesības uz izteiksmes brīvību nodēvējusi par personu interesēm. Tas ir, spriedums nosauc plaši atzītās tiesības saņemt informāciju par vienkāršu

¹⁶⁴ EST 13.05.2014. spriedums lietā C-131/12 *Google Spain SL un Google Inc. pret Agencia Española de Protección de Datos (AEPD) un Mario Costeja González*, 81. p.

sabiedrības interesi kaut ko uzzināt.¹⁶⁵ Tādējādi EST izteiksmes brīvību principā nodēvējusi par maznozīmīgu izņēmumu datu aizsardzības tiesībās, nevis atzinusi, ka tās ir ar datu aizsardzību vienlīdzīgā līmenī aizsargājamas tiesības.¹⁶⁶

Taču Hartas 11. pants, tāpat kā citi ES un tās dalībvalstīm saistošie starptautiskie cilvēktiesību aizsardzības dokumenti, aizsargā nevis tikai sabiedrības interesi saņemt vai izplatīt informāciju, bet gan noteic, ka šī *interese*, kā pamattiesības, ir īpaši aizsargājama.¹⁶⁷ Šī Hartas panta iekļaušana *Google Spain* spriedumā būtu skaidrāk norādījusi uz izteiksmes brīvības nozīmīgumu tiesību tikt aizmirstam kontekstā.¹⁶⁸

Otrkārt, iespējams šāda ne visai precīza termina lietošana paliktu bez plašas ievēribas, ja vien tālāk sekotu norāde uz vispāratzīto cilvēktiesību ierobežošanas testu. Augstākminētais citāts gan norāda uz to, kā tiesasprāt samērojamas tiesības uz privāto dzīvi un datu aizsardzību no vienas puses un izteiksmes brīvība (jeb tiesas ieskatā „sabiedrības interese iegūt informāciju”) no otras, taču visai neveiklā veidā. EST *Google Spain* spriedumā nevienā paragrāfā nav norādījusi, ka tiesības tikt aizmirstam ir absolūtas. Taču fakts, ka EST atzinusi, ka datu subjekta tiesības uz privāto dzīvi, kā likums, gandrīz visos gadījumos prevalē pār izteiksmes brīvību tiesību tikt aizmirstam kontekstā¹⁶⁹, autoresprāt ir ļoti kritizējams. Kā to pasniegusi EST – izteiksmes brīvība ir vien izņēmums tiesību tikt aizmirstam piemērošanā.¹⁷⁰

Šī kritizējamā atziņa, diemžēl, ir atradusi arī savu ceļu citos dokumentos un tiesu praksē. Tā, piemēram, arī 29. panta darba grupas vadlīnijās, kas pieņemtas, lai skaidrotu *Google Spain* sprieduma piemērošanu¹⁷¹, norādīts, ka tikai atsevišķos gadījumos sabiedrības interese (nevis tiesības¹⁷²) saņemt informāciju varētu ietekmēt tiesību tikt aizmirstam piemērošanu. Arī ES

¹⁶⁵ Frantziou E. Further Developments in the Right to be Forgotten: The European Court of Justice's Judgment in Case C-131/12, *Google Spain, SL, Google Inc v Agencia Espanola de Proteccion de Datos*. *Human Rights Law Review*, 2014, 30 October, Vol. 14, p. 769; Ģenerālvokāta Maceja Špunara 10.01.2019. secinājumi EST lietā C-507/17 *Google LLC* pret *Commission nationale de l'informatique et des libertés (CNIL)*, 44. p.

¹⁶⁶ Guillemin G. ARTICLE 19's Response to Google's Advisory Council, p. 2. Pieejams: <http://www.article19.org/data/files/medialibrary/37733/A19-comments-on-RTBF.pdf> [aplūkots 01.04.2019.].

¹⁶⁷ Louis F., Kamann H.G., Braun M., Schwedler C. Statement according to Art. 23 of the Statute of the Court of Justice and Art. 96 of the Rules of Procedure of the Court of Justice of The Reporters Committee for Freedom of the Press in Case C-507/17, p. 26. Pieejams: [https://www.rcfp.org/sites/default/files/2017-11-29%20-%20Statement%20CJEU%20in%20Google%20v.%20CNIL%20\(RCFP%20et%20al.\)%20-%20as%20filed.pdf](https://www.rcfp.org/sites/default/files/2017-11-29%20-%20Statement%20CJEU%20in%20Google%20v.%20CNIL%20(RCFP%20et%20al.)%20-%20as%20filed.pdf) [aplūkots 18.03.2018.].

¹⁶⁸ Ģenerālvokāta Maceja Špunara 10.01.2019. secinājumi EST lietā C-136/17 *G. C., A. F., B. H., E. D.* pret *Commission nationale de l'informatique et des libertés (CNIL)*, 68. p.

¹⁶⁹ Kulk S., Zuiderveen Borgesius F. *Privacy, Freedom of Expression, and the Right to Be Forgotten in Europe*. Cambridge University Press, 2017, p. 20.

¹⁷⁰ Verheij. The right to be forgotten – a Dutch perspective. Pieejams: <https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/13600869.2015.1125156> [aplūkots 02.01.2020.].

¹⁷¹ Article 29 Data Protection Working Party Guidelines on the implementation of the Court of Justice of the European Union judgment on “*Google Spain and inc v. Agencia española de Protección de datos (aepd) and Mario Costeja González*” C-131/12. Pieņemts 26.11.2014. Pieejams: https://ec.europa.eu/newsroom/article29/document.cfm?action=display&doc_id=64437 [aplūkots 02.01.2020.].

¹⁷² Piemēram, vadlīniju kopsavilkumā iekļauts virsraksts “Līdzsvars starp pamattiesībām un interesēm” (Angliski – “A fair balance between fundamental rights and interests”). *Ibid.* p. 2.

dalībvalstu tiesas, atsaucoties uz *Google Spain* spriedumu, mēdz analizēt tikai to, vai konkrētā persona ir sabiedrībā pazīstama vai nē, neaplūkojot citus kritērijus.¹⁷³

Tā, piemēram, rīkojusies arī Nīderlandes Augstākā tiesa, kas 2017. gada februārī jau pirmajā lietā, kuru tā izskatījusi saistībā ar tiesībām tikt aizmirstam¹⁷⁴, tieši piemērojusi *Google Spain* argumentāciju.¹⁷⁵ Šajā lietā kāds Nīderlandes iedzīvotājs, kam nesen ticis piemērots sešu gadu cietumsods, lūdza *Google* meklētājprogrammu nesavienot meklēšanas rezultātos viņa vārdu ar informāciju par viņa noziedzīgajiem nodarījumiem. Tā kā Nīderlandē šai lietai tika pievērsta plaša sabiedrības un mediju uzmanība, *Google* meklētājprogrammas pakalpojumu sniedzējs atteicās to darīt. Arī pirmās un otrās instances tiesas pievienojās *Google* argumentācijai. Tiesas norādīja, ka gadījumos, kad ir runa par nopietnā noziegumā apsūdzētu personu, informācija par šo apsūdzību gandrīz visu laiku būs nozīmīga sabiedrībai. Līdz ar to konkrētā informācija varētu tikt uzskatīta par pārspīlētu vai pārmērīgi neslavu ceļošu tikai tad, ja tā tiek izmantota tikai ar mērķi apkaunot un apmelot personu, nevis informēšanai par faktiem. Konkrētajā gadījumā šādu mērķi tiesas nekonstatēja, uzsverot, ka: „Pieteicējam ir jāsamierinās ar savu darbību sekām. Vienas no nozieguma paveikšanas sekām ir tas, ka par izdarītāju var tikt publicētas ļoti negatīvas ziņas, kas atstās pēdas internetā, iespējams, uz ļoti ilgu laiku.”¹⁷⁶

Taču Nīderlandes Augstākā tiesa lietu nosūtīja atpakaļ apelācijas instances tiesai, jo uzskatīja, ka tās argumentācija nav pietiekama. Tā norādīja, ka *Google Spain* spriedumā noteikts, ka tiesības tikt aizmirstam prevalē pār sabiedrības interesēm iegūt informāciju. Apelācijas instances tiesa nebija norādījusi pietiekamus iemeslus, kādēļ konkrētā lieta būtu uzskatāma par izņēmumu šim vispārīgajam regulējumam, tādēļ tās spriedums atceļams.¹⁷⁷

Spānijas Augstākā tiesa, kuras prejudiciālā nolēmuma lūguma dēļ EST pieņēma spriedumu lietā *Google Spain*, 2014. gada 29. decembrī pieņēma spriedumu šajā lietā pēc būtības.¹⁷⁸ Pozitīvi, ka šajā spriedumā atzīmēts gan privātās dzīves un datu aizsardzības, gan izteiksmes brīvības nozīmīgums, tostarp, ikviena tiesības izplatīt informāciju un piedalīties sabiedrībā aktuālās

¹⁷³ Peguera M. The application of the right to be forgotten in Spain. Pieejams: <https://ispliability.wordpress.com/2017/07/03/the-application-of-the-right-to-be-forgotten-in-spain/> [aplūkots 18.03.2018.].

¹⁷⁴ Lucassen K., Zaaijer J., Waesberge C. Data Protection and Privacy Update the Netherlands – February 2017. Pieejams: <https://www.loyensloeff.com/nl-nl/news-events/newsletters/privacy-newsletter/data-protection-and-privacy-update-the-netherlands-february-2017> [aplūkots 18.03.2018.].

¹⁷⁵ Brink J. Missed Opportunity: Dutch Supreme Court copy-pastes Google Spain Judgment. Pieejams: <https://inform.org/2017/05/06/missed-opportunity-dutch-supreme-court-copy-pastes-google-spain-judgment-jens-van-de-brink/> [aplūkots 18.03.2018.].

¹⁷⁶ Nīderlandes Karalistes Amsterdamas Rajona tiesas 18.09.2014. lēmums lietā 13/569654, 4:11. p. Pieejams: <http://uitspraken.rechtspraak.nl/inziendocument?id=ECLI:NL:RBAMS:2014:6118> [aplūkots 18.03.2018.].

¹⁷⁷ Nīderlandes Karalistes Augstākās tiesas 24.02.2017. spriedums lietā 15/03380. Pieejams: <https://uitspraken.rechtspraak.nl/inziendocument?id=ECLI:NL:HR:2017:316> [aplūkots 18.03.2018.].

¹⁷⁸ Spānijas Nacionālās tiesas Administratīvo lietu departamenta 29.12.2014. spriedums lietā 725/2010 Google Spain, S.L. v. Agencia Protección de Datos. Pieejams: <http://www.poderjudicial.es/stfls/SALA%20DE%20PRENSA/NOTAS%20DE%20PRENSA/AN%20S1%2029-12-2014.pdf> [aplūkots 18.03.2018.].

diskusijās. Tālāk šī tiesa norādījusi, ka tiesības uz izteiksmes brīvību ierobežojamas gadījumos, ja tās pārkāpj citas tiesības, piemēram, tiesības uz privāto dzīvi. Tomēr, kad runa ir par informāciju, kas ir saistīta ar sabiedrībā atpazīstamām personām vai personām, kas ieņem sabiedrībā nozīmīgus amatus vai pilda nozīmīgas funkcijas, šīm personām ir jāsamierinās, ka sabiedrības tiesības iegūt informāciju par tām var prevalēt pār šo personu tiesībām uz privāto dzīvi un datu aizsardzību.

Tomēr Spānijas tiesa pēc būtības nepiemēroja augstākminētos principus attiecībā uz konkrēto lietu. Tā savu lēmumu par to, ka *Google* ir pienākums izņemt konkrētā datu subjekta norādītās saites no meklēšanas rezultātiem, principā pamatoja tikai ar *Google Spain* sprieduma 98. punktu, kas norāda uz to, ka Gonzaleza kungs ir privātpersona un apstrīdētās laikrakstu publikācijas ir senas un sensitīvas. Proti, Spānijas tiesa, citējot šo punktu, norādīja, ka datu subjekts nav sabiedrībā atpazīstama persona un informācija publicēta vairāk nekā pirms 15 gadiem. Par interneta lietotāju tiesībām iegūt informāciju un autora tiesībām šo informāciju izplatīt tiesa vien norādīja, ka tās nav pārkāptas, jo informācija vēl jo projām ir pieejama avota mājaslapā.¹⁷⁹

Bažas par nepilnīgām EST norādēm paustas arī doktrīnā. Vairāki autori argumentējuši, ka skaidrības trūkums par to, kā un vai ir jābalansē personu tiesības uz datu aizsardzību un interneta lietotāju tiesības iegūt informāciju var novest pie tā, ka interneta meklētājprogrammu pakalpojumu sniedzēji izmantos tās metodes, kas ir visefektīvākās izmaksu ziņā.¹⁸⁰

No augstākminētajiem piemēriem redzams, ka vismaz atsevišķas tiesas, sekojot EST piemēram, samērojot izteiksmes brīvību un tiesības tikt aizmirstam, nesamēro tiesības uz izteiksmes brīvību un tiesības tikt aizmirstam kā līdzvērtīgas tiesības. Tā vietā tās analizējušas tikai dažus atsevišķus kritērijus, kas, autores ieskatā, var novest pie izteiksmes brīvības pārkāpuma. Tādējādi fakts, ka *Google Spain* spriedums visaptveroši nedefinē tiesības tikt aizmirstam un to tvērumu¹⁸¹, atstāj negatīvu ietekmi uz to, kā šīs tiesības piemēro nacionālās tiesas.

Šo kļūdu EST vismaz daļēji kompensējusi vēlākajos spriedumos, kuros aplūkoti atsevišķi tiesību tikt aizmirstam aspekti. Spriedumā lietā *GC un citi* tiesa norādījusi, ka *VDAR expressis verbis* uzliek pienākumu samērot tiesības tikt aizmirstam ar izteiksmes brīvību, kas noteikta Hartas 11. pantā.¹⁸² Lietā *Google pret CNIL* tiesa arī atzīmēja, ka šīs tiesības būtu samērojamas¹⁸³, taču nav

¹⁷⁹ Ibid.

¹⁸⁰ Chander A., Uyen P. Le: Free Speech. Pieejams: http://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=2320124 [aplūkots 18.03.2018.].

¹⁸¹ Frantziou E. Further Developments in the Right to be Forgotten: The European Court of Justice's Judgment in Case C-131/12, *Google Spain, SL, Google Inc v Agencia Espanola de Proteccion de Datos*. *Human Rights Law Review*, 2014, 30 October, Vol. 14, p. 767.

¹⁸² EST 24.07.2019. spriedums lietā C-136/17 G. C., A. F., B. H., E. D. pret Commission nationale de l'informatique et des libertés (CNIL), 54.–60. p.

¹⁸³ EST 24.09.2019. spriedums lietā C-507/17 *Google LLC* pret Commission nationale de l'informatique et des libertés (CNIL), 60. p.

norādījusi, kā tas darāms.¹⁸⁴ Diemžēl Datu aizsardzības direktīvas kontekstā tā vēl jo projām atzīmējusi tiesību tikt aizmirstam pārākumu.¹⁸⁵

2.2. Cilvēktiesību ierobežošanas tests cilvēktiesību dokumentos

Akadēmiķiem, praktiķiem un tiesnešiem var būt dažādi viedokļi par pareizo līdzsvaru starp izteiksmes brīvību un privātās dzīves aizsardzību.¹⁸⁶ Patiesi, nav viegli atrast balansu tik tehniski sarežģītā vidē, kā internets.¹⁸⁷ Šīs tiesības neeksistē vakuumā un saskaras viena ar otru visdažādākajās situācijās.¹⁸⁸ Tādēļ tas, kurai no tiesībām dodama priekšroka, nosakāms izmantojot juridiskus argumentus un metodes. Līdz ar to, tā kā jebkurš regulējums, kas ierobežo pieeju informācijai internetā, var pārkāpt izteiksmes brīvību, šādam regulējumam jāatbilst pamattiesību ierobežošanas testam.¹⁸⁹ Diemžēl, kā jau secināts iepriekš, *Google Spain* spriedums neseko šai loģikai. Taču tas nenozīmē, ka EST kļūdas dēļ, piemērojot tiesības tikt aizmirstam, tās nebūtu jābalansē ar izteiksmes brīvību.¹⁹⁰

Gan saskaņā ar Konvenciju¹⁹¹, gan Hartu¹⁹², gan citiem cilvēktiesību instrumentiem¹⁹³, lielākā daļa cilvēktiesību, ieskaitot tiesības uz privāto dzīvi un datu aizsardzību, nav absolūtas un var tikt ierobežotas. Atsevišķos gadījumos, kad šāds ierobežojums vajadzīgs citu pamattiesību aizsardzībai, tas ir pat nepieciešams.¹⁹⁴ Kā norādījis arī Egils Levits, samērīguma princips ir uzskatāms par vienu no svarīgākajiem demokrātiskas tiesiskas valsts

¹⁸⁴ Gstrein O. The Judgment That Will Be Forgotten. Pieejams: <https://verfassungsblog.de/the-judgment-that-will-be-forgotten/?fbclid=IwAR3HiFxanyFDdim62766dfEauKDKROo1XxYfhCEGG7rMf3j9ppen9KSvymo> [aplūkots 02.01.2020.].

¹⁸⁵ EST 24.07.2019. spriedums lietā C-136/17 G. C., A. F., B. H., E. D. pret Commission nationale de l'informatique et des libertés (CNIL), 53. p.

¹⁸⁶ Tunick M. Balancing privacy and free speech: unwanted attention in the age of social media. London: Routledge, 2015, p. 14.

¹⁸⁷ United Nations General Assembly report of the Special Rapporteur on the promotion and protection of the right to freedom of opinion and expression No A/HRC/32/38, p.38. Pieņemts 11.05.2016. Pieejams: <https://www.refworld.org/docid/576ce05f4.html> [aplūkots 02.01.2020.].

¹⁸⁸ Dulong de Rosnay M., Guadamuz A. Memory Hole or Right to Delist? Implications of the Right to Be Forgotten for Web Archiving. Pieejams: <https://ssrn.com/abstract=3107565> [aplūkots 29.12.2019.].

¹⁸⁹ Recommendation CM/Rec(2008)6 of the Committee of Ministers of the Council of Europe to member states on measures to promote the respect for freedom of expression and information with regard to Internet filters. Pieņemts 26.03.2008. Pieejams: https://search.coe.int/cm/Pages/result_details.aspx?ObjectID=09000016805d3bc4 [aplūkots 01.04.2019.]; EST 24.09.2019. spriedums lietā C-507/17 Google LLC pret Commission nationale de l'informatique et des libertés (CNIL), 60. p.

¹⁹⁰ Ģenerālvokāta Maceja Špunara 10.01.2019. secinājumi EST lietā C-136/17 G. C., A. F., B. H., E. D. pret Commission nationale de l'informatique et des libertés (CNIL), 89. p.

¹⁹¹ ECT 29.04.2014. spriedums lietā L.H. v. Latvia (iesnieguma Nr. 52019/07), 47. p.

¹⁹² Piemēram, EST 08.04.2014. spriedums apvienotajās lietās C-293/12 un C-594/12 Digital Rights Ireland Ltd pret Minister for Communications, Marine and Natural Resources u.c. un Kärntner Landesregierung u.c., 38. p.

¹⁹³ Piemēram, Starpameriku Cilvēktiesību tiesas 27.01.2009. spriedums lietā C 193 Tristán Donoso v Panamá, 56. p. Pieejams: http://www.corteidh.or.cr/docs/casos/articulos/seriec_193_ing.pdf [aplūkots 18.03.2018.]; Starpameriku Cilvēktiesību tiesas 29.11.2011. spriedums lietā C 238 Fontovecchia y D'Amico v Argentina, 50. p. Pieejams: <http://www.palermo.edu/cele/pdf/CIDH-Caso-Fontovecchia-Damico-v-Argentina.pdf> [aplūkots 18.03.2018.].

¹⁹⁴ Piemēram, ECT 02.12.2008. spriedums lietā K.U. v. Finland (iesnieguma Nr. 2872/02).

pamatprincipiem.¹⁹⁵ Tādēļ gandrīz ikkatrs cilvēktiesību aizsardzības instruments piedāvā testu, kas ļauj tiesību piemērotājam pārliecināties, vai cilvēktiesību ierobežojums ir tiesisks un pieļaujams.

ES samērīgumam vismaz vajadzētu būt jebkura pamattiesību ierobežojuma būtiskam priekšnosacījumam.¹⁹⁶ Hartā izmantotā pamattiesību ierobežojuma pieļaujamības testa konstrukcija ir līdzīga tām, kas iekļautas Vispārējajā Cilvēktiesību deklarācijā¹⁹⁷ un arī Satversmē¹⁹⁸. Tests noteikts visām Hartā iekļautajām tiesībām vienāds un atrodams Hartas 52. panta pirmajā daļā. Saskaņā ar to Hartā noteikto tiesību ierobežojumiem ir jābūt noteiktiem tiesību aktos un jābūt nepieciešamam tādu mērķu sasniegšanai, kas uzskatāmi par svarīgiem ES vai saistīti ar nepieciešamību aizsargāt citu personu tiesības un brīvības.¹⁹⁹ Nevienā no ES tiesību aktiem nav noteikts, kā tieši pārbaudāms ES pamattiesību ierobežojuma samērīgums, vai samērīgums ES tiesībās vispārīgi.²⁰⁰ Līdz ar to, kaut arī EST lielā daļā gadījumu piemēro Hartas 52. pantā ietvertu testu²⁰¹, tās prakse nav konsekventa.²⁰² Daži autori argumentējuši, ka tas, cik strikti EST piemēro samērīguma principu, ir atkarīgs no lietas būtības, tās iznākuma potenciālās ietekmes uz ES pamatbrīvībām, kā arī no tā, vai tiek analizēta kādas ES institūcijas vai dalībvalsts rīcība.²⁰³ Dažkārt, taču ne vienmēr, EST atsauces uz ECT atziņām attiecībā uz cilvēktiesību saturu un to ierobežošanas attaisnojumiem.²⁰⁴

Saskaņā ar Konvencijas 8. panta otro daļu tiesības uz privāto dzīvi un 10. panta otro daļu tiesības uz izteiksmes brīvību atļauts ierobežot, ja šis ierobežojums ir noteikts ar likumu, tam ir leģitīms mērķis un tas ir nepieciešams demokrātiskā sabiedrībā.²⁰⁵ ECT prakse konkrētībā, ka jēdziens „nepieciešams demokrātiskā sabiedrībā”, savukārt, sevī ietver, ka pēc šī ierobežojuma ir neatliekama sabiedriska vajadzība²⁰⁶ un ierobežojums ir samērīgs ar leģitīmo mērķi²⁰⁷ un

¹⁹⁵ Levits E. Samērīguma princips publiskajās tiesībās –jus commune europaeum un Satversmē ietvertais konstitucionāla ranga princips. Likums un Tiesības, 2000, Nr.9, 262. –263.lpp.

¹⁹⁶ Ģenerāladvokāta Pedro Krusa Viljalona 12.12.2013. secinājumi EST lietā C-293/12 Digital Rights Ireland Ltd pret Minister for Communications, Marine and Natural Resources u.c. un Kärntner Landesregierung u.c., 133. p.

¹⁹⁷ Apvienoto Nāciju Organizācijas Vispārējā Cilvēktiesību deklarācija. Pieņemta 10.12.1948., 29. pants.

¹⁹⁸ Latvijas Republikas Satversme: LV likums. Pieņemts 15.02.1922., 16. pants. [18.03.2018. red.]

¹⁹⁹ Sk., piemēram: EST 09.11.2010. spriedumu apvienotajās lietās C-92/09 un C-93/09 Volker und Markus Schecke GbR un Hartmut Eifert pret Land Hessen, 50. p.; EST 24.07.2019. spriedums lietā C-136/17 G. C., A. F., B. H., E. D. pret Commission nationale de l'informatique et des libertés (CNIL), 58. p.

²⁰⁰ Scaccia G. Proportionality and the Balancing of Rights in the Case-law of European Courts. Federalismi.it, 2019, p.9. Pieejams: <https://www.sipotra.it/wp-content/uploads/2019/03/Proportionality-and-the-Balancing-of-Rights-in-the-Case-law-of-European-Courts.pdf> [aplūkots 18.03.2020.].

²⁰¹ Skatīt, piemēram, EST 08.04.2014. spriedums apvienotajās lietās C-293/12 un C-594/12 Digital Rights Ireland Ltd pret Minister for Communications, Marine and Natural Resources u.c. un Kärntner Landesregierung u.c., p.38.

²⁰² Piemēram, *Google Spain* spriedumā nav tiešas atsauces uz samērīguma principu.

²⁰³ Scaccia G. Proportionality and the Balancing of Rights in the Case-law of European Courts. Federalismi.it, 2019, p.12. Pieejams: <https://www.sipotra.it/wp-content/uploads/2019/03/Proportionality-and-the-Balancing-of-Rights-in-the-Case-law-of-European-Courts.pdf> [aplūkots 18.03.2020.].

²⁰⁴ Kučs A., Markus K., Bērziņa L. Eiropas Savienība un pamattiesības. Grām.: Eiropas savienības tiesības. II daļa. Materiālās tiesības. Sagatavojis autoru kolektīvs. Kristofā Ševes, Kaspara Gailiša, Ģirta Strazdiņa zinātniskajā redakcijā. Rīga: Tiesu namu aģentūra, 2016, 54. lpp.

²⁰⁵ ECT 16.07.2013. spriedums lietā Wegrzynowski un Smolczewski v. Poland (iesnieguma Nr. 33846/07), 53. p.

²⁰⁶ ECT 27.03.1996. spriedums lietā Goodwin v. the United Kingdom (iesnieguma Nr. 17488/90), 40. p.

²⁰⁷ ECT 08.07.1986. apriedums lietā Lingens v. Austria (iesnieguma Nr. 9815/82), 39.–40. p.

izvērtēšanu, vai pamatojums ierobežojumam ir „būtisks” un „pietiekams”²⁰⁸. Tomēr jāatzīst, ka ECT šo testu piemēro samērā nekonsekventi, piemēram, diezgan bieži neaplūkojot ierobežojuma pamatojuma būtiskumu un pietiekamību.²⁰⁹

No Konvencijas izriet, ka gan izteiksmes brīvība, gan tiesības uz privātās dzīves aizsardzību ir vienlīdz svarīgas cilvēktiesības, kuru samērošana ir niansēts process, nevis automātiska priekšrokas došana, kādai no tiesībām.²¹⁰ Tāpat lietas iznākumam ECT nevajadzētu atšķirties atkarībā no tā, vai konkrētā lieta tiek skatīta no potenciāla 8. vai 10. panta pārkāpuma skata punkta.²¹¹

Skatoties ārpus Eiropas, arī vairākos ANO dokumentos²¹² norādīts, ka cilvēktiesību ierobežojams ir pieļaujams, ja tas ir noteikts ar likumu, tas neapdraud pašu tiesību būtību, ierobežojums ir nepieciešams demokrātiskā sabiedrībā, iejaukšanās personas tiesībās nav neierobežota, ierobežojums ir nepieciešams, lai sasniegtu leģitīmu mērķi, un ir proporcionāls ar šo mērķi.²¹³

Kaut arī katra tiesa piemēro cilvēktiesību ierobežošanas testu mazliet atšķirīgi, autore uzsver, ka visas tiesas izmanto līdzīgus kritērijus, lai noteiktu, vai tiesību ierobežojums ir pieļaujams.²¹⁴ Vislielākās atšķirības tiesu praksē atrodamas analizējot, vai ierobežojums ir samērīgs šaurākā nozīmē.

Doktrīnā atzīti divi samērīguma pārbaudes veidi – horizontālais un vertikālais.²¹⁵ Vertikālais tests sastāv no atsevišķiem kritērijiem, no kuriem pietiek neizpildīt kaut vienu, lai ierobežojums tiktu atzīts par nesamērīgu. Šo testu lielā daļā prakses piemēro ANO Cilvēktiesību komiteja un EST.²¹⁶ EST Ģenerālvokāts Jēskinens to ir nodēvējis par „veselā saprāta likumu”²¹⁷.

Saskaņā ar šo pieeju ierobežojumam jābūt:

1. piemērotam leģitīmā mērķa sasniegšanai;

²⁰⁸ ECT 25.11.1996. spriedums lietā *Wingrove v. the United Kingdom* (iesnieguma Nr. 17419/90), 59. p.

²⁰⁹ Janneke G. How to improve the necessity test of the European Court of Human Rights. *International Journal of Constitutional Law*, 2013, Vol. 11, Issue 2, p. 466–490.

²¹⁰ ECT 07.02.1012. spriedums lietā *Axel Springer AG v. Germany* (iesnieguma Nr. 39954/08), 87. p.; ECT 16.07.2013. spriedums lietā *Węgrzynowski un Smolczewski v. Poland* (iesnieguma Nr. 33846/07).

²¹¹ Guide on Article 8 of the European Convention on Human Rights: Right to respect for private and family life, 32. p. Pieejams: https://www.echr.coe.int/Documents/Guide_Art_8_ENG.pdf [aplūkots 18.03.2018.].

²¹² Piemēram, United Nations Human Rights Committee General Comment No. 34: Article 19. Pieņemts 12.09.2011. Pieejams: <http://ccprcentre.org/doc/ICCPR/General%20Comments/CCPR-C-GC-34.pdf> [aplūkots 01.04.2019.]; United Nations Human Rights Committee General Comment No. 16: Article 17. Pieņemts 08.04.1988. Pieejams: <http://www.unhcr.ch/tbs/doc.nsf/%28Symbol%29/23378a8724595410c12563ed004aeecd?Opendocument> [aplūkots 18.03.2018.].

²¹³ United Nations Human Rights Committee General Comment No. 34, Article 19. Pieņemts 12.09.2011. Pieejams: <http://ccprcentre.org/doc/ICCPR/General%20Comments/CCPR-C-GC-34.pdf> [aplūkots 01.04.2019.].

²¹⁴ Necessary and Proportionate. *International Principles on the Application of Human Rights Law to Communications Surveillance*, p. 14. Pieejams: <http://www.ohchr.org/Documents/Issues/Privacy/ElectronicFrontierFoundation.pdf> [aplūkots 18.03.2018.].

²¹⁵ Brems E., Lavrysen L. ‘Don’t Use a Sledgehammer to Crack a Nut’: Less Restrictive Means in the Case Law of the European Court of Human Rights. *Human Rights Law Review*, 2015, 15 (1), p. 2

²¹⁶ Panomariovas A., Losis E. Proportionality: from the concept to the procedure, p. 265. Pieejams: <https://www.mruni.eu/upload/iblock/1f4/12Panomariovas.pdf> [aplūkots 02.01.2020.]; Brems E., Lavrysen L. ‘Don’t Use a Sledgehammer to Crack a Nut’: Less Restrictive Means in the Case Law of the European Court of Human Rights. *Human Rights Law Review*, 2015, 15 (1), p. 1.

²¹⁷ Ģenerālvokāta Nīlo Jēskinena 25.06.2013. secinājumi EST lietā C-131/12 *Google Spain SL un Google Inc. pret Agencia Española de Protección de Datos (AEPD) un Mario Costeja González*, 30. p.

2. nepieciešamam, tostarp vismazāk ierobežojošajam, līdzeklim mērķa sasniegšanai;
3. samērīgam – tas nedrīkst personai radīt pārlieku lielu nastu.

Piemērojot horizontālo samērīguma testu, tā piemērotājs analizē visus augstākminētos lietas apstākļus nevis konkrētā secībā, bet kopā, izceļot svarīgākos, lai noteiktu, kurai no tiesībām dodama priekšroka.²¹⁸ Jāmin gan arī, ka ECT²¹⁹ un arī Cilvēktiesību komiteja²²⁰, kas piemēro vertikālo testu, norādījusi, ka, izvērtējot ierobežojuma samērīgumu katrā konkrētā lietā, jāņem vērā šīs lietas apstākļi un jāizsver visas iesaistītās intereses.

Tiek argumentēts, ka ECT savā praksē piemēro horizontālo testu, kas pieļauj lielāku rīcības brīvību, izvēloties kurus lietas apstākļus īpaši uzsvērt un ņemt vērā katrā konkrētā situācijā.²²¹ Proporcionalitāte jeb, izmantojot ECT terminoloģiju, jēdziens „nepieciešams demokrātiskā sabiedrībā” sevī ietver, ka pēc šī ierobežojuma ir neatliekama sabiedriska vajadzība (*pressing social need*)²²², ierobežojums ir samērīgs ar leģitīmo mērķi²²³ un ierobežojuma pamatojums ir „būtisks” un „pietiekams”²²⁴. Lai to noskaidrotu, jāaplūko visi konkrētās lietas apstākļi, kā arī konkrētā tiesību sistēma.²²⁵

Papildus, tiesas nereti, analizējot pamattiesību ierobežojumu, izmanto viena otras atziņas.²²⁶ Vēl jo vairāk, saskaņā ar Hartu²²⁷, tajā iekļautās pamattiesības, ieskaitot arī to ierobežošanas pieļaujamības noteikumus, piemērojamas saskaņā ar Konvenciju, tās interpretāciju, ko sniegusi ECT²²⁸, kā arī citiem starptautiskajiem cilvēktiesību dokumentiem.²²⁹ Papildus, tieši attiecībā uz personas datu aizsardzību, EST pati norādījusi, ka Datu aizsardzības direktīvas interpretācijā ņemama vērā arī ECT prakse²³⁰ un autore nesaskata iemeslu, kādēļ tas nebūtu attiecināms arī uz VDAR. Šajā sakarā *Google Spain* spriedums kritizējams papildus, jo tajā nav saskatāma neviena atsaucē uz Konvenciju vai tās interpretāciju.²³¹

²¹⁸ Brems E., Lavrysen L. ‘Don't Use a Sledgehammer to Crack a Nut’: Less Restrictive Means in the Case Law of the European Court of Human Rights. *Human Rights Law Review*, 2015, 15 (1), p. 2; Panomariovas A., Losis E. Proportionality: from the concept to the procedure, p. 267. Pieejams: <https://www.mruni.eu/upload/iblock/1f4/12Panomariovas.pdf> [aplūkots 02.01.2020.].

²¹⁹ ECT 19.02.2013. lēmums lietā Neij un Sunde Kolmisoppi v. Sweden (iesnieguma Nr. 40397/12).

²²⁰ United Nations Human Rights Committee General Comment No. 34: Article 19. Pieņemts 12.09.2011. Pieejams: <http://ccprcentre.org/doc/ICCPR/General%20Comments/CCPR-C-GC-34.pdf> [aplūkots 01.04.2019.].

²²¹ Panomariovas A., Losis E. Proportionality: from the concept to the procedure, p. 267. Pieejams: <https://www.mruni.eu/upload/iblock/1f4/12Panomariovas.pdf> [aplūkots 02.01.2020.].

²²² ECT 27.03.1996. spriedums lietā Goodwin v. the United Kingdom (iesnieguma Nr. 17488/90), 40. p.

²²³ ECT 08.07.1986. spriedums lietā Lingens v. Austria (iesnieguma Nr. 9815/82), 39.–40. p.

²²⁴ ECT 25.11.1996. spriedums lietā Wingrove v. the United Kingdom (iesnieguma Nr. 17419/90), 59. p.

²²⁵ ECT 26.04.1979. spriedums lietā the Sunday Times v. the United Kingdom (iesnieguma Nr. 6538/74), 59. p.

²²⁶ Lehtinen E. The European Court of Justice and European Court of Human Rights: A complex interaction and coexistence between the two courts. Pieejams: <https://blogs.uta.fi/ecthrworkshop/2016/03/07/lehtinen/> [aplūkots 18.03.2018.].

²²⁷ Eiropas Savienības Pamattiesību harta. Parakstīta Strasbūrā 12.12.2007., 52. pants. [18.03.2018. red.].

²²⁸ Paskaidrojumi Attiecībā uz pamattiesību hartu. Pieņemts 14.12.2007. [Pieejams: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LV/TXT/?uri=celex%3A32007X1214%2801%29>] [aplūkots 12.01.2020.].

²²⁹ Eiropas Savienības Pamattiesību harta. Parakstīta Strasbūrā 12.12.2007., 53. pants. [18.03.2018. red.].

²³⁰ EST 20.05.2003. spriedums apvienotajās lietās C-465/00, C- 138/01 un C-139/01 Österreichischer Rundfunk and Others, 68. p.

²³¹ Fomperosa Rivero Á. European Union Law Working Papers No. 19. Right to Be Forgotten in the European Court of Justice Google Spain Case: The Right Balance of Privacy Rights, Procedure, and Extraterritoriality, p. 21. Pieejams: <https://www->

Šie principi ir tikuši izstrādāti daudzu gadu desmitu laikā. Tos atzinusi un pieņēmusi arī sabiedrība. Tā, piemēram, vairākas nevalstiskās organizācijas, kas specializējušās izteiksmes brīvības aizsardzības jomā, 2015. gadā izstrādāja Manilas principus – rekomendācijas interneta starpnieku atbildības jomā²³². To ceturtais princips noteic, ka normatīvajam regulējumam, kas ierobežo informācijas pieejamību internetā, jābūt nepieciešamam demokrātiskā sabiedrībā, proporcionālam un jārada pēc iespējas mazāks ierobežojums.²³³

No šīm atziņām izriet, ka gan ES tiesību akti, gan starptautiskie cilvēktiesību dokumenti satur samērā līdzīgu vispārātzītu cilvēktiesību un pamattiesību ievērošanas testu, automātiski nedodot priekšroku kādām cilvēktiesībām. Kaut arī izmantotā terminoloģija mazliet atšķiras, šis tests pēc būtības noteic, ka cilvēktiesību ierobežojums ir tiesisks, ja tas ir noteikts ar likumu, tam ir legītīms mērķis un tas ir samērīgs.

Visi augstākminētie kritēriji nav atrodamī pilnīgi visos ECT un EST spriedumos saistībā ar izteiksmes brīvību un tiesībām uz privāto dzīvi.²³⁴ Tiesas tos piemēro, ņemot vērā konkrētās lietas specifiku. Tomēr, EST *Google Spain* spriedumā bija jānorāda uz un jāpiemēro Hartā ietvertais pamattiesību tests, iespējams, ar atsaucēm uz citiem starptautiskajiem dokumentiem un to interpretāciju, tādējādi norādot arī nacionālajām tiesām uz tā piemērojamību. To nedarot, EST radīja bīstamu precedentu, vadoties pēc kura, atsevišķos gadījumos, ērtības vai citu iemeslu labad pamattiesības drīkst ierobežot tās pienācīgi nesamērojot ar citām tiesībām.

Sekojoši, autores ieskatā, lai panāktu visu cilvēktiesību aizsardzību un harmonisku līdzāspastāvēšanu, tiesību tikt aizmirstam piemērotājam būtu jāizmanto kāda no starptautiskajos cilvēktiesību dokumentos noteiktajām cilvēktiesību un pamattiesību ierobežošanas testa versijām (tā, kura konkrētajam piemērotājam ir saistoša). Turpmākajā darbā atsevišķi analizēti aspekti, kuri EST bija jānorāda jau *Google Spain* spriedumā, un, kuri būtu ņemami vērā, ierobežojot izteiksmes brīvību ar tiesībām tikt aizmirstam, lai ierobežojums nepārvērstos par pārkāpumu.

Jāatzīmē, ka tā kā šis darbs ir veltīts tiesību tikt aizmirstam analīzei pēc būtības, nākamajās nodaļās detalizēti tiks analizēti visstrīdīgākais cilvēktiesību ierobežošanas testa kritērijs. Tas ir, vai

cdn.law.stanford.edu/wp-content/uploads/2017/02/fomperosa_eulawwp19.pdf [aplūkots 18.03.2018.]; Brkan M., Psychogiopoulou E. Courts, Privacy and Data Protection in the Digital Environment. Massachusetts: Edward Elgar Publishing, 2017, p. 41.

²³² The Manila Principles on Intermediary Liability Background Paper. Pieejams: <https://www.eff.org/sites/default/files/manila-principles-background-paper-0.99.pdf> [aplūkots 02.01.2020.]; Banerji S., Dutt S., Hallwass E., Limpives Y., Morachimo M., Taskova M., Gimelstein S., Seppinni S., Keller D., Moncau L.M. The “Right to Be Forgotten” and Blocking Orders under the American Convention: Emerging Issues in Intermediary Liability and Human Rights, p. 22. Pieejams: https://law.stanford.edu/wp-content/uploads/2017/09/The_Right-to-Be-Forgotten_-and-Blocking-Orders-under-the-American-Convention-Emerging-Issues-in-Intermediary-Liability-and-Human-Rights_Sep17-.pdf [aplūkots 29.12.2019.].

²³³ The Manila Principles on Intermediary Liability Background Paper. Pieejams: <https://www.eff.org/sites/default/files/manila-principles-background-paper-0.99.pdf> [aplūkots 02.01.2020.].

²³⁴ Kučs A., Markus K., Bērziņa L. Eiropas Savienība un pamattiesības. Grām.: Eiropas savienības tiesības. II daļa. Materiālās tiesības. Sagatavojis autoru kolektīvs. Kristofa Ševes, Kaspara Gailiša, Ģirta Strazdiņa zinātniskajā redakcijā. Rīga: Tiesu namu aģentūra, 2016, 54. lpp.

izraudzītie līdzekļi privātuma aizsardzībai, šajā gadījumā, tiesības tikt aizmirstam, ir samērīgi ar ierobežojuma leģitīmo mērķi.

Kā norādīts, analizējot cilvēktiesību ierobežojuma proporcionalitāti, dažādam Eiropas tiesām ir līdzīga pieeja.²³⁵ Tās visas samēro šī ierobežojuma smagumu ar labumu, ko sabiedrība no šī ierobežojuma iegūst. Tomēr tās visas lielākā vai mazākā mērā var kritizēt par nekoncekvenci samērīguma testa piemērošanā. Tādēļ autore šajā darbā par vēlamāku uzskata pieturēties pie šo testu kritēriju piemērošanas pēc būtības, nevis kādas konkrētas tiesas izmantotās terminoloģijas izmantošanas.

Aplūkojot cilvēktiesību aizsardzības tiesību aktu, kā arī EST, ECT un arī Eiropas nacionālo tiesu, ieskaitot Satversmes tiesas²³⁶, piemērotos samērīguma testus, iespējams izsecināt vairākus samērīguma šaurākā nozīmē testa elementus.²³⁷ Saskaņā ar vienu no tiesību doktrīnā atzītākajām teorijām, tie ir četri:

- 1) ierobežojumam jābūt nepieciešamam, jeb tam jābūt noteiktam vispārības interesēs un ne citiem mērķiem;
- 2) ierobežojumam ir jābūt piemērotam izvirzītā leģitīmā mērķa sasniegšanai jeb, citiem vārdiem sakot, ar konkrēto ierobežojumu jāspēj sasniegt izvirzītais mērķis;
- 3) ierobežojumam jābūt vienīgajam saudzīgākajam līdzeklim efektīvai mērķa sasniegšanai;
- 4) labumam, ko sabiedrība iegūst no ierobežojuma, ir jābūt lielākam par atsevišķā indivīda tiesību ierobežojumu (samērīgums *stricto sensu*).²³⁸

Balstoties uz šiem četriem kritērijiem arī strukturēts turpmākās darba nodaļas. Jānorāda, ka pat gadījumā, ja konkrētajam tiesību tikt aizmirstam piemērotājam ir saistošs citādi strukturēts vai formulēts pamattiesību ierobežojuma samērīguma tests, tālāk analizētie elementi tāpat būtu ņemami vērā, analizējot konkrēto situāciju.

Tomēr pirms ķerties pie tiesību tikt aizmirstam un izteiksmes brīvības analīzes pēc būtības, lai darbs būtu pilnīgs, nākamajā apakšnodaļā aplūkoti arī atsevišķi apsvērumi, kas saistāmi ar tiesību ierobežojuma noteikšanu ar likumu un tā leģitīmo mērķi. Kaut arī, samērojot pamattiesības, šie kritēriji un proporcionalitātes analīze ir vienlīdz nozīmīgi, ierobežojuma likumībai darbā pievērsta mazāka uzmanība, jo tā analīze izraisījusi salīdzinoši mazāk diskusiju.

²³⁵ Klatt M., Meister M. *The Constitutional Structure of Proportionality*. Oxford University Press, 2012, p. 9.

²³⁶ Balodis K. Pamattiesību ierobežojuma konstitucionalitātes izvērtēšana Satversmes tiesas praksē. Pieejams: <https://www.satv.tiesa.gov.lv/articles/pamattiesibu-ierobezojuma-konstitucionalitates-izvertesana-satversmes-tiesas-prakse/> [aplūkots 02.01.2020.].

²³⁷ Gerards J. How to improve the necessity test of the European Court of Human Rights. *International Journal of Constitutional Law*, 2013, Vol. 11, Issue 2, p. 466–490; Reaume D. Limitations on Constitutional Rights: The Logic of Proportionality. Pieejams: https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=1463853 [aplūkots 02.01.2020.].

²³⁸ Pleps J., Pastars E., Plakane I. *Konstitucionālās tiesības*. Papildināts un pārstrādāts izdevums. Rīga: Latvijas Vēstnesis, 2014, 141.–146. lpp.; Klatt M., Meister M. *The Constitutional Structure of Proportionality*. Oxford University Press, 2012, p. 8–9.

2.3. Ar likumu noteikts ierobežojums un tā mērķis

EST *Google Spain* spriedumā, interpretējot Datu aizsardzības direktīvu, nonāca pie secinājuma, ka no šīs direktīvas izriet interneta meklētājprogrammas pienākums nodrošināt personas tiesības tikt aizmirstam. Tādējādi tiesības tikt aizmirstam, kuras, kā secināts ierobežo izteiksmes brīvību, ir noteiktas ar likumu – Datu aizsardzības direktīvu ES līmenī un normatīvajiem aktiem, ar kuriem tā ieviesta, dalībvalstu līmenī.²³⁹ No 2018. gada maija šo regulējumu aizstāj VДАР un normatīvie akti, kurus dalībvalstis pieņēmušas tās kontekstā. Tā kā termins *likums* jāsaprot plašākā nozīmē un pēc būtības²⁴⁰, tad tas, ka ierobežojums noteikts ar ES tiesību aktu, nenozīmē, ka tas nav noteikts ar likumu. Tomēr jebkuram likumam jāatbilst zināmiem kvalitātes kritērijiem.

Saskaņā ar ECT judikatūru, lai ierobežojums būtu noteikts ar likumu tam jābūt noteiktam ar tiesību aktu, kas ir publiski pieejams un pietiekami skaidrs, lai personas varētu izprast no tā izrietošo tiesību un pienākumu saturu un paredzēt tā piemērošanas sekas. Tāpat tiesību aktam ir jāparedz efektīvs ierobežoto cilvēktiesību aizsardzības mehānisms gadījumiem, ja ierobežojums bijis prettiesisks.²⁴¹ Arī Satversmes tiesa savā praksē izmanto šādus pašus kritērijus.²⁴²

Visi ES tiesību akti un arī EST nolēmumi tiek oficiāli publicēti²⁴³ - arī Datu aizsardzības direktīva un VДАР. Tāpat autores rīcībā nav ziņu par to, ka nacionālie tiesību akti, kas pieņemti, lai ieviestu un papildinātu šos tiesību aktus, būtu nepieejami plašākai sabiedrībai. Arīdzan doktrīnā līdz šim nav atspoguļota tiesību aktu nepieejamības problemātika saistībā ar tiesībām tikt aizmirstam. Līdz ar to, secināms, ka normatīvais regulējums, kas paredz ierobežojumu, ir personām pieejams. Autore pieļauj, ka ekonomējot resursus katrā nolēmumā, kas saistīts ar tiesību tikt aizmirstam piemērošanu, šis kritērijs nebūtu jāanalizē, jo tas laika gaitā būtiski nemainās.

Nākamais kritērijs, kurš, tiesību tikt aizmirstam piemērotājiem arī visticamāk nebūtu jāanalizē katru reizi, ir likuma paredzamība. Lai izteiksmes brīvības ierobežojums būtu tiesisks, tam skaidri ir jāizriet no likuma teksta. Neprecīzs, pārlietu plašs un visaptverošs regulējums dod izpildvarai un tiesu varai ļoti plašu rīcības brīvību, kas var novest pie patvaļības un cenzūras. Tas, savukārt, var

²³⁹ To atzīmējis arī ģenerālvokāts savos secinājumos *Google Spain* lietā: Ģenerālvokāta Nīlo Jēskinena 25.06.2013. secinājumi EST lietā C-131/12 *Google Spain SL un Google Inc. pret Agencia Española de Protección de Datos (AEPD) un Mario Costeja González*, 119. p.

²⁴⁰ Greer S. The exceptions to Articles 8 to 11 of the European Convention on Human Rights, p. 9. Pieejams: [https://www.echr.coe.int/LibraryDocs/DG2/HRFILES/DG2-EN-HRFILES-15\(1997\).pdf](https://www.echr.coe.int/LibraryDocs/DG2/HRFILES/DG2-EN-HRFILES-15(1997).pdf) [aplūkots 02.01.2020.].

²⁴¹ Piemēram, ECT 24.04.1990. spriedums lietā *Kruslin v. France* (iesnieguma Nr. 11801/85); Article 29 Data Protection Working Party Opinion 01/2014 on the application of necessity and proportionality concepts and data protection within the law enforcement sector, p. 6. Pieņemts 27.02.2014. Pieejams: https://ec.europa.eu/justice/article-29/documentation/opinion-recommendation/files/2014/wp211_en.pdf [aplūkots 02.01.2020.].

²⁴² Balodis K. Pamattiesību ierobežojuma konstitucionalitātes izvērtēšana Satversmes tiesas praksē. Pieejams: <https://www.satv.tiesa.gov.lv/articles/pamattiesibu-ierobezojuma-konstitucionalitates-izvertesana-satversmes-tiesas-prakse/> [aplūkots 02.01.2020.].

²⁴³ Līgums par Eiropas Savienības darbību. Paraksts Lisabonā 13.12.2007., 297. pants. [02.01.2020. red.].

radīt atturošu efektu (*chilling effect*) informācijas izplatītājiem.²⁴⁴ Tāpat neskaidri formulēts normatīvais regulējums neļauj tā subjektiem saprast, vai tie to nepārkāpj.²⁴⁵

No otras puses, normatīvajiem aktiem ir jāspēj sekot līdzi laikam un pielāgoties faktisko apstākļu izmaiņām.²⁴⁶ Tādēļ tiem nav jābūt absolūti skaidriem²⁴⁷ un tie var saturēt arī atvērtas definīcijas un neizsmeļošus sarakstus. Tā, piemēram, nav iespējams izsmeļoši uzskaitīt visu informāciju, kas būtu uzskatāma par personas datiem²⁴⁸ - likumu, kurā tas būtu mēģināts darīt, nevarētu uzskatīt par efektīvu personas datu aizsardzības līdzekli.²⁴⁹ ECT norādījusi, ka galvenais, lai lielākajā daļā gadījumu regulējums būtu pietiekami skaidrs.²⁵⁰ Tāpat, normatīvie akti, kas regulē ar peļņas gūšanu saistītas aktivitātes, var būt mazāk precīzi. Personām, kas nodarbojas ar peļņas gūšanu, pašām ir jāpievērš lielāka uzmanība to darbību regulējošajiem normatīvajiem aktiem.²⁵¹

Saistībā ar tiesībām tikt aizmirstam varētu rasties vairāki jautājumi par regulējuma skaidrību. Pirmkārt jau, vai no Datu aizsardzības direktīvas izriet tas, ka interneta meklētājprogrammas pakalpojumu sniedzējs uzskatāms par datu apstrādātāju, tādēļ tam jānodrošina personu tiesības tikt aizmirstām? Tiek argumentēts, ka līdz *Google Spain* spriedumam tā nebija vispārārtzīta aksioma. Citādi tiesību tikt aizmirstam pieprasījumi *Google* un citas meklētājprogrammas jau būtu sasniegušas agrāk.²⁵² Tai pat laikā norādāms, ka, piemēram, brīdī, kad Spānijas tiesa iesniedza EST lūgumu pēc prejudiciālā nolēmuma, tās tiesvedībā jau atradās desmitiem līdzīgu lietu.²⁵³ Tas liecina ka šī ideja nebija pilnīgi sveša.

Pēc *Google Spain* sprieduma, pats EST spriedums arīdzan uzskatāms par tiesību avotu, jeb, izmantojot ECT terminoloģiju – likumu, kas paredz izteiksmes brīvības ierobežojumu. Jau iepriekš norādīts, ka šis spriedums ir neprecīzs un neparedz skaidru pamattiesību samērošanas mehānismu. Iespējamās vairākas situācijas, kurās personas varētu argumentēt, ka šī sprieduma regulējums nav gana skaidrs. Ilustrācijai, saskaņā ar spriedumu, publiskām personām jāreķinās, ka sabiedrības

²⁴⁴ Botero Marino C. Freedom of Expression Standards for Free and Inclusive Broadcasting, p. 70, 131. Pieejams: <http://www.oas.org/en/iachr/expression/docs/publications/Broadcasting%20and%20freedom%20of%20expresion%20FINAL%20PORTADA.pdf> [aplūkots 02.01.2020.].

²⁴⁵ Andriighi N. Voto a exma. sra. ministra Nancy Andriighi (Relator). Pieejams: <http://www.internetlab.org.br/wp-content/uploads/2017/02/STJ-REsp-1.593.873.pdf> [aplūkots 02.01.2020.].

²⁴⁶ ECT 22.10.2007. spriedums lietā Lindon, Otchakovsky-Laurens and July v. France (iesnieguma Nr. 21279/02 un 36448/02), 41. p.; ECT 16.07.2013. spriedums lietā Węgrzynowski and Smolczewski v. Poland (iesnieguma Nr. 33846/07), 58. p.

²⁴⁷ ECT 09.10.2003. spriedums lietā Slivenko v. Latvia (iesnieguma Nr. 48321/99), 107. p.

²⁴⁸ Lloyd I. J. Information technology Law. 6th ed. Oxford: Oxford University Press, 2011, p. 40.

²⁴⁹ ECT 04.12.2008. spriedums lietā S. and Marper v. the United Kingdom (iesnieguma Nr. 30562/04 un 30566/04), 41. p.

²⁵⁰ ECT 29.09.2004. spriedums lietā Chauvy and Others v. France (iesnieguma Nr. 64915/01), 32. p.

²⁵¹ ECT 29.09.2004. spriedums lietā Chauvy and Others v. France (iesnieguma Nr. 64915/01). 35, 43–45. p.

²⁵² Banerji S., Dutt S., Hallwass E., Limpives Y., Morachimo M., Taskova M., Gimelstein S., Seppinni S., Keller D., Moncau L.M. The “Right to Be Forgotten” and Blocking Orders under the American Convention: Emerging Issues in Intermediary Liability and Human Rights, p. 45. Pieejams: https://law.stanford.edu/wp-content/uploads/2017/09/The-Right-to-Be-Forgotten-and-Blocking-Orders-under-the-American-Convention-Emerging-Issues-in-Intermediary-Liability-and-Human-Rights_Sep17-.pdf [aplūkots 29.12.2019.].

²⁵³ Peguera M. Spain: Clash between different chambers of the Supreme Court on the right to be forgotten. Pieejams: <https://inforrm.org/2016/04/14/spain-clash-between-different-chambers-of-the-supreme-court-on-the-right-to-be-forgotten-miguel-peguera/> [aplūkots 02.01.2020.].

interese iegūt par tām informāciju prevalē par personas tiesībām uz privāto dzīvi.²⁵⁴ Vai publiska persona, kuras kailfoto publicēts bez tās atļaujas, var lūgt interneta meklētājprogrammu dzēst saites uz šo attēlu? Vai atbilde nemainās arī tad, ja publicētais attēls nav kailfoto, bet gan attēlo, kā šī persona tīra zobus? Saskaņā ar *Google Spain* spriedumu, nav skaidrs, ciktāl, saskaņā ar ES tiesību aktiem, tiek aizsargāts sabiedrībā atpazīstamas personas privātā dzīve. Tāpat arī no otras puses – nav skaidrs, vai sabiedrībā nepazīstamai personai vienmēr vajadzētu garantēt tās tiesības tikt aizmirstai.

Šī situācija, autores ieskatā, radusies tādēļ, ka EST nevis norādījusi uz nepieciešamību samērot pamattiesības, bet gan uz atsevišķiem kritērijiem, kas ņemami vērā, nosakot, kuras intereses vai tiesības konkrētajā situācijā prevalē.

Taču, jāņem vērā, ka šo regulējumu precīzē vēl vairāki dokumenti. VДАР, kas tās beigu versijā bija pieejama jau 2016. gada pavasarī²⁵⁵, it īpaši regulas 17. pants, precīzē tiesību tikt aizmirstam tvērumu. Kaut arī regula kļuva saistoša tikai 2018. gada maijā, dalībvalstīm jau pirms tam bija pienākums interpretēt citus tiesību aktus saskaņā ar regulu tiktāl, ciktāl tas iespējams.²⁵⁶ Tāpat arī citas ES institūcijas sniegušas skaidrojumus²⁵⁷ un vadlīnijas²⁵⁸ *Google Spain* sprieduma piemērošanai. Saskaņā ar ECT praksi, likumu jeb normatīvo regulējumu, kas rada ierobežojumu, veido šie visi dokumenti kopā – gan normatīvie akti, gan valsts iestāžu vadlīnijas to piemērošanai.²⁵⁹

Tādējādi, autores ieskatā, tiesiskais regulējums, ar kuru noteiktas tiesības tikt aizmirstam, ir neskaidrs, bet to tomēr nevarētu uzskatīt par tik neprecīzu, lai tas neizpildītu starptautiskajos cilvēktiesību dokumentos noteiktos kvalitātes kritērijus. Tāpat tiesības tikt aizmirstam interneta meklētājprogrammās uzskatāma par diezgan jaunu juridisku konstrukciju, tādēļ to nemitīgi papildina tiesu prakse un citi interpretācijā izmantojami tiesību avoti.

Tomēr likumam, kas noteic ierobežojumu, jābūt ne tikai pieejamam un skaidram, bet arī jāparedz tiesiskās garantijas, tajā skaitā tiesas kontroli, ar kuru palīdzību persona varētu pārbaudīt

²⁵⁴ EST 13.05.2014. spriedums lietā C-131/12 *Google Spain SL un Google Inc. pret Agencia Española de Protección de Datos (AEPD) un Mario Costeja González*, 97. p.

²⁵⁵ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2016/679 par fizisku personu aizsardzību attiecībā uz personas datu apstrādi un šādu datu brīvu apriti un ar ko atceļ Direktīvu 95/46/EK. Pieņemta 27.04.2016. [22.12.2019. red.].

²⁵⁶ Līgums par Eiropas Savienību. Parakstīts Māstrihtā 07.02.1992., 4. pants. [02.01.2020. red.].

²⁵⁷ Factsheet on the “Right to be Forgotten” ruling (C-131/12). Pieejams: https://www.inforights.im/media/1186/cl_eu_commission_factsheet_right_to_be-forgotten.pdf [aplūkots 02.01.2020.].

²⁵⁸ Article 29 Data Protection Working Party Guidelines on the implementation of the Court of Justice of the European Union judgment on “*Google Spain and inc v. Agencia española de Protección de datos (aepd) and Mario Costeja González*” C-131/12. Pieņemts 26.11.2014. Pieejams: https://ec.europa.eu/newsroom/article29/document.cfm?action=display&doc_id=64437 [aplūkots 02.01.2020.].

²⁵⁹ Greer S. The exceptions to Articles 8 to 11 of the European Convention on Human Rights, p. 68. Pieejams: [https://www.echr.coe.int/LibraryDocs/DG2/HRFILES/DG2-EN-HRFILES-15\(1997\).pdf](https://www.echr.coe.int/LibraryDocs/DG2/HRFILES/DG2-EN-HRFILES-15(1997).pdf) [aplūkots 02.01.2020.].

savu tiesību ierobežojuma tiesiskumu.²⁶⁰ Tāpat normatīvajam aktam ir strikti jānosaka tiesu un valsts iestāžu rīcības brīvības robežas.²⁶¹ Pēc autores novērojumiem gan šis kritērijs, piemēram ECT praksē, netiek aplūkots pilnīgi visās lietās. Reizēm tas tiek sasaistīts ar regulējuma paredzamību.²⁶² Tomēr atsevišķās lietās tas bijis izšķirošs.

ECT vienā no nozīmīgākajām lietām saistībā ar informācijas pieejamību internetā²⁶³ *Ahmet Yildirim pret Turciju* tiesa atzina iesniedzēja tiesību pārkāpumu, citstarp tādēļ, ka normatīvie akti neparedzēja pietiekamus aizsardzības mehānismus.²⁶⁴ Konkrētajā lietā, saskaņā ar Turcijas tiesas lēmumu, tika bloķēta pieeja *Google Sites* – interneta vietnei, kas ļāva personām izveidot savas mājaslapas un blogus. Tas tika darīts tikai tādēļ, ka vienā no šīm mājaslapām tika atklāts prettiesisks saturs. ECT kritizēja Turcijas nacionālo regulējumu par to, ka tas neparedzēja aizsardzības mehānismu šādām situācijām. Proti, tas neaizsargāja interneta lietotājus no situācijām, kad lēmums par vienas mājaslapas bloķēšanu ierobežo pieeju daudz plašākam informācijas daudzumam.

Arī vairākās valstīs ārpus Eiropas atzīta nepieciešamība informēt informācijas autorus par piekļuves ierobežošanu to informācijai. Meksikā nespēja aizstāvēt savas tiesības informācijas izplatīšanas ierobežošanas gadījumā, kas pielīdzināms Eiropas tiesībām tikt aizmirstam²⁶⁵, atzīta par pietiekamu iemeslu tiesas spriedumu pārskatīšanai.²⁶⁶ ASV intelektuālā īpašuma tiesību pārkāpuma gadījumā interneta starpnieki ir aicināti pārkāpēju informēt par tā satura dzēšanu²⁶⁷, bet Brazīlijā lielākajā daļā gadījumu tas pat ir pienākums.²⁶⁸

Tiesību aizsardzības mehānisma trūkums pirmšķietami ir problēma arī tiesību tikt aizmirstam gadījumā. Proti, tiesību tikt aizmirstam regulējums kā tāds neparedz personu iespējas aizsargāt savu izteiksmes brīvību. Nedz personas, kas vēlas saņemt informāciju, nedz arī informācijas autori un mājaslapu uzturētāji, kas informāciju vēlas izplatīt, gadījumos, kad interneta meklētājprogrammas pakalpojumu sniedzējs nolemj apmierināt datu subjekta prasību par tiesībām tikt aizmirstam, par

²⁶⁰ Internet: case-law of the European Court of Human Rights, p. 44. Pieejams: https://www.echr.coe.int/Documents/Research_report_internet_ENG.pdf [aplūkots 02.01.2020.].

²⁶¹ ECT 18.12.2012. spriedums lietā *Ahmet Yildirim v. Turkey* (iesnieguma Nr. 3111/10), 59. p.

²⁶² ECT 17.02.2015. spriedums lietā *Guseva v. Bulgaria* (iesnieguma Nr. 6987/07), 57.–60. p.

²⁶³ Internet: case-law of the European Court of Human Rights, p. 44. Pieejams: https://www.echr.coe.int/Documents/Research_report_internet_ENG.pdf [aplūkots 02.01.2020.].

²⁶⁴ ECT 18.12.2012. spriedums lietā *Ahmet Yildirim v. Turkey* (iesnieguma Nr. 3111/10), 66.–68. p.

²⁶⁵ Banerji S., Dutt S., Hallwass E., Limpives Y., Morachimo M., Taskova M., Gimmelstein S., Seppinni S., Moncau L.M. The “Right to Be Forgotten” and Blocking Orders under the American Convention: Emerging Issues in Intermediary Liability and Human Rights, p. 11. Pieejams: https://law.stanford.edu/wp-content/uploads/2017/09/The-Right-to-Be-Forgotten-and-Blocking-Orders-under-the-American-Convention-Emerging-Issues-in-Intermediary-Liability-and-Human-Rights_Sep17-.pdf [aplūkots 29.12.2019.].

²⁶⁶ Lievens E., Maelen C.V. A Child’s Right to be Forgotten: Letting Go of the Past and Embracing the Future? Pieejams: <https://revistas.uniandes.edu.co/doi/full/10.29263/lar02.2019.03> [aplūkots 02.01.2020.].

²⁶⁷ Eros D. Communicating Responsibilities: The Spanish DPA Targets Google’s Notification Practices when Delisting Personal Information. Pieejams: <https://inform.org/2017/03/21/communicating-responsibilities-the-spanish-dpa-targets-googles-notification-practices-when-delisting-personal-information-david-erdos/> [aplūkots 02.01.2020.].

²⁶⁸ Rousseff D., Cardozo J.E., Belchior M., Silva P.B., Campolina C. Establishes the principles, guarantees, rights and obligations for the use of Internet in Brazil. Pieejams: <https://www.publicknowledge.org/assets/uploads/documents/APPROVED-MARCO-CIVIL-MAY-2014.pdf> [aplūkots 02.01.2020.].

savu tiesību ierobežojumu nemaz neuzzina. Tādējādi šīs personas praktiski nevar aizstāvēt savas tiesības saņemt un izplatīt informāciju.²⁶⁹ Vēl jo vairāk, saskaņā ar, piemēram, 29. panta darba grupas vadlīnijām, interneta meklētājprogrammas nedrīkst informēt mājaslapu uzturētājus par to, ka to satura izplatīšana ir ierobežota ar tiesībām tikt aizmirstam.²⁷⁰

Pretēju viedokli paudusi *Google* konsultatīvā padome, kuru uzņēmums izveidoja, lai tā sniegtu savu atzinumu par *Google Spain* sprieduma piemērošanu praksē. Šī padome norādījusi, ka tās ieskatā mājaslapu izdevēji būtu jāinformē par informācijas izņemšanu no interneta meklētājprogrammas rezultātiem tiktāl, ciktāl to atļauj valsts likums.²⁷¹ Šo pozīciju atbalsta arī vairāki citi dokumenti. Tā, piemēram, Manilas principi par interneta starpnieku atbildību noteic, ka, ierobežojot pieeju informācijai, interneta starpniekam ir jāuzklausā arī šīs informācijas autora viedoklis, kā arī jāļauj tam apstrīdēt lēmumu par informācijas ierobežošanu.²⁷² Arī ANO Starptautiskais Ziņotājs izteiksmes brīvības jautājumos uzsvēris nepieciešamību informēt mājaslapu uzturētājus par to satura dzēšanu no interneta starpnieku platformām.²⁷³ To ir grūti izdarīt, ja informācijas autors par šo ierobežojumu nemaz neuzzina.

Vismaz līdz VDAR spēkā stāšanās brīdim dažādām ES dalībvalstīm bija atšķirīgi uzskati par pienākumu informēt par tiesību tikt aizmirstam īstenošanu. Saskaņā ar Spānijas datu aizsardzības regulējumu, trešo personu informēšana par tiesību tikt aizmirstam piemērošanu var radīt jaunu regulējuma pārkāpumu.²⁷⁴ Lielbritānijā par pienākumu informēt trešās personas lēma tiesa²⁷⁵, bet

²⁶⁹ Louis F., Kamann H.G., Braun M., Schwedler C. Statement according to Art. 23 of the Statute of the Court of Justice and Art. 96 of the Rules of Procedure of the Court of Justice of The Reporters Committee for Freedom of the Press in Case C-507/17, p. 4. Pieejams: [https://www.rcfp.org/sites/default/files/2017-11-29%20-%20Statement%20CJEU%20in%20Google%20v.%20CNIL%20\(RCFP%20et%20al.\)%20-%20as%20filed.pdf](https://www.rcfp.org/sites/default/files/2017-11-29%20-%20Statement%20CJEU%20in%20Google%20v.%20CNIL%20(RCFP%20et%20al.)%20-%20as%20filed.pdf) [aplūkots 18.03.2018.]; Riordan J. *The Liability of Internet Intermediaries*. Oxford: Oxford University Press, 2016, p. 344; Banerji S., Dutt S., Hallwass E., Limpives Y., Morachimo M., Taskova M., Gimelstein S., Seppinni S., Keller D., Moncau L.M. *The “Right to Be Forgotten” and Blocking Orders under the American Convention: Emerging Issues in Intermediary Liability and Human Rights*, p. 34. Pieejams: https://law.stanford.edu/wp-content/uploads/2017/09/The_Right-to-Be-Forgotten_-and-Blocking-Orders-under-the-American-Convention-Emerging-Issues-in-Intermediary-Liability-and-Human-Rights_Sep17-.pdf [aplūkots 29.12.2019.].

²⁷⁰ Article 29 Data Protection Working Party Guidelines on the implementation of the Court of Justice of the European Union judgment on “Google Spain and inc v. Agencia española de Protección de datos (aepd) and Mario Costeja González” C-131/12, p. 3. Pieņemts 26.11.2014. Pieejams: https://ec.europa.eu/newsroom/article29/document.cfm?action=display&doc_id=64437 [aplūkots 02.01.2020.].

²⁷¹ The Advisory Council to Google on the Right to be Forgotten, p. 10. Pieejams: <https://drive.google.com/file/d/0B1UgZshetMd4cEI3SjlvV0hNbDA/view> [aplūkots 01.04.2019.].

²⁷² The Manila Principles on Intermediary Liability Background Paper, principle 5. Pieejams: <https://www.eff.org/sites/default/files/manila-principles-background-paper-0.99.pdf> [aplūkots 02.01.2020.].

²⁷³ United Nations General Assembly report of the Special Rapporteur on the promotion and protection of the right to freedom of opinion and expression No A/HRC/32/38. Pieņemts 11.05.2016. Pieejams: <https://www.refworld.org/docid/576ce05f4.html> [aplūkots 02.01.2020.].

²⁷⁴ Agencia Española de Protección de Datos (AEPD). Resolución: R/02232/2016. Pieņemts 05.10.2016. Pieejams: <http://www.agpd.es/portalwebAGPD/resultados-ides-idphp.php> [aplūkots 18.03.2018.]; Eros D. *Communicating Responsibilities: The Spanish DPA Targets Google’s Notification Practices when Delisting Personal Information*. Pieejams: <https://inforrm.org/2017/03/21/communicating-responsibilities-the-spanish-dpa-targets-googles-notification-practices-when-delisting-personal-information-david-erdos/> [aplūkots 02.01.2020.].

²⁷⁵ Data Protection Act 1998 [1986. gada datu aizsardzības likums], 14.3 pants. Pieejams: <http://www.legislation.gov.uk/ukpga/1998/29/contents> [aplūkots 02.01.2020.].

Vācijā datu apstrādātājam bija šāds pienākums, ja vien tas tam neradīja pārlieku lielas grūtības vai arī nebija pretrunā datu subjekta interesēm.²⁷⁶

Nespējot sagaidīt skaidru regulējumu, interneta meklētājprogrammu pakalpojumu sniedzēji vēl pirms VDAR spēkā stāšanās paši ķērās pie praktiskiem risinājumiem. *Google* lietotājiem jau vairākus gadus piedāvā bezmaksas Tīmekļa pārziņa pakalpojumu (*Webmaster Tools*).²⁷⁷ Ar tā palīdzību interneta mājaslapu uzturētāji var uzzināt, piemēram, ja to interneta vietnes tikušas dzēstas no *Google* meklēšanas rezultātiem likuma pārkāpuma dēļ. Šobrīd interneta vietņu uzturētājiem caur šo rīku tiek paziņots arī par saitēm, kuru pieejamība ierobežota tiesību tikt aizmirstam dēļ. Tieši saistībā ar šīm tiesībām *Google* atzīmējis, ka mājaslapu uzturētāji nevar iepazīties ar papildus personas datiem, kas ietverti lūgumā pēc tiesībām tikt aizmirstam. Tādējādi nenotiek papildus personas datu apstrāde.²⁷⁸

Yahoo! meklēšanas pakalpojuma sniedzējs arī norādījis, ka tas, īstenojot tiesības tikt aizmirstam, var (oriģinālā angļu valodā izmantots vārds *may*) sazināties ar interneta vietņu īpašniekiem.²⁷⁹

Šobrīd spēkā esošā VDAR tiesību tikt aizmirstam gadījumā pārzinim, kas datus publiskojis, uzliek par pienākumu „informēt pārziņus, kuri apstrādā šādus personas datus, par to, ka ir jādzēš visas saites uz minētajiem personas datiem vai minēto personas datu kopijas vai atveidojumi.”²⁸⁰ Šo pienākumu var nepildīt regulas 17. panta trešajā daļā minētajos gadījumos, tostarp, lai aizstāvētu likumīgas prasības.

Autores ieskatā tiesību tikt aizmirstam tieši interneta meklētājprogrammās gadījumā pareizais risinājums būtu VDAR 17. panta interpretācija, kas pieļautu zināmu rīcības brīvību. No vienas puses, lai aizsargātu informācijas autoru izteiksmes brīvību un, iespējams, ļautu tiem pakļaut interneta meklētājprogrammas veikto izvērtējumu tiesas kontrolei, interneta meklētājprogrammai būtu jāinformē mājaslapas izdevējs par tās izņemšanu no interneta meklētājprogrammas meklēšanas rezultātiem. No otras puses, šāda informēšana var apdraudēt pašu tiesību tikt aizmirstam būtību. Tā, piemēram, laikraksts *The Telegraph* ir apkopojis sarakstu ar saitēm uz visām tā publikācijām, kuru

²⁷⁶ Bundesdatenschutzgesetz [Federālais datu aizsardzības likums], 35. panta piektā daļa. Pieejams: https://www.gesetze-im-internet.de/bdsg_2018/ [aplūkots 02.01.2020.].

²⁷⁷ Google Webmaster Tools. Pieejams: https://www.google.com/webmasters/#?modal_active=none [aplūkots 02.01.2020.].

²⁷⁸ Fleischer P. Questionnaire addressed to Search Engines by the Article 29 Working Party regarding the implementation of the CJEU judgment on the “right to be forgotten”, p. 5–6. Pieejams: <https://docs.google.com/file/d/0B88syaai6SSfiT0EwRUFyOENqR3M/preview> [aplūkots 12.01.2020.].

²⁷⁹ Requests to block search results in Yahoo Search: Resource for European residents. Pieejams: <https://uk.help.yahoo.com/kb/search-app-for-android/learn-options-sln28252.html> [aplūkots 02.01.2020.].

²⁸⁰ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2016/679 par fizisku personu aizsardzību attiecībā uz personas datu apstrādi un šādu datu brīvu apriti un ar ko atceļ Direktīvu 95/46/EK. Pieņemta 27.04.2016., 66. apsvērums. [22.12.2019. red.].

izplatīšanu ietekmējušas tiesības tikt aizmirstam²⁸¹. Tādējādi, ievadot meklētājprogrammā kādu no rakstu varoņu vārdiem, netiek attēlota saite uz nevēlamo rakstu, bet gan saite uz rakstu, kurā pieminēts iepriekšminētais saraksts. Līdz ar to, kaut arī interneta meklētājprogrammas pakalpojumu sniedzējs ir atzinis šo stāstu varoņu, vai, iespējams kāda no komentētāju²⁸² tiesības tikt aizmirstam, mājaslapas izdevējs ir *apgājis* šīs darbības. Līdzīgs saraksts ievietots arī vietnē *Wikipedia*²⁸³, taču tajā iekļautie ieraksti nav atrodamī ar interneta meklētājprogrammu palīdzību. Vēl daži veidi, kā vietņu uzturētāji cenšas mazināt tiesību tikt aizmirstam ietekmi, ir jaunu URL adrešu piešķiršana *aizmirstajām* lapām vai lasītāju informēšana par informācijas dzēšanu caur jaunām publikācijām²⁸⁴.

Līdz ar to, autores ieskatā, lai neapdraudētu ne izteiksmes brīvību, ne tiesības tikt aizmirstam, interneta meklētājprogrammām būtu jāinformē mājaslapu izdevēji par to, ka tās netiek attēlotas kādos meklēšanas rezultātos. Papildus būtu jārada tiesiskais regulējums, kas neļautu mājaslapu uzturētājiem šo paziņojumu izmantot kā līdzekli pret datu subjektu. Kamēr šāds regulējums, normatīvā akta, tiesu prakses vai citas saistošas interpretācijas veidā, nav izveidots, interneta meklētājprogrammām būtu jāizsver vai katrā konkrētā gadījumā mājaslapas izdevēja informēšana neapdraud datu subjekta tiesības. Par tiesību apdraudējumu varētu liecināt, piemēram, iepriekšminētā situācija ar *The Telegraph* mājaslapā publicēto sarakstu.

Tāpat, lai neatņemot interneta lietotājiem iespēju aizstāvēt savas tiesības, pārlietu neietekmētu izteiksmes brīvību, VDAR 17. pants būtu jāinterpretē tādējādi, ka interneta meklētājprogrammām ir pienākums informēt to lietotājus, ka attēlotos meklēšanas rezultātus var ietekmēt tiesības tikt aizmirstam.

Eiropas Padome jau izsenis norādījusi, ka interneta lietotājiem būtu jādod iespēja saprast, kādēļ pieeja konkrētai informācijai tiešsaistē tiek ierobežota.²⁸⁵ Gadījumā, ja interneta meklētājprogrammu attēlotie meklēšanas rezultāti tiek ietekmēti tiesību uz privāto dzīvi aizsardzības dēļ, interneta meklētājprogrammām vajadzētu par to informēt lietotājus.²⁸⁶ Tomēr šim

²⁸¹ Williams R. Telegraph stories affected by EU 'right to be forgotten'. Pieejams: [http://www.telegraph.co.uk/technology/"Google"/11036257/Telegraph-stories-affected-by-EU-right-to-be-forgotten.html](http://www.telegraph.co.uk/technology/) [aplūkots 01.04.2019.].

²⁸² „Google” paziņojumā mājaslapas autoram nenorāda, kurš datu subjekts ir prasījis saites dzēšanu. Tādēļ iespējams, ka saite dzēsta no meklēšanas rezultātiem, nevis pēc rakstā pieminēto personu vārda, bet gan pēc kāda no komentētāju vārdiem. Šāds gadījums aprakstīts, piemēram: Toobin J. The Solace of Oblivion. Pieejams: <http://www.newyorker.com/magazine/2014/09/29/solace-oblivion> [aplūkots 01.04.2019.].

²⁸³ Notices received from search engines. Pieejams: https://foundation.wikimedia.org/wiki/Notices_received_from_search_engines#English_Wikipedia [aplūkots 02.01.2020.].

²⁸⁴ Rousseff D., Cardozo J.E., Belchior M., Silva P.B., Campolina C. Establishes the principles, guarantees, rights and obligations for the use of Internet in Brazil. Pieejams: <https://www.publicknowledge.org/assets/uploads/documents/APPROVED-MARCO-CIVIL-MAY-2014.pdf> [aplūkots 02.01.2020.].

²⁸⁵ Recommendation CM/Rec(2008)6 of the Committee of Ministers of the Council of Europe to member states on measures to promote the respect for freedom of expression and information with regard to Internet filters. Pieņemts 26.03.2008. Pieejams: https://search.coe.int/cm/Pages/result_details.aspx?ObjectID=09000016805d3bc4 [aplūkots 01.04.2019.].

²⁸⁶ Recommendation CM/Rec(2012)3 of the Committee of Ministers of Council of Europe on the protection of human rights with regard to search engines, p. 8. Pieņemts 04.04.2012. Pieejams: https://search.coe.int/cm/Pages/result_details.aspx?ObjectID=09000016805caa87 [aplūkots 01.04.2019.].

paskaidrojumam nevajadzētu būt tādām, kas pēc būtības ļauj piekļūt informācijai, pieeja kurai tikusi ierobežota.²⁸⁷

Vismaz *Google* meklētājprogramma informē lietotājus, ka meklēšanas rezultāti varētu tikt ietekmēti, saskaņā ar ES datu aizsardzības regulējumu.²⁸⁸ Yahoo! un Bing meklētājprogrammas šādus paziņojumus neattēlo.

Saskaņā ar *Google* paziņojumu, brīdinājums tiek attēlots, kad meklētājā tiek ierakstīts jebkuras personas, izņemot slavenību, vārds un uzvārds.²⁸⁹ Jāpiebilst, ka apstiprinot iepriekš darbā paustās bažas par atbilstoša cilvēktiesību samērošanas testa neiekļaušanas *Google Spain* spriedumā kaitīgajām sekām, *Google* norāda, ka sabiedrībā atpazīstamu personu gadījumā šāds paziņojums neesot nepieciešams, jo uz tām tāpat tiesības tikt aizmirstam visticamāk neattiecas.²⁹⁰

Autore atzīst, ka, vispārīgi aplūkojot *Google* pieeju, tā šķiet adekvāta, lai ļautu personām apzināties, ka meklēšanas rezultāti varētu neattēlot pilnīgi visu informāciju par konkrēto personu. Tādējādi, ja interneta lietotājs kādā veidā noskaidro par kādu konkrētu saiti, kuru būtu jāattēlo meklēšanas rezultātos, bet tā tur nav atrodamā, šis lietotājs var aizsargāt savas tiesības saņemt informāciju tiesvedības kārtībā. Lai neapdraudētu tiesību tikt aizmirstam būtību, nebūtu pieļaujama situācija, kurā interneta meklētājprogrammas informē, kāda tieši informācija dzēsta, vai arī attēlo brīdinājumu tikai tajos meklēšanas rezultātos, kuri tiešām ietekmēti ar tiesībām tikt aizmirstam. Tas ļautu interneta lietotājiem piekļūt personas datiem, kuri atzīti par *aizmirstamiem*.

Apkopojot šajā apakšnodaļā analizēto jāsecina, ka kaut arī tiesību piemērotājam katrā situācijā, kad tas analizē tiesību tikt aizmirstam piemērošanas ietekmi, nebūtu nepieciešamības detalizēti analizēt, vai šīs tiesības ir noteiktas ar likumu, tam tomēr būtu jāatceras par šāda cilvēktiesību ierobežošanas kritērija esamību. Pirmkārt, tiesību piemērotājam jāņem vērā, ka tiesības tikt aizmirstam interneta meklētājprogrammās šobrīd primāri regulēt VDAR, taču to piemērošanā liela nozīme ir arī *Google Spain* un citiem EST spriedumiem, dažādām vadlīnijām un citiem tiesību aktiem, kuru skaits turpina augt. Otrkārt, interpretējot šos tiesību avotus, jāņem vērā lielais personu loks, kuru tiesības uz izteiksmes brīvību tiesības tikt aizmirstam var ietekmēt. Lai garantētu šīm personām tiesības efektīvi aizstāvēt savu izteiksmes brīvību, tiesības tikt aizmirstam, tiktāl ciktāl iespējams, būtu jāpiemēro, informējot visas iesaistītās personas par šo tiesību ietekmi uz informācijas pieejamību.

²⁸⁷ Rosati E. German court orders Google to stop linking to Lumen Database. Pieejams: <http://ipkitten.blogspot.com/2017/06/german-court-orders-google-to-stop.html> [aplūkots 02.01.2020.].

²⁸⁸ 2019. gada 25. jūlijā, ierakstot *Google* meklētājā personas vārdu un uzvārdu, zem meklēšanas rezultātiem tiek attēlots šāds uzraksts: "Saskaņā ar Eiropas datu aizsardzības likumu var būt noņemta daļa rezultātu."

²⁸⁹ Fleischer P. Questionnaire addressed to Search Engines by the Article 29 Working Party regarding the implementation of the CJEU judgment on the "right to be forgotten", p. 10. Pieejams: <https://docs.google.com/file/d/0B8syaai6SSfT0EwRUFyOENqR3M/preview> [aplūkots 12.01.2020.].

²⁹⁰ *Ibid.*

2.4. Tiesības tikt aizmirstam: vai patstāvīgas cilvēktiesības?

Lai saprastu, kā tiesības tikt aizmirstam vispār var tikt izmantotas par leģitīmu mērķi izteiksmes brīvības ierobežošanai, nepieciešams izprast, šo tiesību būtību. Tādēļ analizējams, vai tās būtu uzskatāmas par patstāvīgām tiesībām, vai arī par kādu jau līdz šim atzītu tiesību aspektu.

Šajā kontekstā varētu izdalīt trīs galvenos viedokļus: 1) tiesības tikt aizmirstam ir jaunas patstāvīgas cilvēktiesības, 2) tiesības tikt aizmirstam ir personas tiesību uz privāto dzīvi aspekts, 3) tiesības tikt aizmirstam ir personas datu aizsardzības regulējuma aspekts. Tādējādi secināms, ka autoru un tiesību piemērotāju vidū valda viedokļu dažādība par tiesību tikt aizmirstam vietu tiesību sistēmā. Reizēm pat viena autora publikācijā iespējams atrast pretējus viedokļus par šo tiesību radniecību ar citām tiesībām.²⁹¹

Autores ieskatā ir skaidrs, ka starptautiskie cilvēktiesību avoti *expressis verbis* neparedz tiesības tikt aizmirstam kā patstāvīgas cilvēktiesības.²⁹² Tomēr tas nenozīmē, ka laika gaitā cilvēktiesību dokumentos nostiprinātajām cilvēktiesībām nevar tikt pievienotas jaunas.

Klifords Bobs (*Clifford Bob*) ir akadēmiķis, kurš pievērsis īpaši uzmanību jaunu cilvēktiesību atzīšanai. Viņš norādījis, ka jaunu tiesību atzīšana notiek tad, kad kāds prominents aktīvās sabiedrības daļas loceklis atzīst kādas apspiestas grupas sūdzības, kurām līdz šim netika pievērsta liela vērība.²⁹³

Saskaņā ar Boba viedokli, jaunas starptautiskas cilvēktiesības atzīšanas procesam ir četri etapi.²⁹⁴ Pirmkārt, aktīva sabiedrības grupa noformulē savu sūdzību saistībā ar iztrūkstošu regulējumu kādā jomā.²⁹⁵ Tālāk ar šo sūdzību, nu jau tiesību formā, tiek iepazīstinātas galvenās cilvēktiesību organizācijas, Treškārt, iepriekšminētās organizācijas un valstis atzīst šīs tiesības un, ceturtkārt, valstu institūcijas ievieš šīs tiesības. Realitātē šie etapi var pārklāties²⁹⁶

Autores ieskatā, tiesības tikt aizmirstam ir ceļā, lai tās tiktu atzītas par starptautiskām cilvēktiesībām²⁹⁷, bet tās vēl neizpilda visus iepriekš minētos priekšnosacījumus, galvenokārt, tādēļ, ka tiesības tikt aizmirstam nav tikušas atzītas starptautiskā līmenī.

²⁹¹ Федеральный закон Российской Федерации "О внесении изменений в Федеральный закон "Об информации, информационных технологиях и о защите информации" и статьи 29 и 402 Гражданского процессуального кодекса Российской Федерации" от 13.07.2015 N 264-ФЗ. Pieejams: <http://kremlin.ru/acts/bank/39945> [aplūkots 03.01.2020.].

²⁹² The United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization. *Keystones to foster inclusive Knowledge Societies*. UNESCO, 2015, p. 47.

²⁹³ Clifford B. *The International Struggle for New Human Rights*. University of Pennsylvania Press, 2009, p. 3.

²⁹⁴ *Ibid.* p. 1–14.

²⁹⁵ Wulf C.M. From norm emergence to activate promotion through courts: a case study of the right to be forgotten, p. 65. Pieejams: <http://publications.tlu.ee/index.php/eastwest/article/download/646/492> [aplūkots 03.01.2020.].

²⁹⁶ Clifford B. *The International Struggle for New Human Rights*. University of Pennsylvania Press, 2009, p. 1–14.

²⁹⁷ Šādu viedokli pauž arī: Wulf C.M. From norm emergence to activate promotion through courts: a case study of the right to be forgotten, p. 74. Pieejams: <http://publications.tlu.ee/index.php/eastwest/article/download/646/492> [aplūkots 03.01.2020.].

Tiek norādīts, ka par tiesību tikt aizmirstam atzīšanu varētu uzskatīt iepriekšminēto komisāres V.Redingas uzrunu vai šo tiesību iekļaušanu VDAR.²⁹⁸ Taču autore šim viedoklim nepiekrīt. Pirmkārt, kaut arī ES varētu tikt dēvēta par starptautisku organizāciju, jo tā sastāv no vairākām valstīm, tomēr vairākums starptautisko tiesību ekspertu uzskata, ka tā noteikti nav tipiska starptautiskā organizācija.²⁹⁹ Otrkārt, jāņem vērā, ka šīs tiesības pagaidām nav atzinušas nedz citas reģionālās, nedz vispasaules starptautiskās organizācijas. Treškārt, autoresprāt no Redingas uzrunas vai tiesību tikt aizmirstam normatīvas nostiprināšanas ES līmenī, neizriet fakts, ka tās tiktu atzītas par cilvēktiesībām.

Tomēr, autore ir gatava piekrist tam, ka vismaz ES līmenī, tiesībām tikt aizmirstam piešķirts pamattiesību statuss. Uz to norāda gan fakts, ka *Google Spain* spriedumā šīs tiesības sasaistītas ar Hartas normām, gan tas, ka VDAR norādīts, ka šīs tiesības jāsamēro ar tiesībām uz izteiksmes brīvību. Izteiksmes brīvību, savukārt, var ierobežot tikai ar citām ES pamattiesībām vai pamatbrīvībām.³⁰⁰

Tāpat autore pievienojas atsevišķu autoru norādītajam, ka nākotnē tiesības tikt aizmirstam varētu tikt uzskatītas par starptautiski atzītām cilvēktiesībām.³⁰¹ Ātrumu, ar kādu tas notiks, varētu ietekmēt ne tikai nepieciešamība pēc šādām tiesībām vai to saderība ar konkrētām tiesību sistēmām. Diemžēl, cilvēktiesības, tāpat kā citas starptautiskās publiskās tiesības, lielā daļā gadījumu ir politizētas un vienmēr pastāvēs strīdi par to tvērumu.³⁰²

Apkopojot, tiesības tikt aizmirstam vēl nebūtu uzskatāmas par patstāvīgām cilvēktiesībām, bet nākotnē par tādām varētu kļūt. Šobrīd tiesības tikt aizmirstam, atkarībā no tiesību piemērotāja un piemērošanas konteksta, tiek saistītas ar tiesībām uz privāto dzīvi vai tiesībām uz personas datu aizsardzību.

Piemēram, kādā lietā par personas vēlmi *aizmirst* sodāmību, Beļģijas tiesa saistījusi personas tiesības tikt aizmirstam tieši ar personas tiesībām uz privāto dzīvi, nevis ar personas datu aizsardzību. Kaut arī argumentācijā pieminēts *Google Spain* spriedums, kas balstīts uz Datu aizsardzības direktīvas interpretāciju, tiesa norādījusi, ka informācija par pagātnē izciestu

²⁹⁸ Wulf C.M. From norm emergence to activate promotion through courts: a case study of the right to be forgotten, p. 70. Pieejams: <http://publications.tlu.ee/index.php/eastwest/article/download/646/492> [aplūkots 03.01.2020.].

²⁹⁹ Pah C. Is the European Union an international organisation. Pieejams: https://www.academia.edu/11293667/IS_THE_EUROPEAN_UNION_AN_INTERNATIONAL_ORGANISATION [aplūkots 03.01.2020.].

³⁰⁰ Eiropas Savienības Pamattiesību harta. Parakstīta Strasbūrā 12.12.2007., 52. panta pirmā daļa. [18.03.2018. red.].

³⁰¹ Neville A. Is It a Human Right to Be Forgotten: Conceptualizing the World View. *Santa Clara Journal of International Law*, Vol. 15, Issue 2, 2017, p. 171–172.

³⁰² Clifford B. *The International Struggle for New Human Rights*. University of Pennsylvania Press, 2009, p. 1–14.

cietumsodu uzskatāma par privātu informāciju. Tādēļ tiesa argumentācijā analizējusi ECT 8. un 10. panta kolīziju.³⁰³ Līdzīgi rīkojusies arī tiesa Itālijā.³⁰⁴

Termins, kuru mēdz izmantot tiesību tikt aizmirstam apzīmēšanai tieši tiesību uz privāto dzīvi kontekstā ir tiesības uz aizmirstību (*right to oblivion*).³⁰⁵ Šīs tiesības vēsturiski tikušas izmantotas, lai novērstu bijušo notiesāto, privātuma un goda un cieņas aizskārumus.³⁰⁶ Tās nozīmē, kad brīdī, kad konkrētas ziņas vairs nenes nekādu pienesumu diskusijām sabiedrībā, bet kaitē pašai personai, kā piemēram, ziņas par kriminālsoda piemērošanu pirms vairākiem desmitiem gadu, šai personai ir tiesības prasīt, lai informācija vairs nenonāktu sabiedrībā.³⁰⁷ Tādējādi, tiesības uz aizmirstību interneta vidē nozīmē nesvarīgas informācijas dzēšanu pēc konkrēta laika perioda.³⁰⁸

Tomēr, aplūkojot tiesu praksi un doktrīnu, secināms, ka tiesības tikt aizmirstam visbiežāk tiek uzskatītas par personas datu aizsardzības tiesību aspektu.³⁰⁹ Tā ES Komisijas 2010. gada ziņojums par vispārējo personas datu pieejamību ES tiesības tikt aizmirstam definē kā „indivīda tiesības uz viņa datu dzēšanu vai turpmāku apstrādes izbeigšanu, kad tie vairs nav vairāk nepieciešami bez legītīma mērķa. Tas ir situācijās, kad, piemēram, datu apstrāde tiek veikta ar personas piekrišanu un kad šī persona vairs nepiekrīt datu apstrādei vai datu uzglabāšanas termiņš ir beidzies.”³¹⁰ Tādējādi tiesības uz atsaistīšanu saistītas ar tādiem datu aizsardzības pamatprincipiem, kā datu apstrāde saskaņā ar tiesisku un iepriekš paredzētu mērķi, datu apstrāde mērķim atbilstošā apjomā un datu subjekta informēšana un viņa tiesības iebilst pret apstrādi.³¹¹

Arī šī pieņēmuma sekotāju viedokļi gan atšķiras. Vieni uzskata, ka tiesības tikt aizmirstam ir pilnīgi jauns tiesību uz personas datu aizsardzību aspekts.³¹² Tikmēr citi autori norāda, ka EST *Google Spain* spriedumā vien interpretējusi Datu aizsardzības direktīvas tiesību uz datu dzēšanu

³⁰³ Tomlinson H. Case Law, Belgium: Olivier G v Le Soir. “Right to be forgotten” requires anonymisation of online newspaper archive. Pieejams: <https://inforrm.org/2016/07/19/case-law-belgium-olivier-g-v-le-soir-right-to-be-forgotten-requires-anonymisation-of-online-newspaper-archive-hugh-tomlinson-qc/> [aplūkots 03.01.2020.].

³⁰⁴ Right to be forgotten, right to reputation and privacy: comment to the decision No. 23771/2015 of the civil court of rome. Pieejams: <https://www.lexology.com/library/detail.aspx?g=99d62f78-4eb1-4de7-8661-98c646d943f0>. [aplūkots 03.01.2020.].

³⁰⁵ Tamò A., George D. Oblivion, Erasure and Forgetting in the Digital Age. Pieejams: <http://www.jipitec.eu/issues/jipitec-5-2-2014/3997> [aplūkots 01.04.2019.].

³⁰⁶ Bernal P. A Right to Delete. *European Journal of Law and Technology*, 2011, No. 2, p. 2.

³⁰⁷ Tamò A., George D. Oblivion, Erasure and Forgetting in the Digital Age. Pieejams: <http://www.jipitec.eu/issues/jipitec-5-2-2014/3997> [aplūkots 01.04.2019.].

³⁰⁸ Ausloos, J. The ‘Right to be Forgotten’ – Worth remembering? *Computer Law & Security Review*, 2012, Vol. 28, p. 148.

³⁰⁹ Hope A. “Right to be forgotten” extends to newspaper archives. Pieejams: <http://www.flanderstoday.eu/business/right-be-forgotten-extends-newspaper-archives> [aplūkots 03.01.2020.].

³¹⁰ Communication from the Commission to the European Parliament, the Council, the Economic and Social Committee and the Committee of the Regions. A comprehensive approach on personal data protection in the European Union, COM (2010) 609 final, p. 7–8. Pieņemts 04.11.2010. [03.01.2020. red.].

³¹¹ Giurgiu A. Challenges of Regulating a Right to be forgotten with Particular Reference to Facebook. *Masaryk University Journal of Law and Technology*, 2013, Vol. 7:2, p. 366.

³¹² Newman A. EU Court Invents “Right” to be Forgotten, Orders Google to Obey. Pieejams: <https://www.thenewamerican.com/world-news/europe/item/18269-eu-court-invents-right-to-be-forgotten-orders-googlet-to-obey> [aplūkots 03.01.2020.]; McGoldrick D. Developments in the Rights to be forgotten. *Human Rights Law Review*, 2013, Vol. 13 (4), p. 761; Ģenerālvokāta Nīlo Jēskinena 25.06.2013. secinājumi EST lietā C-131/12 *Google Spain SL un Google Inc. pret Agencia Española de Protección de Datos (AEPD) un Mario Costeja González*, 108. p.

regulējumu.³¹³ Vēl trešais variants apvieno iepriekšējos divus, norādot, ka tiesības tikt aizmirstam ir nekas vairāk, kā līdzšinējā personas datu aizsardzības regulējuma piemērošana jaunā vidē – internetā.³¹⁴ Tāpat doktrīnā atrodama ideja par to, ka tiesības tikt aizmirstam interneta meklētājprogrammās ir šobrīd VDAR 17. pantā paredzēto tiesību uz dzēšanu un 21. pantā nostiprināto tiesību iebilst hibrīds.³¹⁵ No vienas puses šīs tiesības saistītas ar datu dzēšanu noteiktos meklēšanas rezultātos, bet no otras puses dati vēl jo projām tiek apstrādāti citu meklēšanas darbību ietvaros.³¹⁶

Tāpat literatūrā atrodams viedoklis, ka kaut arī atvasinātas no personas tiesībām uz privāto dzīvi vai datu aizsardzību, tiesības tikt aizmirstam ir plašākas par šīm tiesībām un drīzāk būtu saistāmas ar Vācijas un Nīderlandes tiesību sistēmās sastopamajām tiesībām uz pašnoteikšanos.³¹⁷

Pēc autores domām tiesības tikt aizmirstam nav uzskatāmas par patstāvīgām starptautiskām cilvēktiesībām, taču par tādām būtu atzīstamas ES tiesību sistēmā. Tomēr, jāsecina, ka nav vienprātības, vai tiesības tikt aizmirstam vairāk saistītas ar personas datu aizsardzību vai tiesībām uz privāto dzīvi. Lai padarītu situāciju vēl sarežģītāku, aplūkojot dažādas tiesību sistēmas, jāsecina, ka personas datu aizsardzība un tiesības uz privāto dzīvi visās tajās nav vienlīdz radniecīgas. Dažu ES valstu tiesību sistēmās, piemēram, Vācijas un Francijas, personas datu aizsardzība nav saistīta ar personas tiesībām uz privāto dzīvi, savukārt, tādu valstu, kā Beļģijas un Nīderlandes tiesību sistēmās datu aizsardzība ir tieši saistīta ar tiesībām uz privāto dzīvi.³¹⁸

Tomēr, autoresprāt, jautājums par to, vai tiesības tikt aizmirstam vairāk saistāmas ar tiesībām uz privāto dzīvi vai personas datu aizsardzību ir teorētiskas dabas. Tiesības tikt aizmirstam apvieno gan tiesību uz privāto dzīvi, gan tiesību uz personas datu aizsardzību aspektus (literatūrā izmantots arī jēdziens apakštiesības³¹⁹).

³¹³ Dulong de Rosnay M., Guadamuz A. Memory Hole or Right to Delist? Implications of the Right to Be Forgotten for Web Archiving. Pieejams: <https://ssrn.com/abstract=3107565> [aplūkots 29.12.2019.].

³¹⁴ Keller D. Europe's Right to be Forgotten in Latin America. In: Towards an Internet Free of Censorship II Perspectives in Latin America. Universidad de Palermo, 2017, p. 151–174.; Right to be forgotten, right to reputation and privacy: comment to the decision No. 23771/2015 of the civil court of rome. Pieejams: <https://www.lexology.com/library/detail.aspx?g=99d62f78-4eb1-4de7-8661-98c646d943f0>. [aplūkots 03.01.2020.].

³¹⁵ Erdos D., Garstka K. The 'Right to be Forgotten' Online within G20 Statutory Data Protection Frameworks, p. 4. Pieejams: https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=3451269### [aplūkots 03.01.2020.].

³¹⁶ Ausloos J. The Interaction between the Rights to Object and to Erasure in the GDPR. Pieejams: <https://www.law.kuleuven.be/citip/blog/gdpr-update-the-interaction-between-the-right-to-object-and-the-right-to-erasure/> [aplūkots 03.01.2020.].

³¹⁷ Wulf C.M. From norm emergence to activate promotion through courts: a case study of the right to be forgotten, p. 65. Pieejams: <http://publications.tlu.ee/index.php/eastwest/article/download/646/492> [aplūkots 03.01.2020.].

³¹⁸ Erdos D., Garstka K. The 'Right to be Forgotten' Online within G20 Statutory Data Protection Frameworks, p. 4. Pieejams: https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=3451269### [aplūkots 03.01.2020.].

³¹⁹ Федеральный закон Российской Федерации "О внесении изменений в Федеральный закон "Об информации, информационных технологиях и о защите информации" и статьи 29 и 402 Гражданского процессуального кодекса Российской Федерации" [Krievijas Federācijas Federatīvais likums "Par grozījumiem federatīvajā likumā "Par informāciju, informācijas tehnoloģijām un informācijas aizsardzību" un Krievijas Civilprocesa kodeksa 29. un 402. pantā"] Pieejams: <http://kremlin.ru/acts/bank/39945> [aplūkots 03.01.2020.].

Nav apšaubāms, ka *Google Spain* spriedumā tiesības tikt aizmirstam tika atzītas pamatojoties uz ES Datu aizsardzības direktīvu un šobrīd tiek regulētas ar VDAR. No šāda skatupunkta raugoties, tās primāri ir saistāmas ar personas datu aizsardzību, jo priekšnoteikums, lai tās varētu izmantot, ir personas datu apstrāde. Tādējādi tiesības tikt aizmirstam ir tiesību uz datu aizsardzību aspekts.

Tajā pat laikā, personas datu aizsardzību ir grūti pilnībā nodalīt no personas tiesībām uz privāto dzīvi pat vienas tiesību sistēmas ietvaros. Hartas 7. un 8. pantā paredzētās tiesības kaut arī nav identiskas³²⁰, tomēr lielā daļā pārklājas.³²¹ To, ka tiesības tikt aizmirstam pieskaitāmas daļai, kurā šo pantu darbība pārklājas, nodemonstrējusi EST pašā *Google Spain* spriedumā, atsaucoties gan uz personas tiesībām un privāto dzīvi, gan tiesībām uz datu aizsardzību.³²² Tāpat abi šie Hartas panti ir saistīti ar Konvencijas 8.pantu.³²³ Konvencijas sistēmā, savukārt, personas datu glabāšana tiek uzskatīta par iejaukšanos personas tiesībās uz privāto dzīvi.³²⁴ Līdz ar to tiesības tikt aizmirstam, kā personas tiesību uz datu aizsardzības aspekts, jāuzskata arī par tiesību uz privāto dzīvi aspektu.

Jebkurā gadījumā, gan ECT³²⁵, gan EST³²⁶ ir vairākkārt atzinusi, ka personu privātās dzīves aizsardzība un personas datu aizsardzība ir viens no pieļaujamajiem legītimajiem mērķiem izteiksmes brīvības ierobežošanā. Tādējādi, tiesības tikt aizmirstam var tikt uzskatītas par legītimu mērķi izteiksmes brīvības ierobežošanai. Tomēr, vairāki autori ir kritizējuši to, vai EST izveidotais regulējums tiešām ir nepieciešams šī mērķa sasniegšanai, piemērots un samērīgs.

³²⁰ European Union Agency for Fundamental Rights and Council of Europe. Handbook on European data protection law. Luxembourg: Publications Office of the European Union, 2018, p. 20.

³²¹ Sk. arī: Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2016/679 par fizisku personu aizsardzību attiecībā uz personas datu apstrādi un šādu datu brīvu apriti un ar ko atceļ Direktīvu 95/46/EK. Pieņemta 27.04.2016., 71. apsvēruma, 21. pants. [22.12.2019. red.].

³²² EST 13.05.2014. spriedums lietā C-131/12 *Google Spain SL un Google Inc. pret Agencia Española de Protección de Datos (AEPD) un Mario Costeja González*.

³²³ Paskaidrojumi Attiecībā uz pamattiesību hartu. Pieņemts 14.12.2007. [Pieejams: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LV/TXT/?uri=celex%3A32007X1214%2801%29> [aplūkots 12.01.2020.].

³²⁴ ECT 04.12.2008. spriedums lietā *S. and Marper v. the United Kingdom* (iesnieguma Nr. 30562/04 un 30566/04), 67.p.

³²⁵ Piemēram: ECT 07.02.1012. spriedums lietā *Axel Springer AG v. Germany* (iesnieguma Nr. 39954/08); ECT 08.01.2011. spriedums lietā *MGN Limited v. the United Kingdom* (iesnieguma Nr. 39401/04) u.c.

³²⁶ EST 16.12.2008. spriedums lietā C-73/07 *Tietosuojaavaltuutettu pret Satakunnan Markkinapörssi Oy un Satamedia Oy*.

3. SAMĒRĪGUMS: TIESĪBU TIKT AIZMIRSTAM NEPIECIEŠAMĪBA DEMOKRĀTISKĀ SABIEDRĪBĀ

Lai cilvēktiesību ierobežojums būtu nepieciešams, tam ir jābūt tiešām vajadzīgam, nevis tikai noderīgam, loģiskam vai vēlamam. Citiem vārdiem, jāanalizē ierobežojuma mērķa nozīmīgums un ietekme.³²⁷ Lai izprastu likuma mērķi un jēgu, savukārt, jāņem vērā pastāvīgi mainīgā reālā dzīve un sabiedrības attīstība.³²⁸ Tādēļ, analizējot tiesību tikt aizmirstam ietekmi un nozīmīgumu, šajā nodaļā iezīmēta interneta vide un tās ietekme uz sabiedrību, kā arī interneta meklētājprogrammu loma informācijas apritē un personas datu izplatībā.

Likumdevēja regulējuma nolūks un tā realizēšanas procesā pieņemtie lēmumi par vērtībām veido saistošu mērauklu tiesību piemērotājam.³²⁹ Līdz ar to, pakāpjoties atpakaļ laikā, šajā nodaļā tiks aplūkota arī tiesību tikt aizmirstam attīstība, sākot ar priekšvēsturi un beidzot ar tiesību aktiem, kas tiesību piemērotājiem juridiski saistoši arī darba tapšanas laikā.

Augstākminētā tiesību tikt aizmirstam interneta meklētājprogrammās regulējuma teleoloģiskā un vēsturiskā interpretācija ļaus izdarīt secinājumus par šo tiesību nepieciešamību interneta vidē. Papildus perspektīvas iegūšanai, kā arī, lai reljefāk izceltu regulējuma īpatnības³³⁰, apskatīts arī citu valstu viedoklis par vajadzību pēc tiesībām tikt aizmirstam. Nodaļas noslēgumā aplūkota arī tiesību tikt aizmirstam interneta meklētājprogrammās vieta Eiropas tiesību sistēmā.

3.1. Interneta vides īss raksturojums

Tiesības tikt aizmirstam interneta meklētājprogrammās vistiešāk ietekmē realitāti tiešsaistē jeb internetā. Tāpat arī otrādi – procesi tiešsaistē ietekmē tiesību tikt aizmirstam piemērošanu un tās efektivitāti. Tiesību norma nav izprotama ārpus tās funkcionēšanas, kura norit tiesību jābūtības saskarsmē ar esamību.³³¹ Tāpēc, lai izprastu tiesību tikt aizmirstam interneta meklētājprogrammās un interneta vides mijiedarbību, jābūt skaidriem vismaz pamatprincipiem par informācijas apriti tiešsaistē. Tas ir, jāapzina gan tiešsaistē pieejamās informācijas kvantitatīvie, gan kvalitatīvie rādītāji.

³²⁷ Gerards J. How to improve the necessity test of the European Court of Human Rights. *International Journal of Constitutional Law*, 2013, Vol. 11, Issue 2, p. 466–490; Article 29 Data Protection Working Party Opinion 01/2014 on the application of necessity and proportionality concepts and data protection within the law enforcement sector, p.6. Pieņemts 27.02.2014. Pieejams: https://ec.europa.eu/justice/article-29/documentation/opinion-recommendation/files/2014/wp211_en.pdf [aplūkots 02.01.2020.].

³²⁸ Melķis E. Tiesību normu iztulkošana. Rīga: LU, 2000, 52. lpp.

³²⁹ Neimanis J. Ievads tiesībās. Rīga: b.i., 2004, 152. lpp.

³³⁰ Osipova S. Ievads tiesību socioloģijā. Rīga: Tiesu namu aģentūra, 2010, 130. lpp.

³³¹ Melķis E. Tiesību normu iztulkošana. 2.pārstrādātais izdevums. Rīga: Latvijas Universitāte, 2000, 34.lpp.; Satversmes tiesas 06.10.2003. spriedums lietā Nr. 2003-08-01, 4.p., Latvijas Vēstnesis, 2003, nr.138.

Atšķirībā no laika, kad Eiropas valstis sāka pieņemt pirmos likumus, kuros tika ietvertas tiesību tikt aizmirstam idejas divdesmitā gadsimta vidū un vēl senāk, mūsdienās informācija tiek iegūta un uztverta citādāk. Vislielākās izmaiņas šajā ziņā nesis globāli pieejamais internets³³² un informācijas digitalizācija. Jau šobrīd aptuvenais interneta lietotāju skaits ir vairāk nekā 7 miljardi.³³³ Turklāt interneta lietotāju daudzumam un laikam, ko tie pavada, izmantojot internetu, ir tendence pieaugt.³³⁴ Pēdējo pāris desmitgažu laikā elektroniskā satura apjoms, tostarp personas dati, kas pieejams tiešsaistē, ir pieaudzis ģeometriskā progresijā. Tam var viegli piekļūt gandrīz it visur³³⁵, to var izmantot un izplatīt ar sociālo tīklu un plašsaziņas līdzekļu starpniecību, kā arī lejuplādēt uz saglabāt dažādās ierīcēs.³³⁶ Tādēļ nav pārsteidzoši, ka personas datu apstrāde internetā ir kļuvusi par ļoti nozīmīgu sabiedrības diskusiju tematu.³³⁷

Informācijas daudzums, kurai ar interneta starpniecību iespējams piekļūt ar samērā nelielām izmaksām, ir milzīgs.³³⁸ Tieši šīs īpašības dēļ internetu samērā bieži mēdz salīdzināt ar vienmēr pieejamu un drošu bibliotēku.³³⁹ Tiesa gan atšķirībā no bibliotēkas telpām vai cilvēka atmiņas, internetā iespējams uzglabāt neierobežoti daudz informācijas.³⁴⁰ Kādā pētījumā aprēķināts, ka internetā pieejamās informācijas daudzums ik pēc diviem gadiem dubultojas. 2013. gadā internetā bija pieejami 4,4 zetabaiti (4 400 000 000 000 gigabaiti) informācijas, bet 2020. gadā šis daudzums sasnies jau 44 zetabaitus.³⁴¹

Pateicoties savai spējai uzglabāt lielu informācijas daudzumu un padarīt to pieejamu plašai auditorijai, internetam mūsdienās ir milzīga nozīme ziņu un citas informācijas izplatīšanā.³⁴² Liela daļa no šīs informācijas ir pašu interneta lietotāju, nevis profesionāļu radīta. Ar tādu interneta starpnieku palīdzību, kā sociālie tīkli (piemēram, *Facebook*, *Twitter*, *Instagram* u.c.) ikviens

³³² EST 24.09.2019. spriedums lietā C-507/17 Google LLC pret Commission nationale de l'informatique et des libertés (CNIL), 56. p.

³³³ Article 19. Internet intermediaries: Dilemma of Liability. London: Article 19, 2013, p. 3.

³³⁴ TNS Latvijas mediju pētījumu gadagrāmata 2013 / 2014. Pieejams: http://www.tns.lv/wwwtnslv_resources/images/Mediju_petijumu_gadagramata/TNS_Latvia_mediju_petijumu_gadagramata_2013-2014.pdf [aplūkots 03.01.2020.]; Media use in the european union, Standard Eurobarometer 82, Autumn 2014. Pieejams: https://ec.europa.eu/commfrontoffice/publicopinion/archives/eb/eb82/eb82_media_en.pdf [aplūkots 03.01.2020.].

³³⁵ Ģenerālvokāta Maceja Špunara 10.01.2019. secinājumi EST lietā C-136/17 G. C., A. F., B. H., E. D. pret Commission nationale de l'informatique et des libertés (CNIL), 53. p.

³³⁶ Ģenerālvokāta Nīlo Jēskinena 25.06.2013. secinājumi EST lietā C-131/12 Google Spain SL un Google Inc. pret Agencia Española de Protección de Datos (AEPD) un Mario Costeja González, 21. p.

³³⁷ Keller P. European and International Media Law: Liberal Democracy, Trade and the New Media. Oxford: Oxford University Press, 2011, ed. 1, p. 332.

³³⁸ The economic and social role of internet intermediaries, p. 37. Pieejams: <https://www.oecd.org/internet/ieconomy/44949023.pdf> [aplūkots 02.01.2020.].

³³⁹ Recommendation CM/Rec(2014)6 of the Committee of Ministers of Council of Europe on a guide to human rights for Internet users and explanatory memorandum, p. 3. Pieņemts 16.04.2014. Pieejams: <https://rm.coe.int/CoERMPublicCommonSearchServices/DisplayDCTMContent?documentId=09000016804d5b31> [aplūkots 02.01.2020.].

³⁴⁰ Li-Reilly Y. Remembering, forgetting, reinvention and freedom: social media and children's right to be forgotten. In: The Advocate, 2017, Vol. 75, part 5, p. 661.

³⁴¹ Executive Summary. Data Growth, Business Opportunities, and the IT Imperatives. Pieejams: <https://www.emc.com/leadership/digital-universe/2014iview/executive-summary.htm> [aplūkots 03.01.2020.].

³⁴² ECT 10.03.2009. spriedums lietā Times Newspapers Ltd v. the United Kingdom (iesniegumu Nr. 3002/03 un 23676/03), 27. p.

lietotājs var radīt savu saturu un dalīties ar to ar visu pasauli, nodrošinot iepriekš neiespējamas iespējas izteikties.³⁴³

Šo iemeslu dēļ internets ir kļuvis par visefektīvāko un visplašāk izmantoto līdzekli, lai ar citiem dalītos ar faktiem, viedokļiem un emocijām.³⁴⁴ Tāpat kā tradicionālā prese³⁴⁵, arī internets ir līdz šim parādījis, ka ir spējīgs veikt sabiedrībā tik ļoti svarīgo „sargsuņa” lomu.³⁴⁶ Džordžs Broks (*George Brock*) un citi autori norādījuši, ka pateicoties interneta meklētājprogrammām un sociālajiem tīkliem sabiedrībai pieejama arvien plašāka un dažādāka informācija.³⁴⁷ Arī saskaņā ar ANO Augstā Komisāra Cilvēktiesību jautājumos viedokli, tieši modernās tehnoloģijas un internets ir dramatiski uzlabojušas informācijas pieejamību un sabiedrības spēju piedalīties demokrātiskos procesos.³⁴⁸ ASV, kur izteiksmes brīvībai ir ļoti svarīga loma,³⁴⁹ pat valda uzskats, ka internets „ir pelnījis visaugstāko aizsardzību no valdības iejaukšanās”³⁵⁰

Nevar nepieņemt, ka informācijas pieejamību ir nepieciešams veicināt un atbalstīt, lai nodrošinātu informācijas plurālismu³⁵¹, kas, savukārt, ir īpaši nozīmīgs laikā, kad viltus ziņas un dezinformācija apdraud demokrātiskos procesus visā pasaulē.³⁵² Tomēr autore apgalvojumam, ka internets tikai vairo lietotājiem pieejamās informācijas daudzību, vēlas pieiet uzmanīgi, neidealizējot interneta vidi. Tam, ka internets un interneta starpnieki nodrošina plašu informācijas daudzību, autore ir gatava piekrist tiktāl, ciktāl ir runa par teorētisku iespēju piekļūt dažādi informācijai, vai vismaz tiktāl ciktāl interneta lietotāji apzināti cenšas ar interneta starpnieku palīdzību uzzināt atšķirīgus viedokļus un informāciju.

³⁴³ The economic and social role of internet intermediaries, p. 37. Pieejams: <https://www.oecd.org/internet/ieconomy/44949023.pdf> [aplūkots 02.01.2020.].

³⁴⁴ ECT 10.03.2009. spriedums lietā *Times Newspapers Ltd v. the United Kingdom* (iesniegumu Nr. 3002/03 un 23676/03), 27. p.; *Zeno-Zencovich V. Freedom of Expression. A Critical and Comparative Analysis*. Abingdon-on-Thames: Routledge-Cavendish, 2008, p. 99.

³⁴⁵ ECT 07.02.1012. spriedums lietā *Axel Springer AG v. Germany* (iesnieguma Nr. 39954/08), 79. p.; ECT 26.11.1991. spriedums lietā *Observer and Guardian v. The United Kingdom* (iesnieguma Nr. 13585/88), 59. p.

³⁴⁶ Council of Europe Committee of Ministers Declaration of 7 December 2011 on the protection of freedom of expression and freedom of assembly and association with regard to privately operated Internet platforms and online service providers, p.2. Pieņemts 07.12.2011. Pieejams: <https://wcd.coe.int/ViewDoc.jsp?id=1883671> [aplūkots 01.04.2019.].

³⁴⁷ Brock G. *The Right to be Forgotten: Privacy and the Media in the Digital Age*. London, New York: I.B.Tauris & Co. Ltd, 2016, p. 6.

³⁴⁸ Report of the Office of the United Nations High Commissioner for Human Rights on the right to privacy in the digital age. Pieņemts 30.06.2014. Pieejams: http://www.ohchr.org/EN/HRBodies/HRC/RegularSessions/Session27/Documents/A.HRC.27.37_en.pdf [aplūkots 01.04.2019.].

³⁴⁹ ASV Augstākā tiesa izteiksmes brīvību ir interpretējusi ļoti plaši, un tās konstitucionālā aizsardzība, iespējams, ir augstāka nekā jebkurām citām indivīda tiesībām. Sk., piemēram: *Sedler R. Freedom of Speech: The United States versus the Rest of the World*. Pieejams: http://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=1000263 [aplūkots 01.04.2019.].

³⁵⁰ ASV Pensilvānijas rajona tiesas 11.06.1996. spriedums lietā *ACLU et al. v. Janet Reno 963 and ALA et al. V. Dept of Justice 1458 US Dist Ct, p. E*. Pieejams: <https://www.aclu.org/legal-document/decision-aclu-v-reno-trial?redirect=technology-and-liberty/decision-aclu-v-reno-trial> [aplūkots 01.04.2019.].

³⁵¹ Recommendation CM/Rec(2012)3 of the Committee of Ministers of Council of Europe on the protection of human rights with regard to search engines, p.6. Pieņemts 04.04.2012. Pieejams: https://search.coe.int/cm/Pages/result_details.aspx?ObjectID=09000016805caa87 [aplūkots 01.04.2019.].

³⁵² Joint declaration on freedom of expression and “fake news”, disinformation and propaganda. Pieņemts 03.03.2017. Pieejams: <https://www.osce.org/fom/302796?download=true> [aplūkots 12.01.2020.].

Autores ieskatā precīzāk situāciju mūsdienās apzīmē termins *filtru burbulis*, kuru 2011. gadā pirmais sāka izmantot Eli Pariser (*Eli Pariser*).³⁵³ Filtru burbulis ir fenomēns, kuru radījuši lielle interneta starpnieki, piemēram, *Google* un *Facebook* un, kam zināmā mērā seko arī citas interneta platformas, ieskaitot atsevišķus ziņu portālus.³⁵⁴ Jau 2009. gadā *Google* paziņoja, ka turpmāk šī meklētājprogramma meklēšanas rezultātus pielāgos katram lietotājam, ņemot vērā 57 dažādus parametrus, ieskaitot atrašanās vietu, iepriekš meklēto informāciju, datora iestatījumus un citus.³⁵⁵ Tādējādi vairāki lietotāji ievadot vienus un tos pašus atslēgasvārdus iegūst atšķirīgu informāciju. Līdzīgi, arī *Facebook* piemēro saturu katram lietotājam sākot jau ar to, kas tiek attēlots ziņu plūsmā (*newsfeed*), beidzot ar personalizētām reklāmām.³⁵⁶

Šāda interneta starpnieku pieeja noteikti atvieglo ikdienas darbības internetā, tostarp, iepirkšanos, ceļojumu plānošanu un līdzīgas darbības. Taču tajā pašā laikā šādi personalizēti pakalpojumi rada situāciju, kurā interneta lietotāji saņem nevis plašu informācijas klāstu, kurā atspoguļoti dažādi viedokļi, bet gan informāciju, kuru tiem nepieciešams saņemt pēc informācijas starpnieku domām. Bet kā tad paliek ar nepatīkamo un šokējošo informāciju, kuras nepieciešamību demokrātiskā sabiedrībā īpaši uzsvērusi ECT³⁵⁷?

Šis, vismaz Latvijā samērā maz diskutētais aspekts, autoresprāt, ir nozīmīgs arī tiesību tikt aizmirstam internetā kontekstā. Vairāki autori ir kritizējuši EST par to, ka tā interneta meklētājprogrammas un, iespējams, arī citus interneta starpniekus, padarījusi par *interneta policiju*, liekot tiem kontrolēt saturu, kas pieejams interneta lietotājiem.³⁵⁸ Arī pašu interneta meklētājprogrammu pakalpojumu sniedzēji sūdzējušies par to, ka tie vairs sabiedrībai nespēs piedāvāt objektīvu informāciju.³⁵⁹ Tomēr, ņemot vērā iepriekš minēto, jāsecina, ka interneta starpnieku sniegtā informācija, visticamāk, tāpat neatspoguļo objektīvo realitāti, ja tas vispār iespējams, bet gan tiek pieskaņota katra lietotāja subjektīvajām vēlmēm.

Kā papildus faktors jāņem vērā, ka ikdienā izmantoto interneta starpnieku skaits ir samērā neliels. Tā, piemēram, 90% no visām informācijas meklēšanas darbībām Eiropā notiek ar *Google* meklētājprogrammas palīdzību, mobilo ierīču lietotāju vidū sasniedzot pat 96%.³⁶⁰ Līdz ar to

³⁵³ Definition of: filter bubble. Pieejams: <https://www.pcmag.com/encyclopedia/term/64417/filter-bubble> [aplūkots 03.01.2020.].

³⁵⁴ Pariser E. Beware online “filter bubbles”. Pieejams: https://www.ted.com/talks/eli_pariser_beware_online_filter_bubbles#t-511925 [aplūkots 03.01.2020.].

³⁵⁵ Sullivan D. Google Now Personalizes Everyone’s Search Results. Pieejams: <https://searchengineland.com/google-now-personalizes-everyones-search-results-31195> [aplūkots 03.01.2020.].

³⁵⁶ Raab D. Facebook, Privacy, and the Future of Personalization. Pieejams: <http://customerthink.com/facebook-privacy-and-the-future-of-personalization/> [aplūkots 03.01.2020.].

³⁵⁷ Skatīt, piemēram: ECT 19.06.2003. spriedums lietā Pedersen and Baadsgaard v. Denmark (iesnieguma Nr. 49017/99).

³⁵⁸ Frosio G. Why Keep a Dog and Bark Yourself? From Intermediary Liability to Responsibility. Oxford International Journal of Law and Information Technology, 2018, p. 15.

³⁵⁹ Fleischer P. Reflecting on the Right to be Forgotten. Pieejams: <https://blog.google/around-the-globe/google-europe/reflecting-right-be-forgotten/> [aplūkots 03.01.2020.].

³⁶⁰ Brock G. The Right to be Forgotten: Privacy and the Media in the Digital Age. London, New York: I.B.Tauris & Co. Ltd, 2016, p. 8.

iespējas saņemt informāciju, kas atspoguļotu dažādus viedokļus, sarūk vēl vairāk, jo lietotājam principā nav izvēles arī pār to, kādus interneta starpniekus izmantot.

Tādēļ jāsecina, ka kaut arī internetā pieejams arvien lielāks apjoms dažādas informācijas, tas lielā daļā gadījumu nenozīmē, ka interneta lietotāji ikdienā piekļūst daudz un dažādiem viedokļiem. Interneta starpnieki, caur kuriem lielākā daļa interneta lietotāju piekļūst informācijai, algoritmu darbības rezultātā ierobežo informācijas dažādību, kas nonāk līdz to lietotājiem, tādējādi nevis atbalstot demokrātiskos procesus, bet gan vēl vairāk polarizējot sabiedrību. Līdz ar to būtu aplami uzskatīt, ka interneta starpnieku piedāvātā informācija attēlo objektīvu realitāti.

Šajā kontekstā jāmin vēl viens apgalvojums, kas nav līdz galam patiess. Vairākās publikācijās norādīts, ka informācija, kas pieejama internetā, tur glabājas mūžīgi.³⁶¹ Tomēr būtu nepareizi apgalvot, ka "Internets neko neaizmirst". Pētījumos secināts, ka interneta vietnes vidējais pastāvēšanas laiks ir aptuveni 100 dienas.³⁶² Tieši tādēļ, piemēram, izstrādājot zinātnisku pētījumu, atsaucoties uz interneta resursiem, jāatzīmē laiks, kurā tas aplūkots. Pēc dienas, divām vai gada konkrētā URL adrese var būt neaktīva vai saturēt citu informāciju.

Kaut arī informācija internetā ir pakļauta izmaiņām, tas nenozīmē, ka visa informācija no interneta pazūd pavisam. Ziņu portālos, valsts iestāžu informācijas vietnēs un citās līdzīgās vietās uzglabātā informācija parasti ir pieejama ļoti ilgu laiku. Tāpat arī sociālajos tīklos ievietotā informācija tur glabājas vismaz tik ilgi, kamēr pats lietotājs to neizdzēš. Tādējādi, teikt, ka visa informācija internetā pieejama mūžīgi, būtu nepareizi. Bet paļauties uz to, ka informācija no interneta pazudīs pati no sevis arī būtu aplami. Autoresprāt, pareizāk būtu apgalvot, ka datus, kas reiz publicēti internetā, ir ļoti grūti kontrolēt.³⁶³

Pat ņemot vērā, ka katram interneta lietotājam pieejamā informācija var būt kvalitatīvi atšķirīga un mainīga, šīs informācijas daudzums nenoliedzami ir apjomīgs. Tieši šis lielais internetā pieejamais informācijas apjoms neizbēgami rada jautājumu – vai šai informācijai būtu jābūt pieejamai mūžīgi vai arī daļai no tās jātiek pēc kāda laika *aizmirstai*?³⁶⁴

Šis jautājums vissāpīgākais izrādījies tieši saistībā ar tiesībām uz privāto dzīvi, kuru informācijas vienkāršā aprīte diezgan bieži apdraud. Tā fotogrāfijas, kas vienreiz ievietotas plašsaziņas līdzekļos, bieži vien pēc tam pastāvīgi cirkulē citos medijos, radot tajās attēlotajām personām sajūtu, ka kāds nepārtraukti iejaucas to personīgajā dzīvē.³⁶⁵ Tāpat, internetā ievietota

³⁶¹ Alessi S., Sunshine E. The Right to Be Forgotten in the European Union after the 2016 General Data Protection Regulation. 32 Emory Int'l L. Rev. 145, 2017, p. 145.

³⁶² Leta Jones M. Ctrl + Z: The Right to Be Forgotten. New York: NYU Press, 2016, p. 9.

³⁶³ Bayliss-McCulloch J. Does Australia Need a "Right to be Forgotten"? Communications Law Bulletin, 2014, Vol. 33.1, p. 7.

³⁶⁴ Wagner M., Li-Reilly Y. The Right to be Forgotten. The Advocate, 2014, Vol. 72, p. 823.

³⁶⁵ ECT 08.01.2011. spriedums lietā MGN Limited v. the United Kingdom (iesnieguma Nr. 39401/04), 143. p.

informācija var daudz vairāk apdraudēt personas tiesības uz privāto dzīvi³⁶⁶, piemēram, apdraudot tās reputāciju³⁶⁷ vai pat novedot pie personas, arī iespējami nepamatotas, saukšanas pie atbildības.³⁶⁸

Mūsdienās personas datu un privātuma aizsardzība kļūst arvien svarīgāka. Jebkādas elektroniska jeb digitāla formāta informācijas saturu, kurā iekļauti personas dati, var vienā acumirkļī un uz neierobežotu laiku padarīt pieejamu visā pasaulē.³⁶⁹ Saskaņā ar statistikas datiem jau 2011. gadā aptuveni 74% no ES pilsoņiem jūta, ka ir zaudējuši kontroli pār saviem datiem interneta vidē.³⁷⁰

Informācija, kas kļuvusi daudz pieejamāka, tādā veidā var radīt krietni lielāku apdraudējumu tiesībām uz privāto dzīvi, godu un cieņu.³⁷¹ Nav noslēpums, ka internetā pieejamo privāto informāciju ir viegli pārveidot vai piešķirt tai citu kontekstu, tādējādi jo īpaši ietekmējot personas reputāciju.³⁷² Savukārt, tieši no konteksta var būt atkarīgs, kā konkrētā informācija tiek uztverta.³⁷³ Arī Itālijas Augstākā tiesa norādījusi, ka turpināta personas datu apstrāde internetā, kas nozīmē informācijas sistemātisku izpaušanu sabiedrībai, var novest pie personas tiesību uz privāto dzīvi un reputāciju pārkāpuma.³⁷⁴

To apstiprina arī ECT prakse, kas ir arī nozīmīgs ES tiesību interpretācijas avots.³⁷⁵ Piemēram, Makss Mozlejs, kas vēlējās ierobežot skandaložu fotogrāfiju izplatīšanu, visticamāk, nesūdzējās Lielbritānijas un citās tiesās tādēļ, ka viņš iebilda pret savu datu apstrādi vispārīgi. Viņa sūdzības bija balstītas uz argumentu, ka viņa privātās dzīves detaļas tika iztīrītas publiski viņam nepatīkamā veidā.³⁷⁶ Arī 2018. gada spriedumā *M.L. un W.W. pret Vāciju*, kurā ECT norādīja uz

³⁶⁶ ECT 16.07.2013. spriedums lietā *Węgrzynowski and Smolczewski v. Poland* (iesnieguma Nr. 33846/07), 58. p.

³⁶⁷ Haynes S.A. *Google Search Results: Buried if not Forgotten*. *The North Carolina Journal of Law & Technology*, 2014, Vol. 15, p. 464.

³⁶⁸ Sk. arī: Indijas Augstākās Tiesas 24.03.2015. spriedums lietā Nr. 167.2012. Pieejams: <http://judis.nic.in/supremecourt/imgst.aspx?filename=42510> [aplūkots 01.04.2019.].

³⁶⁹ Ģenerālvokāta Nīlo Jēskinena 25.06.2013. secinājumi EST lietā C-131/12 *Google Spain SL un Google Inc. pret Agencia Española de Protección de Datos (AEPD) un Mario Costeja González*, 2. p.

³⁷⁰ European Commission. *Special Eurobarometer 359. Attitudes on Data Protection and Electronic Identity in the European Union*. Report, 2011, p. 80, 177.

³⁷¹ Ģenerālvokāta Nīlo Jēskinena 25.06.2013. secinājumi EST lietā C-131/12 *Google Spain SL un Google Inc. pret Agencia Española de Protección de Datos (AEPD) un Mario Costeja González*, 45. p.; Banerji S., Dutt S., Hallwass E., Limpives Y., Morachimo M., Taskova M., Gimelstein S., Seppinni S., Keller D., Moncau L.M. *The “Right to Be Forgotten” and Blocking Orders under the American Convention: Emerging Issues in Intermediary Liability and Human Rights*, p. 30. Pieejams: https://law.stanford.edu/wp-content/uploads/2017/09/The_Right-to-Be-Forgotten_and-Blocking-Orders-under-the-American-Convention-Emerging-Issues-in-Intermediary-Liability-and-Human-Rights_Sep17-.pdf [aplūkots 29.12.2019.]; Hakim D. *Right to Be Forgotten? Not That Easy*. *N.Y. TIMES*, May 30, 2014, Section B, p. 1.

³⁷² Draft OPC Position on Online Reputation. Pieejams: https://www.priv.gc.ca/en/about-the-opc/what-we-do/consultations/consultation-on-online-reputation/pos_or_201801/ [aplūkots 04.01.2020.].

³⁷³ Piemēram: ECT 09.04.2009. spriedums lietā A. v. Norway (iesnieguma Nr. 28070/06).

³⁷⁴ Itālijas Augstākās tiesas 04.11.2015. spriedums lietā 7598/2013, p. 5. Pieejams: http://speciali.espresso.repubblica.it/pd/cassazione_archivi_online.pdf [aplūkots 04.01.2020.].

³⁷⁵ Līgums par Eiropas Savienības darbību. Parakstīts Lisabonā 13.12.2007., 6. pants. [02.01.2020. red.]; Eiropas Savienības Pamattiesību harta. Parakstīta Strasbūrā 12.12.2007., preambula. [18.03.2018. red.].

³⁷⁶ To viņš arī pats atzinis intervijā *The Guardian*: Preston A. *The death of privacy*. Pieejams: <https://www.theguardian.com/world/2014/aug/03/internet-death-privacy-google-facebook-alex-preston> [aplūkots 04.01.2020.].

tiesībām tikt aizmirstam interneta meklētājprogrammās, kā iespējamu situācijas risinājumu³⁷⁷, pieteicēji sūdzējās par stigmatizāciju, kuru radījis pagātnē izdarīts noziegums.

Tāpat nav noslēpums, ka internetā pieejamā personīgā informācija var būt par pamatu terorizēšanai tiešsaistē (*cyberbullying*). Internetā atrodamās informācijas izmantošana var ne tikai pārkāpt personas datu apstrādes noteikumus, bet arī radīt indivīdam citas paliekošas sekas un ietekmēt viņa rīcību gan interneta vidē, gan reālajā dzīvē.³⁷⁸

Uzmākšanās, terorizēšana, iebiedēšana un vajāšana iegūst jaunu vērienu un formu³⁷⁹ pateicoties sociālajiem tīkliem, aplikācijām, ar kuru palīdzību var izsekot konkrētas personas, kā arī interneta meklētājprogrammām, kuras personu profilēšanu padara jebkuram pieejamu.³⁸⁰ Saskaņā ar statistikas datiem, upuru skaits, kas cietuši no vardarbības internetā, ar katru gadu pieaug.³⁸¹ Īpaši neaizsargāti šajā kontekstā ir bērni. Lai ilustrētu situācijas traģiskumu, minams piemērs, kur kāda maza meitene Kanādā ievietoja vietnē *Youtube* video, kurā apraksta, ka kāda attēla dēļ, kuru nav iespējams dzēst no interneta, viņa vēlas izdarīt pašnāvību.³⁸²

Tādējādi internetu salīdzināt ar bibliotēku būtu aplami. Tas drīzāk ir visu jebkad par jebkādiem tematiem publicēto publikāciju apkopojums, kam pievienoti visi komentāri par šiem tematiem, kurus kāds jebkad ir izteicis.³⁸³ Tāpat šī bibliotēka nav sakārtota, liela daļa informācijas nemaz nav bijusi paredzēta publiskai apskatei vai ir bezmērķīga. Turklāt bibliotekāri ir privāti uzņēmumi ar saviem komerciālajiem mērķiem.³⁸⁴

Tāpat, izmantojot interneta meklētājprogrammas un apmeklējot citas interneta vietnes, personas dati, piemēram, IP adrese, no kuras tiek meklēta informācija, automātiski tiek pārsūtīti interneta meklētājprogrammas pakalpojumu sniedzējam vai mājaslapas uzturētājam.³⁸⁵ Šis darbs nav veltīts problēmsituācijai, ko radījis tiesiskais vakuums šajā jomā.³⁸⁶ Šeit tas kalpo kā paraugs tam, ka mēs, interneta lietotāji, ne vienmēr apzināmies, kādi dati par mums tiek apkopoti.

³⁷⁷ ECT 28.06.2018. spriedums lietā M.L. and W.W. v. Germany (iesniegumu Nr. 60798/10 un 65599/10), 114. p.

³⁷⁸ Leta Jones M. *Ctrl + Z: The Right to Be Forgotten*. New York: NYU Press, 2016, p. 3.

³⁷⁹ Lantagne S. *Famous on the Internet: The Spectrum of Internet Memes and the Legal Challenge of Evolving Methods of Communication*, p. 422. Pieejams: https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=2944804 [aplūkots 04.01.2020.].

³⁸⁰ Recommendation CM/rec (2011) 7 of the Committee of Ministers of Council of Europe on a new notion of media, p.95. Pieņemts 12.09.2011. Pieejams: https://search.coe.int/cm/Pages/result_details.aspx?ObjectID=09000016805cc2c0 [aplūkots 01.04.2019.].

³⁸¹ Cyberbullying-linked suicides rising, study says Social Sharing. Pieejams: <http://www.cbc.ca/news/technology/cyberbullying-linked-suicides-rising-study-says-1.1213435> [aplūkots 04.01.2020.].

³⁸² NG C. Bullied Teen Leaves Behind Chilling YouTube Video. Pieejams: <https://abcnews.go.com/International/bullied-teen-amanda-todd-leaves-chilling-youtube-video/story?id=17463266> [aplūkots 04.01.2020.].

³⁸³ Li-Reilly Y. Remembering, forgetting, reinvention and freedom: social media and children's right to be forgotten. In: *The Advocate*, 2017, Vol. 75, part 5, p. 670.

³⁸⁴ Brock G. *The Right to be Forgotten: Privacy and the Media in the Digital Age*. London, New York: I.B.Tauris & Co. Ltd, 2016, p. 6.

³⁸⁵ Generāladvokāta Nīlo Jēskinena 25.06.2013. secinājumi EST lietā C-131/12 Google Spain SL un Google Inc. pret Agencia Española de Protección de Datos (AEPD) un Mario Costeja González, 3. p.

³⁸⁶ Wulf C.M. From norm emergence to activate promotion through courts: a case study of the right to be forgotten, p. 63. Pieejams: <http://publications.tlu.ee/index.php/eastwest/article/download/646/492> [aplūkots 03.01.2020.].

Iespējams, ka pēc kāda laika mēs skatīsimies uz *Google Spain* spriedumu kā uz pirmo soli pretī izpratnei par to tieši cik ļoti interneta vide apdraud mūsu tiesības uz privāto dzīvi.³⁸⁷

Apkopojot, internets nesis gan kvalitatīvas, gan kvantitatīvas izmaiņas informācijas pieejamībā un iespējā to izplatīt. Līdz ar to arī palielinās internetā publicētās informācijas ietekmes potenciāls. Lielu lomu šajā procesā ir spēlējuši interneta starpnieki, kas sniedz runas platformu un iespēju no lielā informācijas klāsta piemeklēt katram lietotājam nepieciešamāko. Interneta vidē, tāpat kā fiziskajā realitātē, notiek pārmaiņas, taču vismaz daļa no tām nenotiek ātri. Iepriekš aprakstītā interneta vides specifika būtu jāņem vērā izdarot jebkādas secinājumus par nepieciešamību nodrošināt personas tiesības tikt aizmirstam internetā. It īpaši svarīgi ir paturēt to prātā aplūkojot pašu interneta starpnieku argumentus saistībā ar to morālajiem pienākumiem pret sabiedrību un tehniskajām iespējām regulēt internetu.

3.2. Interneta meklētājprogrammas

Lai neapjuku lielās informācijas apjomā un spētu tajā atrast vajadzīgo, nepieciešams vēl viens interneta starpnieka veids – interneta meklētājprogrammas (piemēram, *Google, Bing, Yahoo!*). Ar to palīdzību varam atrast informāciju par gandrīz pilnīgi visu un visiem. Tā, piemēram, personas vārdu interneta meklētājprogrammā bieži ievada gan potenciālie darba devēji, gan draugi, gan svešinieki pirms došanās uz pirmo satikšanos.³⁸⁸

Lai pilnībā spētu analizēt interneta meklētājprogrammu pakalpojumu sniedzējiem piemērojamo regulējumu, nepieciešams izprast šo pakalpojumu būtību, ieskaitot, tehniskos risinājumus, ko tie sevī ietver.³⁸⁹

Laikā, kad internets vēl tikai sāka iegūt savu popularitāti, pastāvēja uzskats, ka tā būs vieta bez centralizētas pārvaldes un lieliem uzņēmumiem, kas noteiks varas sadalījumu tajā.³⁹⁰ Ironiski, tomēr šobrīd pasaules ietekmīgāko uzņēmumu sarakstā atrodams ne viens vien interneta tehnoloģiju ražotājs un interneta starpnieks, tostarp, interneta meklētājprogrammu pakalpojumu sniedzējs.³⁹¹

Lielā pieejamā informācijas apjoma un fakta, ka internets pats nepiedāvā meklēšanas funkciju, dēļ interneta meklētājprogrammām šobrīd ir dominējoša loma informācijas pieejamības

³⁸⁷ Sterling B. Shoshanna Zuboff condemning Google “surveillance capitalism”. Pieejams: <https://www.wired.com/beyond-the-beyond/2016/03/shoshanna-zuboff-condemning-google-surveillance-capitalism/> [aplūkots 04.01.2020.].

³⁸⁸ Leta Jones M. Ctrl + Z: The Right to Be Forgotten. New York: NYU Press, 2016, p. 5.

³⁸⁹ EST 13.05.2014. spriedums lietā C-131/12 *Google Spain SL un Google Inc. pret Agencia Española de Protección de Datos (AEPD) un Mario Costeja González*, 38. p.; Ģenerāladvokāta Maceja Špunara 10.01.2019. secinājumi EST lietā C-136/17 *G. C., A. F., B. H., E. D. pret Commission nationale de l’informatique et des libertés (CNIL)*, 50.–53. p.

³⁹⁰ Barlow J.P. A Declaration of the Independence of Cyberspace. Pieejams: <http://editions-hache.com/essais/pdf/barlow1.pdf> [aplūkots 04.01.2020.].

³⁹¹ The World’s Largest Public Companies. Pieejams: <https://www.forbes.com/global2000/list/2/#tab:overall> [aplūkots 04.01.2020.].

nodrošināšanā tiešsaistē.³⁹² Caur nebeidzamu informācijas okeānu, kas pieejams globālajā tīmeklī, tās aizved meklētāju pie kārotās informācijas ar apbrīnojami ātru un precizitāti. Faktiski informācijas pieejamība internetā balstās tikai uz interneta meklētājprogrammām, jo nozīmīgas informācijas atrašana bez tām būtu pārāk sarežģīta.³⁹³ Interneta meklētājprogrammas arīdzan uzskatāmas par vienu no primārajiem līdzekļiem, ar kuru palīdzību lietotāji iegūst aktuālās ziņas un piekļūst mediju radītajam saturam³⁹⁴, tādējādi kļūstot par šo mediju titullapu³⁹⁵.

Pirmā interneta meklētājprogramma tika izveidota 1993.gadā³⁹⁶ un to darbības principi ir attīstījušies vismaz tik pat ātri, kā pats internets. Šobrīd interneta meklētājprogrammas ir viens no visvairāk lietotajiem pakalpojumiem internetā.³⁹⁷ Tiek lēsts, ka gada laikā tās tiek izmantotas apmēram 1.2 triljonu reizi.³⁹⁸

Ar interneta meklētājprogrammu tiek saprasts pakalpojums, ar kura palīdzību šīs programmas lietotāji var meklēt un caur piedāvātajiem meklēšanas rezultātiem atrast informāciju internetā.³⁹⁹ Arī angļu valodas skaidrojošā vārdnīca definē interneta meklētājprogrammu kā programmu, kas meklē un identificē informācijas vienības datubāzē, kas atbilst lietotāja ievadītajiem atslēgvārdiem vai simboliem, un ir radīta konkrētu vietņu atrašanai internetā.⁴⁰⁰

Lai apkopotu informāciju, kas pieejama internetā, un darītu to pieejamu lietotājiem, interneta meklētājprogrammas izmanto *rāpuļus* jeb *zirnekļus* (*Google* gadījumā – *googlebot*⁴⁰¹), kas pārvietojas no vienas interneta saites uz citu. Tie apkopo atrastās lapas un izveido meklētājprogrammas indeksu – datubāzi ar kuras starpniecību meklētājprogrammas lietotājam tiek

³⁹² Tene O. What GOOGLE Knows: Privacy and Internet Search Engines. Utah Law Review, 2008, Vol. 4, p. 1435; Robert C. Post: Data privacy and dignitary privacy: google spain, the right to be forgotten, and the construction of the public sphere, p. 1043. Pieejams: <https://www.law.berkeley.edu/wp-content/uploads/2018/07/Right-to-be-Forgotten.pdf> [aplūkots 04.01.2020.].

³⁹³ Generālvokāta Nīlo Jēskinena 25.06.2013. secinājumi EST lietā C-131/12 Google Spain SL un Google Inc. pret Agencia Española de Protección de Datos (AEPD) un Mario Costeja González, 45. p.; Office of the special Rapporteur for freedom of expression of the Inter-American Commission on Human Rights. Freedom of Expression and the Internet, p. 92. Pieņemts 31.12.2013. Pieejams: http://www.oas.org/en/iachr/expression/docs/reports/2014_04_08_Internet_ENG%20_WEB.pdf [aplūkots 04.01.2020.]; Palmer A. Wikimedia Foundation files petition against decision to extend the 'right to be forgotten' globally. Pieejams: <https://blog.wikimedia.org/2016/10/19/petition-right-to-be-forgotten/> [aplūkots 04.01.2020.].

³⁹⁴ New Eurobarometer shows how 15 to 45 year olds use the internet to access music, films, TV series, images and news: Pieejams: <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/news/new-eurobarometer-shows-how-15-45-year-olds-use-internet-access-music-films-tv-series-images/> [aplūkots 04.01.2020.];

³⁹⁵ Advisory Council to Google on the RTBF - London Meeting 16th October 2014. Pieejams: https://docs.google.com/document/d/1kI269r0gW7lmpve4ObRvRB_-68JN2yRSb-g2s3JD9qo/pub [aplūkots 04.01.2020.].

³⁹⁶ History of Search Engines: From 1945 to Google Today. Search Engine History. Pieejams: <http://www.searchenginehistory.com/#early-engines> [aplūkots 01.04.2019.].

³⁹⁷ Hoboken van J. Search Engine Law and Freedom of Expression. A European Perspective. Pieejams: <http://future-nonstop.org/c/a2ece341ce5fbc00f9fc58151da8f981> [aplūkots 01.04.2019.].

³⁹⁸ Anglijas un Velsas Augstākās tiesas 15.01.2015. spriedums lietā Max Mosley v. Google Inc, Google UK Limited, 31.–33. p. Pieejams: <http://www.bailii.org/ew/cases/EWHC/QB/2015/59.html> [aplūkots 04.01.2020.]; Bayliss-McCulloch J. Does Australia Need a “Right to be Forgotten”? Communications Law Bulletin, 2014, Vol. 33.1, p. 7.

³⁹⁹ Article 29 Data Protection Working Party. Opinion 1/2008 on data protection issues related to search engines. Pieņemts 04.04.2008. Pieejams: http://ec.europa.eu/justice/policies/privacy/docs/wpdocs/2008/wp148_en.pdf [aplūkots 01.04.2019.].

⁴⁰⁰ Entry “search engine”, Oxford Dictionaries. Pieejams: <http://www.oxforddictionaries.com/definition/english/search-engine> [aplūkots 01.04.2019.].

⁴⁰¹ Generālvokāta Nīlo Jēskinena 25.06.2013. secinājumi EST lietā C-131/12 Google Spain SL un Google Inc. pret Agencia Española de Protección de Datos (AEPD) un Mario Costeja González, 73. p.

piedāvāta meklētā informācija.⁴⁰² Zirnekļi ik pa laikam atgriežas jau indeksētās lapās, lai pārlicinātos par to saturu.⁴⁰³ Tādējādi savā pamatformā interneta meklētājprogramma principā nerada jaunu, patstāvīgu saturu. Tā tikai norāda, kur atrodams jau pastāvošs saturs, ko internetā ir padarījusi pieejamu kāda trešā persona, sniedzot hipersaiti uz vietni, kas ietver meklētos terminus.⁴⁰⁴ Tāpat katru reizi, kad lietotājs meklētājprogrammā ievada meklējamo atslēgvārdu, meklētājprogramma nepārlūko visu interneta saturu, bet gan meklē atbilstības šim atslēgvārdam savā indeksā.

Latvijā vispazīstamākā interneta meklētājprogramma ir *Google*, kas saskaņā ar pētījumiem arī atzīta par visapmeklētāko interneta vietni Latvijā jau vairākus gadus pēc kārtas⁴⁰⁵, kā arī par vispopulārāko interneta meklētājprogrammu pasaulē⁴⁰⁶. Taču tā nav vienīgā interneta meklētājprogramma. Starp citām pazīstamākajām ir arī *Yahoo!*, *Bing* un vēl citas. Lielākā daļa no tām ir dibinātas ASV (*Google*, *Yahoo!*, *Bing*, *AOL* u.c.). Arī Eiropas tirgū ir bijuši mēģinājumi radīt līdzvērtīgus konkurentus, tomēr tie lielākoties ir beigušies īsti popularitāti negūstot. Šobrīd nacionālā līmenī Eiropā eksistē vēl tikai nedaudzas meklētājprogrammas, piemēram, *Seznam* Čehijā, *Qwant* Francijā un *Yandex* Krievijā.⁴⁰⁷ Tirgū eksistē arī vairāki, salīdzinoši mazāki spēlētāji, kas savu darbību īpaši diferencējuši, uzrunājot tos patērētājus, kas kādu iemeslu dēļ nevēlas izmantot *Google*. Interneta meklētājprogramma *DuckDuckGo* norāda, ka tā atšķirībā no *Google* neievāc personas datus.⁴⁰⁸ *SwissCows* sevi pozicionē kā bērniem un ģimenei draudzīgs⁴⁰⁹, bet *Ecosia* – labai draudzīgs meklētājs⁴¹⁰.

Tāpat pastāv dažādas specializētās interneta meklētājprogrammas, piemēram, *Skyscanner* lidojumu rezervēšanai un *PicSearch* attēlu meklēšanai. No Eiropas tiesību sistēmas, it īpaši personu datu aizsardzības viedokļa neiedomājami, bet pastāv arī specializētas meklētājprogrammas personu un to datu meklēšanai. Ar to palīdzību iespējams atrast informāciju, pēc autores novērojumiem, lielākoties par ASV iedzīvotājiem, tostarp arī tādu informāciju, kas nav sasniedzama parastajām

⁴⁰² Hoboken van J. Search Engine Freedom: On the implications of the right to freedom of expression for the legal governance of Web search engines. Amsterdam: Institute for Information Law, 2011, p. 38.; Internet intermediaries: Dilemma of Liability, p. 6. Pieejams: https://www.article19.org/data/files/Intermediaries_ENGLISH.pdf p.6

⁴⁰³ Fisher T. What Is a Search Engine? Pieejams: <https://www.lifewire.com/how-does-search-engine-work-3482032> [aplūkots 04.01.2020.].

⁴⁰⁴ Ģenerālvokāta Nīlo Jēskinena 25.06.2013. secinājumi EST lietā C-131/12 Google Spain SL un Google Inc. pret Agencia Española de Protección de Datos (AEPD) un Mario Costeja González, 33. p.

⁴⁰⁵ Kantar TNS: Interneta vietņu TOP 15. Pieejams: <https://www.alberts.lv/kantar-tns-interneta-vietnu-top-15/> [aplūkots 04.01.2020.].

⁴⁰⁶ Top 15 Most Popular Search Engines - April 2015. eBiz. Pieejams: <http://www.ebizmba.com/articles/search-engines> [aplūkots 01.04.2019.].

⁴⁰⁷ Hoboken van J. Search Engine Freedom: On the implications of the right to freedom of expression for the legal governance of Web search engines. Amsterdam: Institute for Information Law, 2011, p. 37.

⁴⁰⁸ 2018 in Review: A Breakout Year for DuckDuckGo and Internet Privacy. Pieejams: <https://spreadprivacy.com/duckduckgo-2018-in-review/> [aplūkots 04.01.2020.].

⁴⁰⁹ Mēs esam Swisscows. Pieejams: <https://swisscows.com/lv/about#privacy-data> [aplūkots 04.01.2020.].

⁴¹⁰ Christian. What's the CO2 impact of an Ecosia search? Pieejams: <https://blog.ecosia.org/co2-neutral-seach-engine-ecosia-solar-plant/> [aplūkots 04.01.2020.].

meklētājprogrammām.⁴¹¹ Piemēram, caur *Pipl* meklētājprogrammu iespējams atrast personas attēlu un informāciju par tās izglītību, nodarbošanos, dzīvesvietu, tālruna numuru un citu informāciju. Par Eiropas iedzīvotājiem pieejamā informācija lielākoties aprobežojas ar publiski pieejamu informāciju par konkrēto personu.

Kad interneta lietotājs veic meklēšanu, izmantojot vienu vai vairākus vārdus, meklētājs parādīs tās saites, kuras šķietami vislabāk atbilst šiem vārdiem, sākot ar atbilstošāko saiti. Tos dēvē par *dabiskajiem* meklēšanas rezultātiem.⁴¹² Kaut arī visas meklētājprogrammas darbojas pēc samērā līdzīgiem principiem, meklēšanas tehniskās detaļas tiek uzskatītas par meklēšanas programmas komercnoslēpumu.⁴¹³ Lielākoties meklēšanas process ir tehnisks un balstīts uz algoritmiem, kas izstrādāti konkrētajā uzņēmumā. Ļoti retos gadījumos šajā procesā iesaistās arī cilvēki.⁴¹⁴

Algoritmi un metodes meklēšanas veikšanai un rezultātu attēlošanai katrai meklētājprogrammai ir atšķirīgi, tādēļ arī, ievadot vienu un to pašu frāzi meklētājā, dažādās interneta meklētājprogrammās lietotājs nonāks pie dažādiem rezultātiem. Tādēļ tiek apgalvots, ka veids, kā interneta meklētājprogramma attēlo meklēšanas rezultātus ir tās viedoklis par to, kura informācija lietotājam ir visnepieciešamākā.⁴¹⁵

Tā, piemēram, *Google* aiz sava šķietami pieticīgā noformējuma slēpj sarežģītu algoritmu (*Page Rank*)⁴¹⁶, ar kura palīdzību tas piedāvā meklēšanas rezultātus, kas sarindoti pēc to svarīguma.⁴¹⁷ Šis svarīgums, savukārt, tiek novērtēts, analizējot ne tikai to, cik reizes konkrētajā lapā attēlots meklētais atslēgvārds, bet arī lapas popularitāti citās interneta vietnēs, kā arī izvērtējot vēl vairākus desmitus kritēriju.⁴¹⁸

Tomēr lapušu svarīgums nav vienīgais, kas nosaka to izvietojumu meklēšanas rezultātos. Rezultātus iespējams manipulēt kādu konkrētu lapu no tiem pilnīgi izslēdzot, vai mainot tās atrašanās vietu meklēšanas rezultātos. Kopš 2002. gada arī *Google*, kas sākotnēji neatbalstīja reklāmas izvietojumu meklētājprogrammās, izmanto konteksta reklāmas (*contextual advertising*)⁴¹⁹ - *Google AdWords*. Šis pakalpojums ļauj visiem tirgus dalībniekiem, izvēloties vienu vai vairākus atslēgvārdus, reklamēt savu preci vai pakalpojumu. Gadījumā, ja šis atslēgvārds vai šie atslēgvārdi

⁴¹¹ Fisher T. How to Use the Deep Web to Find People. Pieejams: <https://www.lifewire.com/invisible-web-to-find-people-3482498> [aplūkots 04.01.2020.].

⁴¹² EST 23.03.2010. spriedums apvienotajās lietās C-236/08 un C-238/08 *Google France SARL un Google Inc. pret Louis Vuitton Malletier SA (C-236/08)*, *Google France SARL pret Viaticum SA un Luteciel SARL un Google France SARL pret Centre national de recherche en relations humaines (CNRRH) SARL un citi*, 22. p.

⁴¹³ *Ibid.* p. 38.

⁴¹⁴ The economic and social role of internet intermediaries, p. 12. Pieejams: <https://www.oecd.org/internet/ieconomy/44949023.pdf> [aplūkots 02.01.2020.].

⁴¹⁵ Brock G. *The Right to be Forgotten: Privacy and the Media in the Digital Age*. London, New York: I.B.Tauris & Co. Ltd, 2016, p. 12.

⁴¹⁶ What is pagerank? Brick Marketing. Pieejams: <http://www.brickmarketing.com/define-pagerank.htm> [aplūkots 01.04.2019.].

⁴¹⁷ Tene O. What GOOGLE Knows: Privacy and Internet Search Engines. *Utah Law Review*, 2008, Vol. 4, p. 1437.

⁴¹⁸ Hoboken van J. *Search Engine Freedom: On the implications of the right to freedom of expression for the legal governance of Web search engines*. Amsterdam: Institute for Information Law, 2011, p. 33.

⁴¹⁹ *Ibid.*

atbilst vārdiem lietotāja pieprasījumā meklētājā, *Google* attēlo reklāmas saiti uz reklāmdevēju vietnēm to īpaši izceļot meklēšanas rezultātu sākumā.⁴²⁰ Tieši šī iemesla dēļ, lai piesaistītu vietējos reklāmas devējus, galvenokārt ASV bāzētais uzņēmums *Google* ir izveidojusi uzņēmuma filiāles arī daudzās Eiropas valstīs.⁴²¹

Gandrīz visas interneta meklētājprogrammas meklēšanas rezultātos attēlo ne tikai konkrētas interneta vietnes un to nosaukumus, bet arī nelielus izvilkumus no tajās atrodamā teksta (*snippets*), kuros ietilpst meklētā frāze. Tie lielākoties tiek sagatavoti automātiski un cilvēku iesaistīšanās šajā procesā ir ārkārtīgi reta.⁴²² Šie izvilkumi var ļaut meklētājprogrammas lietotājam gūt iespaidu par meklēto pat neaplūkojot mājaslapu, kurā konkrētā informācija atrodama.

Meklēšanas iespēju piedāvā ne tikai interneta meklētājprogrammas, bet arī citas mājaslapas.⁴²³ Atšķirībā no interneta meklētājprogrammām, ar interneta vietņu iekšējās meklēšanas funkcijas palīdzību iespējams piekļūt tikai informācijai, kas attēlota konkrētajā interneta vietnē.⁴²⁴

Tomēr arī ar populārāko interneta meklētājprogrammu palīdzību nav iespējams piekļūt pilnīgi visai informācijai, kas atrodama internetā.⁴²⁵ Šo interneta daļu mēdz dēvēt par dziļo internetu (*deep web*) jeb tumšo internetu (*dark web*), taču šiem terminiem ir atšķirīga nozīme.

Dziļo internetu no tā, ko lielākā daļa lietotāju izmanto ikdienā, nošķir tieši fakts, vai konkrētā informācija pieejama caur interneta meklētājprogrammu. Tie, kas šajā jomā darbojas, norāda, ka dziļais internets ir desmitiem reižu plašāks nekā publiski pieejamā informācija⁴²⁶ un sastāda 96% no visas tiešsaistē esošās informācijas. Dziļais internets ir viss informācijas daudzums, kas nav pieejams caur interneta meklētājprogrammām, ieskaitot, bibliotēku datubāzes, ar parolēm aizsargātas valsts iestāžu informācijas sistēmas, un citu informāciju, piemēram, arī *Facebook Messenger* atsevišķu sarunu URL adreses. Tieši no šiem informācijas avotiem informāciju iegūst iepriekšminētās meklētājprogrammas, kas specializējas personas datu meklēšanā. Tumšajā internetā, savukārt, slēpjas interneta vietnes, kas vēlējušās palikt anonīmas un tām iespējams piekļūt

⁴²⁰ EST 23.03.2010. spriedums apvienotajās lietās C-236/08 un C-238/08 *Google France SARL un Google Inc. pret Louis Vuitton Malletier SA (C-236/08), Google France SARL pret Viaticum SA un Luteciel SARL un Google France SARL pret Centre national de recherche en relations humaines (CNRRH) SARL un citi*, 23. p.

⁴²¹ Uzņēmuma *Google* biroji. Pieejams: <http://www.google.com/about/company/facts/locations/> [aplūkots 01.04.2019.]; EST 13.05.2014. spriedums lietā C-131/12 *Google Spain SL un Google Inc. pret Agencia Española de Protección de Datos (AEPD) un Mario Costeja González*, 46. p.

⁴²² Riordan J. *The Liability of Internet Intermediaries*. Oxford: Oxford University Press, 2016, p. 44.

⁴²³ Piemēram, ziņu portāls *Delfi* <http://www.delfi.lv/>, Latvijas Universitātes mājaslapa <https://www.lu.lv/> u.c.

⁴²⁴ Article 29 Data Protection Working Party Guidelines on the implementation of the Court of Justice of the European Union judgment on “*Google Spain and inc v. Agencia española de Protección de datos (aepd) and Mario Costeja González*” C-131/12, p. 8. Pieņemts 26.11.2014. Pieejams: https://ec.europa.eu/newsroom/article29/document.cfm?action=display&doc_id=64437 [aplūkots 02.01.2020.].

⁴²⁵ Fisher T. Do Search Engines Search The Entire Web? Pieejams: <https://www.lifewire.com/do-search-engines-search-entire-web-3482878> [aplūkots 04.01.2020.].

⁴²⁶ Fisher T. The Invisible Web: What It Is & How to Find It. Pieejams: <https://www.lifewire.com/invisible-web-how-to-find-it-3482490> [aplūkots 04.01.2020.].

tikai izmantojot īpašu programmatūru.⁴²⁷ Šīs anonimitātes dēļ tumšo internetu izmanto arī personas, kas vēlas iesaistīties nelegālās aktivitātēs.⁴²⁸

To visu apkopojot, secināms, ka interneta meklētājprogrammas ir programmas bez kuru palīdzības būtu ļoti grūti, iespējams pat neiespējami, atrast informāciju internetā. Šīs programmas pašas nerada jaunu saturu, bet gan līdzīgi kā bibliotēku katalogi ievāc un uzglabā informāciju par to, kur atrodama kāda cita radīta informācija. Tādējādi, ņemot vērā interneta meklētājprogrammu specifisko lomu, jāanalizē, vai nepieciešamas tiesības tikt aizmirstam interneta meklētājprogrammās, jo, iespējams, personas datu aizsardzībai varētu būt pietiekami ar avota mājaslapas atbildības regulējumu.

Tomēr, ņemot vērā, ka valstu tiesību sistēmas jau paredz normatīvo regulējumu privātuma, goda un cieņas aizsardzībai, tas, savukārt, rada jautājumu, vai ir nepieciešams personām nodrošināt tiesības uz datu dzēšanu no šīm meklētājprogrammām?⁴²⁹

Google Spain spriedumā EST uz šo jautājumu atbildēja apstiprinoši, norādot uz informācijas, kas pieejama izmantojot meklētājprogrammu, specifiku. Tā norādīja, ka interneta meklētājprogrammas, attēlojot meklēšanas rezultātus, organizē un apkopo informāciju, tādējādi izveidojot personas profilu, ja meklēšana veikta par konkrētu personu.⁴³⁰ Līdz ar to interneta meklētājprogrammas iejaucas personu privātajā dzīvē atšķirīgā un daudz lielākā apmērā, nekā avota mājaslapu autori.⁴³¹

Lielā uzmanība, kas tiesībām tikt aizmirstam interneta meklētājprogrammās pievērsta ārpus ES norāda, ka tas ir globāls fenomens. Valstu pieejas gan atšķiras un atsevišķās tiesību sistēmās, piemēram, ASV, tiesībām tikt aizmirstam tādā formā, kādā tās ieviesa EST ar *Google Spain* spriedumu veltīts vairāk kritikas, nekā pozitīvu komentāru. Tomēr, pat tajās valstīs, caur normatīvajiem aktiem⁴³² vai tiesu praksi⁴³³ ir atzīts, ka bez regulējuma, kas ļautu personām vismaz kādā mērā kontrolēt savus datus internetā, neiztikt. ASV Augstākā tiesa jau pagājušā gadsimta astoņdesmito gadu beigās norādīja, ka valsts iestāžu datorizētās informācijas apstrādes sistēmas, kas vienkopus apkopo plašu informāciju par indivīdiem, rada īpaši lielus draudus šo indivīdu

⁴²⁷ Eksperts: Nav informācijas, ka eksistētu tieši Latvijas tumšais tīmeklis. Pieejams: <http://nra.lv/latvija/182326-eksperts-nav-informācijas-ka-eksistetu-tiesi-latvijas-tumsais-timeklis.htm> [aplūkots 04.01.2020.].

⁴²⁸ Egan M. What is the Dark Web, What's on it & How to Access it. Pieejams: <https://www.techadvisor.co.uk/how-to/internet/dark-web-3593569/> [aplūkots 04.01.2020.].

⁴²⁹ Keller D. Europe's Right to be Forgotten in Latin America. In: Towards an Internet Free of Censorship II Perspectives in Latin America. Universidad de Palermo, 2017, p. 171; Bayliss-McCulloch J. Does Australia Need a "Right to be Forgotten"? Communications Law Bulletin, 2014, Vol. 33.1, p. 10.

⁴³⁰ EST 13.05.2014. spriedums lietā C-131/12 *Google Spain SL un Google Inc.* pret Agencia Española de Protección de Datos (AEPD) un Mario Costeja González, 37., 80. p.

⁴³¹ *Ibid.* 38., 80. p.

⁴³² Skatīt, piemēram: California Senate Bill No. 568/2013 [Kalifornijas Senāta Likums Nr. 568/2013]. Pieejams: http://leginfo.ca.gov/faces/billNavClient.xhtml?bill_id=201320140SB568 [aplūkots 01.04.2018.].

⁴³³ Argentīnas Augstākās tiesas 28.10.2014. spriedums lietā *Rodriguez, Maria Belén c Google Inc.* 522. XLIX. Pieejams: <http://www.dataprivacylaws.com.ar/wp-content/uploads/2014/11/CSJN-Rodriguez-Maria-Bel%C3%A9n-c-Google-Inc.-s-28-oct-2014.pdf> [aplūkots 01.04.2018.].

privātumam.⁴³⁴ Protams, no šī citāta neizriet ASV tiesību sistēmas atbalsts tiesībām tikt aizmirstam. Tomēr tas norāda, ka arī šīs valsts tiesas ir apzinājušās visaptverošas informācijas nozīmīgumu un ietekmi.

Arī vairākas publikācijas uzsver nepieciešamību pēc tiesībām, ar kuru palīdzību personas vienā vai otrā veidā varētu kontrolēt savu datu pieejamību internetā. Vienā no tām nesvarīgas un novecojušas informācijas izplatīšana internetā pielīdzināta tenkām, kas kaut arī pirmšķietami nekaitīgas, sasniedzot plašu auditoriju, spējīgas nodarīt būtisku kaitējumu.⁴³⁵ Publikācijās atrodami vairāki iemesli, kādēļ mums vajadzētu informāciju pēc kāda laika aizmirst. Piemēram, ka tiesības dzēst informāciju nepieciešamas, lai atjaunotu balansu varas attiecībās, kas rodas internetā sadarbojoties lielajiem uzņēmumiem un indivīdiem.⁴³⁶ Vai ka bez tiesībām tikt aizmirstam mēs vairs nespēsim piedot citiem pagātnes nodarījumus⁴³⁷ un attālināties no notikumiem pagātnē.⁴³⁸ Bet visbiežāk, tiesības tikt aizmirstam tiek uzskatītas par vienu no rīkiem, ar kuru palīdzību persona tiesības uz privātās dzīves neaizskaramību pati spētu sev nodrošināt interneta vidē.⁴³⁹ Privātuma mazināšanos informācijas laikmetā nenoliedz arī tie, kas pie tā līdzvainojami. Jau 2010. gadā Facebook dibinātāks Marks Zuckerbergs (*Mark Zuckerberg*) norādīja, ka „[p]rivātums vairs nav sociālā norma”⁴⁴⁰.

Šīm atziņām pievienojas arī citi autori, norādot, ka interneta vietņu indeksācija, kuru veic meklētājprogrammas, izraisa informācijas izplatīšanos. Tādēļ, lai garantētu personas datu aizsardzību, adekvāta reakcija būtu deindeksācija jeb informācijas koriģēšana meklētājprogrammas indeksā.⁴⁴¹ Šeit gan jāpiebilst, ka tiesību tikt aizmirstam kontekstā nenotiek pat tas.

Interneta meklētājprogrammu lomu kaitējošas informācijas izplatīšanas ierobežošanā atzīmējusi arī Eiropas Padome jau pirms *Google Spain* sprieduma. 2012. gadā Eiropas Padomes Ministru komiteja izdeva rekomendāciju par cilvēktiesību aizsardzību saistībā ar interneta

⁴³⁴ ASV Augstākās tiesas 22.03.1989. spriedums lietā *Department of Justice v. Reporters Committee*. Pieejams: <https://supreme.justia.com/cases/federal/us/489/749/case.html> [aplūkots 04.01.2020.].

⁴³⁵ Neville A. Is It a Human Right to Be Forgotten: Conceptualizing the World View. *Santa Clara Journal of International Law*, Vol. 15, Issue 2, 2017, p. 170.

⁴³⁶ Dulong de Rosnay M., Guadamuz A. Memory Hole or Right to Delist? Implications of the Right to Be Forgotten for Web Archiving, p. 70. Pieejams: <https://ssrn.com/abstract=3107565> [aplūkots 29.12.2019.]; Bayliss-McCulloch J. Does Australia Need a “Right to be Forgotten”? *Communications Law Bulletin*, 2014, Vol. 33.1, p. 8.

⁴³⁷ Ambrose M.L. Digital Oblivion: The Right to be Forgotten in the Internet Age. Pieejams: https://scholar.colorado.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1002&context=atlas_gradetds [aplūkots 04.01.2020.].

⁴³⁸ Neville A. Is It a Human Right to Be Forgotten: Conceptualizing the World View. *Santa Clara Journal of International Law*, Vol. 15, Issue 2, 2017, p. 158.

⁴³⁹ Rudziša A. Tiesības tikt aizmirstam un to ietekme uz tiesībām uz privātās dzīves neaizskaramību. *Jurista Vārds*, 2015, nr.15, 16.lpp.

⁴⁴⁰ Johnson B. Privacy no longer a social norm, says Facebook founder. Pieejams: <https://www.theguardian.com/technology/2010/jan/11/facebook-privacy> [aplūkots 04.01.2020.].

⁴⁴¹ Remolina Angarita N. Right to Be Forgotten in Cyberspace? International Principles and Considerations about Latin American Regulations. In: *Towards an Internet Free of Censorship II Perspectives in Latin America*. Universidad de Palermo, 2017, p. 180.

meklētājprogrammām.⁴⁴² Tajā atzīmēts, ka apkopojot dažādo par personu internetā pieejamo informāciju, interneta meklētājprogrammas var izveidot personas, iespējams patiesībai neatbilstošu, profilu. Tāpat norādīts, ka personas dati, kas jau aizmirsti vai nekad nav bijuši paredzēti publiskai izmantošanai, var kļūt atkal pieejami, personai to nemaz nevēloties.⁴⁴³

Autore pievienojas Eiropas Padomes un arī EST viedoklim, ka interneta meklētājprogrammas iejaucas personu privātajā dzīvē vairāk un atšķirīgi nekā avota mājaslapas. Tādēļ, papildus jau esošajai avota mājaslapu atbildībai nepieciešams regulējums, kas ļautu personai aizstāvēt savas tiesības tieši saistībā ar interneta meklētājprogrammu pakalpojumu sniedzēju darbību. 2014. gadā *Google Spain* spriedumā piedāvātais situācijas risinājums – tiesības tikt aizmirstam interneta meklētājprogrammās – daudzus pārsteidza.⁴⁴⁴ Taču analizējot šo tiesību attīstību redzams, ka tiesību tikt aizmirstam attiecināšana uz interneta meklētājprogrammām bija gandrīz likumsakarīga.

3.3. Tiesību uz datu dzēšanu pirmsākumi un attīstība

Personas datu aizsardzības vēsturiskā attīstība ir tikusi detalizēti aprakstīta daudzās publikācijās⁴⁴⁵, kā arī nav strīdu, ka tā ir viens no tiesību uz privātās dzīves neaizskaramību pamatelementiem saskaņā ar Konvenciju⁴⁴⁶, Deklarāciju⁴⁴⁷ un ANO Starptautisko paktu par pilsoniskajām un politiskajām tiesībām⁴⁴⁸. Latvijā personas datu aizsardzība aizsargāta ar Satversmes 96. pantu.⁴⁴⁹ Taču jēdziens tiesības tikt aizmirstam savu popularitāti ieguvis samērā nesen, pateicoties EST spriedumam *Google Spain* lietā. Tādēļ atsevišķi autori pauduši uzskatu, ka šīs tiesības ir samērā jauna konstrukcija, kas pirmo reizi parādījusies tikai VDAR projektā.⁴⁵⁰

Tomēr, skatoties plašāk, cilvēki visos laikos ir vēlējušies kontrolēt to, ko sabiedrība par tiem zina. Aplūkojot tiesību tikt aizmirstam attīstību secināms, ka šo tiesību aizmetņi saistāmi tieši ar tiesībām uz privāto dzīvi un goda un cieņas aizsardzību. Personas datu aizsardzībai kļūstot par

⁴⁴² Recommendation CM/Rec(2012)3 of the Committee of Ministers of Council of Europe on the protection of human rights with regard to search engines, p. 6. Pieņemts 04.04.2012. Pieejams: https://search.coe.int/cm/Pages/result_details.aspx?ObjectID=09000016805caa87 [aplūkots 01.04.2019.].

⁴⁴³ Ibid. p. 5, 8.

⁴⁴⁴ Gstrein O.J. The Judgment That Will Be Forgotten. Pieejams: <https://verfassungsblog.de/the-judgment-that-will-be-forgotten/?fbclid=IwAR2jIhj88B7E3QqQZC3B3IvqJD9LTZBHHRen9uNjIj3Nrm0GFJCu5N106oc> [aplūkots 04.01.2020.].

⁴⁴⁵ Piemēram, Ziemele I. Cilvēktiesības pasaulē un Latvijā. Rīga: Izglītības soļi, 2000, 76. lpp.; Bušs K. Privātās dzīves neaizskaramības pamatprincipi Eiropā un ASV. Jurista Vārds, 2013, Nr. 7.

⁴⁴⁶ Eiropas Cilvēktiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencija. Parakstīts Romā 04.11.1950., 8. pants. [29.12.2019. red.]; ECT 04.12.2008. spriedums lietā *S. and Marper v. the United Kingdom* (iesnieguma Nr. 30562/04 un 30566/04), 103. p.

⁴⁴⁷ ANO Vispārējās Cilvēktiesību deklarācijas 12. pants nosaka: “Nedrīkst patvaļīgi iejaukties neviena privātajā un ģimenes dzīvē, patvaļīgi apdraudēt viņa dzīvokļa neaizskaramību vai viņa korespondences noslēpumu, vai nelikumīgi apdraudēt viņa godu un reputāciju. Katram cilvēkam ir tiesības uz likuma aizsardzību pret šādu iejaukšanos vai šādiem apdraudējumiem.” – Apvienoto Nāciju Organizācijas Vispārējā Cilvēktiesību deklarācija. Pieņemta 10.12.1948.

⁴⁴⁸ Apvienoto Nāciju Organizācijas Starptautiskais pakts par pilsoniskajām un politiskajām tiesībām. Pieņemts Ņujorkā 16.12.1966., 17. pants. [04.01.2020. red.].

⁴⁴⁹ Satversmes tiesas 12.05.2016. spriedums lietā Nr. 2015-14-0103, 15.1.p. Latvijas Vēstnesis, 2016, nr.92.

⁴⁵⁰ Giurgiu A. Challenges of Regulating a Right to be forgotten with Particular Reference to Facebook. Masaryk University Journal of Law and Technology, 2013, Vol. 7:2, p. 366.

vispārātzītu juridisku disciplīnu, tiesības tikt aizmirstam kļūva par vienu no tās pamatprincipiem. Tomēr vēl šodien šīs tiesības nav iespējams pilnīgi nošķirt no citiem tiesību uz privāto dzīvi aspektiem.

Tiesības tikt aizmirstam ir neatraujami saistītas ar indivīdu vēlmi pēc pašnoteikšanās, pēc vēlmes pašam būt noteicējam pār savu nākotni bez citu atgādinājumiem par nepatīkamiem pagātnes notikumiem.⁴⁵¹ Tās var tikt uztvertas arī par tiesībām noklusēt pagātnes notikumus, kas vairs nav aktuāli.⁴⁵² Līdz ar to šīs tiesības plašākā nozīmē nevar tikt uztvertas tikai kā juridiska konstrukcija; tām ir arī ētiski un emocionāli apsvērumi.⁴⁵³ Iespējams tieši tādēļ *Google Spain* spriedums izraisīja tik plašu ažiotažu ne tikai juristu un tiesībzinātnieku vidū, bet arī sabiedrībā.⁴⁵⁴

Tāpēc var piekrist, ka tiesības uz personas datu dzēšanu interneta meklētājprogrammās pirmo reizi tika atzītas ar *Google Spain* spriedumu. Bet ideja par to, ka personai ir tiesības lūgt citus aizmirst kādu informāciju par sevi ir daudz senāka. Šīs tiesības, protams, mazliet atšķirīgā formā, vairākās valstīs bija pazīstamas krietni pirms interneta un pat pirms personas datu aizsardzības regulējošo normatīvo aktu rašanās.⁴⁵⁵ To nepieciešamība saistīta ar vairākiem iemesliem, starp kuriem izceļama noziedzīgus nodarījumus izdarījušu personu rehabilitācija un privātuma aizsardzība.

Literatūrā tiesību tikt aizmirstam satura apzīmēšanai reizēm izmanto arī tādu terminu, kā tiesības uz aizmirstību (*right to oblivion*).⁴⁵⁶ Tas saistāms ar šo tiesību vēsturisko attīstību. Ideja par šīm tiesībām, kas pēc būtības līdzīgas tiesībām tikt aizmirstam, ir meklējama jau 20. gs. 60. gadu franču tiesībās,⁴⁵⁷ kuras atzina tiesības uz aizmirstību (*droit à l'oubli*).⁴⁵⁸ Sākotnēji tās definēja kā tiesības klusēt par pagātnes notikumiem, kuri šobrīd vairs nav aktuāli⁴⁵⁹.

⁴⁵¹ Nakar S. Greenbaum D. Now you see me. Now you still do: facial recognition technology and the growing lack of privacy. *Journal of Science & Technology Law*, 2017, Vol. 23, Issue 1, p. 110; Li-Reilly Y. Remembering, forgetting, reinvention and freedom: social media and children's right to be forgotten. In: *The Advocate*, 2017, Vol. 75, part 5, p. 671; Patching R. *Journalism Ethics: Arguments and cases for the twenty-first century*. [b.v.] Routledge, 2013, 1 edition, p. 213.

⁴⁵² Leta Jones M. *Ctrl + Z: The Right to Be Forgotten*. New York: NYU Press, 2016, p. 10; Petters J. *Right to be Forgotten: Explained*. Pieejams: <https://www.varonis.com/blog/right-to-be-forgotten/> [aplūkots 04.01.2020.].

⁴⁵³ Santín M. The problem of the right to be forgotten from the perspective of self-regulation in journalism. *El profesional de la información*, 2017, Vol. 26, Nr. 2, p. 303.

⁴⁵⁴ Arī Latvijas mediji atspoguļojuši šo "fenomenu", diezgan bieži skanīgo nosaukumu izmantojot par vadmotīvu sabiedrības informēšanai par izmaiņām ES regulējumā datu aizsardzības jomā. Piemēram, Tiesības tikt aizmirstam: ES regula nodrošinās privātpersonām iespēju dzēst savus datus. Pieejams: <http://www.delfi.lv/news/national/politics/tiesibas-tikt-aizmirstam-es-regula-nodrosinas-privatpersonam-iespeju-dzest-savus-datus.d?id=47959387> [aplūkots 04.01.2020.].

⁴⁵⁵ Tiberi G. The "right to be forgotten" as the right to remove inconvenient journalism? An Italian perspective on the balancing between the right to be forgotten and the freedom of expression, p. 2. Pieejams: <https://blogdroiteuropeen.files.wordpress.com/2017/05/article-giulia-26-mai-final.pdf> [aplūkots 04.01.2020.]; Background: The Right to be Forgotten in National and Regional Contexts, p. 1. Pieejams: https://www.ifla.org/files/assets/clm/statements/rtbf_background.pdf [aplūkots 04.01.2020.]; Anglijas un Velsas Augstākās tiesas 18.01.2018. spriedums lietā NT1 v. Google LLC un NT2 v. Google LLC, 6. p. Pieejams: <http://www.bailii.org/ew/cases/EWHC/QB/2018/67.html> [aplūkots 04.01.2020.].

⁴⁵⁶ Tamò A., George D. *Oblivion, Erasure and Forgetting in the Digital Age*. Pieejams: <http://www.jipitec.eu/issues/jipitec-5-2-2014/3997> [aplūkots 01.04.2019.].

⁴⁵⁷ Bernal P. *A Right to Delete?* *European Journal of Law and Technology*, 2011, Vol. 2, No. 2.

⁴⁵⁸ Mantelero A. *The EU Proposal for a General Data Protection Regulation and the roots of the 'right to be forgotten'*. *Computer Law & Security Review*, 2013, Vol. 29, Issue 3, p. 229–235.

⁴⁵⁹ Rudziša A. *Tiesības tikt aizmirstam un to ietekme uz tiesībām uz privātās dzīves neaizskaramību*. *Jurista Vārds*, 2015, nr.15, 16.lpp.

Tiesības uz aizmirstību tikušas izmantotas, lai novērstu potenciāli smagus, lielākoties bijušo notiesāto, privātuma un goda un cieņas aizskārumus.⁴⁶⁰ Tās nozīmē, ka brīdī, kad konkrētas ziņas vairs nenes nekādu pienesumu diskusijām sabiedrībā, bet kaitē pašai personai, kā piemēram, ziņas par kriminālsoda izciešanu pirms vairākiem desmitiem gadu, šai personai ir tiesības prasīt, lai informācija par šo notikumu vairs nenonāktu sabiedrībā.⁴⁶¹ Šāda izpratne bija un ir vērojama daudzās Eiropas valstīs.

Tā tiesības tikt aizmirstam Lielbritānijā tiek saistītas ar 1974. gadā pieņemto Likumpārkāpēju rehabilitācijas aktu (*Rehabilitation of Offenders Act*)⁴⁶², saskaņā ar kuru personas, kas izdarījušas mazāk smagu noziedzīgu nodarījumu un par to izcietušas sodu, varēja lūgt savu sodāmību dzēst no publiskajiem reģistriem.⁴⁶³ No tiesu prakses saistībā ar šo regulējumu izriet, ka lielākajā daļā gadījumu sabiedrībai vairs nav tiesības saņemt informāciju par personas pastrādātu noziedzīgu nodarījumu, kad sodāmība tikusi dzēsta (*spent*).⁴⁶⁴ Taču katrā gadījumā tiesām jāņem vērā visi lietas apstākļi, izvērtējot informācijas nozīmīgumu sabiedrībā.⁴⁶⁵

Arī Itālijā jau sen pastāvējusi ideja par tiesībām, kas neļautu kādas personas stigmatizāciju tikai tādēļ, ka tā pagātnē pieļāvusi kļūdu.⁴⁶⁶ Tā, piemēram, pēc notiesāšanas par slepkavību kāds vīrietis tika apzēlots. Viņš iekārtoja sev jaunu dzīvi, apprecējās un izveidoja ģimeni. Pēc 30 gadiem informācija par viņa paveikto slepkavību tika izmantota kāda laikraksta viktorīnā. Vīrietis vērsās tiesā, kas nolēma, ka šādas informācijas publiska atklāšana nevar tikt attaisnota ar sabiedrības interesēm, turklāt tā attēlo notikumus nepatiesā gaismā.⁴⁶⁷ Itāļu tiesībzinātnieki uzsver, ka ne tad, kad tika pieņemts šis spriedums, ne tagad tiesību tikt aizmirstam mērķis nav bijis apspiest

⁴⁶⁰ Bernal P. A Right to Delete. *European Journal of Law and Technology*, 2011, No. 2, p. 2.

⁴⁶¹ Tamò A., George D. Oblivion, Erasure and Forgetting in the Digital Age. Pieejams: <http://www.jipitec.eu/issues/jipitec-5-2-2014/3997> [aplūkots 01.04.2019.].

⁴⁶² Anglijas un Velsas Augstākās tiesas 18.01.2018. spriedums lietā NT1 v. Google LLC un NT2 v. Google LLC, 6. p. Pieejams: <http://www.bailii.org/ew/cases/EWHC/QB/2018/67.html> [aplūkots 04.01.2020.].

⁴⁶³ UK Rehabilitation of Offenders Act of 1974 [Apvienotās Karalistes Likumpārkāpēju rehabilitācijas akts]. Pieejams: <http://www.legislation.gov.uk/ukpga/1974/53> [04.01.2020. red.].

⁴⁶⁴ Apvienotās Karalistes Augstākās tiesas 29.01.2013. spriedums lietā R (T) v. Chief Constable of Greater Manchester Police, 49. p. Pieejams: <https://www.ucpi.org.uk/wp-content/uploads/2017/02/RT-v-Chief-Constable-of-Greater-Manchester-Police-2015-AC-49.pdf> [aplūkots 04.01.2020.].

⁴⁶⁵ Ziemeļīrijas apelācijas instances tiesas 21.12.2016. spriedums lietā CG v. Facebook Ireland Ltd. Pieejams: <http://www.bailii.org/nie/cases/NICA/2016/54.html> [aplūkots 04.01.2020.]; Ziemeļīrijas Augstākās tiesas 31.10.2017. spriedums lietā Google Inc. v. Google UK Limited, 32.–33. p. Pieejams: <http://www.bailii.org/nie/cases/NIHC/QB/2017/81.html> [aplūkots 04.01.2020.].

⁴⁶⁶ Tiberi G. The “right to be forgotten” as the right to remove inconvenient journalism? An Italian perspective on the balancing between the right to be forgotten and the freedom of expression, p. 3. Pieejams: <https://blogdroiteuropeen.files.wordpress.com/2017/05/article-giulia-26-mai-final.pdf> [aplūkots 04.01.2020.].

⁴⁶⁷ Rudziša A. Tiesības tikt aizmirstam un to ietekme uz tiesībām uz privātās dzīves neaizskaramību. *Jurista Vārds*, 2015, nr.15, 16.lpp.; Pino G. The Right to Personal Identity in Italian Private Law: Constitutional Interpretation and Judge-Made Rights. *The Harmonization of Private Law in Europe*, M. Van Hoecke and F. Ost, eds., Hart Publishing, Oxford, 2000, p. 225–237.

sabiedrībai aktuālu ziņu publicēšanu, bet gan mazināt personai nodarīto kaitējumu, kuru rada ziņu, kas savu nozīmīgumu sabiedrībā ir zaudējušas, pārpublicēšana.⁴⁶⁸

Šveicē⁴⁶⁹ un Vācijā⁴⁷⁰ šādas tiesības arī šobrīd ir daļa no personas sociālās rehabilitācijas sabiedrībā pēc noziedzīga nodarījuma soda izciešanas. Tādējādi informāciju par personas sodāmību drīkst izplatīt tikai tad, ja šāda informācija ir nepieciešama sabiedrībai, attēlota objektīvā veidā un pārlietu neiejaucas personas tiesībās uz privātumu.⁴⁷¹

Iepriekšminēto valstu tiesu praksi apstiprinājusi arī ECT norādot, ka, lai persona veiksmīgi reintegrētos sabiedrībā pēc cietumsoda izciešanas, tā ir ieinteresēta, lai sabiedrībai netiktu atgādināts tās nodarījums.⁴⁷²

Iespēja netikt mūžīgi saistītam ar pagātnes grēkiem ir nepieciešama ne vien pašas personas attīstībai, bet arī visai sabiedrībai. Soda izcietušo personu sociālā rehabilitācija jau izsenis ir atzīta par priekšnoteikumu personas integrācijai⁴⁷³, no kuras iegūst gan pati persona, gan sabiedrība, piemēram, mazinot recidīva iespējamību. Personas iespēja ietekmēt sava tēla veidošanos, atstāj pozitīvu ietekmi arī uz demokrātiskiem procesiem sabiedrībā, tostarp, ļaujot tai brīvi izpausties, izmantojot izteiksmes brīvību.

ASV un arī Eiropā plaši pazīstamie juristi Varens un Brandais (*Warren and Brandais*) jau 1890. gadā norādīja, ka personas pašrealizācijā ļoti nozīmīgas ir „tiesības tikt atstātam vienatnē” (*right to be let alone*).⁴⁷⁴ Attīstoties šim konceptam ar privātās dzīves aizsardzību tika saprasts arvien vairāk – gan indivīda tiesības uz pašnoteikšanos, gan tiesības veidot personīgo dzīvi saskaņā ar katra paša vēlmēm un uzskatiem, gan arī tiesības uz datu aizsardzību.⁴⁷⁵ Tomēr tiek argumentēts, ka tiesības uz personas datu aizsardzību ir plašākas nekā personas tiesības uz privāto dzīvi, jo ietver sevī arī identitātes aizsardzību.⁴⁷⁶

⁴⁶⁸ Tiberi G. The “right to be forgotten” as the right to remove inconvenient journalism? An Italian perspective on the balancing between the right to be forgotten and the freedom of expression, p. 4. Pieejams: <https://blogdroiteuropeen.files.wordpress.com/2017/05/article-giulia-26-mai-final.pdf> [aplūkots 04.01.2020.].

⁴⁶⁹ Leta Jones M. Ctrl + Z: The Right to Be Forgotten. New York: NYU Press, 2016, p. 34.

⁴⁷⁰ Keller D. Europe’s Right to be Forgotten in Latin America. In: Towards an Internet Free of Censorship II Perspectives in Latin America. Universidad de Palermo, 2017, p. 153.

⁴⁷¹ Vācijas Federālās tiesas 15.12.2009. spriedums lietā VI ZR 227/08. Pieejams: <http://juris.bundesgerichtshof.de/cgi-bin/rechtsprechung/document.py?Gericht=bgh&Art=pm&Datum=2018&nr=50648&linked=urt&Blank=1&file=dokument.pdf> [aplūkots 04.01.2020.].

⁴⁷² ECT 25.05.2004. spriedums lietā Österreichischer Rundfunk v. Austria (iesnieguma Nr. 35841/02), 68. p; ECT 06.09.2006. spriedums lietā Segerstedt-Wiberg and others v. Sweden (iesnieguma Nr. 62332/00) 90–91. p.

⁴⁷³ Standard Minimum Rules for the Treatment of Prisoners of the United Nations. Pieņemts 13.05.1977. Pieejams: https://www.unodc.org/pdf/criminal_justice/UN_Standard_Minimum_Rules_for_the_Treatment_of_Prisoners.pdf [aplūkots 04.01.2020.].

⁴⁷⁴ Warren S. D., Brandeis L. D. The Right to Privacy. Harvard Law Review, Vol. IV, No. 5, 1890. Pieejams: <http://www.abolish-alimony.org/content/privacy/Right-to-Privacy-Brandeis-Warren-1890.pdf> [aplūkots 19.04.2015.].

⁴⁷⁵ Giurgiu A. Challenges of Regulating a Right to be forgotten with Particular Reference to Facebook. Masaryk University Journal of Law and Technology, 2013, Vol. 7:2, p. 362; Latvijas Republikas Satversmes komentāri. VIII nodaļa. Cilvēka pamattiesības. Autoru kolektīvs prof. R. Baloža zinātniskā vadībā. Rīga: Latvijas Vēstnesis, 2011, 245. lpp.

⁴⁷⁶ Korff D. Data protection laws in the European Union. [b.v.] Federation of European Direct Marketing, 2005, p. 1.

Ja aplūko tieši tiesības uz datu dzēšanu, secināms, ka arī tās nav jauns instruments. Tā, piemēram, 1981. gadā spēkā stājās Eiropas Padomes Konvencija par personu aizsardzību attiecībā uz personas datu automātisko apstrādi, kas bija viens no pirmajiem dokumentiem datu aizsardzības jomā.⁴⁷⁷ Tā paredz personas tiesības pieprasīt datu dzēšanu, ja tie apstrādāti pretēji šajā konvencijā noteiktajiem principiem.⁴⁷⁸ 1988. gadā ANO Cilvēktiesību padome Vispārīgajā komentārā Nr.16 norādīja, ka personām būtu jādod tiesības kontrolēt to, kādi personas dati par tām tiek ievākti, kā arī, ja tie ir nepatiesi vai tiek izmantoti pretēji normatīvo aktu prasībām, lūgt šo datu labošanu vai dzēšanu.⁴⁷⁹

Tieši Eiropas Padomes Konvencija par personu aizsardzību attiecībā uz personas datu automātisko apstrādi kļuva par pamatu ES Personas datu aizsardzības direktīvai.⁴⁸⁰ Direktīvā iekļauti un konkretizēti konvencijā iekļautie principi, paaugstinot un harmonizējot personas datu aizsardzības līmeni ES, kas, savukārt, ir priekšnoteikums ES vienotā tirgus efektīvai funkcionēšanai.⁴⁸¹ Tādēļ nav pārsteidzoši, ka arī Datu aizsardzības direktīvas regulējums satur personas tiesības iebilst pret datu apstrādi un dzēst datus.

Tomēr tiesību uz datu dzēšanu attīstību nav iespējams atraut no tiesību uz privāto dzīvi attīstības izpratnes. Neapšaubāmi privātas informācijas vākšana, uzglabāšana un publiskošana ietekmē personas tiesības uz tiesībām uz privātās dzīves neaizskaramību.⁴⁸² Arī tiesības tikt aizmirstam interneta meklētājprogrammās lielā mērā aizsargā tieši šīs tiesības.⁴⁸³ Šo tiesību piemērošana var ietekmēt tādas personas privātās dzīves aspektus, kā personas pašnovērtējumu un spēju veidot attiecības ar citām personām.⁴⁸⁴

Saskaņā ar ECT nolemto, valstīm ir pozitīvs pienākums nodrošināt tiesību aizsardzības līdzekļus pret būtiskiem aizskārumiem, kas vērsti pret personas datiem.⁴⁸⁵, par personas datiem

⁴⁷⁷ Article 29 Data Protection Working Party Opinion 01/2014 on the application of necessity and proportionality concepts and data protection within the law enforcement sector, p. 3. Pieņemts 27.02.2014. Pieejams: https://ec.europa.eu/justice/article-29/documentation/opinion-recommendation/files/2014/wp211_en.pdf [aplūkots 02.01.2020.].

⁴⁷⁸ Konvencija par personu aizsardzību attiecībā uz personas datu automātisko apstrādi. Parakstīta Strasbūrā 28.01.1981., 8. panta c punkts. [04.01.2020. red.].

⁴⁷⁹ United Nations Human Rights Committee General Comment No. 16: Article 17. Pieņemts 08.04.1988. Pieejams: <http://www.unhchr.ch/tbs/doc.nsf/%28Symbol%29/23378a8724595410c12563ed004aeeed?Opendocument> [aplūkots 18.03.2018.].

⁴⁸⁰ European Union Agency for Fundamental Rights and Council of Europe. Handbook on European data protection law. Luxembourg: Publications Office of the European Union, 2018, p. 18; Keller P. European and International Media Law: Liberal Democracy, Trade and the New Media. Oxford: Oxford University Press, 2011, ed. 1, p. 334.

⁴⁸¹ Rudgard S. Origins and historical context of Data protection law, p. 12. Pieejams: https://iapp.org/media/pdf/publications/European_Privacy_Chapter_One.pdf [aplūkots 12.01.2020.]; Keller P. European and International Media Law: Liberal Democracy, Trade and the New Media. Oxford: Oxford University Press, 2011, ed. 1, p. 336.

⁴⁸² ECT 16.02.2000. spriedums lietā Amann v. Switzerland (iesnieguma Nr. 27798/95), 69., 80. p.; ECT 04.05.2000. spriedums lietā Rotaru v. Romania (iesnieguma Nr. 28341/95), 46. p.

⁴⁸³ EST 13.05.2014. spriedums lietā C-131/12 Google Spain SL un Google Inc. pret Agencia Española de Protección de Datos (AEPD) un Mario Costeja González, 69. p.

⁴⁸⁴ Recommendation CM/Rec(2014)6 of the Committee of Ministers of Council of Europe on a guide to human rights for Internet users and explanatory memorandum, p. 66. Pieņemts 16.04.2014. Pieejams: <https://rm.coe.int/CoERMPublicCommonSearchServices/DisplayDCTMContent?documentId=09000016804d5b31> [aplūkots 02.01.2020.].

⁴⁸⁵ ECT 04.03.2004. spriedums lietā M.C. v. Bulgaria (iesnieguma Nr. 39272/98), 150. p.

uzskatāms, piemēram, personas attēls⁴⁸⁶, informācija par personas veselības stāvokli⁴⁸⁷, informācija par personas atrašanās vietu konkrētā laikā⁴⁸⁸, par personas politiskajām aktivitātēm⁴⁸⁹ un citi dati. Līdz ar to, arī tiesības uz datu personas datu dzēšanu aptver tik pat plašu informācijas loku.

Tāpat arī ECT praksē atrodamas tiesības uz datu dzēšanu. Tā jau 2000. gadā ECT pieņēma spriedumu lietā *Rotaru pret Rumāniju*⁴⁹⁰. Šajā spriedumā tiesa norādīja, ka situācija, kurā persona nevar lūgt iestādi, atjaunot vai dzēst datus, kurus šī iestāde par personu glabā, pārkāpj šīs personas tiesības uz privātās dzīves aizsardzību.

Līdzīgi 2008. gadā ECT skatīja lietu *S. un Marper pret Apvienoto Karalisti*⁴⁹¹, kas saistīta ar privātpersonu lūgumu valsts iestādei izņemt no tās datubāzes šo personu datus. Proti, abi pieteicēji tika uzskatīti par aizdomās turamajiem krimināllietā. Kriminālprocesa laikā tika savākti pieteicēju pirkstu nospiedumi un DNS paraugi, kas tika ievietoti policijas datubāzē. Kaut arī abas personas tika attaisnotas, policija atteicās to datus no savas datubāzes izdzēst, aizbildinoties ar valsts drošības interesēm. ECT savā spriedumā atzīmēja, ka kaut arī šāds mērķis ir uzskatāms par leģitīmu, normatīvais akts, kas paredzēja personas datu glabāšanu policijas datubāzē, neatbilda likumam Konvencijas izpratnē. Precīzāk, šis likums nedeva personai nekādas kontroles iespējas pār informāciju policijas datubāzē un neparedzēja mehānismu, kādā persona varētu lūgt policijai datus dzēst. Tādējādi, tā kā Apvienotās Karalistes normatīvie akti neparedzēja personu tiesības datus dzēst, ECT nolēma, ka ir noticis pieteicēju privātās dzīves pārkāpums.

Kādā citā lietā, savukārt, ECT atzinusi, ka personas datus drīkst glabāt un apstrādāt vien tik ilgi, kamēr šī glabāšana un apstrāde ir proporcionāla tās sākotnējam mērķim.⁴⁹² Pēc tam personai ir tiesības lūgt šos datus dzēst. Arī fakts, ka konkrētā privātā informācija jau kādā veidā bijusi zināma sabiedrībai var nebūt nozīmīgs, pieņemot lēmumu par nepieciešamību ierobežot tās apriti.⁴⁹³

Šie piemēri atspoguļo ECT laika gaitā konsekventi attīstīto nostāju, ka personas datu uzglabātajam jādod iespēja personai iebilst pret šo datu glabāšanu un izmantošanu.

Skaidrības labad gan jāatzīmē, ka ECT līdz šim nevienā no līdzšinējiem spriedumiem nav izmantojusi vārdu salikumu *tiesības tikt aizmirstam* vai attiecinājusi tiesības uz dzēšanu pēc būtības tieši uz interneta meklētājprogrammām. Tā ir analizējusi tiesības uz datu dzēšanu citos kontekstos tādēļ tiktāl ciktāl iespējams, ECT secinājumi varētu būt attiecināmi arī uz tiesībām tikt aizmirstam.

⁴⁸⁶ ECT 11.01.2005. spriedums lietā *Sciaccia v. Italy* (iesnieguma Nr. 50774/99), 29. p.

⁴⁸⁷ ECT 29.04.2014. spriedums lietā *L.H. v. Latvia* (iesnieguma Nr. 52019/07).

⁴⁸⁸ ECT 02.09.2010. spriedums lietā *Uzun v. Germany* (iesnieguma Nr. 35623/05); ECT 08.02.2018. spriedums lietā *Ben Faiza v. France* (iesnieguma Nr. 31446/12).

⁴⁸⁹ ECT 04.05.2000. spriedums lietā *Rotaru v. Romania* (iesnieguma Nr. 28341/95).

⁴⁹⁰ *Ibid.*

⁴⁹¹ ECT 04.12.2008. spriedums lietā *S. and Marper v. the United Kingdom* (iesnieguma Nr. 30562/04 un 30566/04).

⁴⁹² ECT 04.12.2008. spriedums lietā *MM v. United Kingdom* (iesnieguma Nr. 24029/07), 187. p.

⁴⁹³ ECT 16.12.2010. spriedums lietā *Aleksey Ovchinnikov v. Russia* (iesnieguma Nr. 24061/04).

Taču ECT vairākās lietās vismaz netieši norādījusi uz to, ka tiesības tikt aizmirstam varētu būt tiesību uz privāto dzīvi aizskārums risinājums. Lieta *Fuchsmann pret Vāciju*⁴⁹⁴ aizsākās ar vācu uzņēmēja sūdzību par to, ka Vācijas tiesas pārkāpušas viņa tiesības uz privāto dzīvi. Laikrakstā *The New York Times* bija publicēts raksts par šī uzņēmēja iespējamajiem noziegumiem saistībā ar korupciju. Iesniedzējs vērsās Vācijas tiesā ar lūgumu uzlikt par pienākumu laikrakstam rakstu izņemt. Pēc tam, kad Vācijas tiesas šo lūgumu neapmierināja, viņš vērsās ECT.

ECT konkrētajā lietā pārkāpumu nesaskatīja, tostarp tādēļ, ka laikraksts Vācijā bija sasniedzams tikai izmantojot interneta meklētājprogrammu. Tālāk, tiesa norādīja, ka pieteicējs nav tai iesniedzis jebkādu informāciju, kas norādītu uz viņa centieniem izņemt saiti no interneta meklētājprogrammu meklēšanas rezultātiem.⁴⁹⁵

Savukārt lietā *M.L. un W.W. pret Vāciju*⁴⁹⁶ ECT bija jāizlemj, vai pieteicēju, kas bija notiesāti par sabiedrībā pazīstamas personas slepkavību, lūgums laikrakstiem dzēst arhīvu publikācijas par viņu tiesas prāvu ir pamatots. Tiesa nolēma, ka šajā gadījumā valsts nav pārkāpusi savu pozitīvo pienākumu aizsargāt pieteicēju tiesības uz privāto dzīvi. Šāds iznākums, citstarp tika pamatots ar to, ka pieteicēji nebija iesnieguši tiesai pierādījumus par to, ka tie būtu vērsušies pie interneta meklētājprogrammām ar lūgumu ierobežot apstrīdētās informācijas izplatīšanu.

Kaut arī nesaucot tās par tiesībām tikt aizmirstam vai tiesībām uz dzēšanu, autoresprāt, šo nelielo atsauču parādīšanās ECT praksē norāda, ka šī tiesa uzskata tiesības tikt aizmirstam par iespējamu personas tiesību aizsardzības līdzekli. Visticamāk turpmākā ECT prakse sniegs detalizētāku skaidrojumu šajā kontekstā.

Šīs tiesības gan ne vienmēr iespējams nošķirt no citām, tostarp iepriekšminētajām tiesībām. Viens piemērs, kurā šīm tiesībām piejaukta vēl arī goda un cieņas aizsardzība ir Spānijas Konstitūcija. Tās 18. panta ceturtnā daļa noteic, ka: „Tiesību aktiem jāierobežo datu apstrāde, lai aizsargātu personas godu, pilsoņu privāto un ģimenes dzīvi un citas viņu tiesības.”⁴⁹⁷ Līdzīgi, arī Vācijas regulējums ietver sevī ne tikai personas datu aizsardzību. Vācijā tiesības tikt aizmirstam un tiesības kontrolēt par sevi pieejamo informāciju sabiedrībā saistāmas ar personas tiesībām uz pašnoteikšanos.⁴⁹⁸ Šīs tiesības sevī ietver arī personas tiesības uz privāto dzīvi, tomēr to tvērums ir plašāks par tiesību uz privāto dzīvi tvērumu⁴⁹⁹. Tiesības uz pašnoteikšanos, savukārt, izriet no Vācijas Pamatlikuma 1. panta (cilvēka cieņas aizsardzība) un 2. panta (personas pamatbrīvību

⁴⁹⁴ ECT 19.10.2017. spriedums lietā *Fuchsmann v. Germany* (iesnieguma Nr. 71233/13).

⁴⁹⁵ *Ibid.*, 53. p.

⁴⁹⁶ ECT 28.6.2018. spriedums lietā *M.L. and W.W. v. Germany* (iesniegumu Nr. 60798/10 un 65599/10).

⁴⁹⁷ Spanish Constitution [Spānijas Konstitūcija]. Pieejams: http://www.congreso.es/portal/page/portal/Congreso/Congreso/Hist_Normas/Norm/const_espa_texto_ingles_0.pdf [aplūkots 04.01.2020.].

⁴⁹⁸ Blind J., Brommer A. Privacy & the media. Traditional & emerging protections in an online world. International Association of Young Lawyers, AIJA National Congress, National Report Germany, 2015, p. 17. (20 p.).

⁴⁹⁹ Leta Jones M. *Ctrl + Z: The Right to Be Forgotten*. New York: NYU Press, 2016, p. 33.

aizsardzība)⁵⁰⁰ un dod personai tiesības noteikt kad, kā un kādā apmērā informācija par šīs personas privāto dzīvi pieejama sabiedrībai.⁵⁰¹ Šīs tiesības ne vien aizsargā personas privāto dzīvi, bet arī demokrātisku sabiedrību kopumā. Tiesības uz pašnoteikšanos nepieciešamas, lai personas vēlētos piedalīties tādos demokrātiskos procesos, kā sapulces un gājieni, kā arī sadarboties ar citiem, nebaidoties, ka šī darbība tiks atklāta citiem, radot nepatīkamas sekas.⁵⁰²

Līdz ar to secināms, ka ideja par iespēju nepieļaut privātas informācijas izplatīšanos, lai spētu iekļauties sabiedrībā, ir daudz senāka par ES atzītajām tiesībām tikt aizmirstam interneta meklētājprogrammās. Kaut arī primāri tiesības tikt aizmirstam gan vispārīgi, gan tieši meklētājprogrammās saistāmas ar tiesībām uz personas datu aizsardzību, tās ir arī nesaraujami saistītas ar goda un cieņas aizsardzību un citiem tiesību uz privāto dzīvi aspektiem.

3.4. Tiesību tikt aizmirstam atzīšana ES tiesībās

No iepriekšējām nodaļām izsecināma nepieciešamība pēc personu tiesībām kontrolēt datu apjomu, kas par tām pieejams sabiedrībai, tostarp ar interneta palīdzību. Taču no šīs nepieciešamības skaidri neizriet vajadzība tieši pēc tiesībām tikt aizmirstam interneta meklētājprogrammās. Tādēļ analizējams, kā šīs radušas savu ceļu ES tiesiskajā regulējumā un kļuvušas jau par pavisam konkrētām tiesībām tikt aizmirstam interneta meklētājprogrammās jeb tiesībām uz atsaistīšanu. Vienlaikus jāatzīmē, ka šis darbs nav uzskatāms par vispusīgu pētījumu personas datu aizsardzības vai tās principu attīstībā. Tādēļ ieskats ES datu aizsardzības tiesībās un to attīstībā veikts tiktāl, ciktāl tas nepieciešams secinājumu par tiesību tikt aizmirstam nepieciešamību veikšanai.

Persona, kam piedēvē tiesību tikt aizmirstam internetā sākotnējās idejas *tēva* statusu, ir Oksfordas Interneta Institūta profesors Viktors Meijers-Šonbergers (*Viktor Mayer-Schönberger*).⁵⁰³ 2008. gadā viņš atklāja *Re:publica* konferenci Berlīnē, kas apvienoja aktīvistus, IT jomas pārstāvjus, hakerus, žurnālistus, nevalstiskā sektora pārstāvjus un citus dalībniekus, lai debatētu par tajā laikā ar internetu saistītajām aktuālajām problēmām.⁵⁰⁴ Savu atklāšanas runu Meijers-

⁵⁰⁰ Kodde C. Germany's right to be forgotten – between freedom of expression and the right to informational selfdetermination. *International Review of Law, Computers & Technology*, 2016, p. 4.; Wulf C.M. From norm emergence to activate promotion through courts: a case study of the right to be forgotten, p. 71. Pieejams: <http://publications.tlu.ee/index.php/eastwest/article/download/646/492> [aplūkots 03.01.2020.].

⁵⁰¹ Rouvroy A., Poullet Y. The Right to Informational Self-Determination and the Value of Self-Development: Reassessing the Importance of Privacy for Democracy, p. 45. Pieejams: https://www.researchgate.net/publication/225248944_The_Right_to_Informational_Self-Determination_and_the_Value_of_Self-Development_Reassessing_the_Importance_of_Privacy_for_Democracy [aplūkots 04.01.2020.].

⁵⁰² Ibid. p. 46.

⁵⁰³ Professor Viktor Mayer-Schönberger. Pieejams: <https://www.oii.ox.ac.uk/people/viktor-ms/> [aplūkots 04.01.2020.].

⁵⁰⁴ The big #rprReview: re:publica 2008 – The Critical Mass. Pieejams: <https://re-publica.com/en/news/big-rpreview-republica-2008-critical-mass> [aplūkots 04.01.2020.].

Šonbergers veltīja personas datu aizsardzībai internetā, īpašu uzmanību pievēršot tiesībām tikt aizmirstam. Tādēļ tiek uzskatīts, ka tieši šīs konferences laikā tiesības tikt aizmirstam pirmo reizi ieguva plašu starptautiskas sabiedrības uzmanību.⁵⁰⁵

Meijers-Šonbergers argumentēja, ka internets piedāvā ideālu uzglabāšanas vietu un veidu jebkādam atmiņām, no kurām dažas nekalpo nekādam mērķim un var pat izrādīties kaitējošas. Kaut arī teorētiski sabiedrība kopumā varētu mainīties un pievērst mazāku uzmanību šāda veida atmiņām, viņš norādīja, ka personām būtu jādod iespēja ierobežot pieeju nevēlamai informācijai no publiski pieejamās interneta vides.⁵⁰⁶ Lai to panāktu, informācija nav obligāti jādzēš, var pietikt ar to, ka tā ir grūtāk sasniedzama.⁵⁰⁷

Iespējams, autora slavenākais citāts šajā kontekstā ir par to, kādēļ šāds regulējums šobrīd nepieciešams: „Tas ir tādēļ, ka pēc noklusējuma mēs vairs nevis aizmirstam, bet gan atceramies.”⁵⁰⁸ Tas, savukārt, var novest pie situācijas, kad pārāk liels informācijas daudzums var apgrūtināt pareizo lēmumu pieņemšanu, informācijas atrašanu un sabiedrības attīstību.⁵⁰⁹ Līdzīga argumentācija atrodama arī citu autoru darbos.⁵¹⁰

Kopš 2009. gada personu tiesības uz personas datu aizsardzību nostiprinātas ES primārajos tiesību aktos. Hartā personas datu aizsardzībai veltīts atsevišķs pants, norādot uz šo tiesību patstāvīgumu un nozīmīgumu ES.⁵¹¹ Vienlaikus gan jāatzīmē, ka praksē visbiežāk EST aplūko Hartas personu datu aizsardzības un tiesību uz privāto dzīvi pantus kopsakarā.⁵¹² Personas datu aizsardzības nepieciešamība uzsvēta arī Līguma par Eiropas Savienību 39.⁵¹³ un Līguma par Eiropas Savienības darbību 16. pantā.⁵¹⁴

2010. gada novembrī ES komisāre tieslietu, pamattiesību un pilsonības jomā Viviāna Redinga (*Viviane Reding*) informēja, ka viņa plāno iepazīstināt sabiedrību ar tiesībām tikt aizmirstam ES pilsoņiem.⁵¹⁵ Tiesa gan Redinga šīs tiesības tajā laikā neattiecināja tieši uz interneta

⁵⁰⁵ Weber R. “The Right to be Forgotten: More than a Pandora’s Box?”, JIPITEC, 2011, Vol. 2, p. 125.

⁵⁰⁶ Dulong de Rosnay M., Guadamuz A. Memory Hole or Right to Delist? Implications of the Right to Be Forgotten for Web Archiving. Pieejams: <https://ssrn.com/abstract=3107565> [aplūkots 29.12.2019.].

⁵⁰⁷ Mayer-Schönberger V. Delete: The Virtue of Forgetting in the Digital Age. Princeton: Princeton University Press, 2011, revised ed. edition, p. 196.

⁵⁰⁸ Ibid.; Sk. arī: Tiberi G. The “right to be forgotten” as the right to remove inconvenient journalism? An Italian perspective on the balancing between the right to be forgotten and the freedom of expression, p. 4. Pieejams: <https://blogdroiteuropeen.files.wordpress.com/2017/05/article-giulia-26-mai-final.pdf> [aplūkots 04.01.2020.].

⁵⁰⁹ Michael J. K., Satolam D. The Right to Be Forgotten. University of Illinois law review, 2017, p. 23.

⁵¹⁰ Leta Jones M. Ctrl + Z: The Right to Be Forgotten. New York: NYU Press, 2016, p. 11; Li-Reilly Y. Remembering, forgetting, reinvention and freedom: social media and children's right to be forgotten. In: The Advocate, 2017, Vol. 75, part 5, p. 670.

⁵¹¹ Eiropas Savienības Pamattiesību harta. Parakstīta Strāsbūrā 12.12.2007., 8. pants. [18.03.2018. red.].

⁵¹² Piemēram, EST 13.05.2014. spriedums lietā C-131/12 Google Spain SL un Google Inc. pret Agencia Española de Protección de Datos (AEPD) un Mario Costeja González; Article 29 Data Protection Working Party Opinion 01/2014 on the application of necessity and proportionality concepts and data protection within the law enforcement sector, p. 4. Pieņemts 27.02.2014. Pieejams: https://ec.europa.eu/justice/article-29/documentation/opinion-recommendation/files/2014/wp211_en.pdf [aplūkots 02.01.2020.].

⁵¹³ Līgums par Eiropas Savienību. Parakstīts Māstrihtā 07.02.1992., 39. pants. [02.01.2020. red.].

⁵¹⁴ Līgums par Eiropas Savienības darbību. Parakstīts Lisabonā 13.12.2007., 16. pants. [02.01.2020. red.].

⁵¹⁵ Reding V. Viviane Reding Vice-President of the European Commission, responsible for Justice, Fundamental Rights and Citizenship Privacy matters – Why the EU needs new personal data protection rules The European Data Protection and Privacy

meklētājprogrammām, bet gan uz informāciju internetā vispārīgi. Viņa īpaši uzsvēra lietotāju tiesības dzēst informāciju no sociālajiem tīkliem, ja tie vairs nevēlas izmantot šo tīklu pakalpojumus.⁵¹⁶ Jāatzīmē, ka tajā laikā šī tika uzverta kā atbilde sociālo tīklu privātuma noteikumu izmaiņām, saskaņā ar kurām personas datu dzēšana no šiem tīkliem kļuva principā neiespējama.⁵¹⁷

No iepriekšējās apakšnodaļas secināms, ka tiesības uz privāto dzīvi un personas datu aizsardzība jau izsenis dažādās jurisdikcijās ietver tiesības, kuru mērķis ir līdzīgs tiesību tikt aizmirstam mērķim. Kā redzams no augstāk minētā, arī vēl pirms 2014. gada, kad tika pieņemts *Google Spain* spriedums, gan likumdevēju, gan tiesību doktrīnas veidotāju vidū bija radusies ideja par nepieciešamību ierobežot personas datu pieejamību internetā. Tādējādi, var teikt, ka EST ar *Google Spain* spriedumu jau zināmas tiesības attiecināja uz jaunu objektu – interneta meklētājprogrammām. EST to darīja interpretējot Datu aizsardzības direktīvu.

Datu aizsardzības direktīva līdz 2018. gada maijam bija galvenais datu aizsardzības instruments ES. Tā kā *Google Spain* sprieduma secinājumi balstīti tieši šīs direktīvas interpretācijā, tad tai šajā darbā pievērsta īpaša uzmanība, tostarp šajā nodaļā to analizējot tiktāl, ciktāl tas nepieciešams tiesību tikt aizmirstam izpratnei. VDAR, kas aizstāj Datu aizsardzības direktīvu, stājusies spēkā tikai samērā nesen, tādēļ autore atturas izdarīt visaptverošus secinājumus par tās piemērošanas nestajām izmaiņām, vien iezīmējot problēmsituācijas un iespējamus attīstības virzienus. Tā kā Datu aizsardzības direktīvā lielā mērā iestrādāti tie paši pamatprincipi, kas VDAR, Direktīvas interpretāciju iespējams izmantot arī VDAR kontekstā.⁵¹⁸

Gan Direktīva, gan VDAR uzliek virkni pienākumu visiem, kas kādā veidā saistīti ar fizisko personu datiem⁵¹⁹ un dod visai plašas tiesības datu subjektam – identificētai vai identificējamai personai – kontrolēt to, kā tās dati tiek apstrādāti.⁵²⁰ Abi šie tiesību akti un personas tiesības uz datu aizsardzību vispārīgi⁵²¹ ir attiecināmas arī uz internetu un tajā pieejamo informāciju.⁵²²

Ja par šīm abām Direktīvu un VDAR vienošajām pazīmēm tās piemērotāju un akademiķu vidū strīdu nav, tad, par to, vai Direktīva, tāpat kā Regula, patiešām paredzēja tiesības tikt aizmirstam, gan ir tikušas izvērstas daudzas diskusijas.

Conference Brussels, 30 November 2010. Pieejams: http://europa.eu/rapid/press-release_SPEECH-10-700_en.htm [aplūkots 04.01.2020.].

⁵¹⁶ Ibid.

⁵¹⁷ Wulf C.M. From norm emergence to activate promotion through courts: a case study of the right to be forgotten, p. 68. Pieejams: <http://publications.tlu.ee/index.php/eastwest/article/download/646/492> [aplūkots 03.01.2020.].

⁵¹⁸ Ramos G., Kociok C., Kemkers W. CJEU Finds Website Operators Using Social Media Plugins Are Joint Controllers. Pieejams: <https://www.lexology.com/library/detail.aspx?g=0b80306c-2066-4969-bc0f-4d3070e8d0e2> [aplūkots 04.01.2020.].

⁵¹⁹ Piemēram, Datu Aizsardzības direktīvas 7. pants paredz gadījumus, kad datu apstrāde vispār ir atļauta.

⁵²⁰ Piemēram, Datu Aizsardzības direktīvas 12. pants nosaka datu subjekta piekļuves tiesības saviem datiem.

⁵²¹ Report of the Office of the United Nations High Commissioner for Human Rights on the right to privacy in the digital age. Pieņemts 30.06.2014. Pieejams:

http://www.ohchr.org/EN/HRBodies/HRC/RegularSessions/Session27/Documents/A.HRC.27.37_en.pdf [aplūkots 01.04.2019.].

⁵²² Turkington R. C., Allen A. L. Privacy Law: Cases and Materials. San Francisco: West Group, 2002, 2nd ed., p. 399.

Datu aizsardzības direktīvas 12. panta b) punktā ir paredzētas datu subjekta tiesības iegūt no personas datu apstrādātāja atkarībā no apstākļiem datu izlabošanu, dzēšanu vai piekļuves noslēgšanu, ja šo datu apstrāde neatbilst Direktīvas noteikumiem, piemēram, datu nepilnības, neprecizitātes vai citas pretiesiskas apstrādes dēļ.⁵²³

Saskaņā ar direktīvu, lai persona varētu lūgt savu datu dzēšanu, jāizpildās vairākiem kritērijiem⁵²⁴:

- personai jālūdz dzēst personas datus jeb informāciju attiecībā uz identificētu vai identificējamu fizisku personu;
- lūgumu var iesniegt tikai persona, kuras dati tiek apstrādāti;
- iesniegums jāiesniedz personas datu apstrādātājam;
- datu apstrādei jābūt pretiesiskai;
- datu apstrāde nenotiek saskaņā ar Datu aizsardzības direktīvas 6. pantu, piemēram, dati nav korekti, tie ir novecojuši vai nav nepieciešami, lai sasniegtu apstrādes mērķi;
- datu apstrāde nenotiek saskaņā ar Datu aizsardzības direktīvas 7. pantu, piemēram, datu subjekts nav devis piekrišanu datu apstrādei;
- tiek apstrādāti sensitīvi personas dati un nav piemērojams neviens no Direktīvas 8. pantā norādītajiem apstrādes izņēmumiem;
- no datu subjekta tiek prasīta piemērota rīcība. Ja tiek prasīta datu dzēšana, tad tai ir jābūt piemērotai rīcībai attiecībā uz pretiesisko datu apstrādi.

Kā tas arīdzan apstiprināts *Google Spain* spriedumā⁵²⁵, Direktīva nenoteic, ka persona drīkst prasīt savu datu dzēšanu tikai gadījumos, kad tai ar datu apstrādi nodarīti zaudējumi. Tādēļ šāds kaitējums personai nav jāpierāda.

Līdz ar to secināms, ka Datu aizsardzības direktīva paredz gan personas tiesības iebilst pret datu apstrādi (14. pants), gan lūgt šo datu dzēšanu (12. pants). Taču šo tiesību piemērošana internetā un attiecināšana uz interneta meklētājprogrammām bija apgrūtināta vairāku iemeslu dēļ

Pirmkārt, direktīva tika pieņemta laikā, kad tehnoloģijas nebija tik attīstītas un pieejamo personas datu apjoms internetā bija kvantitatīvi ievērojami mazāks.⁵²⁶ Tādēļ ES likumdevējs nevarēja paredzēt visas potenciālās problēmsituācijas un to risinājumus.

⁵²³ EST 13.05.2014. spriedums lietā C-131/12 *Google Spain SL un Google Inc.* pret Agencia Española de Protección de Datos (AEPD) un Mario Costeja González, 70. p.

⁵²⁴ Riordan J. *The Liability of Internet Intermediaries*. Oxford: Oxford University Press, 2016, p. 327.

⁵²⁵ EST 13.05.2014. spriedums lietā C-131/12 *Google Spain SL un Google Inc.* pret Agencia Española de Protección de Datos (AEPD) un Mario Costeja González, 96. p.

⁵²⁶ Giurgiu A. *Challenges of Regulating a Right to be forgotten with Particular Reference to Facebook*. *Masaryk University Journal of Law and Technology*, 2013, Vol. 7:2, p. 362; Ģenerālvokāta Nīlo Jēskinena 25.06.2013. secinājumi EST lietā C-131/12 *Google Spain SL un Google Inc.* pret Agencia Española de Protección de Datos (AEPD) un Mario Costeja González, 27. p.; Alessi S.,

Otrkārt, kā argumentēts tālāk⁵²⁷, tiesības tikt aizmirstam interneta meklētājprogrammās, nenozīmē personas datu dzēšanu no interneta meklētājprogrammas.

Treškārt, tā kā Direktīvas pieņemšanas laikā lielākā daļa interneta starpnieku veidu bija tikai pašos attīstības pirmsākumos, likumdevējs arī nevarēja paredzēt dažādos attiecību veidus, kas būs pieejami internetā.⁵²⁸ Deviņdesmito gadu vidū lielākajā daļā datu apstrādes bija iesaistītas tikai divas puses – datu subjekts un datu apstrādātājs, piemēram, banka, sporta klubs vai medicīnas iestāde. Salīdzinoši, ja tiek lūgta personas datu dzēšana no interneta meklētājprogrammas, iesaistīto pušu skaits ir daudz lielāks – datu subjekts, meklētājprogramma, publikācijas autors, interneta lietotāji un citi. Tāpat internets piedāvā tādas papildus informācijas un datu apstrādes iespējas, kā profilēšana⁵²⁹ un liela daudzuma datu apstrāde. Tādēļ šīs situācijas efektīvam risinājumam nepieciešama daudz niansētāka pieeja.⁵³⁰ Tieši šie arī bija vieni no galvenajiem iemesliem VDAR radīšanai.

VDAR, kas vismaz dažkārt tiek saukta par ES lielāko sasniegumu pēdējo gadu laikā⁵³¹, tika pieņemta 2016. gadā, bet spēkā stājās 2018. gada 25. maijā. Tomēr darbs pie tās sākās daudz ātrāk.

Par vienu no pirmajiem dokumentiem šajā kontekstā atzīstams Komisijas paziņojums par vispusīgu pieeju personas datu aizsardzībai ES⁵³² jau 2011. gadā. Paziņojums detalizēti aplūkoja izaicinājumus, ko modernās tehnoloģijas radījušas personas datu aizsardzības jomā, kā arī puda Komisijas apņemšanos radīt tiesisko regulējumu to risināšanai. Pirmais VDAR projekts tika prezentēts jau 2012. gada janvārī.⁵³³ Tāpat šis dokuments uzsvēra pēc nepieciešamības stiprināt Vienoto digitālo tirgu. Tieši tādēļ tika nolemts, ka personas datu aizsardzības jomu būtu jāregulē tieši piemērojamam instrumentam – regulai -, kas garantētu personas datu brīvu apriti visā ES.⁵³⁴

Sunshine E. The Right to Be Forgotten in the European Union after the 2016 General Data Protection Regulation. 32 Emory Int'l L. Rev. 145, 2017, p. 155.

⁵²⁷ Skatīt 3.1. nodaļu.

⁵²⁸ Article 29 Data Protection Working Party. Opinion 1/2008 on data protection issues related to search engines. Pieņemts 04.04.2008. Pieejams: http://ec.europa.eu/justice/policies/privacy/docs/wpdocs/2008/wp148_en.pdf [aplūkots 01.04.2019.].

⁵²⁹ Shen A. Online Profiling Project - Comment, P994809 / Docket No. 990811219-9219-01. Pieejams: https://epic.org/privacy/internet/profiling_reply_comment.PDF [aplūkots 04.01.2020.].

⁵³⁰ Priekšlikums Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvai, ar ko, ņemot vērā mainīgos tirgus apstākļus, groza Direktīvu 2010/13/ES par to, lai koordinētu dažus dalībvalstu normatīvajos un administratīvajos aktos paredzētus noteikumus par audiovizuālo mediju pakalpojumu sniegšanu. Pieņemts 25.05.2016. Pieejams: <https://op.europa.eu/lv/publication-detail/-/publication/4b53a458-232a-11e6-86d0-01aa75ed71a1> [aplūkots 10.01.2020.].

⁵³¹ The History of the General Data Protection Regulation. Pieejams: https://edps.europa.eu/data-protection/data-protection/legislation/history-general-data-protection-regulation_en [aplūkots 04.01.2020.].

⁵³² Komisijas paziņojums Eiropas Parlamentam, Padomei, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai un Reģionu komitejai: Vispusīga pieeja personas datu aizsardzībai Eiropas Savienībai. Pieņemts 04.11.2010. Pieejams: <https://op.europa.eu/lv/publication-detail/-/publication/7ae642ea-4340-11ea-b81b-01aa75ed71a1/language-lv/format-PDF> [aplūkots 01.04.2019.].

⁵³³ Priekšlikums Eiropas Parlamenta un Padomes Regulai par fizisku personu aizsardzību attiecībā uz personas datu apstrādi un šādu datu brīvu apriti (Vispārīgā datu aizsardzības regula). Pieņemts 25.01.2012. [04.01.2020. red.].

⁵³⁴ Eiropas Savienības Komisijas paziņojums Eiropas Parlamentam un Padomei: Spēcīgāka aizsardzība, jaunas iespējas — Komisijas norādes par Vispārīgās datu aizsardzības regulas tiešu piemērošanu, sākot ar 2018. gada 25. maiju. Pieņemts 24.01.2018. Pieejams: <https://op.europa.eu/lv/publication-detail/-/publication/34d15f35-a142-11e8-99ee-01aa75ed71a1> [aplūkots 12.01.2020.].

Tomēr jāatzīmē, ka VDAR atsevišķās jomās paredz arī zināmu rīcības brīvību dalībvalstīm, piemēram, līdzsvara saglabāšanā starp izteiksmes brīvību un datu aizsardzību.⁵³⁵

Pēc plašām diskusijām starp Komisiju un Parlamentu⁵³⁶, galīgā VDAR versija tika parakstīta tikai 2016. gada aprīlī. Interesanti, ka arī *Google Spain* spriedums dažkārt tiek minēts, kā viens no pieturas punktiem VDAR radīšanā.⁵³⁷

VDAR lielos vilcienos iestrādāti tie paši principi, kas Datu aizsardzības direktīvā. Kaut arī Regula jau tikusi kritizēta kā novecojusi jau īsi pēc tās stāšanās spēkā⁵³⁸, tā paredz virkni jauninājumu, kas nozīmīgi tieši tiesību tikt aizmirstam kontekstā.

VDAR jaunievedums, kas, šķiet, izcelts visvairāk publikācijās un saukts pat par revolucionāru⁵³⁹ saistāms ar ES personas datu aizsardzības teritoriālo piemērošanu. VDAR 3. pants noteic Regulas teritoriālās darbības jomu galvenokārt balstoties uz diviem principiem – uzņēmējdarbības vietas (3. panta pirmā daļa) un mērķēšanas jeb *tārgētēšanas* (3. panta otrā daļa).⁵⁴⁰ Tas ir, šobrīd pietiek tikai konstatēt, ka datu apstrādātājs mērķtiecīgi piedāvā preces vai pakalpojumus datu subjektiem ES, lai secinātu, ka uz to attiecināma VDAR. Kaut arī Regulas argumentācija tehniski ir atšķirīga no tās, kas iekļauta EST *Google Spain* spriedumā, redzams, ka ES likumdevējs vēlēties panākt līdzīgu rezultātu – nodrošināt visaptverošāku ES pilsoņu datu aizsardzību arī saimnieciskās darbības, kas fiziski netiek veikta ES teritorijā, kontekstā.⁵⁴¹

Šis paplašinātās teritoriālās piemērojamības aspekts ir jo īpaši svarīgs tiesību tikt aizmirstam kontekstā, jo, kā minēts iepriekš, lielākie interneta meklētājprogrammu pakalpojumu sniedzēji reģistrēti ārpus ES. Kaut arī jau pirms VDAR stāšanās spēkā, saskaņā ar EST norādījumiem, piemēram, Spānijas tiesām bija jurisdikcija izskatīt strīdus par personu datu apstrādi, ko veicis *Google*, tas obligāti neatspoguļoja situāciju visā Eiropā. Tā Latvijas Datu valsts inspekcija 2015. gadā norādīja, ka tā konstatējusi, ka tā kā *Google* nav reģistrētas filiāles Latvijā, inspekcija nav tiesīga pieprasīt personas datu atsaistīšanu šajā meklētājprogrammā.⁵⁴² VDAR šo situāciju atrisina, jo šobrīd pietiktu secināt, ka *Google* mērķtiecīgi piedāvā savu produktu Latvijas sabiedrībai

⁵³⁵ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2016/679 par fizisku personu aizsardzību attiecībā uz personas datu apstrādi un šādu datu brīvu apriti un ar ko atceļ Direktīvu 95/46/EK. Pieņemta 27.04.2016., 85. panta 1. punkts. [22.12.2019. red.].

⁵³⁶ Personal data protection: processing and free movement of data (General Data Protection Regulation). Pieejams: [https://oeil.secure.europarl.europa.eu/oeil/popups/ficheprocedure.do?lang=en&reference=2012/0011\(OLP\)](https://oeil.secure.europarl.europa.eu/oeil/popups/ficheprocedure.do?lang=en&reference=2012/0011(OLP)) [aplūkots 04.01.2020.].

⁵³⁷ A Brief History Of Data Protection: How Did It All Start? Pieejams: <https://eurocloud.org/news/article/a-brief-history-of-data-protection-how-did-it-all-start/> [aplūkots 04.01.2020.].

⁵³⁸ Zarsky T. Incompatible: The GDPR in the Age of Big Data [article]. *Seton Hall Law Review*, 2017, Vol. 47, Issue 4, p. 995–1020.

⁵³⁹ Gömann M. 'The new territorial scope of EU data protection law: Deconstructing a revolutionary achievement'. *Common Market Law Review*, 2017, Vol. 54, Issue 2, p. 567–590.

⁵⁴⁰ The European Data Protection Board: Guidelines 3/2018 on the territorial scope of the GDPR (Article 3), p. 3. Pieņemts 16.11.2018. Pieejams: https://edpb.europa.eu/sites/edpb/files/consultation/edpb_guidelines_3_2018_territorial_scope_en.pdf [aplūkots 04.01.2020.].

⁵⁴¹ Ibid.

⁵⁴² Valsts Datu Inspekcijas 2015. gada 19. marta vēstule. Lolitas Bērziņas personiskā arhīva materiāli.

(piemēram, piedāvā to latviešu valodā, piedāvā izvietot reklāmas Latvijas uzņēmumiem u.c.), lai konstatētu VDAR piemērojamību, līdz ar to arī Datu valsts inspekcijas jurisdikciju pār *Google*.

Otrs jauninājums, kas ir liels ļoti dažādās nozīmēs, ir soda naudas. Par VDAR ietverto tiesību pārkāpumiem var piemērot administratīvus naudas sodus EUR 20 000 000 apmērā vai, uzņēmuma gadījumā, līdz 4% no tā kopējā visā pasaulē iepriekšējā finanšu gadā gūtā apgrozījuma atkarībā no tā, kuras summas apmērs ir lielāks.⁵⁴³ Šie naudas sodi attiecas gan uz pārziņiem, gan personu datu apstrādātājiem.

Tāpat VDAR paredz stingrākus noteikumus attiecībā uz piekrišanas saņemšanu datu apstrādei⁵⁴⁴, pievērš īpašu uzmanību bērnu datu aizsardzībai⁵⁴⁵, kā arī stiprina vairākas datu subjektu tiesības – tiesības uz informāciju un piekļuvi personas datiem, tiesības iebilst, tiesības netikt pakļautam automatizētai individuālu lēmumu pieņemšanai, tostarp profilēšanai un citas.⁵⁴⁶

Kas svarīgi šī darba kontekstā, arī Redingas ideja par tiesībām tikt aizmirstam atradusi ceļu uz VDAR. Tiesības tikt aizmirstam, kā nozīmīga šīs regulas sastāvdaļa, tika pieminētas jau sākot ar pirmajiem dokumentiem, kuros apzināta nepieciešamība pēc jauna ES regulējuma personas datu aizsardzības jomā.⁵⁴⁷ Savukārt, šo tiesību iekļaušana regulā liecina par ES likumdevēja un (vismaz šķietami) arī 28 ES dalībvalstu piekrišanu tam, ka šāds regulējums vajadzīgs.

VDAR 17. pants ar nosaukumu *Tiesības uz dzēšanu (tiesības „tikt aizmirstam”)*, ko papildina 65., 66. un 156. apsvērumi, garantē datu subjektu tiesības panākt, lai pārzinis bez nepamatotas kavēšanās dzēstu datu subjekta personas datus, ja pastāv viens no pantā minētajiem priekšnoteikumiem:

- personas dati vairs nav nepieciešami saistībā ar nolūkiem, kādos tie tika vākti vai apstrādāti;
- datu subjekts atsauc piekrišanu, uz kuras pamata veikta apstrāde un nepastāv cita likumīga pamata apstrādei;
- datu subjekts iebilst pret apstrādi un apstrādei nav nekāda svarīgāka leģitīma pamata;
- personas dati ir apstrādāti nelikumīgi;
- personas dati ir jādzēš, lai nodrošinātu, ka tiek pildīts juridisks pienākums, kas noteikts ES vai dalībvalsts tiesību aktos, kuri ir piemērojami pārzinim;

⁵⁴³ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2016/679 par fizisku personu aizsardzību attiecībā uz personas datu apstrādi un šādu datu brīvu apriti un ar ko atceļ Direktīvu 95/46/EK. Pieņemta 27.04.2016., 83. pants. [22.12.2019. red.].

⁵⁴⁴ Ganotra S. GDPR Compliant or Not? Court Uncourt, 2018, Vol. V, Issue VI, p. 2–4.

⁵⁴⁵ Lievens E., Maelen C.V. A Child's Right to be Forgotten: Letting Go of the Past and Embracing the Future? Pieejams: <https://revistas.uniandes.edu.co/doi/full/10.29263/lar02.2019.03> [aplūkots 02.01.2020.].

⁵⁴⁶ The GDPR: Top 10 Key Changes. Pieejams: https://www.algoodbody.com/images/uploads/services/The_GDPR_-_Top_10_Key_Changes_newb.pdf [aplūkots 04.01.2020.].

⁵⁴⁷ Komisijas paziņojums Eiropas Parlamentam, Padomei, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu Komitejai un Reģionu Komitejai: Vispusīga pieeja personas datu aizsardzībai Eiropas Savienībai. Pieņemts 04.11.2010. Pieejams: <https://op.europa.eu/lv/publication-detail/-/publication/7ae642ea-4340-11ea-b81b-01aa75ed71a1/language-lv/format-PDF> [aplūkots 01.04.2019.].

- personas dati ir savākti saistībā ar informācijas sabiedrības pakalpojumu piedāvāšanu bērniem.⁵⁴⁸

Tāpat, kā Datu aizsardzības direktīvā, arī regulas teksts neparedz, ka tiesības lūgt datu dzēšanu būtu atkarīgas no tā, vai personas datu apstrāde rada personai kādu kaitējumu.⁵⁴⁹

Tāpat VDAR paredz vairākus gadījumus, kuros tiesības tikt aizmirstam netiek piemērotas:

- kad tas nepieciešams tiesību uz izteiksmes brīvību un informāciju aizsardzībai;
- lai izpildītu juridisku pienākumu, kas prasa veikt apstrādi, kā paredzēts ES vai dalībvalsts tiesību aktos vai lai izpildītu uzdevumu, ko veic sabiedrības interesēs vai saistībā ar pārzinim likumīgi piešķirto oficiālo pilnvaru īstenošanu;
- pamatojoties uz sabiedrības interesēm sabiedrības veselības jomā;
- arhivēšanas nolūkos sabiedrības interesēs, zinātniskās vai vēstures pētniecības nolūkos, vai statistikas nolūkos;
- lai celtu, īstenotu vai aizstāvētu likumīgas prasības.⁵⁵⁰

Kā norādīts iepriekš, Datu aizsardzības direktīva *expressis verbis* neparedzēja personas tiesības tikt aizmirstam. EST tās *ieguva* un attiecināja uz interneta meklētājprogrammām (VDAR 17. pants gan attiecas uz jebkuru datu pārzini, ne tikai interneta meklētājprogrammām⁵⁵¹) interpretējot vairākus direktīvas pantus kopsakarā. Tādēļ tiek argumentēts, ka tā kā VDAR paredz detalizētu tiesību tikt aizmirstam regulējumu, konsolidējot vairākus direktīvas pantus, tas vienlaikus ir kļuvis daudz skaidrāks.⁵⁵² Tāpat, piemērojot VDAR, nevis Datu aizsardzības direktīvu, tiesību piemērotāji varēs vairāk koncentrēties uz personu tiesību aizsardzību, nevis uz novecojuša regulējuma attiecināšanu uz interneta vidi.⁵⁵³ Autore pievienojas šiem apgalvojumiem, vienlaikus norādot, ka no cilvēktiesību perspektīvas īpaši atzinīgi vērtējama EST kļūdas labošana, norādot, ka tiesības tikt aizmirstam patiesi var nonākt pretrunā ar izteiksmes brīvību.⁵⁵⁴

Tomēr, neskatoties uz skaidrības radīšanu, pastāv dažādi viedokļi, vai VDAR uzskatāma par pozitīvu jauninājumu tiesību tikt aizmirstam regulējumā, vai nē. Izteiksmes brīvības aizstāvji norādījuši, ka VDAR rada disbalansu starp tiešsaistes runas un privātuma aizsardzību, spēcīgi

⁵⁴⁸ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2016/679 par fizisku personu aizsardzību attiecībā uz personas datu apstrādi un šādu datu brīvu apriti un ar ko atceļ Direktīvu 95/46/EK. Pieņemta 27.04.2016., 17. panta pirmā daļa. [22.12.2019. red.].

⁵⁴⁹ UK Information Commissioner's office. Your right to get your data deleted. Pieejams: <https://ico.org.uk/your-data-matters/your-right-to-get-your-data-deleted/> [aplūkots 04.01.2020.].

⁵⁵⁰ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2016/679 par fizisku personu aizsardzību attiecībā uz personas datu apstrādi un šādu datu brīvu apriti un ar ko atceļ Direktīvu 95/46/EK. Pieņemta 27.04.2016., 17. panta trešā daļa. [22.12.2019. red.].

⁵⁵¹ Wilson I. Forthcoming 'right to be forgotten' cases and the interplay with the GDPR. Pieejams: <http://www.brettwilson.co.uk/blog/forthcoming-right-forgotten-cases-interplay-gdpr/> [aplūkots 04.01.2020.].

⁵⁵² Dulong de Rosnay M., Guadamuz A. Memory Hole or Right to Delist? Implications of the Right to Be Forgotten for Web Archiving, p. 58. Pieejams: <https://ssrn.com/abstract=3107565> [aplūkots 29.12.2019.].

⁵⁵³ Pollicino O., Romeo G. The Internet and Constitutional Law. London: Routledge, 2016, 1 ed., p. 98.

⁵⁵⁴ Keller D. The GDPR and National Legislation: Relevant Articles for Private Platform Adjudication of "Right to Be Forgotten" Requests. Pieejams: <https://inform.org/2017/05/05/the-gdpr-and-national-legislation-relevant-articles-for-private-platform-adjudication-of-right-to-be-forgotten-requests-daphne-keller/> [aplūkots 22.12.2019.].

nosliecoties par labu pēdējai.⁵⁵⁵ Autore un citi komentētāji⁵⁵⁶, nepiekrīt šim apgalvojumam. Iepriekšējais tiesību tikt aizmirstam regulējums *Google Spain* sprieduma formā, kas tieši noteica, ka datu subjekta tiesības principā vienmēr prevalē pār interneta lietotāja interesēm tiešām nosliecās par labu privātuma aizsardzībai. Taču VDAR tieši noteic, ka tiesības tikt aizmirstam jāsamēro ar izteiksmes brīvību. Turklāt, ES dalībvalstīm sniegta rīcības brīvība izdot normatīvos aktus, kas precizētu personu datu apstrādes noteikumus izteiksmes brīvības kontekstā.⁵⁵⁷ Tādējādi, katru situāciju iespējams izvērtēt individuāli, nonākot pie rezultāta, kas respektētu gan tiesības uz privāto dzīvi, gan izteiksmes brīvību.

Bažas varētu radīt VDAR piemērošana praksē. Jau pirms VDAR spēkā stāšanās doktrīnā tika paustas aizdomas, ka tiesības tikt aizmirstam kopsakarā ar milzīgajiem naudas sodiem, kas paredzēti par VDAR noteikumu neievērošanu, radīs situāciju, kurā interneta meklētājprogrammu pakalpojumu sniedzēji vienmēr noslieksies par labu personas datu aizsardzībai, tādējādi pārkāpjot izteiksmes brīvību.⁵⁵⁸ Vēl viens aizrādījums saistībā ar VDAR ir, ka tā, kaut arī radīta, lai ieviestu kārtību haotiskajā tiesību tikt aizmirstam regulējumā, nav pietiekami skaidra, piemēram, tā neparedz, kādu informāciju datu subjektam jāiesniedz pārzinim, pieprasot datu dzēšanu, kā arī nenorāda uz kritērijiem, kas jāņem vērā, samērojot izteiksmes brīvību ar tiesībām tikt aizmirstam, tādējādi dodot pārāk plašu rīcības brīvību interneta meklētājprogrammām tiesību tikt aizmirstam piemērošanā.⁵⁵⁹

Darba tapšanas laikā ir pagājis pārāk maz laika kopš VDAR spēkā stāšanās, lai vispārīgi spriestu par to, kādas kvalitatīvas vai kvantitatīvas izmaiņas tā nesusi. Aplūkojot doktrīnu un dažādus ziņojumus par pirmo gadu kopš VDAR spēkā stāšanās, jāsecina, ka vismaz pagaidām nav piepildījušās bažas par to, ka pārziņiem tiks piemēroti milzīgi naudas sodi par pārkāpumiem.⁵⁶⁰ Tāpat, līdzīgi, kā saistībā ar 2017. gada rudenī spēkā stājušos Vācijas interneta starpnieku atbildības

⁵⁵⁵ Keller D. Europe's Right to be Forgotten in Latin America. In: Towards an Internet Free of Censorship II Perspectives in Latin America. Universidad de Palermo, 2017, p. 151.

⁵⁵⁶ Dulong de Rosnay M., Guadamuz A. Memory Hole or Right to Delist? Implications of the Right to Be Forgotten for Web Archiving, p. 60. Pieejams: <https://ssrn.com/abstract=3107565> [aplūkots 29.12.2019.].

⁵⁵⁷ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2016/679 par fizisku personu aizsardzību attiecībā uz personas datu apstrādi un šādu datu brīvu apriti un ar ko atceļ Direktīvu 95/46/EK. Pieņemta 27.04.2016., 85. pants. [22.12.2019. red.]; Keller D. The GDPR and National Legislation: Relevant Articles for Private Platform Adjudication of "Right to Be Forgotten" Requests. Pieejams: <https://inform.org/2017/05/05/the-gdpr-and-national-legislation-relevant-articles-for-private-platform-adjudication-of-right-to-be-forgotten-requests-daphne-keller/> [aplūkots 22.12.2019.].

⁵⁵⁸ Keller D. The "Right to Be Forgotten" and National Laws Under the GDPR. Pieejams: <https://inform.org/2017/05/04/the-right-to-be-forgotten-and-national-laws-under-the-gdpr-daphne-keller/> [aplūkots 04.01.2020.]; Keller D. Europe's Right to be Forgotten in Latin America. In: Towards an Internet Free of Censorship II Perspectives in Latin America. Universidad de Palermo, 2017, p. 161.

⁵⁵⁹ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2016/679 par fizisku personu aizsardzību attiecībā uz personas datu apstrādi un šādu datu brīvu apriti un ar ko atceļ Direktīvu 95/46/EK. Pieņemta 27.04.2016., 18. pants. [22.12.2019. red.].

⁵⁶⁰ Irwin L. The GDPR: A year in review. Pieejams: <https://www.itgovernance.co.uk/blog/the-gdpr-a-year-in-review> [aplūkots 04.01.2020.].

likumu⁵⁶¹, saskaņā ar interneta meklētājprogrammu publicēto informāciju nav saskatāms, ka neproporcionāli būtu audzis tiesību tikt aizmirstam pieprasījumu skaits vai būtu vērojamas būtiskas izmaiņas apmierināto pieteikumu skaitā.⁵⁶²

Tādējādi, vismaz pirmšķietami, jānoraida apgalvojums, ka VDAR regulējums būtu mudinājis interneta meklētājprogrammas nosliekties par labu tiesībām tikt aizmirstam. Tomēr šeit izdarāmas arī vairākas atrunas, jo dati, uz kuriem balstīts šis apgalvojums, iegūti no pašām interneta meklētājprogrammām. Tādēļ, pirmkārt, to patiesums nevar tikt pārbaudīts. Otrkārt, arī šīm pašām meklētājprogrammām var būt savas intereses, kas varētu spēlēt lomu datu apstrādes veidā un rezultātu publicēšanā. Arī dati, kas pieejami ES īpašās VDAR ekspertu padomes ziņojumā, nevieš skaidrību. Saskaņā ar šo ziņojumu, dažos sektoros pieprasījumu skaits pēc datu dzēšanas audzis, bet dažos saglabājies nemainīgs.⁵⁶³

Pieņemot, ka visi publicētie dati ir patiesi, autore pauž pieņēmumu, ka tiesību tikt aizmirstam interneta meklētājprogrammās popularitāte nav būtiski augusi, jo ažiotaža pēc *Google Spain* sprieduma norimusi samērā nesēn. Tādēļ sabiedrība par šīm tiesībām jau bija pietiekami informēta vēl pirms VDAR spēkā stāšanās. Līdz ar to būtiska intereses pieauguma neesamība neliecina par sabiedrības neieinteresētību šajās tiesībās vispārīgi. Alternatīvi, ja interneta meklētājprogrammu publiskotie dati ir kļūdaini, tad visticamāk interese pēc tiesībām tikt aizmirstam nav kritusies, bet, tāpat kā pēc citām datu subjektu tiesībām, tikai augusi.

Nedaudz vairāk kā gadu pēc VDAR spēkā stāšanās, plašākai publikai sāk kļūt pieejami arī dažādi oficiāli pētījumi par šī dokumenta ietekmi. Kaut arī Komisijai VDAR pārskata ziņojums pirmo reizi jāiesniedz tikai 2020. gada maijā⁵⁶⁴, tā ar īpašas eksperta darba grupas, Eirobarometra un citu institūciju un organizāciju palīdzību jau sākusi izdarīt pirmos secinājumus par Regulas efektivitāti. VDAR stājoties spēkā medijos un sabiedrībā valdīja liels satraukums saistībā ar jauno datu aizsardzības noteikumu ieviešanu. Tas, acīmredzami, palīdzējis informēt sabiedrību par datu subjektu tiesībām. Tā, saskaņā ar 2019. gada martā veiktu aptauju, 57% eiropiešu apzinājās, ka tiem ir tiesības tikt aizmirstiem.⁵⁶⁵ Reizē gan atzīmējams, ka atsevišķi datu pārzīņi ziņojuši par datu

⁵⁶¹ Jonins E. Kā līdz šim darbojas daudz aprunātais Vācijas sociālo tīklu likums jeb NetzDG? Pieejams: <https://www.cilvektiesibas.info/raksti/ka-lidz-sim-darbojas-daudz-aprunatais-vacijas-socialo-tiklu-likums-jeb-netzdg> [aplūkots 04.01.2020.].

⁵⁶² Requests to delist content under European privacy law. Pieejams: https://transparencyreport.google.com/eu-privacy/overview?delisted_urls=start:1495843200000;end:1527465599999;country:&lu=delisted_urls [aplūkots 04.01.2020.].

⁵⁶³ Contribution from the multistakeholder expert group to the stock-taking exercise of June 2019 on one year of GDPR application, p. 7. Pieejams: https://ec.europa.eu/commission/sites/beta-political/files/report_from_multistakeholder_expert_group_on_gdpr_application.pdf [aplūkots 04.01.2020.].

⁵⁶⁴ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2016/679 par fizisku personu aizsardzību attiecībā uz personas datu apstrādi un šādu datu brīvu apriti un ar ko atceļ Direktīvu 95/46/EK. Pieņemta 27.04.2016., 97. panta pirmā daļa. [22.12.2019. red.].

⁵⁶⁵ Special Eurobarometer 487a – March 2019. “The General Data Protection Regulation”. Summary. [b.v.] European Union, 2019, p. 2.

subjektu nepilnīgu izpratni par šo tiesību būtību.⁵⁶⁶ Tas norāda, ka strādājams pie sabiedrības izglītošanas šajā jomā, kā arī netieši atspoguļo, ka VDAR regulējums nav ļoti skaidrs.

Tādējādi secināms, ka ideja par nepieciešamību tiesības tikt aizmirstam interneta meklētājprogrammās nostiprināt ES tiesībās radusies vēl pirms 2014. gada, kad tas tika izdarīts ar *Google Spain* spriedumu, interpretējot Datu aizsardzības direktīvu. Kopš 2018. gada maija šo regulējumu aizstāj VDAR, kas satur detalizētākus tiesību tikt aizmirstam piemērošanas noteikumus. Tā kā Regulas pamatprincipi ir līdzīgi Direktīvā ietvertajiem, tiesību tikt aizmirstam interneta meklētājprogrammās interpretācijai papildus VDAR vēl jo projām izmantojami arī EST un citu autoru komentāri par Datu aizsardzības direktīvas piemērošanu šajā kontekstā.⁵⁶⁷ Kaut arī VDAR regulējums varētu būt skaidrāks, pozitīvi vērtējamas atsauces uz nepieciešamību rast balansu ar izteiksmes brīvību.

Darba tapšanas laikā ir pārāgri izdarīt vispārīgus secinājumus par Regulas nestajām izmaiņām. Tomēr pirmšķietami nav novērotas būtiskas kvantitatīvas izmaiņas tiesību tikt aizmirstam pieteikumu skaitā vai veidā, kā interneta meklētājprogrammas šos pieteikumus apstrādā. Datu subjekti šķiet relatīvi labi informēti par tiesībām tikt aizmirstam kā tādām, tomēr nepieciešama turpmāka sabiedrības izglītošana par to tvērumu. Tāpat nepieciešams arī izstrādāt skaidrākas vadlīnijas tiesību tikt aizmirstam samērošanai ar izteiksmes brīvību.

3.5. ES un starptautiskās sabiedrības viedoklis

Darba izstrādes laikā kopš *Google Spain* sprieduma pieņemšanas pagājuši vairāk kā pieci gadi. To laikā tiesības tikt aizmirstam bijis aktuāls temats ne tikai interneta meklētājprogrammām, bet arī sabiedrībai ES un citās valstīs, liekot sarosīties arī likumdevējiem un tiesu varai.

Lai gūtu pēc iespējas vairāk datus un informāciju⁵⁶⁸ par tiesībām uz atsaistīšanu, aplūkojams, kāda interese par šīm tiesībām līdz šim bijusi ES iedzīvotājiem. Gandrīz uzreiz pēc *Google Spain* sprieduma pieņemšanas *Google*⁵⁶⁹, *Bing*⁵⁷⁰ un citas meklētājprogrammas izstrādāja formas, kuras aizpildot datu subjekts var pieprasīt konkrētajam interneta meklētājprogrammas pakalpojumu sniedzējam dzēst informāciju par sevi. Šīs formas guvušas ārkārtīgi lielu atsaucību interneta

⁵⁶⁶ Eiropas Savienības Komisijas paziņojums Eiropas Parlamentam un Padomei: Datu aizsardzības noteikumi kā uzticības vairotājs ES un ārpus tās — izvērtējums, 4. sadaļa. Pieņemts 24.07.2019. Pieejams: <https://op.europa.eu/lv/publication-detail/-/publication/dfcc6b69-ae44-11e9-9d01-01aa75ed71a1> [aplūkots 04.01.2020.].

⁵⁶⁷ Skatīt, piemēram, EST 24.07.2019. spriedums lietā C-136/17 G. C., A. F., B. H., E. D. pret Commission nationale de l'informatique et des libertés (CNIL), 41. - 46. p.

⁵⁶⁸ Osipova S. Ievads tiesību socioloģijā. Rīga: Tiesu namu aģentūra, 2010, 129. lpp.

⁵⁶⁹ Meklēšanas rezultātu noņemšanas pieprasījums saskaņā ar Eiropas datu aizsardzības likumu. Pieejams: https://support.google.com/legal/contact/lr_eudpa?product=websearch [aplūkots 01.04.2019.].

⁵⁷⁰ Request to Block Bing Search Results In Europe. Pieejams: <https://www.bing.com/webmaster/tools/eu-privacy-request> [aplūkots 01.04.2019.].

lietotāju vidū. Tā, piemēram, *Google* savu formu aktivizēja vien 17 dienas pēc *Google Spain* sprieduma pieņemšanas un jau pirmajās 24 tās darbības stundās saņēma 12 000 Eiropas lietotāju personas datu dzēšanas pieprasījumu.⁵⁷¹

Aplūkojot pieejamos statistikas datus, jāsecina, ka sabiedrība turpina izrādīt lielu interesi par tiesību tikt aizmirstam izmantošanu. Saskaņā ar *Google* Pārredzamības atskaiti līdz 2019. gada septembrim uzņēmums saņēmis vairāk nekā 850 tūkstošus pieprasījumu atsaistīt vairāk nekā trīs miljonus interneta vietņu.⁵⁷² Šis skaitlis ir milzīgs no *Google* skatupunkta, kam šie pieprasījumi jāizskata. Tai pat laikā tas nav pat viena desmitdaļa no procenta no viesiem 513 miljoniem ES iedzīvotāju⁵⁷³.

Interesanti, ka uzņēmums *Microsoft* statistikas apkopojumā par tiesību tikt aizmirstam pieprasījumiem *Bing* meklētājprogrammā datus apkopojis gan par ES, gan Krievijas normatīvajā regulējumā paredzētajām tiesībām.⁵⁷⁴ Detalizētāks apraksts par Krievijas regulējumu atrodams tālāk šajā nodaļā, taču pagaidām norādāms vien, ka tas būtiski atšķiras no ES tiesību tikt aizmirstam izpratnes. *Microsoft* līdz 2018. gada beigām saņēmis ievērojami mazāk pieteikumus nekā *Google* – gandrīz 30 tūkstoši lietotāju vēlējušies, lai to vārdi netiktu savienoti ar nepilniem 90 tūkstošiem saišu. Autorei neizdevās atrast līdzīgu informāciju par pieprasījumu daudzumu, kuru saņēmis *Yahoo!*.

Publiski ir pieejami dati tikai par dažu dalībvalstu datu aizsardzības iestāžu saņemto tiesību tikt aizmirstam pieprasījumu daudzumu. Spānijas Datu aizsardzības aģentūra līdz 2017. gada jūlijam saņēmusi vairāk nekā 500 iesniegumus par interneta meklētājprogrammu atteikumiem piemērot tiesības tikt aizmirstam.⁵⁷⁵ Nīderlandes Datu aizsardzības iestāde, savukārt, saņēmusi 155 pieprasījumus.⁵⁷⁶ Lielbritānijas Informācijas Komisārs līdz 2017. gada maijam saņēmis aptuveni 800 sūdzības par meklētājprogrammu lēmumiem tiesību tikt aizmirstam kontekstā.⁵⁷⁷ Par tiesību

⁵⁷¹ EU Data Protection law: a ‘right to be forgotten’? p. 14. Pieejams: <http://www.publications.parliament.uk/pa/ld201415/ldselect/ldcom/40/4002.htm> [aplūkots 01.04.2019.].

⁵⁷² Requests to delist content under European privacy law. Pieejams: https://transparencyreport.google.com/eu-privacy/overview?delisted_urls=start:1495843200000;end:1527465599999;country:&lu=delisted_urls [aplūkots 04.01.2020.].

⁵⁷³ EU in figures. Pieejams: https://europa.eu/european-union/about-eu/figures/living_en [aplūkots 04.01.2020.].

⁵⁷⁴ Content Removal Requests Report. Pieejams: <https://www.microsoft.com/en-us/corporate-responsibility/content-removal-requests-report> [aplūkots 04.01.2020.].

⁵⁷⁵ Peguera M. The Application of the Right to Be Forgotten in Spain. Pieejams: <https://ispliability.wordpress.com/2017/07/03/the-application-of-the-right-to-be-forgotten-in-spain/> [aplūkots 04.01.2020.].

⁵⁷⁶ AP bemiddelt 52 keer bij verwijdering zoekresultaten Google en Bing. Pieejams: <https://autoriteitpersoonsgegevens.nl/nl/nieuws/ap-bemiddelt-52-keer-bij-verwijdering-zoekresultaten-google-en-bing> [aplūkots 04.01.2020.].

⁵⁷⁷ Erdos D. Unlikely to be Forgotten: Assessing the Implementation of Google Spain in the UK Three Years On, by David Erdos. Pieejams: <https://blogdroiteuropeen.com/2017/05/29/unlikely-to-be-forgotten-assessing-the-implementation-of-google-spain-in-the-uk-three-years-on-by-david-erdos/> [aplūkots 04.01.2020.].

tikt aizmirstam popularitāti šajā valstī liecina tas, ka Terēza Meja (*Theresa May*) savā priekšvēlēšanu kampaņā izmantojusi solījumu šīs tiesības nodrošināt arī sociālajos tīklos.⁵⁷⁸

Latvijā gan interneta lietotāji bijuši kūtrāki. Līdz 2019. gada septembra sākumam *Google* ar lūgumu pēc tiesībām tikt aizmirstam vērsušies nedaudz vairāk kā trīs tūkstoši iedzīvotāji.⁵⁷⁹ *Microsoft* detalizētāku datu pārskatu piedāvā tikai par atsevišķiem pagātnes periodiem. Saskaņā ar to, 2018. gada otrajā pusē uzņēmums no Latvijas saņēmis piecus pieteikumus.⁵⁸⁰

Datu valsts inspekcija norādīja, ka tā bijusi iesaistīta divās lietās, kurās datu subjekti vēlējušies panākt satura atindeksēšanu *Google* meklētājprogrammā. Abos gadījumos inspekcija sniegusi personām konsultāciju par to tiesībām, nevis izskatījusi sūdzību par meklētājprogrammas pakalpojuma sniedzēja rīcību. Tikšanās laikā inspekcijas pārstāvji norādīja, ka, viņuprāt, Latvijas iedzīvotāji vēl nav pilnībā apzinājuši iespēju savas tiesības aizstāvēt ar interneta starpnieku palīdzību un par efektīvāku uzskata vēšanos pret avota interneta vietnēm vai informācijas autoru.⁵⁸¹

Arī Tiesībsarga birojā nav saņemtas sūdzības par interneta meklētājprogrammu pakalpojumu sniedzēju atteikumiem nodrošināt tiesības tikt aizmirstam. Tai pat laikā, vairākos pieteikumos uzsvērtā interneta meklētājprogrammu nozīmīgā loma informācijas pieejamībā. Tā, piemēram, kāda juriste norādījusi, ka viņa ilglaicīgi nav spējusi atrast darbu, jo kāds interneta vietnē *sudzibas.lv* atstājis sliktu atsaukmi par viņas veikumu. Ievadot juristes vārdu interneta meklētājprogrammā, sūdzību vietne bijis viens no pirmajiem attēlotajiem rezultātiem. Šajā un arī citos gadījumos Tiesībsarga birojs papildus pamata sūdzības izskatīšanai norāda iesniedzējiem par to iespējām vērsties pie interneta meklētājprogrammām ar lūgumu pēc tiesībām tikt aizmirstam.⁵⁸²

No aplūkotajiem datiem secināms, ka interneta lietotājiem ir interese par tiesībām tikt aizmirstam un gandrīz 900 tūkstoši ES iedzīvotāju šīs tiesības aktīvi izmantojuši. Kaut arī uz milzīgā ES iedzīvotāju skaita fona šis skaitlis šķiet neliels, tas tomēr ir vērā ņemams, analizējot, vai sabiedrība šīs tiesības uzskata par nepieciešamām. Ilustratīvam salīdzinājumam – *Google* no Latvijas saņēmis 4 pieprasījumus dzēst saturu citu iemeslu, kā tiesību tikt aizmirstam, dēļ kopš

⁵⁷⁸ Moore S. The right to be forgotten is the right to have an imperfect past. Pieejams: <https://www.theguardian.com/commentisfree/2017/aug/07/right-to-be-forgotten-data-protection-bill-ownership-identity-facebook-google> [aplūkots 04.01.2020.].

⁵⁷⁹ Requests to delist content under European privacy law. Pieejams: https://transparencyreport.google.com/eu-privacy/overview?hl=en_GB&delisted_urls=start:1401235200000;end:1567295999999;country:&lu=requests_over_time&requests_over_time=country:LV [aplūkots 04.01.2020.].

⁵⁸⁰ Content Removal Requests Report. Pieejams: <https://www.microsoft.com/en-us/corporate-responsibility/content-removal-requests-report> [aplūkots 04.01.2020.].

⁵⁸¹ Intervija ar Datu valsts inspekcijas pārstāvjiem (Rīga, Latvija, 2019. gada 10. septembris), Lolitas Bērziņas personiskā arhīva materiāli.

⁵⁸² Intervija ar Latvijas Republikas Tiesībsarga biroja Pilsonisko un politisko tiesību nodaļas vecāko juristi Ilzi Ambrasu (Rīga, Latvija, 2019. gada 10. septembris), Lolitas Bērziņas personiskā arhīva materiāli.

2009. gada⁵⁸³, bet 2019. gada pirmajā pusē – pieprasījumus dzēst vairāk nekā 300 tūkstošu *Youtube* video vai komentāru, kas uzskatāmi par prettiesiskiem Vācijas Sociālo tīklu likuma izpratnē.⁵⁸⁴ Tiek lēsts, ka ES procedūru maza apmēra prasībām katrā dalībvalstī tiek izmantota apmēram 100 reizes gadā⁵⁸⁵, bet 2017. gadā visā ES tika izdoti 17,5 tūkstoši Eiropas apcietinājuma lēmumi⁵⁸⁶. Kaut arī visi šie skaitļi nav savā starpā salīdzināmi, salīdzināmo reģionu, laika posmu, procedūru un regulējuma atšķirību dēļ, tie tomēr var tikt izmantoti kā fons apgalvojumam, ka sabiedrības interese par tiesībām tikt aizmirstam ir būtiska un, iespējams, pat lielāka par interesi par citām tiem pieejamām citu tiesību aizsardzības iespējām.

Nepieciešamība pēc personas datu pieejamības ierobežošanas atzinuši arī likumdevēji ārpus ES. Tā, piemēram, Starptautiskā pakta par pilsoniskajām un politiskajām tiesībām 17. pants norāda uz personas tiesībām dzēst informāciju.⁵⁸⁷ Arī Amerikas cilvēktiesību tiesa norādījusi, ka personai ir tiesības lūgt neprecīzu personas datu labošanu vai pārtraukt prettiesisku datu apstrādi.⁵⁸⁸

Gandrīz visas lielākās pasaules valstis ir izveidojušas visaptverošu datu aizsardzības sistēmu.⁵⁸⁹ Ņemot vērā, ka liela daļa pasaules valstu modelējušas savu datu aizsardzības regulējumu par piemēru ņemot Datu aizsardzības direktīvu⁵⁹⁰, nav pārsteidzoši, ka daudzas no tām aplūkojušas arī iespēju attiecināt tiesības tikt aizmirstam uz interneta meklētājprogrammām. Valstīs, kurās datu aizsardzības regulējums ir spēcīgāks ir arī lielāks atbalsts tiesībām tikt aizmirstam interneta meklētājprogrammās.⁵⁹¹ Tomēr kultūras un tiesību sistēmas atšķirību dēļ, nevarētu teikt, ka tiesību tikt aizmirstam izpratne kādā no ārpus ES esošajām valstīm būtu identiska ES izpratnei.⁵⁹² Lai gūtu

⁵⁸³ Government requests to remove content. Pieejams: https://transparencyreport.google.com/government-removals/by-country/LV?hl=en_GB&country_breakdown=period:Y2017H2;country:LV&lu=country_breakdown [aplūkots 04.01.2020.].

⁵⁸⁴ Removals under the Network Enforcement Law. Pieejams: https://transparencyreport.google.com/netzdg/youtube?hl=en_GB [aplūkots 04.01.2020.].

⁵⁸⁵ Mañiko R. European Small Claims Procedure. Pieejams: [http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/IDAN/2014/542137/EPRS_IDA\(2014\)542137_REV1_EN.pdf](http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/IDAN/2014/542137/EPRS_IDA(2014)542137_REV1_EN.pdf) [aplūkots 04.01.2020.].

⁵⁸⁶ European Arrest Warrant. Pieejams: https://e-justice.europa.eu/content_european_arrest_warrant-90-en.do [aplūkots 04.01.2020.].

⁵⁸⁷ United Nations Human Rights Committee General Comment No. 16: Article 17, p.10. Pieņemts 08.04.1988. Pieejams: <http://www.unhchr.ch/tbs/doc.nsf/%28Symbol%29/23378a8724595410c12563ed004aeced?Opendocument> [aplūkots 18.03.2018.].

⁵⁸⁸ United Nations Human Rights Committee General Comment No. 16: Article 17. Pieņemts 08.04.1988. Pieejams: <http://www.unhchr.ch/tbs/doc.nsf/%28Symbol%29/23378a8724595410c12563ed004aeced?Opendocument> [aplūkots 18.03.2018.].

⁵⁸⁹ Erdos D., Garstka K. The 'Right to be Forgotten' Online within G20 Statutory Data Protection Frameworks, p. 4. Pieejams: https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=3451269### [aplūkots 03.01.2020.].

⁵⁹⁰ Keller D. Europe's Right to be Forgotten in Latin America. In: *Towards an Internet Free of Censorship II Perspectives in Latin America*. Universidad de Palermo, 2017, p. 151–174.

⁵⁹¹ Banerji S., Dutt S., Hallwass E., Limpives Y., Morachimo M., Taskova M., Gimelstein S., Seppinni S., Keller D., Moncau L.M. The "Right to Be Forgotten" and Blocking Orders under the American Convention: Emerging Issues in Intermediary Liability and Human Rights, p. 50. Pieejams: https://law.stanford.edu/wp-content/uploads/2017/09/The_Right-to-Be-Forgotten_and-Blocking-Orders-under-the-American-Convention-Emerging-Issues-in-Intermediary-Liability-and-Human-Rights_Sep17-.pdf [aplūkots 29.12.2019.].

⁵⁹² Carson A. The Responsibility of Operationalizing the Right To Be Forgotten. Pieejams: <http://bit.ly/2ek4eRB> [aplūkots 06.01.2020.]; Keller D. Europe's Right to be Forgotten in Latin America. In: *Towards an Internet Free of Censorship II Perspectives in Latin America*. Universidad de Palermo, 2017, p. 152; Banerji S., Dutt S., Hallwass E., Limpives Y., Morachimo M., Taskova M., Gimelstein S., Seppinni S., Keller D., Moncau L.M. The "Right to Be Forgotten" and Blocking Orders under the American Convention: Emerging Issues in Intermediary Liability and Human Rights, p. 30. Pieejams: https://law.stanford.edu/wp-content/uploads/2017/09/The_Right-to-Be-Forgotten_and-Blocking-Orders-under-the-American-Convention-Emerging-Issues-in-

priekšstatu par tiesību tikt aizmirstam interneta meklētājprogrammās tendencēm pasaulē, tālāk aplūkoti atsevišķu valstu piemēri. Šāds iztirzājums ir noderīgs arī analizējot tiesību uz atsaistīšanu potenciālu globālu piemērošanu.⁵⁹³

Apskatot citu valstu tiesībām tikt aizmirstam līdzīgās tiesības redzams, ka, iespējams, atsevišķus aspektus tās noregulējušas ja ne labāk, tad vismaz skaidrāk. Piemēram, EST tika kritizēta par to, ka *Google Spain* spriedumā netika definēts, uz kādām interneta meklētājprogrammām tas attiecināms.⁵⁹⁴ Iespējams, ņemot vērā šos aizrādījumus, Krievijas likumā, kas paredz līdzīgas tiesības, šāda definīcija ir iekļauta.⁵⁹⁵ Tā gan nav ļoti precīza, drīzāk visaptveroša, tomēr varētu kalpot par palīglīdzekli strīdīgās situācijās.

Runājot par pašu Krievijas regulējumu, 2015. gada jūlijā Krievijas prezidents parakstīja grozījumus likumā par Informāciju, informāciju tehnoloģiju un informācijas aizsardzību, kas stājās spēkā 2016. gada 1. janvārī.⁵⁹⁶ Ar šīm likuma izmaiņām arī Krievijā tika ieviestas tiesības tikt aizmirstam.

Jāatzīmē, ka šis regulējums daudzējādi atšķiras no Eiropas izpratnes.⁵⁹⁷ Piemēram, likums uzliek par pienākumu interneta meklētājprogrammas pakalpojumu sniedzējam dzēst konkrētu informāciju no meklēšanas rezultātiem vispārīgi⁵⁹⁸, pretstatā ES regulējumam, kas liedz vien savienot konkrēto informāciju ar attiecīgās personas vārdu un uzvārdu⁵⁹⁹. Tādējādi šīs tiesības precīzāk raksturo jēdziens tiesības uz dzēšanu.

Tāpat, tiesības tikt aizmirstam jeb tiesības uz dzēšanu vairs netiek saistītas tikai ar personas datu aizsardzību. Proti, interneta meklētājprogrammām ir jādzēš arī saites uz informāciju, kas pārkāpj jebkuru Krievijas Federācijas likumu.⁶⁰⁰ Jau ar *Google Spain* radītās tiesības tikt aizmirstam tika plaši nosodītas par nesamērīgi plašo izteiksmes brīvības ierobežojumu.⁶⁰¹ Krievijas izpratne izpelnījies vismaz tikpat skarbu kritiku, it īpaši par sabiedrībai nozīmīgas informācijas

Intermediary-Liability-and-Human-Rights_Sep17-.pdf [aplūkots 29.12.2019.]; EST 24.09.2019. spriedums lietā C-507/17 Google LLC pret Commission nationale de l'informatique et des libertés (CNIL), 59. p.

⁵⁹³ Gstrein O. The Judgment That Will Be Forgotten. Pieejams: <https://verfassungsblog.de/the-judgment-that-will-be-forgotten/?fbclid=IwAR3HiFxanyFDdim62766dfEauKDkROo1XxYfhCEGG7rMf3j9ppen9KSvymo> [aplūkots 02.01.2020.].

⁵⁹⁴ Kerr J. What is a Search Engine? The Simple Question the Court of Justice of the European Union Forgot to Ask and What It Means for the Future of the Right to be Forgotten. *Chicago Journal of International Law*, 2016, Vol. 17 (1), p. 219.

⁵⁹⁵ Федеральный закон Российской Федерации "О внесении изменений в Федеральный закон "Об информации, информационных технологиях и о защите информации" и статьи 29 и 402 Гражданского процессуального кодекса Российской Федерации" от 13.07.2015 N 264-ФЗ, с.2. Pieejams: <http://kremlin.ru/acts/bank/39945> [aplūkots 03.01.2020.].

⁵⁹⁶ Ibid.

⁵⁹⁷ Егоркин С. Право на забвение. Pieejams: https://zakon.ru/blog/2015/6/12/pravo_na_zabvenie [aplūkots 02.01.2020.].

⁵⁹⁸ Ibid.

⁵⁹⁹ EST 13.05.2014. spriedums lietā C-131/12 Google Spain SL un Google Inc. pret Agencia Española de Protección de Datos (AEPD) un Mario Costeja González, 88. p.

⁶⁰⁰ Федеральный закон Российской Федерации "О внесении изменений в Федеральный закон "Об информации, информационных технологиях и о защите информации" и статьи 29 и 402 Гражданского процессуального кодекса Российской Федерации" от 13.07.2015 N 264-ФЗ, с.2. Pieejams: <http://kremlin.ru/acts/bank/39945> [aplūkots 03.01.2020.].

⁶⁰¹ Sk. piemēram, Rosen J. Symposium Issue: The Right to Be Forgotten. *Stanford Law review*. Pieejams: <http://www.stanfordlawreview.org/online/privacy-paradox/right-to-be-forgotten> [aplūkots 01.03.2017.].

ierobežošanu⁶⁰² kontekstā ar citiem strīdīgiem normatīviem aktiem, kas Krievijā pieņemti pēdējo gadu laikā.⁶⁰³ Krievijas Konstitucionālā tiesa gan nepiekrīt šai kritikai. Tā noraidījusi sūdzību par to, ka tiesības tikt aizmirstam varētu pārkāpt izteiksmes brīvību, norādot, ka arī tiesības uz privāto dzīvi ir vienlīdz aizsargājamas.⁶⁰⁴

Interneta lietotāji arī Krievijā izrādījuši interesi par šīm tiesībām. Krievijā populārākā meklētājprogramma *Yandex*⁶⁰⁵ pirmo trīs mēnešu laikā kopš Krievijā stājies spēkā normatīvais regulējums, kas paredz tiesības tikt aizmirstam, saņēma 3600 pieprasījumus saistībā ar tām.⁶⁰⁶

Atsevišķās valstīs atzīts, ka tiesības tikt aizmirstam interneta meklētājprogrammās nav saderīgas ar to tiesību sistēmu. Piemēram, ASV tiesībām tikt aizmirstam veltīta asa kritika norādot, ka šīs tiesības nevar tikt uzskatītas par saderīgām ar izteiksmes brīvību.⁶⁰⁷ Šāda kritika skaidrojama ar to, ka ASV pagaidām⁶⁰⁸ nepastāv vienots personas datu aizsardzības regulējums – tas ir noteikts tikai atsevišķās sfērās un atsevišķos štatos.⁶⁰⁹ Savukārt izteiksmes brīvība ir nostiprināta konstitucionālā līmenī Konstitūcijas Pirmajā labojumā.⁶¹⁰ Līdz ar to ASV izteiksmes brīvība bauda lielāku aizsardzību, nekā personas tiesības uz datu aizsardzību.

Tomēr arī ASV personas izrādījušas interesi par tiesībām tikt aizmirstam.⁶¹¹ Tāpat *Google* arī ASV šobrīd no meklēšanas rezultātiem dzēš personu identifikācijas un konta numurus, parakstu attēlus un citu līdzīgu informāciju.⁶¹² Tiek atzīts, ka tas varētu būt piemērots veids, kā cīnīties ar *atriebības porno*.⁶¹³

⁶⁰² Freedom on the Net 2017. Russia. Pieejams: <https://freedomhouse.org/report/freedom-net/2017/russia> [aplūkots 06.01.2020.]; *Morrow P. Expert opinion by article 19.* Pieejams: <https://www.article19.org/wp-content/uploads/2019/03/A19-Amicus-Curiae-Brief-Sova-v-Russia-20190321a-PM-signed.pdf> [aplūkots 06.01.2020.].

⁶⁰³ Russia: The "Right To Be Forgotten" Bill. Pieejams: <https://www.article19.org/data/files/medialibrary/38099/Full-Analysis---Russia--RTBF-Final-EHH.pdf> [aplūkots 01.03.2017.]; *Access Now Position Paper: Understanding the "Right To Be Forgotten" Globally.* Pieejams: <https://www.accessnow.org/cms/assets/uploads/2016/09/Access-Not-paper-the-Right-to-be-forgotten.pdf> [aplūkots 01.03.2017.].

⁶⁰⁴ Lēmums šajā lietā nav publiski pieejams. Komentāri par to: *КС не нашел нарушений в законе о «праве на забвение».* Pieejams: <https://roskomsvoboda.org/46672/> [aplūkots 06.01.2020.].

⁶⁰⁵ Lee E. *Recognizing Rights in Real Time: The Role of Google in the EU Right to Be Forgotten.* University of California, Davis, [b.g.], Vol. 49:1017, p. 77.

⁶⁰⁶ *О применении закона «о праве на забвение».* Pieejams: <https://yandex.ru/blog/company/o-primenenii-zakona-o-prave-na-zabvenie> [aplūkots 06.01.2020.].

⁶⁰⁷ Brook. J. *Narrowing the Right to be forgotten: Why the European Union needs to amend the proposed Data Protection Regulation.* Brooklyn Journal of International Law, 2014, Vol. 39, p. 493.

⁶⁰⁸ Ruiz D. *US Congress proposes comprehensive federal data privacy legislation—finally.* Pieejams: <https://blog.malwarebytes.com/security-world/privacy-security-world/2019/03/what-congress-means-when-it-talks-about-data-privacy-legislation/> [aplūkots 06.01.2020.].

⁶⁰⁹ Lah F. *Are IP Addresses "Personally Identifiable Information"?* I/S: A Journal of Law and Policy for the Information Society, 2008, Vol. 4:3, p. 679.

⁶¹⁰ The United States Constitution. [Savienoto Valstu Konstitūcija] Pieejams: http://www.senate.gov/civics/constitution_item/constitution.htm [01.04.2015. red.].

⁶¹¹ Neville A. *Is It a Human Right to Be Forgotten: Conceptualizing the World View.* Santa Clara Journal of International Law, Vol. 15, Issue 2, 2017, p. 168; *Call for Change: People Want Stronger Privacy Laws.* Pieejams: <https://spreadprivacy.com/privacy-legislation-survey/> [aplūkots 06.01.2020.].

⁶¹² *Remove your personal information from Google.* Pieejams: <s://support.google.com/websearch/answer/2744324> [aplūkots 06.01.2020.].

⁶¹³ Kaminski M. E. *Privacy and the Right to Record.* Boston University Law Review, 2017, Vol. 97, No. 167, p. 176

Akadēmiķi ASV kaimiņvalstī Kanādā norāda, ka tiesības tikt aizmirstam šajā valstī tikušas atzītas jau krietni senāk par *Google Spain* spriedumu.⁶¹⁴ Tā, jau 1995. gadā Kanādas Komisārs Privātuma jautājumos (*Privacy Commissioner*) saistībā ar kādas pirms daudziem gadiem pastrādāta nozieguma aculiecinieces lūgumu neļaut pārpublicēt viņas liecību norādījis, ka laiks, kas pagājis, kopš nozieguma, ir padarījis liecinieces kādreiz publiski pausto par viņas privāto dzīvi. Viņš turpināja, ka tiesības tikt aizmirstam šiem agrāk publiski pieejamajiem izteikumiem piešķirušas privātu dabu.⁶¹⁵ Jānorāda gan, ka šī atziņa netika pausta interneta meklētājprogrammu kontekstā. Tomēr tā norāda uz spēcīgo privātuma aizsardzības līmeni Kanādā.

Tieši saistībā ar tiesībām tikt aizmirstam interneta meklētājprogrammās, Kanādas Komisārs Privātuma jautājumos norādījis, kā tādas jau šobrīd izriet no Kanādas personas datu aizsardzības regulējuma. Tai pat laikā viņš gan norādījis, ka šīs tiesības, kaut arī līdzīgas, tomēr nošķiramas no VDAR izpratnes, jo Kanādā lielāks uzsvars liekams uz informācijas radīto kaitējumu.⁶¹⁶ 2018. gada rudenī komisārs vērsās Kanādas Federālajā tiesā, lai gūtu apstiprinājumu šīs interpretācijas saderībai ar Kanādas tiesību sistēmu.⁶¹⁷ Šī darba tapšanas laikā nav informācijas, ka tiesa būtu pieņēmusi lēmumu šajā lietā.

Latīņamerikas valstīs attieksme pret tiesībām tikt aizmirstam interneta meklētājprogrammās ir samērā atšķirīga. Tajās valstīs, kur tādas atzītas, tās tiek piemērotas daudz šaurākam gadījumu lokam, nekā Eiropā.

Kaut arī Argentīnā personām atsevišķos gadījumos ir tiesības lūgt interneta meklētājprogrammas atsaistīt to personas datus, tās nostāja pret šīm ir ļoti saistīts ar interneta starpnieku, kā piemēram, interneta meklētājprogrammu pakalpojumu sniedzēju, elektronisko pasta kastīšu uzturētāju un citu, atbildības vispārīgajiem noteikumiem. Šīs valsts Augstākā tiesa norādījusi, ka interneta meklētājprogrammas pakalpojumu sniedzējs nevar būt atbildīgs par meklētājprogrammā publicēto trešo personu saturu, ja vien šis pakalpojumu sniedzējs nav informēts par konkrētā satura prettiesiskumu. Interneta meklētājprogrammas pakalpojumu sniedzējs uzskatāms par informētu par satura prettiesiskumu tad, kad šādu informāciju tam sniegusi tiesa, vai arī gadījumos, ja privātpersona to informē par nepārprotami un acīmredzami prettiesisku materiālu

⁶¹⁴ Wagner M., Li-Reilly Y. The Right to be Forgotten. *The Advocate*, 2014, Vol. 72, p. 825.

⁶¹⁵ Kanādas Komisāra Privātuma jautājumos lēmums Nr. 58-1995. Pieņemts 12.10.1995. Pieejams: <http://caselaw.canada.globe24h.com/0/0/british-columbia/information-and-privacy-commissioner/1995/10/12/victoria-police-department-re-1995-1359-bc-ipc.shtml> [aplūkots 01.04.2019.].

⁶¹⁶ Draft OPC Position on Online Reputation. Pieejams: https://www.priv.gc.ca/en/about-the-opc/what-we-do/consultations/consultation-on-online-reputation/pos_or_201801/ [aplūkots 06.01.2020.].

⁶¹⁷ Privacy Commissioner seeks Federal Court determination on key issue for Canadians' online reputation. Pieejams: https://www.priv.gc.ca/en/opc-news/news-and-announcements/2018/an_181010/ [aplūkots 06.01.2020.]; Snider C. Canada: The Privacy Commissioner, Search Engines And The Media – A Battle Over The "Right To Be Forgotten". Pieejams: <http://www.mondaq.com/canada/x/826224/Data+Protection+Privacy/The+Privacy+Commissioner+Search+Engines+And+The+Media+A+Battle+Over+The+Right+To+Be+Forgotten> [aplūkots 06.01.2020.].

(piemēram, bērnu pornogrāfija, atklāta mudināšana uz vardarbību u.c.).⁶¹⁸ ANO Speciālais Ziņotājs izteiksmes brīvības jautājumos uzteicis šādu Argentīnas nostāju.⁶¹⁹

Kolumbijas Konstitucionālā tiesa, savukārt, norādījusi, ka tiesību tikt aizmirstam interneta meklētājprogrammās *Google Spain* sprieduma izpratnē atzīšana, kaut arī spētu efektīvi aizsargāt tiesības uz reputāciju, nozīmētu nesamērīgi upurēt interneta neitralitātes principu un izteiksmes brīvību internetā līdz ar to.⁶²⁰ Tiesas ieskatā, *Google* nevar būt atbildīgs par trešo personu publicēto saturu.⁶²¹

Arī Čīlē tiesa norādījusi, ka interneta meklētājprogrammas nevarētu tikt turētas atbildīgas par citu autoru publicēto informāciju, tādēļ arī tiesības tikt aizmirstam interneta meklētājprogrammās visticamāk šajā valstī nebūtu iespējamās.⁶²²

Meksikā, savukārt, jau no normatīvā regulējuma izriet datu subjekta tiesības iebilst pret datu apstrādi un tiesības dzēst datus.⁶²³ Tomēr nav skaidrs, vai tas nozīmē arī tiesības tikt aizmirstam interneta meklētājprogrammās.⁶²⁴ Vienīgajā plaši apspriestajā lietā, kas nonākusi tiesā, Meksikas datu aizsardzības iestāde norādīja, ka kādam turīgam biznesmenim ir tiesības lūgt *Google* nesavienot tā vārdu ar negatīviem komentāriem saistībā ar ģimenes uzņēmumu.⁶²⁵ Procesuālu pārkāpumu dēļ vēlāk apelācijas tiesa šo lēmumu atcēla, neizšķirot jautājumu par šo tiesību vietu Meksikas tiesību sistēmā. Ņemot vērā Meksikas slikto reputāciju izteiksmes brīvības aizsardzības jomā, komentētāji paredz, ka, ja tiesības tikt aizmirstam interneta meklētājprogrammās šajā valstī tiks atzītas, tās tiks izmantotas sabiedrības augstākās šķiras interesēs.⁶²⁶

Atsevišķas Āzijas valstis, savukārt, ir norādījušas, ka tiesības tikt aizmirstam ir 21. gadsimtā nepieciešams tiesību aizsardzības līdzeklis.

⁶¹⁸ Argentīnas Augstākās tiesas 28.10.2014. spriedums lietā Rodriguez, Maria Belén c Google Inc. 522. XLIX. Pieejams: <http://www.dataprivacylaws.com.ar/wp-content/uploads/2014/11/CSJN-Rodriguez-Maria-Bel%C3%A9n-c-''Google''-Inc.-s-28-oct-2014.pdf> [aplūkots 01.04.2019.].

⁶¹⁹ United Nations General Assembly report of the Special Rapporteur on the promotion and protection of the right to freedom of opinion and expression No A/HRC/32/38, p. 52. Pieņemts 11.05.2016. Pieejams: <https://www.refworld.org/docid/576ce05f4.html> [aplūkots 02.01.2020.].

⁶²⁰ Kolumbijas Konstitucionālās tiesas 12.05.2015. spriedums lietā Nr. T277 Gloria v. Casa Editorial El Tiempo, p. 45. Pieejams: <https://www.corteconstitucional.gov.co/relatoria/2015/t-277-15.htm> [aplūkots 06.01.2020.].

⁶²¹ Kolumbijas Konstitucionālās tiesas 28.01.2013. spriedums lietā Nr. T-040/13 Martínez v. Google. Pieejams: <http://www.corteconstitucional.gov.co/relatoria/2013/t-040-13.htm> [aplūkots 06.01.2020.].

⁶²² Santjago apelācijas tiesas piektās palātas 25.09.2014. lēmums lietā Nr. 45.790-2014. Pieejams: <https://cldup.com/Fp8gDqNpkC.pdf> [aplūkots 10.01.2020.].

⁶²³ Mendoza Enríquez O.A. The right to be forgotten from the Mexican experience. Pieejams:

<https://blogdroiteuropeen.files.wordpress.com/2017/06/article-rtbf-mexico.pdf> [aplūkots 10.01.2020.].

⁶²⁴ Van Calster G., Gonzalez Arreaza A., Apers, E. Not just one, but many 'Rights to be Forgotten'. *Internet Policy Review*, 2018, 7(2).

⁶²⁵ Background: The Right to be Forgotten in National and Regional Contexts, p. 4. Pieejams: https://www.ifla.org/files/assets/clm/statements/rtbf_background.pdf [aplūkots 04.01.2020.].

⁶²⁶ Michael J.O. Information Not Found: The "Right to Be Forgotten" as an Emerging Threat to Media Freedom in the Digital Age. Pieejams: <https://www.cima.ned.org/publication/right-to-be-forgotten-threat-press-freedom-digital-age/> [aplūkots 10.01.2020.].

Dienvidkoreja bija viena no pirmajām valstīm, kurā pēc *Google Spain* sprieduma raisījās diskusijas par šādu tiesību nepieciešamību.⁶²⁷ Korejas Komunikāciju komisija 2016. gadā veica aptauju, saskaņā ar kuru lielākā daļa Korejas iedzīvotāju vēlējas, lai tiem būtu tiesības tikt aizmirstam.⁶²⁸ Pēcāk komiteja izstrādāja juridiski nesaistošas vadlīnijas, kas paredzēja iedzīvotāju tiesības dzēst tiem kaitējošu informāciju no interneta meklētājprogrammām un citām interneta platformām.⁶²⁹ Šādas tiesības gan īstenojamas tikai pašu datu subjektu publicētas informācijas kontekstā. Lielu kritiku raisījis arī fakts, ka vadlīnijas nenoteic nepieciešamību balansēt tiesības uz privāto dzīvi un izteiksmes brīvību.⁶³⁰

Regulējums Ķīnā jau kopš 2013. gada ļauj personām lūgt interneta meklētājprogrammām un citiem interneta starpniekiem dzēst nepatiesu un neprecīzu informāciju.⁶³¹ Piemērojot šo regulējumu, šis valsts tiesas atsaukušās arī uz *Google Spain* spriedumu, tomēr norādot uz ES un Ķīnas atšķirīgajām izpratnēm par tiesībām tikt aizmirstam interneta meklētājprogrammās.⁶³²

Arī Indijas iedzīvotāji vērsušies tiesās ar lūgumiem pēc to privātās dzīves aizsardzības to datu apstrādes interneta meklētājprogrammās kontekstā. Taču situācija nav viennozīmīga.⁶³³ Tiesa Indijas Rietumos norādījusi, ka personas nevar lūgt ierobežot vispārpieejamas informācijas apriti interneta meklētājprogrammās – tas neizriet no Indijas Konstitūcijā noteiktās tiesību uz privāto dzīvi aizsardzības.⁶³⁴ Savukārt tiesa Indijas Dienvidos, atsaucoties uz Rietumvalstīs atzītajām tiesībām tikt aizmirstam, uzlikusi par pienākumu šīs pašas tiesas reģistram panākt, ka kādas sievietes vārds interneta meklēšanas rezultātos netiktu sasaistīts ar tiesas spriedumu, kas satur sensitīvu informāciju saistībā ar viņas laulības šķiršanu.⁶³⁵

Tādējādi redzams, ka *Google Spain* spriedums ar tajā atzītajām tiesībām tikt aizmirstam interneta meklētājprogrammās raisījis diskusijas par internetā pieejamās personīgās informācijas pieejamību visā pasaulē. Aplūkojot dažādu valstu pieredzi secināms, ka šī diskusija, tāpat kā ES, vēl ne tuvu nav atrisināta. Tai pat laikā lielā ažiotaža, kas izveidojusies ap šīm tiesībām, liecina par

⁶²⁷ Access now position paper: understanding the “right to be forgotten” globally, p. 11. Pieejams: https://www.accessnow.org/cms/assets/uploads/2017/09/RTBF_Sep_2016.pdf [aplūkots 10.01.2020.].

⁶²⁸ Youn-soo Chung M. Rocky Road Ahead for 'Right to be Forgotten' in Korea. Pieejams: <http://www.koreaitimes.com/news/articleView.html?idxno=51558> [aplūkots 10.01.2020.].

⁶²⁹ Neville A. Is It a Human Right to Be Forgotten: Conceptualizing the World View. *Santa Clara Journal of International Law*, Vol. 15, Issue 2, 2017, p. 167.

⁶³⁰ Access now position paper: understanding the “right to be forgotten” globally, p. 11. Pieejams: https://www.accessnow.org/cms/assets/uploads/2017/09/RTBF_Sep_2016.pdf [aplūkots 10.01.2020.].

⁶³¹ Yan M.N. Protecting the Right to be Forgotten: Is Mainland China Ready? *EDPL*, 2015, (3), p. 194–195.

⁶³² Dao F.C. An Overview of China's First “Right-to-be-Forgotten” Lawsuit. Pieejams: <http://blog.feichangdao.com/2016/05/an-overview-of-china-first-right-to-be.html> [aplūkots 10.10.2020.].

⁶³³ Two takes on the Right to be Forgotten. Pieejams: <https://ccgnludelhi.wordpress.com/2017/02/24/two-takes-on-the-right-to-be-forgotten/> [aplūkots 10.01.2020.].

⁶³⁴ Ashok K.M. Gujarat HC Rejects Plea to Restrain Websites from Publishing ‘Non-Reportable- Judgment. Pieejams: <http://www.livelaw.in/gujarat-hc-rejects-plea-restrain-websites-publishing-non-reportable-judgment/> [aplūkots 10.01.2020.].

⁶³⁵ Bhattacharya A. In a First Indian Court Upholds the Right to Be Forgotten. Pieejams: <http://www.livelaw.in/first-indian-court-upholds-right-forgotten-read-order/> [aplūkots 10.01.2020.].

sabiedrības teju visā pasaulē interesi par iespēju kontrolēt savu datu pieejamību caur interneta meklētājprogrammām.

3.6. Tiesības tikt aizmirstam - izteiksmes brīvības garants?

Ideja, ka lielajam internetā pieejamajam informācijas daudzumam ir tikai pozitīvas sekas, arvien biežāk dod priekšroku daudz niansētākai pieejai.⁶³⁶ Tā ANO Speciālais ziņotājs apziņas un izteiksmes brīvības veicināšanai un citi autori norādījuši, ka tiesības uz privātās dzīves neaizskaramību bieži vien ir priekšnoteikums izteiksmes brīvības realizēšanai.⁶³⁷ Bez tiesībām uz privāto dzīvi mēs nejutamies brīvi.⁶³⁸

Autore pievienojas šim viedoklim, kā arī ar to saistītajam uzskatam, ka tiesības tikt aizmirstam ir saistītas ar izteiksmes brīvību⁶³⁹ un veicina tās izmantošanu, it īpaši internetā.⁶⁴⁰ Šīs tiesības ļauj personai izteikties šobrīd un tagad, nebaidoties, ka informācija, ko persona publicē internetā, mūžīgi dzīvos kāda digitālajā arhīvā un to varēs pārskatīt jebkurš interneta lietotājs.⁶⁴¹ To apstiprina arī 2016. gada jūnijā ANO Cilvēktiesību padomes pieņemtā rezolūcija par cilvēktiesībām internetā, īpaši uzsverot tiesību uz privāto dzīvi aizsardzības nozīmīgumu izteiksmes brīvības nodrošināšanā internetā.⁶⁴²

Šādu atbalstu tiesībām tikt aizmirstam pauduši arī vairāki mediji. Vācijas *Der Spiegel* un Spānijas *El pais*, ir slavējuši tiesības tikt aizmirstam norādot, ka bez šādām tiesībām internets var kļūt par sodu mūža garumā par pagātnes grēkiem.⁶⁴³ Ziņu portāls *Delfi.lv* aicina personas, kuras uzskata, ka kāda portāla arhīva publikācija ir tiem aizskaroša, vērsties pie interneta meklētājprogrammām ar lūgumu

⁶³⁶ Brock G. *The Right to be Forgotten: Privacy and the Media in the Digital Age*. London, New York: I.B.Tauris & Co. Ltd, 2016, p. 9.

⁶³⁷ United Nation Human Rights Council Report of the Special Rapporteur on the promotion and protection of the right to freedom of opinion and expression of 17 April 2013. Pieejams: <http://daccess-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/G13/133/03/PDF/G1313303.pdf?OpenElement> [aplūkots 01.04.2019.]; Marino C.B. Freedom of expression and the internet, p. 130. Pieejams: https://www.oas.org/en/iachr/expression/docs/reports/2014_04_08_Internet_ENG%20WEB.pdf [aplūkots 10.01.2020.]; Krupavičius A., Nevera A. *Human Rights in Lithuania*. Lithuania: Naujos sistemas, 2005, p. 60; Moreham N., Warby M. *Tugendhat and Christie: The Law of Privacy and The Media*. Oxford: OUP, 3 ed., 2016, p. 156.

⁶³⁸ Moreham N., Warby M. *Tugendhat and Christie: The Law of Privacy and The Media*. Oxford: OUP, 3 ed., 2016, p. 9; Li-Reilly Y. Remembering, forgetting, reinvention and freedom: social media and children's right to be forgotten. In: *The Advocate*, 2017, Vol. 75, part 5, p. 671.

⁶³⁹ The Advisory Council to Google on the Right to be Forgotten. Pieejams: <https://static.googleusercontent.com/media/archive.google.com/lv//advisorycouncil/advisement/advisory-report.pdf> [aplūkots 10.01.2020.].

⁶⁴⁰ Wagner M., Li-Reilly Y. *The Right to be Forgotten*. *The Advocate*, 2014, Vol. 72, p. 825; Pagallo U., Durante M. *Legal Memories and the Right to Be Forgotten*. In: Floridi L. *Protection of Information and the Right to Privacy - A New Equilibrium?* Oxford: University of Oxford, 2014, p. 18.

⁶⁴¹ Giurgiu A. *Challenges of Regulating a Right to be forgotten with Particular Reference to Facebook*. *Masaryk University Journal of Law and Technology*, 2013, Vol. 7:2, p. 363.

⁶⁴² United Nations Human Rights Council. *The promotion, protection and enjoyment of human rights on the Internet*. Pieņemts 27.06.2016. Pieejams: https://www.article19.org/data/files/Internet_Statement_Adopted.pdf [aplūkots 10.01.2020.].

⁶⁴³ Santín M. *The problem of the right to be forgotten from the perspective of self-regulation in journalism*. *El profesional de la información*, 2017, Vol. 26, Nr. 2, p. 304.

aizmirst konkrētās publikācijas.⁶⁴⁴ Arī Lielbritānijas Bibliotēka (*The British Library*), kas, citstarp, arhivē interneta resursus, arī norādījusi uz savu gatavību ieviest tiesības tikt aizmirstam.⁶⁴⁵

Tādējādi ne vienmēr tiesības tikt aizmirstam būs pretrunā ar izteiksmes brīvību. Ja zinām, ka mūs ne tikai diendienā novēro, bet arī viss tas, ko mēs sakām un radām var tikt saglabāts mūžīgi ikvienam pieejamā veidā, mēs noteikti runāsim un radīsim daudz mazāk.⁶⁴⁶ Tieši tādēļ interneta lietotājiem būtu jāgarantē iespēja kontrolēt savus datus internetā.

Citiem vārdiem sakot, tiesības tikt aizmirstam ļauj personai brīvi izteikties internetā, publicējot rakstus, komentārus, attēlus un cita veida un formas informāciju, apzinoties, ka informācija tur neglabāsies mūžīgi. Tādēļ šīs tiesības nepieciešamas, lai arī turpmāk internets varētu tikt uzskatīts par svarīgu līdzekli iekļaujošas demokrātijas un aktīvas sabiedrības veicināšanai.

⁶⁴⁴ Administratīvās apgabaltiesas 12.07.2018. spriedums lietā Nr. A420197217, 15.1. p. Pieejams: <https://manas.tiesas.lv/eTiesasMvc/nolemumi/pdf/358827.pdf> [aplūkots 12.01.2020.].

⁶⁴⁵ Webber J. A right to be remembered. Pieejams: <http://britishlibrary.typepad.co.uk/webarchive/2014/07/a-right-to-be-remembered.html> [aplūkots 10.01.2020.].

⁶⁴⁶ Li-Reilly Y. Remembering, forgetting, reinvention and freedom: social media and children's right to be forgotten. In: *The Advocate*, 2017, Vol. 75, part 5, p. 669.

4. SAMĒRĪGUMS: TIESĪBU TIKT AIZMIRSTAM PIEMĒROTĪBA PERSONAS DATU AIZSARDZĪBAI

Cilvēktiesību ierobežojumam jābūt adekvātam jeb piemērotam leģitīmā mērķa aizsardzībai.⁶⁴⁷ Lai izprastu, vai tiesības tikt aizmirstam ir piemērotas, lai aizsargātu personas datus internetā, jānonāk pie secinājuma, vai ar šo tiesību piemērošanu, to iespējams izdarīt.⁶⁴⁸ Jautājums, vai šīs tiesības sasniedz savu leģitīmo mērķi, ir vērtējams kopsakarā ar apstrīdētās normas piemērošanas praksi.⁶⁴⁹ Tādēļ tālāk autore analizēs, pirmkārt, vai ar tiesību tikt aizmirstam interneta meklētājprogrammās piemērošanu iespējams aizsargāt personu tiesības uz privāto dzīvi un datu aizsardzību. Otrkārt, tiks apskatīts, vai šī nodrošinātā aizsardzība ir pietiekami efektīva, lai to varētu saukt par adekvātu.

4.1. Interneta meklētājprogrammu rīcība, piemērojot tiesības tikt aizmirstam

Lai spriestu par tiesību tikt aizmirstam piemērotību citu tiesību aizsardzībai, jāanalizē, kas praktiski notiek, piemērojot šīs tiesības. Tādēļ autore sākumā aplūkos, vai interneta meklētājprogrammas vispār ir spējīgas apstrādāt un kontrolēt to, kas notiek ar personas datiem. Ja tās to nespēj, tad tiesības tikt aizmirstam kļūst neefektīvas. Tālāk uzmanība tiks pievērsta tiesību tikt aizmirstam nosaukumam, jo tieši tas vainojams pie lielas daļas no neizpratnes par šīm tiesībām. Tas saistāms ar to, ka tiesību tikt aizmirstam nosaukums neatspoguļo darbības, kas praktiski tiek veiktas, piemērojot šīs tiesības. Tiesa, EST šajā ziņā nav pie tā vainojama, jo *Google Spain* spriedumā tā šādu terminu neizmanto.⁶⁵⁰

Google Spain spriedums ir labs sākuma punkts analīzei par to, kā un vai interneta meklētājprogrammas apstrādā personu datus, jo EST secinājums, ar kuru interneta meklētājprogrammu pakalpojumu sniedzēji atzīti par personas datu apstrādātājiem jeb pārziņiem, tiek kritizēts vismaz divu iemeslu dēļ. Pirmkārt, jau savos secinājumos šajā pat lietā Ģenerālvokāts Jäskinen (*Jääskinen*) norādīja, ka Datu aizsardzības direktīvas 2. panta (d) punkts noteic, ka par personas datu apstrādātāju atzīstamas tās personas, kuras tieši nosaka personas datu

⁶⁴⁷ ECT 15.10.2015. spriedums lietā *Perinçek v. Switzerland* (iesnieguma Nr. 27510/08).

⁶⁴⁸ Anđelković L. The elements of proportionality as a principle of human rights limitations. *Law and Politics*, 2017, Vol. 15, No 3, p. 235–244.

⁶⁴⁹ Balodis K. Pamattiesību ierobežojuma konstitucionalitātes izvērtēšana Satversmes tiesas praksē. Pieejams: <https://www.satv.tiesa.gov.lv/articles/pamattiesibu-ierobezojuma-konstitucionalitates-izvertesana-satversmes-tiesas-prakse/> [aplūkots 02.01.2020.].

⁶⁵⁰ Banerji S., Dutt S., Hallwass E., Limpives Y., Morachimo M., Taskova M., Gimmelstein S., Seppinni S., Keller D., Moncau L.M. The “Right to Be Forgotten” and Blocking Orders under the American Convention: Emerging Issues in Intermediary Liability and Human Rights, p. 31. Pieejams: https://law.stanford.edu/wp-content/uploads/2017/09/The_Right-to-Be-Forgotten_-and-Blocking-Orders-under-the-American-Convention-Emerging-Issues-in-Intermediary-Liability-and-Human-Rights_Sep17-.pdf [aplūkots 29.12.2019.].

apstrādes nolūkus un līdzekļus. Viņš atzīmējis, ka apšaubā „vai tas ļautu panākt īstenībai atbilstošu direktīvas interpretāciju situācijā, kad apstrādes priekšmets sastāv no datnēm, kas ietver personas datus un citus datus nešķirotā, nediskriminējošā un nejaušā formā”⁶⁵¹, un, ka „Tiesai nebūtu jāpieņem interpretācija, kas par internetā publicētu personas datu apstrādes pārzini padarītu gandrīz ikvienu, kam pieder viedtālrunis, planšetdators vai portatīvais dators.”⁶⁵² Arī doktrīnā šāda pieeja nosaukta par pārāk formālu.⁶⁵³

Tomēr autore pievienojas uzskatam, ka šī pozīcija nebūtu uzskatāma par patiesībai atbilstošu. Proti, tā kā interneta meklētājprogrammas apstrādā principā visu tām internetā pieejamo informāciju, to uzturētāji nevar neapzināties, ka kāda daļa no šīs informācijas ir arī personas dati. Ja pieņemtu, ka tikai tāda persona, kas apzinās, ka tā apstrādā personas datus, uzskatāma par personas datu apstrādātāju, tas novestu pie situācijas, kurā tāds subjektīvs rādītājs, kā nolūks apstrādāt personas datus (šāds kritērijs nav ietverts nedz VDAR, nedz arī Datu aizsardzības direktīvā), noteiktu, vai persona uzskatāma par datu apstrādātāju, vai nē.⁶⁵⁴ Vēl jo vairāk, interneta starpnieki visticamāk izvairītos *uzzināt*, ka tie apstrādā personas datus, tādējādi izvairoties arī no pienākumiem un atbildības, kas paredzēti personas datu aizsardzību regulējošajos normatīvajos aktos. Papildus, šāds kritērijs, autoresprāt, ir ļoti neskaidrs un rada vairākus jautājumus. Piemēram, vai interneta meklētājprogrammas pakalpojumu sniedzējs, uzzinot, ka šī programma apstrādā datu subjekta datus, kļūst par personas datu apstrādātāju attiecībā tikai uz šīs personas datiem? Vai arī tai no šīs informācijas būtu jāsecina, ka tā apstrādā arī citu personu datus, tādējādi tā kļūst par personas datu apstrādātāju visiem caur interneta meklētājprogrammu pieejamajiem datiem?

Tāpat secināms, ka pat piekrītot augstākminētajam Ģenerālvokāta viedoklim, tiesību tikt aizmirstam attiecināšana uz interneta meklētājprogrammām vēl jo projām būtu iespējama. Brīdī, kad datu subjekts lūdz interneta meklētājprogrammas pakalpojumu sniedzēju nodrošināt tiesības tikt aizmirstam, šī pakalpojuma sniedzējs uzzina, ka tas apstrādā konkrētās personas datus. Līdz ar to, ar šī lūguma saņemšanas brīdi pakalpojumu sniedzējs zina, ka tas apstrādā personas datus, tādēļ tam kļūst saistošs arī ES datu aizsardzības regulējums.

Otrs iemesls, kādēļ EST argumentācija, par to, ka interneta meklētājprogrammu pakalpojumu sniedzēji būtu uzskatāmi par personas datu apstrādātājiem tiek kritizēta, ir apgalvojums, ka tie nekontrolē personas datu apstrādi, jo meklēšanas rezultātos personas dati tiek apstrādāti tikai tad, ja

⁶⁵¹ Ģenerālvokāta Nīlo Jēskinena 25.06.2013. secinājumi EST lietā C-131/12 Google Spain SL un Google Inc. pret Agencia Española de Protección de Datos (AEPD) un Mario Costeja González, 81. p.

⁶⁵² Ibid.

⁶⁵³ Tiesa secināja, ka uzņēmumam Google nebija pienākuma pārbaudīt meklēšanas rezultātos piedāvāto vietņu likumību. Sk.: Parīzes reģionālās apelācijas tiesas 19.03.2009. spriedums lietā SARL Publisson System v. SARL Google France.

⁶⁵⁴ Riordan J. The Liability of Internet Intermediaries. Oxford: Oxford University Press, 2016, p. 299.

šie personas dati ir iekļauti meklēšanas rezultātos attēlotajās interneta vietnēs.⁶⁵⁵ Tomēr arī šādai kritikai autore pilnībā nepiekrīt. Pirmkārt, interneta meklētājprogrammas kontrolē to, kā informācija, tostarp personas dati, tiek iegūta, indeksēta un pēc tam attēlota meklēšanas rezultātos. Vēl jo vairāk, to mēdz atzīt arī paši pakalpojumu sniedzēji, norādot, ka šī kontrole ir tik specifiska, ka tā uzskatāma par komercnoslēpumu. Tādēļ nevar teikt, ka meklētājprogrammas pakalpojumu sniedzējam nav nekādas kontroles pār personas datiem. Otrkārt, paši interneta meklētājprogrammu pakalpojumu sniedzēji, piemērojot tiesības tikt aizmirstam, kā arī izpildot citus tiem ar tiesu nolēmumiem uzliktos pienākumus ir demonstrējuši, ka tiem ir samērā liela kontrole pār personas datiem – tie ir spējīgi gan tos nesaistīt ar konkrētiem meklēšanas vaicājumiem⁶⁵⁶, gan aktīvi tos meklēt sevis radītajā indeksā⁶⁵⁷.

Tomēr jāatzīst, ka interneta meklētājprogrammu pakalpojumu sniedzēji, visticamāk, praktiski tomēr nav spējīgi ievērot visus pienākumus, kurus būtu jāievēro personas datu apstrādātājam jeb pārzinim.⁶⁵⁸ Piemēram, gan Datu aizsardzības direktīva⁶⁵⁹, gan VDAR⁶⁶⁰ paredz striktākus apstrādes noteikumus īpašām personas datu kategorijām, piemēram, datiem kas atklāj rases vai etnisko piederību, politiskos uzskatus, reliģisko vai filozofisko pārliecību un citiem.⁶⁶¹ Tāpat arī, lai bērnu personas datu apstrāde būtu tiesiska, konkrētos gadījumos jāsaņem vecāku atļauja šādai apstrādei.⁶⁶² Visticamāk, ka interneta meklētājprogrammas šobrīd vēl tehniski nav spējīgas nošķirt sensitīvus datus vai bērnu personas datus no citiem personas datiem. Tādējādi, tās arī nav spējīgas katrā šādu datu apstrādes gadījumā saņemt attiecīgo piekrišanu. Alternatīvi, pienākuma uzlikšana lūgt iegūt piekrišanu pilnīgi visu personas datu apstrādei, būtu nesamērīga ar sasniedzamo mērķi – panākt personu sensitīvo datu īpašu aizsardzību.

Sensitīvo datu apstrādes problemātika detalizētāk aplūkota tālāk šajā darbā⁶⁶³. Šobrīd vien norādāms, ka tiesu praksē šobrīd nostabilizējusies ideja, ka būtu neefektīvi sensitīvu personas datu

⁶⁵⁵ Riordan J. *The Liability of Internet Intermediaries*. Oxford: Oxford University Press, 2016, p. 298.

⁶⁵⁶ Google Spain tiesību tikt aizmirstam piemērošanas gadījumā. EST 13.05.2014. spriedums lietā C-131/12 Google Spain SL un Google Inc. pret Agencia Española de Protección de Datos (AEPD) un Mario Costeja González, 88. p.

⁶⁵⁷ Francijas Pirmās Instances Parīzes tiesas 6.11.2013. spriedums lietā RG 11/07970 Max Mosley c. Google Inc et Google France. Pieejams: <http://droitdu.net/2013/11/tgi-paris-17e-ch-6-novembre-2013-rg-1107970-max-mosley-c-”Google”-france-et-”Google”-inc/> [aplūkots 29.12.2019.].

⁶⁵⁸ Peguera M. *The Shaky Ground of the Right to be Delisted*. 18 *Vanderbilt Journal of Entertainment & Technology Law* 507, 2016, p. 539.

⁶⁵⁹ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 95/46/EK par personu aizsardzību attiecībā uz personas datu apstrādi un šādu datu brīvu apriti. Pieņemta 24.10.1995., 8. pants. [10.01.2020. red.].

⁶⁶⁰ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2016/679 par fizisku personu aizsardzību attiecībā uz personas datu apstrādi un šādu datu brīvu apriti un ar ko atceļ Direktīvu 95/46/EK. Pieņemta 27.04.2016., 9. pants. [22.12.2019. red.].

⁶⁶¹ EST 24.07.2019. spriedums lietā C-136/17 G. C., A. F., B. H., E. D. pret Commission nationale de l’informatique et des libertés (CNIL).

⁶⁶² Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2016/679 par fizisku personu aizsardzību attiecībā uz personas datu apstrādi un šādu datu brīvu apriti un ar ko atceļ Direktīvu 95/46/EK. Pieņemta 27.04.2016., 8. pants. [22.12.2019. red.].

⁶⁶³ Skatīt darba 6.5.nodaļu.

regulējumu pilnībā attiecināt uz interneta meklētājprogrammu pakalpojumu sniedzējiem.⁶⁶⁴ Ja to darītu, šie uzņēmumi nepārtraukti pārkāptu šo regulējumu, jo meklētājprogrammas arīdzan nepārtraukti apstrādā personu sensitīvos datus.⁶⁶⁵ Tajā pašā laikā, kad interneta meklētājprogrammas pakalpojumu sniedzējs saņem lūgumu *aizmirst* kāda konkrēta datu subjekta sensitīvos datus, uz to, kā personas datu apstrādātāju, var sākt attiecināt attiecīgo normatīvo regulējumu.

Tādējādi jāsecina, ka, lai gan interneta meklētājprogrammu pakalpojumu sniedzējs būtu uzskatāms par personas datu apstrādātāju jeb pārzini, tā specifikas dēļ uz to nevar tikt attiecināti tādi paši atbildības noteikumi, kā uz citiem pārziniem.

Tieši šīs interneta meklētājprogrammu specifikas dēļ arī VDAR 17. pantā garantētās tiesības uz dzēšanu jeb tiesības tikt aizmirstam praktiski interneta meklētājprogrammās darbojas atšķirīgi, nekā avota mājaslapās. Tādēļ autore argumentē, ka vārdu dzēšana un aizmiršana izmantošana šo tiesību apzīmēšanai tieši meklētājprogrammās ir maldinoša.

Tiesību tikt aizmirstam (*right to be forgotten*) satura apzīmēšanai lieto dažādus terminus, kā piemēram, tiesības uz aizmirstību (*right to oblivion*) un tiesības uz dzēšanu (*right to erasure*).⁶⁶⁶ Arī VDAR teksts skaidrību nevieš, jo tās 17. panta nosaukumā ietvertas gan tiesības tikt aizmirstam, gan tiesības uz dzēšanu.⁶⁶⁷ Daudzi autori apgalvojuši, ka tieši neprecīzā un neveiksmīgi izvēlēta nosaukuma dēļ tiesības tikt aizmirstam interneta meklētājprogrammās izraisījušas tik lielu ažiotažu.⁶⁶⁸

Tiesības tikt aizmirstam (*right to be forgotten*) ir termins, kuru izmanto visbiežāk. Tas apzīmē indivīda tiesības kontrolēt un nodrošināt savu personas datu, kas atrodas trešās personas rokās, dzēšanu, parasti saistībā ar to, ka šie dati ir novecojuši vai arī vairs nav nepieciešami mērķa sasniegšanai, kura dēļ šie dati nodoti trešajai personai, tādējādi pārkāpjot indivīda tiesības uz privātumu. Kopš *Google Spain* sprieduma šo terminu izmanto, lai apzīmētu tiesības noteikt, kādus personas datus par datu subjektu drīkst attēlot interneta meklētājprogrammā. To, ka šo tiesību nosaukums ir neprecīzs iespējams saprast jau aplūkojot tā vispārpieņemto nozīmi. Šķiet, ka būtu

⁶⁶⁴ EST 24.07.2019. spriedums lietā C-136/17 G. C., A. F., B. H., E. D. pret Commission nationale de l'informatique et des libertés (CNIL).

⁶⁶⁵ Anglijas un Velsas Augstākās tiesas 18.01.2018. spriedums lietā NT1 v. Google LLC un NT2 v. Google LLC, 104. p. Pieejams: <http://www.bailii.org/ew/cases/EWHC/QB/2018/67.html> [aplūkots 04.01.2020.].

⁶⁶⁶ Tamò A., George D. Oblivion, Erasure and Forgetting in the Digital Age. Pieejams: <http://www.jipitec.eu/issues/jipitec-5-2-2014/3997> [aplūkots 01.04.2019.].

⁶⁶⁷ Don't be blinded by the light: the 'right to be forgotten' clarified. Pieejams: <http://www.neurope.eu/article/dont-be-blinded-light-right-be-forgotten-clarified> [aplūkots 01.04.2019.].

⁶⁶⁸ Floridi L. On Personal Data, Forgiveness, and The Right to Be Forgotten, 25:50. Pieejams: <https://www.youtube.com/watch?v=JVTu-OSfvzQ> [aplūkots 10.01.2020.]; Tiberi G. The "right to be forgotten" as the right to remove inconvenient journalism? An Italian perspective on the balancing between the right to be forgotten and the freedom of expression, p. 2. Pieejams: <https://blogdroiteuropeen.files.wordpress.com/2017/05/article-giulia-26-mai-final.pdf> [aplūkots 04.01.2020.].

grūti kādu piespiest kaut ko aizmirst.⁶⁶⁹ Tomēr šis nosaukums ir ļoti skanīgs, tādēļ guvis plašu atpazīstamību.⁶⁷⁰

Kā atzīmēts iepriekš, tiesības uz aizmirstību vēsturiski tikušas izmantotas, lai novērstu smagus, lielākoties kriminālsodus izcietušo personu, privātuma un goda un cieņas aizskārumus.⁶⁷¹ Tās nozīmē, kad brīdī, kad ziņas vairs nenes pienesumu diskusijām sabiedrībā, bet kaitē pašai personai, kā, piemēram, ziņas par cietumsoda izciešanu pirms vairākiem desmitiem gadu, šai personai ir tiesības prasīt, lai informācija vairs nenonāktu sabiedrībā.⁶⁷² Tātad šīs tiesības vairāk saistāmas ar goda un cieņas aizsardzību, nekā ar personas datu aizsardzību.

Tiesības uz dzēšanu, savukārt, ir neatņemams personas datu aizsardzības aspekts. Tās tieši attiecināmas uz datu apstrādātāja pienākumu dzēst datus pēc datu subjekta pieprasījuma.⁶⁷³ No vienas puses šis apzīmējums tiesībām tikt aizmirstam interneta meklētājprogrammās būtu vēlamāks, jo neietver sevī tēlainus apzīmējumus. No otras puses – tā neprecizitātes dēļ, tas varētu radīt vēl lielāku apjukumu.

Šajā kontekstā jānorāda, ka tiesību tikt aizmirstam interneta meklētājprogrammās gadījumā, informācija netiek pilnībā dzēsta. Piemērojot šīs tiesības hipersaite jeb adrese, kas satur personas datus, interneta meklētājprogrammas indeksā vairs netiek sasaistīta ar attiecīgās personas vārdu. Tādējādi konkrētā mājaslapa vairs netiek attēlota meklēšanas, kas veikta izmantojot personas vārdu, rezultātos.⁶⁷⁴ Tiesības tikt aizmirstam interneta meklētājprogrammā nenozīmē, ka kāds vārds vai informācija izdevējam iepriekš vai vienlaicīgi ir bijis jāizdzēš no mājaslapas, kurā tā tikusi publicēta.⁶⁷⁵ Tāpat šo informāciju iespējams atrast ar tās pašas interneta meklētājprogrammas palīdzību, izmantojot citus atslēgas vārdus.⁶⁷⁶

⁶⁶⁹ Riordan J. *The Liability of Internet Intermediaries*. Oxford: Oxford University Press, 2016, p. 326.

⁶⁷⁰ Brock G. *The Right to be Forgotten: Privacy and the Media in the Digital Age*. London, New York: I.B.Tauris & Co. Ltd, 2016, p. 1.

⁶⁷¹ Bernal P. *A Right to Delete*. *European Journal of Law and Technology*, 2011, No. 2, p. 2.

⁶⁷² Tamò A., George D. *Oblivion, Erasure and Forgetting in the Digital Age*. Pieejams: <http://www.jipitec.eu/issues/jipitec-5-2-2014/3997> [aplūkots 01.04.2019.].

⁶⁷³ Ambrose M. L., Ausloos J. *The Right to Be Forgotten Across the Pond*. *Journal of Information Policy*, 2012, Vol. 3, p. 9.

⁶⁷⁴ Sk. piemēram, *Access Now Position Paper: Understanding the “Right To Be Forgotten” Globally*. Pieejams: <https://www.accessnow.org/cms/assets/uploads/2016/09/Access-Not-paper-the-Right-to-be-forgotten.pdf> [aplūkots 01.03.2017.].

⁶⁷⁵ EST 13.05.2014. spriedums lietā C-131/12 *Google Spain SL un Google Inc. pret Agencia Española de Protección de Datos (AEPD) un Mario Costeja González*, 82. p.

⁶⁷⁶ Banerji S., Dutt S., Hallwass E., Limpives Y., Morachimo M., Taskova M., Gimelstein S., Seppinni S., Keller D., Moncau L.M. *The “Right to Be Forgotten” and Blocking Orders under the American Convention: Emerging Issues in Intermediary Liability and Human Rights*, p. 31. Pieejams: https://law.stanford.edu/wp-content/uploads/2017/09/The-Right-to-Be-Forgotten-and-Blocking-Orders-under-the-American-Convention-Emerging-Issues-in-Intermediary-Liability-and-Human-Rights_Sep17-.pdf [aplūkots 29.12.2019.]; Perotti E. *WAN-IFRA Report on Right to be Forgotten: the myths, the facts and the future*. Pieejams: <http://blog.wan-ifra.org/2016/04/15/wan-ifra-report-on-right-to-be-forgotten-the-myths-the-facts-and-the-future> [aplūkots 10.01.2020.]; Dulong de Rosnay M., Guadamuz A. *Memory Hole or Right to Delist? Implications of the Right to Be Forgotten for Web Archiving*. Pieejams: <https://ssrn.com/abstract=3107565> [aplūkots 29.12.2019.].

Tādējādi, izmantotie termini – dzēšana un aizmiršana – radījuši priekšstatu, ka tiesības tikt aizmirstam interneta meklētājprogrammās nozīmē visaptverošu cenzūru, kaut arī patiesībā tās nozīmē tikai konkrētas informācijas nesaistīšanu ar datu subjekta vārdu meklēšanas rezultātos.⁶⁷⁷

Tiesību tikt aizmirstam interneta meklētājprogrammās apzīmēšanai atrodamas arī vairākas alternatīvas. Angļu valodā šīs tiesības reizēm tiek dēvētas par *right to delist*.⁶⁷⁸ Arī Francijas Augstākā tiesa vienā no jaunākajiem lūgumiem pēc prejudiciālā nolēmuma EST, tiesības tikt aizmirstam dēvējusi par tiesībām uz atindeksāciju.⁶⁷⁹ Šādu terminu izmanto arī Kanādas Privātuma komisārs apzīmējot līdzīgas tiesības šīs valsts kontekstā.⁶⁸⁰ Jāatzīmē, ka arī šāds apzīmējums nav visai veiksmīgs, jo nepareizi liecina par informācijas dzēšanu vai izņemšanu no interneta meklētājprogrammu indeksa.

Itālijas Datu aizsardzības aģentūra piedāvājusi alternatīvus nosaukumus – tiesības netikt atrastam un tiesības netikt redzētam.⁶⁸¹ Vēl izskanējusi ideja šīs tiesības dēvēt par tiesībām netikt atrastam meklētājā⁶⁸² vai par tiesībām netikt atrastam ar *Google* palīdzību⁶⁸³. Taču autoresprāt visveiksmīgākais nosaukums atrodams 2019. gada septembrī pieņemtajos EST spriedumos par dažādiem tiesību tikt aizmirstam interneta meklētājprogrammās aspektiem – tiesības uz atsaistīšanu.⁶⁸⁴ Tas ir precīzs, jo atspoguļo procesu, kas notiek, piemērojot šīs tiesības. Tāpat tas ir gana skanīgs un saprotams arī personām bez juridiskās izglītības.

Līdz ar to jāsecina, ka ar tiesībām tikt aizmirstam dažādos avotos apzīmē gan tiesības uz dzēšanu vispārīgi, gan tieši *Google Spain* spriedumā norādītās personas tiesības saistībā tieši ar interneta meklētājprogrammām. Kā analizēts iepriekš, otrajā gadījumā, patiesībā, nekā dzēsts netiek – personas dati vairs tikai netiek savienoti ar datu subjekta vārdu meklēšanas rezultātos.

Autores ieskatā tiesības tikt aizmirstam interneta meklētājprogrammās visprecīzāk būtu dēvēt par tiesībām uz atsaistīšanu, jo tieši tas ir process, ko veic interneta meklētājprogrammas. Tās vairs

⁶⁷⁷ Neville A. Is It a Human Right to Be Forgotten: Conceptualizing the World View. *Santa Clara Journal of International Law*, 2017, Vol. 15, Issue 2, p. 170–171; Keller D. Europe's Right to be Forgotten in Latin America. In: *Towards an Internet Free of Censorship II Perspectives in Latin America*. Universidad de Palermo, 2017, p. 153; Tiberi G. The “right to be forgotten” as the right to remove inconvenient journalism? An Italian perspective on the balancing between the right to be forgotten and the freedom of expression, p. 5. Pieejams: <https://blogdroiteuropeen.files.wordpress.com/2017/05/article-giulia-26-mai-final.pdf> [aplūkots 04.01.2020.].

⁶⁷⁸ Sk. piemēram, Ausloos J., Kuczerawy a. From Notice-and-Takedown to Notice-and-Delist: Implementing the Google Spain Ruling. *Colorado Technology Law Journal*, 2016, Vol. 14 (2), p. 224.; Keller D. Europe's Right to be Forgotten in Latin America. In: *Towards an Internet Free of Censorship II Perspectives in Latin America*. Universidad de Palermo, 2017, p. 153.

⁶⁷⁹ EST 24.07.2019. spriedums lietā C-136/17 G. C., A. F., B. H., E. D. pret Commission nationale de l'informatique et des libertés (CNIL).

⁶⁸⁰ Draft OPC Position on Online Reputation. Pieejams: https://www.priv.gc.ca/en/about-the-opc/what-we-do/consultations/consultation-on-online-reputation/pos_or_201801/ [aplūkots 10.01.2020.].

⁶⁸¹ Italian Data Protection Authority, Decision Oblivion Rights. Pieejams: <http://www.garanteprivacy.it/web/guest/home/docweb/-/docweb-display/docweb/1336892> [aplūkots 01.03.2017.].

⁶⁸² Latvijas Republikas Augstākās tiesas biļetens, 2016, Nr. 13, 19. lpp. Pieejams: http://at.gov.lv/files/uploads/files/docs/ATBiletens_nr13.pdf [aplūkots 10.01.2020.].

⁶⁸³ Brock G. *The Right to be Forgotten: Privacy and the Media in the Digital Age*. London, New York: I.B.Tauris & Co. Ltd, 2016, p. 15.

⁶⁸⁴ EST 24.07.2019. spriedums lietā C-136/17 G. C., A. F., B. H., E. D. pret Commission nationale de l'informatique et des libertés (CNIL); EST 24.09.2019. spriedums lietā C-507/17 Google LLC pret Commission nationale de l'informatique et des libertés (CNIL).

nesaista personas vārdu ar konkrētiem meklēšanas rezultātiem. Taču jāņem vērā gan VDAR formulējums, gan tas, ka apzīmējums *tiesības tikt aizmirstam* jau tiek ļoti plaši izmantots. Tādēļ būtu pieņemams turpināt šīs tiesības apzīmēt arī ar līdzšinējo apzīmējumu – tiesības tikt aizmirstam.

Tomēr, skaidrības labad, autore ieteiktu šī gadījuma apzīmēšanai šo terminu papildināt ar precizējumu un dēvēt par tiesībām tikt aizmirstam interneta meklētājprogrammās. Tas vienlaikus ļautu izmantot terminu, kas pazīstams tā lietotājiem, tai pat laikā nošķirot to no gadījumiem, kad personas dati tiešām tiek dzēsti. Savukārt, personas tiesības lūgt dzēst savus personas datus (piemēram, dzēst attēlu no *Instagram* sociālā tīkla) tad arī būtu saucamas par personas tiesībām dzēst datus vai tiesībām tikt aizmirstam.

4.2. Tiesību tikt aizmirstam efektivitāte

Liela daļa akademiķu atzīst draudus, kurus internets rada tiesībām uz privāto dzīvi un datu aizsardzībai, taču uzskata, ka tiesības tikt aizmirstam tādā formā, kādā tās nostiprinātas *Google Spain* spriedumā nepiedāvā efektīvu situācijas risinājumu un tādēļ ir nepiemērots līdzeklis šo draudu mazināšanai.⁶⁸⁵

Pirmkārt, piemērojot tiesības tikt aizmirstam, informācija netiek dzēsta no avota mājaslapas, kas šo informāciju padara publiski pieejamu arī pēc tam, kad piemērotas tiesības tikt aizmirstam interneta meklētājprogrammās.⁶⁸⁶ Citiem vārdiem sakot, tiek kritizēts tas, ka šobrīd tiesības tikt aizmirstam nozīmē nevis personas datu dzēšanu, bet gan to piekļuves apgrūtināšanu.⁶⁸⁷

Otrkārt, viena un tā pati informācija var tikt pārpublicēta no vienas interneta vietnes citā bezgalīgi daudz reižu. Tādējādi datu subjekta pieprasījums *aizmirst* vienu interneta vietni, kurā pieejami tā personas dati, neaizsargās šīs personas privāto dzīvi, jo dati ir pieejami citā interneta vietnē.⁶⁸⁸ To atzinusi arī EST *Google Spain* spriedumā norādot, ka „datu subjektu pilnīga un efektīva aizsardzība var tikt nodrošināta vienīgi, ja šīs personas var vispirms vai paralēli panākt, lai mājaslapu izdevēji izdzēstu informāciju, kas uz tām attiecas”⁶⁸⁹.

Apkopojot varētu argumentēt, ka tiesības tikt aizmirstam nav piemērotas personas datu un privātās dzīves aizsardzībai, jo ar to palīdzību informācija netiek pilnībā dzēsta no interneta.

⁶⁸⁵ Zittrain J. Don't Force Google to 'Forget'. Pieejams: <https://www.nytimes.com/2014/05/15/opinion/dont-force-google-to-forget.html> [aplūkots 10.01.2020.].

⁶⁸⁶ Fomperosa Rivero Á. European Union Law Working Papers No. 19. Right to Be Forgotten in the European Court of Justice Google Spain Case: The Right Balance of Privacy Rights, Procedure, and Extraterritoriality, p. 26. Pieejams: https://www-cdn.law.stanford.edu/wp-content/uploads/2017/02/fomperosa_eulawwp19.pdf [aplūkots 18.03.2018.].

⁶⁸⁷ Renner N. A loophole in the Right to Be Forgotten. Pieejams: https://www.cjr.org/tow_center/loophole_google_right_forgotten.php [aplūkots 10.01.2020.].

⁶⁸⁸ Anglijas un Velsas Augstākās tiesas 15.01.2015. spriedums lietā MAX MOSLEY v. GOOGLE INC, GOOGLE UK LIMITED, 4. p. Pieejams: <http://www.bailii.org/ew/cases/EWHC/QB/2015/59.html> [aplūkots 04.01.2020.].

⁶⁸⁹ EST 13.05.2014. spriedums lietā C-131/12 Google Spain SL un Google Inc. pret Agencia Española de Protección de Datos (AEPD) un Mario Costeja González, 84. p.

Tomēr autore vēlas norādīt arī pretējās puses argumentus, kas uzskatāmi par pārākiem.

Sākotnēji jāatzīmē, ka nevienas institūcijas izpratnē par piemērotu līdzekli tiek atzīti tikai tādi ierobežojumi, ar kuru palīdzību tiek pilnībā sasniegts leģitīmais mērķis. Pati EST jau *Google Spain* spriedumā norādījusi, ka viens no iemesliem, kādēļ personām nepieciešamas tiesības tikt aizmirstam ir, jo caur interneta meklētājprogrammu visaptveroša informācija, pie kuras citādāk būtu grūti piekļūt, kļuvusi ļoti pieejama.⁶⁹⁰ Tādējādi, pati EST jau norādījusi, ka ar tiesībām tikt aizmirstam tā cenšas apgrūtināt informācijas pieejamību, nevis to pilnībā izdzēst no interneta.

Spriedumā lietā *UPC Telekabel Wien* EST analizēja rīkojuma, kas adresēts interneta pieslēguma nodrošinātajam, un, kurā tam ir aizliegts piešķirt saviem klientiem piekļuvi autortiesības pārkāpjošai interneta vietnei, atbilstību pamattiesībām. Šajā spriedumā EST atzina, ka ierobežojums, kura „sekas ir tādas, ka tiek novērsta vai vismaz padarīta grūti realizējama neatļauta iepazīšanās ar aizsargātajiem objektiem un interneta lietotāji [...] tiek nopietni atturēti iepazīties ar šiem objektiem, kas nodoti to rīcībā, pārkāpjot minētās pamattiesības” ir saderīgs ar Hartu.⁶⁹¹

Arī ECT ir skatījusi līdzīgus jautājumus un norādījusi, ka arī vispārpieejamas informācijas papildus izplatīšana var tikt uzskatīta par iejaukšanos privātajā dzīvē. Citiem vārdiem, pat ja nav iespējams informāciju izņemt no publiskās telpas pavisam, tās papildu izplatīšanas ierobežošana arī var būt piemērots līdzeklis personas privātās dzīves aizsardzībai.

Tā lietā *Alexey Ovchinnikov v. Russia* tiesa atzīmēja, ka sabiedrībai zināmas informācijas turpmākas izplatīšanas ierobežojums noteiktos apstākļos var būt tiesisks, piemēram, ja tas darīts ar mērķi pārtraukt personas privātās dzīves detaļu izplatīšanu.⁶⁹² Tiesa norādīja, ka šie noteiktie apstākļi ir saistāmi ar to, vai informācija ir nepieciešama diskusijām sabiedrībā.⁶⁹³ Konkrētajā lietā tiesa nolēma, ka sabiedrībai nav svarīga informācija par konfliktu starp nepilngadīgām personām, no kurām viena bija policijas amatpersonas mazdēls.

Citā lietā pret Somiju ECT izskatīja lietu par laikraksta, tā redaktora un žurnālistu sodīšanu par rakstu publicēšanu saistībā ar Somijas parlamenta deputāti un viņas vīru. Arī šajā gadījumā tiesa norādīja, ka ir nozīme tam, vai informācija tiek izplatīta vietējos laikrakstos, vai visā valstī populārā laikrakstā.⁶⁹⁴ Šajā lietā gan tiesa saskatīja sabiedrības interesi saņemt informāciju, kas nebija nepatiesa vai pārspīlēta.

Arī dažādu valstu tiesas ir norādījušas, ka cilvēktiesību ierobežojuma nepieciešamība un piemērotība, kas jāņem vērā nosakot ierobežojuma tiesiskumu, nenozīmē to, ka ierobežojumam

⁶⁹⁰ EST 13.05.2014. spriedums lietā C-131/12 *Google Spain SL un Google Inc. pret Agencia Española de Protección de Datos (AEPD) un Mario Costeja González*, 80. p.

⁶⁹¹ *Ibid.* 63. p.; EST 24.09.2019. spriedums lietā C-507/17 *Google LLC pret Commission nationale de l'informatique et des libertés (CNIL)*, 70. p.

⁶⁹² ECT 16.12.2010. spriedums lietā *Aleksey Ovchinnikov v. Russia* (iesnieguma Nr. 24061/04), 50. p.

⁶⁹³ *Ibid.*

⁶⁹⁴ ECT 16.11.2004. spriedums lietā *Karhuvaara and Iltalehti v. Finland* (iesnieguma Nr. 53678/00), 47. p.

pilnīgi jāatrisina konkrētā sabiedriskā vajadzība. Pietiek ar to, ka ierobežojums un sasniedzamais mērķis ir racionāli saistīti.⁶⁹⁵

Tādējādi no iepriekš aplūkotās tiesu prakses iespējams secināt, ka ierobežojumam, kas saistīts ar personas tiesību aizskarošu informāciju, nav jāpanāk informācijas pilnīga nepieejamība sabiedrībai. Tādējādi, ierobežojums var būt piemērots mērķa sasniegšanai arī tad, ja ar to iespējams vien ierobežot informācijas izplatību.

Arī ASV tiesību sistēmā ir pazīstama līdzīga doktrīna. 1989. gadā ASV Augstākā tiesa taisīja spriedumu lietā *United States Department of Justice v. Reporters Committee for Freedom of the Press*⁶⁹⁶, kurā analizēja tā saukto praktisko nepieejamību (*practical obscurity*)⁶⁹⁷. Galvenais strīds tajā bija par to, vai ASV Informācijas brīvības likums (*Freedom of Information Act*, pazīstams arī ar abreviatūru *FOIA*) paredz žurnālistu tiesības piekļūt protokolam par personas iepriekšējiem arestiem un kriminālvajāšanu (*Record of Arrest and Prosecution sheet*).

Augstākā tiesa savā spriedumā norādīja, ka informācija var būt uzskatāma par privātu tad, ja ir paredzēts, ka to izmantos konkrēta persona, personu grupa vai šķira, citiem vārdiem sakot, tā nav brīvi pieejama sabiedrībai. Līdzīgi kā EST, arī ASV Augstākā tiesa saskatīja atšķirību starp atsevišķu informācijas vienību, šajā gadījumā protokola daļu, un visaptverošas informācijas - visa protokola kopumā - atklāšanu sabiedrībai. Tā norādīja, ka protokols, saskaņā ar federālo un štatu tiesību aktiem, ir zināms tikai atsevišķai personu grupai – valsts iestādēm – tādēļ var tikt uzskatīts, ka tā ir privāta informācija. Interesanti, ka arī ASV augstākā tiesa izmantojusi EST līdzīgu terminoloģiju: „vienkāršajam pilsonim noteikti ir tiesības cerēt, ka viņa kriminālās pagātnes aspekti, kas pilnīgi aizmirsti uzskatāmi par privātu informāciju”⁶⁹⁸. Apkopojot, tiesa nolēma, ka tiesības uz privātumu tiek aizsargātas arī tad, ja informācija ir grūti pieejama vai uztverama.⁶⁹⁹ Augstākā tiesa nav būtiski mainījusi savu praksi šajā jautājumā.⁷⁰⁰

Arī Kanādas tiesa norādījusi, ka informācijas pārpublicēšana tādā veidā, ka tā pēc šīs pārpublicēšanas pieejama plašākai sabiedrībai, var radīt privātuma pārkāpumu.⁷⁰¹

⁶⁹⁵ Necessary and Proportionate: International Principles on the Application of Human Rights Law to Communications Surveillance, p. 21. Pieejams: <http://www.ohchr.org/Documents/Issues/Privacy/ElectronicFrontierFoundation.pdf> [aplūkots 18.03.2018.].

⁶⁹⁶ ASV Augstākās tiesas 22.03.1989. spriedums lietā *Department of Justice v. Reporters Committee*. Pieejams: <https://supreme.justia.com/cases/federal/us/489/749/case.html> [aplūkots 04.01.2020.].

⁶⁹⁷ Goodman E.P. Practical Obscurity and The Right to Be Forgotten: “Pretty Much” Privacy is Enough. Pieejams: <https://medium.com/@ellgood/practical-obscurity-and-the-right-to-be-forgotten-pretty-much-privacy-is-enough-c321bdaffa08> [aplūkots 01.01.2020.].

⁶⁹⁸ ASV Augstākās tiesas 22.03.1989. spriedums lietā *Department of Justice v. Reporters Committee*. Pieejams: <https://supreme.justia.com/cases/federal/us/489/749/case.html> [aplūkots 04.01.2020.].

⁶⁹⁹ Ibid.

⁷⁰⁰ Balt U. A history of practical obscurity: clarifying and contemplating the twentieth century roots of a digital age concept of privacy. *Journal of Media Law and Ethics*, 2017, 4, p. 5.

⁷⁰¹ Tétrault M. PIPEDA's Global Extra-territorial Jurisdiction: *A.T. v. Globe24h.com*. Pieejams: <https://www.lexology.com/library/detail.aspx?g=d74585f3-8961-4387-a2ac-9c5fc2a02b48> [aplūkots 10.01.2020.].

Tādējādi, apkopojot gan Eiropas tiesu praksi, gan salīdzinot to ar citu valstu pieredzi, secināms, ka tiesību aizsardzības līdzekļi var uzskatīt par piemērotu leģitīmā mērķa sasniegšanai arī tad, ja tas tikai daļēji spējīgs to sasniegt. Attiecinot to uz darbā aplūkoto situāciju tas nozīmē, ka tas vien, ka ar tiesību tikt aizmirstam interneta meklētājprogrammās palīdzību personas dati netiek pilnībā dzēsti no interneta, nevar tikt uzskatīts par iemeslu apgalvojumam, ka šīs tiesības nav piemērots līdzeklis personas datu aizsardzībai un tiesību uz privātās dzīves aizsardzībai internetā.

Tomēr Konvencijas 1. pants uzliek pienākumu valstīm nodrošināt Konvencijā garantēto tiesību aizsardzību. 13. pants noteic, ka ikvienam, kura Konvencijā garantētās tiesības ir pārkāptas, ir tiesības uz efektīvu savu tiesību aizsardzību no valsts institūciju puses.⁷⁰² Tādēļ izvēlētais līdzeklis mērķa sasniegšanai nedrīkst būt pilnīgi neefektīvs. Lai secinātu, vai tiesības tikt aizmirstam interneta meklētājprogrammās patiesi ir piemērots līdzeklis to leģitīmā mērķa sasniegšanai, jāanalizē arī šī tiesību aizsardzības mehānisma efektivitāte.

Tieši saistībā ar tiesībām uz privāto dzīvi, valstīm var būt pozitīvs pienākums aizsargāt šīs tiesības, tostarp, izstrādājot normatīvo regulējumu, kas aizsargātu personu no citas personas iejaukšanās tās privātajā dzīvē.⁷⁰³ Tomēr, regulējot attiecības starp privātpersonām, valstīm ir plaša rīcības brīvība.⁷⁰⁴ Ja runa ir par tiesību aizsardzības līdzekļiem pret citu privātpersonu nodarījumiem privātās dzīves kontekstā, ECT skata lietu 8. panta kontekstā.⁷⁰⁵ Tas ir, ja personai nav pieejams tiesību aizsardzības līdzeklis pret tās privātās informācijas prettiesisku publicēšanu, var tikt konstatēts tiesību uz privāto dzīvi pārkāpums.⁷⁰⁶

Tiesību aizsardzības līdzeklim ir jābūt efektīvam gan teorētiski, gan praktiski. Ar tā palīdzību personai jāspēj saņemt lēmums pēc būtības par konkrēto sūdzību, kā arī jāspēj labot vai atlīdzināt radītais kaitējums.⁷⁰⁷ ECT personas tiesību aizsardzības mehānismu efektivitāti tiesību uz privāto dzīvi kontekstā lielākoties vērtējusi saistībā ar procesuālo efektivitāti, tas ir, vai personai bija faktiskas iespējas sūdzēties par savu tiesību pārkāpumu⁷⁰⁸, vai normatīvie akti kriminalizēja konkrēto pārkāpumu⁷⁰⁹ un citos līdzīgus gadījumos.⁷¹⁰

Tiesību uz atsaistīšanu gadījumā secināms, ka šīs tiesības ir nostiprinātas normatīvajos aktos. Tāpat šīs tiesības dod iespēju personai labot tai nodarītā kaitējuma sekas. Kā norādījusi arī EST,

⁷⁰² Eiropas Cilvēktiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencija. Parakstīts Romā 04.11.1950., 13. pants. [29.12.2019. red.].

⁷⁰³ ECT 10.04.2007. spriedums lietā Evans v. the United Kingdom (iesnieguma Nr. 6339/05), 43. p.

⁷⁰⁴ ECT 12.11.2013. spriedums lietā Söderman v. Sweden (iesnieguma Nr. 5786/08), 79. p.

⁷⁰⁵ Ibid. 57. p.

⁷⁰⁶ ECT 21.02.2002. spriedums lietā Schüssel v. Austria (iesnieguma Nr. 42409/98) 2. p.

⁷⁰⁷ Recommendation Rec(2004)6 of the Committee of Ministers of Council of Europe on the improvement of domestic remedies, p.1. Pieņemts 12.05.2004. Pieejams: https://search.coe.int/cm/Pages/result_details.aspx?ObjectId=09000016805dd18e [aplūkots 01.04.2019.].

⁷⁰⁸ ECT 02.12.2008. spriedums lietā K.U. v. Finland (iesnieguma Nr. 2872/02).

⁷⁰⁹ Piemēram: ECT 26.03.1985. spriedums lietā X and Y v. the Netherlands (iesnieguma Nr. 8978/80).

⁷¹⁰ Guide on Article 8 of the European Convention on Human Rights: Right to respect for private and family life, 8., 9. p. Pieejams: https://www.echr.coe.int/Documents/Guide_Art_8_ENG.pdf [aplūkots 18.03.2018.].

personas datu apstrāde interneta meklētājprogrammās, sasaistot tos ar datu subjekta vārdu, potenciāli var radīt būtiskāku šīs personas tiesību aizskārumu, nekā šo datu apstrāde avota mājaslapās.⁷¹¹ Izmantojot tiesības tikt aizmirstam interneta meklētājprogrammās, persona var panākt šo savu tiesību aizsardzību. Arī ECT vairākos spriedumos ir norādījusi uz šīm tiesībām, kā uz iespējamu tiesību aizsardzības līdzekli.⁷¹² Jāatzīmē gan, ka tiesa šajos spriedumos nav analizējusi tiesību uz atsaistīšanu efektivitāti, bet gan norādījusi, ka tai nav informācijas, ka iesniedzēji būtu ar to palīdzību centušies mazināt informācijas, kas pieejama caur interneta meklētājprogrammu, kaitīgo ietekmi.

Līdzīgas atziņas par regulējuma efektivitāti atrodamas arī doktrīnā. Tiek norādīts, ka ierobežojuma efektivitāte nav atkarīga no tā, vai ierobežojumu ir pilnīgi neiespējami apiet.⁷¹³ Ierobežojumiem jābūt tādiem, lai padarītu kādu darbību daudz grūtāk izdarāmu tādā veidā *paaugstinot cenu, ko nākas par to maksāt.*⁷¹⁴ Saistībā ar informācijas pieejamību norādīts, ka pietiktu ar informācijas pieejamības ierobežošanu, lai pārtrauktu kaitējošās informācijas konstantu atkalparādīšanos publiskajā telpā.⁷¹⁵

Tādējādi secināms, ka interneta meklētājprogrammas pakalpojumu sniedzējam, kā personas datu apstrādātājam jeb pārzinim noteiktās situācijās ir pienākums nodrošināt tiesības tikt aizmirstam interneta meklētājprogrammās jeb tiesības uz atsaistīšanu. Kaut arī šīs tiesības nenozīmē personas datu dzēšanu, bet gan to nesaistīšanu ar datu subjekta vārdu, tās var tikt uzskatītas par piemērotu līdzekli personas datu aizsardzībai. Tā kā lielākais apdraudējums datu subjektam rodas no tā, ka tā vārds meklētājprogrammas meklēšanas rezultātos tiek savienots ar citiem datu subjekta datiem, panākot, ka šī sasaiste nenotiek, tiek nodrošināta arī šī subjekta datu aizsardzība. Tādējādi tiek efektīvi aizsargātas personu tiesības uz privāto dzīvi un datu aizsardzību, vienlaikus būtiski neierobežojot citu personu tiesības uz izteiksmes brīvību.

Tomēr, lai atzītu izteiksmes brīvības ierobežojumu, ko rada tiesības uz atsaistīšanu, par tiesisku, jāaplūko arī citi mehānismi, ar kuru palīdzību potenciāli būtu iespējams aizsargāt datu subjekta tiesības vienlīdz efektīvi. Ja kāds no šiem mehānismiem ir vienlīdz efektīvs vai efektīvāks un tiesības uz izteiksmes brīvību mazāk ierobežojošs, tiesības tikt aizmirstam interneta meklētājprogrammās nav uzskatāms par samērīgu izteiksmes brīvības ierobežojumu.

⁷¹¹ EST 13.05.2014. spriedums lietā C-131/12 Google Spain SL un Google Inc. pret Agencia Española de Protección de Datos (AEPD) un Mario Costeja González.

⁷¹² ECT 19.10.2017. spriedums lietā Fuchsman v. Germany (iesnieguma Nr. 71233/13); ECT 28.06.2018. spriedums lietā M.L. and W.W. v. Germany (iesniegumu Nr. 60798/10 un 65599/10).

⁷¹³ Sk. piemēram: Mayer-Schönberger V. Delete: The Virtue of Forgetting in the Digital Age. Princeton: Princeton University Press, 2011, revised ed. edition, p. 191.

⁷¹⁴ Alsenoy B., Koekkoek M. Internet and jurisdiction after Google Spain: the extra-territorial reach of the EU's "Right to be forgotten", p. 25. Pieejams: https://ghum.kuleuven.be/ggs/publications/working_papers/2015/152vanalsenoykoekkoek [aplūkots 10.01.2020.].

⁷¹⁵ Ambrose M.L. Digital Oblivion: The Right to be Forgotten in the Internet Age, p. 75. Pieejams: https://scholar.colorado.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1002&context=atlas_gradetds [aplūkots 04.01.2020.].

5. SAMĒRĪGUMS: TIESĪBAS TIKT AIZMIRSTAM KĀ SAUDZĪGĀKAIS LĪDZEKLIS PERSONAS DATU AIZSARDZĪBAI

Aplūkojot iepriekš analizēto cilvēktiesību testu, secināms, ka tiesību uz izteiksmes brīvību ierobežojums var būt tiesisks tikai tad, ja nepastāv citi līdzekļi, kuri būtu tikpat iedarbīgi, un, kurus izvēloties, cilvēktiesības tiktu ierobežotas mazāk.⁷¹⁶ Lai to noskaidrotu, nepieciešams atbildēt uz trim jautājumiem:

- 1) Vai pastāv citi piemēroti līdzekļi mērķa sasniegšanai?
- 2) Vai šie citi līdzekļi mazāk ierobežo konkrētās tiesības?
- 3) Vai citi līdzekļi ir tik pat efektīvi mērķa sasniegšanai?⁷¹⁷

Attiecībā uz interneta starpniekiem, tostarp, interneta meklētājprogrammām, vismazāk ierobežojošais līdzeklis būtu tāds, kas ierobežotu pieeju pēc iespējas mazākam daudzumam satura, tajā pašā laikā sniedzot pietiekamu tiesību aizsardzības līmeni.⁷¹⁸

Hārvardas Universitātes Starptautisko tiesību profesors Džonatans Zitrains (*Jonathan L. Zittrain*) nodēvējis tiesības tikt aizmirstam par sliktu risinājumu reālai problēmai.⁷¹⁹ Arī Ģenerāladvokāts Jēskinens *Google Spain* secinājumos norādījis, ka „valstīm ir pozitīvs pienākumus nodrošināt iedarbīgus tiesību aizsardzības līdzekļus pret izdevēju, kas pārkāpj tiesības uz privāto dzīvi un kas interneta kontekstā attiektos uz tīmekļlapas izdevēju”⁷²⁰, taču viņš neieteica EST atzīt tiesības atsaistīt informāciju interneta meklētājprogrammu meklēšanas rezultātos.⁷²¹

Analizējot dažādu valstu normatīvos aktus, tiesu praksi un doktrīnu, autore secinājusi, ka tiesībām tikt aizmirstam ir vairākas alternatīvas. Tās iespējams iedalīt divās lielākās apakšgrupās, pirmajā no tām iekļaujot alternatīvas, kas saistītas ar avota mājaslapu uzturētāju pienākumiem, bet otrajā – ar interneta meklētājprogrammu pienākumiem.

⁷¹⁶ Klatt M., Meister M. *The Constitutional Structure of Proportionality*. Oxford University Press, 2012, p. 9.

⁷¹⁷ Brems E., Lavrysen L. ‘Don’t Use a Sledgehammer to Crack a Nut’: Less Restrictive Means in the Case Law of the European Court of Human Rights. *Human Rights Law Review*, 2015, 15 (1), p. 4.

⁷¹⁸ Banerji S., Dutt S., Hallwass E., Limpives Y., Morachimo M., Taskova M., Gimelstein S., Seppinni S., Keller D., Moncau L.M. *The “Right to Be Forgotten” and Blocking Orders under the American Convention: Emerging Issues in Intermediary Liability and Human Rights*, p. 22–23. Pieejams: https://law.stanford.edu/wp-content/uploads/2017/09/The_Right-to-Be-Forgotten_and-Blocking-Orders-under-the-American-Convention-Emerging-Issues-in-Intermediary-Liability-and-Human-Rights_Sep17-.pdf [aplūkots 29.12.2019.].

⁷¹⁹ Pruitt A. *When forgetting isn’t best: Zittrain discusses the ‘Right to be Forgotten’*. Pieejams: <https://today.law.harvard.edu/when-forgetting-isnt-best-zittrain-discusses-the-right-to-be-forgotten/> [aplūkots 10.01.2020.].

⁷²⁰ Ģenerāladvokāta Nīlo Jēskinena 25.06.2013. secinājumi EST lietā C-131/12 *Google Spain SL un Google Inc. pret Agencia Española de Protección de Datos (AEPD) un Mario Costeja González*, 134. p.

⁷²¹ *Ibid.* 137. p.

5.1. Avota mājaslapu pienākumi

5.1.1. Pienākums panākt lapas neattēlošanu meklētājprogrammā

Alternatīvas tiesībām tikt aizmirstam *Google Spain* izpratnē atrodamas jau šajā pašā spriedumā. Austrijas valdība, kas sniedza savus apsvērumus lietā, uzskatīja, ka valsts kontroles iestāde var uzdot interneta meklētājprogrammas pakalpojumu sniedzējam izdzēst no savām kartotēkām informāciju, ko publicējušas trešās personas, vienīgi ja ir iepriekš konstatēta attiecīgo datu neprecizitāte vai ja attiecīgā persona ir veiksmīgi iesniegusi iebildumus mājaslapas, kurā šī informācija publicēta, izdevējam.⁷²² *Google* pārstāvji arī norādīja, ka saskaņā ar samērīguma principu visi lūgumi par informācijas dzēšanu ir jāadresē attiecīgās mājaslapas izdevējam, jo tieši tas ir atbildīgs par informācijas publiskošanu, var izvērtēt šīs publikācijas likumīgumu un tā rīcībā ir visefektīvākie un mazāk ierobežojošākie līdzekļi, lai padarītu šo informāciju nepieejamu.⁷²³ Polijas valdības ieskatā, ja informācija avota mājaslapā publicēta tiesiski, interneta meklētājprogrammai to nevajadzētu labot.⁷²⁴

Tātad jau no paša *Google Spain* sprieduma izriet trīs tiesību tikt aizmirstam alternatīvas: dzēst tikai neprecīzus datus, uzlikt par pienākumu tiesības tikt aizmirstam garantēt tikai avota mājaslapām un pienākums interneta meklētājprogrammām nodrošināt tiesības tikt aizmirstam tikai tad, ja to jau izdarījis avota mājaslapas uzturētājs.

Autores ieskatā pirmais risinājums, dzēst tikai neprecīzus datus, nenasniedz ierobežojuma mērķi. Pirmkārt, kā norādījusi arī EST, saskaņā ar Datu aizsardzības direktīvu (un šobrīd arī VДАР) persona var prasīt ne tikai nepatiesu datu dzēšanu, bet arī, piemēram, tādu datu dzēšanu, kas pārlietu iejaucas tās privātajā dzīvē.⁷²⁵ Aplūkojot Gonzalezas lietas faktus arī secināms, ka tiesības tikt aizmirstam interneta meklētājprogrammās, kas paredzētu tikai nepatiesu datu dzēšanu, šajā lietā nebūtu piemērojamas, jo publikācijā ietvertie fakti nebija neprecīzi vai nepareizi.

Papildus norādāms, ka arī ECT tiesu praksē netiek ierobežota tikai nepatiesas informācijas izplatīšana. Šī tiesa norādījusi, piemēram, ka arī patiesu fotogrāfiju⁷²⁶, medicīnas datu⁷²⁷ vai

⁷²² EST 13.05.2014. spriedums lietā C-131/12 *Google Spain SL un Google Inc.* pret Agencia Española de Protección de Datos (AEPD) un Mario Costeja González, 64. p.

⁷²³ *Ibid.* 63. p.

⁷²⁴ *Ibid.* 65. p.

⁷²⁵ EST 13.05.2014. spriedums lietā C-131/12 *Google Spain SL un Google Inc.* pret Agencia Española de Protección de Datos (AEPD) un Mario Costeja González, 74.–79. p; Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 95/46/EK par personu aizsardzību attiecībā uz personas datu apstrādi un šādu datu brīvu apriti. Pieņemta 24.10.1995., 6., 7., 12. un 14. pants. [10.01.2020. red.].

⁷²⁶ ECT 08.01.2011. spriedums lietā *MGN Limited v. the United Kingdom* (iesnieguma Nr. 39401/04); ECT 07.02.2012. spriedums lietā *Van Hannover v. Germany* (No. 2) (iesniegumu Nr. 40660/08 un 60641/08).

⁷²⁷ ECT 25.11.2008. spriedums lietā *Biriuk v. Lithuania* (iesnieguma Nr. 23373/03).

informācijas par personas ienākumiem⁷²⁸ aprites ierobežošana var būt nepieciešama, lai aizsargātu personas privāto dzīvi.

Otrā un trešā alternatīva saistāma ar pienākuma uzlikšanu avota mājaslapas uzturētājam dzēst personas datus saturošo informāciju. Arī Eiropas Padomes rekomendācijā par cilvēktiesību aizsardzību saistībā ar interneta meklētājprogrammām norādīts, ka atbilstošs risinājums tiesību apdraudējumam, ko rada interneta meklētājprogrammas, būtu, pirmkārt, interneta lietotāju informēšana par iespēju prasīt mājaslapas uzturētājiem labot informāciju. Un, otrkārt, ja informācija tiek izdzēsta no avota mājaslapas, prasīt interneta meklētājprogrammas pakalpojumu sniedzējam labot tā indeksā esošo informāciju, ieskaitot to, ko tas piedāvā nelielajos aprakstos par meklēšanas rezultātiem (*snippets*).⁷²⁹ Arī EST atzinusi, ka visefektīvāk tiesības uz privāto dzīvi persona var aizsargāt tad, ja informācija tiek dzēsta arī no avota mājaslapas.⁷³⁰

Autore norāda, ka kaut arī teorētiski tiesībām dzēst informāciju no avota mājaslapas vajadzētu sasniegt tādu pašu mērķi, kā tiesībām tikt aizmirstam interneta meklētājprogrammās, praktiski tas to nerasniedz.

Pirmkārt jau jāatzīmē, ka jebkurā gadījumā persona var izmantot konkrētajā valstī spēkā esošos normatīvos aktus personas datu aizsardzības jomā un vērsties pie avota mājaslapas autora vai uzturētāja ar lūgumu dzēst tai kaitējošu informāciju. Neviens normatīvais akts neuzliek par pienākumu vai neliedz personai izmantot tiesības tikt aizmirstai kumulatīvi vai alternatīvi citiem tiesību aizsardzības līdzekļiem.

Otrkārt, tieši šī tiesību aizsardzības līdzekļa neefektivitātes dažādu apsvērumu dēļ EST nonāca pie secinājuma, ka tiesības tikt aizmirstam ir nepieciešamas. Avota mājaslapa var nebūt pakļauta datu subjekta valsts vai pat ES jurisdikcijai.⁷³¹ Tāpat, sākotnējā publikācija var būt tiesiska, jo tā ir aizsargāta ar izteiksmes brīvību.⁷³² Tieši kontekstā ar žurnālistiku ECT ir norādījusi, ka tiesām nevajadzētu pārrakstīt vēsturi, uzliktot par pienākumu dzēst jebkādas, pat personas reputāciju apdraudošas, publikācijas pēdas.⁷³³ Šo pašu norādījis arī Ģenerālvokāts Jēskinens savos secinājumos *Google Spain* lietā.⁷³⁴ Tāpat gadījumos, kad konkrēti personas dati attēloti daudzās interneta vietnēs, datu subjektam būtu jāvēršas pie visiem šiem interneta mājaslapu

⁷²⁸ ECT 21.07.2015. spriedums lietā *Satakunnan Markkinapörssi Oy and Satamedia Oy v. Finland* (iesnieguma Nr. 931/13).

⁷²⁹ Recommendation CM/Rec(2012)3 of the Committee of Ministers of Council of Europe on the protection of human rights with regard to search engines, p. 8. Pieņemts 04.04.2012. Pieejams: https://search.coe.int/cm/Pages/result_details.aspx?ObjectID=09000016805caa87 [aplūkots 01.04.2019.].

⁷³⁰ EST 13.05.2014. spriedums lietā *C-131/12 Google Spain SL un Google Inc. pret Agencia Española de Protección de Datos (AEPD) un Mario Costeja González*, 84. p.

⁷³¹ *Ibid.* 84. p.

⁷³² *Ibid.* 85. p.

⁷³³ ECT 16.07.2013. spriedums lietā *Węgrzynowski and Smolczewski v. Poland* (iesnieguma Nr. 33846/07), 65. p.

⁷³⁴ Ģenerālvokāta Nīlo Jēskinena 25.06.2013. secinājumi EST lietā *C-131/12 Google Spain SL un Google Inc. pret Agencia Española de Protección de Datos (AEPD) un Mario Costeja González*, 129. p.

uzturētājiem ar lūgumu izņemt konkrēto informāciju. Tas, savukārt, prasītu no datu subjekta pārlietu lielu piepūli.⁷³⁵

Turklāt, ja tiek pieņemts, ka personas tiesības uz privāto dzīvi apdraud informācijas attēlošana interneta meklētājprogrammas meklēšanas rezultātos, informācijas pilnīga dzēšana no avota mājaslapas uzskatāma par vēl vairāk ierobežojošu līdzekli, nekā tiesības tikt aizmirstam. Dzēšot informāciju no avota mājaslapas, tā vairs nav pieejama nevienam, kā arī tās autors to vairs nevar izplatīt, tādējādi būtiski ierobežojot gan tiesības saņemt, gan izplatīt informāciju.⁷³⁶ Savukārt, piemērojot tiesības tikt aizmirstam interneta meklētājprogrammās, informācija vairs netiek sasaistīta ar datu subjekta vārdu interneta meklētājprogrammas meklēšanas rezultātos, bet tai ir iespējams piekļūt, izmantojot citus atslēgas vārdus, kā arī aplūkojot to tieši avota mājaslapā.

Avota mājaslapas uzturētājs gan var ne tikai pilnīgi izdzēst informāciju, bet arī padarīt to *neredzamu* interneta meklētājprogrammām. Uz šādu iespēju norādījuši ar *Google* pārstāvji, kā arī Austrijas un Grieķijas valdību pārstāvji, izskatot *Google Spain* lietu.⁷³⁷ Kolumbijas Augstākā tiesa arī dzēšanu norādījusi, ka šāda pienākuma uzlikšana avota mājaslapām būtu saderīgāka ar izteiksmes brīvību.⁷³⁸

Uz šo pušu argumentiem EST atbildēja sekojoši: „[T]as, ka mājaslapu izdevējiem ir iespēja meklētājprogrammu pakalpojumu sniedzējiem – tostarp ar tādu izslēgšanas protokolu kā “robot.txt” vai tādu kodu kā *noindex* vai *noarchive* palīdzību – norādīt, ka tie vēlas, lai noteikta informācija, kas publicēta to mājaslapā, tiktu pilnībā vai daļēji izslēgta no šo meklētājprogrammu automātiskajiem indeksiem, nenozīmē, ka šādas norādes neesamība no šo izdevēju puses atbrīvo meklētājprogrammu pakalpojumu sniedzēju no atbildības saistībā ar personas datu apstrādi, ko tas veic šīs meklētājprogrammas darbības ietvaros.”⁷³⁹

No EST teiktā secināms, ka tā informācijas autoru iespēju nepakļaut mājaslapu saturu indeksēšanai uztver kā kumulatīvu, nevis alternatīvu tiesību aizsardzības līdzekli. Tomēr, aplūkojot šī līdzekļa sekas, proti, personas dati vairs netiek attēloti interneta meklētājprogrammā, jāsecina, ka tas panāk tādu pašu rezultātu, kā tiesības tikt aizmirstam. Ja avota mājaslapu uzturētāji paslēptu informāciju no interneta meklētājprogrammām, tad tām vairs nebūtu nekas jādara tiesību tikt

⁷³⁵ Lantagne S. Famous on the Internet: The Spectrum of Internet Memes and the Legal Challenge of Evolving Methods of Communication, p. 423. Pieejams: https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=2944804 [aplūkots 04.01.2020.].

⁷³⁶ Macdonald F. Google's Deleted an Artist's Blog, Along With 14 Years of His Work. Pieejams: <https://www.sciencealert.com/google-has-deleted-an-artist-s-blog-with-14-years-of-his-work> [aplūkots 10.01.2020.].

⁷³⁷ EST 13.05.2014. spriedums lietā C-131/12 Google Spain SL un Google Inc. pret Agencia Española de Protección de Datos (AEPD) un Mario Costeja González, 90. p.

⁷³⁸ Keller D. Europe's Right to be Forgotten in Latin America. In: Towards an Internet Free of Censorship II Perspectives in Latin America. Universidad de Palermo, 2017, p. 154.

⁷³⁹ EST 13.05.2014. spriedums lietā C-131/12 Google Spain SL un Google Inc. pret Agencia Española de Protección de Datos (AEPD) un Mario Costeja González, 39. p.

aizmirstam nodrošināšanai.⁷⁴⁰ Tādēļ teorētiski būtu iespējams iztikt vien ar pienākuma uzlikšanu avota mājaslapām nepieļaut satura indeksēšanu, lai aizsargātu personas tiesības tikt aizmirstam.

Tomēr autore vēlas uzsvērt, ka, ja kāda lapa netiek indeksēta, tā netiks attēlota meklēšanas rezultātos, lai arī kāds atslēgas vārds tiktu izmantots. Atsevišķi avoti, piemēram, Kanādas Privātuma komisāra ziņojums par reputācijas aizsardzību internetā, norāda, ka lapas izņemšana no meklētājprogrammas indeksa (*de-indexing*) nozīmē, ka tas vairs netiek savienots ar konkrētās personas vārdu meklēšanas rezultātos.⁷⁴¹ Taču tā kā tikai indeksējot lapa var nonākt meklēšanas rezultātos, tad deindeksācija nozīmētu šīs lapas vispārīgu neparādīšanos jebkādas meklēšanas rezultātos.

Piemēram, *Google* salīdzina savu indeksu ar atslēgvārdu sarakstu grāmatas beigās. Kad tas indeksē kādu interneta vietni, tas to pievieno pie visiem atslēgvārdiem, kas atrodami šajā vietnē.⁷⁴² Tādējādi secināms, ka interneta vietne netiks attēlota meklēšanā, kurā izmantots konkrētās personas vārds 2 gadījumos. Pirmkārt, tad, ja *Google* nepievienos konkrētās personas vārdam savā indeksā attiecīgo interneta vietni. Tas arī ir tas, kas no meklētājprogrammām tiek prasīts *Google Spain* spriedumā. Otrkārt, informācija neparādīsies meklēšanas rezultātos arī tad, ja tā vispār nebūs pievienota šim indeksam, tas ir, ja tā nebūs pievienota ne pie viena atslēgvārda. Šajā gadījumā, šī informācija vispār nebūs sasniedzama ar interneta meklētājprogrammas palīdzību.

Panākt, ka interneta meklētājprogrammas neiekļauj meklēšanas rezultātos nav sarežģīti. Arī paši šo meklētājprogrammu pakalpojumu sniedzēji piedāvā informāciju mājaslapu uzturētājiem, kā to izdarīt.⁷⁴³ Ir vairāki veidi, kā panākt, ka interneta meklētājprogrammas neindeksē konkrētu mājaslapu, vienkāršākais no tiem, norādīt to lapas HTML kodā.⁷⁴⁴ Tādā veidā interneta meklētājprogramma nevarēs indeksēt konkrēto lapu vai vietni.

Apkopojot pieejamo informāciju, daudz sarežģītāk, avota mājaslapas uzturētājam būtu panākt konkrētu vārdu nesavienošanu ar attiecīgo mājaslapu. Daži avoti norāda uz tā iespējamību, izmantojot *iFrames* rīku.⁷⁴⁵ Pieņemot, ka ar šī rīka palīdzību iespējams panākt konkrēta personas vārda paslēpšanu no meklētājprogrammas, autore secina, ka, pirmkārt, tas ne vienmēr būs efektīvs risinājums, un, otrkārt, tas radīs papildus ietekmi uz avota vietnes izteiksmes brīvību.

⁷⁴⁰ Santín M. The problem of the right to be forgotten from the perspective of self-regulation in journalism. *El profesional de la información*, 2017, Vol. 26, Nr. 2, p. 304.

⁷⁴¹ Draft OPC Position on Online Reputation. Pieejams: https://www.priv.gc.ca/en/about-the-opc/what-we-do/consultations/consultation-on-online-reputation/pos_or_201801/ [aplūkots 04.01.2020.].

⁷⁴² How Search organizes information. Pieejams: <https://www.google.com/search/howsearchworks/crawling-indexing/> [aplūkots 10.01.2020.].

⁷⁴³ Cohen J. Working with news publishers. Pieejams: <https://publicpolicy.googleblog.com/2009/07/working-with-news-publishers.html> [aplūkots 10.01.2020.]; Remove your website from the search index. Pieejams: <https://help.yahoo.com/kb/search-for-desktop/remove-website-search-index-sln2214.html?impressions=true> [aplūkots 10.01.2020.].

⁷⁴⁴ Block search indexing with 'noindex'. Pieejams: <https://support.google.com/webmasters/answer/93710?hl=en> [aplūkots 10.01.2020.].

⁷⁴⁵ Fishkin R. 12 Ways to Keep Your Content Hidden from the Search Engines. Pieejams: <https://moz.com/blog/12-ways-to-keep-your-content-hidden-from-the-search-engines> [aplūkots 10.01.2020.].

Iframes jeb *Inline Frames* rīks ļauj izmantot vienas interneta vietnes saturu citā interneta vietnē. Visbiežāk sastopamie piemēri ir logi mājaslapās, kuros pieejamas *Google Maps* kartes.⁷⁴⁶ Ja mājaslapas uzturētājs nevēlas, lai kāda tās daļa būtu atrodama interneta meklētājprogrammā, tad viņš šo konkrēto mājaslapas daļu var paslēpt šādā logā, kam ir sava HTML adrese, kurai, savukārt, piemērots kods, kas to neļauj indeksēt.⁷⁴⁷

Šāds risinājums varētu būt efektīvs tad, ja personas, kura vēlas tikt *aizmirsta* vārds konkrētajā mājaslapā parādās vienu reizi. Taču, ja vārds, piemēram, ziņu rakstā atkārtojas vairākas reizes, tad tas situāciju sarežģī, jo jāveido vai nu viens liels logs, kurā tiek paslēpts viss teksts, kas satur konkrētās personas vārdu vai arī vairāki atsevišķi logi. Papildus, šāda logu veidošana ietekmētu mājaslapas izskatu, tādējādi ietekmējot tās uzturētāja izteiksmes brīvību vai pat, iespējams, padarot tekstu vizuāli neuztveramu. Tādējādi, šī nevar tikt uzskatīta par tiesību tikt aizmirstam alternatīvu.

Vairāku valstu tiesas un iestādes vispārīgi norādījušas uz iespēju vērsties pie avota mājaslapas uzturētāja, lai labotu interneta meklēšanas rezultātus. Šāda tendence vērojama gan pirms, gan pēc *Google Spain* sprieduma.

Šajā gadījumā jāatzīmē arī Latvijas tiesu prakse. Tā Augstākās tiesas Administratīvo lietu departaments 2017. gada 22. februāra spriedumā lietā SKA-276/2017 vairākkārt atsaucies uz EST *Google Spain* spriedumu⁷⁴⁸. Konkrētajā gadījumā gan uzņēmums *Google* nebija lietas dalībnieks, tomēr spriedumā tika aplūkots jautājums saistībā ar pieteicējas nevēlēšanos, lai *Google* meklētājprogrammā tiktu atspoguļota konkrēta informācija.

Tiesa norādīja, ka informācijas neatspoguļošana meklēšanas rezultātos varētu radīt samērīgāku izteiksmes brīvības ierobežojumu, nekā šādas informācijas dzēšana no avota mājaslapas.⁷⁴⁹ Tādēļ tā ieteica zemākas instances tiesai izvērtēt, vai nebūtu piemērojamas citas metodes, kā konkrēto informāciju izslēgt no meklēšanas rezultātiem, piemēram, izslēgšanas protokolu *robot.txt* vai tādus kodu kā *noindex* vai *noarchive* izmantošana. Spriedumā gan nav minētas pieteicējas tiesības pašai vērsties pie interneta meklētājprogrammas pakalpojuma sniedzēja.

Arī Spānijas Augstākā tiesa, atsaucoties uz EST spriedumiem *Lindqvist* un *Google Spain* lietās, norādīja, ka laikraksts ir atbildīgs par personas datu apstrādi savā interneta vietnē.⁷⁵⁰ Tā norādījusi, ka atsevišķos gadījumos informācijas autoram var būt pienākums izmantot tādus

⁷⁴⁶ Kyrmin J. How and When to Use IFrames. Pieejams: <https://www.thoughtco.com/when-to-use-iframe-3468667> [aplūkots 10.01.2020.].

⁷⁴⁷ Fishkin R. 12 Ways to Keep Your Content Hidden from the Search Engines. Pieejams: <https://moz.com/blog/12-ways-to-keep-your-content-hidden-from-the-search-engines> [aplūkots 10.01.2020.].

⁷⁴⁸ Latvijas Republikas Augstākās tiesas Administratīvo lietu departamenta 22.02.2017. spriedums lietā SKA-276/2017. Pieejams: <http://www.at.gov.lv/downloadlawfile/734> [aplūkots 01.01.2020.].

⁷⁴⁹ Ibid. 9. p.

⁷⁵⁰ Spānijas Augstākās tiesas 15.10.2015. spriedums lietā 545/2015, 2.p. Pieejams: <http://www.poderjudicial.es/search/contenidos.action?action=contentpdf&databasematch=TS&reference=7494889&links=28079119912015100034&optimize=20151019&publicinterface=true> [aplūkots 10.01.2020.].

tehniskos līdzekļus, lai konkrētā lapa vairs neparādītos interneta meklētājprogrammā.⁷⁵¹ Tās ieskatā šis ir tiesības mazāk ierobežojošs līdzeklis, nekā, piemēram, raksta anonimizēšana, kas aplūkota tālāk.⁷⁵²

Atsevišķi autori slavējuši Itālijas datu aizsardzības aģentūras (*Garante per la protezione dei dati personali*) praksi, kas pastāvēja jau vairākus gadus pirms *Google Spain*, uzlikt par pienākumu laikrakstiem nevis dzēst rakstus, kas satur personas datus, bet gan panākt, ka tie netiktu indeksēti interneta meklētājprogrammās.⁷⁵³ Vēl 2012. gadā arī Itālijas Augstākā tiesa norādījusi, ka interneta meklētājprogrammas pakalpojumu sniedzējiem nav jāuzņemas nekāda atbildība šajā sakarā.⁷⁵⁴

Savukārt, Vācijā Hamburgas apelācijas instances tiesai 2015. gada jūlijā nolēma, ka arī interneta arhīva uzturētājam var būt pienākums nodrošināt personas tiesības tikt aizmirstai.⁷⁵⁵ Tiesa norādīja, ka satura pilnīga izdzēšana būtu pārlieku liels ierobežojums informācijas izplatītāja tiesībām uz izteiksmes brīvību, kas apstiprina arī iepriekš minētās tiesību tikt aizmirstam alternatīvas nepiemērojamību. Tālāk spriedumā norādīts, ka pieteicēja personīgā informācija viegli atrodama, ierakstot meklētājprogrammā viņa vārdu, tādējādi radot būtisku negatīvu ietekmi uz viņa reputāciju. No tā tiesa izsecināja, ka būtu samērīgi, ja avota mājaslapas uzturētājs tehniski nodrošinātu, ka kaitīgā informācija vairs neparādītos meklēšanas rezultātos pēc datu subjekta vārda meklēšanas. Tiesa šo pienākumu uzlika pamatojoties uz Vācijas Civilkodeksa 1004. pantu. Tā atsaukusies arī uz *Google Spain* spriedumu, norādot, ka, ja pienākums nodrošināt datu subjekta tiesības tikt aizmirstam var uzlikt interneta meklētājprogrammām, tad to vēl jo vairāk var uzlikt arī avota mājaslapām.⁷⁵⁶

Ārpus ES, Kolumbijas Konstitucionālā tiesa norādījusi, ka interneta meklētājprogrammas pienākums nodrošināt tiesības tikt aizmirstam negatīvi ietekmētu neitralitāti internetā (*network neutrality*) un izteiksmes brīvību. Mazāk ierobežojošs līdzeklis, kā aizsargāt personas tiesības uz

⁷⁵¹ Spānijas Augstākās tiesas 15.10.2015. spriedums lietā 545/2015. Pieejams: <http://www.poderjudicial.es/search/contenidos.action?action=contentpdf&databasematch=TS&reference=7494889&links=28079119912015100034&optimize=20151019&publicinterface=true> [aplūkots 10.01.2020.]; Peguera M. The application of the right to be forgotten in Spain. Pieejams: <https://ispliability.wordpress.com/2017/07/03/the-application-of-the-right-to-be-forgotten-in-spain/> [aplūkots 18.03.2018.].

⁷⁵² Spānijas Augstākās tiesas 15.10.2015. spriedums lietā 545/2015. Pieejams: <http://www.poderjudicial.es/search/contenidos.action?action=contentpdf&databasematch=TS&reference=7494889&links=28079119912015100034&optimize=20151019&publicinterface=true> [aplūkots 10.01.2020.].

⁷⁵³ Tiberi G. The “right to be forgotten” as the right to remove inconvenient journalism? An Italian perspective on the balancing between the right to be forgotten and the freedom of expression, p. 5. Pieejams: <https://blogdroiteuropeen.files.wordpress.com/2017/05/article-giulia-26-mai-final.pdf> [aplūkots 04.01.2020.].

⁷⁵⁴ Ibid. p. 6.

⁷⁵⁵ Hamburgas apelācijas instances tiesas 07.07.2015. spriedums lietā 12831. Pieejams: <https://openjur.de/u/838786.html> [aplūkots 10.01.2020.].

⁷⁵⁶ Hamburgas apelācijas instances tiesas 07.07.2015. spriedums lietā 12831, 25. p. Pieejams: <https://openjur.de/u/838786.html> [aplūkots 10.01.2020.].

privāto dzīvi šīs tiesas izpratnē būtu uzlikt par pienākumu interneta ziņu portālam panākt konkrēto rakstu neattēlošanu interneta meklētājprogrammā.⁷⁵⁷

Arī Kanādas tiesa uzlikusi par pienākumu konkrētu saišu izņemšanu no *Google* indeksa gan lietā saistībā ar personas privātās dzīves⁷⁵⁸, gan intelektuālā īpašuma aizsardzību.⁷⁵⁹

Tāpat arī mediju vidū arvien aktuālāka kļūst diskusija, vai tiem vajadzētu apmierināt personu lūgumus pēc konkrētu lapu (rakstu) izņemšanas no interneta meklētājprogrammām. Diezgan aktīvs šajā ziņā ir bijis Spānijas laikraksts *El Pais*. Tas norādījis, ka nekad nedzēs rakstus no interneta arhīviem, bet apsver iespēju konkrēto rakstu neparādīt interneta meklētājprogrammā, ja informācija kādam ir kaitējoša un raksts ir vairāk nekā 15 gadus vecs.⁷⁶⁰ Kanādas nacionālā ziņu mediju padome (*National News Media Council*) 2017. gada nogalē vērsās pie medijiem ar lūgumu dalīties pieredzē par to, kā tie reagē uz lūgumiem deindeksēt informāciju interneta meklētājprogrammās. Tā norādīja, ka kaut arī tas visticamāk būtu darāms tikai ļoti īpašos gadījumos, spriežot pēc interneta lietotāju lielās intereses, šādu pieprasījumu kļūs tikai vairāk. Tādēļ nepieciešams izstrādāt vienotas vadlīnijas deindeksācijas lūgumu apstrādei.⁷⁶¹

Autores ieskatā atsevišķās situācijās vērsšanās pie avota mājaslapas uzturētāja ar lūgumu izņemt konkrēto lapu no meklēšanas rezultātiem varētu būt pieņemama, piemēram, situācijās, kad ir runa par ļoti novecojušu informāciju bez jebkādas vērtības sabiedrībā. Piemēram, 40 gadus veca persona varētu lūgt avota mājaslapai deindeksēt lapu, kurā iekļauta informācija par to, ka viņš vai viņa 5 gadu vecumā uzvarējusi dziedāšanas konkursā.

Taču autore vēlas uzsvērt, ka šis noteikti nevarētu būt risinājums visiem gadījumiem, kurus šobrīd risina tiesības tikt aizmirstam *Google Spain* izpratnē, jo informācijas neiekļaušana interneta meklētājprogrammu indeksos būtu vēl lielāka iejaukšanās izteiksmes brīvībā.⁷⁶² Šobrīd tiesības tikt aizmirstam nenozīmē informācijas dzēšanu no indeksa. Tās tikai paredz šīs informācijas

⁷⁵⁷ Kolumbijas Konstitucionālās tiesas 12.05.2015. spriedums lietā Gloria v. Casa Editorial El Tiempo, T-277. Pieejams: <https://karisma.org.co/wp-content/uploads/2015/07/TUTELA-EL-TIEMPO.pdf> [aplūkots 10.01.2020.]; Banerji S., Dutt S., Hallwass E., Limpives Y., Morachimo M., Taskova M., Gimelstein S., Seppinni S., Keller D., Moncau L.M. The “Right to Be Forgotten” and Blocking Orders under the American Convention: Emerging Issues in Intermediary Liability and Human Rights, p. 11. Pieejams: https://law.stanford.edu/wp-content/uploads/2017/09/The-Right-to-Be-Forgotten-and-Blocking-Orders-under-the-American-Convention-Emerging-Issues-in-Intermediary-Liability-and-Human-Rights_Sep17-.pdf [aplūkots 29.12.2019.].

⁷⁵⁸ Kanādas Federālās tiesas 30.01.2017. spriedums lietā 2017 FC 114. Pieejams: <https://www.canlii.org/en/ca/fct/doc/2017/2017fc114/2017fc114.html> [aplūkots 10.01.2020.].

⁷⁵⁹ Kanādas Britu Kolumbijas Augstākās tiesas 13.06.2014. spriedums lietā Equustek Solutions Inc. v. Jack BCSC 1063, 136. p. Pieejams: <http://www.canlii.org/en/bc/bcsc/doc/2014/2014bcsc1063/2014bcsc1063.html> [aplūkots 01.04.2019.].

⁷⁶⁰ Santín M. The problem of the right to be forgotten from the perspective of self-regulation in journalism. *El profesional de la información*, 2017, Vol. 26, Nr. 2, p. 306.

⁷⁶¹ National NewsMedia Council launches industry survey on practice of ‘de-indexing’. Pieejams: <https://medium.com/@CanMediaCouncil/national-newsmedia-council-launches-industry-survey-on-practice-of-de-indexing-5da2ec71d025> [aplūkots 10.01.2020.].

⁷⁶² Banerji S., Dutt S., Hallwass E., Limpives Y., Morachimo M., Taskova M., Gimelstein S., Seppinni S., Keller D., Moncau L.M. The “Right to Be Forgotten” and Blocking Orders under the American Convention: Emerging Issues in Intermediary Liability and Human Rights, p. 48. Pieejams: https://law.stanford.edu/wp-content/uploads/2017/09/The-Right-to-Be-Forgotten-and-Blocking-Orders-under-the-American-Convention-Emerging-Issues-in-Intermediary-Liability-and-Human-Rights_Sep17-.pdf [aplūkots 29.12.2019.].

nesasaistīšanu ar konkrētas personas vārdu. Ja informācija tiek dzēsta no indeksa, to interneta meklētājprogrammā vairs nevar atrast vispār, bet, piemērojot tiesības tikt aizmirstam interneta meklētājprogrammās, šī informācija vēl jo projām ir pieejama, izmantojot citus atslēgas vārdus. Tādējādi augstākminētajos gadījumos tiesas, iespējams neapzinoties, piemērojušas vēl vairāk tiesības ierobežojošu līdzekli, nekā EST *Google Spain* spriedumā. Tā kā reti kurš interneta lietotājs informāciju sasniedz neizmantojot interneta meklētājprogrammu, vienošanās par konkrēto lapu neiekļaušanu interneta meklētājprogrammā indeksā pēc savas būtības nozīmētu informācijas dzēšanu.⁷⁶³ Tādējādi tas radītu tādu pašu rezultātu, kā informācijas dzēšana no avota mājaslapas. Līdz ar to arī šī alternatīva nonāk vēl lielākās pretrunās ar izteiksmes brīvību, kā dēļ tā nebūtu uzskatāma par mazāk ierobežojošu līdzekli nekā *Google Spain* tiesības tikt aizmirstam.

Tāpat autores ieskatā avota mājaslapu uzturētāju iesaistīšana visās situācijās nebūtu uzskatāms par efektīvu risinājumu. Uz interneta meklētājprogrammām tiesības tikt aizmirstam daļēji tika attiecinātas tādēļ, ka personām bija grūti sasniegt mājaslapu uzturētājus vai arī tie atteicās izņemt konkrēto informāciju.⁷⁶⁴ Arī Latvijas kontekstā gan Tiesībsarga birojs, gan Valsts Policija, gan citas tiesībsargājošās iestādes atzinušas, ka atsevišķās situācijās var būt grūti panākt prettiesiskas informācijas dzēšanu no avota mājaslapām, kas reģistrētas ārpus Latvijas.⁷⁶⁵

Tādēļ pienākuma uzlikšana avota mājaslapām dzēst personas datu saturošo informāciju vai ar tehniskiem līdzekļiem panākt tās neindeksēšanu meklētājprogrammās nav tik pat efektīvi tiesību aizsardzības līdzekļi, kā tiesības uz atsaistīšanu. Arī to ietekme uz izteiksmes brīvību ir būtiskāka, nekā tiesību tikt aizmirstam interneta meklētājprogrammās.

5.1.2. Anonimizēšana

Vēl viena iespēja, kā iesaistīt avota mājaslapas personas datu un privātās dzīves aizsardzībā ir uzlikt to uzturētājiem pienākumu anonimizēt vai labot datus. Tā Beļģijas Kasācijas tiesa 2016. gada aprīlī uzlikusi par pienākumu laikrakstam *Le Soir* anonimizēt 1994. gada rakstu par kāda beļģa noziedzīgu nodarījumu.⁷⁶⁶ Beļģis izcietā piespriedo sodu un 2006. gadā tika pieņemts lēmums par viņa sodāmības dzēšanu. 2010. gadā viņš vērsās pie *Le Soir* redaktora un lūdza anonimizēt

⁷⁶³ Atsevišķos pētījumos norādīts, ka līdz pat 90% no interneta vietņu apmeklējumiem notiek pēc interneta meklētājprogrammu izmantošanas. Piemēram šeit: How Much Search Traffic Actually Comes from Googling? Pieejams: <https://www.emarketer.com/Article/How-Much-Search-Traffic-Actually-Comes-Googling/1011814> [aplūkots 10.01.2020.]; Skatīt diskusiju arī: Santín M. The problem of the right to be forgotten from the perspective of self-regulation in journalism. *El profesional de la información*, 2017, Vol. 26, Nr. 2, p. 304.

⁷⁶⁴ EST 13.05.2014. spriedums lietā C-131/12 *Google Spain SL un Google Inc. pret Agencia Española de Protección de Datos (AEPD)* un Mario Costeja González, 85. p.

⁷⁶⁵ Diskusija "Naida runas ierobežošanas un izmeklēšanas aktualitātes" Latvijas Republikas Tiesībsarga birojā (Rīga, Latvija, 2019. gada 20. septembris). Lolitas Bērziņas personiskā arhīva materiāli.

⁷⁶⁶ Beļģijas tiesas 29.04.2016. spriedums lietā Nr. C.15.0052.F. Pieejams: <https://inform.files.wordpress.com/2016/07/ph-v-og.pdf> [aplūkots 10.01.2020.].

publikāciju, kurā minēts viņa vārds saistībā ar pastrādāto noziegumu. Laikraksts atteicās to darīt, tādēļ šī persona vērsās tiesā. Visu trīs instanču tiesas apstiprināja, ka viņa tiesības uz privātumu šajā gadījumā ir pārkāptas, tādēļ laikrakstam ir pienākums anonimizēt rakstu, ārsta vārdu aizstājot ar X. Kaut arī Beļģijas Augstākā tiesa atzina mediju arhīvu nozīmīgumu informācijas pieejamībā, tā norādīja, ka arī tiesības uz pieeju informācijai nav absolūtas.

No sprieduma nav secināms, vai Beļģijas tiesas apsvēra iespēju piemērot kādus mazāk ierobežojošus mērus, piemēram, uzlikt par pienākumu *Google* un citām meklētājprogrammām nodrošināt ārsta tiesības tikt aizmirstam.⁷⁶⁷ Tomēr uz *Google Spain* tiesa atsaucās norādot, ka arī laikraksts, atļaujot lapai būt pieejamai interneta meklētājprogrammā, piedalās informācijas plašākas pieejamības nodrošināšanā caur šo programmu.⁷⁶⁸

Šis Beļģijas tiesas spriedums ticis plaši kritizēts.⁷⁶⁹ Pie secinājuma, kas ir diametrāli atšķirīgs no Beļģijas tiesas viedokļa, nonākusi arī Spānijas Augstākā tiesa⁷⁷⁰ jau iepriekš minētajā spriedumā. Šīs lietas faktiskie apstākļi bija gandrīz identiski, tikai pieteicēju prasījums atšķīrās – viņi vēlējās, lai laikraksts *El Pais* rakstā savā interneta arhīvā ne tikai aizstātu viņu vārdus ar iniciāļiem, bet arī tehniski nodrošinātu, ka konkrētās laikraksta lapas netiek iekļautas interneta meklētājprogrammu indeksos.⁷⁷¹

Līdzīgi kā Beļģijas tiesas, arī Spānijas Augstākā tiesa, secinot, ka personas nav sabiedrībā pazīstamas un informācija ir sena, norādīja, ka nepārtraukta sabiedrības informēšana par tiem būtu uzskatāma par pārlieku iejaukšanos rakstos minēto personu privātajā dzīvē. Šo iemeslu dēļ Augstākā tiesa apstiprināja zemāko instanču tiesu lēmumu uzlikt par pienākumu laikrakstam izmantot tādus tehniskos līdzekļus, lai konkrētie raksti netiktu attēloti interneta meklētājprogrammu meklēšanas rezultātos. Tomēr tiesa, atsaucoties uz ECT spriedumu *Wegrzynowski pret Poliju* norādīja, ka tiesības tikt aizmirstam nenozīmē vēstures pārrakstīšanu, tādēļ tiesa nevar uzlikt par pienākumu laikrakstam labot rakstu, kurā ietverta patiesa informācija.

⁷⁶⁷ Tomlinson H. Case Law, Belgium: Olivier G v Le Soir. “Right to be forgotten” requires anonymisation of online newspaper archive. Pieejams: <https://inform.org/2016/07/19/case-law-belgium-olivier-g-v-le-soir-right-to-be-forgotten-requires-anonymisation-of-online-newspaper-archive-hugh-tomlinson-qc/> [aplūkots 03.01.2020.].

⁷⁶⁸ Beļģijas tiesas 29.04.2016. spriedums lietā Nr. C.15.0052.F, p.4. Pieejams: <https://inform.files.wordpress.com/2016/07/ph-v-og.pdf> [aplūkots 10.01.2020.].

⁷⁶⁹ To īpaši kritizējusi nevalstiskā organizācija *World Association of Newspapers and News Publishers*, kas pārstāv medijus un to asociācijas no vairāk kā 100 pasaules valstīm: Perotti E. WAN-IFRA Board Adopts Resolution Calling on Courts of Law Around the World to Uphold Freedom of Expression in the Face of “Right To Be Forgotten” Claims. Pieejams: <http://blog.wan-ifra.org/2016/06/12/wan-ifra-board-adopts-resolution-calling-on-courts-of-law-around-the-world-to-uphold-free> [aplūkots 10.01.2020.].

⁷⁷⁰ Spānijas Augstākās tiesas 15.10.2015. spriedums lietā 545/2015. Pieejams: <http://www.poderjudicial.es/search/contenidos.action?action=contentpdf&databasematch=TS&reference=7494889&links=28079119912015100034&optimize=20151019&publicinterface=true> [aplūkots 10.01.2020.].

⁷⁷¹ Tomlinson H. Case Law, Spain: A and B v Ediciones El Pais, Newspaper archive to be hidden from internet searches but no “re-writing of history”. Pieejams: <https://inform.org/2015/11/19/case-law-spain-a-and-b-v-ediciones-el-pais-newspaper-archive-to-be-hidden-from-internet-searches-but-no-re-writing-of-history-hugh-tomlinson-qc/> [aplūkots 10.01.2020.].

Arī Francijas tiesa nu jau vairākās lietās norādījusi, ka anonimizācija padarītu ziņas nesvarīgas, neinteresantas un nevērtīgas.⁷⁷²

Arī ECT ir izskatījusi lietu saistībā ar ziņu informācijas anonimizēšanu. Lieta *M.L. un W.W. pret Vācijas divi pieteicēji* apstrīdēja Vācijas Augstākās tiesas spriedumu neuzlikt par pienākumu laikrakstiem anonimizēt to arhīvos ievietoto informāciju par pieteicēju saistību ar slavena aktiera slepkavību. Tomēr atšķirībā no, piemēram, iepriekš minētā Beļģijas sprieduma, šajā lietā pieteicēju sodāmība nebija dzēsta. Augstākā tiesa uzsvēra, ka samērojot izteiksmes brīvību un personas tiesības uz privātumu jāņem vērā visi lietas apstākļi. Šajā gadījumā tiesa norādīja, ka informācija ir atspoguļota objektīvi, tā ir sabiedrībai noderīga, kā arī tās izplatīšana ir ierobežota – šai informācijai var piekļūt tikai lietotāji, kas šo pieeju iegādājas, turklāt šī informācija nav sasniedzama ar interneta meklētājprogrammām.⁷⁷³

Ņemot vērā ECT iepriekš pausto viedokli par to, ka informācija mediju arhīvos nav labojama, nav pārsteigums, ka ECT šajā lietā pievienojās Vācijas Augstākās tiesas secinājumiem, uzsverot informācijas arhīvu nepieciešamību sabiedrības izglītošanā un informācijas saglabāšanā⁷⁷⁴. Cita starpā, tā norādīja, ka mediji un žurnālisti var paši izvēlēties sabiedrības informēšanas metodi par tieslietām, tostarp, kādas detaļas par iesaistītajām personām iekļaujamas publikācijā.⁷⁷⁵ Kaut arī personu tiesības uz privāto dzīvi var tikt ietekmētas ar informāciju, kas par šīm personām pieejama interneta arhīvos, jāņem vērā arī sabiedrības tiesības piekļūt informācijai, citstarp arī vēsturiskai.⁷⁷⁶

Tiesa secināja, ka paši pieteicēji, kas bija kļuvuši sabiedrībai atpazīstami, daudz komunicējuši ar presi par savu saistību ar konkrēto lietu, apstrīdētajās publikācijās iekļautā informācija bija patiesa un publicēta tādā veidā, kas acīmredzami norādīja uz to publicēšanas laiku, kā arī bija pieejama ierobežotam lietotāju daudzumam (maksas vai reģistrētiem lietotājiem). Tā kā arī Vācijas Augstākā tiesa bija ņēmusi vērā visus šos apstākļus, ECT norādīja, ka konkrētajā lietā nav saskatāms Konvencijas 8. panta pārkāpums.

Interesanti, ka gan pati ECT⁷⁷⁷ un vēlāk arī komentētāji⁷⁷⁸ šo lietu nosaukuši par ar tiesībām tikt aizmirstam saistītu. Šajā kontekstā, acīmredzot, šis apzīmējums izmantots tā plašākajā nozīmē, jo par interneta meklētājprogrammām EST norādījusi, ka šajā gadījumā tās nav privātās dzīves

⁷⁷² Perotti E. French judge establishes prevalence of freedom of the press on Right to be Forgotten. Pieejams: <https://blog.wan-iffra.org/2016/05/23/french-judge-establishes-prevalence-of-freedom-of-the-press-on-right-to-be-forgotten> [aplūkots 29.12.2019.].

⁷⁷³ Vācijas Augstākās tiesas 09.02.2010. spriedums lietā VI ZR 243/08. Pieejams: <https://openjur.de/u/69825.html> [aplūkots 10.01.2020.].

⁷⁷⁴ ECT 28.06.2018. spriedums lietā *M.L. and W.W. v. Germany* (iesniegumu Nr. 60798/10 un 65599/10), 114. p.

⁷⁷⁵ *Ibid.* p. 89., 105.

⁷⁷⁶ ECT 28.06.2018. spriedums lietā *M.L. and W.W. v. Germany* (iesniegumu Nr. 60798/10 un 65599/10), 101 - 102. p.

⁷⁷⁷ Internet: case-law of the European Court of Human Rights, p. 14. Pieejams: https://www.echr.coe.int/Documents/Research_report_internet_ENG.pdf [aplūkots 02.01.2020.].

⁷⁷⁸ Tomlinson H., Wills A. Case Law, Strasbourg: *ML and WW v Germany, Article 8 right to be forgotten and the media*. Pieejams: <https://inform.org/2018/07/04/case-law-strasbourg-ml-and-ww-v-germany-article-8-right-to-be-forgotten-and-the-media-hugh-tomlinson-qc-and-aidan-wills/> [aplūkots 10.01.2020.].

ierobežojuma galvenais avots. Ar to darbību šis ierobežojums tikai palielināts.⁷⁷⁹ Tādējādi secināms, ka ar tiesībām tikt aizmirstam ECT apzīmējusi personas vēlmi *tikt aizmirstai* interneta vidē, nevis tikai šīs personas tiesības lūgt interneta meklētājprogrammas pakalpojumu sniedzējam nesavienot tās vārdu meklēšanas rezultātos ar kādu konkrētu interneta vietni.

Tomēr arī šīs tiesības ECT neignorēja norādot, ka interneta meklētājprogrammas pakalpojumu sniedzēja un preses pienākumi ir atšķirīgi, tādēļ iesaistīto pušu interešu balansēšana var novest pie atšķirīgiem rezultātiem, atkarībā vai lūgums ierobežot informācijas pieejamību iesniegts interneta meklētājprogrammas pakalpojumu sniedzējam vai medijam. Šajā ECT paragrāfā *expressis verbis* iekļauta arī atsauce uz *Google Spain* spriedumu⁷⁸⁰, kas norāda, ka ECT principā piekrīt vismaz šim EST secinājumam konkrētajā lietā.

Iepriekš aprakstītās Beļģijas un Spānijas lietas tika ierosinātas, bet Vācijas lieta tika izskatīta, pirms *Google Spain* sprieduma, kurā *Google* un interneta meklētājprogrammu pakalpojumu sniedzēji vispārīgi atzīti par datu apstrādātājiem. Tomēr Beļģijas un Spānijas gadījumos augstāko tiesu spriedumi pieņemti jau pēc *Google Spain*. Interesanti, ka katra tiesa šo spriedumu interpretējusi citādāk, nonākot pie atšķirīgiem rezultātiem. Lai secinātu, ka to radījušas neprecizitātes pašā *Google Spain* spriedumā, būtu jāveic visaptverošāks pētījums. Tai pat laikā, tas vismaz rada aizdomas par to, ka EST varēja konkretizēt atsevišķas sprieduma detaļas.

Līdz ar to, arī informācijas anonimizēšanu autore, tāpat kā vairākums iepriekšminēto spriedumu, neatzīst par piemērotu *Google Spain* tiesību tikt aizmirstam alternatīvu. Tā kā tā ierobežo izteiksmes brīvību vairāk, nekā personas vārda nesavienošana ar konkrēto informāciju, to varētu atzīt tikai par samērīgāku nekā informācijas dzēšana vispārīgi.⁷⁸¹ Ja personu vārdi tiktu anonimizēti, tad visi, kas vēlēsies iepazīties ar rakstu, redzēs tikai tā laboto saturu. Tāpat kā tiesību tikt aizmirstam, arī anonimizācijas rezultātā, ievadot konkrēto vārdu interneta meklētājā netiks atainota konkrētā informācija. Tikai, ja konkrētais raksts būs anonimizēts, arī lietotājs, kas informācijai piekļūs citā veidā, saņems jau labotu informāciju. Tādā veidā tiktu papildus ietekmētas gan šī lietotāja tiesības saņemt informāciju, gan laikraksta tiesības izplatīt informāciju.

Papildus, anonimizāciju varētu būt apgrūtināši veikt informācijai, kas nav saistītā teksta formā. Piemēram, informācija sociālajos tīklos (kuru cilvēki visbiežāk vēlas aizmirst⁷⁸²), mācību iestāžu absolventu sarakstos un līdzīgās vietās pilnībā zaudētu savu jēgu, ja tā tiktu anonimizēta. Tādējādi tās anonimizēšana būtu pielīdzināma informācijas dzēšanai avota mājaslapā, kas jau aplūkota iepriekš.

⁷⁷⁹ ECT 28.06.2018. spriedums lietā M.L. and W.W. v. Germany (iesniegumu Nr. 60798/10 un 65599/10), 97. p.

⁷⁸⁰ Ibid.

⁷⁸¹ ECT 28.06.2018. spriedums lietā M.L. and W.W. v. Germany (iesniegumu Nr. 60798/10 un 65599/10), 105. p.

⁷⁸² Requests to delist content under European privacy law. Pieejams: https://transparencyreport.google.com/eu-privacy/overview?delisted_urls=start:1495843200000;end:1527465599999;country:&lu=delisted_urls [aplūkots 04.01.2020.].

5.1.3. Informācijas derīguma termiņš

Profesors Meijers-Šonbergers piedāvā atšķirīgu tehnisko risinājumu, lai nodrošinātu, ka novecojusi informācija nevajā personas mūžīgi – ieviest informācijas *derīguma termiņu*. Publikācijā, kas veltīta nepieciešamībai vismaz daļu digitālās informācijas *aizmirst*, viņš detalizējis šāda derīguma termiņa piemērošanas iespējamību, norādot, ka tas nebūtu tehniski sarežģīti un būtu pieņemami arī sabiedrībai, kura līdz informācijas digitalizācijai dzīvoja pasaulē, kurā visa informācija nebija mūžīgi pieejama.⁷⁸³ Saskaņā ar Meijera-Šonbergera teoriju, sasniedzot konkrētu vecumu, informācija tiktu vienkārši izdzēsta no digitālajiem arhīviem. Ne savā darbā, ne arī vēlākās diskusijās viņš gan nekonkretizē konkrētu glabāšanas laiku, norādot, ka tas atšķirīgai informācijai varētu būt atšķirīgs.⁷⁸⁴

Viņa viedoklim pievienojušies arī citi autori, norādot, ka tas varētu atvieglot arī tiesu un pašu datu apstrādātāju darbu, jautājumu par datu uzglabāšanas nepieciešamību atrisinot jau saknē.⁷⁸⁵ Šāds risinājums piedāvāts arī jauniešu pasargāšanai no satura, kuru tie publicējuši sociālajos tīklos vēl būdami bērni.⁷⁸⁶

Šeit gan jāpiebilst, ka Meijers-Šonbergers ideju par informācijas derīguma termiņu attiecinājis uz informāciju tās avota mājaslapā. Pēc šī termiņa beigām informācija tiktu izdzēsta pavisam, nevis tikai nebūtu pieejama interneta meklētājprogrammā. Tomēr šķietami nekas neliedz to attiecināt arī uz informācijas pieejamību tajās. Turklāt tas ir tehniski iespējams. Saskaņā ar *Google* sniegto informāciju, interneta lapas kodā jau šobrīd ir iespējams norādīt cik ilgi interneta meklētājprogrammas drīkst indeksēt konkrēto lapu.⁷⁸⁷

Varētu teikt, ka Meijera-Šonbergera teorija ir izmēģināta arī praksē. 2016. gada jūnijā Itālijas Augstākā tiesa⁷⁸⁸ atzina par pareizu 2013. gada zemākas tiesas spriedumu, ar kuru pēc būtības ziņām tika piemērots derīguma termiņš.⁷⁸⁹ Lieta aizsākās kā jau visas tiesību tikt aizmirstam lietas – persona nebija apmierināta ar meklēšanas rezultātiem, kas tika attēloti *Google* meklētājprogrammā

⁷⁸³ Mayer-Schönberger V. Delete: The Virtue of Forgetting in the Digital Age. Princeton: Princeton University Press, 2011, revised ed. edition, p. 180–194.

⁷⁸⁴ Mayer-Schönberger V. Delete: The Virtue of Forgetting in the Digital Age, 43. un turpm. min. Pieejams: <http://www.lse.ac.uk/website-archive/newsAndMedia/videoAndAudio/channels/publicLecturesAndEvents/player.aspx?id=1109> [aplūkots 10.01.2020.].

⁷⁸⁵ Wulf C.M. From norm emergence to activate promotion through courts: a case study of the right to be forgotten, p. 74. Pieejams: <http://publications.tlu.ee/index.php/eastwest/article/download/646/492> [aplūkots 03.01.2020.].

⁷⁸⁶ Khomami N. Ministers back campaign to give under-18s right to delete social media posts. Pieejams: <https://www.theguardian.com/media/2015/jul/28/ministers-back-campaign-under-18s-right-delete-social-media-posts> [aplūkots 10.01.2020.].

⁷⁸⁷ Cohen J. Working with news publishers. Pieejams: <https://publicpolicy.googleblog.com/2009/07/working-with-news-publishers.html> [aplūkots 10.01.2020.].

⁷⁸⁸ Itālijas Augstākās tiesas 04.11.2015. spriedums lietā 7598/2013. Pieejams: http://speciali.espresso.repubblica.it/pdf/cassazione_archivi_online.pdf [aplūkots 04.01.2020.].

⁷⁸⁹ Scorza G. A ruling by the Italian Supreme Court: News do "expire". Online archives would need to be deleted. Pieejams: http://espresso.repubblica.it/attualita/2016/07/01/news/a-ruling-by-the-italian-supreme-court-news-do-expire-online-archives-would-need-to-be-deleted-1.275720?refresh_ce [aplūkots 10.01.2020.].

ierakstot tās vai tai piederošā restorāna vārdu. Kā viens no pirmajiem meklēšanas rezultātiem tika attēlots divus gadus vecs raksts, kas saistīja šo personu ar kādu tiesvedību, kurā tā bija iesaistīta. Persona lūdza laikraksta redaktoru dzēst rakstu. Laikraksts atteicās to darīt, tādēļ lieta nonāca tiesā. Sešus mēnešus pēc sākotnējā lūguma izņemt rakstu, laikraksts, iespējams, cerot izvairīties no tiesvedības, rakstu izņēma.

Taču Augstākā tiesa laikrakstam piesprieda atlīdzināt zaudējumus, ko tas radījis ar datu apstrādi tā interneta arhīvā, kas veikta ilgāk nekā nepieciešams. Tā norādīja, ka mazliet vairāk kā divi gadi starp raksta sākotnējo publicēšanu un personas iesniegumu laikrakstam par raksta dzēšanu, bija pietiekoši ilgs laiks, lai apmierinātu sabiedrības interesi saņemt šo informāciju.⁷⁹⁰ Tādējādi, pārlietu ilgi (6 mēnešus starp iesnieguma saņemšanu un raksta dzēšanu) apstrādājot personas datus, laikraksts pārkāpis personas tiesības uz privāto dzīvi un datu aizsardzību.⁷⁹¹ Interesanti, ka tiesa spriedumā atsaukusies arī uz *Google Spain* spriedumu, norādot, ka tiesības tikt aizmirstam prevalē pār sabiedrības interesi iegūt informāciju.⁷⁹²

Taču šis Itālijas tiesas spriedums ticis plaši kritizēts gan Itālijā⁷⁹³, gan ārpus tās⁷⁹⁴. Kritiķi norādījuši, ka ziņām nevar piemērot derīguma termiņu, kā pienam vai saldējumam.

Saskaņā ar autores veikto Itālijas tiesību aktu analīzi secināms, ka uz žurnālistiem tiešām attiecināms datu aizsardzības regulējumā paredzētais laika ierobežojums. Itālijas tiesa savu spriedumu balstīja uz Itālijas Datu aizsardzības kodeksa regulējumu, kas, tāpat, kā Datu aizsardzības direktīva, kuru tas ievieš, noteic, ka datiem jābūt „saglabātiem veidā, kas pieļauj datu subjektu identifikāciju ne ilgāk, kā tas nepieciešams nolūkiem, kuriem datus vāca vai kuriem tos turpmāk apstrādā.”⁷⁹⁵ Izņēmumu noteikšanu datu apstrādei, kas saistīta ar žurnālistiku, direktīva atstājusi dalībvalstu pārziņā.⁷⁹⁶ Kaut arī Itālijas Datu aizsardzības kodekss paredz tikai daļēju

⁷⁹⁰ Itālijas Augstākās tiesas 04.11.2015. spriedums lietā 7598/2013, p. 3a. Pieejams: http://speciali.espresso.repubblica.it/pdf/cassazione_archivi_online.pdf [aplūkots 04.01.2020.].

⁷⁹¹ Itālijas Augstākās tiesas 04.11.2015. spriedums lietā 7598/2013, p. 3b. Pieejams: http://speciali.espresso.repubblica.it/pdf/cassazione_archivi_online.pdf [aplūkots 04.01.2020.].

⁷⁹² Ibid. p. 3c.

⁷⁹³ Scorza G. A ruling by the Italian Supreme Court: News do "expire". Online archives would need to be deleted. Pieejams: http://espresso.repubblica.it/attualita/2016/07/01/news/a-ruling-by-the-italian-supreme-court-news-do-expire-online-archives-would-need-to-be-deleted-1.275720?refresh_ce [aplūkots 10.01.2020.]; Tiberi G. The “right to be forgotten” as the right to remove inconvenient journalism? An Italian perspective on the balancing between the right to be forgotten and the freedom of expression, p. 8–12. Pieejams: <https://blogdroiteuropeen.files.wordpress.com/2017/05/article-giulia-26-mai-final.pdf> [aplūkots 04.01.2020.].

⁷⁹⁴ Perotti E. The transformation of Right to be Forgotten into Right to Forget the News. Pieejams: <https://blog.wan-ifra.org/2016/07/22/the-transformation-of-right-to-be-forgotten-into-right-to-forget-the-news> [aplūkots 10.01.2020.]; Matthews A. How Italian courts used the right to be forgotten to put an expiry date on news. Pieejams: <https://www.theguardian.com/media/2016/sep/20/how-italian-courts-used-the-right-to-be-forgotten-to-put-an-expiry-date-on-news> [aplūkots 10.01.2020.].

⁷⁹⁵ Datu aizsardzības direktīvas 6. panta pirmās daļas e) punkta teksts šajā ziņā ir identisks Itālijas likuma 11. panta pirmās daļas e) punktu: Codice in materia di protezione dei dati personali. [Itālijas Datu aizsardzības kodekss] Pieejams: <http://www.normattiva.it/uri-res/N2Ls?urn:nir:stato:decreto.legislativo:2003-06-30;196!vig=> [aplūkots 10.01.2020.].

⁷⁹⁶ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 95/46/EK par personu aizsardzību attiecībā uz personas datu apstrādi un šādu datu brīvu apriti. Pieņemta 24.10.1995., 9. pants. [10.01.2020. red.].

personas datu aizsardzības regulējuma piemērošanu žurnālistu darbībā⁷⁹⁷, arī žurnālisti nedrīkst apstrādāt personas datus ilgāk nekā nepieciešams.⁷⁹⁸ Tādējādi nevar teikt, ka Itālijas tiesa nebūtu savu spriedumu balstījusi normatīvajā regulējumā.

Tomēr, autoresprāt, tiesa nepietiekami argumentējusi to, kādēļ piemērots tieši šāds termiņš vai kādēļ konkrētā informācija vispār būtu dzēšama. Turklāt ne pieteicēji, ne tiesa neapšaubīja informācijas patiesumu.⁷⁹⁹ Saskaņā ar ECT praksi katrā konkrētā gadījumā, kad tiek samērotas personas tiesības uz privāto dzīvi un izteiksmes brīvība, jāapsver visi būtiskie lietas apstākļi.⁸⁰⁰ Turklāt interneta arhīvi, ņemot vērā to svarīgo lomu informācijas pieejamībā, ir īpaši aizsargājami.⁸⁰¹ Tā kā Itālijas tiesa šīs atziņas netika ņēmusi vērā, autoresprāt tā nav veikusi pienācīgu samērīguma analīzi starp konkrētajām tiesībām.

Papildus Itālijas tiesas *Google Spain* interpretācija uzskatāma par pārlietu plašu un neprecīzu.⁸⁰² Proti, tiesa savā argumentācijā izmantojusi atziņu par tiesību tikt aizmirstam pārākumu⁸⁰³, bet nav saskatījusi EST skaidro norādi, ka informācijas publicēšana avota mājaslapā var būt tiesiska, ja tā ir aizsargāta ar izteiksmes brīvību, it īpaši žurnālistikas kontekstā.⁸⁰⁴

Autores ieskatā informācijas derīguma termiņš pēc savas būtības, līdzīgi, kā iepriekš pieminētās alternatīvas, pielīdzināms datu dzēšanai no avota mājaslapas. Vienīgā atšķirība ir tā, ka šeit kā obligāts priekšnoteikums ir informācijas vecums. Turklāt standartizēta derīguma termiņa noteikšana būtu ne vien apgrūtināša, bet arī nespētu ņemt vērā katra konkrētā gadījuma visus apstākļus. Tādējādi arī šajā gadījumā, pamatojoties uz iepriekš minētajiem argumentiem, tas nebūtu uzskatāms par mazāk ierobežojošu līdzekli, nekā tiesības tikt aizmirstam interneta meklētājprogrammās.

Tāpat secināms, ka šis līdzeklis nav tik efektīvs, kā ar *Google Spain* radītās tiesības tikt aizmirstam, jo tas attiecas tikai uz novecojušu informāciju. Savukārt, tiesības tikt aizmirstam pasargā personas arī no citas prettiesiskas datu apstrādes. Piemēram, informācijas derīguma termiņš nespētu pasargāt atriebības porno upurus, personas, kuru adreses kāds prettiesiski publicējis, vai arī personas, kuru datus pārlietu lielā apjomā ievāc interneta sociālie tīkli vai mārketinga kompānijas.

⁷⁹⁷ Codice in materia di protezione dei dati personali. [Itālijas Datu aizsardzības kodekss], 12. nodaļa. Pieejams: [http://www.normattiva.it/uri-res/N2Ls?urn:nir:stato:decreto.legislativo:2003-06-30;196!vig=\[aplūkots 10.01.2020.\]](http://www.normattiva.it/uri-res/N2Ls?urn:nir:stato:decreto.legislativo:2003-06-30;196!vig=[aplūkots 10.01.2020.]).

⁷⁹⁸ Ibid. 12. panta ceturtdaļa.

⁷⁹⁹ Scorza G. A ruling by the Italian Supreme Court: News do "expire". Online archives would need to be deleted. Pieejams: http://espresso.repubblica.it/attualita/2016/07/01/news/a-ruling-by-the-italian-supreme-court-news-do-expire-online-archives-would-need-to-be-deleted-1.275720?refresh_ce [aplūkots 10.01.2020.].

⁸⁰⁰ Piemēram: ECT 07.02.2012. spriedums lietā Van Hannover v. Germany (No. 2) (iesniegumu Nr. 40660/08 un 60641/08), 108. p.

⁸⁰¹ ECT 10.03.2009. spriedums lietā Times Newspapers Ltd v. the United Kingdom (iesniegumu Nr. 3002/03 un 23676/03), 45. p.

⁸⁰² Kritiku šajā sakarā skatīt arī: Tiberi G. The "right to be forgotten" as the right to remove inconvenient journalism? An Italian perspective on the balancing between the right to be forgotten and the freedom of expression, p. 11. Pieejams: <https://blogdroiteuropeen.files.wordpress.com/2017/05/article-giulia-26-mai-final.pdf> [aplūkots 04.01.2020.].

⁸⁰³ EST 13.05.2014. spriedums lietā C-131/12 Google Spain SL un Google Inc. pret Agencia Española de Protección de Datos (AEPD) un Mario Costeja González.

⁸⁰⁴ Ibid., 85. p.

Šajā kontekstā jāmin arī Zittreina viedoklis, saskaņā ar kuru derīguma termiņu vajadzētu piemērot tiesību tikt aizmirstam pieprasījumiem.⁸⁰⁵ Tas nozīmētu, ka, ja datu subjekts ik pēc noteikta laika neatjauno savu prasību pēc tiesībām tikt aizmirstam, tad konkrētā informācija atkal tiek indeksēta. Šis arguments acīmredzami ir pretējs iepriekšminētajam Itālijas Augstākās tiesas spriedumam.

Zittreina piedāvātais mehānisms varētu kalpot kā risinājums situācijā, kurā informācija *aizmirsta*, jo sākotnēji uzskatīta par sabiedrībai nesvarīgu, bet pēc tam kļuvusi atkal nozīmīga.⁸⁰⁶ Taču autoresprāt, tas, pirmkārt, nopietni apdraudētu tiesību tikt aizmirstam efektivitāti, jo šādā gadījumā noteikti būtu periodi, kad personas dati būtu atkal pieejami, meklētājprogrammā ierakstot tās vārdu, starp atsevišķu lēmumu pieņemšanu konkrētajā lietā. Otrkārt, tas prasītu milzu resursus no lēmuma pieņēmējiem. Jau *Google Spain* spriedums tika kritizēts par to, ka tas prasa pārāk daudz ekonomisko resursu no interneta meklētājprogrammām.⁸⁰⁷ Lai ilustrētu, sprieduma rezultātā *Google* savu Sūdzību departamentu papildināja ar, kā to nodēvēja pats uzņēmums, jaunu *juristu armiju*.⁸⁰⁸ Pat tiem, kas šo kritiku dēvēja par nepamatotu, varētu rasties pretējs viedoklis, ja *Google* atkārtoti būtu jāizvērtē tie 3.3 miljoni tiesību tikt aizmirstam pieprasījumi, kurus tas līdz šim saņēmis⁸⁰⁹. Nemaz nerunājot par to, kādu ietekmi tas atstātu uz datu aizsardzības iestāžu un tiesu, kas izskata sūdzības par meklētājprogrammu lēmumiem, noslogotību.

5.1.4. Informācijas papildināšana

Vēl viena iespējamā alternatīva tiesībām tikt aizmirstam interneta meklētājprogrammās, kas tikusi piemērota dažādās jurisdikcijās, ir pienākums labot informāciju vai publicēt atvainošanos vai ziņu atsaukumu pie aizskarošā raksta labi saredzamā formā.

Šādu pienākumu, piemēram, Itālijas tiesas ir balstījušas vispārīgā datu apstrādātāja pienākumā labot neprecīzus vai nepatiesus datus.⁸¹⁰ Savukārt Lielbritānijas datu aizsardzības regulējumā

⁸⁰⁵ Pruitt A. When forgetting isn't best: Zittrain discusses the 'Right to be Forgotten'. Pieejams: <https://today.law.harvard.edu/when-forgetting-isnt-best-zittrain-discusses-the-right-to-be-forgotten/> [aplūkots 10.01.2020.].

⁸⁰⁶ Skatīt darba 6.7.nodaļu.

⁸⁰⁷ Wagner M., Li-Reilly Y. The Right to be Forgotten. *The Advocate*, 2014, Vol. 72, p. 828.

⁸⁰⁸ Waters R. Google U-turn over deleted newspaper links. Pieejams: <http://www.ft.com/intl/cms/s/0/64e37214-02d0-11e4-a68d-00144feab7de.html#axzz3XE42KQ3I> [aplūkots 01.04.2019.].

⁸⁰⁹ Informācija uz 2019. gada 1. augustu. Requests to delist content under European privacy law. Pieejams: <https://transparencyreport.google.com/eu-privacy/overview> [aplūkots 10.01.2020.].

⁸¹⁰ Pirmais Augstākās tiesas spriedums, kurā tas atzīts: Itālijas Augstākās tiesas 05.04.2012. spriedums lietā Nr. 5525. Pieejams: <http://www.europeanrights.eu/public/sentenze/5525.pdf> [aplūkots 02.01.2020.]; Finocchiaro G. Italian Supreme Court: the right to oblivion to be protected with newspaper archive updates. Pieejams: <http://www.blogstudiolegalefinocchiaro.com/wordpress/2012/04/italian-supreme-court-the-right-to-oblivion-to-be-protected-with-newspaper-archive-updates/> [aplūkots 10.01.2020.]; Pārskats par nākamajiem zemāko instanču tiesas spriedumiem: Tiberi G. The "right to be forgotten" as the right to remove inconvenient journalism? An Italian perspective on the balancing between the right to be forgotten and the freedom of expression, p. 6. Pieejams: <https://blogdroiteuropeen.files.wordpress.com/2017/05/article-giulia-26-mai-final.pdf> [aplūkots 04.01.2020.].

expressis verbis norādīts, ka atsevišķos gadījumos tiesa var likt labot personas datus tos papildinot ar pareizo informāciju.⁸¹¹

Arī ECT atzīmējusi, ka šāda prakse ir vēlamāka par informācijas dzēšanu no interneta laikrakstu arhīviem.⁸¹² Tā līdz šī darba tapšanas laikam ir pieņēmusi vairākus spriedumus, kas ņemami vērā šajā kontekstā. Piemēram, lietā *Times Newspapers Ltd pret Apvienoto Karalisti* ECT norādīja, ka laikrakstam var būt pienākums papildināt tā arhīva rakstus ar attiecīgiem brīdinājumiem, ja šo rakstu sakarā ir uzsākta lietvedība par personas nomelnošanu.⁸¹³ Otrs spriedums ir *Wegrzynowski un Smolczewski pret Poliju*, kurā tiesa atzina, ka personām nav tiesību prasīt informācijas dzēšanu no interneta arhīviem pat tad, ja tā bojā šo personu reputāciju.⁸¹⁴ Arī šajā gadījumā tiesa par samērīgu atzina papildus informācijas publicēšanu pie attiecīgā raksta.

No iepriekš minētā autore secina, ka informācijas papildināšana ar brīdinājumu, ka tā nav patiesa, un norādi uz pareizajiem datiem būtu tiesības mazāk ierobežojošs līdzeklis, jo tas nemazina personu iespējas piekļūt šai informācijai, kā arī neliek tās autoriem *pārrakstīt vēsturi*, izmainot jau publicēta raksta saturu.

Taču līdzīgi kā anonimizēšanas gadījumā, arī šeit autore saskata problēmu šīs metodes piemērošanā ārpus interneta ziņu portāliem vai līdzīgiem informācijas avotiem. Arī augstāk aprakstītā tiesu prakse ir saistībā ar laikrakstiem un to interneta arhīviem. Tāpat konkrēti personas datu veidi, piemēram, attēli, būtu grūti aptverami ar šādiem brīdinājumiem. Līdz ar to, autore secina, ka brīdinājumu publicēšana par neprecizitātēm informācijā neaizsargā personu tiesības uz privāto dzīvi un datu aizsardzību tik pat efektīvi kā *Google Spain* tiesības tikt aizmirstam.

Lai ilustrētu, Latvijas Republikas Tiesībsarga birojā saņemts iesniegums par to, ka sūdzību portāls sudzibas.lv atteicies dzēst kāda lietotāja ierakstā minētus datu subjekta datus. Portāls norādījis, ka tā kā pie sūdzības redzama atzīme par to, ka sūdzība ir atrisināta, tad nav uzskatāms, ka dati būtu nepatiesi. Tiesībsarga pārbaudē secināts, ka šī atzīme nav labi saskatāma, turklāt, tā netiek attēlota meklēšanas rezultātos interneta meklētājprogrammās.⁸¹⁵

Tādēļ arī šī iespēja nevar tikt uzskatīta par efektīvu tiesību aizsardzības alternatīvu tiesībām tikt aizmirstam interneta meklētājprogrammās. Kaut arī tā ir izteiksmes brīvību mazāk ierobežojoša, to vairāk vai mazāk efektīvi būtu iespējams attiecināt tikai uz neprecīzu rakstisku informāciju, kas publicēta ziņu portālos un līdzīgās vietnēs. Šāds problēmas risinājums neapmierinātu subjektus, kas

⁸¹¹ Data Protection Act 1998 [1986. gada datu aizsardzības likums], 14. panta otrā daļa. Pieejams: <http://www.legislation.gov.uk/ukpga/1998/29/contents> [aplūkots 02.01.2020.].

⁸¹² Brkan M., Psychogiopoulou E. Courts, Privacy and Data Protection in the Digital Environment. Massachusetts: Edward Elgar Publishing, 2017, p. 38–40.

⁸¹³ ECT 10.03.2009. spriedums lietā *Times Newspapers Ltd v. the United Kingdom* (iesniegumu Nr. 3002/03 un 23676/03).

⁸¹⁴ ECT 16.07.2013. spriedums lietā *Wegrzynowski un Smolczewski v. Poland* (iesnieguma Nr. 33846/07).

⁸¹⁵ Intervija ar Latvijas Republikas Tiesībsarga biroja Pilsonisko un politisko tiesību nodaļas vecāko juristi Ilzi Ambrasu (Rīga, Latvija, 2019. gada 10. septembris), Lolitas Bērziņas personiskā arhīva materiāli

vēlas panākt personas datu aprites ierobežošanu, ja apstrāde ir pārmērīga, neatbilst sākotnējam apstrādes mērķim vai citu iemeslu dēļ.

5.2. Interneta meklētājprogrammu pakalpojumu sniedzēju pienākumi

Gan doktrīnā, gan tiesu praksē saskatāmas arī alternatīvas tiesību tikt aizmirstam rezultāta sasniegšanai, kurās pienākums nodrošināt šīs mērķa ziņā līdzīgās tiesības ir interneta meklētājprogrammas pakalpojumu sniedzējam.

5.2.1. Pienākums uzraudzīt saturu

Jo īpaši, ja informācija ir saistīta ar sabiedrībā ļoti zināmām personām, var rasties situācija, ka, kamēr interneta meklētājprogramma meklēšanas rezultātos atsaista kādu konkrētu informācijas avotu, tā vietā jau ir parādījušies vismaz divi citi, kas satur identisku vai līdzīgu informāciju.⁸¹⁶ Tādējādi tiesības tikt aizmirstam, ciktāl tās paredz atsevišķu meklēšanas rezultātu (saišu uz interneta vietnēm), nevis konkrētas informācijas dzēšanu no meklēšanas rezultātiem, kļūst mazāk efektīvas, jo paredz konkrētas interneta saites, nevis informācijas nesasaistīšanu ar personas vārdu.

Tādēļ viena no tiesību tikt aizmirstām alternatīvām, kuru piemērojušas vairākas ES dalībvalstu un arī citu valstu⁸¹⁷ tiesas, ir pienākuma uzlikšana interneta meklētājprogrammām izņemt no meklēšanas rezultātiem konkrētu informāciju vai pat tikai informācijas veidu.

Viena no pirmajām lietām, kurā šāds pienākums tika atzīts, tika izskatīta Francijā. Diana Z. bija sieviete, kas jaunībā bija uzņēmusi vairākus pornogrāfiska rakstura video. Pēc vairākiem desmitiem gadu video tika digitalizēti un kļuva pieejami arī caur interneta meklētājprogrammām, tajās ierakstot šīs sievietes vārdu. Francijas tiesa secināja, ka šī situācija būtiski ietekmē Dianai Z. privāto dzīvi, kā arī ir pretrunā personas tiesībām iebilst pret savu datu apstrādi. Tādēļ tā uzlika par pienākumu *Google* izņemt no meklēšanas rezultātiem, kas veikti pēc konkrētas personas vārda, visus pornogrāfiska rakstura materiālus.⁸¹⁸

Bijušais *Formula 1* vadītājs Makss Mozlejs (*Max Mosley*) ir parūpējies par līdzīgu tiesu praksi vairākās valstīs. Viņš vērsās pie *Google*, lūdzot izņemt no meklētājprogrammas indeksa konkrētas saites uz nepiedienīgiem attēliem un video. *Google* piekrita saites izņemt, taču tas,

⁸¹⁶ Ģenerālvokāta Maceja Špunara 04.06.2019. secinājumi EST lietā *Eva Glawischnig-Piesczek* pret *Facebook Ireland Limited*.

⁸¹⁷ Castilla O. "Juez censura a Google y a medios que investigan a sindicato por narcotráfico." Pieejams: <https://ojo-publico.com/351/juez-censura-google-y-medios-de-prensa-que-investigacion-sindicadopor-narcotrafico> [aplūkots 01.03.2018.].

⁸¹⁸ Tribunal de grande instance de Paris Ordonnance de référé 15 février 2012. Pieejams: <https://www.legalis.net/jurisprudences/tribunal-de-grande-instance-de-paris-ordonnance-de-refere-15-fevrier-2012/> [aplūkots 10.01.2020.].

diemžēl, nebija pastāvīgs risinājums – attēli un video tika pārpublicēti arvien jaunās interneta vietnēs.⁸¹⁹ Mozlejs vēlreiz vērsās pie *Google*, lai tas rastu risinājumu šai problēmai, bet *Google* norādīja, ka nevar tikt uzskatīts par interneta policiju un tā pienākums nav kontrolēt interneta saturu.⁸²⁰ Līdz ar to Mozlejs vērsās Francijas, Vācijas un Lielbritānijas tiesās ar prasību uzlikt par pienākumu *Google* izņemt no indeksa visus tur jau esošos nepiedienīgos attēlus un video, kā arī nepieļaut, ka tur parādās vēl jauni.

Pirmā lēmumu pieņēma Francijas tiesa, kas prasību apmierināja.⁸²¹ Tā norādīja, ka Mozleja tiesības uz privāto dzīvi netiktu aizsargātas efektīvi, ja tiesa uzliktu par pienākumu interneta meklētājprogrammai izņemt no meklēšanas rezultātiem tikai tās saites uz attēliem, kuras jau tur ir šobrīd. Tiesa arī dzan argumentēja, ka *Google* nav pamatojis, kāds būtu šo fotogrāfiju izplatīšanas leģitīmais mērķis.

Francijas tiesa savā spriedumā ir atsaukusies arī uz Mozleja iesniegto informācijas tehnoloģiju eksperta atzinumu. Tas norāda, ka tiesa ir vēlējusies saprast, vai prasību vispār ir tehniski iespējams izpildīt. Tāpat, formātā, kādā tas atspoguļots spriedumā, tas ļauj arī lasītājam izprast lietas tehniskās detaļas (iepriekšminētajā Dianai Z. lietā šāds skaidrojums nav iekļauts). Tieši tehniskais skaidrojums ļāva Francijas tiesai nošķirt šo lietu no EST sprieduma *SABAM*⁸²² lietā, kurā šī tiesa noteica, ka pienākums filtrēt interneta saturu meklējot gan tādus ar intelektuālā īpašuma tiesībām aizsargātus darbus, kas jau ir tikuši radīti, gan tādus, kas vēl tikai tiks radīti, nozīmētu pārlietu lielu izteiksmes brīvības ierobežošanu. Francijas tiesa Mozleja lietu nošķīra no šī EST sprieduma, norādot, ka Mozlejs vēlējās 9 konkrētu attēlu un 5 konkrētu video izņemšanu no *Google* meklēšanas rezultātiem. Tiesa atzina, ka tas ir tehniski iespējams (līdzīgi, kā ar interneta meklētājprogrammu palīdzību principā nevar atrast attēlus un video ar bērnu pornogrāfiju).

Pie gandrīz identiska secinājuma Mozleja lietā nonāca arī Hamburgas rajona tiesa. Tā norādīja, ka, lai gan *Google* pats attēlus nerada, tas uzskatāms par līdzzinātāju attēlu, kuri pārkāpj Mozleja tiesības uz privāto dzīvi, izplatīšanā. Interesanti, ka tiesa norādījusi, ka *Google* tiesības izplatīt informāciju varētu būt aizsargātas ar izteiksmes brīvību, bet šajā gadījumā tā būtu ierobežojama, jo sabiedrībai nav nekādas tiesiskas intereses saņemt informāciju.

⁸¹⁹ Uz šo problēmu norādījis arī EST Ģenerālvokāts secinājumos *Google Spain* lietā: Ģenerālvokāta Nīlo Jēskinena 25.06.2013. secinājumi EST lietā C-131/12 *Google Spain SL* un *Google Inc.* pret *Agencia Española de Protección de Datos (AEPD)* un *Mario Costeja González*, 44. p.

⁸²⁰ Sīkāk par lietas faktiem skatīt: *Martin-Bariteau F.* *The Mosley/Google Case: Why Privacy Can Not Be Argued.* *Droitdu.* Pieejams: <http://droitdu.net/2013/11/the-mosley-case-paris-why-privacy-can-not-be-argued-for-notice-and-stay-down/> [aplūkots 01.04.2019.].

⁸²¹ Francijas Pirmās Instances Parīzes tiesas 06.11.2013. spriedums lietā RG 11/07970 *Max Mosley c. Google Inc et Google France.* Pieejams: <http://droitdu.net/2013/11/tgi-paris-17e-ch-6-novembre-2013-rg-1107970-max-mosley-c-google-france-et-google-inc/> [aplūkots 01.04.2019.].

⁸²² EST 16.02.2012. spriedums lietā C-360/10 *Belgische Vereniging van Auteurs, Componisten en Uitgevers CVBA (SABAM) v. Netlog NV.*

Hamburgas tiesa norādīja, ka būtu nesamērīgi prasīt no Mozleja, lai tas pats uzraudzītu visu internetā pieejamo saturu un katru reizi pierādītu katra atsevišķa informācijas pārpublicēšanas gadījuma prettiesiskumu. Saistībā ar tehniskajiem risinājumiem, spriedumā atzīts, ka *Google* nav pietiekami argumentējusi, ka uzņēmums nespētu panākt attēlu pieejamības ierobežošanu. Kaut arī detaļās to necitējot, arī šajā gadījumā tiesa paļāvās uz Mozleja iesniegto speciālistu atzinumiem.⁸²³

Pie līdzīga secinājuma nonākusi arī Lielbritānijas Augstākā tiesa lietā, kuras iesniedzējs bija Mozlejs.⁸²⁴ Jāatzīmē gan, ka šajā gadījumā tas nebija spriedums pēc būtības, bet gan lēmums par pieteicēja prasības pamatotību. Tiesa norādīja, ka pēc *Google Spain* sprieduma ir skaidrs, ka *Google* uzskatāms par datu apstrādātāju.⁸²⁵ Tik pat skaidrs tiesas ieskatā ir, ka konkrētie attēli ir spējīgi aizskart Mozleja tiesības uz privāto dzīvi. Tiesa secināja, ka *Google* rīcībā ir tehniskie līdzekļi, ar kuru palīdzību, līdzīgi kā bērnu pornogrāfijas gadījumā, būtu iespējams Mozleja lūgumu apmierināt. Tādēļ prasība netika uzskatīta par tādu, kam nav tiesiska pamata.

Francijas un Vācijas tiesas spriedumi tika pārsūdzēti, bet šo valstu apelācijas instanču tiesas tā arī netika pie vārda šajā lietā. Arī Lielbritānijas tiesa neizskatīja lietu pēc būtības, jo Mozleja un *Google* starpā tika panākts izlīgums.⁸²⁶ Tā detaļas atklātas netiek, bet gan meklētājprogrammas, gan Mozleja pārstāvji norādījuši, ka rezultāts apmierina abas puses.⁸²⁷

Iepriekšminēto tiesu prakse vismaz daļēji saskan ar ES Komisijas idejām par vienotā digitālā tirgus stiprināšanai. ES ir aicinājusi interneta platformas proaktīvi cīnīties ar prettiesisku saturu un nepadot jau izņemta satura atkalpublicēšanu, citstarp izmantojot automatiskās atklāšanas tehnoloģijas un rīkus.⁸²⁸ Priekšlikumā par direktīvu par autortiesībām vienotajā digitālajā tirgū arī atrodams informācijas sabiedrības pakalpojumu sniedzēju pienākums izmantot satura atpazīšanas tehnoloģijas, lai nodrošinātu ar autortiesībām aizsargāto darbu prettiesiskas izmantošanas ierobežošanu.⁸²⁹ Kaut arī nepieminot šo tehnoloģiju tieši, tiek argumentēts, ka arī labojumi

⁸²³ Crossley D. Case Law, Hamburg District Court: Max Mosley v Google Inc, Google go down (again, this time:) in Hamburg. Pieejams: <https://inform.org/2014/02/05/case-law-hamburg-district-court-max-mosley-v-google-inc-google-go-down-again-this-time-in-hamburg-dominic-crossley/> [aplūkots 10.01.2020.]; Bayliss-McCulloch J. Does Australia Need a "Right to be Forgotten"? Communications Law Bulletin, 2014, Vol. 33.1, p. 7.

⁸²⁴ Anglijas un Velsas Augstākās tiesas 15.01.2015. spriedums lietā MAX MOSLEY v. GOOGLE INC, GOOGLE UK LIMITED. Pieejams: <http://www.bailii.org/ew/cases/EWHC/QB/2015/59.html> [aplūkots 04.01.2020.].

⁸²⁵ Ibid. 21.–23. p.

⁸²⁶ Dauer U., Fleisher L. Former Formula One Chief Max Mosley Settles Legal Dispute With Google. Pieejams: <https://www.wsj.com/articles/former-formula-one-chief-max-mosley-settles-legal-dispute-with-google-1431702038> [aplūkots 10.01.2020.].

⁸²⁷ Erdos D. Unlikely to be Forgotten: Assessing the Implementation of Google Spain in the UK Three Years On, by David Erdos. Pieejams: <https://blogdroiteuropeen.com/2017/05/29/unlikely-to-be-forgotten-assessing-the-implementation-of-google-spain-in-the-uk-three-years-on-by-david-erdos/> [aplūkots 04.01.2020.].

⁸²⁸ Drošības savienība: Komisija pastiprina cīņu pret nelikumīgu tiešsaistes saturu. Pieejams: http://europa.eu/rapid/press-release_IP-17-3493_lv.htm [aplūkots 10.01.2020.].

⁸²⁹ Priekšlikums Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvai par autortiesībām digitālajā vienotajā tirgū. Pieņemts 14.09.2016. Pieejams: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LV/TXT/?uri=CELEX%3A52016PC0593> [aplūkots 10.01.2020.].

Audiovizuālo mediju pakalpojumu direktīvā⁸³⁰ uzliek par pienākumu interneta platformām filtrēt naida runu un bērniem kaitīgu saturu vēl pirms par to saņemts paziņojums.⁸³¹

Līdzīgas idejas, vismaz sabiedrībā, manāmas arī ārpus ES. Saskaņā ar ziņām interneta medijos, 2017. gada sākumā kāda sieviete no Ņujorkas iesniegusi tiesā prasību pret *Google*, *Bing* un *Yahoo!*.⁸³² Viņa vēlas, lai šīs meklētājprogrammas viņas vārdu, kas ir ļoti specifisks, no sava indeksa izņemtu vispār. Prasība pamatota ar to, ka viņa kļuvusi par atriebības porno upuri un meklēšanas rezultātos tiek attēlotas arvien jaunas lapas, kurās pieejams viņai nepatīkamais materiāls. Šī prasība gan ir daudz plašāka, nekā tiesības tikt aizmirstam, kādas tās noteiktas *Google Spain* spriedumā, tomēr nolēmums šajā lietā varētu demonstrēt ASV tiesu attieksmi arī pret šīm tiesībām.

Autore vēlreiz vēlas uzsvērt iepriekš minēto spriedumu un normatīvo aktu priekšlikumu atšķirību no *Google Spain* sprieduma. Kaut arī abas situācijas pirmšķietami varētu šķist līdzīgas⁸³³, spriedumā lietā *Google Spain* EST norādīja, ka personai ir tiesības prasīt interneta meklētājprogrammas pakalpojumu sniedzējam, lai no to vārda meklēšanas rezultātos tiktu atsaistītas konkrētas saites uz mājaslapām, kas satur personas datus, kas kāda iemesla dēļ vairs nedrīkstētu tikt apstrādāti interneta meklētājprogrammā.⁸³⁴ Savukārt šajā apakšnodaļā iepriekš minētajās lietās tiesas ir atzinušas, ka interneta meklētājprogrammai var būt pienākums no meklēšanas rezultātiem izņemt nevis atsevišķu saiti, bet gan konkrētu informāciju, lai arī cik reizes šī informācija tiktu pārpublicēta.

Šķiet jāpiekrīt visām iepriekš minētajām tiesām, ka interneta meklētājprogrammu un interneta starpnieku rīcībā ir tehniskie līdzekļi, lai nodrošinātu konkrētu attēlu neparādīšanos interneta meklētājprogrammās. To apliecina kaut vai tas, ka brīdī, kad Francijas un Vācijas tiesas pieņēma spriedumus Mozleja lietās, *Google* jau bija izņēmis no meklēšanas rezultātiem vairākus simtus attēlu un tiesas atrada vien dažus, kas vēl jo projām tika attēloti meklēšanas rezultātos.⁸³⁵ Tāpat

⁸³⁰ Priekšlikums Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvai, ar ko, ņemot vērā mainīgos tirgus apstākļus, groza Direktīvu 2010/13/ES par to, lai koordinētu dažus dalībvalstu normatīvajos un administratīvajos aktos paredzētus noteikumus par audiovizuālo mediju pakalpojumu sniegšanu. Pieņemts 25.05.2016. Pieejams: <https://op.europa.eu/lv/publication-detail/-/publication/4b53a458-232a-11e6-86d0-01aa75ed71a1> [aplūkots 10.01.2020.]; Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2010/13/ES, par to, lai koordinētu dažus dalībvalstu normatīvajos un administratīvajos aktos paredzētus noteikumus par audiovizuālo mediju pakalpojumu sniegšanu. Pieņemta 10.03.2010. [01.03.2018. red.].

⁸³¹ Frosio G. Why Keep a Dog and Bark Yourself? From Intermediary Liability to Responsibility. *Oxford International Journal of Law and Information Technology*, 2018, p. 21; Frosio G. The Death of 'No Monitoring Obligations': A Story of Untameable Monsters. 8(3) *Journal of Intellectual Property, Information Technology and E-Commerce Law*, 2017, 212, p. 211.

⁸³² Sk. piemēram, Marsh J. Revenge porn victim to Google: Make me disappear. Pieejams: <http://nypost.com/2017/01/03/revenge-porn-victim-wants-her-name-deleted-from-google/> [aplūkots 01.03.2017.]; Talbot M. The attorney fighting revenge porn. Pieejams: <http://www.newyorker.com/magazine/2016/12/05/the-attorney-fighting-revenge-porn> [aplūkots 01.03.2017.].

⁸³³ Šāds apgalvojums izteikts, piemēram: Eecke P. Europe: Mosley v Google – game, set but not match yet. Pieejams: <https://www.technologysledge.com/2013/11/europe-mosley-v-google-game-set-but-not-match-yet/> [aplūkots 10.01.2020.].

⁸³⁴ EST 13.05.2014. spriedums lietā C-131/12 *Google Spain SL* un *Google Inc.* pret *Agencia Española de Protección de Datos (AEPD)* un *Mario Costeja González*, 99. p.

⁸³⁵ *Ibid.*, 10. p.

interneta starpnieki jau izmanto līdzīgu tehnoloģiju, lai apkarotu, piemēram, naida runu un terorismu⁸³⁶ vai pornogrāfisku saturu, kurā iesaistīti bērni⁸³⁷.

Tomēr jāatzīmē, ka ne visi pievienojas idejai, ka satura uzraudzīšanas pienākums saistībā ar tiesībām tikt aizmirstam ir laba alternatīva un arī autori māc bažas par šāda regulējuma pārlietu plašu piemērošanu.

Pirmkārt, ja interneta meklētājprogrammai tiek uzlikts pienākums izņemt nevis konkrētu saturu, bet gan noteikta veida informāciju, kā tas bija Dianai Z. gadījumā, tas, autores ieskatā uzliek interneta meklētājprogrammai vispārīgu pienākumu pārraudzīt (*monitor*) tās apstrādāto informāciju. Tas, savukārt, ir aizliegts ar Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2000/31/EK (2000. gada 8. jūnijs) par dažiem informācijas sabiedrības pakalpojumu tiesiskiem aspektiem, jo īpaši elektronisko tirdzniecību, iekšējā tirgū (Direktīva par elektronisko tirdzniecību) 15. pantu.⁸³⁸ Šajā kontekstā gan jāaplūko, vai Direktīva par elektronisko tirdzniecību šajā situācijā maz ir piemērojama.

Eiropas interneta starpnieku atbildības režīms privātuma jomā tiek regulēts ar trīs režīmu palīdzību, kas savā starpā pārklājas. Pirmkārt, regulējumu nosaka Direktīva par elektronisko tirdzniecību⁸³⁹, kas atsevišķos gadījumos var noteikt arī izņēmumu no interneta starpnieku atbildības. Otrkārt, VDAR uzliek interneta starpniekiem, kā datu apstrādātājiem virkni pienākumu datu aizsardzības jomā. Treškārt, izteiksmes brīvība, kas noteikta starptautiskajos un nacionālajos cilvēktiesību dokumentos, var dod interneta starpniekiem brīvību un aizsardzību.⁸⁴⁰

Direktīvas par elektronisko tirdzniecību teksts noteic, ka tā nav attiecināma uz personas datu aizsardzību.⁸⁴¹ Tomēr nav skaidrs, vai tas nozīmē, ka šīs direktīvas regulējums nekādā gadījumā nevar attiekties uz personas datu apstrādi.⁸⁴² Līdz *Google Spain* spriedumam diskusija par Datu aizsardzības direktīvas un Direktīvas par elektronisko tirdzniecību mijiedarbību nebija ļoti aktuāla, jo interneta starpnieki saņēma samērā maz pieprasījumus saistībā ar datu aizsardzības regulējuma

⁸³⁶ Partnering to help curb the spread of terrorist content online. Pieejams: <https://blog.google/topics/google-europe/partnering-help-curb-spread-terrorist-content-online/> [aplūkots 10.01.2020.].

⁸³⁷ Hachman M. How Google handles child pornography in Gmail, search. Pieejams: <https://www.pcworld.com/article/2461400/how-google-handles-child-pornography-in-gmail-search.html> [aplūkots 10.01.2020.].

⁸³⁸ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2000/31/EK par dažiem informācijas sabiedrības pakalpojumu tiesiskiem aspektiem, jo īpaši elektronisko tirdzniecību, iekšējā tirgū. Pieņemts 08.06.2000., 15. pants. [01.03.2017. red.].

⁸³⁹ Ibid.

⁸⁴⁰ Sloot B. Welcome to the Jungle: The Liability of Internet Intermediaries for Privacy Violations in Europe. Pieejams: <https://www.jipitec.eu/issues/jipitec-6-3-2015/4318> [aplūkots 10.01.2020.].

⁸⁴¹ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2000/31/EK par dažiem informācijas sabiedrības pakalpojumu tiesiskiem aspektiem, jo īpaši elektronisko tirdzniecību, iekšējā tirgū. Pieņemts 08.06.2000., 14. apsvēruma un 1. panta piektās daļas b punkts. [01.03.2017. red.].

⁸⁴² Piemēram EDSO norādījis, ka neattiecas vispār: The role of internet intermediaries in advancing public policy objectives, p. 15. Pieejams: <https://www.oecd.org/internet/ieconomy/48685066.pdf> [aplūkots 10.01.2020.]; Tomēr daudzi šaubās: Riordan J. The Liability of Internet Intermediaries. Oxford: Oxford University Press, 2016, p. 382–384; Keller D. Europe's Right to be Forgotten in Latin America. In: Towards an Internet Free of Censorship II Perspectives in Latin America. Universidad de Palermo, 2017, p. 171; Miyashita H. The "right to be forgotten" and search engine liability. Brussels Privacy Hub, Working Paper, 2016, VOL. 2, No. 8, p. 6.

pārkāpumiem.⁸⁴³ Tādēļ tiesības uz atsaistīšanu šajā jautājumā ir īpaši nozīmīgas, jo šo tiesību attiecināšanu uz interneta meklētājprogrammām var uzskatīt par šīs diskusijas sākumpunktu.

Vēl interesantāku situāciju padara VDAR, saskaņā ar kuru tā „neskar [Direktīvas par elektronisko tirdzniecību] piemērošanu, jo īpaši minētās direktīvas 12.–15. panta noteikumu par starpnieku pakalpojumu sniedzēju saistībām piemērošanu”⁸⁴⁴. Tādējādi, tiek argumentēts, ka, iespējams, VDAR izstrādātāji vēlējušies, lai tiesību tikt aizmirstam interneta meklētājprogrammās (un citos interneta starpniekos) pieprasījumi tiktu regulēti ar Direktīvu par Elektronisko tirdzniecību.⁸⁴⁵ Tādā veidā, iespējams, labāk tiktu aizsargātas visu iesaistīto personu tiesības, jo direktīva uzliek par pienākumu izņemt konkrētu saturu tikai tad, ja interneta starpnieks ir pārliecināts par tā pretiesiskumu.

Iepriekšminētā Mozleja pārstāvji tiesību tikt aizmirstam lietā Lielbritānijas tiesā argumentēja, ka pretēji *Google* viedoklim, tiesību tikt aizmirstam kontekstā Direktīva par elektronisko tirdzniecību nav piemērojama.⁸⁴⁶ Tomēr tiesa norādīja, ka tās ieskatā abas direktīvas būtu, ciktāl tas iespējams, piemērojamas kopā.⁸⁴⁷ Tā secināja, ka gan Datu aizsardzības direktīva⁸⁴⁸, gan Direktīva par elektronisko tirdzniecību⁸⁴⁹ noteic, ka dalībvalstīm ir jāparedz mehānisms personas tiesību aizsardzībai.

Citā lietā, savukārt, Ziemeļīrijas apelācijas instances tiesa diezgan lakoniski norādījusi, ka Direktīvas par elektronisko tirdzniecību paziņošanas un izņemšanas regulējums būtu attiecināms arī uz datu aizsardzības regulējumu, jo tas to neierobežo.⁸⁵⁰ Kaut arī šādai pieejai pausts zināms atbalsts doktrīnā, tāpat tiek norādīts, ka tā, visticamāk, tiks pārbaudīta arī citās tiesās.⁸⁵¹

Arī Itālijas tiesa ir norādījusi, ka abas direktīvas būtu jāinterpretē harmoniski. Tās izpratnē tas nozīmē, ka interneta starpnieks kļūst par datu apstrādātāju tad, kad tas uzzina par konkrēto datu apstrādi.⁸⁵² No vienas puses šāda pieeja radītu lielāku skaidrību interneta meklētājprogrammām,

⁸⁴³ Keller D. The Right Tools: Europe's Intermediary Liability Laws and the EU 2016 General Data Protection Regulation. 33 Berkeley Tech, 2018, p. 15.

⁸⁴⁴ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2016/679 par fizisku personu aizsardzību attiecībā uz personas datu apstrādi un šādu datu brīvu apriti un ar ko atceļ Direktīvu 95/46/EK. Pieņemta 27.04.2016., 21. apsvēruma, 2. panta ceturtais daļa. [22.12.2019. red.].

⁸⁴⁵ Keller D. The Right Tools: Europe's Intermediary Liability Laws and the EU 2016 General Data Protection Regulation. 33 Berkeley Tech, 2018, p. 60.

⁸⁴⁶ Anglijas un Velsas Augstākās tiesas 15.01.2015. spriedums lietā MAX MOSLEY v. GOOGLE INC, GOOGLE UK LIMITED, 40. p. Pieejams: <http://www.bailii.org/ew/cases/EWHC/QB/2015/59.html> [aplūkots 04.01.2020.].

⁸⁴⁷ Ibid. 45.–48. p.

⁸⁴⁸ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 95/46/EK par personu aizsardzību attiecībā uz personas datu apstrādi un šādu datu brīvu apriti. Pieņemta 24.10.1995., 22. pants. [10.01.2020. red.].

⁸⁴⁹ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2000/31/EK par dažiem informācijas sabiedrības pakalpojumu tiesiskiem aspektiem, jo īpaši elektronisko tirdzniecību, iekšējā tirgū. Pieņemts 08.06.2000., 15. panta otrā daļa. [01.03.2017. red.].

⁸⁵⁰ Ziemeļīrijas apelācijas instances tiesas 21.12.2016. spriedums lietā CG v. Facebook Ireland Ltd, 95. p. Pieejams: <http://www.bailii.org/nie/cases/NICA/2016/54.html> [aplūkots 04.01.2020.].

⁸⁵¹ Keller D. The Right Tools: Europe's Intermediary Liability Laws and the EU 2016 General Data Protection Regulation. 33 Berkeley Tech, 2018, p. 67; Riordan J. The Liability of Internet Intermediaries. Oxford: Oxford University Press, 2016, p. 383.

⁸⁵² Itālijas Kasācijas tiesas 03.02.2014. spriedums lietā Nr. 5107/14, 73. p. Pieejams: http://www.dirittoegustizia.it/allegati/15/0000063913/Corte_di_Cassazione_sez_III_Penale_sentenza_n_5107_14_depositata_il_3_febbraio.html [aplūkots 10.01.2020.].

piemēram, saistībā ar sensitīvu datu apstrādi. No otras puses, tas vēl jo projām neatbild uz jautājumu par to, kuru paziņošanas un noņemšanas sistēmu interneta meklētājprogrammām jāpiemēro – datu aizsardzības regulējuma vai Direktīvas par elektronisko tirdzniecību.

Autore sliecas pievienoties idejai, ka ES normatīvais regulējums vismaz sākotnēji noteica, ka personas datu aizsardzība ir izslēgta no Direktīvas par elektronisko tirdzniecību piemērojamības jomas. Interpretējot šo direktīvu gramatiski secināms, ka tā *expressis verbis* noteic, ka tā šajā jomā nav piemērojama, kategoriski norādot, ka direktīva „neattiecas uz (...)jautājumiem, kuri attiecas uz informācijas sabiedrības pakalpojumiem un kuri ietverti [Datu aizsardzības direktīvā].”⁸⁵³ Tāpat, ja EST būtu vēlējies norādīt uz šīs direktīvas piemērojamību, tā to būtu varējusi darīt *Google Spain* spriedumā. Līdzīgi ir argumentējis arī Lielbritānijas Informācijas komisārs savā viedoklī *NT1 un NT2* lietās, kuru izskatīšana aizsākās 2018. gada sākumā.⁸⁵⁴ Kaut arī komentētāji cerēja, ka spriedums šajās lietās viesīs skaidrību vismaz par Lielbritānijas tiesu viedokli par Direktīvas par elektronisko tirdzniecību un datu aizsardzības regulējuma attiecībām⁸⁵⁵, tas diemžēl nenotika. Google atteicās no saviem argumentiem šajā kontekstā, tādēļ tiesa tos arī nekommentēja⁸⁵⁶.

No otras puses, lasot VDAR secināms, ka Direktīva par elektronisko tirdzniecību ir piemērojama arī datu aizsardzības jomā. Ja ES likumdevējs nav vēlējies to darīt, tad šķiet ārkārtīgi dīvaini⁸⁵⁷ Regulā norādīt, ka „[š]ī regula neskar [Direktīvas par elektronisko tirdzniecību] piemērošanu”⁸⁵⁸. Līdz ar to secināms, ka uz personas datu regulējumu ir attiecināma arī Direktīva par elektronisko tirdzniecību.

Tas, kā tieši šie divi tiesību akti tiks samēroti un piemēroti, būtu precizējams EST praksē vai vismaz ar rekomendāciju starpniecību. Tāpat, ņemot vērā, ka viens no tiem ir transponēts dalībvalstu tiesību sistēmās pilnīgi un arī otram dalībvalstīs ieviesti virkne īstenošanas pasākumi, iespējams, ka abu tiesību aktu piemērošana varētu mazliet atšķirties no vienas dalībvalsts uz otru.

VDAR regulējums tiesību tikt aizmirstam interneta meklētājprogrammu kontekstā būtu uzskatāms par speciālo tiesību normu⁸⁵⁹, jo regulē situācijas, kurās interneta meklētājprogrammas kā interneta starpnieki apstrādā nevis jebkādu informāciju (šādu situāciju regulē Direktīva par

⁸⁵³ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 95/46/EK par personu aizsardzību attiecībā uz personas datu apstrādi un šādu datu brīvu apriti. Pieņemta 24.10.1995., 1. pants piektās daļas b punkts. [10.01.2020. red.].

⁸⁵⁴ Gladicheva V. Google can't escape 'right to be forgotten' damages, privacy regulator tells UK court. Pieejams: <https://mlexmarketinsight.com/insights-center/editors-picks/Data-Protection-Privacy-and-Security/europe/google-cant-escape-right-to-be-forgotten-damages,-privacy-regulator-tells-uk-court> [aplūkots 02.01.2020.].

⁸⁵⁵ Wills A. Case Preview: NT1 v Google LLC (ICO intervening), The First “Right to be Forgotten” trial. Pieejams: <https://inform.org/2018/02/27/case-preview-nt1-v-google-llc-ico-intervening-the-first-right-to-be-forgotten-trial-aidan-wills/> [aplūkots 10.01.2020.].

⁸⁵⁶ Anglijas un Velsas Augstākās tiesas 13.04.2018. spriedums lietā NT1 v. Google LLC un NT2 v. Google LLC, 50. p. Pieejams: <https://www.5rb.com/wp-content/uploads/2018/08/NT1-v-Google-LLC.pdf> [aplūkots 10.01.2020.].

⁸⁵⁷ Keller D. The Right Tools: Europe's Intermediary Liability Laws and the EU 2016 General Data Protection Regulation. 33 Berkeley Tech, 2018, p. 68.

⁸⁵⁸ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2016/679 par fizisku personu aizsardzību attiecībā uz personas datu apstrādi un šādu datu brīvu apriti un ar ko atceļ Direktīvu 95/46/EK. Pieņemta 27.04.2016., 21. apsvērums. [22.12.2019. red.].

⁸⁵⁹ Neimanis J. Ievads tiesībās. Rīga: b.i., 2004, 59. lpp.

elektronisko tirdzniecību), bet gan tieši personas datus. Tā kā nav viennozīmīgi skaidrs, ka Direktīva par elektronisko tirdzniecību nav attiecināma uz personas datu apstrādi, autore uzskata par nepieciešamu aplūkot tās piemērošanas sekas. Tādā gadījumā, jāpārbauda, vai interneta meklētājprogrammu pakalpojumu sniedzēju pienākums izņemt no meklēšanas rezultātiem konkrētu informāciju, lai arī cik interneta vietnēs tā būtu atrodama, nav uzskatāms par vispārīgu pienākumu pārraudzīt saturu, kas ir aizliegts.⁸⁶⁰

Šāds aizliegums izstrādāts, lai nepadarītu interneta starpnieku darbu neiespējamu.⁸⁶¹ Jāpiebilst gan, ka tas nav absolūts. Pati direktīva jau tās apsvērumos noteic, ka „tas neattiecas uz pārraudzības pienākumu īpašos gadījumos un jo īpaši neietekmē valstu iestāžu rīkojumus saskaņā ar valsts tiesību aktiem.”⁸⁶² Šis izņēmums ir radījis ne mazums neizpratnes.⁸⁶³

Tiek argumentēts, ka direktīva pieļauj šī pienākuma uzlikšanu, piemēram, situācijās, kad tas tiek darīts ar tiesas lēmumu konkrētā tiesvedībā saistībā ar konkrētu informāciju.⁸⁶⁴ Tāpat tiek uzsvērts, ka pienākuma vispārīgā daba nav atkarīga no tā, cik daudz informācijas aptverts ar šo pienākumu, bet gan drīzāk ar tā izpildīšanas iespējamību un izmaksām.⁸⁶⁵ Lai pienākums uzraudzīt būtu saderīgs ar ES tiesībām tas interpretējams šauri un jābūt skaidri noteiktam, kura materiāla aprīte ierobežojama.⁸⁶⁶

Saskaņā ar Ģenerālvokāta Špunara (*Szpunar*) secinājumiem, lai neuzliktu vispārēju pienākumu, kas aizliegts ar Direktīvas par elektronisko tirdzniecību 15. pantu, uzraudzības pienākumam, ir jāatbilst papildu prasībām, proti, tam jāattiecas uz tādiem pašiem tā paša adresāta tādu pašu tiesību aizskārumiem.⁸⁶⁷ Citiem vārdiem sakot, aktīvajai uzraudzībai ir jābūt saistītai ar kādu konkrētu aizskāruma gadījumu, kā arī jāņem vērā šīs uzraudzības ilgumu, kā arī precizējumus par attiecīgo pārkāpumu raksturu, to izdarītājiem un to priekšmetu.⁸⁶⁸

⁸⁶⁰ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2000/31/EK par dažiem informācijas sabiedrības pakalpojumu tiesiskiem aspektiem, jo īpaši elektronisko tirdzniecību, iekšējā tirgū. Pieņemts 08.06.2000., 15. pants. [01.03.2017. red.].

⁸⁶¹ Baistrocchi P. Liability of Intermediary Service Providers in the EU Directive on Electronic Commerce, p. 126. Pieejams: <https://digitalcommons.law.scu.edu/cgi/viewcontent.cgi?referer=https://www.google.ee/&httpsredir=1&article=1315&context=chtlj> [aplūkots 10.01.2020.]; Edwards L. The New Legal Framework for E-Commerce in Europe. Oxford: Hart Publishing, 2005, p. 360; Ziemeļrijas apelācijas instances tiesas 21.12.2016. spriedums lietā CG v. Facebook Ireland Ltd, 55. p. Pieejams: <http://www.bailii.org/nie/cases/NICA/2016/54.html> [aplūkots 04.01.2020.].

⁸⁶² Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2000/31/EK par dažiem informācijas sabiedrības pakalpojumu tiesiskiem aspektiem, jo īpaši elektronisko tirdzniecību, iekšējā tirgū. Pieņemts 08.06.2000., 47. apsvēruma. [01.03.2017. red.].

⁸⁶³ Sartor G. Providers Liability: From the eCommerce Directive to the future, p. 25. Pieejams: [http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/IDAN/2017/614179/IPOL_IDA\(2017\)614179_EN.pdf](http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/IDAN/2017/614179/IPOL_IDA(2017)614179_EN.pdf) [aplūkots 10.01.2020.].

⁸⁶⁴ Legal analysis of a Single Market for the Information Society (SMART 2007/0037). Pieejams: <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/news/legal-analysis-single-market-information-society-smart-20070037>. [aplūkots 10.01.2020.]; Edwards L. The New Legal Framework for E-Commerce in Europe. Oxford: Hart Publishing, 2005, p. 360.

⁸⁶⁵ Sartor G. Providers Liability: From the eCommerce Directive to the future. Pieejams: [http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/IDAN/2017/614179/IPOL_IDA\(2017\)614179_EN.pdf](http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/IDAN/2017/614179/IPOL_IDA(2017)614179_EN.pdf) [aplūkots 10.01.2020.].

⁸⁶⁶ Frosio G. The Death of 'No Monitoring Obligations': A Story of Untameable Monsters. 8(3) Journal of Intellectual Property, Information Technology and E-Commerce Law, 2017, 212, p. 203.

⁸⁶⁷ Ģenerālvokāta Maceja Špunara 04.06.2019. secinājumi EST lietā C-18/18 Eva Glawischnig-Piesczek pret Facebook Ireland Limited, 45. p.

⁸⁶⁸ Ibid. 52.–53. p.

Pat, ja direktīva nav attiecināma uz konkrēto situāciju, daudzas starptautiskās organizācijas izteikušas bažas par vispārēja pienākuma uzraudzīt saturu negatīvo ietekmi uz izteiksmes brīvību.⁸⁶⁹

Saistībā ar šeit aplūkoto tiesību tikt aizmirstam alternatīvu gan atkal būtu jānošķir divas situācijas. Pirmā no tām ir situācija, kurā interneta meklētājprogrammai, kā Mozleja lietās, uzlikts par pienākumu izņemt no meklēšanas rezultātiem konkrētus attēlus. Otrajā gadījumā, interneta meklētājprogramma meklēšanas rezultātos nedrīkst attēlot konkrēta veida informāciju, piemēram, kā Dianas Z. gadījumā – informāciju, kas saista šo sievieti ar pornoindustriju. Lai tehniski nodrošinātu informācijas *aizmiršanu* interneta meklētājprogrammām būtu sākumā jāidentificē šī informācija un pēc tam jāatrod visas šīs informācijas kopijas un tās jāizdzēš.⁸⁷⁰ Pirmajā gadījumā informācija jau būtu identificēta. Savukārt, otrajā tas būtu jā dara pašām meklētājprogrammām, izmantojot sarežģītus risinājumus⁸⁷¹, kas situāciju padarītu līdzīgu *SABAM* lietai, kurā EST par prettiesisku atzina pienākumu interneta starpniekam proaktīvi meklēt trešo personu saturā intelektuālo īpašumu aizskarošu materiālu.⁸⁷² Uz šādu nošķirumu norādījusi arī Francijas tiesa.⁸⁷³ Arī aplūkojot pieņemamos uzraudzīšanas kritērijus saistībā ar Direktīvas par elektronisko tirdzniecību 15. pantu, secināms, ka šāds pienākums nebūtu pieļaujams, jo tas nav noformulēts gana konkrēti.

Salīdzinājumā, Lielbritānijas tiesa Mozleja lietā, kurā tika lūgts meklēšanas rezultātos neattēlot konkrētus attēlus, norādīja, ka visticamāk šajā lietā nav iesaistīts vispārējs pienākums uzraudzīt saturu.⁸⁷⁴ Konkrētu atbildi uz šo jautājumu bija jādod tiesai izskatot lietu pēc būtības, bet tas tā arī nenotika.

Papildus, ņemot vērā interneta specifiku un to, ka informācija, kas pieejama interneta meklētājprogrammām, var tikt papildināta no jauna ar materiālu, kas reiz jau izņemts no meklēšanas rezultātiem, interneta meklētājprogrammām būtu nepārtraukti jāuzrauga, lai attiecīgā informācija neparādītos konkrētajos meklēšanas rezultātos. Salīdzinot ar šo uzdevumu, adatas atrašana siena kaudzē, savukārt, šķiet pavisam vienkārša.⁸⁷⁵ Situācijā, kurā interneta meklētājprogrammai nav

⁸⁶⁹ Council of Europe Declaration on freedom of communication on the Internet. Pieņemts 28.05.2003. Pieejams: https://search.coe.int/cm/Pages/result_details.aspx?ObjectId=09000016805dfbd5 [aplūkots 12.01.2020.]; United Nations General Assembly report of the Special Rapporteur on the promotion and protection of the right to freedom of opinion and expression No A/HRC/32/38, p. 35. Pieņemts 11.05.2016. Pieejams: <https://www.refworld.org/docid/576ce05f4.html> [aplūkots 02.01.2020.]; MacKinnon R., Hickok E., Bar A., Hae-in L. *Fostering freedom online: the role of Internet intermediaries*. France: UNESCO, 2014.

⁸⁷⁰ Bayliss-McCulloch J. Does Australia Need a “Right to be Forgotten”? *Communications Law Bulletin*, 2014, Vol. 33.1, p. 10.

⁸⁷¹ Ģenerālvokāta Maceja Špunara 04.06.2019. secinājumi EST lietā C-18/18 *Eva Glawischnig-Piesczek pret Facebook Ireland Limited*, 73. p.

⁸⁷² EST 16.02.2012. spriedums lietā C 360/10 *Belgische Vereniging van Auteurs, Componisten en Uitgevers CVBA (SABAM) v. Netlog NV*.

⁸⁷³ *Ibid.*

⁸⁷⁴ Anglijas un Velsas Augstākās tiesas 15.01.2015. spriedums lietā *MAX MOSLEY v. GOOGLE INC, GOOGLE UK LIMITED*, 53.–54. p. Pieejams: <http://www.bailii.org/ew/cases/EWHC/QB/2015/59.html> [aplūkots 04.01.2020.].

⁸⁷⁵ Bayliss-McCulloch J. Does Australia Need a “Right to be Forgotten”? *Communications Law Bulletin*, 2014, Vol. 33.1, p. 11; Ziemeļrijas apelācijas instances tiesas 21.12.2016. spriedums lietā *CG v. Facebook Ireland Ltd*, 4. p. Pieejams: <http://www.bailii.org/nie/cases/NICA/2016/54.html> [aplūkots 04.01.2020.].

norādīta konkrēta informācija (piemēram, konkrēts attēls), kas izņemams no meklēšanas rezultātiem, tas pieprasītu interneta meklētājprogrammai nepārtraukti izvērtēt, vai informācija, ko tā apstrādā ir prettiesiska.

Autores ieskatā sistēma, kura ļauj ierobežot konkrētas informācijas ierobežošanu, ir pat labāk funkcionējoša interneta vidē, nekā konkrētu saišu atsaistīšana, jo ir skaidrs, ka vienreiz internetā publicētu informāciju var būt gandrīz neiespējami vispār izdzēst no interneta.⁸⁷⁶ Turpretī, interneta meklētājprogrammas pakalpojumu sniedzējs var padarīt kaitīgās informācijas atrašanu praktiski neiespējamu. Taču tās izmantošanai ir vairāki ierobežojumi.

Pirmkārt, šāds interneta meklētājprogrammu pakalpojumu sniedzēju pienākums nedrīkst pārvērsties par vispārīgu pienākumu uzraudzīt saturu Direktīvas par elektronisko tirdzniecību izpratnē. Tādēļ tiesām, to piemērojot, pēc iespējas jādefinē konkrēta informācija, kuras izplatīšana ierobežojama.

Otrkārt, tā kā šis ierobežojums būtiski ierobežo informācijas pieejamību internetā, šādu pienākumu drīkstētu uzlikt tikai tiesa, jo tas būtiski ierobežo paša interneta meklētājprogrammas pakalpojumu sniedzēja darbību, kam jāvelta resursi pienākuma izpildei.⁸⁷⁷ Tāpat tas var daudz būtiskāk, nekā tas notiek šobrīd ar tiesībām tikt aizmirstam, ietekmēt sabiedrības tiesības saņemt informāciju un informācijas autora tiesības to izplatīt. Jau tagad tiesības uz atsaistīšanu tiek kritizētas par to, ka cilvēktiesību samērošana un izteiksmes brīvības ierobežošana nodota privātās rokās.⁸⁷⁸ Tiek paustas bažas, ka, uzliekot par pienākumu interneta starpniekiem, tostarp, interneta meklētājprogrammu pakalpojumu sniedzējiem, pienākumu uzraudzīt un cenzēt trešo personu saturu, tiks būtiski ierobežota interneta lietotāju izteiksmes brīvība.⁸⁷⁹ Arī Ģenerāladvokāts Jēskinens, sniedzot EST savu viedokli *Google Spain* lietā, rosinājis tiesu atturēties no tiesību balansēšanas pienākuma uzlikšanas interneta meklētājprogrammām, jo tas varētu „izraisīt to, ka automātiski tiek izņemtas saites uz jebkādu strīdīgu saturu”⁸⁸⁰.

Autore uzskata, ka šīs bažas nav nepamatotas. Jau tas, ka ECT ir izveidojusi samērā būtisku praksi, kas saistīta ar Konvencijas 10. panta pārkāpumiem, krājumu, norāda, ka Eiropas valstu tiesām ne vienmēr ir skaidrs, kā samērot izteiksmes brīvību ar citām tiesībām. Pat, ja pieņemtu, ka interneta meklētājprogrammu pakalpojumu sniedzējs spēj izvērtēt, kuras no tiesībām katrā konkrētā gadījumā prevalē, jāņem vērā tas, ka šiem pakalpojumu sniedzējiem ir pašiem savas ekonomiskās intereses.

⁸⁷⁶ Ģenerāladvokāta Nīlo Jēskinena 25.06.2013. secinājumi EST lietā C-131/12 *Google Spain SL un Google Inc. pret Agencia Española de Protección de Datos (AEPD) un Mario Costeja González*, 44. p.

⁸⁷⁷ Murray A. *Information Technology Law: The Law and Society*. [b.v.] Oxford University Press, 2016, p. 156.

⁸⁷⁸ Wagner M., Li-Reilly Y. *The Right to be Forgotten*. *The Advocate*, 2014, Vol. 72, p. 828.

⁸⁷⁹ Article 19. *Internet intermediaries: Dilemma of Liability*. London: Article 19, 2013, p. 14.

⁸⁸⁰ Ģenerāladvokāta Nīlo Jēskinena 25.06.2013. secinājumi EST lietā C-131/12 *Google Spain SL un Google Inc. pret Agencia Española de Protección de Datos (AEPD) un Mario Costeja González*, 133. p.

Arī Argentīnas tiesa paudusi līdzīgu nostāju. Tā norādījusi, ka, ja interneta satura uzraudzību pilnībā nodotu privātās rokās, tas novestu pie plašas privātās cenzūras.⁸⁸¹ Tiesa šo argumentāciju izmantoja precizējot to, kad interneta meklētājprogrammas pakalpojumu sniedzēju var uzskatīt par informētu par prettiesisku trešo personu saturu tā meklēšanas rezultātos. Tā norādīja, ka tikai tādos gadījumos, kad šis saturs ir nepārprotami un acīmredzami prettiesisks, pietiek, ja interneta meklētājprogrammas pakalpojumu sniedzēju informē pati persona, kuras tiesības pārkāptas. Visos citos gadījumos, pakalpojumu sniedzējs tiks uzskatīts par informētu par satura prettiesiskumu tikai, ja tas tiks darīts ar tiesas nolēmumu. Par acīmredzamu saturu tiesa nosauca, piemēram, bērnu pornogrāfiju un kūdīšanu uz vardarbību. Līdz ar to gadījumos, kad ir runa par personas goda un cieņas aizskārumiem, interneta meklētājprogrammas pakalpojumu sniedzējam ir jārīkojas pēc personas pieprasījuma tikai tad, ja ir acīmredzami, ka saturs aizskar šo personu.

Šādu savu nostāju tiesa pamatoja ar to, ka sistēma, kas balstīta tikai uz meklētājprogrammu pakalpojumu sniedzēju tiešu informēšanu, novestu pie nepamatotiem satura dzēšanas pieprasījumiem un tādējādi cenzēts tiktu arī tiesisks saturs. No šāda Argentīnas tiesas komentāra secināms, ka vienīgais izvērtējums, kas tās ieskatā var tikt prasīts no interneta meklētājprogrammas pakalpojuma sniedzēja, ir tas, vai informācija, kuras dzēšanas pieprasījumu šis pakalpojumu sniedzējs saņem no privātpersonas (ne tiesas), ir nepārprotami un acīmredzami prettiesiska. Visos citos gadījumos izvērtējuma nodošana interneta meklētājprogrammas pakalpojumu sniedzējam, nevis tiesai, radītu draudus izteiksmes brīvībai.

Un tiešām, kaut arī vismaz pirmšķietami interneta meklētājprogrammu pakalpojumu sniedzēji cenšas rast balansu starp tiesībām tikt aizmirstam un izteiksmes brīvību, bažas rada tas, ka realitātē ir visai grūti uzraudzīt vai katra konkrētā pieprasījuma gadījumā interneta meklētājprogrammas pakalpojumu sniedzējs pietiekami izvērtē samērīgumu starp konfliktējošajām pamattiesībām.⁸⁸²

Arī *Google* pārstāvji atzinuši, ka interneta meklētājprogrammas pakalpojumu sniedzējam ir grūti noteikt katras konkrētās informācijas svarīgumu sabiedrībā.⁸⁸³ *Google* valdes loceklis un vecākais jurists norādījis, ka: „Mēs neradām informāciju. Mēs to darām pieejamu. [Google Spain

⁸⁸¹ Argentīnas Augstākās tiesas 28.10.2014. spriedums lietā Rodriguez, Maria Belén c Google Inc. 522. XLIX. Pieejams: [http://www.dataprivacylaws.com.ar/wp-content/uploads/2014/11/CSJN-Rodriguez-Maria-Bel%C3%A9n-c-\"Google\"-Inc.-s-28-oct-2014.pdf](http://www.dataprivacylaws.com.ar/wp-content/uploads/2014/11/CSJN-Rodriguez-Maria-Bel%C3%A9n-c-\) [aplūkots 01.04.2019.].

⁸⁸² Frantziou E. Further Developments in the Right to be Forgotten: The European Court of Justice's Judgment in Case C-131/12, Google Spain, SL, Google Inc v Agencia Espanola de Proteccion de Datos. Human Rights Law Review, 2014, 30 October, Vol. 14, p. 770.

⁸⁸³ “Google” viedoklis Spānijas Nacionālās tiesas Administratīvo lietu departamenta 29.12.2014. spriedumā lietā 725/2010 Google Spain, S.L. v. Agencia Protección de Datos. Pieejams: <http://www.poderjudicial.es/stfls/SALA%20DE%20PRENSA/NOTAS%20DE%20PRENSA/AN%20S1%2029-12-2014.pdf> [aplūkots 01.04.2019.].

spriedums], kurš liek mums izvērtēt, ko iekļaut informācijas katalogā, piespiež mums ieņemt lomu, kuru mēs nevēlamies”.⁸⁸⁴

Tādējādi autores ieskatā, pret lēmumu, kas pilnībā dzēš informāciju no meklēšanas rezultātiem par kādu personu, attiecīgi vēl būtiskāk ietekmējot izteiksmes brīvību, būtu jāizturas ar daudz lielāku piesardzību. Lēmums, kas tik ļoti ierobežo izteiksmes brīvību, būtu jāpieņem tiesai, lai nodrošinātu iesaistīto personu tiesību aizsardzību.

Tāpat šī tiesību tikt aizmirstam alternatīva praktiski var tikt piemērota ierobežotam skaitam informācijas veidu. Līdz šim tā veiksmīgi bijusi attiecināta tikai uz attēliem un video. Iespējams attīstoties tehnoloģijām būtu iespējams ierobežot arī konkrēta teksta izplatīšanos, taču, vērojot, interneta platformu grūto cīņu ar naida runu un citiem aizvainojošiem komentāriem internetā⁸⁸⁵, autorei nešķiet, ka šobrīd tas būtu praktiski iespējams.

5.2.2. *Meklēšanas rezultātu šķirošana un kārtošana*

Vēl viens iespējamais risinājums, ar kuru, iespējams, varētu panākt līdzīgu rezultātu, kā ar tiesībām tikt aizmirstam interneta meklētājprogrammās, ir pienākuma uzlikšana šīm meklētājprogrammām pārvietot nevēlamos datus saturošo informāciju zemāk meklēšanas rezultātos.⁸⁸⁶ 2019. gada septembrī tieši šādu pienākumu interneta meklētājprogrammām uzlika EST saistībā ar informāciju par personas iesaisti tiesvedībā. Tā norādīja, ka meklētājprogrammām ir pienākums pārveidot meklēšanas rezultātu sarakstu tā, lai interneta lietotāja gūtā kopaina atspoguļotu pašreizējo datu subjekta tieslietu situāciju. Saskaņā ar tiesas teikto, tīmekļa vietnes, kurās pieejama aktuālāka informācija atainojamas augstāk meklēšanas sarakstā pat gadījumā, ja tiek nolemts, ka senāku un neprecīzāku informāciju saturošo publikāciju pieejamība vēl jo projām ir sabiedrības interesēs.⁸⁸⁷

Gan ne tieši saistībā ar tiesībām tikt aizmirstam, bet uz informācijas attēlošanu interneta meklētājprogrammās vispārīgi, ir norādījusi Eiropas Padome 2012. gada rekomendācijā par cilvēktiesībām un interneta meklētājprogrammām. Tajā iekļauts ieteikums interneta meklētājprogrammām attēlot informāciju, sākot ar to, kas paredzēta plašai publikai, bet informāciju, kas vienkārši pieejama publiski un nav domāta plašākai publiskai apskatei, novietot meklēšanas

⁸⁸⁴ Toobin J. The Solace of Oblivion. Pieejams: <http://www.newyorker.com/magazine/2014/09/29/solace-oblivion> [aplūkots 01.04.2019.].

⁸⁸⁵ Skatīt, piemēram: Davidson T., Warmsley D., Macy M., Weber I. Automated Hate Speech Detection and the Problem of Offensive Language. Pieejams: <https://arxiv.org/pdf/1703.04009.pdf> [aplūkots 10.01.2020.].

⁸⁸⁶ Draft OPC Position on Online Reputation. Pieejams: https://www.priv.gc.ca/en/about-the-opc/what-we-do/consultations/consultation-on-online-reputation/pos_or_201801/ [aplūkots 04.01.2020.].

⁸⁸⁷ EST 24.07.2019. spriedums lietā C-136/17 G. C., A. F., B. H., E. D. pret Commission nationale de l'informatique et des libertés (CNIL), 78. p.

rezultātu beigās.⁸⁸⁸ Šādu ideju ir atbalstījis arī jau iepriekš minētais profesors Zittreins⁸⁸⁹ un citi autori, tostarp, norādot, ka meklēšanas rezultātus varētu kārtot arī hronoloģiski, jaunākās ziņas attēlojot sākumā.⁸⁹⁰

Secināms, ka praktiski tas tiešām varētu samazināt nevēlamās informācijas apripi. Jo tālāk meklēšanas rezultātos atrodas saite uz interneta vietni, jo mazāka iespējamība, ka lietotājs to apmeklēs.⁸⁹¹ Saskaņā ar dažādiem pētījumiem 95% gadījumu, ja lietotājs nonāk avota mājaslapā caur interneta meklētājprogrammu, šī mājaslapa bijusi iekļauta meklēšanas rezultātu pirmajā lapā.⁸⁹² Vairāk kā 70% eiropiešu aplūko tikai pirmos 20 meklēšanas rezultātus.⁸⁹³ Tādēļ var teikt, ka rezultāti, kas attēloti tālākos meklēšanas rezultātos var tikt uzskatīti par izdzēstiem no tiem pavisam.⁸⁹⁴

Iespējams, ka šāda pieeja tiešām varētu samazināt nepieciešamību pēc tiesībām tikt aizmirstam interneta meklētājprogrammās. Tomēr, autores ieskatā arī šī alternatīva nav tik pat efektīvs risinājums kā tiesības tikt aizmirstam.

Tiesības uz atsaistīšanu tiek kritizētas to neefektivitātes dēļ, jo nepanāk informācijas pilnīgu nepieejamību. Tomēr, kā argumentēts iepriekš, pilnīga nepieejamība nav nepieciešama, lai efektīvi aizsargātu personas tiesības uz privāto dzīvi. Pietiek, ka informāciju ir kļuvis daudz grūtāk iegūt. Gadījumā, ja neprecīzus personas datus saturoša informācija tiktu tikai paslēpta meklēšanas rezultātu otrajā lappusē, tā kļūtu tikai mazliet grūtāk pieejama. Citiem vārdiem sakot, tā būtu vieglāk pieejama, nekā tad, ja šī informācija tiktu dzēsta no meklēšanas rezultātiem vispār. Turklāt, personas, kas vēlētos zināt, kādus datus par sevi konkrēta persona vēlas slēpt, uzreiz varētu doties uz meklēšanas rezultātu otro, trešo vai citu lapu, tādējādi apejot piemērotos personas datu aizsardzības līdzekļus.

No vienas puses autore piekrīt darba tapšanas laikā aktuālākajai EST pieejai norādot, ka pat gadījumā, ja secināms, ka tiesības uz atsaistīšanu nav piemērojamas izteiksmes brīvības

⁸⁸⁸ Recommendation CM/Rec(2012)3 of the Committee of Ministers of Council of Europe on the protection of human rights with regard to search engines, p. 7. Pieņemts 04.04.2012. Pieejams: https://search.coe.int/cm/Pages/result_details.aspx?ObjectID=09000016805caa87 [aplūkots 01.04.2019.].

⁸⁸⁹ Zittrain J. "Don't Force Google to 'Forget'". Pieejams: <https://www.nytimes.com/2014/05/15/opinion/dont-force-google-to-forget.html> [aplūkots 10.01.2020.].

⁸⁹⁰ Lee E. The Right to be Forgotten v. Free Speech. Pieejams: <http://moritzlaw.osu.edu/students/groups/is/files/2016/09/7-Lee.pdf> [aplūkots 04.01.2020.].

⁸⁹¹ Google organic Ctr history. Pieejams: <https://www.advancedwebranking.com/cloud/ctrstudy/> [aplūkots 10.01.2020.]; Brock G. The right to be forgotten: Privacy and the Media in the Digital Age, p. 12. Pieejams: <https://reutersinstitute.politics.ox.ac.uk/sites/default/files/research/files/The%2520Right%2520to%2520be%2520Forgotten%2520Extract.pdf> [aplūkots 10.01.2020.].

⁸⁹² Leggatt H. 95% of traffic comes from first page of search results. Pieejams: www.bizreport.com/2010/02/95_of_traffic_comes_from_first_page_of_search_results.html [aplūkots 11.01.2020.]; Jacobson M. How Far Down the Search Engine Results Page Will Most People Go? Pieejams: <https://www.theleverageway.com/blog/how-far-down-the-search-engine-results-page-will-most-people-go/> [aplūkots 11.01.2020.].

⁸⁹³ Helen Leggatt: 95% of traffic comes from first page of search results. Pieejams: www.bizreport.com/2010/02/95_of_traffic_comes_from_first_page_of_search_results.html [aplūkots 11.01.2020.].

⁸⁹⁴ Höchstötter N., Lewandowski D. What Users See – Structures in Search Engine Results Pages. Information Sciences, 2009, Vol. 179, p. 1796.

aizsardzības dēļ, meklētājprogrammām vēl jo projām var būt pienākums atspoguļot informāciju pēc tās aktualitātes. Tas garantē daudz niansētāku pieeju katrai situācijai, vienlaikus, būtiski neietekmējot izteiksmes brīvību. Tāpat, pastāvot šādam regulējumam, iespējams, interneta meklētājprogrammas mazāk gadījumos izvēlēsies informāciju atsaistīt no personas vārda, to vienkārši pārvietojot zemāk meklēšanas rezultātos.

Tai pat laikā autore vēlas šai situācijai pieiet kritiski. Meklēšanas rezultātu secības maiņa, kaut arī mazākā mērā kā tiesības tikt aizmirstam, tāpat ietekmē izteiksmes brīvību. Pirmkārt, tā ierobežo interneta lietotāju tiesības saņemt šo informāciju, otrkārt – informācijas autoru tiesības šo informāciju izplatīt. Treškārt, ja interneta meklētājprogrammai meklēšanas rezultāti jāattēlo kādā konkrētā secībā, piemēram, sākot ar vispubliskāko vai visjaunāko, tas nozīmē iejaukšanos meklētāja algoritmā un noteikšanu, kas meklētājprogrammai *jāsaka*. Tas, savukārt, radītu iejaukšanos interneta meklētājprogrammas pakalpojumu sniedzēja izteiksmes brīvībā.

Neatkarīgi no tā, vai interneta atzīstama interneta meklētājprogrammu pakalpojumu sniedzēju izteiksmes brīvība, pienākums mainīt meklēšanas rezultātus ietekmē interneta lietotāju un informācijas autoru izteiksmes brīvību. Tādēļ šādam ierobežojumam jābūt noteiktam ar likumu, tam jābūt leģitīmam mērķim un jābūt samērīgam ar šo mērķi.

Spriedums *G.C. un citi* tika pieņemts Francijas tiesas lūguma pēc prejudiciālā nolēmuma dēļ. Vienā no jautājumiem EST Francijas tiesa pēc būtības jautāja, vai Datu aizsardzības direktīva jāinterpretē tādējādi, ka interneta meklētājprogrammām ir pienākums meklēšanas rezultātos atsaistīt no personas vārda informāciju par šīs personas daļību tiesvedībā, kas vairs nav aktuāla. Tā nejautāja, vai interneta meklētājprogrammām ir pienākums mainīt meklēšanas rezultātu secību.

EST kompetencē ir interpretēt ES dibināšanas līgumus un citus ES tiesību aktus.⁸⁹⁵ Atzīmējams, ka tiesa, nosakot interneta meklētājprogrammu pienākumu sakārtot meklēšanas rezultātus noteiktā secībā, nav šo pienākumu balstījusi nevienā tiesību normā. Francijas tiesa spriedumā lūdza interpretēt Datu aizsardzības direktīvas normas, kas arīdzan darīts viscaur spriedumā. Tāpat EST vairākos paragrāfos norādījusi uz Hartas 7., 8. un 11. panta piemērojamību, kā arī analizējusi VDAR attiecīgo regulējumu. Taču paragrāfā par iepriekšminēto pienākumu tā nav atsaukusies ne uz vienu tiesību aktu. Tā kā neviens no iepriekšminētajiem tiesību avotiem, un, patiesi, neviens cits ES tiesību akts vispārīgi, *expressis verbis* neparedz meklētājprogrammu pienākumu mainīt meklēšanas rezultātu secību, nav skaidrs, kādas tiesības interpretējot EST nonākusi pie secinājuma, ka meklētājprogrammām ir šāds pienākums. Līdz ar to varētu argumentēt, ka šis ierobežojums nav noteikts ar likumu.

⁸⁹⁵ Līgums par Eiropas Savienības darbību. Paraksts Lisabonā 13.12.2007., 267. pants. [02.01.2020. red.].

Kaut arī no EST argumentācijas tas tieši neizriet, autore saskata, ka šī pienākuma mērķis varētu būt personas tiesību uz privāto dzīvi un iespējams arī personas datu aizsardzība. Vairs neprecīzajiem īpašās kategorijas datiem parādoties zemāk meklēšanas rezultātos, ir mazāka iespēja, ka kāda persona gūs nepatiesu iespaidu par datu subjektu. Tādējādi tiek aizsargāta personas reputācija. Tāpat, jo mazāk personas redz šos datus, jo mazāk personām interneta meklētājprogrammas tos pārraida. Līdz ar to šim izteiksmes brīvības ierobežojumam ir saskatāms legītīms mērķis.

Runājot par samērīgumu atzīstams, ka tāpat kā pēc tiesībām tikt aizmirstam interneta meklētājprogrammās, iepriekšējās nodaļās aplūkoto iemeslu dēļ arī pēc šī tiesību ierobežojuma ir nepieciešamība.

Šī regulējuma mērķis ir panākt, ka interneta meklētājprogrammas objektīvi attēlotu personu meklēšanas rezultātos. Taču, kā analizēts iepriekš šajā darbā, interneta meklētājprogrammas nepozicionē sevi, kā objektīvu ziņu avotu. Lielākā daļa no tām meklēšanas rezultātus izkārto tādā secībā, kādā šo programmu ieskatā tos vēlas redzēt meklētājs, šo faktu nemaz neslēpjot. Un, ja katrs meklētājprogrammas lietotājs redz atšķirīgus meklēšanas rezultātus, nevar būt runa par objektivitāti. No tā izriet divas atziņas.

Pirmkārt, interneta lietotāji, aplūkojot meklēšanas rezultātus, tiem pieiet kritiski, vai vismaz tiem to vajadzētu darīt. Redzot senu publikāciju par kādas personas saistību ar kriminālprocesu vai citu notikumu, interneta lietotājam kā saprātīgam ziņu patērētājam būtu jāsaprot, ka kopš publikācijas laika situācija var būt mainījusies. Tādējādi, mainot meklēšanas rezultātu secību aktuālākos rezultātus attēlojot augstāk, patiesie ieguvēji būs tie interneta lietotāji, kuri savus secinājumus par personu izdarīs vien veicot paviršu meklēšanu.

Otrkārt, uzliekot par pienākumu interneta meklētājprogrammai publicēt objektīvu un atjauninātu informāciju, EST principā to ir padarījusi par ziņu redaktoru. Interneta meklētājprogrammai būs jāpieņem lēmums par ziņu aktualitāti un atbilstību patiesībai.

Tādējādi, pirmšķietami, šķietams, ka personas ieguvums no šāda pienākuma ir mazāks, nekā izteiksmes brīvības ierobežojums, kuru tas rada. Taču autore ir gatava piekrist, ka atsevišķās situācijās šāds mehānisms varētu būt samērīgāks, nekā informācijas atsaistīšana vispārīgi. Tādā gadījumā gan būtu precizējams pienākuma pārvietot informāciju meklēšanas rezultātos tvērums, piemēram, norādot cik zemu jāpārvieta informācija, uzliekot pienākumu pieteicējam norādīt publikāciju, kas noteikti novietojama augstāk utt.

Ņemot vērā augstāk minēto, autoresprāt, arī šis risinājums pats par sevi nevar tikt uzskatīts par alternatīvu *Google Spain* atzītajām tiesībām tikt aizmirstam interneta meklētājprogrammās. Tas varētu būt risinājums atsevišķās situācijās, kas saistītas ar novecojušu vai nepatiesu datu

publikācijām, kuru atsaistīšana no personas vārda nebūtu vēlama sabiedrības tiesību saņemta informāciju dēļ. Taču kopumā šis mehānisms ir mazāk efektīvs, potenciāli vēl vairāk ietekmē izteiksmes brīvību, turklāt nerisina pārmērīgas vai citādi prettiesiskas datu apstrādes situāciju.

Tādējādi secināms, ka kaut arī tiesībām tikt aizmirstam ir virkne alternatīvu, neviens no tiem nav vienlaikus tik pat efektīvs un citas tiesības tik pat maz ierobežojošs, kā tiesības tikt aizmirstam interneta meklētājprogrammās. Kaut arī avota mājaslapu pienākums panākt informācijas neattēlošanu interneta meklētājprogrammās un teksta anonimizēšana šķietami efektīvāk panāktu personas tiesību uz privāto dzīvi aizsardzību, tomēr tai pat laikā radītu arī būtiskāku izteiksmes brīvības aizskārumu. Informācijas derīguma termiņa izveidošana ir inovatīvs risinājums, taču to būtu samērā grūti praktiski piemērot, kā arī pēc šī termiņa beigām tas principā nozīmētu informācijas pilnīgu izslēgšanu no meklētājprogrammu meklēšanas rezultātiem. Savukārt, informācijas labošana un atsaukumu publicēšana avota mājaslapās nebūtu efektīvs veids, kā panākt personas datu apstrādes pārtraukšanu.

Visbeidzot, ir vairāki iemesli, kādēļ personu datu aizsardzību uzticēt tieši interneta meklētājprogrammām. Pirmkārt, tieši šīs meklētājprogrammas, ļaujot iegūt dažādu un visaptverošu informāciju par datu subjektiem, var nodarīt tiem būtisku kaitējumu. Otrkārt, publikācijas avota mājaslapā var būt un lielā daļā gadījumu arī ir tiesiskas un aizsargātas ar izteiksmes brīvību. Treškārt, skatoties uz situāciju internetā reāli, jebkura pienākuma uzlikšanas avota mājaslapai efektivitāte ir tieši atkarīga no šīs avota mājaslapas godprātīguma. Tiešsaistes vidi daudzos aspektos vēl jo projām var salīdzināt ar mežonīgajiem Rietumiem, kur personām, kas vēlas izvairīties no tiesību aktu radītajiem pienākumiem, ir virkne iespēju to izdarīt, piemēram, slēpjoties aiz dažādiem domēnvārdiem, reģistrējot savu interneta vietni tāltālās jurisdikcijās un tā tālāk. Tādēļ autores ieskatā tiesības uz datu aizsardzību visefektīvāk būtu aizsargāt, uzliekot šādu pienākumu interneta meklētājprogrammām.

Ja to būtu iespējams praktiski izdarīt, vēl efektīvāks personu tiesību uz privāto dzīvi aizsardzības līdzeklis par *Google Spain* tiesībām tikt aizmirstam, būtu interneta meklētājprogrammu pienākums uzraudzīt meklēšanas rezultātus un panākt, ka tajos netiek attēloti dati, kuru dzēšanu vēlas panākt datu subjekts. Tomēr šāds pienākums nav saderīgs ar ES tiesību regulējumu un uzliktu pārliedzi lielu pienākumu interneta meklētājprogrammām. Tāpat, tas daudz būtiskāk ierobežotu izteiksmes brīvību, tādēļ šāda pienākuma uzlikšana būtu atbalstāma tikai ar tiesas nolēmumu un atsevišķos gadījumos.

Tādēļ tiesības tikt aizmirstam vienlaikus ir visefektīvākais un izteiksmes brīvību vismazāk ierobežojošais veids, kā pasargāt personu tiesības uz privāto dzīvi un datu aizsardzību interneta meklētājprogrammās. Taču, lai izteiksmes brīvības ierobežojums tiešām būtu samērīgs ar datu

subjekta ieguvumu no tā, nākamajā nodaļā nepieciešams analizēt visus katras konkrētās lietas apstākļus. Tādēļ nākamajā nodaļā autore piedāvā vadlīnijas ar kritērijiem šādas analīzes veikšanai.

6. SAMĒRĪGUMS *STRICTO SENSU*

Secinot, ka tiesības tikt aizmirstam interneta meklētājprogrammās ir nepieciešamas, lai aizsargātu personu tiesības uz personas datu aizsardzību internetā, kā arī tās ir visefektīvākais un citas tiesības vismazāk ierobežojošais līdzeklis, jāpārlicinās, ka tiesību ierobežojums, kas ar šīm tiesībām radīts, ir mazāks, nekā labums, ko no šīm tiesībām gūst sabiedrība. Tas ir, jāanalizē ierobežojuma proporcionālitate *stricto sensu*.⁸⁹⁶

Tā kā tiesības tikt aizmirstam ietekmē dažādus tiesību uz izteiksmes brīvību aspektus, tālāk tiks aplūkoti atsevišķi kritēriji, kas būtu ņemami vērā piemērojot tiesības tikt aizmirstam interneta meklētājprogrammās. Autores ieskatā, izskatot jebkuru lūgumu piemērot tiesības tikt aizmirstam, šo tiesību piemērotajam būtu jāapsver visi šie aspekti. Taču tas cik nozīmīgs katrs no tiem ir konkrētā lēmuma pieņemšanā var būt atkarīgs no katras konkrētās lietas.⁸⁹⁷ Interneta meklētājprogrammas pakalpojumu sniedzējiem un tiesai būtu savā lēmumā jāatspoguļo tie argumenti, kas var būtiski ietekmēt lietas iznākumu.⁸⁹⁸

Kā minēts iepriekš, *Google Spain* spriedums neanalizē interneta meklētājprogrammu pienesumu informācijas apritē internetā.⁸⁹⁹ Tas arī tiesību piemērotājiem nepiedāvāja detalizētas vadlīnijas, pēc kurām vadoties samērot tiesības tikt aizmirstam interneta meklētājprogrammās un izteiksmes brīvību. Būtībā vienīgais kritērijs, kas spriedumā norādīts, ir personas atpazīstamība sabiedrībā.

Vadlīniju trūkumu *Google Spain* spriedumā centās kompensēt 29. panta darba grupa⁹⁰⁰, kas aptuveni sešus mēnešus pēc sprieduma paziņošanas izdeva *Vadlīnijas par Eiropas Savienības tiesas sprieduma lietā Google Spain and Inc v. Agencia Española de Protección de Datos (AEPD) and*

⁸⁹⁶ Barak A. Proportionality *stricto sensu* (balancing). Cambridge: Cambridge University Press, 2012, p. 340–370; Keller P. European and International Media Law: Liberal Democracy, Trade and the New Media. Oxford: Oxford University Press, 2011, ed. 1, p. 60; Morrissey E., Dwyer D. Google wins ‘Right to be Forgotten’ case in Japanese Supreme Court Public’s right to know -v- Individual’s right to privacy. Pieejams: <https://www.lexology.com/library/detail.aspx?g=91c113d8-3184-4d5b-acd4-6f6af4360857> [aplūkots 02.01.2020.].

⁸⁹⁷ Article 29 Data Protection Working Party Guidelines on the implementation of the Court of Justice of the European Union judgment on “Google Spain and inc v. Agencia española de Protección de datos (aepd) and Mario Costeja González” C-131/12, p. 12. Pieņemts 26.11.2014. Pieejams: https://ec.europa.eu/newsroom/article29/document.cfm?action=display&doc_id=64437 [aplūkots 02.01.2020.].

⁸⁹⁸ Skat. piem.: ECT 09.12.1994. spriedums lietā Ruiz Torija v. Spain (iesnieguma Nr. 18390/91); ECT 20.03.2009. spriedums lietā Gorou v. Greece (Nr. 2) (iesnieguma Nr. 12686/03); Morrissey E., Dwyer D. Google wins ‘Right to be Forgotten’ case in Japanese Supreme Court Public’s right to know -v- Individual’s right to privacy. Pieejams: <https://www.lexology.com/library/detail.aspx?g=91c113d8-3184-4d5b-acd4-6f6af4360857> [aplūkots 02.01.2020.].

⁸⁹⁹ Robert C. Post: Data privacy and dignitary privacy: google spain, the right to be forgotten, and the construction of the public sphere, p. 1046. Pieejams: <https://www.law.berkeley.edu/wp-content/uploads/2018/07/Right-to-be-Forgotten.pdf> [aplūkots 04.01.2020.].

⁹⁰⁰ 29. panta datu aizsardzības darba grupa ir izveidota saskaņā ar Datu aizsardzības Direktīvas 29. pantu un sastāv no Dalībvalstu datu aizsardzības iestāžu pārstāvjiem, Eiropas Datu aizsardzības uzraudzītāja un no Komisijas pārstāvja. Sk., piemēram: Article 29 Data Protection Working Party Guidelines on the implementation of the Court of Justice of the European Union judgment on “Google Spain and inc v. Agencia española de Protección de datos (aepd) and Mario Costeja González” C-131/12. Pieņemts 26.11.2014. Pieejams: https://ec.europa.eu/newsroom/article29/document.cfm?action=display&doc_id=64437 [aplūkots 02.01.2020.].

Mario Costeja Gonzalez” C-131/12 piemērošanu (turpmāk arī - 29. panta darba grupas vadlīnijas).⁹⁰¹

Šajās vadlīnijās 29. panta darba grupa, lai arī uzsverot, ka datu subjektu tiesības uz datu aizsardzību principā vienmēr ir pārākas par sabiedrības interesi iegūt informāciju, norādījusi, ka katrs konkrētais gadījums analizējums kopsakarā ar visiem saistītajiem apstākļiem.⁹⁰² Tādējādi neviens kritērijs nav nostādīts augstāk par kādu citu.⁹⁰³ Tāpat darba grupa precizējusi datu subjekta atpazīstamības lomas ietekmi uz šī datu subjekta tiesībām tikt aizmirstam. Proti, tā norādījusi, ka, ja datu subjekts ir sabiedrībā pazīstama persona, tad sabiedrības interese iegūt informāciju par viņu ir lielāka, nekā citos gadījumos.⁹⁰⁴

29. panta darba grupa ir arī centusies novērst tiesas ne visai korekto attieksmi pret personas tiesībām iegūt informāciju. Lai gan vadlīnijās lielākoties lietots termins *intereses iegūt informāciju*, 29. panta darba grupa norādījusi, ka šādas sabiedrības intereses ir aizsargātas ar Hartas 11. pantā nostiprināto informācijas brīvību.⁹⁰⁵

Atzīmējams, ka EST spriedumā lietā *Google Spain* ne reizi nav pieminējusi ne Hartas 11. pantu, ne, kā jau minēts iepriekš, *expressis verbis* nosaukusi personas intereses saņemt informāciju par tiesībām. Tādēļ autores ieskatā ir apsveicami, ka 29. panta darba grupa šo kļūdu labojusi.

29. panta darba grupa piedāvā šādus kritērijus, kas būtu ņemami vērā, piemērojot tiesības tikt aizmirstam interneta meklētājprogrammās:

- 1) Vai datu subjekts ir fiziska persona?
- 2) Vai datu subjekts ir sabiedrībā pazīstama persona un vai tas ieņem publisku amatu?
- 3) Vai datu subjekts ir nepilngadīgs?
- 4) Vai informācija, kuras dzēšanu panākt vēlas datu subjekts, ir precīza?
- 5) Vai informācija ir atbilstoša un nav pārmērīga?
- 6) Vai informācija ir sensitīva Datu aizsardzības direktīvas izpratnē?
- 7) Vai informācija nav novecojusi?
- 8) Vai informācija rada pret datu subjektu vērstus aizspriedumus?
- 9) Vai informācija rada apdraudējumu datu subjektam?
- 10) Kādā kontekstā informācija publicēta?

⁹⁰¹ Article 29 Data Protection Working Party. Opinion 1/2008 on data protection issues related to search engines. Pieņemts 04.04.2008. Pieejams: http://ec.europa.eu/justice/policies/privacy/docs/wpdocs/2008/wp148_en.pdf [aplūkots 01.04.2019.]; Article 29 Data Protection Working Party Guidelines on the implementation of the Court of Justice of the European Union judgment on “Google Spain and inc v. Agencia española de Protección de datos (aepd) and Mario Costeja González” C-131/12. Pieņemts 26.11.2014. Pieejams: https://ec.europa.eu/newsroom/article29/document.cfm?action=display&doc_id=64437 [aplūkots 02.01.2020.].

⁹⁰² Ibid. 5. lpp.

⁹⁰³ Ģenerālvokāta Maceja Špunara 10.01.2019. secinājumi EST lietā C-136/17 G. C., A. F., B. H., E. D. pret Commission nationale de l’informatique et des libertés (CNIL), 70.–71. p.

⁹⁰⁴ Ibid.

⁹⁰⁵ Ibid. 6. lpp.

- 11) Vai informācija sākotnēji publicēta žurnālistikas kontekstā?
- 12) Vai informācijas publicētājam ir tiesisks pienākums vai tiesības publicēt informāciju?
- 13) Vai informācija ir saistīta ar krimināla rakstura noziedzīgu nodarījumu?⁹⁰⁶

Kaut šis saraksts šķiet samērā apjomīgs, 29. panta darba grupa tikusi kritizēta par to, ka tās piedāvāto kritēriju sarakstā iekļauti vien atsevišķi kritēriji, kas strikti saistīti ar personas datu aizsardzību.⁹⁰⁷ Autore sliecas pievienoties šādas pozīcijas kritikai, norādot, ka vadlīnijas nepietiekami liek tiesību piemērotājam izvērtēt publikācijas kontekstu un nozīmi sabiedrībā, kas, kā analizēts tālāk, ir viens no būtiskiem ECT kritērijiem, samērojot izteiksmes brīvību un tiesības uz privāto dzīvi. To, ka konteksta nenorādīšana kā vienu no kritērijiem, kas jāņem vērā tiesību tikt aizmirstam piemērotājam, var radīt kā minimums pārpratumus, norāda Latvijas Datu valsts inspekcijas šķietamā nekonsekvence šajā jomā. No vienas puses, inspekcijas pārstāvji piekrīt, ka katrā konkrētajā lietā būtu jāņem vērā visi lietas apstākļi, tostarp, konkrētās publikācijas konteksts.⁹⁰⁸ Tai pat laikā, autore, iepazīstoties ar kādu Latvijas Republikas Tiesībsarga izskatītu lietu, secināja, ka kādā no saviem atzinumiem inspekcija norādījusi, ka inspekcijai nav atsevišķi jāvērtē konteksts, kādā personas dati izmantoti, bet gan katra konkrētā lieta.⁹⁰⁹

Tomēr, neskatoties uz 29. panta darba grupai veltīto kritiku, ES dalībvalstu iestādes un tiesas šīs vadlīnijas tiešām izmanto, samērojot tiesības tikt aizmirstam interneta meklētājprogrammās un izteiksmes brīvību.⁹¹⁰ Citās dalībvalstīs datu aizsardzības aģentūras izvēlējušās pašas formulēt faktorus, kas ņemami vērā analizējot šo divu tiesību kolīziju. Piemēram Itālijā tādi ir 3 – personas loma sabiedrībā, informācijas raksturs un laiks, kas pagājis kopš notikuma, par kuru tiek ziņots.⁹¹¹

Ne tikai ES un valsts iestādes, bet arī pašas interneta meklētājprogrammas kopš *Google Spain* sprieduma iznākšanas centušās lūkoties pēc vadlīnijām tiesību tikt aizmirstam piemērošanai. Tā,

⁹⁰⁶ Article 29 Data Protection Working Party Guidelines on the implementation of the Court of Justice of the European Union judgment on “Google Spain and inc v. Agencia española de Protección de datos (aepd) and Mario Costeja González” C-131/12, p. 13-20. Pieņemts 26.11.2014. Pieejams: https://ec.europa.eu/newsroom/article29/document.cfm?action=display&doc_id=64437 [aplūkots 02.01.2020.].

⁹⁰⁷ Erdos D. Unlikely to be Forgotten: Assessing the Implementation of Google Spain in the UK Three Years On, by David Erdos. Pieejams: <https://blogdroiteuropeen.com/2017/05/29/unlikely-to-be-forgotten-assessing-the-implementation-of-google-spain-in-the-uk-three-years-on-by-david-erdos/> [aplūkots 04.01.2020.].

⁹⁰⁸ Intervija ar Datu valsts inspekcijas pārstāvjiem (Rīga, Latvija, 2019. gada 10. septembris), Lolitas Bērziņas personiskā arhīva materiāli.

⁹⁰⁹ Intervija ar Latvijas Republikas Tiesībsarga biroja Pilsonisko un politisko tiesību nodaļas vecāko juristi Ilzi Ambrasu (Rīga, Latvija, 2019. gada 10. septembris), Lolitas Bērziņas personiskā arhīva materiāli.

⁹¹⁰ Sk. Latvijā: Vispārējo kritēriju saraksts sūdzību par tiesībām tikt aizmirstam interneta vidē izskatīšanai. Pieejams: <http://www.dvi.gov.lv/lv/wp-content/uploads/kriteriji.pdf> [aplūkots 11.01.2020.]; Woods G., O’Farrell G., Cox A. The right to be forgotten — a decision from the Irish Circuit Court. *Privacy & Data Protection*, 2017, Vol. 17, Issue 3; Search result delisting criteria. Pieejams: <https://ico.org.uk/for-organisations/search-result-delisting-criteria/> [aplūkots 11.01.2020.]; Sk. Spānijā: Spānijas tiesas Madridē 11.05.2017. spriedums lietā Nr. 07047/2015, p. 8. Pieejams: <http://www.poderjudicial.es/search/contenidos.action?action=contentpdf&database=AN&reference=8095052&links=&optimize=20170713&publicinterface=true> [aplūkots 11.01.2020.]; Sk. Īrijā: Īrijas Augstākās tiesas Dublinā 02.09.2018. spriedums lietā *Savage v. Data Protection Commissioner & anor*, p. 14–16. Pieejams: <http://www.courts.ie/Judgments.nsf/0/58DE5996E11841E2802582570043CFF3> [aplūkots 11.01.2020.].

⁹¹¹ Right to be forgotten, right to reputation and privacy: comment to the decision No. 23771/2015 of the civil court of rome. Pieejams: <https://www.lexology.com/library/detail.aspx?g=99d62f78-4eb1-4de7-8661-98c646d943f0>. [aplūkots 03.01.2020.].

Google 2014. gada beigās izveidoja konsultatīvo padomi, kas sastāvēja no vairākiem Eiropā atzītiem datu aizsardzības speciālistiem un izteiksmes brīvības aizstāvjiem.⁹¹² Šī padome 2015. gada februārī sniedza savu atzinumu par to, kā būtu panākams līdzsvars starp personas tiesībām tikt aizmirstam un izteiksmes brīvību.⁹¹³ Atzinumā norādīts, ka, lai panāktu šādu līdzsvaru, ņemams vērā ne tikai personas stāvoklis sabiedrībā⁹¹⁴, bet arī tas, cik sensitīvi ir publicētie personas dati⁹¹⁵, datu publicētāja statuss un datu publicēšanas motīvi⁹¹⁶, kā arī tas cik sen un par cik senu notikumu dati publicēti.⁹¹⁷ Kaut arī ir izskanējušas bažas, ka atzinums uzskatāms par taktisku gājieni⁹¹⁸, ir slavējama šāda *Google* iniciatīva pilnīgāk raksturot tiesības tikt aizmirstam, tādējādi, gan uzlabojot, gan padarot atklātāku datu dzēšanas pieteikumu izskatīšanas mehānismu.

Uzņēmums *Microsoft* norādījis, ka meklētājprogramma *Bing* arī cenšas meklēt līdzsvaru starp tiesībām tikt aizmirstam un izteiksmes brīvību.⁹¹⁹ Kaut arī neatsaucoties ne uz vienu konkrētu testu, *Bing*, vismaz pēc paša uzņēmuma paustās informācijas, strādā kopā ar Eiropas datu valsts inspekcijām, lai nonāktu pie tiesības visvairāk aizsargājošā rezultāta.⁹²⁰

Arī *Yahoo!* atzinis, ka tas, piemērojot tiesības tikt aizmirstam, cenšas tās samērot ar izteiksmes brīvību. Tomēr interesanti, ka informācijā tiesību tikt aizmirstam veidlapas iesniedzējiem tas norādījis, ka tas, vai pieprasītās saites tiks izņemtas, vai nē, ir atkarīgs no dažādiem faktoriem, tostarp, saņemto pieprasījumu skaita, rakstura un sarežģītības.⁹²¹ Autore cer, ka šie uzskaitītie konkrētie kritēriji noteic pieteikuma izskatīšanas ātrumu, nevis to, vai konkrēts pieteikums atsaistīt informāciju tiek apmierināts, vai nē. Citādi uzņēmums vismaz pirmšķietami pārkāpj pienākumu izskatīt katru pieteikumu atsevišķi un ņemt vērā visus konkrētās situācijas apstākļus.

Lūkojoties no cilvēktiesību perspektīvas, risinot šķietamo konfliktu starp tiesībām tikt aizmirstam interneta meklētājprogrammās un izteiksmes brīvību, noteikti jāņem vērā arī ECT prakse. Arī pati 29. panta darba grupa norādījusi, ka ECT atziņas ņemamas vērā personas datu

⁹¹² Informācija par konsultatīvo padomi pieejama: *Google konsultatīvā padome par tiesībām tikt aizmirstam*. Pieejams: <https://www.Google.com/advisorycouncil/> [aplūkots 01.04.2019.].

⁹¹³ *The Advisory Council to Google on the Right to be Forgotten*. Pieejams: <https://drive.google.com/file/d/0B1UgZshetMd4cEI3SjlvV0hNbDA/view> [aplūkots 01.04.2019.].

⁹¹⁴ *Ibid.* 7. lpp.

⁹¹⁵ *Ibid.* 9. lpp.

⁹¹⁶ *Ibid.* 13. lpp.

⁹¹⁷ *Ibid.* 14. lpp.

⁹¹⁸ *Powels J., Chaparro E. How Google determined our right to be forgotten*. Pieejams: <http://www.theguardian.com/technology/2015/feb/18/the-right-be-forgotten-?Google=search> [aplūkots 01.04.2019.].

⁹¹⁹ *Content Removal Requests Report*. Pieejams: <https://www.microsoft.com/en-us/corporate-responsibility/crrr> [aplūkots 11.01.2020.].

⁹²⁰ *Submitting privacy-related requests to block results in the EU*. Pieejams: <http://help.bing.microsoft.com/#apex/18/en-GB/10013-1/en-GB> [aplūkots 11.01.2020.].

⁹²¹ *Requests to block search results in Yahoo Search: Resource for European residents*. Pieejams: <https://uk.help.yahoo.com/kb/search-for-desktop/requests-block-search-results-yahoo-search-resource-european-residents-sln28252.html?impressions=true> [aplūkots 11.01.2020.].

aizsardzības jomā.⁹²² Kaut arī šī tiesa līdz šim nav skatījusi lietas tieši saistībā ar interneta meklētājprogrammām, no tās prakses iespējams izsecināt kritērijus, kas analizējami samērojot tiesības uz privāto dzīvi un izteiksmes brīvību. Šie kritēriji ir:

- 1) publikācijas pienesums vispārējas nozīmes debašu veicināšanā;
- 2) personas atpazīstamība sabiedrībā;
- 3) informācijas temats;
- 4) attiecīgās personas iepriekšēja izturēšanās un rīcība;
- 5) informācijas ieguves un patiesuma pārbaudes metode;
- 6) publikācijas saturs, forma un sekas;
- 7) noteikto sankciju izteiksmes brīvībai bardzība.⁹²³

Lielbritānijas Augstākās tiesas tiesnesis Roberts Valkers (*Robert Walker*), analizējot ECT praksi norādījis, ka apvienojot augstākminētos kritērijus var nonākt līdz 3 aspektiem, kas atbildami, samērojot izteiksmes brīvību ar tiesībām uz privāto dzīvi:

- 1) personas statuss, profesija un reputācija;
- 2) publicētā materiāla raksturs;
- 3) veids, kādā informācija iegūta un izplatīta.⁹²⁴

Aplūkojot ECT, 29. panta darba grupas un citu autoru kritēriju sarakstus, autore secina, ka kaut arī tie formulēti nedaudz atšķirīgi, tiem ir daudz kopīgā. Piemēram, personas atpazīstamība sabiedrībā un arī informācijas konteksts – informācijas ieguves veids un personas iepriekšējā rīcība - būtu ņemama vērā saskaņā ar visu autoru viedokļiem. Tādējādi šie saraksti nav uzskatāmi par alternatīviem, bet gan viens otru papildinošiem. Jo īpaši tādēļ, ka 29. panta darba grupas vadlīnijas, kas konkretizē tiesību tikt aizmirstam piemērošanu, klusē par atsevišķiem aspektiem, kas ir būtiski samērojot cilvēktiesības. Līdz ar to, autore nākamajās apakšnodaļās aplūkos sarakstos iekļautos būtiskos kritērijus, kas būtu ņemami vērā samērojot divas cilvēktiesības - izteiksmes brīvību un tiesības tikt aizmirstam.

Autores piedāvātajam kritēriju sarakstam par pamatu ņemts 29. panta darba grupas piedāvātais. Kaut arī tās piedāvā izvērstu analīzi par datu aizsardzības jautājumiem, tās nepietiekami ņem vērā izteiksmes brīvības aspektus. Tādēļ darba grupas saraksts papildināts ar

⁹²² Article 29 Data Protection Working Party. Opinion 1/2008 on data protection issues related to search engines. Pieņemts 04.04.2008. Pieejams: http://ec.europa.eu/justice/policies/privacy/docs/wpdocs/2008/wp148_en.pdf [aplūkots 01.04.2019.]; Article 29 Data Protection Working Party Opinion 01/2014 on the application of necessity and proportionality concepts and data protection within the law enforcement sector. Pieņemts 27.02.2014. Pieejams: https://ec.europa.eu/justice/article-29/documentation/opinion-recommendation/files/2014/wp211_en.pdf [aplūkots 02.01.2020.].

⁹²³ ECT 07.02.1012. spriedums lietā Axel Springer AG v. Germany (iesnieguma Nr. 39954/08), 89.–95. p.; ECT 07.02.2012. spriedums lietā Van Hannover pret Vāciju (Nr. 2) (iesniegumu Nr. 40660/08 un 60641/08), 108.–113. p.; ECT 21.07.2015. spriedums lietā Satakunnan Markkinapörssi Oy and Satamedia Oy v. Finland (iesnieguma Nr. 931/13), 83. p.; ECT 09.01.2018. spriedums lietā GRA Stiftung Gegen Rassismus und Antisemitismus v. Switzerland (iesnieguma Nr. 18597/13).

⁹²⁴ Walker R. When is there a public interest in private life? In: Casadevall E., Myjer M., Austrin A. Freedom of Expression – Essays in Honor of Nicolas Bratza, President of the European Court of Human Rights. Nijmegen: Wolf Legal Publisher, 2012, p. 61.

kritērijiem, kurus par svarīgiem atzinusi ECT. Tā kā autores piedāvātajā sarakstā vienlīdz liela uzmanība pievērsta tiesībām uz privāto dzīvi, personas datu aizsardzībai un izteiksmes brīvībai, tas uzskatāms par labāku šo tiesību samērošanas palīglīdzekli.

Autore apzinās, ka zemāk analizētie kritēriji ne vienmēr praksē ir viegli nošķirami. Piemēram, fakts, ka persona ir sabiedrībā atpazīstama rada situāciju, ka liela daļa informācijas par šo personu ir sabiedrībai nozīmīga.⁹²⁵ Tomēr ne visa sabiedrībai nozīmīgā informācija ir saistīta ar sabiedrībā atpazīstamām personām.⁹²⁶ Tādēļ katrs kritērijs tiek analizēts atsevišķi, pēc iespējas norādot tā korelāciju ar citiem kritērijiem.

Tāpat norādāms, ka neviens no kritērijiem nav nozīmīgāks par citu, kā arī, izskatot katru konkrētu gadījumu, visticamāk jāaplūko vairāk kā viens no šiem kritērijiem, lai nonāktu pie taisnīga iznākuma.⁹²⁷

6.1. Datu subjekta loma sabiedrībā

Kritērijs, kas saistībā ar tiesību tikt aizmirstam piemērošanu, šķiet, apspriests visbiežāk ir personas loma un atpazīstamība sabiedrībā. Nav šaubu, ka tas ir viens no aspektiem, kas jāņem vērā izsverot, vai konkrēts lūgums pēc tiesību tikt aizmirstam interneta meklētājprogrammās piemērošanas, būtu apmierināms. Taču daudzās diskusijas visticamāk saistāmas ar šī kritērija parādīšanos jau *Google Spain* spriedumā. Dažādas Eiropas un arī citu valstu tiesas⁹²⁸ diezgan veiksmīgi to piemērojušas jau vairākus gadu desmitus, tomēr EST tiek pamatoti kritizēta par manieri, kādā tā šo kritēriju attiecinājusi uz tiesībām tikt aizmirstam. Šis ir nozīmīgs kritērijs, izlemjot, vai personas lūgums pēc tiesībām tikt aizmirstam būtu apmierināms, tomēr nedrīkst aizmirst, ka kaut arī publiski pazīstamu personu tiesību uz privātumu aizsardzības sliekšnis ir zemāks, tas nenozīmē, ka šīs tiesības tām atņemtas pavisam.

Personas statuss sabiedrībā ir svarīgs, lai varētu noteikt, ciktāl sabiedrība ir ieinteresēta tās privātajā dzīvē.⁹²⁹ *Google Spain* spriedumā EST norādījusi, ka sabiedrības intereses saņemt informāciju principā vienmēr būs svarīgākas par sabiedrībā atpazīstamas personas tiesībām uz datu

⁹²⁵ Right to be forgotten, right to reputation and privacy: comment to the decision No. 23771/2015 of the civil court of rome. Pieejams: <http://www.lexology.com/library/detail.aspx?g=99d62f78-4eb1-4de7-8661-98c646d943f0> [aplūkots 11.01.2020.].

⁹²⁶ Piemēram, ECT 04.12.2012. spriedums lietā *Rothe v. Austria* (iesnieguma Nr. 6490/07).

⁹²⁷ Article 29 Data Protection Working Party Guidelines on the implementation of the Court of Justice of the European Union judgment on “*Google Spain and inc v. Agencia española de Protección de datos (aepd) and Mario Costeja González*” C-131/12, p. 12. Pieņemts 26.11.2014. Pieejams: https://ec.europa.eu/newsroom/article29/document.cfm?action=display&doc_id=64437 [aplūkots 02.01.2020.].

⁹²⁸ ASV Apelācijas tiesas 22.07.1940. spriedums lietā *Sidis v. F-R Pub. Corporation*. Pieejams: <https://law.justia.com/cases/federal/appellate-courts/F2/113/806/1509377/> [aplūkots 11.01.2020.].

⁹²⁹ Iesaistīto personu statuss un sabiedrības intereses. Pieejams: <http://www.cilvektiesibugids.lv/lv/temas/izteiksmes-briviba-un-plassazinas-lidzekli/izteiksmes-briviba/privatas-dzives-aizsardziba/iesaitito-personu-statuss-un-sabiedribas-intereses> [aplūkots 11.01.2020.].

aizsardzību.⁹³⁰ Līdz ar to ne gadījumā, kad ir runa par datu subjekta, kas nav sabiedrībā atpazīstama persona, ne sabiedrībā atpazīstamas personas datiem, EST nav norādījusi, ka sabiedrības intereses iegūt informāciju būtu jāsamēro ar datu subjekta tiesībām uz datu aizsardzību. Abos gadījumos EST vienkārši norādījusi, kurām tiesībām dodama priekšroka. Tādējādi, autores ieskatā, EST tiesību apjoma noteikšanā ir pārāk droši izmantojusi Temīdas zobenu, smalkos svarus atstājot otrajā plānā. Taču, kaut vai aplūkojot vien ECT praksi, ir skaidrs, ka šāda pieeja ir nepareiza.

Sākotnēji norādāms, ka neskatoties uz to, ka privātpersona, kas nav pazīstama plašākai publikai, var cerēt uz plašāku tās privātās dzīves aizsardzību⁹³¹, tiesības uz privāto dzīvi un personas datu aizsardzību pienākas pilnīgi visām personām – gan tādām, kas publiski pazīstamas, gan tādām, kuras par tādām nevar uzskatīt.⁹³²

Publiski pazīstamu personu privātuma aizsardzības līmenis ticis daudzkārt apspriests ECT praksē, it īpaši lietās, kas saistītas ar goda un cieņas aizskārumiem.⁹³³ Pieļaujamās iejaukšanās robežas personas privātajā dzīvē var skatīt analogiski ar pieļaujamajām kritikas robežām, jo šo robežu noteikšanas pamatā ir vienlīdz aizsargātas tiesības.⁹³⁴ Publiski atpazīstamām personām, it īpaši valsts varas pārstāvjiem ir jāakceptē lielāka kritika nekā vidusmēra iedzīvotājiem.⁹³⁵ Šīs sabiedrībā pazīstamās persona pašas sevi nostādījušas katra sava vārda un rīcības ciešai uzraudzībai gan no žurnālistu, gan plašas sabiedrības puses, tādēļ arī to privātuma aizsardzības līmenis ir zemāks.⁹³⁶ Tāpēc iejaukšanās tāda sabiedriskā darbinieka privātajā dzīvē, kura uzvedība un rīcība piesaista plašu sabiedrības interesi, tiks vērtēta pielaidīgāk nekā iejaukšanās tādas personas privātajā dzīvē, kuras vārds plašākai sabiedrībai neko neizsaka.⁹³⁷

Tai pat laikā ECT atzinusi, ka noteiktos apstākļos pat sabiedrībā pazīstamas personas var paļauties uz privātās dzīves aizsardzību.⁹³⁸ Šajā kontekstā jāatbild uz jautājumu – vai šīm personām varēja būt pamatotas jeb tiesiskas cerības uz privātumu (*legitimate expectation*)?⁹³⁹ Šīs pamatotās cerības, savukārt, ietekmē personas pašas rīcība (iepriekšējas diskusijas par konkrētajiem faktiem,

⁹³⁰ EST 13.05.2014. spriedums lietā C-131/12 Google Spain SL un Google Inc. pret Agencia Española de Protección de Datos (AEPD) un Mario Costeja González, 97. p.

⁹³¹ Sk. piemēram: ECT 30.03.2010. spriedums lietā Petreco v. Moldova (iesnieguma Nr. 20928/05).

⁹³² Ģenerāladvokāta Nīlo Jēskinena 25.06.2013. secinājumi EST lietā C-131/12 Google Spain SL un Google Inc. pret Agencia Española de Protección de Datos (AEPD) un Mario Costeja González, 118. p.

⁹³³ Piemēram: ECT 08.07.1986. apriedums lietā Lingens v. Austria (iesnieguma Nr. 9815/82).

⁹³⁴ Latvijas Republikas Satversmes komentāri. VIII nodaļa. Cilvēka pamattiesības. Autoru kolektīvs prof. R. Baloža zinātniskā vadībā. Rīga: Latvijas Vēstnesis, 2011, 250. lpp.; Millar G., Scott A. *Newsgathering: Law, Regulation and the Public Interest*. Oxford University Press, 2016, ed. 1, p. 10.

⁹³⁵ Feldhūne G., Kučs A., Skujeniece V. *Cilvēktiesību rokasgrāmata tiesnešiem*. Rīga: Latvijas Universitātes Juridiskās fakultātes Cilvēktiesību institūts, 2004, 70. lpp.

⁹³⁶ ECT 08.07.1986. apriedums lietā Lingens v. Austria (iesnieguma Nr. 9815/82), 42. p.

⁹³⁷ Iesaistīto personu statuss un sabiedrības intereses. Pieejams: <http://www.cilvektiesibugids.lv/lv/temas/izteiksmes-briviba-un-plassazinas-lidzekli/izteiksmes-briviba/privatas-dzives-aizsardziba/iesaisitito-personu-statuss-un-sabiedribas-intereses> [aplūkots 11.01.2020.].

⁹³⁸ ECT 07.02.2012. spriedums lietā Van Hannover v. Germany (No. 2) (iesniegumu Nr. 40660/08 un 60641/08), 92. p.

⁹³⁹ ECT 16.11.2004. spriedums lietā Karhuvaara and Itälhti v. Finland (iesnieguma Nr. 53678/00), 51. p.; Latvijas Republikas Satversmes komentāri. VIII nodaļa. Cilvēka pamattiesības. Autoru kolektīvs prof. R. Baloža zinātniskā vadībā. Rīga: Latvijas Vēstnesis, 2011, 249. lpp.

komunikācija ar žurnālistiem u.c.), kā arī personas statuss (vai tā uzskatāma par paraugu citiem, iesaistīta politikā u.c.).⁹⁴⁰ Līdzīga izpratne sastopama arī ārpus Eiropas, piemēram, ASV⁹⁴¹ un Japānā⁹⁴².

Taču veids, kādā EST iekļāvusi *Google Spain* spriedumā atrunu, ka, ja personai ir kāda īpaša loma sabiedrībā, tad sabiedrības intereses saņemot informāciju par šo personu ir svarīgākas, nekā šīs sabiedrībā atpazīstamās personas tiesības uz personas datu aizsardzību, principā norāda uz sabiedrībā pazīstamu personu privātās dzīves neaizsargātību. ECT atbalstītais cilvēktiesību standarts nav tik viennozīmīgs.⁹⁴³ Vēl jo vairāk, apgalvojums, ka kāda sabiedrības grupa nav pakļauta cilvēktiesību aizsardzībai, ir absurds un pretējs cilvēktiesību būtībai.

Personas atpazīstamība sabiedrībā ir tikai viens no faktoriem, kas nosaka sabiedrības tiesību saņemot informāciju par šo personu apjomu.⁹⁴⁴ Tā, pat gadījumos, kad sabiedrībā zināmas personas datu aizsardzības ierobežojuma leģitīmais mērķis ir sabiedrības tiesības iegūt informāciju par šo personu, tāpat noskaidrojams vai ierobežojums bijis nepieciešams.⁹⁴⁵ Ne vienmēr sabiedrības interese saņemot informāciju par kādu sabiedrībā populāru cilvēku⁹⁴⁶ vai pat karaļnama pārstāvi⁹⁴⁷, rada sabiedrības tiesības saņemot informāciju, kas ir svarīgākas par šīs personas tiesībām uz privātumu.

Tāpat sabiedrībai var būt tiesības saņemot informāciju par personu, kas pati par sevi nav sabiedrībā atpazīstama šī jēdziena ikdienišķā nozīmē (piemēram, politiķis, aktieris, liela uzņēmuma pārstāvis utt.), bet tomēr kāda iemesla dēļ sabiedrība par šīm personām konkrētajā brīdī interesējas. Tādi gadījumi var rasties, piemēram, situācijās, kad persona, kas pati nav sabiedrībā atpazīstama ir iesaistīta konfliktā vai attiecībās ar sabiedrībā atpazīstamu personu vai arī, kad šī persona ir iesaistīta tiesas procesā.⁹⁴⁸

Līdz ar to, autore secina, ka tas, vai persona ir sabiedrībā pazīstama, vai nē, noteikti ir ņemams vērā izvērtējot datu subjekta tiesību tikt aizmirstam pieteikumu. No publiski pazīstamas personas saņemtam pieteikumam noteikti ir lielākas iespējas tapt noraidītam, jo sabiedrībai ir lielāka interese iegūt informāciju par šīm personām. Taču tai pat laikā, pieteikums nedrīkst tikt noraidīts tikai tādēļ, ka persona uzskatāma par sabiedrībā pazīstamu. Ir jāizvērtē konkrētās personas

⁹⁴⁰ Doherty M. Politicians as a species of "Public Figure" and the Right to Privacy. *Humanitas Journal of European Studies*, 2007, 1(1), p. 39–44.

⁹⁴¹ McDonald B. Privacy, Princesses, and Paparazzi. *New York Law School Law Review*, 2005, Vol. 50, p. 205, 223.

⁹⁴² Geller E. Yahoo Japan agrees to honor requests to delete search results. Pieejams: <https://www.dailydot.com/layer8/yahoo-japan-search-results-deletion-right-to-be-forgotten/> [aplūkots 11.01.2020.].

⁹⁴³ Walker R. When is there a public interest in private life? In: Casadevall E., Myjer M., Austrin A. *Freedom of Expression – Essays in Honor of Nicolas Bratza, President of the European Court of Human Rights*. Nijmegen: Wolf Legal Publisher, 2012, p. 63.

⁹⁴⁴ ECT 10.01.2012. spriedums lietā Standard Verlags GmbH v. Austria (Nr. 3) (iesnieguma Nr. 34702/07), 38. p.

⁹⁴⁵ ECT 08.01.2011. spriedums lietā MGN Limited v. the United Kingdom (iesnieguma Nr. 39401/04), 141. p.

⁹⁴⁶ ECT 07.02.1012. spriedums lietā Axel Springer AG v. Germany (iesnieguma Nr. 39954/08), 89. p.

⁹⁴⁷ ECT 24.06.2004. spriedums lietā Von Hannover v. Germany (iesnieguma Nr. 59320/00).

⁹⁴⁸ ECT 06.04.2010. spriedums lietā Flinkkilä and Others v. Finland (iesnieguma Nr. 25576/04), 77. p.

loma sabiedrībā, tās iepriekšēja rīcība, kā arī citi tiesību tikt aizmirstam interneta meklētājprogrammās un tiesību uz izteiksmes brīvību samērošanas aspekti.

Papildus sarežģītajam privātuma aizsardzības līmeņa noteikšanas procesam, autore vēlas iezīmēt vēl vienu problēmsituāciju, kas iezīmējusies tiesu praksē. Tā ir personas statusa sabiedrībā noteikšana.

29. panta darba grupas vadlīnijās iekļautā publiskās personas definīcija norāda, ka par tādu ir uzskatāma persona, kura ieņem sabiedriskus amatus un/vai izmanto sabiedriskos resursus un, plašāk interpretējot, visi tie, kas spēlē lomu sabiedriskajā dzīvē, politikā, ekonomikā, mākslā, sociālajā jomā, sportā un citās jomās.⁹⁴⁹ Kā publiskas personas piemēri minēti politiķi, augstākstāvošie ierēdņi, augsta ranga uzņēmēji un reglamentējamo profesiju pārstāvji. Augstāk minētajā kontekstā autores ieskatā ir apsveicama šajās vadlīnijās iekļautā atsauce, ka izvērtējot līdzsvaru, kāda informācija ir uzskatāma par patiesi privātu un npublicējamu, būtiska loma ir ECT precedentiem.⁹⁵⁰

Eiropas Padomes Parlamentārā Asambleja norādījusi, ka publiskas personas ir personas, kas ieņem valstiskus amatus un/vai izmanto valsts resursus. Publiska persona plašākā nozīmē ir ikviena persona, kas spēlē lomu sabiedriskajā dzīvē, vai tā būtu politika, ekonomika, māksla, sociālās sfēras, sports vai cita joma.⁹⁵¹

Līdz šim ECT par publiski pazīstamām personām atzinusi lielu asociāciju un uzņēmumu vadītājus⁹⁵², bijušos⁹⁵³ un esošos politiķus⁹⁵⁴, nozīmīgus amatus ieņemošus ierēdņus⁹⁵⁵, mūziķus⁹⁵⁶, populārus blogerus⁹⁵⁷ un citas personas. Aplūkojot piemērus no dažādām ES dalībvalstīm, redzams, ka arī dažādas citas personas, piemēram, augsta līmeņa uzņēmumu menedžeri un ļoti turīgi cilvēki Nīderlandē⁹⁵⁸, politiski vēlētu amatu kandidāti Lielbritānijā⁹⁵⁹, juristi Itālijā⁹⁶⁰ un sabiedriski aktīvi

⁹⁴⁹ Article 29 Data Protection Working Party Guidelines on the implementation of the Court of Justice of the European Union judgment on “Google Spain and inc v. Agencia española de Protección de datos (aepd) and Mario Costeja González” C-131/12, p. 12. Pieņemts 26.11.2014. Pieejams: https://ec.europa.eu/newsroom/article29/document.cfm?action=display&doc_id=64437 [aplūkots 02.01.2020.].

⁹⁵⁰ Vispārējo kritēriju saraksts sūdzību par tiesībām tikt aizmirstam interneta vidē izskatīšanai. Pieejams: <http://www.dvi.gov.lv/lv/wp-content/uploads/kriteriji.pdf> [aplūkots 11.01.2020.].

⁹⁵¹ Parliamentary Assembly of the Council of Europe Resolution No. 1165 on the Right to Privacy. Pieņemts 26.06.1998. Pieejams: <https://assembly.coe.int/nw/xml/XRef/Xref-XML2HTML-en.asp?fileid=16641&lang%20=en> [aplūkots 01.04.2019.].

⁹⁵² ECT 30.03.2010. spriedums lietā Petresco v. Moldova (iesnieguma Nr. 20928/05); ECT 19.10.2017. spriedums lietā Fuchsmann v. Germany (iesnieguma Nr. 71233/13), 41. p.

⁹⁵³ ECT 13.11.2014. spriedums lietā Hoon v. the United Kingdom (iesnieguma Nr. 14832/11).

⁹⁵⁴ ECT 28.04.2009. spriedums lietā Karakó v. Hungary (iesnieguma Nr. 39311/05).

⁹⁵⁵ ECT 29.03.2001. spriedums lietā Thoma v. Luxembourg (iesnieguma Nr. 38432/97), 47. p.

⁹⁵⁶ ECT 21.02.2017. spriedums lietā Rubio Dosamantes v. Spain (iesnieguma Nr. 20996/10).

⁹⁵⁷ ECT 07.11.2017. spriedums lietā Egill Einarsson v. Iceland (iesnieguma Nr. 24703/15).

⁹⁵⁸ Overzicht bemiddeling Autoriteit Persoonsgegevens bij verwijdering resultaten zoekmachines, p. 6. Pieejams: https://autoriteitpersoonsgegevens.nl/sites/default/files/01_overzicht_bemiddeling_ap_bij_verwijdering_resultaten_zoekmachines_mei_2017.pdf [aplūkots 11.01.2020.].

⁹⁵⁹ McGoldrick F. Courts grapple with the “Right to be Forgotten”. Pieejams: <https://www.carson-mcdowell.com/news-and-events/courts-grapple-with-the-right-to-be-forgotten> [aplūkots 11.01.2020.].

⁹⁶⁰ Right to be forgotten, right to reputation and privacy: comment to the decision No. 23771/2015 of the civil court of rome. Pieejams: <https://www.lexology.com/library/detail.aspx?g=99d62f78-4eb1-4de7-8661-98c646d943f0>. [aplūkots 03.01.2020.].

mazākumtautību tiesību aizstāvji Latvijā⁹⁶¹, atzītas par publiskām personām. Līdz ar to ir skaidrs, ka nav iespējams izveidot izsmeļošu sarakstu ar profesijām vai personu lomām sabiedrībā, kas *per se* būtu uzskatāmas par sabiedrībā pazīstamām personām. Tāpat nebūtu vēlams visas šīs dažādās personas apvienot vienā definīcijā un garantēt tām vienādu privātuma aizsardzības sliedzi. Katrai no šīm personām privātuma aizsardzības līmenis ir atšķirīgs, ņemot vērā tās lomu sabiedrībā un citus konkrētās lietas apstākļus.

29. panta darba grupa kā atsevišķu kritēriju tiesību tikt aizmirstam piemērošanai norādījusi arī dzēšamo datu saistību ar personas profesionālo darbību. Tā norādījusi, ka kaut arī visi dati par personu ir personas dati, ne visi personas dati ir privāti. Jo mazāk dati saistīti ar personas privāto dzīvi, jo lielāka iespējamība, ka to atrašana ar meklētājprogrammas palīdzību ir tiesiska.⁹⁶²

Kaut arī autore piekrīt šādai prezumpcijai, tā neuzskata, ka šis būtu izdalāms, kā atsevišķs kritērijs. To pierāda arī pašas darba grupas tālāk sacītais, ka tas, vai informācijai vajadzētu būt pieejamai saistāms ar konkrētās profesijas specifiku – vai tā ir sabiedrībai nozīmīga.⁹⁶³ Arī EST⁹⁶⁴ un ECT⁹⁶⁵ atzinušas, ka ar personas profesiju saistīti dati var tikt uzskatīti par aizsargājamiem personas datiem.

Tādējādi secināms, ka, ja informācija saistīta ar datu subjekta profesiju, analizējams cik nozīmīga šī profesija ir sabiedrībā. Visticamāk informācija par veikala pārdevējas profesionālo darbību plašai sabiedrībai būs mazāk nozīmīga, nekā valsts uzņēmuma vadītāja rīcība profesionālā kontekstā.

Šis raibais pulks dažādo publiski pazīstamo personu ilustrē, ka, ja pret visām šīm personām piemērotu *Google Spain* prezumpciju, ka tām nav tiesību tikt aizmirstām, tad šīs tiesības nebūtu pieejamas ļoti lielai sabiedrības daļai.

Statistika par to, kas visvairāk lūdza izņemt informāciju gan nav viennozīmīga. Saskaņā ar *Google* datiem visvairāk pieprasījumu par informācijas nesaistīšanu ar personas vārdu uzņēmums saņēmis tieši par informāciju *Facebook*, kas varētu būt saistīta ar samērā vienkāršām situācijām.⁹⁶⁶ Tāpat vairāk nekā 95% no pieprasījumiem *Google* klasificējis kā iesniegtus par personām, kas nav

⁹⁶¹ Latvijas Republikas Senāta Administratīvo lietu departamenta 31.05.2019. spriedums lietā SKA-238/2019, 15. p. Pieejams: <http://www.at.gov.lv/downloadlawfile/5903> [aplūkots 12.01.2020.].

⁹⁶² Article 29 Data Protection Working Party Guidelines on the implementation of the Court of Justice of the European Union judgment on “Google Spain and inc v. Agencia española de Protección de datos (aepd) and Mario Costeja González” C-131/12, p. 16. Pieņemts 26.11.2014. Pieejams: https://ec.europa.eu/newsroom/article29/document.cfm?action=display&doc_id=64437 [aplūkots 02.01.2020.].

⁹⁶³ Ibid.

⁹⁶⁴ EST 16.07.2015. spriedums lietā C-615/13 ClientEarth un Pesticide Action Network Europe (PAN Europe) pret Eiropas Pārtikas nekaitīguma iestādi (EFSA).

⁹⁶⁵ ECT 25.06.1997. spriedums lietā Halford v. the United Kingdom (iesnieguma Nr. 20605/92) 42. p.

⁹⁶⁶ Satura noņemšanas pieprasījumi saskaņā ar Eiropas datu aizsardzības tiesību aktu prasībām. Pieejams: <https://transparencyreport.google.com/eu-privacy/overview?hl=lv> [aplūkots 29.12.2019.].

sabiedrībā atpazīstamas.⁹⁶⁷ Salīdzinoši, pētījumā, kurā tika aplūkota Lielbritānijas, Vācijas, Francijas un Spānijas tiesu prakse tika secināts, ka apmēram pusē no lietām, kurās datu subjekti vēlējušies izmantot savas tiesības tikt aizmirstam, šie subjekti bijuši sabiedrībā atpazīstamas personas – uzņēmēji, juristi, sportisti u.c.⁹⁶⁸

Kaut arī pirmšķietami šie statistikas dati varētu likties pretrunīgi, autore norāda, ka ir virkne iemeslu, kādēļ tos nedrīkstētu salīdzināt. Tostarp, pirmajā gadījumā ir runa par visiem pieprasījumiem, ko saņēmusi *Google*. Savukārt, otrs informācijas avots runā par tiesu nolēmumiem. Tāpat, šie statistikas dati neatspoguļo situāciju vienā un tajā pašā laika periodā un pētījumiem nav viens un tas pats ģeogrāfiskais tvērums. Līdz ar to, precīzus secinājumus, izejot no šiem pieejamajiem datiem, izdarīt nav iespējams.

Neskatoties uz to, autore vēlas norādīt uz vairākiem minējumiem, kas, ja dati būtu salīdzināmi, varētu radīt procentuāli lielo atšķirību starp pieprasījumiem *Google* un tiesā izskatītajām lietām. Pirmkārt, iespējams, ka *Google* seko EST *Google Spain* spriedumā ietvertajai prezumpcijai, ka sabiedrībā atpazīstamu datu subjektu pieprasījumi ir noraidāmi. Tādējādi, neapmierinātu sabiedrībā pazīstamu personu ir procentuāli vairāk nekā sabiedrībā nezināmu personu. Sekojoši, tās vairāk pārsūdz tām nelabvēlīgus lēmumus. Otrkārt, sabiedrībā atpazīstamām personām varētu būt vairāk resursu, tostarp finansiālo un zināšanu, kas tām ļauj nosliekties par labu nelabvēlīga lēmuma pārsūdzēšanai tiesā. Treškārt, iespējams, ka nepatīkamas informācijas pieejamība par sabiedrībā atpazīstamiem datu subjektiem šīm personām nodara lielāku kaitējumu, nekā citiem.

Par to, ka vismaz daļā gadījumu *Google* pakalpojumu sniedzējs ir ņēmis vērā ne tikai personas stāvokli sabiedrībā, liecina informācija par vairāku datu dzēšanas pieprasījumu izskatīšanas rezultātiem. Tā, *Google* atteicis datu dzēšanas pieprasījumu valsts varas pārstāvim, kurš vēlējis no meklēšanas rezultātiem dzēst saiti uz rakstu par viņam izvirzītajām apsūdzībām saistībā ar netiklām darbībām pret bērniem.⁹⁶⁹ Tāpat, kaut arī datu subjekts nav bijusi sabiedrībā atpazīstama persona, *Google* nav no meklēšanas rezultāta saraksta dzēsis saiti uz publikāciju par šī datu subjekta attaisnošanu kādā krimināllietā, jo tā tikusi izskatīta nesen – 2013. gadā.⁹⁷⁰ Tomēr plašāku informāciju *Google* par izskatāmo pieteikumu būtību nesniedz, aizbildinoties ar nepieciešamību ievērot datu subjektu tiesības. Tas autorei liedz izdarīt jebkādus dziļākus

⁹⁶⁷ Informācija uz 2015. gada martu: Sylvia Tippmann, Julia Powles: Google accidentally reveals data on 'right to be forgotten' requests. Pieejams: <https://www.theguardian.com/technology/2015/jul/14/google-accidentally-reveals-right-to-be-forgotten-requests> [aplūkots 11.01.2020.]; Powles J. Google's data leak reveals flaws in making it judge and jury over our rights. Pieejams: <https://www.theguardian.com/technology/2015/jul/14/googles-data-leak-right-to-be-forgotten> [aplūkots 11.01.2020.].

⁹⁶⁸ Guadamuz A. Developing a Right to be Forgotten. In: Synodinou T.E., Jouglex P., Markou C., Prastitou T. EU Internet Law. Cham: Springer, 2017, p. 60 – 71.

⁹⁶⁹ Toobin J. The Solace of Oblivion. Pieejams: <http://www.newyorker.com/magazine/2014/09/29/solace-oblivion> [aplūkots 01.04.2019.].

⁹⁷⁰ Ibid.

secinājumus par to, kā interneta meklētājprogrammu pakalpojumu sniedzēji praksē mēra personas lomas sabiedrībā ietekmi uz tiesībām tikt aizmirstam. Par caurskatāmības trūkumu sūdzējušies arī citi tiesību pētnieki. Vairāki desmiti akademiķu atklātā vēstulē *Google* lūguši uzņēmumam izpaust informāciju par to, vai ieraksta esamība interneta enciklopēdijā *Wikipedia* tiek uzskatīta par norādi, ka persona ir sabiedrībā pazīstama.⁹⁷¹

Vēl mazāk informācijas par tiesību tikt aizmirstam piemērošanu pieejams no citām interneta meklētājprogrammām. *Bing* tiesību tikt aizmirstam pieteikumā atrodams jautājums: “Vai jums vietējā kopienā vai plašākā mērogā ir vai būs loma, kas iekļauj vadīšanu, uzticību vai drošību (piemēram, skolotājs, garīdznieks, kopienas vadītājs, policijas darbinieks, ārsts u. c.)?”⁹⁷² Ja šis tiešām ir viens no kritērijiem, kuru uzņēmums ņem vērā izsverot pieteikumus, tas ir apsveicami. Jautājuma formulējums liecina par vēlmi izprast situācijas būtību, nevis vienkārši piedēvēt datu subjektam kādu titulu.

Autores ieskatā, iepriekšminētie piemēri liecina, ka meklētājprogrammu pakalpojumu sniedzēji vismaz formāli cenšas rast balansu starp datu subjekta tiesībām un starp izteiksmes brīvību. Tomēr tā kā nepastāv un nav vēlama visaptveroša definīcija par to, kas uzskatāma par publisku personu, ir jāuzmanās ar jebkādu pārsteidzīgu secinājumu izdarīšanu par pieejamajiem statistikas datiem.

Apkopojot secināms, ka *Google Spain* pamatoti iekļauta atziņa par to, ka sabiedrībā pazīstamu personu lūgumi pēc tiesībām tikt aizmirstam tiks apmierināti retāk, nekā sabiedrībā mazpazīstamu personu. Tai pat laikā ar pamattiesībām nesaderīgs ir apgalvojums, ka var prezumēt, ka sabiedrībā pazīstamām personām nav tiesību uz atsaistīšanu. Tāpat kā jebkuram citam, arī šīm personām ir tiesības uz privāto dzīvi un personas datu aizsardzību. Tiesa, jo nozīmīgāku lomu persona ieņem sabiedrībā (par to var liecināt darbība politikā, saistība ar valsts līdzekļu izmantošanu, sabiedrībai nozīmīgas profesijas ieņemšana, piemēra rādīšana citiem un citi apsvērumi), jo lielākas sabiedrības tiesības saņemt informāciju par šīs personas darbībām. Tomēr šis dalījums noteikti ir pakāpenisks nevis kategorisks, iedalot personas atpazīstamās un mazpazīstamās.

6.2. Pienesums vispārējas nozīmes debašu veicināšanā

Ja informācija attiecas uz visai sabiedrībai nozīmīgu jautājumu un veicina sabiedriskas diskusijas, tas var kalpot kā tiesisks iemesls personas privātās dzīves, tādējādi arī tās tiesību tikt

⁹⁷¹ Goodman E.P. Open Letter to Google From 80 Internet Scholars: Release RTBF Compliance Data. Pieejams: <https://medium.com/@ellgood/open-letter-to-google-from-80-internet-scholars-release-rtbf-compliance-data-cbfc6d59f1bd> [aplūkots 11.01.2020.].

⁹⁷² Request to Block Bing Search Results In Europe. Pieejams: <https://www.bing.com/webmaster/tools/eu-privacy-request> [aplūkots 01.04.2019.].

aizmirstam interneta meklētājprogrammās, ierobežošanai.⁹⁷³ Tādēļ tas viennozīmīgi ir viens no kritērijiem, kas jāņem vērā samērojot tiesības uz izteiksmes brīvību un tiesības uz privāto dzīvi.⁹⁷⁴

Atsaistāmās informācijas potenciālo nozīmīgumu sabiedrībai atzinusi arī EST *Google Spain* spriedumā, norādot, ka sabiedrības interese saņemt informāciju varētu būt viens no tiem iemesliem, kādēļ tiesības tikt aizmirstam var netikt piemērotas konkrētā situācijā.⁹⁷⁵ Tas, ka EST izvēlētais formulējums bijis neveiksmīgs un radījis virkni problēmsituāciju, jau aplūkots citās šī darba daļās. Šeit vien atzīmējams, ka, kaut arī ne visai precīzi, taču tiesa apzinājusies to, ka informācijas nozīmīgums sabiedrībai ir viens no kritērijiem, kas aplūkojams, piemērojot tiesības tikt aizmirstam.

Sekojošā EST piemēram, arī 29. panta darba grupa informācijas nozīmīgumu sabiedrībā nav norādījusi kā atsevišķi izvērtējamu kritēriju. Tai pat laikā, tā atzīmējusi, ka katrs tās minētais kritērijs būtu izvērtējams ņemot vērā EST atziņas, it īpaši, sabiedrības tiesības saņemt informāciju.⁹⁷⁶

ECT ir norādījusi, ka gadījumos, kad ir runa par politiskām vai vispārējās nozīmes debatēm, šādu izteiksmi var ierobežot tikai izņēmuma kārtā.⁹⁷⁷ Tas saistāms ar izteiksmes brīvības nozīmīgo lomu sabiedrībā.⁹⁷⁸ Rietumu kultūrā izteiksmes brīvība ir visu pārējo brīvību stūrakmens⁹⁷⁹, jo tā ir katras demokrātiskas sabiedrības pamatā⁹⁸⁰ un tās pastāvēšana ir viens no priekšnoteikumiem, gan sabiedrības, gan katra indivīda attīstībai.⁹⁸¹ Papildus, nepieciešamība aizsargāt vispārējās nozīmes informāciju vajadzīga, lai mediji un žurnālisti spētu pildīt tiem uzticēto *sargsuņa* lomu.⁹⁸² Tādējādi informācijas autoru, avota mājaslapu uzturētāju un interneta meklētājprogrammu tiesības izplatīt sabiedrībai nozīmīgu informāciju un sabiedrības tiesības šādu informāciju saņemt ir īpaši aizsargājamas.

⁹⁷³ Iesaistīto personu statuss un sabiedrības intereses. Pieejams: <http://www.cilvektiesibugids.lv/lv/temas/izteiksmes-briviba-un-plassazinas-lidzekli/izteiksmes-briviba/privatas-dzives-aizsardziba/iesaistito-personu-statuss-un-sabiedribas-intereses> [aplūkots 11.01.2020.]; ECT 07.02.1012. spriedums lietā *Axel Springer AG v. Germany* (iesnieguma Nr. 39954/08), 90. p.

⁹⁷⁴ McDonald B. *Privacy, Princesses, and Paparazzi*. *New York Law School Law Review*, 2005, Vol. 50, p. 205, 223.

⁹⁷⁵ EST 13.05.2014. spriedums lietā C-131/12 *Google Spain SL un Google Inc. pret Agencia Española de Protección de Datos (AEPD) un Mario Costeja González*, 81. p.

⁹⁷⁶ Article 29 Data Protection Working Party Guidelines on the implementation of the Court of Justice of the European Union judgment on “*Google Spain and inc v. Agencia española de Protección de datos (aepd) and Mario Costeja González*” C-131/12, p. 12. Pieņemts 26.11.2014. Pieejams: https://ec.europa.eu/newsroom/article29/document.cfm?action=display&doc_id=64437 [aplūkots 02.01.2020.].

⁹⁷⁷ ECT 26.02.2002. spriedums lietā *Dichand and others v. Austria* (iesnieguma Nr. 29271/95), 38. p.; ECT 21.11.2017. spriedums lietā *Redaktsiya Gazety Zemlyaki v. Russia* (iesnieguma Nr. 16224/05), 35. p.

⁹⁷⁸ Mendel T. *Freedom of Expression: A Guide to the Interpretation and Meaning of Article 10 of the European Convention on Human Rights*, p. 12. Pieejams: <https://rm.coe.int/16806f5bb3> [aplūkots 11.01.2020.].

⁹⁷⁹ United Nations General Assembly Resolution 59 (I) of 14 December 1946 “*Calling of an International Conference on Freedom of Information*”. Pieejams: <http://daccess-dds-ny.un.org/doc/RESOLUTION/GEN/NR0/033/10/IMG/NR003310.pdf?OpenElement> [aplūkots 01.04.2019.].

⁹⁸⁰ ECT 07.12.1976. spriedums lietā *Handyside v. the United Kingdom* (iesnieguma Nr. 5493/72), 49 p.; United Nations Human Rights Committee General Comment No. 34: Article 19, para 2. Pieņemts 12.09.2011. Pieejams: <http://ccprcentre.org/doc/ICCPR/General%20Comments/CCPR-C-GC-34.pdf> [aplūkots 01.04.2019.].

⁹⁸¹ ECT 06.04.2010. spriedums lietā *Flinkkilä and Others v. Finland* (iesnieguma Nr. 25576/04), 69. p.

⁹⁸² Sk. piemēram; ECT 22.04.2013. spriedums lietā *Animal Defenders International v. the United Kingdom* (iesnieguma Nr. 48876/08), 102. p.

Vispārējās nozīmes diskusijas ir diskusijas, kas var ietekmēt sabiedrības dzīvi, taču konkrētāka definīcija ir atkarīga no katras konkrētās lietas apstākļiem.⁹⁸³ Būtu neiespējami uzskaitīt visu, kas var kļūt par sabiedrībai nozīmīgu informāciju, vai arī radīt striktu testu, kas ļautu noteikt, vai konkrētā informācija uzskatāma par vispārējas nozīmes.⁹⁸⁴ Tādējādi tā uzskatāma par ģenerālklausulu, kas konkretizējama kazuistiskā ceļā⁹⁸⁵. Tas, vai informācija ir svarīga sabiedrībai, var būt atkarīgs, piemēram, no publikācijas saistības ar politiskajiem procesiem⁹⁸⁶ (bet arī ar politiku nesaistītas publikācijas var tikt uzskatītas par sabiedrībai svarīgām⁹⁸⁷) vai noziedzīgām darbībām⁹⁸⁸, iesaistīto personu lomas sabiedrībā⁹⁸⁹, ģeogrāfiskās vietas⁹⁹⁰, vēsturiskajiem notikumiem, kas ietekmējuši sabiedrību⁹⁹¹, to, cik ļoti temats tiek apspriests medijos⁹⁹² un citiem faktoriem. Ģenerālklausulas vēlams izmantot situācijās, kad iepriekš nav iespējams precīzi paredzēt visas tiesību normas piemērošanas gadījumu pazīmes vai uzskaitīt pašus gadījumus.⁹⁹³ Autore piekrīt, ka šī uzskatāma par vienu no šādām situācijām.

Sabiedrības interesi gan nedrīkst sajaukt ar sabiedrības ziņkārību par konkrētu personu privāto dzīvi. Ne viss tas, kas interesē sabiedrībai ir nepieciešams tās interesēs.⁹⁹⁴ Tāpēc komerciālas intereses vai uz konkrētām sensācijām un tenkām balstīta izklaide, visticamāk, netiks atzīta par pamatotām sabiedrības interesēm.⁹⁹⁵ Vienīgais publikācijas mērķis nedrīkst būt atsevišķas lasītāju grupas ziņkārības apmierināšana.⁹⁹⁶

Līdzīgi, pat ja tēma, par kuru informē konkrētā publikācija ir sabiedrībai svarīga, konkrētās personas vārda vai citu personas datu atspoguļošana tāda var nebūt. Piemēram, apspriežot patvēruma piešķiršanas noteikumus personām, kas izdarījušas noziegumus, kas pēc būtības ir sabiedrībā nozīmīgs jautājums, nav nepieciešams atspoguļot ilustratīvu piemēru varoņu pilnus

⁹⁸³ ECT 07.02.2012. spriedums lietā Van Hannover v. Germany (No. 2) (iesniegumu Nr. 40660/08 un 60641/08), 109. p.

⁹⁸⁴ Millar G., Scott A. *Newsgathering: Law, Regulation and the Public Interest*. Oxford University Press, 2016, ed. 1, p. 10.

⁹⁸⁵ Levits E. Ģenerālklausulas un iestādes (tiesas) rīcības brīvība. *Likums un Tiesības*, 2003, 5. sēj., Nr. 6 (46), 21. p.

⁹⁸⁶ ECT 23.04.1992. spriedums lietā Castells v. Spain (iesnieguma Nr. 11798/85), 46. p.

⁹⁸⁷ Macovei M. A guide to the implementation of Article 10 of the European Convention on Human Rights, p. 12. Pieejams: <https://rm.coe.int/168007ff48> [aplūkots 11.01.2020.].

⁹⁸⁸ Sk. piemēram: ECT 07.02.2012. spriedums lietā Axel Springer AG v. Germany (iesnieguma Nr. 39954/08), 90. p.

⁹⁸⁹ Right to be forgotten, right to reputation and privacy: comment to the decision No. 23771/2015 of the civil court of rome. Pieejams: <http://www.lexology.com/library/detail.aspx?g=99d62f78-4eb1-4de7-8661-98c646d943f0> [aplūkots 11.01.2020.]; ECT 28.06.2018. spriedums lietā M.L. and W.W. v. Germany (iesniegumu Nr. 60798/10 un 65599/10), 98. p.

⁹⁹⁰ Ģenerāladvokāta Maceja Špunara 10.01.2019. secinājumi EST lietā C-136/17 G. C., A. F., B. H., E. D. pret Commission nationale de l'informatique et des libertés (CNIL), 60. p.

⁹⁹¹ ECT 22.04.2010. spriedums lietā Fatullayev v. Azerbaijan (iesnieguma Nr. 40984/07), 87. p.

⁹⁹² ECT 10.12.2007. spriedums lietā Stoll v. Switzerland (iesnieguma Nr. 69698/01), 117.–118. p.

⁹⁹³ Džefersons T. *Normatīvo aktu projektu izstrādes rokasgrāmata*. Rīga: Valsts kanceleja, 2016, 20. lpp.

⁹⁹⁴ Walker R. When is there a public interest in private life? In: Casadevall E., Myjer M., Austrin A. *Freedom of Expression – Essays in Honor of Nicolas Bratza, President of the European Court of Human Rights*. Nijmegen: Wolf Legal Publisher, 2012, p. 61; Internet: case-law of the European Court of Human Rights, p. 30. Pieejams: https://www.echr.coe.int/Documents/Research_report_internet_ENG.pdf [aplūkots 02.01.2020.].

⁹⁹⁵ Iesaistīto personu statuss un sabiedrības intereses. Pieejams: <http://www.cilvektiesibugids.lv/lv/temas/izteiksmes-briviba-un-plassazinas-lidzekli/izteiksmes-briviba/privatas-dzives-aizsardziba/iesaistito-personu-statuss-un-sabiedribas-intereses> [aplūkots 11.01.2020.].

⁹⁹⁶ ECT 07.02.2012. spriedums lietā Van Hannover v. Germany (No. 2) (iesniegumu Nr. 40660/08 un 60641/08); ECT 21.07.2015. spriedums lietā Satakunnan Markkinapörssi Oy and Satamedia Oy v. Finland (iesnieguma Nr. 931/13), 169. p.

vārdus un uzvārdus.⁹⁹⁷ Citiem vārdiem sakot, jāievēro datu minimizēšanas princips.⁹⁹⁸ ja kāda no meklēšanas rezultātu mērķiem ir informēt sabiedrību par kādu svarīgu notikumu, jāapsver, vai sabiedrības informēšanai par konkrēto tematu nepieciešams, lai tas tiktu sasaistīts ar datu subjektu.

Tā kā robeža starp sabiedrībai nepieciešamu un vienkārši interesantu informāciju var būt ļoti grūti saskatāma, tas praksē var radīt virkni problēmsituāciju. Kā viens no piemēriem, kur šī neizpratne no meklētājprogrammas puses vistiešāk ietekmējusi lietas iznākumu minama situācija Lielbritānijā, kur Informācijas komisārs uzlika par pienākumu *Google atsaistīt* rakstus, kuros iekļauta informācija par *Google* iepriekšēju lēmumu izņemt konkrētu informāciju no meklēšanas rezultātiem.⁹⁹⁹ Proti, kāda persona lūdza meklētājprogrammu nesaistīt ar tās vārdu meklēšanas rezultātos rakstu laikraksta elektroniskajā versijā par tās pagātnē izdarītu mazāk nopietnu noziedzīgu nodarījumu. *Google* apmierināja lūgumu, kā arī informēja par to raksta autoru. Tas, savukārt, publicēja rakstu par šo procesu, tajā iekļaujot arī informāciju par datu subjekta pastrādāto noziegumu. Datu subjekts vēlreiz vērsās pie *Google*, taču šoreiz uzņēmums atteicās informāciju izņemt, jo tā esot kļuvusi par sabiedrībai nozīmīgu. Informācijas komisārs savā atkārtotajā lēmumā norādīja, ka tas atzīst mediju tiesības izplatīt informāciju par tiesībām tikt aizmirstam. Bet komisāra ieskatā, šo informāciju iespējams izplatīt to nesaistot meklēšanas rezultātos ar konkrētās personas vārdu.

Arī ES dalībvalstu iestāžu un tiesu pieredze liecina, ka sabiedrības interesi kādā jautājumā var būt samērā grūti novērtēt. Piemēram, Spānijā datu aizsardzības aģentūras un tiesas uzskati atšķīrušies par to, vai 6 gadus veci pašvaldību vēlēšanu saraksti uzskatāmi par informāciju, kas vēl jo projām nepieciešama sabiedrībai.¹⁰⁰⁰

Tāpat reizēm ir grūti nošķirt personas lomu sabiedrībā no sabiedrības tiesībām iegūt konkrēto informāciju. Varētu teikt, ka EST *Google Spain* spriedumā šo situāciju sarežģīja vēl vairāk, norādot, ka sabiedrības interese saņemt informāciju primāri saistāma ar personas lomu sabiedrībā. Kā vēl viena problēmsituācijas ilustrācija - Spānijas datu aizsardzības aģentūra uzlika par pienākumu *Google* nesavienot kāda ārsta vārdu ar negatīviem komentāriem par viņa profesionālo darbību.

⁹⁹⁷ Verheij. The right to be forgotten – a Dutch perspective. Pieejams: <https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/13600869.2015.1125156> [aplūkots 02.01.2020.].

⁹⁹⁸ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2016/679 par fizisku personu aizsardzību attiecībā uz personas datu apstrādi un šādu datu brīvu apriti un ar ko atceļ Direktīvu 95/46/EK. Pieņemta 27.04.2016., 5. Panta pirmās daļas c apakšpunkts. [22.12.2019. red.]; Torre L. What is “data minimization” under EU Data Protection Law? Pieejams: <https://medium.com/golden-data/what-is-data-minimization-under-eu-data-protection-law-b0e30fbb856e> [aplūkots 11.01.2020.].

⁹⁹⁹ UK Information Commissioner’s office. Your right to get your data deleted. Pieejams: <https://ico.org.uk/your-data-matters/your-right-to-get-your-data-deleted/> [aplūkots 04.01.2020.].

¹⁰⁰⁰ Spānijas Augstākās tiesas 19.06.2017. spriedums lietā Nr. 1842/2015. Pieejams: <http://www.poderjudicial.es/search/contenidos.action?action=contentpdf&databasematch=AN&reference=8104123&links=&optimize=20170720&publicinterface=true> [aplūkots 11.01.2020.].

Tomēr Spānijas tiesa norādīja, ka tā kā ārsts vēl jo projām ir praktizējošs, viņa nākamajiem klientiem ir tiesības saņemt informāciju par citu pacientu pieredzi.¹⁰⁰¹

Līdzīgi, Nīderlandes tiesa norādīja, ka sabiedrībai, it īpaši potenciālajiem darba devējiem, ir tiesības zināt par kāda mazpazīstama žurnālista plaģiātismu, kas noticis pirms 16 gadiem.¹⁰⁰² Tai pat laikā citā lietā Nīderlandes tiesa norādīja, ka informācija par ķirurga iekļaušanu kādā interneta forumā izveidotā ārstu melnajā sarakstā, nav sabiedrībai ļoti nozīmīga, tādēļ apmierināja šī ārsta prasību pēc tiesībām tikt aizmirstam.¹⁰⁰³

Tādējādi, kaut arī personas profesija – šajos gadījumos ārsts un žurnālists – pati par sevi neliecina par īpašu atpazīstamību sabiedrībā, tā var būt, bet ne obligāti ir viens no elementiem, kas norāda uz sabiedrības interesi saņemt konkrēto informāciju.

Tādējādi *pienesums vispārējas nozīmes debašu veicināšanā, sabiedrībai nozīmīga informācija* vai citi tās pašas nozīmes termini uzskatāmi par ģenerālklausulām, kuru saturs piepildāms kazuistiski. Lai nonāktu pie secinājuma, vai informācija ir būtiska sabiedrībai, vērā ņemami visi konkrētā gadījuma faktiskie un tiesiskie aspekti. Tāpat tiesību piemērotājam noteikti jāaplūko ECT un citu tiesu praksē atzītie piemēri, tomēr pret tiem izturoties ar piesardzību un piemērojot tos tiktāl ciktāl situācijas un tiesību sistēmas ir salīdzināmas.

Lai padarītu situāciju vēl sarežģītāku, informācija, kas sākotnēji bijusi svarīga plašākai sabiedrībai, laika gaitā var mainīt šo statusu.¹⁰⁰⁴ Kā arī otrādi – informācija, kas šobrīd nav uzskatāma par publiski nozīmīgu, tā par tādu nākotnē var kļūt.¹⁰⁰⁵ Arī sabiedrības interese par kādu personu var pastāvēt ilglaicīgi vai arī tikai pārejošu laiku.¹⁰⁰⁶ Tā ironiski Gonzaleza kungs, pēc kura sākotnējā pieteikuma tika pieņemts *Google Spain* spriedums, vēlējās, lai caur *Google* nebūtu iespējams atrast lapas, kurās viņš kritizēts šīs lietas sakarā, kā arī kurās analizēti lietas fakti. Taču Spānijas datu aizsardzības aģentūra šo lūgumu norādīja, uzsverot ka šī tēma ir kļuvusi par sabiedrībai saistošu tēmu, tādēļ tai ir tiesības saņemt šo informāciju.¹⁰⁰⁷

¹⁰⁰¹ Spānijas tiesas Madridē 11.05.2017. spriedums lietā Nr. 07047/2015. Pieejams: <http://www.poderjudicial.es/search/contenidos.action?action=contentpdf&databasematch=AN&reference=8095052&links=&optimize=20170713&publicinterface=true> [aplūkots 11.01.2020.].

¹⁰⁰² Overview of mediation by the Dutch Data Protection Authority concerning the delisting of search results by Google. Pieejams: https://autoriteitpersoonsgegevens.nl/sites/default/files/atoms/files/dutch_dpa_-_delisting_of_search_results_by_google_0.pdf [aplūkots 11.01.2020.].

¹⁰⁰³ Waesberge C., Beijeren J. Dutch surgeon successfully invokes the right to be forgotten. Pieejams: <https://www.lexology.com/library/detail.aspx?g=9e10c148-742e-4597-a9b7-e207acbfe461> [aplūkots 11.01.2020.].

¹⁰⁰⁴ ECT 28.06.2018. spriedums lietā M.L. and W.W. v. Germany (iesniegumu Nr. 60798/10 un 65599/10), 99. p.

¹⁰⁰⁵ Егоркин С. Право на забвение. Pieejams: https://zakon.ru/blog/2015/6/12/pravo_na_zabvenie [aplūkots 02.01.2020.]; Lievens E., Maelen C.V. A Child's Right to be Forgotten: Letting Go of the Past and Embracing the Future? Pieejams: <https://revistas.uniandes.edu.co/doi/full/10.29263/lar02.2019.03> [aplūkots 02.01.2020.].

¹⁰⁰⁶ Latvijas Republikas Satversmes komentāri. VIII nodaļa. Cilvēka pamattiesības. Autoru kolektīvs prof. R. Baloža zinātniskā vadībā. Rīga: Latvijas Vēstnesis, 2011, 251. lpp.

¹⁰⁰⁷ Peguera M. No more right-to-be-forgotten for Mr. Costeja, says Spanish data protection authority. Pieejams: <https://cyberlaw.stanford.edu/blog/2015/10/no-more-right-be-forgotten-mr-costeja-says-spanish-data-protection-authority> [aplūkots 11.01.2020.].

Šo problēmsituāciju, kurā informācija var mainīt savu statusu sabiedrībā, daļēji risina tiesību tikt aizmirstam regulējums, noteicot, ka viens no iemesliem labot meklēšanas rezultātus ir, ja personas dati tiek pārlietu ilgi apstrādāti. Tādējādi informācija, kas kādreiz bijusi sabiedrībai nozīmīga, bet tagad tāda vairs nav, ir pakļauta dzēšanas pieprasījumiem un problēmas nerada.

Savukārt informācija, kura kādreiz bijusi maznozīmīga, bet šobrīd kļuvusi būtiska vispārējas nozīmes debašu veicināšanai, nav tikusi ņemta vērā tiesību tikt aizmirstam regulējumā. Šāda situācija varētu rasties, piemēram, personai iegūstot sabiedrībā pazīstamas personas statusu. Ilustrācijai, laikā, kad Vaira Vīķe-Freiberga dzīvoja Kanādā un neieņēma sabiedrībā nozīmīgu amatu, ja viņai būtu bijušas pieejamas tiesības tikt aizmirstam interneta meklētājprogrammās, viņa šīs tiesības būtu varējusi izmantot un ietekmēt meklēšanas rezultātu, kas saistīti ar viņas vārdu, saturu. Brīdī, kad viņa kļuva par Latvijas Republikas prezidenti, sabiedrības tiesības saņemt informāciju par viņas pagātņi kļuva daudz pamatotākas. Ja bijusī prezidente vai jebkurš cits mirkli pirms kļūt slavenam, būtu paspējis izmainīt par viņu atrodamo informāciju, tas potenciāli varētu radīt būtisku kaitējumu sabiedrībai.

Interesanti, ka *Google* vismaz atsevišķos gadījumos šķiet šajā ziņā ir tālredzīgāks, nekā ES likumdevējs. Kādā lietā, kurā persona vēlējās izņemt no meklēšanas rezultātiem negatīvus komentārus par savu priekšvēlēšanu kampaņu pāris gadus atpakaļ, *Google* atteicās dzēst šo informāciju. Uzņēmums norādīja, ka kaut arī persona netika ievēlēta vietvaldē, tā varētu uz šo amatu kandidēt nākamajās vēlēšanās. Tādēļ sabiedrības interesēs ir iepriekšējās kampaņas kritikas pieejamība. Jāatzīmē gan arī, ka atteikumā piemērot tiesības tikt aizmirstam minēts arī pieprasījumā norādīto notikumu nesenais laiks un personas pašas iesaistīšanās interneta diskusijās par šo tematu.¹⁰⁰⁸

Publiski nozīmīgas informācijas slēpšana no sabiedrības ir arī viens no tiesību tikt aizmirstam kritiķu argumentiem. Tiek paustas bažas, ka ar šīm tiesībām no meklētājprogrammu meklēšanas rezultātiem pazudīs pārāk daudz sabiedrībai nozīmīgas informācijas.¹⁰⁰⁹ Tas arī citēts kā viens no galvenajiem iemesliem, kādēļ šīs tiesības nebūtu vēlamas Latīņamerikā, kur pēdējie pārdesmit gadi pavadīti patiesības meklēšanā par militāro diktatūru pavadītajiem noziegumiem.¹⁰¹⁰

¹⁰⁰⁸ Īrijas Augstākās tiesas Dublinā 02.09.2018. spriedums lietā *Savage v. Data Protection Commissioner & anor*, p. 11. Pieejams: <http://www.courts.ie/Judgments.nsf/0/58DE5996E11841E2802582570043CFF3> [aplūkots 11.01.2020.].

¹⁰⁰⁹ Louis F., Kamann H.G., Braun M., Schwedler C. Statement according to Art. 23 of the Statute of the Court of Justice and Art. 96 of the Rules of Procedure of the Court of Justice of The Reporters Committee for Freedom of the Press in Case C-507/17, p. 13. Pieejams: [https://www.rcfp.org/sites/default/files/2017-11-29%20-%20Statement%20CJEU%20in%20Google%20v.%20CNIL%20\(RCFP%20et%20al.\)%20-%20as%20filed.pdf](https://www.rcfp.org/sites/default/files/2017-11-29%20-%20Statement%20CJEU%20in%20Google%20v.%20CNIL%20(RCFP%20et%20al.)%20-%20as%20filed.pdf) [aplūkots 18.03.2018.].

¹⁰¹⁰ Bertoni E. The Right to Be Forgotten: An Insult to Latin American History. Pieejams: https://www.huffingtonpost.com/eduardo-bertoni/the-right-to-be-forgotten_b_5870664.html [aplūkots 11.01.2020.].

Profesors Zittreins, kas rosinājis ieviest internetā atrodamās informācijas derīguma termiņu¹⁰¹¹, šo situāciju ieteicis risināt ar tiesību tikt aizmirstam piemērošanas termiņiem. Tas nozīmētu, ka personai, kura vēlētos panākt savu datu nesavienošānu ar vārdu, būtu ik pēc noteikta laika, piemēram, ik pēc gada, jāatjauno šis savs lūgums.¹⁰¹² Autore piekrīt, ka tas ļautu pārskatīt, vai kāda konkrēta informācija nav kļuvusi aktuālāka nekā tā bija brīdī, kad tika ietekmēta tās pieejamība caur interneta meklētājprogrammām.

Taču tai pat laikā jānorāda arī, ka šāda regulējuma radīšana radītu papildu slogu gan interneta meklētājprogrammām, gan valstu tiesību aizsardzības iestādēm, izskatot tiesību tikt aizmirstam pieteikumus. Samērojot šo papildus slogu ar potenciāli nelielo skaitu gadījumu, kad informācija laika gaitā kļūst aktuālāka, autore secina, ka labums, ko sabiedrība gūtu no šāda regulējuma būtu mazāks nekā tā papildus radītais slogs.

Autores ieskatā sabiedrības struktūras un citu elementu izmaiņām laika gaitā un to atstātajai ietekmei uz informācijas svarīgumu nav viennozīmīga risinājuma tiesību tikt aizmirstam kontekstā. Tiesību piemērotājs diemžēl nevar ceļot laikā, lai pārlicinātos, vai tiesību tikt aizmirstam pieprasījumā norādītā informācija jebkad kļūs sabiedrībai nozīmīga. Tāpat nebūtu pieļaujams neapmierināt tiesību tikt aizmirstam pieprasījumu tikai tādēļ vien, ka informācija kādreiz varētu kļūt sabiedrībai nozīmīga. Tādēļ autore iesaka tiesību piemērotājiem vien paturēt prātā, ka informācijas nozīme sabiedrībā var laika gaitā mainīties. Tas var būt svarīgs aspekts gan izskatot atkārtotus tiesību tikt aizmirstam pieteikumus, gan atsaucoties uz kādas citas lietas radītu precedentu konkrēti izskatāmajā lietā.

6.3. Bērnu tiesību aizsardzība

Jau VDAR noteic, ka tiesības tikt aizmirstam ir īpaši svarīgas, ja datu subjekts ir devis savu piekrišanu kā bērns, pilnībā neapzinoties ar apstrādi saistītos riskus.¹⁰¹³ 29. panta darba grupa norādījusi, ka apstākļi, ka datu subjekts informācijas publiskošanas brīdī ir bijis nepilngadīgs, lielākoties nozīmēs, ka tiks apmierināts datu dzēšanas lūgums.¹⁰¹⁴ Tā arī atsaukusies uz Hartas 24. pantu, kas noteic, ka ES bērnu tiesības ir īpaši aizsargājamas.

¹⁰¹¹ Skatīt darba 5.1.3. nodaļu.

¹⁰¹² Pruitt A. When forgetting isn't best: Zittrain discusses the 'Right to be Forgotten'. Pieejams: <https://today.law.harvard.edu/when-forgetting-isnt-best-zittrain-discusses-the-right-to-be-forgotten/> [aplūkots 10.01.2020.].

¹⁰¹³ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2016/679 par fizisku personu aizsardzību attiecībā uz personas datu apstrādi un šādu datu brīvu apriti un ar ko atceļ Direktīvu 95/46/EK. Pieņemta 27.04.2016., 65. apsvērumš. [22.12.2019. red.].

¹⁰¹⁴ Article 29 Data Protection Working Party Guidelines on the implementation of the Court of Justice of the European Union judgment on "Google Spain and inc v. Agencia española de Protección de datos (aepd) and Mario Costeja González" C-131/12, p. 15. Pieņemts 26.11.2014. Pieejams: https://ec.europa.eu/newsroom/article29/document.cfm?action=display&doc_id=64437 [aplūkots 02.01.2020.].

Aplūkojot ECT praksi jāsecina, ka tiesas prakse saistībā ar bērnu tiesībām uz privāto dzīvi tieši datu aizsardzības kontekstā nav pārlieku plaša. Tas visticamāk saistāms ar Konvencijas tvērumu un to, ka tā *expressis verbis* bērnu tiesības nepiemin.¹⁰¹⁵ Tomēr ECT ir atzīmējusi, ka bērni, tāpat kā citas neaizsargātākās sabiedrības grupas, pelnījuši īpašu aizsardzību pret iejaukšanos to privātajā dzīvē.¹⁰¹⁶

ECT spriedumos, kuros iesaistīti bērni, bieži vien atsaucas uz ANO Bērnu tiesību konvenciju¹⁰¹⁷, lai nodrošinātu, ka tās nolēmumi atspoguļo aktuālākos bērnu tiesību aizsardzības standartus.¹⁰¹⁸ Tiesību tikt aizmirstam gadījumā īpaši jāizceļ šīs konvencijas 16. pants, kas noteic bērnu tiesības tikt aizsargātiem pret iejaukšanos to privātajā dzīvē.

Saskaņā ar Konvencijas par bērna tiesībām 43. pantu, lai izvērtētu, cik sekmīgi dalībvalstis nodrošina un īsteno konvencijā noteiktās saistības, tika nodibināta ANO Bērna tiesību komiteja.¹⁰¹⁹ Saistībā ar darbā apskatāmo tēmu, komiteja norādījusi, ka jāpievērš īpaša uzmanība bērnu aizsardzībai digitālajā vidē. Uzņēmumi, kas darbojas šajā vidē, var ar savām darbībām netieši kaitēt bērniem.¹⁰²⁰ Tā arī uzsvērusi, ka personas datu aizsardzība un privātums vēl jo nozīmīgāku lomu ieņem pusaudžiem, kas aktīvi iesaistās diskusijās un dalās ar informāciju par sevi tiešsaistē.¹⁰²¹

Arī starptautiskās organizācijas¹⁰²², nacionālās tiesas¹⁰²³ un citi autori¹⁰²⁴, nonākuši pie līdzīgiem secinājumiem. Bērni neapšaubāmi atšķiras no pieaugušajiem gan ar interneta lietošanas paradumiem, gan ar savu attieksmi pret tiešsaistē notiekošo.

Piemēram, Latvijā gandrīz katram jauniešam pieder viedtālrunis, kurā tiek izmantots internets.¹⁰²⁵ Internetā jaunieši uzzina jaunākās ziņas, pilda mājasdarbus, lieto sociālos tīklus.

¹⁰¹⁵ Kilkelly U. Protecting Children's Rights under the ECHR: The Role of Positive Obligations. Northern Ireland Legal Quarterly, 2011, 61 (3), p. 247.

¹⁰¹⁶ ECT 26.03.1985. spriedums lietā X and Y v. the Netherlands (iesnieguma Nr. 8978/80), 23., 24., 27. p.

¹⁰¹⁷ Bērnu tiesību konvencija. Parakstīta Ņujorkā 20.11.1989. [11.01.2020. red.].

¹⁰¹⁸ Kilkelly U. Protecting Children's Rights under the ECHR: The Role of Positive Obligations. Northern Ireland Legal Quarterly, 2011, 61 (3), p. 245.

¹⁰¹⁹ ANO konvencija par bērna tiesībām. Pieejams: <http://www.tiesibsargs.lv/lv/pages/cilvektiesibas/bernu-tiesibas/ano-konvencija-par-berna-tiesibam> [aplūkots 11.01.2020.].

¹⁰²⁰ Committee on the Rights of the Child General comment No. 16 (2013) on State obligations regarding the impact of the business sector on children's rights. Pieņemts 17.04.2013. Pieejams: <http://docstore.ohchr.org/SelfServices/FilesHandler.ashx?enc=6QkG1d%2fPPRiCAqhKb7yhsqIkirKQZLK2M58RF%2f5F0vFwFEdvFY9OsFrgVu%2fCF2Thh%2feVq0BUAwrMlB0uLB65Sr6%2byVYYL3juTIKZDzPqGqiTDq139zFR2e5zEyyqKwnnTD> [aplūkots 11.01.2020.].

¹⁰²¹ Committee on the Rights of the Child General comment No. 20 (2016) on the implementation of the rights of the child during adolescence, p. 20. Pieņemts 06.12.2016. Pieejams: <http://docstore.ohchr.org/SelfServices/FilesHandler.ashx?enc=6QkG1d%2fPPRiCAqhKb7yhsqIkirKQZLK2M58RF%2f5F0vH%2bg0BeHNYsX12ulaeIW9Y1nEBWXdUgC9p%2fn2WzRfn3fwsXNNC%2b2E7%2bbuK3ful8wJQP6BtAIEzFZVO26Bnyk9OH> [aplūkots 11.01.2020.].

¹⁰²² The Seoul Declaration for the Future of the Internet Economy. Pieņemts 18.06.2008. Pieejams: <https://www.oecd.org/sti/40839436.pdf> [aplūkots 11.01.2020.].

¹⁰²³ Kanādas Augstākās tiesas 26.01.2001. spriedums lietā R v. Sharpe. Pieejams: <https://scc-csc.lexum.com/scc-csc/scc-csc/en/item/1837/index.do> [aplūkots 11.01.2020.].

¹⁰²⁴ Li-Reilly Y. Remembering, forgetting, reinvention and freedom: social media and children's right to be forgotten. In: The Advocate, 2017, Vol. 75, part 5, p. 672; Personas datu aizsardzība žurnālistikas jomā Vispārīgās datu aizsardzības regulas kontekstā, 12. lpp. Pieejams: https://www.sseriga.edu/sites/default/files/inline-files/Brosura_Personas_datu_aizsardziba_zurnalistikas_joma_1.pdf [aplūkots 11.01.2020.].

Lielākajai daļai pusaudžu, kas sasnieguši 14 gadu vecumu, ir konts vismaz vienā no lielākajiem sociālajiem tīkliem.¹⁰²⁶ Salīdzinot dažādu paaudžu interneta lietošanas paradumus secināms, ka visbiežāk internetu regulāri lieto iedzīvotāji 16–24 un 25–34 gadu vecuma grupās.¹⁰²⁷

Skatoties pasaulē, redzama līdzīga situācija. Lielbritānijā noskaidrots, ka sociālos tīklus izmanto 96% 13-18 gadu veci jaunieši.¹⁰²⁸ ASV 73% 12-17 gadus veci pusaudži ir reģistrējušies sociālajos tīklos.¹⁰²⁹ Tomēr šo situāciju neatspoguļo sociālo tīklu statistika. Piemēram, saskaņā ar pieejamajiem datiem vien aptuveni 6% no *Facebook* lietotājiem ir jaunāki par 18 gadiem.¹⁰³⁰ Šos datus gan nevar uzskatīt par uzticamiem, jo sociālajā tīklā nevienam nav pienākums norādīt savu patieso vecumu.¹⁰³¹

Lai vai kā, mūsdienās nav noliedzams fakts, ka arī bērni un jaunieši aktīvi izmanto internetu.¹⁰³² Tāpat vairāki pētnieki uzsvēruši, ka jaunieši tiešsaistē daudz brīvāk dalās ar saviem datiem, it īpaši, ja par to tiek atalgoti, piemēram, ar bezmaksas pieeju kādam pakalpojumam.¹⁰³³ Arī ES likumdevējs uzsvēris, ka bērniem pienākas īpaša personas datu aizsardzība, jo vairāk tādēļ, ka viņi var pietiekami neapzināties riskus un sekas saistībā ar personas datu apstrādi¹⁰³⁴ vai citu informāciju, ar ko tie dalās.¹⁰³⁵

To apstiprina arī pētījumi Latvijā, kas vēl pirms tiesību tikt aizmirstam nostiprināšanas ar *Google Spain* vai *VDAR* norādīja, ka vislielākais ieguvums no šīm tiesībām būs bērniem un jauniešiem, kuri nereti nepārdomāti ievieto informāciju par sevi internetā.¹⁰³⁶ Ja viss bērnu radītais saturs tiktu mūžam saglabāts internetā, tas varētu atstāt negatīvu ietekmi gan uz pašu bērnu un

¹⁰²⁵ Pētījums par 9 līdz 16 gadus vecu bērnu un pusaudžu medijpratību Latvijā, 6. lpp. Pieejams: https://www.km.gov.lv/uploads/ckeditor/files/mediju_politika/medijprat%C4%ABba/petijums/2018/Bernu%20un%20pusaudzu%20medijpratibas%20petijuma%20rezultati.pdf [aplūkots 11.01.2020.].

¹⁰²⁶ Kā darbošanās sociālajos tīklos ietekmē pusaudžu veselību. Pieejams: <http://www.delfi.lv/calis/enciklopedija/ka-darbosanas-socialajos-tiklos-ietekme-pusaudzu-veselibu.d?id=50169183> [aplūkots 11.01.2020.].

¹⁰²⁷ 98 % mājsaimniecību ar bērniem pieejams internets. Pieejams: <https://www.csb.gov.lv/lv/statistika/statistikas-temas/zinatne-ikt/datori-internets/meklet-tema/2410-iedzivotaju-interneta-lietosanas-paradumi> [aplūkots 11.01.2020.].

¹⁰²⁸ Jamieson S. Children ignore age limits by opening social media accounts. Pieejams: <https://www.telegraph.co.uk/news/health/children/12147629/Children-ignore-age-limits-by-opening-social-media-accounts.html> [aplūkots 11.01.2020.].

¹⁰²⁹ Thomas T. 30 Statistics about Teens and Social Networking. Pieejams: <https://www.toptenreviews.com/software/articles/30-statistics-about-teens-and-social-networking/> [aplūkots 11.01.2020.].

¹⁰³⁰ Clement. J. Distribution of Facebook users worldwide as of October 2019, by age and gender. Pieejams: <https://www.statista.com/statistics/376128/facebook-global-user-age-distribution/> [aplūkots 11.01.2020.].

¹⁰³¹ Philips J.L. What Is the Breakdown of Facebook Users by Age? Pieejams: <https://smallbusiness.chron.com/breakdown-facebook-users-age-63280.html> [aplūkots 11.01.2020.].

¹⁰³² Datu valsts inspekcijas rekomendācija "Personas datu apstrāde tiešsaistes sociālajos tīklos", 2017, p. 16. Pieejams: https://www.dvi.gov.lv/lv/wp-content/uploads/63472_DVI_sociale_tikli_web.pdf [aplūkots 11.01.2020.].

¹⁰³³ Li-Reilly Y. Remembering, forgetting, reinvention and freedom: social media and children's right to be forgotten. In: *The Advocate*, 2017, Vol. 75, part 5, p. 664.

¹⁰³⁴ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2016/679 par fizisku personu aizsardzību attiecībā uz personas datu apstrādi un šādu datu brīvu apriti un ar ko atceļ Direktīvu 95/46/EK. Pieņemta 27.04.2016., 38. apsvērumš. [22.12.2019. red.]; Lievens E., Maelen C.V. A Child's Right to be Forgotten: Letting Go of the Past and Embracing the Future? Pieejams: <https://revistas.uniandes.edu.co/doi/full/10.29263/lar02.2019.03> [aplūkots 02.01.2020.].

¹⁰³⁵ Rožukalne A., Olšteina I. Vadlīnijas mediju profesionāļiem "Kā medijos runāt ar un par bērniem?", 4. lpp. Pieejams: http://www.tiesibsargs.lv/uploads/content/legacy/Vadlinijas_Ka_medijos_runat_ar_un_par_berniem_2012.pdf [aplūkots 11.01.2020.].

¹⁰³⁶ Curika L. Tiesības tikt aizmirstiem. Pieejams: <http://providus.lv/article/tiesibas-tikt-aizmirstiem> [aplūkots 11.01.2020.].

jauniešu nākotni, gan uz vēlmi izteikties kopumā.¹⁰³⁷ Šajā kontekstā Eiropas Padome norādījusi, ka izņemot, ja tas nepieciešams tiesību aizsardzības nodrošināšanai, par bērniem un jauniešiem nedrīkstētu tikt pastāvīgi glabāts saturs, tostarp internetā, kas varētu nākotnē atstāt nelabvēlīgu ietekmi uz bērnu.¹⁰³⁸

Tādējādi, skatoties no bērnu tiesību aizsardzības viedokļa, tiesības tikt aizmirstam interneta meklētājprogrammās var būt ļoti efektīvs bērnu tiesību aizsardzības līdzeklis. Līdz ar to secināms, ka 29. panta darba grupa pamatoti norādījusi, ka tiesību tikt aizmirstam pieteikumiem, kas saņemti saistībā ar nepilngadīgu personu publicētu informāciju pievēršama īpaša uzmanība.

Papildus autore vēlas norādīt uz vēl kādu, lielākoties, mūsu gadsimta fenomenu – vecākiem, kas dalās ar informāciju par bērnu, reizēm, vēl pirms tā piedzimšanas. Angļu valodā šīm vecāku tiesībām dalīties ar savu informāciju un bērnu tiesībām uz pašnoteikšanos izveidots apzīmējums *sharenting* (no vārdiem *sharing* – dalīties un *parenting* – vecāku audzināšana).¹⁰³⁹ Tiesības tikt aizmirstam meklētājprogrammās tiek norādītas, kā iespējamais risinājums arī šai, sabiedrībā daudz diskusijas raisījušajai¹⁰⁴⁰, situācijai.¹⁰⁴¹ Tās reizē atļauj vecākiem dalīties ar informāciju, bet bērniem – netapt saistītiem ar bērniības fotogrāfijām un citu vecāku izpausto informāciju mūžīgi.¹⁰⁴²

Tomēr šeit autore vēlētos vārst tiesību tikt aizmirstam piemērotāju uzmanību uz to, ka VDAR vismaz tieši neiebilst pret šādām situācijām. Regulā īpaša uzmanība pievērsta bērna, potenciāli neinformētās, piekrišanas aspektam pašam dalīties ar saviem datiem, nevis tam, ka ar informāciju par šo bērnu varētu dalīties viņa vecāki. Šī situācija ir atšķirīga divu iemeslu dēļ. Viens no tiem ir, ka bērns vecāku vai citu personu publicētai informācijai vispār nav devis piekrišanu. Otrs – šajā gadījumā jāņem vērā arī publicētāja tiesības uz izteiksmes brīvību.¹⁰⁴³

Tādējādi tiesību tikt aizmirstam piemērotājam jāprot rast līdzsvaru starp visām iesaistītajām interesēm. Tā kā VDAR īpašu uzmanību pievērš datu subjekta piekrišanai, kā vienam no tiesiskas

¹⁰³⁷ Geller E. Yahoo Japan agrees to honor requests to delete search results. Pieejams: <https://www.dailydot.com/layer8/yahoo-japan-search-results-deletion-right-to-be-forgotten/> [aplūkots 11.01.2020.].

¹⁰³⁸ Council of Europe Declaration of the Committee of Ministers on protecting the dignity, security and privacy of children on the Internet. Pieņemts 22.02.2008. Pieejams: https://search.coe.int/cm/Pages/result_details.aspx?ObjectID=09000016805d3d2d [aplūkots 12.01.2020.]; Recommendation CM/Rec(2014)6 of the Committee of Ministers of Council of Europe on a guide to human rights for Internet users and explanatory memorandum, attachment. Pieņemts 16.04.2014. Pieejams: <https://rm.coe.int/CoERMPublicCommonSearchServices/DisplayDCTMContent?documentId=09000016804d5b31> [aplūkots 02.01.2020.].

¹⁰³⁹ Kamenetz A. The Problem With ‘Sharenting’. Pieejams: <https://www.nytimes.com/2019/06/05/opinion/children-internet-privacy.html> [aplūkots 11.01.2020.].

¹⁰⁴⁰ Saunders E. Are celebrity baby Instagram accounts OK? <https://www.bbc.com/news/entertainment-arts-43796526> [aplūkots 11.01.2020.].

¹⁰⁴¹ Bunn A. Children and the ‘Right to be Forgotten’: what the right to erasure means for European children, and why Australian children should be afforded a similar right. Pieejams: <https://journals.sagepub.com/doi/abs/10.1177/1329878X19848503> [aplūkots 11.01.2020.].

¹⁰⁴² Steinberg S. How Europe’s ‘right to be forgotten’ could protect kids’ online privacy in the U.S. Pieejams: <https://www.washingtonpost.com/news/parenting/wp/2018/07/11/how-europes-right-to-be-forgotten-could-protect-kids-online-privacy-in-the-u-s/> [aplūkots 12.01.2020.].

¹⁰⁴³ Verheij. The right to be forgotten – a Dutch perspective. Pieejams: <https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/13600869.2015.1125156> [aplūkots 02.01.2020.].

datu apstrādes priekšnoteikumiem, autore secina, ka tiesību tikt aizmirstam pieteikums, kuru iesniedzis bērns par vecāku publicētu informāciju, visdrīzāk būtu apmierināms, jo bērns savu piekrišanu datu publicēšanai nav devis vispār. Kaut arī vecāku tiesības uz izteiksmes brīvību būtu ņemamas vērā, tās, nepastāvot kādiem ļoti īpašiem apstākļiem, visticamāk būtu jāuzskata par mazāk svarīgām par bērna interesēm.

Šajā kontekstā autore vēlētos komentēt doktrīnā pausto apgalvojumu, ka uz situāciju, kurā vecāki publicē informāciju par saviem bērniem, VDAR neattiecas¹⁰⁴⁴, jo, kā noteikts tās 2. pantā, Regula nav attiecināma uz tādu datu apstrādi, ko veic fiziska persona tikai personiska vai mājsaimnieciska pasākuma gaitā. Šāda darbība var ietvert arī sociālo tīklošanos un tiešsaistes darbības.¹⁰⁴⁵ Tomēr autore vēlas atspēkot šo argumentu vismaz tiesību uz atsaistīšanu kontekstā, jo, pat, ja VDAR nav piemērojama datu apstrādei, ko veic vecāki, publiskojot bērnu datus, tā ir piemērojama datu apstrādei, ko veic meklētājprogrammas. Darbības, kas veiktas komerciālos vai profesionālos nolūkos nevar tikt uzskatītas par personiskiem vai mājsaimniecības pasākumiem.¹⁰⁴⁶ Un interneta meklētājprogrammu galvenais darbības mērķis ir peļņas gūšana.

Lai tiesības tikt aizmirstam bērniem būtu praktiski pieejamas, interneta meklētājprogrammām būtu jādod iespēja bērniem, kas ir pietiekami kompetenti, šīs tiesības īstenot.¹⁰⁴⁷ Sekojot šim noteikumam, piemēram, Francijas¹⁰⁴⁸ un Lielbritānijas¹⁰⁴⁹ normatīvais regulējums, ļauj arī nepilngadīgām personām lūgt dzēst to datus, kas ievākti, kamēr šīs personas bijušas nepilngadīgas. Latvijā Augstākā tiesa norādījusi, ka vecāku domstarpības par bērna fotogrāfiju publiskošanu internetā var risināt bāriņtiesa, kam jāņem vērā bērna labākās intereses.¹⁰⁵⁰

Saskaņā ar Latvijas Fizisko personu datu apstrādes likumu, bērns jau no 13 gadu vecuma ir spējīgs pats sniegt savu piekrišanu datu apstrādei.¹⁰⁵¹ Neskatoties uz šo prezumpciju, autore aicinātu tiesību tikt aizmirstam interneta meklētājprogrammās piemērotājus sekot Datu valsts inspekcijas

¹⁰⁴⁴ Lievens E., Maelen C.V. A Child's Right to be Forgotten: Letting Go of the Past and Embracing the Future? Pieejams: <https://revistas.uniandes.edu.co/doi/full/10.29263/lar02.2019.03> [aplūkots 02.01.2020.].

¹⁰⁴⁵ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2016/679 par fizisku personu aizsardzību attiecībā uz personas datu apstrādi un šādu datu brīvu apriti un ar ko atceļ Direktīvu 95/46/EK. Pieņemta 27.04.2016., 18. apsvērumš. [22.12.2019. red.].

¹⁰⁴⁶ Giakoumopoulos C., Buttarelli G., O'Flaherty M. Handbook on European data protection law. Luxembourg: Publications Office of the European Union, 2018, p. 103.

¹⁰⁴⁷ Lievens E., Maelen C.V. A Child's Right to be Forgotten: Letting Go of the Past and Embracing the Future? Pieejams: <https://revistas.uniandes.edu.co/doi/full/10.29263/lar02.2019.03> [aplūkots 02.01.2020.].

¹⁰⁴⁸ Guadamuz A. Developing a Right to be Forgotten. In: Synodinou T.E., Jougleux P., Markou C., Prastitou T. EU Internet Law. Cham: Springer, 2017, p. 65.

¹⁰⁴⁹ UK Information Commissioner's office. How does the right to erasure apply to children? <https://ico.org.uk/for-organisations/guide-to-data-protection/guide-to-the-general-data-protection-regulation-gdpr/children-and-the-gdpr/how-does-the-right-to-erasure-apply-to-children/> [aplūkots 04.01.2020.].

¹⁰⁵⁰ Latvijas Republikas Augstākās tiesas 25.06.2015. lēmums lietā Nr. SKA-864-15. Pieejams: http://at.gov.lv/lv/judikatura/judikaturas-nolemumu-arhivs?nr=SKA-864-15&dep=&ruling=&date_from=&date_to=&name=&action=filter [aplūkots 04.01.2020.].

¹⁰⁵¹ Fizisko personu datu apstrādes likums: LV likums. Pieņemts 21.06.2018., 33. Pants. [31.05.2019. red.].

piemēram¹⁰⁵² un, ja vien aplūkojot citus kritērijus nepastāv kādi īpaši apstākļi, apmierināt tādus šo tiesību pienākumus, kas saņemti no nepilngadīgām personām. Tāpat datu subjektam būtu jāvar īstenot šīs tiesības, neraugoties uz to, ka viņš vairs nav bērns.¹⁰⁵³

Apkopojot, bērnu tiesību aizsardzība ir viens no kritērijiem, kas būtu ņemams vērā samērojot tiesības uz izteiksmes brīvību un tiesības uz privāto dzīvi. Kaut arī bērni un jaunieši ir vieni no aktīvākajiem interneta izmantotājiem, nepilngadīgu personu nepietiekamā brieduma dēļ tās nav spējīgas aptvert visas sekas, ko rada to datu apstrāde. Lai datu apstrāde, kurai bērns piekritis bērībā neradītu šim datu subjektam kaitējumu nākotnē, interneta meklētājprogrammām, datu aizsardzības iestādēm un tiesām, bērna lūguma pēc tiesību tikt aizmirstam īstenošanas gadījumā, būtu jānosliecas par labu bērna labākajām interesēm. Nepieciešamības gadījumā šajā procesā būtu jāiesaistās arī attiecīgajām bērnu tiesību aizsardzības iestādēm, piemēram, bērniertiesai Latvijā. Taču tas nenozīmē, ka bērna iesnieguma gadījumā būtu jāaizmirst par citiem kritērijiem, kas ņemami vērā samērojot izteiksmes brīvību un tiesības tikt aizmirstam.

6.4. Informācijas precizitāte

29. panta darba grupa norādījusi, ka informācijas precizitāte un patiesums arī ir nozīmīgi kritēriji, kas ņemami vērā, izvērtējot lūgumu pēc tiesībām tikt aizmirstam. Tā norādījusi, ka, pirmkārt, nošķirami tādi meklēšanas rezultāti, kas pauž personas viedokli no tādiem, kas šķietami attēlo faktus. Tādiem meklēšanas rezultātiem, kuros atspoguļotas faktiskas neprecizitātes un šo neprecizitāšu atspoguļojums rada maldīgu priekšstatu par personu, ir lielāka iespēja tikt dzēstiem.¹⁰⁵⁴

EST jau iepriekš atzīmējusi, ka tiesības uz privātās dzīves neaizskaramību nozīmē, ka attiecīgajai personai ir jābūt iespējai pārliecināties, ka tās personas dati ir apstrādāti pareizi un likumīgi, tostarp, ka tās dati ir precīzi.¹⁰⁵⁵

Taču saskaņā ar ES Pamattiesību aģentūras komentāriem datu aizsardzības kontekstā, jānošķir divas situācijas. Var būt gadījumi, kad datu labošana ir absolūti nepieciešama, jo citādā gadījumā nekorektie dati var atstāt negatīvu ietekmi uz personu. Tas var notikt, piemēram, ja bankas rīcībā ir nepareizi dati par datu subjekta kredītvēsturi. Otrs gadījums ir situācijas, kurās datus nedrīkstētu

¹⁰⁵² Vispārējo kritēriju saraksts sūdzību par tiesībām tikt aizmirstam interneta vidē izskatīšanai. Pieejams: <http://www.dvi.gov.lv/lv/wp-content/uploads/kriteriji.pdf> [aplūkots 11.01.2020.].

¹⁰⁵³ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2016/679 par fizisku personu aizsardzību attiecībā uz personas datu apstrādi un šādu datu brīvu apriti un ar ko atceļ Direktīvu 95/46/EK. Pieņemta 27.04.2016., 65. apsvērums. [22.12.2019. red.].

¹⁰⁵⁴ Article 29 Data Protection Working Party Guidelines on the implementation of the Court of Justice of the European Union judgment on “Google Spain and inc v. Agencia española de Protección de datos (aepd) and Mario Costeja González” C-131/12. Pieņemts 26.11.2014. Pieejams: https://ec.europa.eu/newsroom/article29/document.cfm?action=display&doc_id=64437 [aplūkots 02.01.2020.].

¹⁰⁵⁵ EST 07.05.2009. spriedums lietā C-553/07 College van burgemeester en wethouders van Rotterdam v. M. E. E. Rijkeboer, 49. p.

labot, jo tie atspoguļo vēsturisko situāciju. Piemēram, nedrīkstētu pavisam dzēst kļūdaini uzstādītu medicīnisko diagnozi no pacienta kartiņas, jo tādējādi šī kartiņa pareizi neatspoguļotu ārstēšanas gaitu.¹⁰⁵⁶ Datu labošana arīdzan nedrīkstētu notikt laikrakstu arhīvos.¹⁰⁵⁷ Šeit gan jāatzīmē, ka šī otrā situācija īpaši retos gadījumos varētu būt attiecināma uz tiesībām tikt aizmirstam interneta meklētājprogrammās. Tā kā piemērojot šīs tiesības informācija netiek dzēsta pavisam, bet gan tikai tiek ierobežota tās pieejamība caur interneta meklētājprogrammām, netiek apdraudēta arī vēsturisko arhīvu saglabāšana. Gan EST¹⁰⁵⁸, gan ECT¹⁰⁵⁹ arīdzan apstiprinājusi šo nošķirumu, norādot, ka pat, ja publikācijas saglabāšana oriģinālajā avotā nepieciešama vēsturisku faktu saglabāšanas nolūkā, šī informācija tāpat var tikt pakļauta tiesību uz atsaistīšanu pieprasījumiem.

Runājot par informācijas patiesumu ECT izpratnē, jārunā arī par viedokļu un faktu nošķiršanu.¹⁰⁶⁰ Faktu pastāvēšana var tikt pierādīta, bet viedokļa patiesums nav pierādāms.¹⁰⁶¹ Tai pat laikā, ECT vairākkārt ir uzsvērusi autoru pienākumu būt precīziem un pārbaudīt publicēto informāciju.¹⁰⁶² Arī žurnālistiem, lai tie varētu baudīt tiem īpaši atvēlētās tiesības, jārikojas labā ticībā un saskaņā ar ētikas normām ar mērķi publicēt patiesu un uzticamu informāciju.¹⁰⁶³ Tai pat laikā, ņemot vērā, ka novēlota ziņu publicēšana var atņemt ziņām to vērtību, pienākuma pārbaudīt visus faktus ir saistīts ar informācijas nozīmi sabiedrībā, situācijas steidzamību un citiem būtiskiem apstākļiem.¹⁰⁶⁴

Līdz ar to pamatprezumpcija ir, ka informācijas publicētājam ir pienākums pārbaudīt faktus, ar kuriem tas dalās, savukārt tam, it īpaši, ja ir runa par žurnālistiem, nav jāpierāda sava viedokļa patiesums. Papildus gan jāmin, ka samērojot izteiksmes brīvību ar tiesībām uz privāto dzīvi, balansēšanas svāra kausi vairāk noslieksies par labu pēdējai, ja viedoklis nebūs pietiekami balstīts faktos.¹⁰⁶⁵ Tādējādi var secināt, ka nošķirums starp faktiem un viedokļiem liecina par ECT nostāju,

¹⁰⁵⁶ Giakoumopoulos C., Buttarelli G., O'Flaherty M. Handbook on European data protection law. Luxembourg: Publications Office of the European Union, 2018, p. 128.

¹⁰⁵⁷ ECT 28.06.2018. spriedums lietā M.L. and W.W. v. Germany (iesniegumu Nr. 60798/10 un 65599/10); Latvijas Republikas Augstākās tiesas Administratīvo lietu departamenta 22.02.2017. spriedums lietā SKA-276/2017, 9. p. Pieejams: <http://www.at.gov.lv/downloadlawfile/734> [aplūkots 01.01.2020.].

¹⁰⁵⁸ EST 13.05.2014. spriedums lietā C-131/12 Google Spain SL un Google Inc. pret Agencia Española de Protección de Datos (AEPD) un Mario Costeja González, 88. p.

¹⁰⁵⁹ ECT 28.06.2018. spriedums lietā M.L. and W.W. v. Germany (iesniegumu Nr. 60798/10 un 65599/10).

¹⁰⁶⁰ Bychawska-Siniarska D. Protecting the right to freedom of expression under the European Convention on Human Rights, p. 77. Pieejams: <https://rm.coe.int/handbook-freedom-of-expression-eng/1680732814> [aplūkots 12.01.2020.].

¹⁰⁶¹ ECT 08.07.1986. apriedums lietā Lingens v. Austria (iesnieguma Nr. 9815/82), 46. p.

¹⁰⁶² Katsirea I. "Fake news": reconsidering the value of untruthful expression in the face of regulatory uncertainty. Pieejams: <https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/17577632.2019.1573569?af=R&> [aplūkots 01.01.2020.].

¹⁰⁶³ ECT 19.10.2017. spriedums lietā Fuchsman v. Germany (iesnieguma Nr. 71233/13), 42. p.; ECT 19.06.2003. spriedums lietā Pedersen and Baadsgaard v. Denmark (iesnieguma Nr. 49017/99), 78. p.

¹⁰⁶⁴ ECT 10.12.2007. spriedums lietā Stoll v. Switzerland (iesnieguma Nr. 69698/01), 131. p.

¹⁰⁶⁵ ECT 09.01.2018. spriedums lietā GRA Stiftung Gegen Rassismus und Antisemitismus v. Switzerland (iesnieguma Nr. 18597/13), 68. p.

kas norāda, ka nepatiesu ziņu un faktu paušana nav vēlama, bet tomēr nav arī izslēgta no izteiksmes brīvības tvēruma.¹⁰⁶⁶

Aplūkojot citu valstu pieredzi, arī jāsecina, ka situācija nav viennozīmīga. Piemēram, ASV Augstākā tiesa kādā spriedumā norādījusi, ka nepatiesiem apgalvojumiem nav nekādas vērtības - apzināti meli un bezatbildīgas kļūdas nav sabiedrības interesēs.¹⁰⁶⁷ Tāpat šīs valsts tiesu praksē par prettiesisku atzīta personas atspoguļošana nepatiesā gaismā.¹⁰⁶⁸ Vienlaikus doktrīnā atrodama kritika šim viedoklim, norādot, ka nepatiesi apgalvojumi tomēr var būt arī vērtīgi. Cilvēcīgas kļūdas var rosināt diskusijas, kas padziļina sabiedrības izpratni par šo diskusiju tematu.¹⁰⁶⁹ Vācijas Konstitucionālā tiesa arī norādījusi, ka patiesuma pierādīšana nevar tikt interpretēta tādējādi, ka tā iebiedētu cilvēkus izteikties.¹⁰⁷⁰ Interesanti, ka Japānā tiesību tikt aizmirstam interneta meklētājprogrammās kontekstā atzīts, ka, ja aizmirstamā informācija – personu vārdi, dzīvesvietas adrese un cita – ir patiesa, tas nosver proporcionalitātes svarus par labu informācijas dzēšanai.¹⁰⁷¹

Kaut arī doktrīnā atrodamas atziņas par to, ka arī subjektīvi personu vērtējumi var tikt uzskatīti par personas datiem¹⁰⁷², saskaņā ar Eiropas datu aizsardzības iestāžu viedokļiem¹⁰⁷³, secinot, ka tiesību tikt aizmirstam pieprasījumā iekļautā informācija uzskatāma par kādas citas personas viedokli, šāds pieprasījums visticamāk tiktu noraidīts. Saprotams, ka šāds dalījums nav ļoti skaidrs.

Piemēram, Īrijas Datu aizsardzības komisāres un pirmās instances tiesas viedokļi atšķirušies par to, vai personas nosaukšana par homofobisku interneta diskusiju vietnē, uzskatāma par viedokli vai nē. Daudz kritizētā Īrijas pirmās instances tiesas spriedumā norādīts, ka tā kā *Google* meklēšanas rezultātos vārds homofobisks nebija likts pēdiņās, tad nav acīmredzami noprotams, ka

¹⁰⁶⁶ Katsirea I. "Fake news": reconsidering the value of untruthful expression in the face of regulatory uncertainty. Pieejams: <https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/17577632.2019.1573569?af=R&> [aplūkots 01.01.2020.].

¹⁰⁶⁷ ASV Augstākās tiesas 25.06.1974. spriedums lietā *Gertz v. Robert Welch*. Pieejams: <https://caselaw.findlaw.com/us-supreme-court/418/323.html> [aplūkots 12.01.2020.].

¹⁰⁶⁸ Kohler D., Levine L., Ardia D., Cohen D., Papandrea M. R. *Media and the Law*. Durham: LexisNexis, 2014, ed. 2, p. 475–491.

¹⁰⁶⁹ Spottswood M. Falsity, Insincerity, and the Freedom of Expression. *William & Mary Bill of Rights Journal*, 2008, Vol. 16, Issue 4.

¹⁰⁷⁰ Vācijas tiesas 03.06.1980. spriedums lietā Nr. 1 BvR 797/78. Pieejams: <http://www.servat.unibe.ch/dfr/bv054208.html> [aplūkots 12.01.2020.].

¹⁰⁷¹ Top court rejects 'right to be forgotten' demand. Pieejams: <https://www.japantimes.co.jp/news/2017/02/01/national/crime-legal/top-court-rejects-right-forgotten-demand/#.WnMj0a6WbIU> [aplūkots 12.01.2020.].

¹⁰⁷² GDPR: Personal Data. Pieejams: <https://gdpr-info.eu/issues/personal-data/> [aplūkots 12.10.2020.]; Article 29 Data Protection Working Party Opinion 4/2007 on the concept of personal data, p.6. Pieejams: https://ec.europa.eu/justice/article-29/documentation/opinion-recommendation/files/2007/wp136_en.pdf [aplūkots 12.01.2020.].

¹⁰⁷³ Piemēram: Īrijas Augstākās tiesas Dublinā 02.09.2018. spriedums lietā *Savage v. Data Protection Commissioner & anor*, p. 45. Pieejams: <http://www.courts.ie/Judgments.nsf/0/58DE5996E11841E2802582570043CFF3> [aplūkots 11.01.2020.]; Spānijas tiesas Madridē 11.05.2017. spriedums lietā Nr. 07047/2015. Pieejams: <http://www.poderjudicial.es/search/contenidos.action?action=contentpdf&databasematch=AN&reference=8095052&links=&optimize=20170713&publicinterface=true> [aplūkots 11.01.2020.]; Article 29 Data Protection Working Party Guidelines on the implementation of the Court of Justice of the European Union judgment on "Google Spain and inc v. Agencia española de Protección de datos (aepd) and Mario Costeja González" C-131/12, p. 15. Pieņemts 26.11.2014. Pieejams: https://ec.europa.eu/newsroom/article29/document.cfm?action=display&doc_id=64437 [aplūkots 02.01.2020.]; Vispārējo kritēriju saraksts sūdzību par tiesībām tikt aizmirstam interneta vidē izskatīšanai. Pieejams: <http://www.dvi.gov.lv/wp-content/uploads/kriteriji.pdf> [aplūkots 11.01.2020.].

tas ir viedoklis.¹⁰⁷⁴ Apelācijas tiesas instance gan šādu viedokli noraidīja, norādot, ka informācija būtu jāskata kontekstuāli. No šī konteksta skaidri saprotams, ka diskusiju vietnē pausts citas personas viedoklis. Tādējādi nav apmierināma pieteicēja prasība par tiesību tikt aizmirstam piemērošanu.¹⁰⁷⁵

Analizējot iepriekš aplūkotos avotus secināms, ka īdžīgi, kā to dara ECT, šeit nošķirums būtu saistāms ar to, cik subjektīvs šis vērtējums jeb viedoklis ir. Ja viedoklis balstīts faktos, tad to patiesums ir pārbaudāms. Piemēram, vērtējumu par to, ka Jānis ir priekšzīmīgs darbinieks, vismaz līdz zināmai pakāpei iespējams pārbaudīt, analizējot Jāņa darba gaitas (piemēram, darba laika ievērošanu, aizrādījumu esamību, godalgu saņemšanu un citus). Savukārt, ja Jāni, kāds nosauktu par muļķi, šādu vērtējumu ir daudz grūtāk pamatot un arī pārbaudīt.

Tādējādi jāsecina, ka, izvērtējot informācijas patiesumu, sākotnēji jānošķir fakti un viedokļi. Ja informācija, ko datu subjekts lūdzis nesavienot ar savu vārdu interneta meklēšanā, uzskatāma par kādas citas personas viedokli un nav pārbaudāma, tad nevar runāt par tiesību tikt aizmirstam piemērošanu to balstot iemeslā, ka informācija ir neprecīza. Ja informācija tieši vai pastarpināti ietver pārbaudāmus faktus, tad var turpināt ar šo faktu jeb datu patiesuma pārbaudi.

VDAR noteic, ka precizitāte ir viens no personas datu apstrādes pamatprincipiem.¹⁰⁷⁶ Kaut arī Regula nedefinē, kas ir precīzi dati, tiek pieņemts, ka lielākajā daļā konkrētu gadījumu tas ir skaidrs tāpat.¹⁰⁷⁷ Arī atjaunotā Datu aizsardzības konvencija noteic ikviena tiesības pieprasīt neprecīzu datu labošanu vai dzēšanu.¹⁰⁷⁸

Lielbritānijas datu aizsardzības regulējums, kas visādi citādi šajā kontekstā ir līdzīgs VDAR, *expressis verbis* paredz, ka neprecīzi dati ir tādi dati, kas nepatiesi atspoguļo reālo situāciju vai ir maldinoši.¹⁰⁷⁹ Aplūkojot publikācijas secināms, ka šādi šis jēdziens izprotams arī VDAR kontekstā.¹⁰⁸⁰ Šo definīciju izvēršot, personas dati ir precīzi tad, kad tie reāli atspoguļo faktisko

¹⁰⁷⁴ Carolan M. Google argues 'right to be forgotten' ruling is unworkable. Pieejams: <https://www.irishtimes.com/news/crime-and-law/courts/high-court/google-argues-right-to-be-forgotten-ruling-is-unworkable-1.3088145> [aplūkots 12.01.2020.]; Daly M. High Court rules in the first Irish case on the "right to be forgotten". Pieejams: <https://beauchamps.ie/publications/585> [aplūkots 12.01.2020.].

¹⁰⁷⁵ Īrijas Augstākās tiesas Dublinā 02.09.2018. spriedums lietā Savage v. Data Protection Commissioner & anor. Pieejams: <http://www.courts.ie/Judgments.nsf/0/58DE5996E11841E2802582570043CFF3> [aplūkots 11.01.2020.].

¹⁰⁷⁶ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2016/679 par fizisku personu aizsardzību attiecībā uz personas datu apstrādi un šādu datu brīvu apriti un ar ko atceļ Direktīvu 95/46/EK. Pieņemta 27.04.2016., 5. panta pirmās daļas d apakšpunkts. [22.12.2019. red.].

¹⁰⁷⁷ Principle (d): Accuracy. Pieejams: <https://ico.org.uk/for-organisations/guide-to-data-protection/guide-to-the-general-data-protection-regulation-gdpr/principles/accuracy/> [aplūkots 12.01.2020.].

¹⁰⁷⁸ Konvencija par personu aizsardzību attiecībā uz personas datu automātisko apstrādi. Parakstīta Strasbūrā 28.01.1981., 9. panta pirmās daļas e punkts. [04.01.2020. red.]; Council of Europe Explanatory Report to the Protocol amending the Convention for the Protection of Individuals with regard to Automatic Processing of Personal Data, p. 72. Pieņemts 10.10.2018. Pieejams: <https://rm.coe.int/cets-223-explanatory-report-to-the-protocol-amending-the-convention-fo/16808ac91a> [aplūkots 12.01.2020.].

¹⁰⁷⁹ Data accuracy: GDPR principles of processing. Pieejams: <https://www.dataguise.com/gdpr-knowledge-center/data-accuracy/> [aplūkots 12.01.2020.].

¹⁰⁸⁰ Edwards J. GDPR Overview: Complying With EU Laws For Personal Data. Pieejams: <https://blog.ipswitch.com/gdpr-eu-personal-data#p4> [aplūkots 12.01.2020.]; Irwin L. The GDPR: Understanding the 6 data protection principles. Pieejams:

situāciju, nav novecojuši un ir pilnīgi.¹⁰⁸¹ Ilustrācijai, Īrijas Datu aizsardzības komisija lēmusi, ka meklētājprogramma nedrīkst ar datu subjekta vārdu savienot tādus meklēšanas rezultātus, kas attēlo šī datu subjekta atlaišanu no darba un vēlāku iesaisti krimināllietā, jo šie rezultāti nav pilnīgi – tie neatklāj, ka patiesībā datu subjekts beidzis darba attiecības uz pušu vienošanās pamata un arī krimināllietā ticis attaisnots. Turklāt tas viss noticis pirms 10 gadiem.¹⁰⁸²

Tādējādi secināms, ka datu precizitāte ir viens no kritērijiem, kas ņemams vērā meklējot līdzsvaru starp personas tiesībām tikt aizmirstam un izteiksmes brīvību. Šeit gan jānošķir personas viedoklis no faktiem – subjektīvi ar faktiem nesaistīti, tādēļ nepārbaudāmi viedokļi nav pakļauti pareizuma pārbaudei. Personas datu neprecizitāte – ja dati maldina par reālo situāciju, ir novecojuši vai nepilnīgi - visticamāk būtu iemesls apmierināt personas lūgumu ierobežot šo datu attēlošanu meklēšanas rezultātos. Tai pat laikā jāņem vērā, ka arī neprecīzas un nepatiesas informācijas izplatīšana var būt aizsargāta ar izteiksmes brīvību. Tādēļ informācijas neprecizitātes konstatēšana automātiski nenozīmē, ka tā būtu jādzēš no meklēšanas rezultātiem. Tāpat arī otrādi – secinājums par informācijas atbilstību patiesajai situācijai obligāti nenozīmē to, ka tiesības tikt aizmirstam uz konkrēto situāciju nav attiecināmas.

6.5. Datu sensitivitāte

Pēc *Google Spain* sprieduma pieņemšanas radušies virkne jaunu jautājumu tiesību tikt aizmirstam kontekstā, tostarp, saistībā ar sensitīvu personas datu atsaistīšanu.¹⁰⁸³

29. panta darba grupa norādījusi, ka tā kā īpašas kategorijas jeb sensitīvu datu apstrādei var būt lielāka ietekme uz personas privāto dzīvi, datu aizsardzības iestādes biežāk apmierinās datu dzēšanas pieprasījumus, kas saistīti ar šādu datu apstrādi interneta meklētājprogrammās.¹⁰⁸⁴ Tomēr situācija ir kompleksāka, nekā šīs vadlīnijas varētu liecināt. Tādēļ šajā apakšnodaļā, pirmkārt, jārisina jautājums par to, vai veids, kādā interneta meklētājprogrammas šobrīd apstrādā sensitīvos datus, *per se* nav pretrunā VDAR. Jo jebkādas datu apstrādes gadījumā, pirms diskusijas par pretējo

<https://www.itgovernance.eu/blog/en/the-gdpr-understanding-the-6-data-protection-principles> [aplūkots 12.01.2020.]; Data accuracy: GDPR principles of processing. Pieejams: <https://www.dataguise.com/gdpr-knowledge-center/data-accuracy/> [aplūkots 12.01.2020.].

¹⁰⁸¹ Marschall K. General Data Protection Regulation: data accuracy in practice. Pieejams: <https://www.datenschutz-praxis.de/fachartikel/general-data-protection-regulation-data-accuracy-in-practice/> [aplūkots 12.01.2020.].

¹⁰⁸² Dixon H. Annual Report 2017: Presented to each of the Houses of the Oireachtas, pursuant to Section 14 of the Data Protection Acts 1988 and 2003, p. 18. Pieejams: <https://www.dataprotection.ie/sites/default/files/uploads/2018-11/Annual%20Report%202017.pdf> [aplūkots 12.01.2020.].

¹⁰⁸³ Ģenerāladvokāta Maceja Špunara 10.01.2019. secinājumi EST lietā C-136/17 G. C., A. F., B. H., E. D. pret Commission nationale de l'informatique et des libertés (CNIL), 3. p.

¹⁰⁸⁴ Article 29 Data Protection Working Party Guidelines on the implementation of the Court of Justice of the European Union judgment on “Google Spain and inc v. Agencia española de Protección de datos (aepd) and Mario Costeja González” C-131/12, p. 17-18. Pieņemts 26.11.2014. Pieejams: https://ec.europa.eu/newsroom/article29/document.cfm?action=display&doc_id=64437 [aplūkots 02.01.2020.].

interesu balansēšanu, jāsecina, ka datu apstrāde vispār ir tiesiska.¹⁰⁸⁵ Otrkārt, autore analizēs, vai interneta meklētājprogrammām ir pienākums balansēt personas sensitīvo datu aizsardzību ar izteiksmes brīvību, vai arī saņemot pieprasījumu dzēst šādus datus, tas tūdaļ jāapmierina.

Par to, ka interneta meklētājprogrammas ikdienā varētu pārkāpt personas datu aizsardzības regulējumu liecina VDAR 9. pants, kas līdzinās Datu aizsardzības direktīvas 8. pantam.¹⁰⁸⁶ Tas noteic, ka īpašas kategorijas personas datus – tādus, kas atklāj rases vai etnisko piederību, politiskos uzskatus, reliģisko vai filozofisko pārliecību un dalību arodbiedrībās, ģenētiskos, biometriskos, veselības datus vai datus par fiziskas personas dzimumdzīvi vai seksuālo orientāciju¹⁰⁸⁷ – apstrādāt drīkst tikai noteiktos izņēmuma gadījumos.¹⁰⁸⁸ Uz personas datu apstrādi interneta meklētājprogrammās varētu būt attiecināmi vien daži no tiem – kad datu subjekts nepārprotami sniedzis savu piekrišanu sensitīvo datu apstrādei, apstrādāti tiek datu subjekta paša publiskotie dati vai apstrāde ir vajadzīga būtisku sabiedrības interešu dēļ.¹⁰⁸⁹

Arī Eiropas Padomes regulējums paredz papildu aizsardzību īpašas kategorijas personas datiem. Datu aizsardzības konvencijas 6. pants noteic dalībvalstu pienākumu nacionālajā regulējumā izveidot tādus personu tiesību aizsardzības līdzekļus, kas aizsargātu pret pamattiesību pārkāpumiem saistībā ar sensitīvu datu apstrādi.¹⁰⁹⁰

Līdzīgu regulējumu paredzēja arī Datu aizsardzības direktīva. Ģenerālvokāts Jēskinens savā viedoklī *Google Spain* lietā, argumentējot, ka interneta meklētājprogrammu pakalpojumu sniedzēji nav uzskatāmi par datu apstrādātājiem, izmantoja arī piemēru par īpašo personas datu kategoriju apstrādi. Viņš norādīja, ka, ja interneta meklētājprogrammām liktu ievērot visus Datu aizsardzības direktīvas noteikumus par personu datu apstrādi, tad katru reizi, kad meklēšanas rezultātos parādītos sensitīvi personas dati, šīs meklētājprogrammas tos pārkāptu.¹⁰⁹¹

¹⁰⁸⁵ Wills A. Case Preview: NT1 v Google LLC (ICO intervening), The First “Right to be Forgotten” trial. Pieejams: <https://inform.org/2018/02/27/case-preview-nt1-v-google-llc-ico-intervening-the-first-right-to-be-forgotten-trial-aidan-wills/> [aplūkots 10.01.2020.].

¹⁰⁸⁶ EST 24.07.2019. spriedums lietā C-136/17 G. C., A. F., B. H., E. D. pret Commission nationale de l’informatique et des libertés (CNIL), 41. p.

¹⁰⁸⁷ Erdos D., Garstka K. The ‘Right to be Forgotten’ Online within G20 Statutory Data Protection Frameworks, p. 20. Pieejams: https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=3451269## [aplūkots 03.01.2020.].

¹⁰⁸⁸ Daži aspekti Vispārīgās datu aizsardzības regulas (Regula) kontekstā. Pieejams: <http://www.tiesibsargs.lv/lv/pages/datu-regula> [aplūkots 12.01.2020.].

¹⁰⁸⁹ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2016/679 par fizisku personu aizsardzību attiecībā uz personas datu apstrādi un šādu datu brīvu apriti un ar ko atceļ Direktīvu 95/46/EK. Pieņemta 27.04.2016., 9. panta otrā daļa. [22.12.2019. red.]; EST 24.07.2019. spriedums lietā C-136/17 G. C., A. F., B. H., E. D. pret Commission nationale de l’informatique et des libertés (CNIL), 61. p.

¹⁰⁹⁰ Giakoumopoulos C., Buttarelli G., O’Flaherty M. Handbook on European data protection law. Luxembourg: Publications Office of the European Union, 2018, p. 159.

¹⁰⁹¹ Ģenerālvokāta Nīlo Jēskina 25.06.2013. secinājumi EST lietā C-131/12 Google Spain SL un Google Inc. pret Agencia Española de Protección de Datos (AEPD) un Mario Costeja González, 90. p.

Arī citi autori norādījuši, ka ir grūti saskatīt, kurš no sensitīvu personas datu tiesiskās apstrādes pamatiem būtu attiecināms uz interneta meklētājprogrammām.¹⁰⁹² Ir skaidrs, ka meklētājprogrammu pakalpojumu sniedzēji nav ieguvuši personu nepārprotamu piekrišanu to datu apstrādei.¹⁰⁹³ Autorei izdevies atrast arī piemēru, kurā Nīderlandes pirmās instances tiesa, secinot, ka persona nav devusi piekrišanu sensitīvu datu apstrādei interneta meklētājprogrammā, automātiski lēmusi par labu datu nesavienošanai ar šīs personas vārdu.¹⁰⁹⁴ Vietējie komentētāji gan norādījuši, ka Nīderlandes tiesu prakse šajā jomā nav konsekventa.¹⁰⁹⁵

Lielākā daļa nacionālo un starptautisko tiesu sensitīvo datu apstrādes problēmu interneta meklētājprogrammās izvēlējušās risināt to ignorējot.¹⁰⁹⁶ Tomēr 2019. gada rudenī EST viesa skaidrību vismaz par tās viedokli šajā jautājumā.

Pieteicēji nacionālajā tiesvedībā bija vairākas personas, kuru lūgumus nodrošināt to sensitīvo datu – informācijas par intīmo dzīvi, reliģisko pārliecību un statusu kriminālprocesā – atsaistīšanu meklētājprogrammā bija atteicies apmierināt gan *Google*, gan pēcāk arī Francijas datu aizsardzības iestāde.¹⁰⁹⁷ Šīs lietas kontekstā Francijas tiesa uzdeva EST vairākus jautājumus, kuru mērķis pēc būtības bija noskaidrot interneta meklētājprogrammas pakalpojumu sniedzēju pienākumus saistībā ar īpašu kategoriju personas datu apstrādi.

EST iesāka ar norādi, ka uz interneta meklētājprogrammām attiecināmi tie paši Direktīvas un VDAR noteikumi par īpašu kategoriju personas datu apstrādi, kā uz citiem pārziņiem.¹⁰⁹⁸ Tai pat laikā tā argumentēja, ka meklētājprogrammu veiktās datu apstrādes īpatnības, var ietekmēt šiem uzņēmumiem piemērojamās atbildības un pienākumu apjomu.¹⁰⁹⁹

Saskaņā ar EST domām, ņemot vērā veidu, kādā meklētājprogrammas apstrādā datus, šim interneta starpniekam jāpārbauda sensitīvo datu apstrādes tiesiskums tad, kad tas saņēmis attiecīgu lūgumu no datu subjekta.¹¹⁰⁰ Tādējādi, interneta meklētājprogrammas nenonāk pretrunās ar VDAR katru reizi, kad meklēšanas rezultātos tiek attēloti personas dati. Tomēr tām jāpierāda šādas

¹⁰⁹² Wills A. Case Preview: NT1 v Google LLC (ICO intervening), The First “Right to be Forgotten” trial. Pieejams: <https://inforrm.org/2018/02/27/case-preview-nt1-v-google-llc-ico-intervening-the-first-right-to-be-forgotten-trial-aidan-wills/> [aplūkots 10.01.2020.].

¹⁰⁹³ Kulk S., Zuiderveen Borgesius F. Privacy, Freedom of Expression, and the Right to Be Forgotten in Europe. Cambridge University Press, 2017.

¹⁰⁹⁴ Nīderlandes tiesas Roterdamā 29.03.2016. spriedums lietā Nr. C/10/483318. Pieejams: <https://uitspraken.rechtspraak.nl/inziendocument?id=ECLI:NL:RBROT:2016:2395> [aplūkots 12.01.2020.].

¹⁰⁹⁵ Kulk S. Dutch DPA shares new data about the Right to be Forgotten. Pieejams: <http://blog.renforce.eu/index.php/en/2017/05/14/dutch-dpa-shares-new-data-about-the-right-to-be-forgotten-2/> [aplūkots 12.01.2020.].

¹⁰⁹⁶ Kulk S., Zuiderveen Borgesius F. Privacy, Freedom of Expression, and the Right to Be Forgotten in Europe. Cambridge University Press, 2017, p. 27.

¹⁰⁹⁷ EST 24.07.2019. spriedums lietā C-136/17 G. C., A. F., B. H., E. D. pret Commission nationale de l’informatique et des libertés (CNIL), 24.–30. p.

¹⁰⁹⁸ EST 24.07.2019. spriedums lietā C-136/17 G. C., A. F., B. H., E. D. pret Commission nationale de l’informatique et des libertés (CNIL), 42. p.

¹⁰⁹⁹ Ibid. 45. p.

¹¹⁰⁰ Ibid. 48. p.

apstrādes tiesiskums gadījumos, kad saņemts personas lūgums atsaistīt datu subjekta vārdu no meklēšanas rezultātos pieejamiem šī subjekta sensitīvajiem datiem.

Nav konstatējams, ka personas dotu īpašu atļauju to sensitīvo datu apstrādei interneta meklētājprogrammās. Jau pats lūgums tos atsaistīt liecina par pretēju personas vēlmi.¹¹⁰¹ Tādēļ šo pakalpojumu sniedzēji nevar atsaukties uz VDAR 9. panta otrās daļas a) punktā minēto pamatojumu datu apstrādei. Savukārt saistībā ar pašas personas publiskoto informāciju EST norādīja, ka, ja vien datu subjekts nenorāda, kādēļ atsaistīšana būtu veicama viņa īpašajā situācijā balstītu iemeslu dēļ, meklētājprogramma drīkst veikt šādu sensitīvo datu apstrādi pamatojoties uz iepriekšminētā panta otrās daļas e) apakšpunktu.¹¹⁰²

Visos citos gadījumos, kad ir runa par īpašu personas datu kategoriju apstrādi, meklētājprogrammas pakalpojumu sniedzējam, saskaņā ar VDAR 9. panta 2. daļas g) apakšpunktu, jāpārbauda, vai saites uz attiecīgo tīmekļa lapu iekļaušana sarakstā, kas parādās, veicot meklēšanu pēc datu subjekta vārda, ir vajadzīga, "lai izmantotu Hartas 11. pantā aizsargātās tiesības uz informācijas brīvību to interneta lietotāju gadījumā, kuri varētu būt ieinteresēti piekļūt šai tīmekļa lapai, veicot šādu meklēšanu".¹¹⁰³ Šajā pārbaudē citstarp analizējama konkrētās informācijas būtība, tās sensitivitāte un sabiedrības intereses saņemt šo informāciju, kas var būt atkarīgas no personas lomas sabiedrībā. Pirms sprieduma pasludināšanas šai situācijai veltītajās publikācijās izskanēja bažas, ka, ja EST nolems par pretējo, tad tas nozīmēs absolūtas tiesības radīt par sevi nevis patiesu, bet gan pozitīvu iespaidu.¹¹⁰⁴

Kliedējot šo uztraukumu, EST nolēma, ka interneta meklētājprogrammu pakalpojumu sniedzējiem principā ir pienākums apmierināt lūgumus atsaistīt atsauces uz tīmekļa lapām, kurās atrodami sensitīvi jeb īpašo kategoriju personas dati. Šādu lūgumu var atteikt, ja tiek secināts, ka datu subjekts pats publicējis minētos datus, ja vien datu subjekts neatrodas kādā īpašā situācijā, ar kuru saistītu pārliecinošu un leģitīmu iemeslu dēļ šāda apstrāde nebūtu veicama. Citos gadījumos pakalpojumu sniedzējam ir jāpārbauda, vai sabiedrība ir būtiski ieinteresēta, lai datu subjekta vārds interneta meklētājprogrammas meklēšanas rezultātos būtu saistīts ar konkrēto informāciju.¹¹⁰⁵ Pozitīvi novērtējams, ka EST šajā spriedumā ir atzinusi, ka nepieciešams rast līdzsvaru starp datu subjekta tiesībām uz datu aizsardzību un privāto dzīvi no vienas puses un interneta lietotāju tiesībām saņemt informāciju - no otras. Diemžēl, kaut arī norādot uz šādas samērīguma pārbaudes

¹¹⁰¹ EST 24.07.2019. spriedums lietā C-136/17 G. C., A. F., B. H., E. D. pret Commission nationale de l'informatique et des libertés (CNIL), 62. p.

¹¹⁰² Ibid., 63.–65. p.

¹¹⁰³ Ibid., 66. p.

¹¹⁰⁴ Walker K. Defending access to lawful information at Europe's highest court. Pieejams: <https://www.blog.google/topics/google-europe/defending-access-lawful-information-europes-highest-court/> [aplūkots 12.01.2020.].

¹¹⁰⁵ EST 24.07.2019. spriedums lietā C-136/17 G. C., A. F., B. H., E. D. pret Commission nationale de l'informatique et des libertés (CNIL), 69. p.

nepieciešamību, EST nav spējusi atturēties atzīmēt, ka “Hartas 7. un 8. pantā aizsargātās datu subjekta tiesības principā ir pārākas par interneta lietotāju informācijas brīvību”.¹¹⁰⁶ Tāpat tiesa nav vērtējusi informācijas autoru un interneta meklētājprogrammu tiesības izplatīt informāciju.

Šajā nolēmumā EST viedoklis principā sakrīt ar Ģenerālvokāta secinājumiem, kurš arī norādījis uz interneta meklētājprogrammu veiktās datu apstrādes specifiku un nepieciešamību balansēt izteiksmes brīvību un tiesības uz privāto dzīvi un datu aizsardzību.¹¹⁰⁷ No Ģenerālvokāta secinājumiem autore īpaši vēlētos izcelt atziņu, kas *expressis verbis* nav minēta EST spriedumā, bet izriet no tā būtības. Ģenerālvokāts uzsvēris, ka interneta meklētājprogrammu uzdevums ir informācijas meklēšana, atrašana un attēlošana, nevis tās uzraudzība un izplatīšanas ierobežošana.¹¹⁰⁸ Tādēļ nebūtu pieļaujams uz šīm meklētājprogrammām attiecināt *ex ante* uzraudzības pienākumu.¹¹⁰⁹

Aplūkojot nelielo pieejamo informācijas daudzumu par ES dalībvalstu tiesu praksi jāsecina, ka tās vēl pirms šī EST nolēmuma nonākušas pie līdzīgiem secinājumiem.

Viena no pirmajām lietām saistībā ar tiesībām tikt aizmirstam interneta meklētājprogrammās un sensitīvajiem datiem tika izskatīta Lielbritānijā. Šīs valsts tiesa 2018. gada sākumā spriedumā lietā *NT1 un NT2* norādīja, ka saskaņā ar *Google Spain* spriedumu, Hartu un Konvenciju, arī lemjot par sensitīvu datu apstrādes tiesiskumu tiesību tikt aizmirstam interneta meklētājprogrammās kontekstā, personas tiesības uz datu aizsardzību jābalansē ar tiesībām uz izteiksmes brīvību un tiesībām saņemt informāciju.¹¹¹⁰

Līdzīgi, vienā no pirmajiem spriedumiem, kuros Latvijas tiesas piemērojušas VDAR, administratīvā tiesa norādīja, ka, veicot datu apstrādi žurnālistikas vajadzībām, ir pieļaujamas atkāpes arī personas sensitīvo datu apstrādē.¹¹¹¹

Arī doktrīnā atrodams viedoklis, ka uz interneta meklētājprogrammām būtu grūti attiecināt visus datu aizsardzības noteikumus pilnā apmērā. Pareizāka būtu pieeja, kurā tiktu ņemtas vērā interneta meklētājprogrammu iespējas, kas atbrīvotu meklētājprogrammas no visaptverošu uzraudzības darbību veikšanas.¹¹¹²

¹¹⁰⁶ EST 24.07.2019. spriedums lietā C-136/17 G. C., A. F., B. H., E. D. pret Commission nationale de l'informatique et des libertés (CNIL), 69. p.

¹¹⁰⁷ Ģenerālvokāta Maceja Špunara 10.01.2019. secinājumi EST lietā C-136/17 G. C., A. F., B. H., E. D. pret Commission nationale de l'informatique et des libertés (CNIL), 49. p.

¹¹⁰⁸ *Ibid.* 54. p.

¹¹⁰⁹ *Ibid.*

¹¹¹⁰ Anglijas un Velsas Augstākās tiesas 18.01.2018. spriedums lietā *Nt1 v. Google LLC un NT2 v. Google LLC*, 104. p. Pieejams: <http://www.bailii.org/ew/cases/EWHC/QB/2018/67.html> [aplūkots 04.01.2020.].

¹¹¹¹ Administratīvās apgabaltiesas 12.07.2018. spriedums lietā Nr. A420197217, 11. p. Pieejams: <https://manas.tiesas.lv/eTiesasMvc/nolemumi/pdf/358827.pdf> [aplūkots 12.01.2020.].

¹¹¹² Rivero Á.F. European Union Law Working Papers No. 19. Right to Be Forgotten in the European Court of Justice *Google Spain Case: The Right Balance of Privacy Rights, Procedure, and Extraterritoriality*, p. 16. Pieejams: https://www-cdn.law.stanford.edu/wp-content/uploads/2017/02/fomperosa_eulawwp19.pdf [aplūkots 18.03.2018.].

6.6. Informācija par sodāmību un pārkāpumiem

Kaut arī informācija par datu subjekta sodāmību un pārkāpumiem arī uzskatāma par īpašas kategorijas personas datiem, to atšķirīgās dabas dēļ interneta meklētājprogrammām un citiem tiesību uz atsaistīšanu piemērotājiem situācijām, kurās iesaistīti šādi dati, būtu jāpievērš īpaša uzmanība. Datu par informāciju un sodāmību apstrādei VDAR veltīts atsevišķs pants¹¹¹³ un arī 29. panta darba grupa atzīmējusi to kā vienu no kritērijiem, kas ņemams vērā, piemērojot tiesības tikt aizmirstam interneta meklētājprogrammās.¹¹¹⁴

Datu par tiesvedību apstrāde ir atšķirīga tādēļ, ka tajā, papildus personas tiesībām uz privāto dzīvi un datu aizsardzību un sabiedrības interesēm, ir iesaistītas vēl citas intereses. Informācija par pārkāpumiem un sodāmību īpaši aizsargājama, lai nodrošinātu indivīdu reintegrāciju sabiedrībā.¹¹¹⁵ Taču vienlaikus svarīgs ir arī tiesas procesu atklātums, kas ir viens no priekšnoteikumiem sabiedrības uzticībai tiesu sistēmai.¹¹¹⁶

No ECT prakses izriet, ka sabiedrībai ir interese tikt informētai par kriminālprocesiem, vēl jo vairāk, ja tie saistīti ar īpaši nozīmīgiem juridiskiem faktiem vai situācijām, kas izpelnījušas sabiedrības uzmanību.¹¹¹⁷ Tomēr sabiedrības intereses apjoms var laika gaitā mainīties.¹¹¹⁸ Saistībā ar publikācijām tiesvedību kontekstā ECT ir atzīmējusi, ka mediji un žurnālisti var paši izvēlēties sabiedrības informēšanas metodi par tieslietām, tostarp, kādas detaļas par iesaistītajām personām iekļaujamas publikācijā.¹¹¹⁹ Tāpat noziedzīgus nodarījumus izdarījušas personas var cerēt, ka pagātnē pastrādātais tās nevajās mūžīgi, lai spētu reintegrēties sabiedrībā.¹¹²⁰

EST norādījusi, ka personas dati par sodāmību un pārkāpumiem sevī ietver arī informāciju par kriminālvajāšanu pret datu subjektu, neatkarīgi no tā, kāds ir bijis tās iznākums.¹¹²¹ Tādēļ secināms, ka personas datu apjoms, kas īpaši aizsargājams to saistības ar datu subjektu sodāmību un pārkāpumiem dēļ, ir samērā plašs. Savukārt, ECT atzinusi, ka sabiedrībai ir tiesības saņemt informāciju gan tieši kriminālprocesa laikā, gan arī par ar tiesvedību saistītiem lūgumiem, ieskaitot,

¹¹¹³ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2016/679 par fizisku personu aizsardzību attiecībā uz personas datu apstrādi un šādu datu brīvu apriti un ar ko atceļ Direktīvu 95/46/EK. Pieņemta 27.04.2016., 10. pants. [22.12.2019. red.].

¹¹¹⁴ Article 29 Data Protection Working Party Guidelines on the implementation of the Court of Justice of the European Union judgment on “Google Spain and inc v. Agencia española de Protección de datos (aepd) and Mario Costeja González” C-131/12, p. 20. Pieņemts 26.11.2014. Pieejams: https://ec.europa.eu/newsroom/article29/document.cfm?action=display&doc_id=64437 [aplūkots 02.01.2020.].

¹¹¹⁵ Guadamuz A. Developing a Right to be Forgotten. In: Synodinou T.E., Jougleux P., Markou C., Prastitou T. EU Internet Law. Cham: Springer, 2017, p. 63.

¹¹¹⁶ Ziemeļrijas apelācijas instances tiesas 21.12.2016. spriedums lietā CG v. Facebook Ireland Ltd, 44. p. Pieejams: <http://www.bailii.org/nie/cases/NICA/2016/54.html> [aplūkots 04.01.2020.].

¹¹¹⁷ ECT 16.04.2009. spriedums lietā Egeland and Hanseid v. Norway (iesnieguma Nr. 34438/04), 58. p.

¹¹¹⁸ ECT 28.06.2018. spriedums lietā M.L. and W.W. v. Germany (iesniegumu Nr. 60798/10 un 65599/10), 100. p.

¹¹¹⁹ Ibid. 89., 105. p.

¹¹²⁰ Ibid. 100. p.

¹¹²¹ EST 24.07.2019. spriedums lietā C-136/17 G. C., A. F., B. H., E. D. pret Commission nationale de l'informatique et des libertés (CNIL), 72. p.

jau pēc tās izbeigšanas.¹¹²² Līdz ar to arī sabiedrības interese saņemt informāciju šajā gadījumā jāsaprot plaši.

Tādēļ arī nav pārsteidzošs EST secinātais *GC un citi* lietā, ka arī saistībā ar informāciju par tiesvedību interneta meklētājprogrammām ir jāanalizē, vai saites uz attiecīgo tīmekļa lapu iekļaušana meklēšanas rezultātos, kas parādās, veicot meklēšanu pēc datu subjekta vārda, ir vajadzīga, lai izmantotu tiesības uz interneta lietotāju informācijas brīvību.¹¹²³ Šajā spriedumā, atšķirībā no *Google Spain*, EST ir tieši atsaukusies¹¹²⁴ arī uz ECT praksi – uz spriedumu *M.L. un W.W. pret Vāciju*, kura faktiskie apstākļi bija visai līdzīgi, ar atšķirību, ka tajā pieteicēji vēlējās panākt informācijas labošanu avota mājaslapā, nevis interneta meklētājprogrammā.

EST norādīja, ka, samērojot personas tiesības uz atsaistīšanu ar izteiksmes brīvību datu par tiesvedību kontekstā, jāņem vērā visi attiecīgās lietas apstākļi, citstarp, attiecīgā nodarījuma dabu un smagumu, konkrētās tiesvedības norisi un iznākumu, kopš tās pagājušā laika ilgumu, datu subjekta lomu sabiedrībā un viņa izturēšanos pagātnē, sabiedrības interesi lūguma izteikšanas brīdī, publikācijas saturu un formu, kā arī no tās izrietošās sekas minētajam subjektam.¹¹²⁵ Šāda interpretācija ir saderīga arī ar ECT secinājumiem, samērojot līdzīgas intereses, kā arī ar kritēriju sarakstu, uz kura balstīta šīs nodaļas struktūra. Uz atsevišķiem EST minētajiem kritērijiem jau iepriekš norādījusi arī 29. panta darba grupa. Tā atzīmējusi, ka šādos gadījumos būtu ņemams vērā noziedzīgā nodarījuma smagums kopsakarā ar laika sprīdi, kas pagājis kopš tā izdarīšanas.¹¹²⁶

Jāatzīmē gan, ka lietā *GC un citi* EST detektīvromānu žanram cienīgā manierē parūpējās par negaidītu pavērsienu pašās sprieduma beigās. Vienā no pēdējiem paragrāfiem tā bez jebkādiem papildu skaidrojumiem norādīja, ka interneta meklētājprogrammām “vēlākais, saņemot lūgumu atsaistīt atsauces – katrā ziņā ir jāpārveido rezultātu saraksts tādējādi, lai interneta lietotāja gūtā kopaina atspoguļotu pašreizējo tieslietu situāciju, un tālab ir vajadzīgs tostarp, lai saites uz tīmekļa lapām, kurās ir rodama informācija par šo jautājumu, parādītos šā saraksta sākumā.”¹¹²⁷ No sprieduma nav secināms, ka šādu lūgumu būtu izteikusi kāda no iesaistītajām personām. Arī Ģenerālvokāta secinājumos tāda tiesību aizsardzības līdzekļa piemērošana nav analizēta. Tas, kādēļ interneta meklētājprogrammām nevajadzētu uzlikt par pienākumu sakārtot meklēšanas

¹¹²² ECT 28.06.2018. spriedums lietā *M.L. and W.W. v. Germany* (iesniegumu Nr. 60798/10 un 65599/10), 98. p.

¹¹²³ EST 24.07.2019. spriedums lietā *C-136/17 G. C., A. F., B. H., E. D. pret Commission nationale de l'informatique et des libertés (CNIL)*, 75. p.

¹¹²⁴ *Ibid.* 76. p.

¹¹²⁵ *Ibid.* 77. p.

¹¹²⁶ Article 29 Data Protection Working Party Guidelines on the implementation of the Court of Justice of the European Union judgment on “*Google Spain and inc v. Agencia española de Protección de datos (aepd) and Mario Costeja González*” *C-131/12*, p. 20. Pieņemts 26.11.2014. Pieejams: https://ec.europa.eu/newsroom/article29/document.cfm?action=display&doc_id=64437 [aplūkots 02.01.2020.].

¹¹²⁷ EST 24.07.2019. spriedums lietā *C-136/17 G. C., A. F., B. H., E. D. pret Commission nationale de l'informatique et des libertés (CNIL)*, 78. p.

rezultātus pēc to aktualitātes un objektivitātes, jau analizēts iepriekš.¹¹²⁸ Šeit autore vien atkārti, ka šāds risinājums nebūtu vēlams ne no tiesību uz privāto dzīvi un datu aizsardzības, ne no izteiksmes brīvības aizsardzības viedokļa.

Aplūkojot dažādu valstu pieredzi ar datu par pārkāpumiem un sodiem apstrādi, kā jau secinājusi 29. panta darba grupa¹¹²⁹, to pieejas šim jautājumam ir atšķirīgas. Tomēr atrodamas arī atsevišķas kopīgas iezīmes. Tā pētījumā, kurā tika aplūkota Lielbritānijas, Vācijas, Francijas un Spānijas tiesu prakse tiesību uz atsaistīšanu kontekstā, tika secināts, ka vairākumā tiesās izskatītajās lietās datu subjekts lūdz, lai interneta meklētājprogrammās vairs nebūtu atrodama informācija par to iesaisti tiesas procesos.¹¹³⁰

Itālijas tiesu praksē vēl pirms *Google Spain* sprieduma tika norādīts interneta mediju pienākums papildināt publikācijas par tiesvedībām ar aktuālāko informāciju.¹¹³¹

Lielbritānijā viens no priekšnoteikumiem, lai personas varētu lūgt nodrošināt to tiesības tikt aizmirstam, ir sodāmības dzēšana.¹¹³² Ja tas vēl nav noticis, tad ziņas par šo sodāmību vēl jo projām uzskatāmas par aktuālām un patiesām.¹¹³³

Savukārt tiesas Nīderlandē norādījušas, ka vienas no nozieguma paveikšanas sekām ir tas, ka par izdarītāju var tikt publicētas ļoti negatīvas ziņas, kas atstās pēdas internetā, iespējams, uz ļoti ilgu laiku. Vienlaikus tās tomēr arī ir akcentējušas, ka, paejot ilgākam laika sprīdim, var tikt uzskatīts, ka noziedzīgā nodarījuma izdarītājs ir arvien vairāk “atlīdzinājis savu parādu” sabiedrībai, tādēļ viņa tiesības uz privāto dzīvi arī kļūst plašākas.¹¹³⁴

Skatoties ārpus ES jāsecina, ka arī citās valstīs informācijai par iepriekš pastrādātiem pārkāpumiem un sodāmību piešķirts īpašs statuss. ASV Augstākā tiesa personas tiesības uz reintegrāciju sabiedrībā atzinusi par sabiedrībā nozīmīgu interesi.¹¹³⁵ Citstarp tādēļ arī policijas protokoli nav uzskatāma par vispārpieejamu informāciju.¹¹³⁶ Tiesa Indijā atzinusi, ka tiesības tikt

¹¹²⁸ Skatīt darba 5.2.2. nodaļu.

¹¹²⁹ Article 29 Data Protection Working Party Guidelines on the implementation of the Court of Justice of the European Union judgment on “Google Spain and inc v. Agencia española de Protección de datos (aepd) and Mario Costeja González” C-131/12, p. 20. Pieņemts 26.11.2014. Pieejams: https://ec.europa.eu/newsroom/article29/document.cfm?action=display&doc_id=64437 [aplūkots 02.01.2020.].

¹¹³⁰ Guadamuz A. Developing a Right to be Forgotten. In: Synodinou T.E., Jougleux P., Markou C., Prastitou T. EU Internet Law. Cham: Springer, 2017, p. 60 – 71.

¹¹³¹ Tiberi G. The “right to be forgotten” as the right to remove inconvenient journalism? An Italian perspective on the balancing between the right to be forgotten and the freedom of expression, p. 5–6. Pieejams: <https://blogdroiteuropeen.files.wordpress.com/2017/05/article-giulia-26-mai-final.pdf> [aplūkots 04.01.2020.].

¹¹³² Ziemeļrijas Augstākās tiesas 31.10.2017. spriedums lietā Google Inc. v. Google UK Limited, 32.–33. p. Pieejams: <http://www.bailii.org/nic/cases/NIHC/QB/2017/81.html> [aplūkots 04.01.2020.].

¹¹³³ Man loses 'right to be forgotten' Google court bid. Pieejams: <http://www.bbc.com/news/uk-england-nottinghamshire-33706475> [aplūkots 12.01.2020.].

¹¹³⁴ Nīderlandes Karalistes Amsterdams Rajona tiesas 18.09.2014. lēmums lietā C / 13/569654 / KG ZA 14-960, 4:11. p. Pieejams: <http://uitspraken.rechtspraak.nl/inziendocument?id=ECLI:NL:RBAMS:2014:6118> [aplūkots 01.04.2019.].

¹¹³⁵ ASV Augstākās tiesas 28.02.1931. spriedums lietā Melvin v. Reid. Pieejams: <https://casetext.com/case/melvin-v-reid> [aplūkots 10.01.2020.].

¹¹³⁶ ASV Augstākās tiesas 22.03.1989. spriedums lietā United States Department of Justice v. Reporters Committee for Freedom of the Press. Pieejams: <https://caselaw.findlaw.com/us-supreme-court/489/749.html> [aplūkots 12.01.2020.]; ASV Augstākās tiesas

aizmirstam var tikt izmantotas, lai pasargātu noziedzīgu nodarījumu upurus un citas personas līdzīgā stāvoklī.¹¹³⁷ Savukārt, tiesa Japānā norādījusi, ka būtiska noziedzīga nodarījuma gadījumā sabiedrības interese par to uzzināt ir svarīgāka par nodarījuma pastrādātāja tiesībām uz privāto dzīvi.¹¹³⁸

No iepriekšminētā secināms, ka personas datu, kas saistīti ar datu subjekta pārkāpumu vai sodāmību, kontekstā tiesību tikt aizmirstam piemērotājam papildus jāņem vērā nepieciešamība reintegrēt sodīto personu sabiedrībā, tajā pašā laikā, neaizmirstot par sabiedrības interesi tiesas procesa atklātumā. Iesaistīto interešu apjoms laika gaitā mainās. Par to var liecināt, piemēram, sodāmības dzēšana. Papildus citiem šajā nodaļā aplūkotajiem aspektiem, lemjot par tiesību tikt aizmirstam interneta meklētājprogrammās piemērošanu, jāaplūko arī izdarītā pārkāpuma smagums un sabiedrības interese par to, tiesvedības norise un iznākums.

6.7. Informācijas vecums

29. panta darba grupa norādījusi, ka senāk publiskota informācija ir sabiedrībai mazāk nozīmīga.¹¹³⁹ Pat sākotnēji likumīga datu apstrāde ar laiku var kļūt nesaderīga ar datu apstrādes regulējumu, ja šie dati vairs nav nepieciešami saistībā ar mērķiem, kādēļ tie tikuši vākti vai apstrādāti.¹¹⁴⁰ Arī ASV, kur valda teju absolūta izteiksmes brīvība, atzīts, ka vairākus desmitus gadu veca informācija var vairs nebūt sabiedrībai nepieciešama.¹¹⁴¹ Varētu šķist, ka informācijas vecums ir samērā objektīvs un skaitliski izmērāms rādītājs. Taču situācija nav tik vienkārša.

Lai noteiktu, vai informācija ir novecojusi, 29. panta darba grupas ieskatā jāatbild uz diviem jautājumiem. Pirmkārt, vai personas dati vēl jo projām ir patiesi? Otrkārt, vai personas datu apstrāde vēl jo projām ir nepieciešama apstrādes mērķa sasniegšanai?¹¹⁴² Līdz ar to secināms, ka informācijas vecuma kritērijs sasaistāms arī ar precizitātes kritēriju – tas, ka informācija ir sena, var

22.03.1989. spriedums lietā Department of Justice v. Reporters Committee. Pieejams: <https://supreme.justia.com/cases/federal/us/489/749/case.html> [aplūkots 04.01.2020.].

¹¹³⁷ Ashok K.M. Gujarat HC Rejects Plea to Restrain Websites from Publishing ‘Non-Reportable- Judgment. Pieejams: <http://www.livewlaw.in/gujarat-hc-rejects-plea-restrain-websites-publishing-non-reportable-judgment/> [aplūkots 10.01.2020.].

¹¹³⁸ Morrissey E., Dwyer D. Google wins ‘Right to be Forgotten’ case in Japanese Supreme Court Public’s right to know -v- Individual’s right to privacy. Pieejams: <https://www.lexology.com/library/detail.aspx?g=91c113d8-3184-4d5b-acd4-6f6af4360857> [aplūkots 02.01.2020.].

¹¹³⁹ Article 29 Data Protection Working Party Guidelines on the implementation of the Court of Justice of the European Union judgment on “Google Spain and inc v. Agencia española de Protección de datos (aepd) and Mario Costeja González” C-131/12. Pieņemts 26.11.2014. Pieejams: https://ec.europa.eu/newsroom/article29/document.cfm?action=display&doc_id=64437 [aplūkots 02.01.2020.].

¹¹⁴⁰ EST 24.07.2019. spriedums lietā C-136/17 G. C., A. F., B. H., E. D. pret Commission nationale de l’informatique et des libertés (CNIL), 74. p.

¹¹⁴¹ ASV Augstākās tiesas 22.03.1989. spriedums lietā United States Department of Justice v. Reporters Committee for Freedom of the Press. Pieejams: <https://caselaw.findlaw.com/us-supreme-court/489/749.html> [aplūkots 12.01.2020.].

¹¹⁴² Article 29 Data Protection Working Party Guidelines on the implementation of the Court of Justice of the European Union judgment on “Google Spain and inc v. Agencia española de Protección de datos (aepd) and Mario Costeja González” C-131/12, p. 18. Pieņemts 26.11.2014. Pieejams: https://ec.europa.eu/newsroom/article29/document.cfm?action=display&doc_id=64437 [aplūkots 02.01.2020.].

liecināt par tās neatbilstību patiesībai. Tāpat jāņem vērā apstrādes mērķis. Tiesību tikt aizmirstam interneta meklētājprogrammās gadījumā tas visbiežāk varētu būt sabiedrības tiesības iegūt informāciju. Arī tās, kā atzīmēts iepriekš šajā darbā, laika gaitā var mainīties.

Aplūkojot ES dalībvalstu tiesu praksi secināms, ka to analīze lielākoties seko šiem apsvērumiem. Piemēram, Itālijas tiesa norādījusi, ka normatīvajam regulējumam jāaizsargā datu subjekts no situācijām, kurās novecojušas un savu nozīmīgumu zaudējušas informācijas pieejamība sabiedrībai var radīt kaitējumu datu subjektam.¹¹⁴³

Tādējādi nav pārsteidzoši, ka nav iespējams nonākt pie viennozīmīga secinājuma par to, cik gadiem jāpaiet pēc publikācijas vai tajā atspoguļotajiem notikumiem, lai informāciju uzskatītu par novecojušu. 29. panta darba grupa kā piemēru norādījusi 15 gadus pēc kuriem visticamāk informācija vairs nav sabiedrībai nepieciešama.¹¹⁴⁴ Par šāda termiņa izmantošanu paziņojis arī viens no Spānijas lielākajiem laikrakstiem *El Pais*.¹¹⁴⁵ Tādējādi nav pārsteidzoši arī, ka kāda Beļģijas tiesa saistībā ar informāciju par alkohola reibumā izraisītu avāriju, kas bija atrodama caur *Google* meklētājprogrammu, lēma, ka pēc 20 gadiem tā vairs nav sabiedrībai nozīmīga.¹¹⁴⁶

Nīderlandes Augstākā tiesa jau pagājušā gadsimta beigās norādījusi, ka personas tiesības *tikt liktam mierā* laika gaitā pieaug, bet nav iespējams konkrēti noteikt pēc cik ilga laika šīs tiesības prevalē pār izteiksmes brīvību,¹¹⁴⁷ īsi pēc tam Augstākā tiesa atzina, ka Otrā pasaules kara laikā slepkavību izdarījušai personai, kas par šo noziegumu pēc kara apzēlota, ir tiesības vairs tikt nesaistītai ar pastrādāto.¹¹⁴⁸ Krietni nesenāk zemāko instanču tiesas tieši saistībā ar tiesībām tikt aizmirstam interneta meklētājprogrammās gan norādījušas, ka informācija par personas pastrādātu smagu noziegumu visticamāk būs nozīmīga sabiedrībai neatkarīgi no tā, cik ilgs laiks pagājis kopš šī nozieguma pastrādāšanas.¹¹⁴⁹ Sekojoši, citā lietā šīs pašas valsts tiesa lēma, ka 10 gadi nav pietiekams laika sprīdis pēc smaga nozieguma izdarīšanas, lai persona varētu īstenot savas tiesības

¹¹⁴³ Right to be forgotten, right to reputation and privacy: comment to the decision No. 23771/2015 of the civil court of Rome. Pieejams: <http://www.lexology.com/library/detail.aspx?g=99d62f78-4eb1-4de7-8661-98c646d943f0> [aplūkots 11.01.2020.].

¹¹⁴⁴ Article 29 Data Protection Working Party Guidelines on the implementation of the Court of Justice of the European Union judgment on “Google Spain and inc v. Agencia española de Protección de datos (aepd) and Mario Costeja González” C-131/12, p. 16. Pieņemts 26.11.2014. Pieejams: https://ec.europa.eu/newsroom/article29/document.cfm?action=display&doc_id=64437 [aplūkots 02.01.2020.].

¹¹⁴⁵ Santín M. The problem of the right to be forgotten from the perspective of self-regulation in journalism. *El profesional de la información*, 2017, Vol. 26, Nr. 2, p. 306.

¹¹⁴⁶ Beļģijas Kasācijas tiesas 29.04.2016. spriedums lietā Nr. C.15.0052.F. Pieejams: <https://inform.org/wp-content/uploads/2016/07/ph-v-og.pdf> [aplūkots 12.01.2020.]; Tomlinson H. Case Law, Belgium: Olivier G v Le Soir. “Right to be forgotten” requires anonymisation of online newspaper archive. Pieejams: <https://inform.org/2016/07/19/case-law-belgium-olivier-g-v-le-soir-right-to-be-forgotten-requires-anonymisation-of-online-newspaper-archive-hugh-tomlinson-qc/> [aplūkots 03.01.2020.].

¹¹⁴⁷ Verheij. The right to be forgotten – a Dutch perspective. Pieejams: <https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/13600869.2015.1125156> [aplūkots 02.01.2020.].

¹¹⁴⁸ Nīderlandes Augstākās tiesas 06.01.1995. spriedums lietā Parool v. Van Gasteren. Pieejams: <https://www.navigators.nl/document/id15761995010615549nj1995422dosred/ecli-nl-hr-1995-zc1602-nj-1995-422-persvrijheid-en-oorlogsverleden-belediging-publiek-belang-hoor-en-wederhoor-beperkingen-te-stellen-aan-repreek-in-cassatie> [aplūkots 01.04.2019.].

¹¹⁴⁹ Nīderlandes tiesas 18.09.2014. spriedums lietā Nr. C/13/569654, 4.11. p. Pieejams: <https://uitspraken.rechtspraak.nl/inziendocument?id=ECLI:NL:RBAMS:2014:61118> [aplūkots 12.01.2020.].

tikt aizmirstam.¹¹⁵⁰ Šajā lietā gan lomu spēlēja arī fakts, ka persona vēl jo projām nebija nožēlojusi izdarīto un, kaut arī tā brīvības atņemšanas sodu jau bija izcietusi, tai bija pienākums ārstēties. Tāpat tiek ziņots, ka Nīderlandes datu aizsardzības iestāde nav uzskatījusi par nepieciešamu iejaukties lietās par tiesībām tikt aizmirstam, ja pieprasījumi meklētājprogrammām bijuši par politiku pieteikumiem, kas saistīti ar četrus vai mazāk gadus seniem notikumiem.¹¹⁵¹

Īrijas Datu aizsardzības komisija norādījusi, ka septiņu gadu intervāls kopš mazāk smagu miesas bojājumu nodarīšanas un sešu mēnešu cietumsoda izciešanas ir pietiekams, lai šī informācija zaudētu savu aktualitāti sabiedrības acīs.¹¹⁵²

Augstākminētajā lietā Itālijas tiesa atzīmēja, ka datu subjekts bija sabiedrībā pazīstams jurists un publikācijās, kuru *aizmirstānu* viņš vēlējās panākt, bija aplūkota viņa iesaiste krimināllietās, kas tika skatītas tiesā tikai pirms nepilniem diviem gadiem. Tādējādi datu subjekta lūgums pēc tiesībām tikt aizmirstam interneta meklētājprogrammās tika noraidīts.¹¹⁵³

Savukārt, piemēram, gan Datu valsts inspekcija, gan Latvijas Republikas Tiesībsargs atzinis, ka atzīme “Sūdzība atrisināta” kaut arī tikai pie pāris gadiem veca ieraksta sūdzību portālā *sudzibas.lv*, liecina, ka informācija vairs nav aktuāla un ir novecojusi.¹¹⁵⁴

Salīdzinājumam, Japānas tiesas lēmušas, ka 10 gadu laika sprādis ir pietiekami ilgs, lai informācija par personas iespējamu saistību ar noziedzīgām aktivitātēm vairs nebūtu sabiedrībai nepieciešama.¹¹⁵⁵ Citā spriedumā, cita starpā norādīts, ka Japānas normatīvais regulējums *expressis verbis* neparedz tiesības tikt aizmirstam interneta meklētājprogrammās. Tajā šis valsts tiesa norādīja, ka pieci gadi kopš notiesājoša sprieduma par bērnu seksuālu izmantošanu noziedzīgā nodarījuma smaguma dēļ nav pietiekami ilgs laiks, lai vainīgais varētu lūgt meklētājprogrammu atsaistīt tajā atrodamos notiesātā personas datus.¹¹⁵⁶

Līdz ar to, aplūkojot šos ilustratīvos piemērus, secināms, ka nav iespējams noteikt laika sprādi vai pat izveidot kādu laika skalu pēc kuras vadīties tiesību tikt aizmirstam pieteikumu izvērtētājam.

¹¹⁵⁰ Jurjens E. Third Dutch Google Spain Ruling: convicted murderer does not have “right to be forgotten”. Pieejams: <https://inforrm.org/2015/06/10/third-dutch-google-spain-ruling-convicted-murderer-does-not-have-right-to-be-forgotten-emi-el-jurjens/> [aplūkots 12.01.2020.].

¹¹⁵¹ Kulk S. Dutch DPA shares new data about the Right to be Forgotten. Pieejams: <http://blog.renforce.eu/index.php/en/2017/05/14/dutch-dpa-shares-new-data-about-the-right-to-be-forgotten-2/> [aplūkots 12.01.2020.].

¹¹⁵² Annual Report of the Data Protection Commissioner of Ireland: 2016. p.10. Pieejams: <https://www.dataprotection.ie/sites/default/files/uploads/2018-11/Annual%20Report%202016.pdf> [aplūkots 12.01.2020.].

¹¹⁵³ Itālijas tiesas Romā 24.11.2015. spriedums lietā Nr. 196/09. Pieejams: http://www.europeanrights.eu/public/sentenze/Bronzini30-Trib.Roma_Oblio_su_internet.pdf [aplūkots 12.01.2020.]; Right to be forgotten, right to reputation and privacy: comment to the decision No. 23771/2015 of the civil court of rome. Pieejams: <https://www.lexology.com/library/detail.aspx?g=99d62f78-4eb1-4de7-8661-98c646d943f0>. [aplūkots 03.01.2020.].

¹¹⁵⁴ Intervija ar Latvijas Republikas Tiesībsarga biroja Pilsonisko un politisko tiesību nodaļas vecāko juristi Ilzi Ambrasu (Rīga, Latvija, 2019. gada 10. septembris), Lolitas Bērziņas personiskā arhīva materiāli.

¹¹⁵⁵ Japanese court orders Google to halt search harassment. Pieejams: <https://www.japantimes.co.jp/news/2014/10/10/national/crime-legal/tokyo-court-orders-google-remove-search-results-man/#.VIO> [aplūkots 12.01.2020.].

¹¹⁵⁶ Neville A. Is It a Human Right to Be Forgotten: Conceptualizing the World View. Santa Clara Journal of International Law, Vol. 15, Issue 2, 2017, p. 166.

Tas, kāda loma informācijas vecumam ir katrā konkrētajā lietā atkarīgs no vairākiem faktoriem – informācijas būtiskuma sabiedrībā brīdī, kad tā tikusi publicēta, iespējamā informācijas nozīme sabiedrībā šobrīd, tās patiesums un citi aspekti. Tāpat jāņem vērā arī katras konkrētās jurisdikcijas tiesību sistēma kopumā, tostarp, noteikumus par sodāmības dzēšanu un publiski pieejamu informāciju vispār.

Diskusijā par vēsturisku informāciju nevar nepieminēt laikrakstu un citus interneta arhīvus. Tieši šo arhīvu aizsardzība vairākās lietās bijusi par iemeslu atteikumam tiesību tikt aizmirstam interneta meklētājprogrammās īstenošanai.¹¹⁵⁷ Tomēr autores ieskatā atteikums, kas balstīts tikai uz šādu argumentu, ir nepamatots.

ECT ir vairākkārt uzsvērusi interneta arhīvu svarīgo lomu informācijas pieejamībā, kas kalpo par iemeslu to aizsardzībai ar izteiksmes brīvību.¹¹⁵⁸ Tādēļ iemesliem, kuru dēļ personu tiesības saņemt informāciju no šiem arhīviem tiek ierobežotas, ir jābūt īpaši svarīgiem, lai šāds ierobežojums būtu samērīgs.¹¹⁵⁹ Par īpaši nozīmīgiem uzskatāmi laikrakstu un citu mediju interneta arhīvi, kas, to vieglās pieejamības dēļ, var kalpot kā nozīmīgs informācijas avots dažādiem vēstures un zinātnes pētījumiem.¹¹⁶⁰ Tādēļ tiesa bijusi samērā skeptiska saistībā ar informācijas dzēšanu vai labošanu šādos arhīvos.

Lietā *Węgrzynowski un Smolczewski pret Poliju*¹¹⁶¹ ECT norādīja, ka neslavu ceļošanas publikācijas pieejamība ziņu arhīvos nav uzskatāma par tiesību uz privātās dzīves pārkāpumu. Tiesa norādīja, ka tiesu varas loma nav pārrakstīt vēsturi, dzēšot informāciju publiski pieejamos arhīvos.¹¹⁶²

Šīs lietas fakti zināmā mērā ir līdzīgi *Google Spain* lietas faktiem. Tas ir, vienā no lielākajiem Polijas laikrakstiem tika ievietota publikācija, kurā divi juristi tika apsūdzēti krāpniecībā. Polijas tiesa konkrēto rakstu vēlāk atzina par godu un cieņu aizskarošu. Vairākus gadus pēc tam juristi atklāja, ka laikraksta interneta arhīvā konkrētais raksts vēl jo projām ir pieejams, un vērsās Polijas tiesā, kas prasību izņemt rakstu no laikraksta ziņu arhīva noraidīja. Juristi par šo tiesas nolēmumu sūdzējās ECT.

Autores ieskatā šī lieta īsti nevarētu tikt attiecināta uz personas tiesībām tikt aizmirstam interneta meklētājprogrammās, jo tā saistīta ar personas datu, kas aizskar personas godu un cieņu,

¹¹⁵⁷ Verheij. The right to be forgotten – a Dutch perspective. Pieejams: <https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/13600869.2015.1125156> [aplūkots 02.01.2020.].

¹¹⁵⁸ ECT 10.03.2009. spriedums lietā *Times Newspapers Ltd v. the United Kingdom* (iesniegumu Nr. 3002/03 un 23676/03), 27. p.; ECT 16.07.2013. spriedums lietā *Węgrzynowski un Smolczewski v. Poland* (iesnieguma Nr. 33846/07), 65. p.; ECT 28.06.2018. spriedums lietā *M.L. and W.W. v. Germany* (iesniegumu Nr. 60798/10 un 65599/10), 102. p.

¹¹⁵⁹ ECT 16.07.2013. spriedums lietā *Węgrzynowski un Smolczewski v. Poland* (iesnieguma Nr. 33846/07), 57. p.

¹¹⁶⁰ ECT 28.06.2018. spriedums lietā *M.L. and W.W. v. Germany* (iesniegumu Nr. 60798/10 un 65599/10), 90. p.; ECT 19.10.2017. spriedums lietā *Fuchsmann v. Germany* (iesnieguma Nr. 71233/13), 39. p.

¹¹⁶¹ ECT 16.07.2013. spriedums lietā *Węgrzynowski un Smolczewski v. Poland* (iesnieguma Nr. 33846/07).

¹¹⁶² Internet: case-law of the European Court of Human Rights, p. 30. Pieejams: https://www.echr.coe.int/Documents/Research_report_internet_ENG.pdf [aplūkots 02.01.2020.].

dzēšanu no avota mājaslapas, nevis interneta meklētājprogrammas. Tomēr tai ir saistība arī ar interneta meklētājiem - juristi par rakstu laikraksta interneta arhīvā uzzināja veicot tā saukto tīksmināšanās meklēšanu (*vanity search*)¹¹⁶³ - interneta meklētājprogrammā meklēja informāciju, kas saistīta ar viņiem pašiem.¹¹⁶⁴

Līdzīgi arī divi Vācijas pilsoņi sūdzējušies, ka pēc to vārdiem veiktā meklēšanā atrodamas publikācijas par tiem piespriedu cietumsodu. ECT spriedumā lietā *M.L. un W.W. pret Vāciju* noraidīja iesniedzēju lūgumu anonimizēt laikrakstu arhīvos pieejamos datus.¹¹⁶⁵ Samērā apjomīgajā spriedumā atrodami vairāki iemesli, kādēļ laikrakstu arhīvos iekļautie raksti nebūtu anonimizējami.¹¹⁶⁶ Cita starpā ECT atzina, ka pēc noteikta laika posma personas, kas izdarījušas noziedzīgu nodarījumu, var cerēt, ka tās vairs netiks vajātas ar to pagātnes nodarījumiem, lai spētu reintegrēties sabiedrībā.¹¹⁶⁷ Šajā lietā personas lūdza tikt nesaistītas ar publikācijām, kas bija vairāk kā 10 gadus vecas. Tomēr tiesa atzīmēja, ka vērā ņemama arī iesniedzēju rīcība pēc šo publikāciju publicēšanas – komunikācija ar medijiem pēc pašu iniciatīvas.¹¹⁶⁸ Turklāt apstrīdētie raksti bija pieejami tikai interneta laikrakstu arhīvu sadaļās ar ierobežotu pieejamību.¹¹⁶⁹

Kaut arī šī lieta ir par personas datu dzēšanu (šajā gadījumā – anonimizēšanu) no avota mājaslapas, tā ir nozīmīga arī interneta meklētājprogrammu kontekstā. Iesniedzēji norādīja, ka nacionālās tiesas nav pietiekami ņēmušas vērā to, ka laikrakstu arhīviem iespējams piekļūt ar interneta meklētājprogrammu palīdzību. ECT uz šo argumentu atbildēja, ar diviem pretargumentiem. Pirmkārt, iesniedzēji Eiropas tiesai nebija norādījuši, ka būtu mēģinājuši panākt interneta meklēšanas rezultātu ietekmēšanu, sazinoties ar interneta meklētājprogrammām. Šāda pat atziņa atrodama arī vismaz vēl vienā ECT spriedumā līdzīgā lietā.¹¹⁷⁰ Otrkārt, tieši citējot ECT: “Tiesa uzskata, ka tai nav jālemj par to, ka nacionālās tiesas varēja piemērot mediju izteiksmes brīvības mazāk ierobežojošus līdzekļus, ņemot vērā to, ka to piemērošana netika apspriesta nacionālajā vai pat šajā tiesvedībā.”¹¹⁷¹

No šīs argumentācijas iespējams atvasināt vairākus secinājumus. Pirmais no tiem – ECT atzīst, ka tiesības tikt aizmirstam interneta meklētājprogrammās var tikt izmantots kā tiesību aizsardzības līdzeklis gadījumos, ja persona uzskata, ka tās tiesības uz privāto dzīvi tiek pārkāptas tieši ar šo meklētājprogrammu meklēšanas rezultātiem. Otrais secinājums jau tieši vairāk saistīts ar interneta arhīviem – pat nolemjot, ka informācijai vēl jo projām jābūt pieejamai interneta mediju

¹¹⁶³ Tene O. What GOOGLE Knows: Privacy and Internet Search Engines. Utah Law Review, 2008, Vol. 4, p. 1437.

¹¹⁶⁴ ECT 16.07.2013. spriedums lietā *Wegrzynowski un Smolczewski v. Poland* (iesnieguma Nr. 33846/07), 9. p.

¹¹⁶⁵ ECT 28.06.2018. spriedums lietā *M.L. and W.W. v. Germany* (iesniegumu Nr. 60798/10 un 65599/10).

¹¹⁶⁶ Skatīt darba 5.1.2. nodaļu.

¹¹⁶⁷ ECT 28.06.2018. spriedums lietā *M.L. and W.W. v. Germany* (iesniegumu Nr. 60798/10 un 65599/10), 100. p.

¹¹⁶⁸ *Ibid.* 109. p.

¹¹⁶⁹ *Ibid.* 112. p.

¹¹⁷⁰ ECT 19.10.2017. spriedums lietā *Fuchsmann v. Germany* (iesnieguma Nr. 71233/13), 53. p.

¹¹⁷¹ ECT 28.06.2018. spriedums lietā *M.L. and W.W. v. Germany* (iesniegumu Nr. 60798/10 un 65599/10), 114. p.

arhīvos, ECT pieļauj, ka izskatot lietu par informācijas pieejamības ierobežošanu interneta meklētājos, lietas rezultāts varētu būt citāds. Trešais arguments – ECT ieskatā tiesības tikt aizmirstam interneta meklētājprogrammās ir mazāk izteiksmes brīvību ierobežojošs līdzeklis, nekā publikācijas anonimizēšana. Līdz ar to, neskatoties uz to, ka interneta arhīvu saglabāšana ir ļoti būtiska sabiedrībai, tiesības tikt aizmirstam interneta meklētājprogrammās var īstenot arī saistībā ar tajos iekļauto informāciju.

Tādējādi, apkopojot šajā apakšnodaļā aplūkoto, informācijas vecums ir viens no kritērijiem, kas ņemams vērā izskatot tiesību tikt aizmirstam interneta meklētājprogrammās pieteikumus. Pamata prezumpcija – jo senāka informācija, jo mazāka sabiedrības interese to iegūt, tādēļ jo lielāka iespējamība, ka tiesību tikt aizmirstam pieteikums jāapmierina. Taču nav iespējams vai vēlams noteikt konkrētu publicēto datu vecumu, pēc kura sabiedrība būs zaudējusi par tiem interesi. Tāpat datu subjekta loma sabiedrībā, atspoguļotā notikuma nozīmīgums sabiedrībai, datu patiesums un citi aspekti ir faktori, kas jāņem vērā, nosakot, vai sabiedrības tiesības saņemt informāciju un autora tiesības to izplatīt neprevalē pār datu subjekta tiesībām tikt aizmirstam. Kaut arī publikācijas interneta arhīvos ir sabiedrībai nozīmīgas, arī tās var lūgt nesavienot ar datu subjekta vārdu interneta meklēšanas rezultātos.

6.8. Informācijas autors

Vēl viens faktors, kas ņemams vērā, samērojot tiesības uz atsaistīšanu un izteiksmes brīvību, ir informācijas, kurā iekļauti personas dati, avots un autors. Tas var norādīt uz datu subjekta sākotnējo attieksmi pret publikāciju, tās patiesumu, lasītāju attieksmi pret to un citiem raksturlielumiem. Tāpat tas ir svarīgi, lai saprastu informācijas avota izteiksmes brīvības aizsardzības līmeni.

Atsevišķi iespējamie informācijas autori, kas saistāmi ar konkrētās informācijas īpašībām, aplūkoti citās šīs nodaļas apakšnodaļās (piemēram, datu subjekta vecāki un nepilngadīgu personu datu apstrāde). Papildus šiem autoriem izceļami vēl trīs informācijas avoti, kas būtiski atšķiras no citiem – pats datu subjekts, valsts iestādes un mediji un žurnālisti. Tie arī aplūkoti šajā apakšnodaļā. Autore apzinās, ka arī informācijas autora piederībai pie citām grupām ārpus šajā nodaļā aplūkotajām (piemēram, informācijas autors varētu būt datu subjekta darba devējs, medicīnas darbinieks, mazumtirgotājs utt.) var būt nozīme, izšķiroties par tiesību tikt aizmirstam piemērošanu. Tomēr būtu neiespējami uzskaitīt visas personas, kas varētu internetā ievietot personas datus saturošo informāciju. Tādēļ šajā nodaļā tas netiks darīts, koncentrējoties vien uz specifiskākajiem gadījumiem, kas radījuši diskusijas doktrīnā. Tajā pašā laikā šajā apakšnodaļā paustās atziņas var

tikt attiecinātas arī uz citām informācijas autoru grupām, piemērojot tās katras atsevišķās grupas specifikai.

Datu aizsardzības direktīvas 8. panta otrās daļas e) apakšpunkts norāda, ka drīkst apstrādāt tādus sensitīvus personas datus, kurus datu subjekts publiski darījis zināmus atklātībai. VDAR 9. pants satur identisku regulējumu.¹¹⁷² Šāds izņēmums nav paredzēts attiecībā uz citu veidu datiem, taču jāņem vērā, ka gadījumi, kuros to apstrāde ir atļauta, ir krietni plašāki. Tomēr šis regulējums norāda, ka tas ir viens no aspektiem, kas būtu ņemami vērā, piemērojot tiesības tikt aizmirstam.

Saskaņā ar *Google* pausto informāciju, gadījumi, kuros personas lūdz atsaistīt to pašu publicēto informāciju nav retas. Šādās situācijās meklētājprogramma visticamāk nosliecas par labu izteiksmes brīvības, nevis personas datu aizsardzībai.¹¹⁷³

Jāpiekrīt, ka tas, ka datu subjekts pats vai pati publicējusi informāciju, par kuru iesniegts tiesību tikt aizmirstam pieprasījums, varētu tikt ņemts vērā samērīguma analīzē. Taču nebūtu pieņemams, ka tas pats par sevi ir pamats atteikumam piemērot tiesības tikt aizmirstam.

Ja datu subjekts pats publicējis informāciju, pamatots būtu arguments, ka viņš devis piekrišanu savu datu apstrādei avota mājaslapā. Ņemot vērā interneta specifiku, saprātīgam interneta lietotājam būtu jāsaprot, ka interneta meklētājprogrammas indeksē teju visu interneta saturu. Tādēļ publicējot savus datus kādā avota mājaslapā, varētu prezumēt, ka datu subjekts ar skaidri apstipriņošām darbībām¹¹⁷⁴ devis savu piekrišanu arī savu datu pieejamībai interneta meklētājprogrammās.

Pieprasot šo informāciju dzēst no meklēšanas rezultātiem, datu subjekts izmanto tam VDAR 7. pantā paredzētās tiesības šo piekrišanu atsaukt. VDAR 17. panta pirmās daļas b) apakšpunkts *expressis verbis* noteic, ka pārzinim ir jānodrošina datu subjekta tiesības uz datu dzēšanu, ja datu subjekts atsauc savu piekrišanu uz kuras pamata veikta apstrāde un, ja nepastāv cita likumīga pamata datu apstrādei. Šāda pozīcija atrodama arī datu aizsardzības iestāžu un tiesu praksē.¹¹⁷⁵

Vēl jo vairāk, datu subjekta paša publicētas informācijas gadījumā, balansēšanas vienādojumā nav jāiekļauj informācijas autora izteiksmes brīvība. Tādējādi svaru kausi ne tikai pilnīgi nenoslīgst izteiksmes brīvības labā, bet gan pat mazliet nosliecas tiesību uz privāto dzīvi virzienā. Tā,

¹¹⁷² Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2016/679 par fizisku personu aizsardzību attiecībā uz personas datu apstrādi un šādu datu brīvu apriti un ar ko atceļ Direktīvu 95/46/EK. Pieņemta 27.04.2016., 9. panta otrās daļas e punkts. [22.12.2019. red.].

¹¹⁷³ Fleischer P. Questionnaire addressed to Search Engines by the Article 29 Working Party regarding the implementation of the CJEU judgment on the “right to be forgotten”, p. 9. Pieejams: <https://docs.google.com/file/d/0B8syaa6SSfT0EwRUFyOENqR3M/preview> [aplūkots 12.01.2020.].

¹¹⁷⁴ VDAR 4. panta 11. punkts noetic: “datu subjekta “piekrišana” ir jebkura brīvi sniegta, konkrēta, apzināta un viennozīmīga norāde uz datu subjekta vēlmēm, ar kuru viņš paziņojuma vai skaidri apstipriņošas darbības veidā sniedz piekrišanu savu personas datu apstrādei”.

¹¹⁷⁵ Wulf C.M. From norm emergence to activate promotion through courts: a case study of the right to be forgotten, p. 71. Pieejams: <http://publications.tlu.ee/index.php/eastwest/article/download/646/492> [aplūkots 03.01.2020.].; Draft OPC Position on Online Reputation. Pieejams: https://www.priv.gc.ca/en/about-the-opc/what-we-do/consultations/consultation-on-online-reputation/pos_or_201801/ [aplūkots 04.01.2020.].

piemēram, Dienvidkorejā persona var interneta meklētājprogrammai lūgt izņemt no meklēšanas rezultātiem noteiktas saites tikai tad, ja šī persona pati šo informāciju publicējusi.¹¹⁷⁶

Otrs informācijas autors, kas būtu nošķirams no citiem savas specifikas dēļ, ir valsts iestādes. ES datu aizsardzības regulējums attiecas ne vien uz privātpersonām, bet arī uz publisko sektoru. Tomēr publiskā sektora datu pārziņiem ir atšķirīgi mērķi un funkcijas no tiem, kas darbojas privātajā sektorā. Tiem jāņem vērā, piemēram, tiesības uz informācijas pieejamību, kas nodrošina sabiedrības tiesības sekot līdzi tam, kā valsts (plašākā nozīmē) pilda tai uzticētās publiskās funkcijas.¹¹⁷⁷ Tādēļ arī tiem tieši¹¹⁷⁸ un arī netieši paredzēti dažādi izņēmumi VDAR noteikumiem. Saistībā ar tiesībām tikt aizmirstam jāmin VDAR 17. panta trešās daļas b) apakšpunkts, kas noteic, ka tiesības uz datu dzēšanu nav piemērojamas, ja datu apstrāde veikta, “lai izpildītu juridisku pienākumu, kas prasa veikt apstrādi, kā paredzēts Savienības vai dalībvalsts tiesību aktos, kuri piemērojami pārzinim, vai lai izpildītu uzdevumu, ko veic sabiedrības interesēs vai saistībā ar pārzinim likumīgi piešķirto oficiālo pilnvaru īstenošanu.” Tādējādi, ja valsts iestāde publicējusi datu subjekta datus, pildot šai iestādei ar normatīvajiem aktiem piešķirtu pienākumu (piemēram, Centrālā vēlēšanu komisija publiskoja vēlēšanu kandidātu datus vai Valsts ieņēmumu dienests publiskoja valsts amatpersonu deklarācijas), uz šādu situāciju tiesības tikt aizmirstam nav attiecināmas.

Tomēr šeit jānošķir avota mājaslapas un interneta meklētājprogrammu lomas. Ja avota mājaslapā informāciju publicējusi valsts iestāde, pildot tai ar normatīvo regulējumu uzlikto pienākumu, tas nenozīmē, ka šāds pienākums uzlikts arī interneta meklētājprogrammai. Proti, uz interneta meklētājprogrammām nav attiecināms VDAR 17. panta trešās daļas b) punkts, kas noteic izņēmumu no tiesībām tikt aizmirstam.

Tai pat laikā jāatzīmē, ka, ja informāciju publicējusi valsts iestāde, tas varētu liecināt par sabiedrības tiesībām un interesi saņemt šo informāciju. Šeit autore vēlētos uzteikt 29. panta darba grupas viedokli šajā jautājumā. Tā norādījusi, ka, tiesību tikt aizmirstam interneta meklētājprogrammās pieprasījumi par valsts iestāžu interneta vietnēs publicēto informāciju jāizskata, ņemot vērā visus konkrētās lietas apstākļus. Kaut arī varētu prezumēt, ka sabiedrības

¹¹⁷⁶ Son D., Lee J.W., Yoon J.H., Kim K.Y. Korea Communications Commission Releases Guidelines on “the Right to be Forgotten”. Pieejams: <https://www.lexology.com/library/detail.aspx?g=067182d9-dfdb-49b5-ad8c-5770e5990192> [aplūkots 12.01.2020.]

¹¹⁷⁷ Latvijas Republikas Senāta Administratīvo lietu departamenta 18.04.2019. spriedums lietā SKA-917/2019, 7. p. Pieejams: <http://www.at.gov.lv/downloadlawfile/5791> [aplūkots 12.01.2020.]; Satversmes tiesas 05.06.2003. spriedums lietā Nr. 2003-02-0106, secinājumu daļas 1. p. Latvijas Vēstnesis, 2003, Nr. 85.

¹¹⁷⁸ Piemēram, Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2016/679 par fizisku personu aizsardzību attiecībā uz personas datu apstrādi un šādu datu brīvu apriti un ar ko atceļ Direktīvu 95/46/EK. Pieņemta 27.04.2016., 31. apsvērums. [22.12.2019. red.].

intereses saņemt informāciju prevalē pār izteiksmes brīvību, jāņem vērā arī laiks, kas pagājis kopš publikācijas, atspoguļoto personas datu precizitāte un nozīmīgums.¹¹⁷⁹

Autore šim sarakstam vēl pievienotu to, vai konkrētā publikācija tiešām izriet no valsts iestādes funkcijām un tai normatīvajos aktos paredzētajiem pienākumiem. Piemēram, valsts iestādes reizēm publicē informāciju par savu darbinieku panākumiem, kā to darīja Valsts policija, kamēr bokseris Mairis Briedis apvienoja darbu policijā ar profesionāla sportista gaitām.¹¹⁸⁰ Kaut arī šajā gadījumā pastāv citi iemesli, kādēļ Maira Brieža tiesību tikt aizmirstam pieteikums par Valsts Policijas mājaslapā publicēto informāciju varētu tikt noraidīts (jo viņš ir sabiedrībā pazīstama persona, publikācijas ir samērā nesenas, tajā atspoguļotā informācija ir korekta un citi), šo pieteikumu nevajadzētu noraidīt tikai tādēļ, ka to publicējusi valsts iestāde.

Papildus, arī valsts iestāžu veiktā datu apstrāde ir pieļaujama, ja tās radītais fiziskās personas tiesību uz privātās dzīves neaizskaramību ierobežojums ir samērīgs ar legītīmo mērķi.¹¹⁸¹ Tādēļ, pat secinot, ka personas datu apstrāde ir saistīta ar to veikušās iestādes funkcijām, būtu jāaplūko, vai šī apstrāde nav pārmēru nesamērīga – vai tā tiešām nepieciešama šīs funkcijas izpildei un vai sabiedrības labums, ko tā gūst no šīs apstrādes, ir lielāks, nekā kaitējums datu subjektam.

Tāpat, neskatoties uz dažādiem harmonizācijas mēģinājumiem informācijas pieejamības jomā¹¹⁸², interneta meklētājprogrammām būtu jāņem vērā normatīvo regulējumu atšķirības dažādās ES dalībvalstīs. Piemēram, atšķirīga ir dalībvalstu attieksme pret tiesas nolēmumu anonimizēšanu¹¹⁸³ vai informācijas par sodu un sodāmību pieejamību¹¹⁸⁴. Kaut arī regulējuma specifika būtu primāri attiecināma uz avota mājaslapām, tas var norādīt uz sabiedrības attieksmi pret šādu informāciju kopumā. Tādēļ katrs konkrētais gadījums būtu jāaplūko atsevišķi, ņemot vērā konkrētās tiesību sistēmas specifiku.

¹¹⁷⁹ Article 29 Data Protection Working Party Guidelines on the implementation of the Court of Justice of the European Union judgment on “Google Spain and inc v. Agencia española de Protección de datos (aepd) and Mario Costeja González” C-131/12, p. 19-20. Pieņemts 26.11.2014. Pieejams: https://ec.europa.eu/newsroom/article29/document.cfm?action=display&doc_id=64437 [aplūkots 02.01.2020.].

¹¹⁸⁰ Treneris par Mairi Briedi: “Viņam ir labs potenciāls!”. Pieejams: <http://www.vp.gov.lv/?id=69&yrId=2012&reId=13624> [aplūkots 12.01.2020.].

¹¹⁸¹ Latvijas Republikas Senāta Administratīvo lietu departamenta 31.05.2019. spriedums lietā SKA-238/2019. Pieejams: <http://www.at.gov.lv/downloadlawfile/5903> [aplūkots 12.01.2020.].

¹¹⁸² Digital Single Market: Commission welcomes European Parliament's vote on new rules for sharing public sector data. Pieejams: https://europa.eu/rapid/press-release_STATEMENT-19-1935_en.htm [aplūkots 12.01.2020.].

¹¹⁸³ Latvijas Republikas Augstākās tiesas biļetens, 2016, Nr. 13, 18. lpp. Pieejams: http://at.gov.lv/files/uploads/files/docs/ATBiletens_nr13.pdf [aplūkots 10.01.2020.]; Latvijas Republikas Senāta Administratīvo lietu departamenta 31.01.2019. spriedums lietā Nr. SKA-255/2019. Pieejams: <http://www.at.gov.lv/downloadlawfile/5731> [aplūkots 01.01.2020.]; Fleischer P. Questionnaire addressed to Search Engines by the Article 29 Working Party regarding the implementation of the CJEU judgment on the “right to be forgotten”, p. 4. Pieejams: <https://docs.google.com/file/d/0B88syaai6SSfT0EwRUFyOENqR3M/preview> [aplūkots 12.01.2020.].

¹¹⁸⁴ Article 29 Data Protection Working Party Guidelines on the implementation of the Court of Justice of the European Union judgment on “Google Spain and inc v. Agencia española de Protección de datos (aepd) and Mario Costeja González” C-131/12, p. 20. Pieņemts 26.11.2014. Pieejams: https://ec.europa.eu/newsroom/article29/document.cfm?action=display&doc_id=64437 [aplūkots 02.01.2020.].

Tādējādi, meklētājprogrammas var ņemt vērā to, vai konkrēto informāciju publicējušas valsts iestādes. Tai pat laikā, tas nevar būt vienīgais faktors, kādēļ neapmierināt lūgumu pēc tiesībām tikt aizmirstam interneta meklētājprogrammās. Tāpat jāņem vērā citi šajā darba nodaļā aplūkoti faktori, kā arī tas, vai valsts iestādes pienākums publicēt datus izriet no normatīvā regulējuma. Turklāt dažādās valstīs šķietami līdzīgām situācijām iespējami atšķirīgi risinājumi.

Šeit būtu veicama piezīme, ka tiesības tikt aizmirstam interneta meklētājprogrammās tādā formā, kā tās atzītas *Google Spain* spriedumā, nav tieši attiecināmas uz valsts iestāžu publiskajiem reģistriem (piemēram, Uzņēmumu reģistru, Tiesu informācijas sistēmu¹¹⁸⁵, Pārtikas un veterinārā dienesta reģistriem). Kaut arī *Google Spain* spriedumā tas nav tieši atrunāts, to EST precizējusi spriedumā lietā *Manni*, kurā datu subjekts vēlējās panākt savu datu dzēšanu no komercreģistra.¹¹⁸⁶

EST savu spriedumu sāka norādīt, ka arī publiskas iestādes, vedot uzņēmumu reģistru vai komercreģistru un padarot personas datus pieejamus trešajām personām, apstrādā personas datus.¹¹⁸⁷ Tālāk tiesa secināja, ka saskaņā ar ES tiesību aktiem iestādēm ir pienākums vest reģistru, kurā būtu pieejama konkrēta informācija par uzņēmumiem, tādēļ šāda personas datu apstrāde atzīstama par likumīgu vairāku Datu aizsardzības direktīvas 7. pantā atrodamo iemeslu dēļ.¹¹⁸⁸ Tā kā VDAR satur gandrīz identisku datu apstrādes likumīguma pamatojumu sarakstu¹¹⁸⁹, tad secināms, ka EST argumentācija šajā kontekstā nemainītos arī tad, ja spriedumā tiktu interpretēts šis tiesību akts.

EST īpaši uzsvēra sabiedrības interesi saņemt konkrēto informāciju un tam sekojošo iestādes pienākumu to sniegt. Uzņēmumu reģistra mērķis, kā tas norādīts arī ES regulējumā, ir aizsargāt trešo personu intereses attiecībā pret akciju sabiedrībām un sabiedrībām ar ierobežotu atbildību, jo vienīgais to piedāvātais nodrošinājums ir to aktīvi.¹¹⁹⁰ Arī ECT iepriekš atzinusi, ka personas datu uzglabāšanas mērķis ir nozīmīgs, nosakot, vai šī uzglabāšana neaizskar tiesības uz personas datu aizsardzību.¹¹⁹¹

Runājot par to, cik ilgi reģistrs drīkst apstrādāt personas datus, tiesa norādīja, ka komercsabiedrības un tās pārvaldē un likvidēšanā iesaistīto personu saistības var nebeigties ar sabiedrības likvidāciju. Taču tā kā prasību noilguma termiņi dažādās valstīs ir atšķirīgi tāpat kā atšķiras arī iespējamie scenāriji prasības celšanai pret sabiedrību, tad, līdzīgi kā tas ir ar

¹¹⁸⁵ Bērziņa L. Diskutē par personas datu apstrādes tiesiskumu Tiesu informācijas sistēmā. Pieejams: <https://www.cilvektiesibas.info/raksti/diskute-par-personas-datu-apstrades-tiesiskumu-tiesu-informacijas-sistema> [aplūkots 12.01.2020.]

¹¹⁸⁶ EST 09.03.2017. spriedums lietā C-398/15 Camera di Commercio, Industria, Artigianato e Agricoltura di Lecce v Salvatore.

¹¹⁸⁷ Ibid. 35. p.

¹¹⁸⁸ Ibid. 42. p.; EST norādījusi uz Direktīvas 7. panta c, e un f apakšpunktiem.

¹¹⁸⁹ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2016/679 par fizisku personu aizsardzību attiecībā uz personas datu apstrādi un šādu datu brīvu apriti un ar ko atceļ Direktīvu 95/46/EK. Pieņemta 27.04.2016., 6. pants. [22.12.2019. red.].

¹¹⁹⁰ EST 09.03.2017. spriedums lietā C-398/15 Camera di Commercio, Industria, Artigianato e Agricoltura di Lecce v Salvatore, 49.

¹¹⁹¹ ECT 04.12.2008. spriedums lietā S. and Marper v. the United Kingdom (iesnieguma Nr. 30562/04 un 30566/04), 103. p.

informācijas pieejamību vispārīgi, nav iespējams runāt par konkrētu termiņu pēc kura personas dati būtu dzēšami no publiskā reģistra.

Tomēr, saskaņā ar Datu aizsardzības direktīvas 14. panta pirmās daļas a) punktu, varētu pastāvēt „īpašas situācijas, kurās ar attiecīgās personas konkrētu gadījumu saistīti nepārvarami un likumīgi iemesli izņēmuma kārtā pamato to, ka piekļuve reģistrā iekļautajiem personas datiem, kas skar attiecīgo personu, beidzoties pietiekami ilgam termiņam pēc attiecīgās sabiedrības likvidācijas, tiek ierobežota, sniedzot to tikai trešajām personām, kuras pamato savas īpašās intereses ar tiem iepazīties.”¹¹⁹² Šobrīd līdzīgu regulējumu paredz VDAR 21. panta pirmā daļa. Jauninājums gan ir tas, ka dalībvalstīm vairs nav rīcības brīvības ierobežot datu subjekta tiesības iebilst pret datu apstrādi šajā kontekstā, kā to paredzēja direktīva. Saskaņā ar VDAR pārzinis šajos īpašajos gadījumos var turpināt datu apstrādi tikai pamatojoties uz „pārlicinošiem leģitīmiem apstrādes iemesliem, kas ir svarīgāki par datu subjekta interesēm, tiesībām un brīvībām, vai lai celtu, īstenotu vai aizstāvētu likumīgas prasības.”¹¹⁹³

Tādējādi secināms, ka EST secinājumi *Google Spain* lietā nevar tikt identiski attiecināti arī uz publiski pieejamiem reģistriem šo reģistru īpašā mērķa dēļ. Šiem reģistriem ir tiesības apstrādāt personas datus, jo šī apstrāde ir nepieciešama sabiedrības interešu aizsardzībai. Tādēļ vispārīgi personai ir tiesības lūgt savu datu dzēšanu no publiska reģistra divos gadījumos. Pirmkārt, ja informācijas uzglabāšana reģistrā vairs nav nepieciešama sabiedrības interešu aizsardzībai. Un, otrkārt, izņēmuma gadījumā, ja šo datu apstrāde personai rada īpašu kaitējumu.

Trešais īpašais gadījums ir situācija, kad informācijas autors ir žurnālists.

Neapstrīdami, ka mediju brīvība ir neatņemama demokrātiskas valsts sastāvdaļa. Žurnālisti ir vajadzīgi, lai varētu ticēt un uzticēties informācijai, zinot, ka tās pamatā ir noteikti profesionāli principi un atbildība.¹¹⁹⁴ Tieši ar žurnālistu palīdzību lielā mērā tiek nodrošinātas sabiedrības tiesības iegūt informāciju par būtiskiem jautājumiem un tam, kā valsts pilda tai uzticētās publiskās funkcijas un kā rīkojas ar nodokļu maksātāju budžetā iemaksātajiem līdzekļiem.¹¹⁹⁵

Kaut arī žurnālistiem ir pienākums nepārkāpt zināmas robežas, jo īpaši tās, kas saistītas ar personas privātumu, godu un cieņu, tiem ir pienākums ziņot par sabiedrībai nozīmīgiem procesiem.¹¹⁹⁶ Kā analizēts darba iepriekšējās nodaļās, mūsdienās informācijas apmaiņa arvien

¹¹⁹² EST 09.03.2017. spriedums lietā C-398/15 Camera di Commercio, Industria, Artigianato e Agricoltura di Lecce v Salvatore, 60. p.

¹¹⁹³ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2016/679 par fizisku personu aizsardzību attiecībā uz personas datu apstrādi un šādu datu brīvu apriti un ar ko atceļ Direktīvu 95/46/EK. Pieņemta 27.04.2016., 21. panta pirmā daļa. [22.12.2019. red.].

¹¹⁹⁴ Rožukalne A. Sauciet mani par žurnālistu! Pieejams: <http://providus.lv/article/sauciet-mani-par-zurnalisti> [aplūkots 12.01.2020.].

¹¹⁹⁵ Latvijas Republikas Senāta Administratīvo lietu departamenta 18.04.2019. spriedums lietā Nr. SKA-917/2019, 12. p.

¹¹⁹⁶ Sk. piemēram: ECT 20.05.1999. spriedums lietā Bladet Tromsø and Stensaas v. Norway (iesnieguma Nr. 21980/93), 59. p.

biežāk notiek tieši tiešsaistē un mediji nav izņēmums. Tādēļ, valstīm ir pienākums izveidot efektīvu mehānismu žurnālistu tiesību aizsardzībai internetā.¹¹⁹⁷

Saskaņā ar ECT praksi, mediju izteiksmes brīvības ierobežošanai jāpieiet ļoti uzmanīgi, lai neatturētu šo sabiedrības *sargsuni* no iesaistīšanās vispārējas nozīmes debatēs.¹¹⁹⁸ Žurnālistika sevi ietver personas datu vākšanu, glabāšanu un apstrādi.¹¹⁹⁹ Tādēļ tiek argumentēts, ka personas datu aizsardzības noteikumi ierobežo mediju iespējas ziņot par sabiedrībai svarīgu informāciju.¹²⁰⁰ Publikācijas pieejamība ir būtiski svarīga mediju izteiksmes brīvības nodrošināšanai¹²⁰¹, tāpēc tiesības tikt aizmirstam, kas to ierobežo, uzskatāmas par būtisku iejaukšanos žurnālistu izteiksmes brīvībā.¹²⁰²

Tomēr tā kā personas datu aizsardzības regulējums paredz izņēmumus attiecībā uz personas datu apstrādi, kas veikta žurnālistikas vajadzībām, situācija nav tik traģiska. Ja personas datu aizsardzības regulējums tiktu pilnībā attiecināts arī uz medijiem un žurnālistiem, tad to darbs pilnībā zaudētu jebkādu sociālu vērtību, jo jebkurš varētu iebilst pret sev nevēlamu publikāciju.¹²⁰³

Jau Datu aizsardzības direktīvas autori atzina, ka izteiksmes brīvība, it īpaši žurnālistu izteiksmes brīvība, ir svarīgs faktors, kas jāņem vērā piemērojot datu aizsardzības regulējumu.¹²⁰⁴ 1997. gadā ES Personu datu aizsardzības tiesību darba grupa norādīja, ka datu aizsardzība regulējums nevar tikt pilnībā attiecināts uz medijiem to izteiksmes brīvības īpašās konstitucionālās aizsardzības dēļ.¹²⁰⁵

Šobrīd spēkā esošās VDAR 17. panta trešās daļas a) apakšpunkts noteic, ka tiesības tikt aizmirstam nepiemēro, lai īstenotu tiesības uz izteiksmes brīvību un informāciju. Tieši par žurnālistiku runā Regulas 85. pants, kas uzliek pienākumu ES dalībvalstīm ar tiesību aktiem saglabāt līdzsvaru starp izteiksmes brīvību, tostarp žurnālistiku¹²⁰⁶, un VDAR. Saskaņā ar VDAR

¹¹⁹⁷ ECT 05.05.2011. spriedums lietā Editorial Board of Pravoye Delo and Shtekel pret Ukrainu (iesnieguma Nr. 33014/05), 63. p.

¹¹⁹⁸ ECT 20.05.1999. spriedums lietā Bladet Tromsø and Stensaas v. Norway (iesnieguma Nr. 21980/93), 64. p.

¹¹⁹⁹ Keller P. *European and International Media Law: Liberal Democracy, Trade and the New Media*. Oxford: Oxford University Press, 2011, ed. 1, p. 331.

¹²⁰⁰ Ibid. p. 337.

¹²⁰¹ Perotti E. French judge establishes prevalence of freedom of the press on Right to be Forgotten. Pieejams: <https://blog.wan-iffra.org/2016/05/23/french-judge-establishes-prevalence-of-freedom-of-the-press-on-right-to-be-forgotten> [aplūkots 29.12.2019.].

¹²⁰² Skatīt arī darba 1.2. nodaļu.

¹²⁰³ Banerji S., Dutt S., Hallwass E., Limpives Y., Morachimo M., Taskova M., Gimelstein S., Seppinni S., Keller D., Moncau L.M. The “Right to Be Forgotten” and Blocking Orders under the American Convention: Emerging Issues in Intermediary Liability and Human Rights, p. 51. Pieejams: https://law.stanford.edu/wp-content/uploads/2017/09/The_Right-to-Be-Forgotten_and-Blocking-Orders-under-the-American-Convention-Emerging-Issues-in-Intermediary-Liability-and-Human-Rights_Sep17-.pdf [aplūkots 29.12.2019.].

¹²⁰⁴ Keller P. *European and International Media Law: Liberal Democracy, Trade and the New Media*. Oxford: Oxford University Press, 2011, ed. 1, p. 338.

¹²⁰⁵ Recommendation No. 1/97 of the Working Party on the Protection of Individuals with regard to the Processing of Personal Data on Data protection law and the media. Pieņemts 25.01.1997. Pieejams: https://ec.europa.eu/justice/article-29/documentation/opinion-recommendation/files/1997/wp1_en.pdf [aplūkots 01.04.2019.].

¹²⁰⁶ Piemēram, Francijā Loi pour une République numérique [Francijas Digitālās Republikas likums] 63. pants. Pieejams: <https://www.legifrance.gouv.fr/eli/loi/2016/10/7/ECFI1524250L/jo/texte> [aplūkots 18.03.2018.]; Latvijā Fizisko personu datu apstrādes likums, 32. p.. LV likums. Pieņemts 21.06.2018. [31.05.2019. red.].

153. apsvērumu, uz personas datu apstrādi žurnālistikas vajadzībām būtu jāattiecas atkāpēm vai izņēmumiem no atsevišķiem regulas noteikumiem, ja tas vajadzīgs, lai panāktu līdzsvaru starp tiesībām uz personas datu aizsardzību un tiesībām uz vārda un informācijas brīvību.

Arī 29. panta darba grupa *Google Spain* sprieduma piemērošanas vadlīnijās norādījusi, ka dalībvalstu datu aizsardzības institūcijas, lemjot par to vai datu subjektam patiešām ir tiesības pieprasīt konkrēto datu apstrādes pārtraukšanu, bieži vien ņem vērā, vai datu apstrādes veicējs ir žurnālists. Tomēr šāda prakse, saskaņā ar 29. panta darba grupas viedokli, nebūtu pilnībā korekta attiecībā uz datu apstrādes pārtraukšanas pieprasījumu interneta meklētājprogrammai, jo EST savā spriedumā ir izteikti nošķīrusi datu apstrādi, ko veic mājaslapas izdevējs, arī žurnālists, un datu apstrādi, ko veic interneta meklētājprogrammas pakalpojumu sniedzējs. Tādēļ pats fakts, ka informācijas autors ir žurnālists, nevarētu būt par pamatu nepiemērot personas tiesības tikt aizmirstam.¹²⁰⁷ Šādai loģikai ir sekojušas arī ES dalībvalstu tiesas.¹²⁰⁸

Tādējādi secināms, ka, lai rastu pienācīgu līdzsvaru starp tiesībām uz datu aizsardzību un tiesībām saņemt un izplatīt informāciju, ES regulējums personas datu aizsardzības jomā paredz izņēmumus personu datu apstrādei, kas veikta žurnālistikas vajadzībām. Izņēmums paredzēts arī saistībā ar tiesībām tikt aizmirstam – šīs tiesības nepiemēro, ja tas nepieciešams izteiksmes brīvības, tostarp žurnālistu izteiksmes brīvības, aizsardzībai. Tomēr, kā tieši šis izņēmums attiecināms uz datu apstrādi, kas veikta žurnālistikas vajadzībām, atkarīgs no valsts, kurā datu apstrādātājs atrodas.

Tai pat laikā, arī šajā gadījumā jānošķir žurnālista vai medija datu apstrāde no interneta meklētājprogrammas veiktās apstrādes. Pat, ja uz pašu publikāciju attiecināms žurnālistikas izņēmums tiesībām tikt aizmirstam, tad tas var nebūt attiecināms uz datu apstrādi, ko veic interneta meklētājprogramma šo publikāciju indeksējot un atspoguļojot meklēšanas rezultātos.¹²⁰⁹ Uz šādu datu aizsardzības regulējuma interpretāciju norāda arī pats *Google Spain* spriedums, kurā norādīts,

¹²⁰⁷ Article 29 Data Protection Working Party. Opinion 1/2008 on data protection issues related to search engines. Pieņemts 04.04.2008. Pieejams: http://ec.europa.eu/justice/policies/privacy/docs/wpdocs/2008/wp148_en.pdf [aplūkots 01.04.2019.]; Article 29 Data Protection Working Party Guidelines on the implementation of the Court of Justice of the European Union judgment on “Google Spain and inc v. Agencia española de Protección de datos (aepd) and Mario Costeja González” C-131/12, p. 16. Pieņemts 26.11.2014. Pieejams: https://ec.europa.eu/newsroom/article29/document.cfm?action=display&doc_id=64437 [aplūkots 02.01.2020.].

¹²⁰⁸ Perotti E. French judge establishes prevalence of freedom of the press on Right to be Forgotten. Pieejams: <https://blog.wan-ifra.org/2016/05/23/french-judge-establishes-prevalence-of-freedom-of-the-press-on-right-to-be-forgotten> [aplūkots 29.12.2019.]; Brink J. Missed Opportunity: Dutch Supreme Court copy-pastes Google Spain Judgment. Pieejams: <https://inform.org/2017/05/06/missed-opportunity-dutch-supreme-court-copy-pastes-google-spain-judgment-jens-van-de-brink/> [aplūkots 18.03.2018.].

¹²⁰⁹ Banerji S., Dutt S., Hallwass E., Limpives Y., Morachimo M., Taskova M., Gimelstein S., Seppini S., Keller D., Moncau L.M. The “Right to Be Forgotten” and Blocking Orders under the American Convention: Emerging Issues in Intermediary Liability and Human Rights, p. 51. Pieejams: https://law.stanford.edu/wp-content/uploads/2017/09/The-Right-to-Be-Forgotten-and-Blocking-Orders-under-the-American-Convention-Emerging-Issues-in-Intermediary-Liability-and-Human-Rights_Sep17-.pdf [aplūkots 29.12.2019.].

ka tiesības tikt aizmirstam interneta meklētājprogrammās var īstenot arī gadījumos, kad personas dati avota mājaslapā tiek apstrādāti žurnālistikas vajadzībām.¹²¹⁰

Tomēr autore gribētu atzīmēt, ka, aplūkojot katru atsevišķu gadījumu, tas, vai dati, kurus datu subjekts lūdz atsaistīt, sākotnēji ir apstrādāti žurnālistikas vajadzībām, tomēr būtu jāņem vērā. Jāpiekrīt 29. panta darba grupai, ka tas vien, ka datu apstrāde veikta žurnālistikas vajadzībām, nav uzskatāms par iemeslu noraidīt tiesību tikt aizmirstam lūgumu. Tomēr, ņemot vērā to svarīgo lomu demokrātiskā sabiedrībā, tas, vai publikāciju veidojis žurnālists, būtu jāņem vērā samērojot izteiksmes brīvību un tiesības uz privāto dzīvi.¹²¹¹ Tādēļ tas būtu jāņem vērā arī izskatot tiesību tikt aizmirstam interneta meklētājprogrammās pieteikumus.

Datu aizsardzības regulējuma nepiemērošana žurnālistiem gan nav absolūta. Tā ir saistīta ar žurnālistu tiesībām ziņot par informāciju, kas ir nozīmīga sabiedrībai.¹²¹² Žurnālistiem datus jāapkopo, jāpārveido un jāpārraida, ievērojot noteikto mērķi un apjomu, kā arī tas jādara saskaņā ar žurnālistu ētikas noteikumiem.¹²¹³ Tāpēc, tāpat kā citu kritēriju gadījumā, jāaplūko visi lietas fakti un jāņem vērā citi būtiski rādītāji, kas varētu liecināt par sabiedrības tiesībām saņemt konkrēto informāciju.¹²¹⁴

Secinot, ka tam, ka personas datus publicējis žurnālists, ir nozīme tiesību tikt aizmirstam interneta meklētājprogrammās piemērošanā, tālāk jāatbild uz jautājumu – kas īsti ir žurnālists?

Internets ir radījis krietni vairāk iespēju pilsoniskajai žurnālistikai, kā dēļ ir grūti definēt uzticamu ziņu avotu.¹²¹⁵ Žurnālistikas kultūras un profesionālās jēgas pētījumi noskaidrojuši, ka jautājums par to, kas ir žurnālists, ir skaidrāks valstīs ar senām demokrātijas tradīcijām, kurās sabiedrība zina, ka īpašas tiesības un aizsardzība ir saistīta arī ar pienākumiem un atbildību.¹²¹⁶ Tādēļ varētu argumentēt, ka arī Latvijas un citu samērā jauno Eiropas demokrātijū kontekstā būtu īpaši svarīgi izcelt šo diskusiju.

VDAR šobrīd tieši noteic to, ko Datu aizsardzības direktīvas interpretētāji bija atzinuši jau iepriekš¹²¹⁷ - „lai vārda brīvības īpaši svarīgā loma katrā demokrātiskā sabiedrībā būtu pietiekami

¹²¹⁰ EST 13.05.2014. spriedums lietā C-131/12 Google Spain SL un Google Inc. pret Agencia Española de Protección de Datos (AEPD) un Mario Costeja González, 85. p.

¹²¹¹ Ģenerālvokāta Maceja Špunara 10.01.2019. secinājumi EST lietā C-136/17 G. C., A. F., B. H., E. D. pret Commission nationale de l'informatique et des libertés (CNIL), 88. p.

¹²¹² Keller P. European and International Media Law: Liberal Democracy, Trade and the New Media. Oxford: Oxford University Press, 2011, ed. 1, p. 338.

¹²¹³ Azanda I., Jaunalksne I., Bjerregård M.B. Rokasgrāmata žurnālistiem: Īsi par mediju likumiem, 11. lpp. Pieejams: https://www.sseriga.edu/sites/default/files/inline-files/latvian_legal_guide_for_journalists_in_latvian.pdf [aplūkots 12.01.2020.].

¹²¹⁴ Administratīvās apgabaltiesas 12.07.2018. spriedums lietā Nr. A420197217, 12. p. Pieejams: <https://manas.tiesas.lv/eTiesasMvc/nolemumi/pdf/358827.pdf> [aplūkots 12.01.2020.].

¹²¹⁵ Fleischer P. Questionnaire addressed to Search Engines by the Article 29 Working Party regarding the implementation of the CJEU judgment on the “right to be forgotten”, p. 4. Pieejams: <https://docs.google.com/file/d/0B8syaai6SSfiT0EwRUFyOENqR3M/preview> [aplūkots 12.01.2020.].

¹²¹⁶ Rožukalne A. Sauciet mani par žurnālistu! Pieejams: <http://providus.lv/article/sauciet-mani-par-zurnalistu> [aplūkots 12.01.2020.].

¹²¹⁷ EST 16.12.2008. spriedums lietā C-73/07 Tietosuoja valtuuttettu pret Satakunnan Markkinapörssi Oy un Satamedia Oy, 56. p.

ņemta vērā, jēdzieni, kas saistīti ar šo brīvību, piemēram, jēdziens “žurnālistika”, ir jāinterpretē plaši.”¹²¹⁸

Šobrīd visplašāk tiek izmantotas divas žurnālistikas definīcijas – funkcionālā un institucionālā.¹²¹⁹ Institucionālā definīcija noteic, ka par žurnālistu ir atzīstama tāda persona, kas strādā organizācijā, kas dibināta ar mērķi vākt un izplatīt ziņas un informāciju, vai ir akreditēta valstī esošā žurnālistu biedrībā.¹²²⁰ Šādai izpratnei ir negatīvie aspekti - obligāta prasība žurnālistiem reģistrēties var tikt izmantota kā politiskais ierocis cenzūrai.¹²²¹

Saskaņā ar funkcionālo žurnālista definīciju persona tiks uzskatīta par žurnālistu, ja tā pildīs šai profesijai piemītošās funkcijas, neatkarīgi no tā, vai persona strādā kādā medijā, tai ir ar žurnālistiku saistīta izglītība vai tā ir biedrs kādā organizācijā. Savukārt žurnālista funkcijas ir ļoti daudzpusīgas - informācijas vākšana un apstrāde, faktu pārbaude, izmeklēšanas veikšana, kā arī iegūtā materiāla publicēšana ar jebkādiem līdzekļiem.¹²²² Mūsdienās vairāk atbalstītāju šķietami ir tieši funkcionālajai žurnālista definīcijai¹²²³, kuras pamatojums rodams atziņā, ka mūsdienu laikmetā, kad tehnoloģijas ir pavērušas neierobežotas iespējas iegūt un izplatīt informāciju, ikviens var dot pienesumu sabiedriskajā diskusijā, tā veicinot demokrātijas attīstību.¹²²⁴

Līdzeklim, ar kura palīdzību žurnālists izplata informāciju, vai tas būtu klasisks kā papīrs vai radio viļņi vai arī elektronisks kā internets, nav nozīmes, lai novērtētu, vai darbība tiek veikta žurnālistikas nolūkiem.¹²²⁵ Piemēram, ECT ir norādījusi, ka video straumēšanas vietnei *YouTube* ir nozīmīga loma pilsoniskās žurnālistikas veicināšanai.¹²²⁶ Tāpat paredzētie izņēmumi un atkāpes ir

¹²¹⁸ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2016/679 par fizisku personu aizsardzību attiecībā uz personas datu apstrādi un šādu datu brīvu apriti un ar ko atceļ Direktīvu 95/46/EK. Pieņemta 27.04.2016., 153. apsmērums. [22.12.2019. red.]; Council of the European Union EU Human Rights Guidelines on Freedom of Expression Online and Offline, p. 5. Pieņemts 12.05.2014. Pieejams: https://eeas.europa.eu/sites/eeas/files/eu_human_rights_guidelines_on_freedom_of_expression_online_and_offline_en.pdf [aplūkots 12.01.2020.].

¹²¹⁹ Par konceptuālo ziņojumu "Mediju ombuda izveide, tā sastāvs, darbības vadlīnijas un lauks": Ministru kabineta 2018. gada 11. decembra rīkojums Nr. 656. [12.01.2020. red.].

¹²²⁰ Šimkus A. Žurnālista un avotu aizsardzības privilēģijas definīcija Eiropā un ASV. Jurista Vārds, 2016, Nr. 37, 13.lpp.

¹²²¹ Recommendation No. R (2000)7 of the Committee of Ministers of the Council of Europe on the right of journalists not to disclose their sources of information, 13. (ii) p. Pieņemts 08.03.2000. Pieejams: https://search.coe.int/cm/Pages/result_details.aspx?ObjectId=09000016805e2fd2 [aplūkots 12.01.2020.].

¹²²² Latvijas Republikas Augstākās tiesas Administratīvo lietu departamenta 22.02.2017. spriedums lietā SKA-276/2017, 8. p. Pieejams: <http://www.at.gov.lv/downloadlawfile/734> [aplūkots 01.01.2020.]; EST 16.12.2008. spriedums lietā C-73/07 Tietosuojavaltuutettu pret Satakunnan Markkinapörssi Oy un Satamedia Oy, 52.–61. p.; Šimkus A. Žurnālista un avotu aizsardzības privilēģijas definīcija Eiropā un ASV. Jurista Vārds, 2016, Nr. 37, 14.lpp.

¹²²³ United Nations Human Rights Committee. General Comment No. 34, Article 19, para. 2. Pieejams: <http://ccprcentre.org/doc/ICCPR/General%20Comments/CCPR-C-GC-34.pdf> [aplūkots 01.04.2019.]; Recommendation CM/rec (2011) 7 of the Committee of Ministers of Council of Europe on a new notion of media. Pieņemts 12.09.2011. Pieejams: https://search.coe.int/cm/Pages/result_details.aspx?ObjectId=09000016805cc2c0 [aplūkots 01.04.2019.]; ECT 27.05.2004. spriedums lietā Vides Aizsardzības Klubs pret Latviju (iesnieguma Nr. 57829/00); Louisa Donnelly: Media Law: Protection of journalistic sources in the UK. Pieejams: www.psw.ugent.be/Cms_global/uploads/publicaties/.../POJSUK.II.doc [aplūkots 01.04.2019.].

¹²²⁴ The Right to Blog. Pieejams: <https://www.article19.org/wp-content/uploads/2018/02/Right-to-Blog-EN-WEB.pdf> [aplūkots 12.01.2020.]; Lasica J.D. Blogs and Journalism Need Each Other. Pieejams: <https://niemanreports.org/articles/blogs-and-journalism-need-each-other/> [aplūkots 12.01.2020.].

¹²²⁵ EST 16.12.2008. spriedums lietā C-73/07 Tietosuojavaltuutettu pret Satakunnan Markkinapörssi Oy un Satamedia Oy, 60. p.

¹²²⁶ ECT 01.12.2015. spriedums lietā Cengiz and others v. Turkey (iesniegumu Nr. 48226/10 and 14027/11).

piemērojami ne tikai plašsaziņas līdzekļu uzņēmumiem, bet arī visām personām, kas nodarbojas ar žurnālistiku,¹²²⁷ kā arī nav būtiski, vai žurnālists vai uzņēmums ar publikāciju gūst peļņu.¹²²⁸

Tādējādi jāsecina, ka, vismaz atsevišķās situācijās, arī, piemēram, blogeri un sociālie tīkli varētu tikt uzskatīti par žurnālistiem un medijiem.¹²²⁹ Jo īpaši svarīgi tas varētu būt tādām interneta platformām, kā *Google News*, kuras, kaut arī automātiski, bet apkopo ziņas, kuras radījuši žurnālisti. Tas nozīmētu, ka šāda veida *ziņu portāli* arī varētu cerēt uz datu apstrādes noteikumu izņēmumiem nacionālajos tiesību aktos, kaut arī tie nenodarbojas tikai un vienīgi ar žurnālistiku.

Tāpat šī plašā žurnālista definīcija būtu jāņem vērā arī interneta meklētājprogrammām, tiesību aizsardzības iestādēm un tiesām, izskatot tiesību tikt aizmirstam pieteikumus. Pat, ja informācija nav publicēta plaši pazīstamā plašsaziņas medijā un tās autors sevi nedēvē par žurnālistu, vēl jo projām var tikt uzskatīts, ka informācija ir žurnālistikas materiāls. Lai noteiktu, ka datu apstrāde veikta žurnālistiskām vajadzībām, jāanalizē, vai tiek izpildītas žurnālista funkcijas – tikusi ievākta sabiedrībai nozīmīga informācija, tā apstrādāta un publicēta pirms tam pārbaudot faktus un ievērojot citas žurnālistu ētikas normas.

Tādējādi informācijas, kurā iekļauti personas dati, autors var būt nozīmīgs faktors, lemjot par tiesību tikt aizmirstam interneta meklētājprogrammās piemērošanu. Ja autors ir valsts iestāde vai žurnālists, tas var liecināt par sabiedrības interesi saņemt minēto informāciju. Tomēr žurnālistu un valsts iestāžu veiktā datu apstrāde nošķirama no interneta meklētājprogrammu veiktās apstrādes. Pat, ja sākotnējā apstrāde ir tiesiska, personai vēl jo projām var būt tiesības lūgt atsaistīt šo informāciju interneta meklētājprogrammas meklēšanas rezultātos. Datu subjekta paša publicētās informācijas gadījumā jāņem vērā gan personas sākotnējā vēlme informāciju izpaust, gan vēlākais šīs vēlmes atsaukums un tā iemesls.

6.9. Informācijas iegūšanas veids

Vēl viens aspekts, kas jāpārbauda tiesību tikt aizmirstam interneta meklētājprogrammās piemērotājam, ir tas, kādā veidā publicētā personas datus saturošā informācija iegūta. Lai to izdarītu, 29. panta darba grupa norādījusi, ka jārod atbilde uz diviem jautājumiem. Pirmkārt, vai datu subjekts pats brīvprātīgi publicējis informāciju? Un otrkārt, vai informāciju bija paredzēts

¹²²⁷ EST 16.12.2008. spriedums lietā C-73/07 Tietosuojavaltuutettu pret Satakunnan Markkinapörssi Oy un Satamedia Oy, 58. p.; Ģenerālvokāta Nīlo Jēskinena 25.06.2013. secinājumi EST lietā C-131/12 Google Spain SL un Google Inc. pret Agencia Española de Protección de Datos (AEPD) un Mario Costeja González, 65. p.

¹²²⁸ EST 16.12.2008. spriedums lietā C-73/07 Tietosuojavaltuutettu pret Satakunnan Markkinapörssi Oy un Satamedia Oy, 59. p.

¹²²⁹ Uz to aicina arī Eiropas Padomes Ministru Komiteja rekomendācijā par jaunu mediju izpratni: Recommendation CM/rec (2011) 7 of the Committee of Ministers of Council of Europe on a new notion of media. Pieņemts 12.09.2011. Pieejams: https://search.coe.int/cm/Pages/result_details.aspx?ObjectID=09000016805cc2c0 [aplūkots 01.04.2019.].

padarīt publiski pieejamu, un, vai datu subjekts varēja rēķināties, ka tā būs publiski pieejama?¹²³⁰ Šāda darba grupas pieeja vismaz daļēji sakrīt arī ar ECT praksi¹²³¹ un ir saistāma ar personas piekrišanu, kā vienu no datu apstrādes likumīgajiem pamatojumiem.

Autores ieskatā šiem būtu jāpievieno vēl viens jautājums – vai informācijas iegūšana bijusi tiesiska? Tam, savukārt, izdalāms apakšpunkts, kas attiecināms uz žurnālistiem – vai informācija iegūta, ievērojot žurnālistu ētikas normas? Turklāt, atbildes uz šiem jautājumiem kategoriskā formātā sniegt būtu vēlams vien retos gadījumos. Izvērsta atbilde ļautu uz lietas faktiem palūkoties kontekstuāli.

Uzreiz jāatzīmē, ka šis kritērijs kaut arī tieši saistīts ar informācijas avota un autora kritēriju, no tā būtu jānodala. Analizējot, kas ir informācijas autors, jāaplūko persona, kas dalījies ar informāciju (piemēram, pats datu subjekts, valsts iestāde, žurnālists vai kāds cits). Diskutējot par informācijas iegūšanas veidu, jāpēta, kā konkrētais autors ieguvis publicēto informāciju – vai to autoram atklājis datu subjekts, tā jau bijusi publiski pieejama, tā iegūta veicot citu datu analīzi, prettiesiskā ceļā vai kā citādi. Arī ceļš, kā informācija nonākusi no tās avota līdz publikācijai¹²³² un pēcāk arī līdz interneta meklētājprogrammas meklēšanas rezultātiem var ietekmēt to, vai labums, ko sabiedrība gūst no šīs informācijas ir lielāks, nekā datu subjekta tiesību uz datu aizsardzību ierobežojums.

Varētu šķist, ka nebūtu nepieciešams ierobežot publiski pieejamas vai paustas informācijas pieejamību. Taču kā norādījusi ECT pat informācija, kas jau pieejama internetā, nedod presei vai jebkuram citam absolūtas tiesības to pārpublicēt.¹²³³ Mediji nedrīkst pārpublicēt ar personas privāto dzīvi saistītu informāciju, ja tā nenes pienesumu svarīgām diskusijām sabiedrībā pat tad, ja šī informācija jau reiz publicēta.¹²³⁴ Tomēr žurnālisti drīkst pārpublicēt internetā atrodamo informāciju¹²³⁵, jo īpaši, ja informācija ir nozīmīga sabiedrībai, tiek iegūta no ar personas privāto dzīvi maz saistāma avota un neatspoguļo pārlieku daudz privātās dzīves detaļu (kā piemēram, profila fotogrāfija no darba vietas mājaslapas).¹²³⁶

Tādējādi secināms, ka pats fakts, ka informācija jau atrodama tiešsaistē, nenozīmē, ka tās pārpublicēšana nepārkāpj personas tiesības uz privāto dzīvi. Šī prezumpcija attiecināma arī uz pašas

¹²³⁰ Article 29 Data Protection Working Party Guidelines on the implementation of the Court of Justice of the European Union judgment on “Google Spain and inc v. Agencia española de Protección de datos (aepd) and Mario Costeja González” C-131/12, p. 19. Pieņemts 26.11.2014. Pieejams: https://ec.europa.eu/newsroom/article29/document.cfm?action=display&doc_id=64437 [aplūkots 02.01.2020.].

¹²³¹ ECT 23.07.2009. spriedums lietā Hachette Filipacchi Associes (« Ici Paris ») v. France (iesnieguma Nr. 12268/03), 52., 53. p.

¹²³² ECT 10.12.2007. spriedums lietā Stoll v. Switzerland (iesnieguma Nr. 69698/01), 141. p.; ECT 07.02.2012. spriedums lietā Axel Springer Ag v. Germany (iesnieguma Nr. 39954/08), 93. p.

¹²³³ Internet: case-law of the European Court of Human Rights, p. 30. Pieejams: https://www.echr.coe.int/Documents/Research_report_internet_ENG.pdf [aplūkots 02.01.2020.].

¹²³⁴ ECT 16.12.2010. spriedums lietā Aleksey Ovchinnikov v. Russia (iesnieguma Nr. 24061/04), 50. p.; ECT 30.10.2012. spriedums lietā P. and S. v. Poland (iesnieguma Nr. 57375/08).

¹²³⁵ ECT 05.05.2011. spriedums lietā Editorial Board of Pravoye Delo and Shtekel v. Ukraine (iesnieguma Nr. 33014/05), 64. p.

¹²³⁶ ECT 26.02.2002. spriedums lietā Krone Verlag GmbH & Co. KG v. Austria (iesnieguma Nr. 34315/96), 37. p.

personas reiz publicētu informāciju. Tādējādi nevarētu teikt, ka, secinot, ka datu subjekts pats dalījies ar informāciju, kuru nu vēlas no sava vārda atsaistīt, šāds pieteikums automātiski būtu jānoraida. Šādā gadījumā būtu jāanalizē, vai datu subjekts, daloties ar šo informāciju, apzinājās, ka tā kļūs publiska.¹²³⁷ Jeb pārfrāzējot VDAR terminoloģijā – vai datu subjekts devis piekrišanu publiskai šo datu apstrādei.

Par datu subjekta piekrišanu var liecināt veids, kādā tas dalījies ar informāciju. Dažādi sociālie tīkli ļauj lietotājiem dalīties ar savu informāciju publiski vai tikai ierobežotam personas draugu vai *sekotāju* lokam.¹²³⁸ Ja persona ar privātu fotogrāfiju vai informāciju dalījies tikai savā draugu lokā, var prezumēt, ka tā nav devusi piekrišanu šīs informācijas pārpublicēšanai. Citiem vārdiem, tā nav devusi piekrišanu konkrētajam apstrādes mērķim – attēla publiskošanai plašākai sabiedrībai. Līdzīgi – ja persona dalījies ar privātu informāciju ar kādu personu privātā komunikācijā, tad arī tādā gadījumā tā nebūs devusi piekrišanu datu publiskošanai. Līdz ar to, ja tiek secināts, ka datu subjekts dalījies ar informāciju tikai ar konkrētu personu loku, bet tā tikusi pārpublicēta tādā veidā, ka tā pieejama plašai sabiedrībai, datu subjekts varētu lūgt šīs informācijas pārpublicācijas formā aprites ierobežošanu ar tiesību tikt aizmirstam interneta meklētājprogrammās palīdzību.

Tomēr atkal jāuzsver, ka katrā konkrētā gadījumā jāaplūko visi lietas apstākļi. Svarīgi var būt, piemēram, vai informāciju izplatījusi sabiedrībā pazīstama persona, kuras draugu loks sociālajos tīklos sasniedz daudzus tūkstošus. Tādā gadījumā nevarētu teikt, ka persona nav piekritusi informācijas publiskošanai.

Senāku publikāciju kontekstā aplūkojama, vai persona varēja rēķināties, ka reiz sniegta informācija drukātajam vai cita veida medijam tiks publicēta tiešsaistē.¹²³⁹ Par šādas piekrišanas esamību var liecināt personas datorprasmju līmenis, fakts, vai informācijas sniegšanas laikā medijs jau bija pieejams internetā un citi faktori.¹²⁴⁰

Tāpat jāanalizē, cik ļoti nozīmīga informācija ir sabiedrībai. Jo tā nozīmīgāka, jo lielāka iespēja, ka sabiedrības intereses saņemt informāciju prevalēs pār datu subjekta tiesību ierobežojumu.

¹²³⁷ Overzicht bemiddeling Autoriteit Persoonsgegevens bij verwijdering resultaten zoekmachines, p. 6. Pieejams: https://autoriteitpersoonsgegevens.nl/sites/default/files/01_overzicht_bemiddeling_ap_bij_verwijdering_resultaten_zoekmachines_mei_2017.pdf [aplūkots 11.01.2020.]; Codice in materia di protezione dei dati personali. [Itālijas Datu aizsardzības kodekss], 137.3 p. Pieejams: <http://www.normattiva.it/uri-res/N2Ls?urn:nir:stato:decreto.legislativo:2003-06-30;196!vig=> [aplūkots 10.01.2020.].

¹²³⁸ Piemēram: What is public information on Facebook? Pieejams: <https://www.facebook.com/help/203805466323736> [aplūkots 12.01.2020.].

¹²³⁹ Latvijas Republikas Augstākās tiesas Administratīvo lietu departamenta 22.02.2017. spriedums lietā SKA-276/2017, 9. p. Pieejams: <http://www.at.gov.lv/downloadlawfile/734> [aplūkots 01.01.2020.].

¹²⁴⁰ Administratīvās apgabaltiesas 18.01.2016. spriedums lietā Nr. A420471613, 20. p. Pieejams: <https://manas.tiesas.lv/eTiesasMvc/nolemumi/pdf/248139.pdf> [aplūkots 12.01.2020.].

Interesanta ir sabiedrības diskusija par politiķu publicēto informāciju sociālajos tīklos.¹²⁴¹ *Twitter*, *Facebook* un citi tiešsaistes forumi arvien biežāk kļūst par priekšvēlēšanu un citu politisko cīņu platformu.¹²⁴² Kaut arī jānošķir politiķu privāti sociālo tīklu konti no publiskajiem¹²⁴³, autore uzsver, ka Eiropā politiskās debātes ir īpaši aizsargājamās ar izteiksmes brīvību, tostarp, tiesībām saņemt informāciju.¹²⁴⁴ Tādējādi, kā jau analizēts iepriekš, politiķu tiesības uz privāto dzīvi var tikt ierobežotas lielākā mērā, nekā citu personu. Līdz ar to politiskajos procesos iesaistītajām personām jārēķinās, ka to pašu publiskotā informācija biežāk var tikt pārpublicēta.

Apkopojot, persona var lūgt īstenot savas tiesības tikt aizmirstam arī par tādu informāciju, kas jau pieejama internetā. Izvērtējot šādu pieteikumu, jāņem vērā arī tas, vai persona piekritusi šīs informācijas publiskošanai, vai tā ar savām darbībām veicinājusi savu datu pieejamību sabiedrībai, šīs personas lomā sabiedrībā un to, cik svarīga šī informācija ir sabiedrībai.

Kā norādīts iepriekš, par informācijas svarīgumu var liecināt arī tas, ka tās autors ir žurnālists. Tomēr arī žurnālistu izteiksmes brīvība ir saistīta ar žurnālista pienākumiem un atbildību. Žurnālistiem un arī jebkurai citai personai atvēlēta izteiksmes brīvība ir atkarīga no tā, vai tie rīkojas labā ticībā, lai sabiedrībai sniegtu precīzu un uzticamu informāciju, ievērojot žurnālistu ētikas normas.¹²⁴⁵ Atbildīga žurnālista pienākumi sevī ietver pienākumus objektīvi censties noskaidrot patiesību, nodalīt komentārus no ziņām, pārliecināties par faktu patiesumu, aizsargāt un izplatīt dažādus viedokļus, atsaukt nepatiesu informāciju.¹²⁴⁶

Tādēļ jau pirms informācijas publicēšanas ikvienam žurnālistam būtu jāapsver, vai personas datu publicēšana konkrētajā gadījumā tiešām nepieciešama.¹²⁴⁷ Šo pienākumu gan nevarētu attiecināt uz interneta meklētājprogrammām, jo tās nav nekontrolē interneta meklēšanas rezultātos attēlotās informācijas saturu.

Kaut arī *Google Spain* spriedumā strikti nodalīts mediju pienākums dzēst informāciju no interneta meklētājprogrammu pienākuma nesavienot šo informāciju ar konkrētā datu subjekta vārdu un uzvārdu, šo tiesību kontekstā jāieņem vēl viena tendence pašu mediju darbībā. Tiek

¹²⁴¹ Ingram M. Twitter just implemented its own “right to be forgotten” for politicians’ tweets. Pieejams: <https://fortune.com/2015/08/24/twitter-right-to-be-forgotten/> [aplūkots 12.01.2020.].

¹²⁴² Nulty P., Theocharis Y., Popa S.A., Parnet O., Benoit K. Social media and political communication in the 2014 elections to the European Parliament. Pieejams: https://kenbenoit.net/pdfs/Nulty_et_al_2016.pdf [aplūkots 12.01.2020.].

¹²⁴³ Tiesībsargs nāk klajā ar paziņojumu par amatpersonu bloķētajiem "Twitter" lietotājiem. Pieejams: <https://www.tvnet.lv/6466628/tiesibsargs-nak-klaja-ar-pazinojumu-par-amatpersonu-bloketajiem-twitter-lietotajiem> [aplūkots 12.01.2020.].

¹²⁴⁴ Piemēram: ECT 09.01.2018. spriedums lietā GRA Stiftung Gegen Rassismus und Antisemitismus v. Switzerland (iesnieguma Nr. 18597/13).

¹²⁴⁵ ECT 19.10.2017. spriedums lietā Fuchsman v. Germany (iesnieguma Nr. 71233/13), 42. p.; ECT 10.12.2007. spriedums lietā Stoll v. Switzerland (iesnieguma Nr. 69698/01), 102. p.

¹²⁴⁶ Azanda I., Jaunalksne I., Bjerregård M.B. Rokasgrāmata žurnālistiem: Īsi par mediju likumiem, 3. lpp. Pieejams: https://www.sseriga.edu/sites/default/files/inline-files/latvian_legal_guide_for_journalists_in_latvian.pdf [aplūkots 12.01.2020.].

¹²⁴⁷ Santín M. The problem of the right to be forgotten from the perspective of self-regulation in journalism. *El profesional de la información*, 2017, Vol. 26, Nr. 2, p. 306.

argumentēts, ka mediji nevar palikt vienalīdzīgi pret tiesībām tikt aizmirstam, tādēļ tiem būtu jāveido pašregulācijas mehānismi šo tiesību nodrošināšanai arī saistībā ar pašu publikācijām.¹²⁴⁸

Šķiet, ka tas saskan ar vismaz dažu mediju viedokli, kas drīz pēc tiesību tikt aizmirstam interneta meklētājprogrammās atzīšanas, pārskatīja savus iekšējos noteikumus par informācijas dzēšanu.¹²⁴⁹ Šādi noteikumi, šķietami, ir nesaistīti ar informācijas neattēlošanu interneta meklētājprogrammas meklēšanas rezultātos. Tai pat laikā, dažādu iekšējās ētikas un procesa normu pastāvēšana medijā varētu liecināt, ka to ievērošana publikācijas autoram bijusi svarīga. Tas, savukārt, ir nozīmīgi analizējot to, cik ļoti aizsargājama žurnālista izteiksmes brīvība.

Vismaz tik pat liela nozīme piešķirama tam, vai publicētā informācija iegūta tiesiskā ceļā. ECT ir atzīmējusi, ka atbildīga žurnālistika nozīmē žurnālista pienākumu ievērot tiesību aktus.¹²⁵⁰ Tas, vai žurnālists ir rīkojies saskaņā ar normatīvajiem aktiem ir viens no faktoriem, kas ņemams vērā analizējot, vai žurnālists ievērojis tam uzliktos pienākumus.¹²⁵¹ Šāda tiesas pieeja gan tikusi kritizēta kā pārāk kategoriska, tādējādi apdraudot žurnālista tiesības ziņot par sabiedrībai nozīmīgiem tematiem.¹²⁵²

Un patiesi, pati ECT citos savos nolēmumos nav bijusi tik neiecietīga pret žurnālistu un mediju prettiesiskām darbībām. Tiesa uzsvērusi, ka žurnālisti, protams, nav atbrīvoti no normatīvo aktu, it īpaši krimināllikuma, ievērošanas.¹²⁵³ Tomēr tā norādījusi, ka veids, kādā informācija iegūta, jāskata kopsakarā ar informācijas nozīmīgumu sabiedrībai, personas tiesību uz privāto dzīvi ierobežojuma smagumu un šīs informācijas publicēšanas sekām.¹²⁵⁴ Tik pat svarīgi arī analizēt, vai žurnālisti informāciju publicējuši labticīgi, vai tā ir patiesa un vai žurnālisti ievērojuši žurnālistikas ētikas normas.¹²⁵⁵ Jo spēcīgāka ir sabiedrības interese par konkrēto tematu, jo vairāk aizsargājama informācijas iegūšana.¹²⁵⁶

Autore sliecas piekrist sabalansētākajai pieejai, it īpaši tiesību tikt aizmirstam interneta meklētājprogrammās kontekstā. Kaut arī žurnālista vai citas personas prettiesiska rīcība, iegūstot informāciju varētu liecināt par to, ka šādas informācijas aprīte būtu ierobežojuma, tāpat būtu aplūkojami citi svarīgi lietas aspekti. Ja prettiesiski iegūtā informācija ir ļoti nozīmīga sabiedrībai

¹²⁴⁸ Santín M. The problem of the right to be forgotten from the perspective of self-regulation in journalism. *El profesional de la información*, 2017, Vol. 26, Nr. 2, p. 308.

¹²⁴⁹ Ibid. p. 305–306; Guidance: Removal of BBC online content. Pieejams: <https://www.bbc.com/editorialguidelines/guidance/removal-online-content> [aplūkots 12.01.2020.]; English K., Currie T., Link R. The ethics of unpublishing. Pieejams: <http://caj.ca/blog/ethics-unpublishing> [aplūkots 12.01.2020.].

¹²⁵⁰ ECT 20.10.2015. spriedums lietā Pentikäinen v. Finland (iesnieguma Nr. 11882/10), 90. p.

¹²⁵¹ ECT 29.03.2016. spriedums lietā Bédat v. Switzerland (iesnieguma Nr. 56925/08), 50. p.

¹²⁵² Voorhoof D. Promoting dialogue between the European Court of Human Rights and the media freedom community Freedom of expression and the role and case law of the European Court of Human Rights: developments and challenges, p. 12–13. Pieejams: https://ecpmf.eu/files/dirk_voorhoof_strasbourgconference24march2017.pdf [aplūkots 12.01.2020.].

¹²⁵³ ECT 10.12.2007. spriedums lietā Stoll v. Switzerland (iesnieguma Nr. 69698/01), 102. p.

¹²⁵⁴ ECT 07.02.2012. spriedums lietā Van Hannover v. Germany (No. 2) (iesniegumu Nr. 40660/08 un 60641/08). 113. p.; ECT 10.12.2007. spriedums lietā Stoll v. Switzerland (iesnieguma Nr. 69698/01), 112. p.

¹²⁵⁵ ECT 21.01.1990. spriedums lietā Fressoz and Roire v. France (iesnieguma Nr. 29183/95).

¹²⁵⁶ Millar G., Scott A. *Newsgathering: Law, Regulation and the Public Interest*. Oxford University Press, 2016, ed. 1, p. 9.

(piemēram, atklāj kādu valdības slēptu informāciju, norāda uz nozīmīgām pretlikumībām vai tamlīdzīgi), tad šādu informāciju no meklēšanas rezultātiem dzēst nevajadzētu. Savukārt, ja, aplūkojot arī citus aspektus secināms, ka informācijas izplatīšana interneta meklētājprogrammā sabiedrībai lielu pienesumu nedod (piemēram, prettiesiski iegūti slavenību privātās dzīves attēli), informācijas prettiesiskā iegūšanas maniere var būt arī izšķirošais faktors, kādēļ pieeja informācijai ierobežojama.

6.10. Informācijas publicēšanas un pasniegšanas veids

ECT ir norādījusi, ka informācijas izplatīšanas apjoms arī var būt nozīmīgs faktors, kas jāņem vērā samērojot izteiksmes brīvību un tiesības uz privāto dzīvi.¹²⁵⁷ Tiesa šo atziņu papildinājusi arī piemēriem: nozīmīgi, vai informācija izplatīta drukātā vai citā formā, cik pazīstams un plaši izplatīts bijis laikraksts un citiem. Tāpat veids, kādā personas dati publicēti, un maniere, kādā persona šajā publikācijā ir atspoguļota arī ir kritēriji, kas būtu jāņem vērā balansējot minētās tiesības.¹²⁵⁸ Savukārt, 29. panta darba grupas vadlīnijās nav norādīts, ka informācijas izplatīšanas veids un apmērs būtu jāņem vērā, piemērojot tiesības tikt aizmirstam interneta meklētājprogrammās.

Varētu argumentēt, ka ir skaidrs, kādā veidā informācija, kuru datu subjekti lūdz aizmirst interneta meklētājprogrammās, tiek izplatīta – caur internetu. Taču autores ieskatā tā būtu situācijas pārlika vienkāršošana. Arī interneta vietnēm ir dažāds apmeklējums. Ilustrācijai, Latvijā ziņu portālu *Delfi.lv* apmeklējuši 863 000 iedzīvotāju, savukārt *Rīgas Apriņķa Avīzes* interneta vietni *aprinkis.lv* – 2335 iedzīvotāji.¹²⁵⁹ Tādējādi, visticamāk, informācija, kas publicēta *aprinkis.lv* sasniegs mazāku auditoriju, nekā *Delfi.lv* publicēta ziņa. Interneta vietņu apmeklētība ir arī viens no kritērijiem, kuru interneta meklētājprogrammas ņem vērā šķirojot meklēšanas rezultātus.¹²⁶⁰ Tādēļ izveidojas tāds kā apburtais loks - jo vairāk interneta lietotāju patērē konkrētās vietnes saturu, jo augstāk meklēšanas rezultātu sarakstā tā tiks attēlota, jo vairāk lietotāju piekļūs šai vietnei.

Šeit arī analizējams, kur tieši ziņu portālā informācija publicēta. ECT atzīmējusi, ka ir nozīme, vai informācija ziņu portālā publicēta kā svaigākās ziņas, vai arī pieeja tai ir ierobežota (piemēram, tikai reģistrētiem lietotājiem, tikai par makstu un tamlīdzīgi).¹²⁶¹ Tādēļ pirmais autores

¹²⁵⁷ ECT 16.11.2004. spriedums lietā *Karhuvaara and Iltalehti v. Finland* (iesnieguma Nr. 53678/00). 47. p.; ECT 28.06.2018. spriedums lietā *M.L. and W.W. v. Germany* (iesniegumu Nr. 60798/10 un 65599/10), 110. p.

¹²⁵⁸ ECT 15.01.2009. spriedums lietā *Reklos and Davourlis v. Greece* (iesnieguma Nr. 1234/05), 42. p.; ECT 28.06.2018. spriedums lietā *M.L. and W.W. v. Germany* (iesniegumu Nr. 60798/10 un 65599/10), 110. p.

¹²⁵⁹ Domains. Pieejams: <https://rating.gemius.com/lv/tree/64> [aplūkots 12.01.2020.].

¹²⁶⁰ What Matters To Google: Ranking Factors in 2019. Pieejams: <https://www.quicksprout.com/ranking-factors/> [aplūkots 12.01.2020.].

¹²⁶¹ ECT 28.06.2018. spriedums lietā *M.L. and W.W. v. Germany* (iesniegumu Nr. 60798/10 un 65599/10), 113. p.

izvirzītais apgalvojums ir, ka arī runājot par personas datu izplatīšanu interneta vidē, jāanalizē izmantotā medija vai platformas apmeklētība.

Otrkārt, gluži tāpat kā, piemēram, drukātajiem medijiem, dažādām interneta vietnēm ir dažādas lomas. Aplūkojot iepriekš minētos interneta ziņu portālus, *Delfi.lv* norāda, ka portāls informē par notikumiem sabiedrībā, valsts pārvaldē, ārzemēs, sportā, kultūrā un citās jomās.¹²⁶² Savukārt, *aprinkis.lv* ir reģionālais laikraksts Pierīgai.¹²⁶³ Salīdzinoši, portāls *mammamuntetiem.lv* kā savu mērķi uzstādījis vecāku izglītošanu, ģimenes vērtību stiprināšanu, rūpes par bērnu drošību un bērnu intelektuālās attīstības veicināšanu.¹²⁶⁴ Tādēļ, piemēram, topošie vecāki, meklējot informāciju par mazuļa attīstību, visticamāk izvēlēsies apmeklēt portālu *mammamuntetiem.lv*, nevis vietni *aprinkis.lv*. Šī vietne attiecīgi publicē informāciju, kas svarīgāka Pierīgas iedzīvotājiem, tādēļ maz ticams, ka tur publicēta ziņa sasniegs ļoti daudzus Latgales iedzīvotājus.

To, ka dažādās interneta vietnēm var būt ietekme uz balansu starp izteiksmes brīvību un tiesībām tikt aizmirstam, atzīmējušas arī ES dalībvalstu iestādes un tiesas. Piemēram, Īrijas datu aizsardzības iestāde norādījusi, ka personas, kas meklē informāciju par vēlēšanām, diez vai uzskatīs par patiesu un objektīvu informāciju, kas publicēta tiešsaistes diskusiju forumā.¹²⁶⁵ Nīderlandes tiesa atzinusi, ka tas, ka informācija publicēta interneta forumā izveidotā ārstu melnajā sarakstā, norāda, ka tās mērķis ir nevis izplatīt sabiedrībā nozīmīgu un pārbaudītu informāciju, bet gan celt ažiotažu un panākt neuzticēšanos konkrētajiem ārstiem.¹²⁶⁶

Treškārt, tieši tiesību tikt aizmirstam kontekstā nozīme ir tam, cik viegli informācijai var piekļūt ar interneta meklētājprogrammu. Lai to izprastu, nepieciešama pamatizpratne par to, kā interneta meklētājprogrammas darbojas. Kā norādīts iepriekš, *Google* un citas meklētājprogrammas meklēšanas rezultātus sašķiro konkrētā secībā, izmantojot noteiktus algoritmus. Ar to palīdzību, programmas visatbilstošākos meklēšanas rezultātus attēlo rezultātu pirmajā lapā, mazāk svarīgos otrajā un tā tālāk.¹²⁶⁷ Kā atzīts vairākos pētījumos, lielākā daļa interneta lietotāju aplūko vien tos rezultātus, kas atrodami pirmajā meklēšanas rezultātu lapā. Tādējādi autore argumentē, ka tas, cik tālu meklēšanas rezultātos atrodama informācija, par kuru saņemts tiesību tikt aizmirstam pieteikums, var ietekmēt šīs informācijas sasniegto auditoriju, datu subjektam nodarīto kaitējumu

¹²⁶² Delfi redakcija. Pieejams: <https://www.delfi.lv/kontakti/> [aplūkots 12.01.2020.].

¹²⁶³ Par laikrakstu. Pieejams: <http://www.aprinkis.lv/index.php/par-laikrakstu> [aplūkots 12.01.2020.].

¹²⁶⁴ Latvijas vecāku organizācija Mammamuntetiem.lv. Pieejams: <https://www.mammamuntetiem.lv/par-mums> [aplūkots 12.01.2020.].

¹²⁶⁵ Īrijas Augstās tiesas Dublīnas tiesas 09.02.2018. spriedums lietā Mark Savage and Data Protection Commissioner and Google Ireland Limited ([2018] IEHC 122). Pieejams: <http://www.courts.ie/Judgments.nsf/0/58DE5996E11841E2802582570043CFF3> [aplūkots 12.01.2020.].

¹²⁶⁶ Waesberge C., Beijeren J. Dutch surgeon successfully invokes the right to be forgotten. Pieejams: <https://www.lexology.com/library/detail.aspx?g=9e10c148-742e-4597-a9b7-e207acbfe461> [aplūkots 11.01.2020.].

¹²⁶⁷ How Do I Get My Website on the First Page of Google? Pieejams: <https://cristersmedia.com/how-do-i-get-my-website-on-the-first-page-of-google/> [aplūkots 12.01.2020.].

un tā tālāk. Tādēļ arī šis faktors, kas gan var būt mainīgs, var tikt aplūkots, saņemot tiesību tikt aizmirstam pieteikumu.

29. panta darba grupa norādījusi, ka, izskatot tiesību tikt aizmirstam pieteikumus, jāņem vērā, vai meklēšanas rezultātos attēlotie dati rada datu subjektam kādas negatīvas sekas.¹²⁶⁸ Taču darba grupa, atšķirībā no ECT¹²⁶⁹, nav norādījusi, ka arī publikācijas maniere, stils un izmantotā valoda var norādīt uz sabiedrības interesi par šo informāciju, tās potenciālu nodarīt kaitējumu datu subjektam un citām personām.

ECT atzīmējusi, ka pirmšķietami arī mazsvarīgi lietas apstākļi var izrādīties ļoti būtiski.¹²⁷⁰ Kaut arī izteiksmes brīvība ļauj žurnālistiem izmantot pārspīlējumus un provokatīvus izteikumus¹²⁷¹, publikācijas manieres kontekstā ECT norādījusi, ka valodas stilam¹²⁷², situācijas konteksta atspoguļošanas apjomam¹²⁷³, žurnālista un citētās personas viedokļa norobežošanai¹²⁷⁴ un objektīvi saskatāmajam publikācijas mērķim (piemēram, kaitēt personas reputācijai)¹²⁷⁵ var būt liela nozīme lietas iznākumā. Tādēļ autores ieskatā šie visi aspekti arī būtu aplūkojami tiesību tikt aizmirstam interneta meklētājprogrammās kontekstā.

Autore kā pozitīvu iezīmi saskata to, ka arī interneta meklētājprogrammas vismaz šķietami cenšas skatīt pieteikumus, ņemot vērā plašāku situācijas kontekstu.¹²⁷⁶ Tai pat laikā jāatbalso daudzu interneta starpnieku skeptiķu paustās bažas par to, ka šie tiešsaistes uzņēmumi arvien vairāk uzdevumu veikšanā cenšas iesaistīt algoritmus un *mākslīgo intelektu*.¹²⁷⁷ Vismaz šobrīd šie interneta tehnoloģiju sasniegumi nav spējīgi izvērtēt situācijas kontekstu, tādēļ nebūtu vēlams tos iesaistīt tiesību tikt aizmirstam pieteikumu izskatīšanā. Kaut arī pagaidām šķiet, ka vismaz *Google* to neplāno darīt¹²⁷⁸, šis būtu aspekts, kuru vērts paturēt prātā.

¹²⁶⁸ Article 29 Data Protection Working Party Guidelines on the implementation of the Court of Justice of the European Union judgment on “Google Spain and inc v. Agencia española de Protección de datos (aepd) and Mario Costeja González” C-131/12, p. 18. Pieņemts 26.11.2014. Pieejams: https://ec.europa.eu/newsroom/article29/document.cfm?action=display&doc_id=64437 [aplūkots 02.01.2020.].

¹²⁶⁹ ECT 15.01.2009. spriedums lietā *Reklos and Davourlis v. Greece* (iesnieguma Nr. 1234/05), 42. p.; ECT 28.06.2018. spriedums lietā *M.L. and W.W. v. Germany* (iesniegumu Nr. 60798/10 un 65599/10), 110. p.

¹²⁷⁰ ECT 16.12.1992. spriedums lietā *Hadjianastassiou v. Greece* (iesnieguma Nr. 12945/87), 45. p.

¹²⁷¹ ECT 26.04.1995. spriedums lietā *Prager and Oberschlick v. Austria* (iesnieguma Nr. 15974/90), 38. p.

¹²⁷² ECT 10.12.2007. spriedums lietā *Stoll v. Switzerland* (iesnieguma Nr. 69698/01), 134. p.; ECT 02.02.2016. spriedums lietā *Magyar Tartalomszolgáltatók Egyesülete and Index.Hu ZRT v. Hungary* (iesnieguma Nr. 22947/13), 77. p.

¹²⁷³ ECT 05.05.2011. spriedums lietā *Editorial Board of Pravoye Delo and Shtekel v. Ukraine* (iesnieguma Nr. 33014/05), 61. p.; ECT 10.12.2007. spriedums lietā *Stoll v. Switzerland* (iesnieguma Nr. 69698/01), 147. p.

¹²⁷⁴ ECT 23.09.1994. spriedums lietā *Jersild v. Denmark* (iesnieguma Nr. 15890/89), 35. p.

¹²⁷⁵ ECT 16.01.2014. spriedums lietā *Lillo Stenberg and Sæther v. Norway* (iesnieguma Nr. 13258/09), 41. p.

¹²⁷⁶ Fleischer P. Questionnaire addressed to Search Engines by the Article 29 Working Party regarding the implementation of the CJEU judgment on the “right to be forgotten”, p. 12. Pieejams: <https://docs.google.com/file/d/0B8syaai6SSfT0EwRUFyOENqR3M/preview> [aplūkots 12.01.2020.].

¹²⁷⁷ Bell T. 6 ways Facebook uses AI. Pieejams: <https://www.cio.com/article/3280266/6-ways-facebook-uses-artificial-intelligence.html> [aplūkots 12.01.2020.].

¹²⁷⁸ Fleischer P. Questionnaire addressed to Search Engines by the Article 29 Working Party regarding the implementation of the CJEU judgment on the “right to be forgotten”, p. 7. Pieejams: <https://docs.google.com/file/d/0B8syaai6SSfT0EwRUFyOENqR3M/preview> [aplūkots 12.01.2020.].

6.11. Publikācijas radītais kaitējums

29. panta darba grupas vadlīnijās par tiesību tikt aizmirstam piemērošanu interneta meklētājprogrammās norādīts, ka, izskatot tiesību tikt aizmirstam pieteikumu, būtu jāņem vērā, vai meklēšanas rezultāts attiecināms uz informāciju, kas, iespējams, sevī ietver naida runu, apmelošanu, neslavu vai līdzīgus pārkāpumus vērstus pret datu subjektu. Tāpat tās ieskatā analizējams, vai datu apstrāde rada datu subjektam kaitējumu un vai informācijai ir neproporcionāli negatīva ietekme uz datu subjekta privātumu.¹²⁷⁹

Norādāms, ka VDAR, līdzīgi, kā iepriekš Datu aizsardzības direktīva, arī paredz personas tiesības iebilst pret datu apstrādi, ja tā rada tām kaitējumu. Ja datu apstrāde veikta pārziņa vai trešās personas leģitīmo interešu ievērošanai, kā tas ir arī interneta meklētājprogrammu gadījumā, datu subjektam, balstoties uz iemesliem saistībā ar viņa īpašo situāciju, ir tiesības jebkurā laikā iebilst pret savu personas datu apstrādi.¹²⁸⁰ Lai analizētu datu subjekta īpašo situāciju, būtu jāņem vērā visus datu subjekta konkrētās situācijas apstākļus, kas varētu norādīt uz nepārvaramu un likumīgu iemeslu iebilst pret datu apstrādi iespējamo esamību¹²⁸¹, piemēram, apstrādāto personas datu sensitivitāte¹²⁸². Tas, ka ar datu apstrādi tiek radīts kaitējums vai nodarīti zaudējumi datu subjektam, noteikti varētu būt svarīgs apstāklis šajā kontekstā.

VDAR 17. panta pirmās daļas c) apakšpunkts noteic, ka datu subjekta iebildums saistībā ar šo īpašo situāciju ir viens no tiesību tikt aizmirstam piemērošanas pamatiem. Šeit gan uzreiz atzīmējams, ka datu subjektam nav jāpierāda, ka tam ar datu apstrādi nodarīts kaitējums, lai izmantotu savas tiesības tikt aizmirstam citu VDAR 17. pantā norādīto iemeslu dēļ.¹²⁸³ Taču, ja ir pierādīts, ka datu pieejamība meklēšanas rezultātos rada kādu kaitējumu datu subjektam, tas var tikt izmantots kā iemesls tiesību tikt aizmirstam pieteikuma apmierināšanai.¹²⁸⁴

¹²⁷⁹ Article 29 Data Protection Working Party Guidelines on the implementation of the Court of Justice of the European Union judgment on “Google Spain and inc v. Agencia española de Protección de datos (aepd) and Mario Costeja González” C-131/12, p. 15-18. Pieņemts 26.11.2014. Pieejams: https://ec.europa.eu/newsroom/article29/document.cfm?action=display&doc_id=64437 [aplūkots 02.01.2020.].

¹²⁸⁰ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2016/679 par fizisku personu aizsardzību attiecībā uz personas datu apstrādi un šādu datu brīvu apriti un ar ko atceļ Direktīvu 95/46/EK. Pieņemta 27.04.2016., 21. pants. [22.12.2019. red.].

¹²⁸¹ EST 09.03.2017. spriedums lietā C-398/15 Camera di Commercio, Industria, Artigianato e Agricoltura di Lecce pret Salvatore Manni, 47. p.

¹²⁸² EST 24.07.2019. spriedums lietā C-136/17 G. C., A. F., B. H., E. D. pret Commission nationale de l’informatique et des libertés (CNIL), 67. p.

¹²⁸³ Article 29 Data Protection Working Party Guidelines on the implementation of the Court of Justice of the European Union judgment on “Google Spain and inc v. Agencia española de Protección de datos (aepd) and Mario Costeja González” C-131/12, p. 18. Pieņemts 26.11.2014. Pieejams: https://ec.europa.eu/newsroom/article29/document.cfm?action=display&doc_id=64437 [aplūkots 02.01.2020.]; EST 13.05.2014. spriedums lietā C-131/12 Google Spain SL un Google Inc. pret Agencia Española de Protección de Datos (AEPD) un Mario Costeja González, 96. p.; EST 24.07.2019. spriedums lietā C-136/17 G. C., A. F., B. H., E. D. pret Commission nationale de l’informatique et des libertés (CNIL), 53. p.

¹²⁸⁴ EST 13.05.2014. spriedums lietā C-131/12 Google Spain SL un Google Inc. pret Agencia Española de Protección de Datos (AEPD) un Mario Costeja González, 96. p.

Kā atzīmējusi EST, veicot meklēšanu, izmantojot fiziskas personas vārdu, iespējams iegūt strukturētu internetā atrodamas informācijas, kas attiecas uz šo personu, kopsavilkumu, kas ļauj izveidot vairāk vai mazāk detalizētu attiecīgās personas profilu.¹²⁸⁵ Nav noslēpums, ka interneta lietotāji, piemēram, darba devēji, lemjot par darbinieku paaugstināšanu amatā, reizēm interneta meklētājprogrammas izmanto tieši šādiem nolūkiem.¹²⁸⁶

Tādēļ ir skaidrs, ka godu un cieņu aizskarošas, naidīgas vai citādi personai kaitējošas informācijas pieejamība interneta meklētājprogrammās var radīt gan morālu kaitējumu, gan materiālus zaudējumus konkrētajam datu subjektam. Šajā ziņā interneta meklētājprogrammas būtu nošķiramas no ziņu portālu un citu interneta vietņu iekšējiem meklētājiem, kas nav spējīgi radīt vispārīgu iespaidu par datu subjektu.¹²⁸⁷

ECT ir norādījusi, ka izteiksmes brīvība attiecināma ne tikai uz informāciju un idejām, kas tiek uztvertas labvēlīgi vai neitrāli, bet arī uz tām, kas apvaino, šokē vai uztrauc sabiedrību vai tās daļu.¹²⁸⁸ Tai pat laikā, šī izteiksmes brīvība var tikt ierobežota, lai nodrošinātu citu personu tiesību aizsardzību. Kā norādīts iepriekš, veids, kādā persona atspoguļota publikācijā var ietekmēt izšķiršanos par labu izteiksmes brīvībai vai tiesībām uz privāto dzīvi.¹²⁸⁹ Tāpat ir atzīts, ka tiesības uz privāto dzīvi ietver sevī tiesības uz goda un cieņas aizsardzību.¹²⁹⁰ Arī naida runa nav aizsargājama ar Konvenciju.¹²⁹¹ Kā norādījusi tiesa Lielbritānijā, jo plašāka ir datu saglabāšanas sistēma, jo lielāks un jutīgāks datu apjoms apkopots un lielāka ir iespējamība šādu datu atklāšanai, līdz ar to ir jānodrošina stingrāki drošības pasākumi, kas jāpiemēro datu apstrādei.¹²⁹²

Tādējādi jāsecina, ka tas, vai publikācija rada personai kaitējumu, ir īpaši, ja publikācija uzskatāma par godu un cieņu aizskarošu vai par naida runu saturošu, jāņem vērā lemjot par tiesību tikt aizmirstam interneta meklētājprogrammās pieteikumu. Aplūkojot tiesību tikt aizmirstam

¹²⁸⁵ EST 13.05.2014. spriedums lietā C-131/12 Google Spain SL un Google Inc. pret Agencia Española de Protección de Datos (AEPD) un Mario Costeja González, 37. p.; Preibusch S. The value of privacy in Web search, p. 1. Pieejams: <https://pdfs.semanticscholar.org/5a8b/5514dd41eda107e1717812e779a096c209e6.pdf> [aplūkots 12.01.2020.].

¹²⁸⁶ Search Engines and Ethics. Pieejams: <https://plato.stanford.edu/entries/ethics-search/#PrivConsNonVoluDiscPersInfo> [aplūkots 12.01.2020.].

¹²⁸⁷ Peguera M. The application of the right to be forgotten in Spain. Pieejams: <https://ispliability.wordpress.com/2017/07/03/the-application-of-the-right-to-be-forgotten-in-spain/> [aplūkots 18.03.2018.]; Spānijas Augstākās tiesas 15.10.2015. spriedums lietā 545/2015. Pieejams: <http://www.poderjudicial.es/search/contenidos.action?action=contentpdf&databasematch=TS&reference=7494889&links=28079119912015100034&optimize=20151019&publicinterface=true> [aplūkots 10.01.2020.]; Article 29 Data Protection Working Party Guidelines on the implementation of the Court of Justice of the European Union judgment on “Google Spain and inc v. Agencia española de Protección de datos (aepd) and Mario Costeja González” C-131/12, p. 8. Pieņemts 26.11.2014. Pieejams: https://ec.europa.eu/newsroom/article29/document.cfm?action=display&doc_id=64437 [aplūkots 02.01.2020.]; Perotti E. WAN-IFRA Report on Right to be Forgotten: the myths, the facts and the future. Pieejams: <http://blog.wan-ifra.org/2016/04/15/wan-ifra-report-on-right-to-be-forgotten-the-myths-the-facts-and-the-future> [aplūkots 10.01.2020.].

¹²⁸⁸ ECT 07.12.1976. spriedums lietā Handyside v. the United Kingdom (iesnieguma Nr. 5493/72), 49. p.

¹²⁸⁹ ECT 19.10.2017. spriedums lietā Fuchsmann v. Germany (iesnieguma Nr. 71233/13), 50. p.

¹²⁹⁰ ECT 07.02.2012. spriedums lietā Axel Springer Ag v. Germany (iesnieguma Nr. 39954/08), 83.–84. p.

¹²⁹¹ ECT 10.10.2013. spriedums lietā Delfi AS v. Estonia (iesnieguma Nr. 64569/09).

¹²⁹² ECT 04.12.2008. spriedums lietā MM v. United Kingdom (iesnieguma Nr. 24029/07), 200. p.

izpratni ārpus ES jāsecina, ka arī šajās valstīs bieži tiek analizēts, vai ar informācijas publicēšanu interneta meklētājprogrammā, personai radīts kāds kaitējums.¹²⁹³

Tomēr arī šajā gadījumā jāaplūko visi lietas apstākļi kopsakarā, ieskaitot to, kāds kaitējums datu subjektam radīts. Piemēram, ja tiek lūgts nesavienot datu subjekta vārdu ar kādu žurnālistisku materiālu, tā radītajam kaitējumam būtu jāsasniedz samērā augsts sliekšnis.¹²⁹⁴

Saskaņā ar 29. panta darba grupas norādēm arī triviāla informācija par muļķīgām situācijām, kurās bijis iesaistīts datu subjekts, var radīt negatīvu iespaidu par datu subjektu. Tādēļ, ja šī informācija nav nozīmīga sabiedrībai, šāda informācija interneta meklētājprogrammām būtu jāaizmirst.¹²⁹⁵ Autore principiāli pievienojas šim uzstādījumam, vien vēloties piebilst, ka šajā gadījumā tiešām būtu īpaši jāvērtē sabiedrības interese saņemt informāciju. Ja informācija tiešām nenodara būtisku kaitējumu datu subjektam, bet ir tam tikai nepatīkama, nevis tā tiesības aizskaroša, tad tās izteiksmes brīvības aizsardzības līmenis ir samērā augsts.

Salīdzinoši, otrā izteiksmes brīvības aizsardzības līmeņa *spektra* galā atrodas naida runa. Lielā daudzumā gadījumu ECT norādījusi, ka šādas runas ierobežošana ir nevis izteiksmes brīvības ierobežojums, bet gan, ka tā nemaz ar izteiksmes brīvību nav aizsargājama.¹²⁹⁶ Arī 29. panta darba grupa šķietami norādījusi, ka tas, vai personas datus saturošā informācija uzskatāma par naida runu, var ietekmēt tiesību tikt aizmirstam pieteikuma likteni. Taču tai pat laikā, tā atzīmējusi, ka nacionālās datu aizsardzības iestādes nav kompetentas izlemt, vai konkrētā izpausme ir kriminālpārkāpums vai iemesls civilprocesuālai tiesvedībai.¹²⁹⁷ Arī Latvijas Datu valsts inspekcija norādījusi, ka tā nav pilnvarota izskatīt gadījumus, kuros ir saskatāmas noziedzīga nodarījuma pazīmes.¹²⁹⁸ Inspekcija paudusi, ka tās kompetencē ir personas datu apstrādes vispārīga uzraudzība, nevis tas, vai, izmantojot personas datus, tiek aizskarts personas gods un cieņa. Tās kontrolei

¹²⁹³ Morrissey E., Dwyer D. Google wins 'Right to be Forgotten' case in Japanese Supreme Court Public's right to know -v- Individual's right to privacy. Pieejams: <https://www.lexology.com/library/detail.aspx?g=91c113d8-3184-4d5b-acd4-6f6af4360857> [aplūkots 02.01.2020.].

¹²⁹⁴ Santín M. The problem of the right to be forgotten from the perspective of self-regulation in journalism. *El profesional de la información*, 2017, Vol. 26, Nr. 2, p. 304.

¹²⁹⁵ Article 29 Data Protection Working Party Guidelines on the implementation of the Court of Justice of the European Union judgment on "Google Spain and inc v. Agencia española de Protección de datos (aepd) and Mario Costeja González" C-131/12, p. 19. Pieņemts 26.11.2014. Pieejams: https://ec.europa.eu/newsroom/article29/document.cfm?action=display&doc_id=64437 [aplūkots 02.01.2020.].

¹²⁹⁶ ECT 27.06.2017. spriedums lietā *Belkacem v. Belgium* (iesnieguma Nr. 34367/14).

¹²⁹⁷ Article 29 Data Protection Working Party Guidelines on the implementation of the Court of Justice of the European Union judgment on "Google Spain and inc v. Agencia española de Protección de datos (aepd) and Mario Costeja González" C-131/12, p. 17. Pieņemts 26.11.2014. Pieejams: https://ec.europa.eu/newsroom/article29/document.cfm?action=display&doc_id=64437 [aplūkots 02.01.2020.].

¹²⁹⁸ Vispārējo kritēriju saraksts sūdzību par tiesībām tikt aizmirstam interneta vidē izskatīšanai. Pieejams: <http://www.dvi.gov.lv/lv/wp-content/uploads/kriteriji.pdf> [aplūkots 11.01.2020.]; Intervija ar Latvijas Republikas Tiesībsarga biroja Pilsonisko un politisko tiesību nodaļas vecāko juristi Ilzi Ambrasu (Rīga, Latvija, 2019. gada 10. septembris), Lolitas Bērziņas personiskā arhīva materiāli.

pakļautā datu apstrāde aprobežojas tieši ar pašu personas datu izmantošanu kā tādu, bet ne ar kontekstu, kādā tie tiek izmantoti.¹²⁹⁹

Autore piekrīt, ka personas datu aizsardzības uzraudzības iestādes nav kompetentās tiesību aizsardzības iestādes, kurās vērsties goda un cieņas aizskārums vai naida kurināšanas gadījumā. Taču iepriekšminētie argumenti ir mulsinoši, un varētu likt domāt, ka gadījumā, ja personas datu apstrāde šķietami saistīta ar goda un cieņas aizskaršanu vai naida runu, tad šīs iestādes nav kompetentas lemt par šīs datu apstrādes tiesiskumu.

Saskaņā ar VDAR 57. pantu, dalībvalstu datu aizsardzības uzraudzības iestādes uzrauga un īsteno VDAR piemērošanu, kā arī to kompetencē ir citu darbību veikšana, kas nepieciešama personas datu aizsardzības nodrošināšanai. Kā analizēts iepriekš, vairāki VDAR panti noteic pienākumu balansēt personas datu aizsardzību un izteiksmes brīvību. Tādējādi autore argumentē, ka uzraudzības iestādes datu apstrādes tiesiskuma analīzes kontekstā ir tiesīgas aplūkot arī izteiksmes brīvību saistītus jautājumus. Tādējādi, lemjot par to, vai tiesību tikt aizmirstam interneta meklētājprogrammās pieteikums apmierināms, šīs iestādes (un arī citi tiesību piemērotāji), drīkst apskatīt un tām arī būtu jāapskata jautājums par to, vai konkrētā informācija neaizskar datu subjekta vai citas personas godu un cieņu, nav uzskatāma par naidu kurinošu vai citādi izteiksmes brīvības robežas pārkāpjošu. Šo iestāžu konstatētais gan neizslēdz, ka citu tiesību aizsardzības iestāžu, piemēram, policijas, secinājumi par konkrēto jautājumu varētu būt atšķirīgi.

6.12. Datu subjekta iepriekšēja rīcība

Saskaņā ar ECT praksi, arī pašas personas rīcība būtu jāņem vērā, samērojot personas tiesības uz privāto dzīvi un izteiksmes brīvību.¹³⁰⁰ Tā šo atziņu uzsvērusi vairākkārt spriedumos, kas saistīti ar personu vēlmi ierobežot mediju izplatīto informāciju par tiem. Tiesa norādījusi, ka gadījumā, ja persona aktīvi pievērsusi uzmanību kādam ar savu privāto dzīvi saistītam gadījumam, var gadīties, ka ar šo savu rīcību persona panāk, ka temats, kas, iespējams, jau bija kļuvis sabiedrībai nesvarīgs, atkal atgūst savu aktualitāti.¹³⁰¹ Vairāku valstu nacionālās tiesas argumentējušas līdzīgi¹³⁰², lielākoties saistībā ar personu prasībām medijiem vairs nublicēt informāciju par to iepriekš izdarītajiem noziedzīgajiem nodarījumiem. Arī Latvijas tiesas argumentējušas, ka, ja persona pati

¹²⁹⁹ Intervija ar Latvijas Republikas Tiesībsarga biroja Pilsonisko un politisko tiesību nodaļas vecāko juristi Ilzi Ambrasu (Rīga, Latvija, 2019. gada 10. septembris), Lolitas Bērziņas personiskā arhīva materiāli.

¹³⁰⁰ ECT 23.07.2009. spriedums lietā Hachette Filipacchi Associates (« Ici Paris ») v. France (iesnieguma Nr. 12268/03), 52., 53. p.

¹³⁰¹ ECT 28.06.2018. spriedums lietā M.L. and W.W. v. Germany (iesniegumu Nr. 60798/10 un 65599/10), 106., 109. p.

¹³⁰² Verheij. The right to be forgotten – a Dutch perspective. Pieejams: <https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/13600869.2015.1125156> [aplūkots 02.01.2020.]; Ziemeļīrijas Augstākās tiesas 31.10.2017. spriedums lietā Google Inc. v. Google UK Limited, 62. p. Pieejams: <http://www.bailii.org/nie/cases/NIHC/QB/2017/81.html> [aplūkots 04.01.2020.].

iesaistījusies diskusijās ar medijiem par konkrētu sabiedrībā nozīmīgu tematu, tad pēc tam nevar lūgt citas, potenciāli neglaimojošas, informācijas par šo tematu ierobežošanu.¹³⁰³

Tai pat laikā, jāņem vērā, ka tikai fakts, ka persona iepriekš sadarbojusies ar medijiem nevar būt par argumentu šīs personas absolūtam tiesību uz privāto dzīvi tiesību ierobežojumam.¹³⁰⁴ Piemēram, ja datu subjekts iesaistījies diskusijās paužot nostāju pret medību ierobežošanu, tad visticamāk vēlāk nevarētu lūgt interneta meklētājprogrammas atsaistīt informāciju par paša gūtajiem medījumiem, jo sabiedrībai būtu svarīgi uzzināt, ka dzīvnieku tiesību aizstāvja vārdi nesakrīt ar darbiem. Savukārt, nepastāvot citiem būtiskiem apstākļiem, šīs personas lūgums pēc tās medicīnas datu aprites ierobežošanas, būtu pamatots. Tādējādi, nepietiek vien konstatēt, ka datu subjekts, kas lūdz nodrošināt tā tiesības tikt aizmirstam, kādreiz dzīvē komunicējis ar medijiem vai citādi aktīvi paudis savu viedokli. Jālūkojas konkrētās lietas kontekstā, kas ļauj izprast, cik tāl persona pati izpaudusi savas privātās dzīves detaļas un meklējusi sabiedrības uzmanību saistībā ar informāciju, kuru lūdz atsaistīt.

Šis kritērijs, protams, jāsaista arī ar datu subjekta piekrišanas aspektu, kas aplūkots jau iepriekš. Personai aktīvi iesaistoties sabiedrībai nozīmīgās diskusijās var prezumēt, ka tā devusi piekrišanu savu datu apstrādei šajā jomā. Šo piekrišanu pēcāk, protams, var arī atsaukt. Taču tādā gadījumā būtu jāaplūko, vai sabiedrības interese saņemt šo informāciju neprevalē pār datu subjekta tiesībām tikt aizmirstam.

Apkopojot šī darba noslēdzošajā nodaļā aplūkoto autore vēlas uzsvērt, ka, samērojot datu subjekta tiesības tikt aizmirstam interneta meklētājprogrammās un visu iesaistīto personu tiesības uz izteiksmes brīvību, tostarp arī tiesības saņemt informāciju, jāņem vērā visi konkrētās lietas būtiskie apstākļi. Kaut arī kāds no kritērijiem varētu spēcīgi liecināt par labu vienai no tiesībām, tiesību uz atsaistīšanu piemērotājam, lai nonāktu pie taisnīga rezultāta, tāpat būtu jāaplūko arī citi kritēriji. Katra samērošanas kritērija loma katrā atsevišķā gadījumā var būt atšķirīga. Tas, cik liels svars tiem piešķirams, izprotams vien aplūkojot visus lietas apstākļus kopsakarā. Tikai detalizēta situācijas analīze ļaus rast nepieciešamo balansu starp indivīda un sabiedrības tiesību ierobežojumiem un aizsardzību.

¹³⁰³ Administratīvās apgabaltiesas 12.07.2018. spriedums lietā Nr. A420197217, 12. p. Pieejams: <https://manas.tiesas.lv/eTiesasMvc/nolemumi/pdf/358827.pdf> [aplūkots 12.01.2020.].

¹³⁰⁴ ECT 19.10.2017. spriedums lietā Fuchsmann v. Germany (iesnieguma Nr. 71233/13), 48. p.; ECT 07.02.2012. spriedums lietā Van Hannover v. Germany (No. 2) (iesniegumu Nr. 40660/08 un 60641/08) 111. p.

KOPSAVILKUMS

Pētījuma rezultātā autore izvirza aizstāvēšanai šādas tēzes, kas izteiktas gan secinājumu, gan priekšlikumu formā.

1. Tiesības tikt aizmirstam interneta meklētājprogrammās ES pirmo reizi juridiski saistošā formā noteiktas EST 2014. gada 13. maija spriedumā lietā *Google Spain*. Kaut arī tajā interpretēta Datu aizsardzības direktīva, nevis šobrīd spēkā esošā VДАР, tas vēl jo projām uzskatāms par būtisku šo tiesību būtības izpratnes avotu.
2. EST interneta meklētājprogrammu pienākumu nodrošināt tiesības tikt aizmirstam virknē spriedumu ir saistījusi ar šo meklētājprogrammu kā personas datu apstrādātāju pienākumu garantēt Datu aizsardzības direktīvā noteiktās datu subjektu tiesības uz datu dzēšanu. Taču tiesību tikt aizmirstam interneta meklētājprogrammās gadījumā personas dati tiek dzēsti tikai konkrētos meklētājprogrammas meklēšanas rezultātos – tādos, kas sagatavoti, ievadot meklētājprogrammā datu subjekta vārdu. Šīs tiesības realizējot, personas dati vēl jo projām ir pieejami avota interneta vietnēs, kā arī meklētājprogrammas datus turpina apstrādāt, citstarp, tos uzglabājot, indeksējot un attēlojot citos meklēšanas rezultātos.
3. Tiesības tikt aizmirstam interneta meklētājprogrammas ietekmē caur tām pieejamās informācijas apjomu. Vairums interneta lietotāju, neatrodot konkrētu informāciju meklēšanas rezultātos, presumē, ka šāda informācija neeksistē. Tādējādi tiesību tikt aizmirstam interneta meklētājprogrammās piemērotājam, lemjot par nepieciešamību dzēst personas datus no konkrētiem meklēšanas rezultātiem, datu subjekta tiesības ir jābalansē ar informācijas autoru un avota mājaslapu tiesībām izplatīt informāciju un interneta lietotāju jeb sabiedrības interesēm šo informāciju saņemt. Gan *Google Spain* spriedumā, gan tam sekojošajās vadlīnijās par tā interpretāciju šis pienākums nav pietiekami uzsvērts un analizēts.
4. Kaut arī pagaidām šo atziņu nevar saukt par vispārpieņemtu, interneta meklētājprogrammu darbība ir aizsargāta ar izteiksmes brīvību, jo tās ir būtisks informācijas izplatīšanas kanāls. Turklāt, sakārtojot meklēšanas rezultātus konkrētā secībā, tiek pausts viedoklis par šīs informācijas svarīgumu. Meklētājprogrammu darbība nevar tikt pielīdzināta mediju vai žurnālistu darbībai, jo tās neīsteno redakcionālo kontroli pār publicēto saturu, sevi nepozicionē kā mediju, kā arī nav spējīgas subjektīvi izvērtēt publicētās informācijas nozīmīgumu sabiedrībai. Tai pašā laikā, ņemot vērā interneta meklētājprogrammu svarīgo lomu informācijas pieejamībā, to izteiksmes brīvības aizsardzības līmenis, it īpaši sabiedrībai svarīgas informācijas kontekstā, ir nozīmīgs.

5. EST *Google Spain* spriedumā neadekvāti norādījusi kā salīdzināmas tiesības tikt aizmirstam un izteiksmes brīvība, pēdējo nosaucot vien par sabiedrības interesi un norādot, ka tā lielākoties ir pakārtota tiesībām tikt aizmirstam. Situāciju nedaudz uzlabojušas, bet ne atrisinājušas šī sprieduma piemērošanas vadlīnijas. Tas mudinājis arī ES dalībvalstu tiesas vadīties pēc tiesību tikt aizmirstam interneta meklētājprogrammās pārākuma prezumpcijas, nevis meklēt līdzsvaru starp divām vienlīdz svarīgām cilvēktiesībām. Tāpat EST, iespējams, lai aizsargātu ES tiesību pārākumu, radījusi bīstamu precedentu, vadoties no kura pamattiesības drīkst ierobežot, tās pienācīgi nesamērojot ar citām tiesībām.
6. Samērojot tiesības tikt aizmirstam interneta meklētājprogrammās ar izteiksmes brīvību, tiesību piemērotājam jāpiemēro starptautiskajās un nacionālajās tiesībās atzītais cilvēktiesību ierobežošanas tests. Kaut arī dažādos dokumentos un jurisdikcijās atšķiras šī testa nianse, analizējams, vai ierobežojums noteikts ar likumu, vai tam ir leģitīms mērķis un vai tas ir samērīgs (nepieciešams, piemērots un vissaudzīgākais līdzeklis, kas sabiedrībai rada lielāku labumu nekā zaudējumu konkrētajam indivīdam).
7. Tiesību piemērotājam jāņem vērā, ka tiesības tikt aizmirstam interneta meklētājprogrammās šobrīd primāri regulē VDAR, taču šo tiesību izpratnē liela nozīme ir arī *Google Spain* un citiem EST spriedumiem, vadlīnijām un citiem juridiski saistošiem un rekomendējoša rakstura tiesību avotiem, kuru skaits turpina augt.
8. Šie tiesību avoti jāinterpretē tādējādi, ka tie garantē iesaistītajām personām tiesības efektīvi aizstāvēt savu izteiksmes brīvību. Tiktāl, ciktāl iespējams, tiesības tikt aizmirstam jāpiemēro, informējot visas iesaistītās personas par šo tiesību ietekmi uz konkrētās informācijas pieejamību.
9. Tiesības tikt aizmirstam vēl nevar uzskatīt par patstāvīgām cilvēktiesībām, bet nākotnē tās par tādām varētu kļūt. ES tiesību sistēmā tiesības tikt aizmirstam uzskatāmas par personas datu aizsardzības aspektu, kas nesaraucjami saistīts arī ar personas tiesībām uz privāto dzīvi.
10. Tiešsaistē pieejamais informācijas un personas datu apjoms palielinās. Vieglums, ar kādu šie dati pieejami, gan uzlabo demokrātiskos procesus sabiedrībā, gan paver iespēju nopietniem personas privātuma aizskārumiem – atreibības porno, bulīngam, vajāšanai un citiem. Tādēļ nepieciešams regulējums, ar kuru palīdzību personas varētu kontrolēt savu datu pieejamību interneta vidē.
11. Personas datu apstrāde interneta meklētājprogrammā var radīt būtiskāku iejaukšanos personas tiesībās uz privāto dzīvi nekā šo datu apstrāde citās interneta vietnēs. Tādēļ, papildus jau esošajai avota mājaslapu atbildībai, nepieciešams regulējums, kas ļautu personai aizstāvēt

savas tiesības uz datu aizsardzību saistībā ar interneta meklētājprogrammu pakalpojumu sniedzēju darbību. To šobrīd nodrošina tiesības tikt aizmirstam.

12. Tiesības tikt aizmirstam interneta meklētājprogrammās saistāmas ar vairākiem tiesību uz privāto dzīvi aspektiem, tostarp, tiesībām uz personas datu un goda un cieņas aizsardzību. Tādēļ šo tiesību nepieciešamība saistāma ar valstu pozitīvajiem pienākumiem tiesību uz privāto dzīvi kontekstā.
13. Tiesību tikt aizmirstam nepieciešamību interneta meklētājprogrammās atzinusi gan EST *Google Spain* un tālākajos spriedumos, gan ES likumdevējs, iekļaujot šīs tiesības VDAR. Kaut arī VDAR samērā detalizēti raksturo tiesības tikt aizmirstam, tajā ietvertais regulējums būtu papildināms un precizējams, iespējams, judikatūras vai rekomendāciju formā, par šo tiesību samērošanu ar tiesībām uz izteiksmes brīvību.
14. Kaut arī ar atšķirīgu tvērumu, tiesības tikt aizmirstam interneta meklētājprogrammās sastopamas arī ārpus ES. Tas liecina par vienprātību jautājumā par nepieciešamību aizsargāt personu tiesības uz privāto dzīvi no interneta meklētājprogrammu darbības radītā apdraudējuma.
15. Tiesību uz privāto dzīvi aizsardzība tiešsaistē veicina interneta lietotāju vēlmi paust savus viedokļus un iesaistīties diskusijās. Tiesības tikt aizmirstam šajā ziņā ir īpaši nozīmīgas, jo personas var nebaidīties tikt mūžīgi saistītas ar to reiz paustajiem viedokļiem. Tādējādi tiesības tikt aizmirstam ne tikai ierobežo, bet arī labvēlīgi ietekmē izteiksmes brīvību interneta vidē.
16. Lai gan interneta meklētājprogrammu pakalpojumu sniedzējs uzskatāms par personas datu apstrādātāju jeb pārzini, tā specifiskas, ierobežoto pilnvaru un iespēju dēļ uz to nevar tikt attiecināti tādi paši atbildības noteikumi, kā uz citiem pārziņiem.
17. Nav viennozīmīgi, vai “tiesības tikt aizmirstam” ir labākais termins šo tiesību apzīmēšanai. VDAR kā sinonīmu piedāvā terminu “tiesības uz dzēšanu”, bet arī tas precīzi neapzīmē procesus, kas praktiski notiek, piemērojot šīs tiesības.
18. Precīzāks apzīmējums būtu “tiesības uz atsaistīšanu”, jo faktiski datu subjekta vārds netiek “aizmirsts” vai “dzēsts”, bet gan atsaistīts no konkrētiem meklēšanas rezultātiem. Taču tā kā jēdziens “tiesības tikt aizmirstam” jau kļuvis vispārpieņemts, to būtu vēlams lietot piesardzīgi, atkarībā no konteksta, šīs tiesības dēvējot par “tiesībām tikt aizmirstam interneta meklētājprogrammās”.
19. Neprecīzo jēdzienu izmantošanas dēļ radušies pārpratumi par šo tiesību būtiski negatīvo ietekmi uz izteiksmes brīvību, radot iespaidu, ka tiesības tikt aizmirstam interneta meklētājprogrammās līdzvērtīgas satura cenzūrai.

20. Datu subjekta tiesības uz privāto dzīvi un personas datu aizsardzību būtiski var ietekmēt šī subjekta vārda sasaistīšana ar citiem subjekta datiem. Panākot, ka šī sasaiste nenotiek, tiek nodrošināta šī subjekta datu aizsardzība. Tādējādi tiesības tikt aizmirstam interneta meklētājprogrammās ir efektīvs tiesību aizsardzības līdzeklis.
21. Dažādu valstu tiesu praksē un doktrīnā atrodamas vairāki alternatīvi mehānismi, ar kuriem, iespējams, atsevišķās situācijās var sasniegt tādu pašu mērķi, kā ar tiesībām tikt aizmirstam interneta meklētājprogrammās. Šīs alternatīvas ietver pienākuma uzlikšanu avota mājaslapām panākt personas datu neatainošanu meklēšanas rezultātos, informācijas anonimizēšanu, informācijas derīguma termiņa ieviešanu vai informācijas papildināšanu, kā arī interneta meklētājprogrammu pakalpojumu sniedzēju pienākumu uzraudzīt meklēšanas rezultātos attēloto informāciju vai mainīt tās secību. Taču neviena no šīm alternatīvām nav vienlaikus tik pat efektīva un tiesības uz izteiksmes brīvību tik maz ierobežojoša kā tiesības tikt aizmirstam.
22. Pienākumu padarīt personas datus nepieejamus interneta meklētājprogrammām varētu uzlikt arī pašiem avota mājaslapu (t.i., personas datu saturošo interneta vietņu) uzturētājiem. Taču interneta globālās dabas dēļ šāds risinājums būtu neefektīvs, jo datu subjekta iespējas sazināties ar interneta vietnēm citā valstī var būt apgrūtinātas.
23. Pienākuma uzlikšana avota mājaslapām dzēst saturu vai ar tehniskiem līdzekļiem panākt tā neiekļaušanu meklētājprogrammas indeksā ierobežo izteiksmes brīvību vairāk nekā tiesības tikt aizmirstam. Šo darbību rezultātā informācija no interneta vides pazūd pavisam vai kļūst nepieejama caur interneta meklētājprogrammām, lai arī kādi meklēšanas parametri tiktu izmantoti.
24. Pienākuma uzlikšana anonimizēt avota mājaslapā atrodamos personas datus daudzējādi līdzinās pienākumam dzēst personas datus, jo tas nozīmētu, ka neviens interneta lietotājs, lai kādā veidā tas pie šīs publikācijas nonāktu, vairs nevarētu ar šiem datiem iepazīties. Tādēļ arī šis uzskatāms par būtiskāku izteiksmes brīvības ierobežojumu, nekā tiesības tikt aizmirstam.
25. Arī derīguma termiņa noteikšana informācijai, kas pieejama internetā vai interneta meklētājprogrammās, ir vienlīdz būtiskas sekas ar informācijas dzēšanu, tikai to iestāšanās atlikta uz vēlāku laiku. Turklāt šī tiesību tikt aizmirstam interneta meklētājprogrammās alternatīva būtu neefektīva situācijās, kas nav saistītas ar informācijas novecošanu.
26. Atsevišķos gadījumos interneta meklētājprogrammu pakalpojumu sniedzējiem varētu uzlikt par pienākumu nevis tikai atsaistīt no datu subjekta vārda konkrētu interneta vietnes adresi ar personas datiem, bet visas interneta adreses, kurās atrodami attiecīgie personas dati. Tā kā tas vēl būtiskāk ietekmētu izteiksmes brīvību nekā tiesības tikt aizmirstam, šāds pienākums meklētājprogrammām būtu uzliekams tikai ar tiesas nolēmumu. Nebūtu pieļaujams, ka

- interneta meklētājprogrammas pakalpojumu sniedzējs vienpersoniski tik ļoti ietekmē informācijas pieejamību tiešsaistē.
27. Tāpat interneta meklētājprogrammu pakalpojumu sniedzēju pienākums atsaistīt visas interneta adreses, kuras apstrādā konkrētus datus, būtu pārmērīgs slogs interneta meklētājprogrammu darbībai. Uz to norāda arī Direktīva par elektronisko tirdzniecību, nosakot, ka šāds pienākums nedrīkst kļūt par vispārīgu pienākumu uzraudzīt visu apstrādāto informāciju. Lai šāds pienākums saskaņā ar Direktīvu par elektronisko tirdzniecību būtu pieļaujams, tiesām būtu jānosaka ļoti konkrētas pienākuma atsaistīt visas personas datus saturošās interneta adreses saturiskās, laika un izpildes robežas.
 28. Datu aizsardzības jomu primāri ES regulē VDAR. Taču šī joma nav izslēgta arī no Direktīvas par elektronisko tirdzniecību tvēruma, kaut arī šobrīd tiesību piemērotāju vidū nav vienprātības par šo abu tiesību aktu mijiedarbību. Tiesību tikt aizmirstam kontekstā Direktīva būtu piemērojama tiktāl, ciktāl šo jomu neregulē speciālais regulējums – VDAR. Tas, kā tieši šie divi tiesību akti jāsamēro, būtu precizējams EST praksē vai vismaz ar rekomendējoša rakstura tiesību avotu starpniecību.
 29. Vēl viena alternatīva tiesībām tikt aizmirstam ir informācijas pārvietošana zemāk meklēšanas rezultātos. Tādā veidā tā būtu mazāk pamanāma. Taču, tā kā tā vēl joprojām būtu pieejama meklēšanas rezultātos, tas uzskatāms par mazāk efektīvu tiesību aizsardzības veidu nekā tiesības tikt aizmirstam. Turklāt tas uzliktu par pienākumu interneta meklētājprogrammas pakalpojumu sniedzējam sniegt savu vērtējumu par attēloto rezultātu saturu, kas nonāktu pretrunā ar interneta starpnieka neitrālo lomu.
 30. EST spriedumā lietā *GC un citi* uzlikusi interneta meklētājprogrammām par pienākumu novecojušas sensitīvas informācijas gadījumā pēc datu subjekta pieprasījuma to pārvietot zemāk meklēšanas rezultātos. Spriedums ir kritizējams, jo EST bija jāprecizē šāda pienākuma tvērums, norādot, no kādām tiesībām tas izriet, kā tieši un cik zemu informācija pārvietojama un vai datu subjektam jānorāda uz korektajiem pieejamajiem datiem.
 31. Lai samērotu tiesības uz privāto dzīvi un datu aizsardzību, no vienas puses, un izteiksmes brīvību, no otras, tiesību tikt aizmirstam piemērotājam jāņem vērā visi konkrētās lietas apstākļi. Lai to spētu pēc iespējas objektīvāk izdarīt, nepieciešams tests jeb kritēriju saraksts. *Google Spain* spriedums to nepiedāvā, savukārt personas datu aizsardzības darba grupas izveidotajās tā skaidrojošajās vadlīnijās iekļautais saraksts ir vienpusējs, neaplūkojot izteiksmes brīvības aizsardzības nepieciešamību.
 32. Tiesību tikt aizmirstam interneta meklētājprogrammās piemērotājam, lai rastu pareizo līdzsvaru starp datu subjekta, citu sabiedrības locekļu un visas sabiedrības tiesībām, jāaplūko tādi faktori

- kā datu subjekta loma sabiedrībā, informācijas nozīmīgums, informācijas ietekme uz bērnu tiesībām, personas datu precizitāte, sensitivitāte un vecums, datus saturošās informācijas autors, tās iegūšanas un publicēšanas veids, publikācijas radītais kaitējums un datu subjekta iepriekšēja rīcība. Līdzsvara izvērtēšanā neviens no šiem faktoriem nav uzskatāms par pārāku pār citiem, kā arī katrā atsevišķā lietā tiem var būt atšķirīga ietekme uz līdzsvara izvērtējumu.
33. Līdzsvarojot izteiksmes brīvību un tiesības tikt aizmirstam, EST *Google Spain* spriedumā pārāk lielu uzsvāru likusi uz personas lomu sabiedrībā. Kaut arī sabiedrībā atpazīstamām personām jābūt augstākai tolerancei pret iejaukšanos to privātajā dzīvē, katrā atsevišķā gadījumā jāapsver visi lietas apstākļi. Arī sabiedrībā populārām personām ir tiesības uz privāto dzīvi un personas datu aizsardzību. Lai noteiktu šo tiesību aizsardzības apjomu, jāņem vērā datu subjekta loma sabiedrībā. Jo tā nozīmīgāka, jo lielākas sabiedrības tiesības saņemt informāciju par šo personu. Attiecīgi arī – jo lielāka iespējamība, ka personas lūgums atsaistīt datus interneta meklētājprogrammas meklēšanas rezultātos netiks apmierināts.
34. Ja personas datus saturošā informācija ir nozīmīga jeb spējīga ietekmēt procesus sabiedrībā, tas ir arguments par labu lūguma par atsaistīšanu neapmierināšanai. Sabiedrībai nozīmīga informācija ir ne tikai kādam interesanta, bet gan tāda, kas var ietekmēt procesus sabiedrībā. Taču pat sabiedrisko diskusiju veicinošas informācijas kontekstā jāievēro datu minimizēšanas princips un jāanalizē, vai sabiedrībai nepieciešama tieši datu subjekta vārda sasaistīšana ar šo informāciju. Turklāt informācijas nozīmīguma pakāpe var laika gaitā mainīties.
35. Ja datu subjekts ir nepilngadīgs, tiesību tikt aizmirstam piemērotājam katrā situācijā jāņem vērā bērna labākās intereses. Pieņemams, ka bērni mazākā mērā kā pilngadīgas personas spēj apzināties internetā publicētās informācijas sekas, tādēļ, nepastāvot citiem īpašiem apstākļiem, bērna publicēta informācija būtu atsaistāma no tā vārda meklēšanas rezultātos, neatkarīgi no datu subjekta vecuma konkrētajā brīdī. Tiesības tikt aizmirstam interneta meklētājprogrammās attiecas arī uz vecāku publicētiem sava bērna personas datiem.
36. Ja tiesību tikt aizmirstam pieteikums iesniegts par personas datiem, kas maldina par patieso situāciju, tas visticamāk liecina par to, ka sabiedrība nav ieinteresēta šīs informācijas saņemšanā, tādēļ šāds pieteikums būtu apmierināms. Tai pat laikā jāņem vērā, ka arī neprecīzas un nepatiesas informācijas izplatīšana var būt aizsargāta ar izteiksmes brīvību, tādēļ informācijas neprecizitātes konstatēšana automātiski nenozīmē, ka tā meklēšanas rezultātos būtu jāatsaista no datu subjekta vārda. Subjektīvi viedokļi nav pakļaujami pareizuma pārbaudei.
37. Īpašu kategoriju personas datu apstrāde interneta meklētājprogrammās būtiskāk ierobežo personas tiesības uz privāto dzīvi. Īpašie VDAR noteikumi, kas piemērojami šādai apstrādei,

attiecināmi arī uz interneta meklētājprogrammām. Taču meklētājprogrammu specifikas dēļ, tām jāizvērtē sensitīvo datu apstrādes tiesiskums tikai gadījumos, kad tās saņem attiecīgu lūgumu no datu subjekta.

38. Īpašu kategoriju personas datu apstrāde interneta meklētājprogrammās ir pieļaujama, ja, samērojot datu subjekta tiesības uz privāto dzīvi un personas aizsardzību un citu personu tiesības uz izteiksmes brīvību, secināms, ka šāda apstrāde nepieciešama izteiksmes brīvības aizsardzībai. Tāpat datu subjekta lūgums atsaistīt datus nav apmierināms, ja datus publiskojis pats datu subjekts un tam nav īpašu iemeslu, kādēļ datu apstrāde interneta meklētājprogrammā nebūtu pieļaujama.
39. Ja personas dati, kurus datu subjekts lūdz atsaistīt, saistīti ar datu subjekta pārkāpumu vai sodāmību, tiesību tikt aizmirstam piemērotājam papildus jāņem vērā datu subjekta un arī visas sabiedrības interese šīs personas reintegrācijā sabiedrībā, kā arī sabiedrības interese saņemt informāciju par tiesvedībām. Samērojot šīs tiesības, papildus citiem kritērijiem jāaplūko pārkāpuma smagums, tiesvedības norise un iznākums, kā arī kopš pārkāpuma un tiesvedības beigām pagājušais laika sprādis.
40. Informācija, kas radīta sen vai atspoguļo senus pagātnes notikumus, lielā daļā gadījumu nebūs sabiedrībai nozīmīga. Tomēr nav iespējams precīzi noteikt pēc cik ilga laika personas tiesības uz datu aizsardzību un privāto dzīvi sāk prevalēt pār tiesībām saņemt un izplatīt informāciju. Tas analizējams katrā atsevišķā situācijā, jo īpaši pievēršot uzmanību informācijas patiesumam konkrētā laika posma kontekstā, informācijas vākšanas un atspoguļošanas mērķim un atspoguļotās informācijas nozīmei sabiedrībā. Tāpat tiesību piemērotājam var būt jāņem vērā katras konkrētās jurisdikcijas noteikumi par sodāmības dzēšanas un informācijas uzglabāšanas termiņiem.
41. Tiesības tikt aizmirstam interneta meklētājprogrammās var tikt piemērotas arī interneta arhīvu kontekstā.
42. Informācijas, kurā iekļauti personas dati, autors var būt nozīmīgs faktors, lemjot par tiesību tikt aizmirstam interneta meklētājprogrammās piemērošanu. Datu subjekta paša publicētās informācijas gadījumā jāņem vērā gan personas sākotnējā vēlme informāciju izpaust, gan vēlākais šīs vēlmes atsaukums un tā iemesls.
43. Saskaņā ar VDAR 17. panta trešās daļas b) punktu lielā daļā gadījumu datu subjekti nevarētu lūgt valsts iestādēm nodrošināt tiesības tikt aizmirstam saistībā ar to interneta vietnēs apstrādāto informāciju. Taču valsts iestāžu veiktā datu apstrāde nošķirama no interneta meklētājprogrammu veiktās to pašu datu apstrādes – minētā VDAR norma uz interneta meklētājprogrammām neattiecas. Tādējādi pat, ja valsts iestādes veiktā personas datu apstrāde

ir tiesiska, datu subjekts var šo pašu datu kontekstā lūgt interneta meklētājprogrammām nodrošināt tiesības tikt aizmirstam.

44. Izvērtējot, vai personai ir tiesības tikt aizmirstai interneta meklētājprogrammās attiecībā uz valsts iestāžu publicētiem datiem, jāaplūko vairāki faktori. Personas datu pieejamība valsts iestāžu publicētos materiālos var liecināt par sabiedrības tiesībām saņemt šo informāciju, taču tāpat analizējami arī citi konkrētās lietas aspekti, tostarp, vai publikācija veikta valsts iestādes funkciju un pienākumu kontekstā.
45. Arī interneta mediju un žurnālistu veiktā personas datu apstrāde nodalāma no interneta meklētājprogrammu veiktās datu apstrādes. Tomēr tas, ka sākotnējais personas datus saturošās informācijas autors ir žurnālists, var liecināt par sabiedrības interesi šo informāciju saņemt un arī šī autora izteiksmes brīvības īpašu aizsardzību. Turklāt žurnālista jēdziens saprotams plaši, ņemot vērā tā funkcionālo definīciju.
46. Ja oriģinālās publikācijas autors datu subjekta datus ieguvis prettiesiskā ceļā, tas, piemērojot tiesības tikt aizmirstam interneta meklētājprogrammās, liecina par labu personas tiesībām uz privāto dzīvi un datu aizsardzību. Līdzīgi ir arī gadījumā, ja informācijas autors ir žurnālists, kas informāciju ieguvis veidā, kas nav savienojams ar šīs profesijas ētikas standartiem. Tomēr, kaut arī informācija iegūta prettiesiski vai ētikas standartiem neatbilstoši, liela sabiedrības interese par to var nozīmēt, ka tā tāpat nav atsaistāma no datu subjekta vārda.
47. Datu subjekta tiesību tikt aizmirstam apjomu var ietekmēt arī personas datus saturošās informācijas publicēšanas vieta un attēlošanas maniere. Ja tā publicēta plaši apmeklētā un interneta meklēšanas rezultātos augstu izvietotā interneta vietnē vai veidā, kas liecina par apstākļu nepilnīgu atainošanu, neobjektivitāti, publikācijas autora prettiesiskiem mērķiem un tamlīdzīgi, tas var liecināt par labu personas tiesību tikt aizmirstam piemērošanai.
48. Lai panāktu tikt aizmirstam interneta meklētājprogrammās piemērošanu, datu apstrādei interneta meklētājprogrammā nav obligāti jārada kaitējums vai zaudējumi datu subjektam. Taču, ja apstrāde rada kaitējumu vai zaudējumus, tad apstrādes turpināšana interneta meklētājprogrammā var būt pamatota tikai ar ļoti būtiskām sabiedrības tiesībām saņemt šo informāciju.
49. Datu subjekta paša radīta sabiedrības interese par saviem datiem var būt par iemeslu atteikt piemērot tiesības tikt aizmirstam interneta meklētājprogrammās.

ANOTĀCIJA

Promocijas darba "Tiesību tikt aizmirstam interneta meklētājprogrammās mijiedarbība ar izteiksmes brīvību" mērķis ir analizēt tiesību tikt aizmirstam interneta meklētājprogrammās mijiedarbību ar izteiksmes brīvību, īpašu uzmanību pievēršot samērīguma izvērtēšanas problemātikai.

Šī mērķa sasniegšanai, autore ir identificējusi četrus uzdevumus. Pirmais no tiem ir izpētīt gan tiesību tikt aizmirstam tiesisko pamatu, gan EST argumentāciju attiecinot šīs tiesības uz interneta meklētājprogrammām, tādējādi noskaidrojot tiesību tikt aizmirstam interneta meklētājprogrammās jēdzienu. Otrais uzdevums ir analizēt tiesību tikt aizmirstam mijiedarbību ar interneta lietotāju un pakalpojumu sniedzēju, tostarp interneta meklētājprogrammas pakalpojumu sniedzēju, izteiksmes brīvību, nosakot tiesību tikt aizmirstam interneta meklētājprogrammās piemērošanas robežas. Treškārt, jāaplūko interneta meklētājprogrammu pakalpojumu sniedzēju un nacionālo tiesu prakse saistībā ar tiesībām tikt aizmirstam interneta meklētājprogrammās, tādējādi nosakot iespējamās problēmsituācijas šo tiesību piemērošanā. Savukārt ceturtais uzdevums ir rast iespējamus risinājumus konstatētajām problēmsituācijām tiesību tikt aizmirstam piemērošanā praksē.

Lai sasniegtu promocijas darba mērķi un izpildītu izvirzītos uzdevumus, izmantotas vairākas pētnieciskās metodes, aplūkotas doktrīnā paustās teorētiskās atziņas un analizēti piemēri no Eiropas Savienības institūciju, tostarp Eiropas Savienības tiesas, Eiropas Savienības dalībvalstu un citu valstu tiesu, Eiropas Cilvēktiesību tiesas prakses. Promocijas darbā analizēti kopumā vairāk kā 600 literatūras, normatīvo aktu un juridiskās prakses avoti, kuru atlase ir veikta, izmantojot Latvijas bibliotēkās, Amerikas Savienoto Valstu Kongresa bibliotēkā un Tallinas Universitātes bibliotēkā pieejamos resursus un elektroniskās datu bāzes, kā arī autores informācijas pieprasījumus. Par tiesību tikt aizmirstam un izteiksmes brīvības samērošanas praktiskajiem aspektiem autore konsultējās ar Datu valsts inspekcijas un Latvijas Republikas Tiesībsarga biroja pārstāvjiem.

Kaut arī pētījums ir teorētisks, tam ir praktiska nozīme. Promocijas darbā ietvertās atziņas izmantojamas, lai, piemērojot tiesības tikt aizmirstam interneta meklētājprogrammās, neradītu izteiksmes brīvības pārkāpumu.

Promocijas darba rezultāti ir izklāstīti 50 kopsavilkuma tēzēs, kurās apkopoti secinājumi par tiesību tikt aizmirstam interneta meklētājprogrammās būtību, to samērošanu ar izteiksmes brīvību un citiem saistītajiem aspektiem. Darba kopsavilkumā arī sniegti priekšlikumi tiesību tikt aizmirstam un izteiksmes brīvības samērošanas procesa pilnveidošanai, tajā skaitā ES tiesiskā regulējuma pilnveidei.

ABSTRACT

The thesis “The Relationship Between the Right to Be Forgotten on Online Search Engines and the Freedom of Expression” aims to analyze the relationship between the right to be forgotten in the context of online search engines and the freedom of expression, in particular the issue of balancing these two rights.

To achieve this goal, the author has identified four tasks. The first is to examine both the legal basis for the right to be forgotten and the CJEU's reasoning for extending this right to internet search engines, thus clarifying the concept of the right to be forgotten on internet search engines. The second task is to analyze the interaction between the right to be forgotten and the freedom of expression of internet users and service providers, including internet search engine providers, thus defining the scope of the right to be forgotten on internet search engines. Thirdly, the practice of internet search engine providers and national courts regarding the right to be forgotten on internet search engines will be addressed, thus identifying possible problems in the application of this right. In turn, the fourth task is to find possible solutions to the identified problem situations in the application of the right to be forgotten.

In order to achieve the goal of the dissertation and fulfill the set tasks, several research methods have been used, the theoretical findings of the doctrine have been reviewed and examples from European Union institutions, including the CJEU, courts of the European Union Member States and other countries, have been analyzed. The dissertation analyzes a total of more than 600 sources of literature, regulatory enactments and legal practice. The selection of those sources has been performed using resources and electronic databases available in Latvian libraries, the Library of the Congress of the United States and Tallinn University Library, as well as information requests by the author. The author consulted with the representatives of the Data State Inspectorate and the Office of the Ombudsman of the Republic of Latvia on the practical aspects of balancing freedom of expression and the right to be forgotten.

Although the study is theoretical in nature, it has practical implications. The findings included in the dissertation can be used to ensure that the application of the right to be forgotten in Internet search engines does not cause a violation of freedom of expression.

The results of the dissertation are presented in 50 summary theses, which summarize the conclusions on the essence of the right to be forgotten in Internet search engines, its interaction with freedom of expression and other related aspects. The summary also provides suggestions for further development of the process of balancing the right to be forgotten and freedom of expression, such as the necessary improvements in the EU legal framework.

DAS ABSTRACT

Die Arbeit „Die Beziehung zwischen dem Recht, in Online-Suchmaschinen vergessen zu werden, und der Meinungsfreiheit“ zielt darauf ab, die Beziehung zwischen dem Recht auf Vergessen im Kontext von Online-Suchmaschinen und der Meinungsfreiheit zu analysieren, insbesondere die Frage des Abwägung dieser beiden Rechte.

Um dieses Ziel zu erreichen, hat die Autorin vier Aufgaben identifiziert. Die erste besteht darin, sowohl die Rechtsgrundlage für das Recht auf Vergessenwerden als auch die Gründe des EuGHs für die Ausweitung dieses Rechts auf Internet-Suchmaschinen zu untersuchen und damit das Konzept des Rechts auf Vergessenwerden in Internet-Suchmaschinen zu erklären. Die zweite Aufgabe besteht darin, die Wechselwirkung zwischen dem Recht auf Vergessen und der Meinungsfreiheit von Internetnutzern und Diensteanbietern, einschließlich Internet-Suchmaschinenanbietern, zu analysieren und damit den Umfang des Rechts auf Vergessenwerden in Internet-Suchmaschinen zu definieren. Drittens wird die Praxis von Internet-Suchmaschinenanbietern und nationalen Gerichten in Bezug auf das Recht, in Internet-Suchmaschinen vergessen zu werden, angesprochen, um mögliche Probleme bei der Anwendung dieses Rechts zu identifizieren. Die vierte Aufgabe besteht wiederum darin, mögliche Lösungen für die identifizierten Problemsituationen bei der Anwendung des Rechts auf Vergessen zu finden.

Um das Ziel der Dissertation zu erreichen und die gestellten Aufgaben zu erfüllen, wurden verschiedene Forschungsmethoden angewendet, die theoretischen Ergebnisse der Doktrin überprüft und Beispiele von Institutionen der Europäischen Union, einschließlich des EuGH, Gerichten der Mitgliedstaaten der Europäischen Union und andere Länder wurden analysiert. Die Dissertation analysiert insgesamt mehr als 600 Literaturquellen, behördliche Vorschriften und Rechtspraktiken. Die Auswahl dieser Quellen wurde unter Verwendung von Ressourcen und elektronischen Datenbanken durchgeführt, die in lettischen Bibliotheken, der Kongressbibliothek der Vereinigten Staaten und der Universitätsbibliothek Tallinn verfügbar sind, sowie anhand von Informationsanfragen der Autorin. Die Autorin konsultierte die Vertreter der Staatlichen Dateninspektion und des Amtes des Bürgerbeauftragten der Republik Lettland zu den praktischen Aspekten der Vereinbarkeit von Meinungsfreiheit und dem Recht auf Vergessenwerden.

Obwohl die Studie theoretischer Natur ist, hat sie praktische Auswirkungen. Die in der Dissertation enthaltenen Erkenntnisse können verwendet werden, um sicherzustellen, dass die Anwendung des Rechts auf Vergessenwerden in Internet-Suchmaschinen keine Verletzung der Meinungsfreiheit verursacht.

Die Ergebnisse der Dissertation sind in 50 Zusammenfassung Thesen vorgestellt, die die Schlussfolgerungen zusammenfassen auf dem Wesen des Rechts au Vergessenwerden in Internet-Suchmaschinen, es ist Interaktion mit der Meinungsfreiheit und anderen damit zusammenhängenden Aspekten. Die Zusammenfassung enthält auch Vorschläge für die Weiterentwicklung des Prozesses zur Vereinbarkeit von Recht auf Vergessen und Meinungsfreiheit, beispielsweise die notwendigen Verbesserungen des EU-Rechtsrahmens.

IZMANTOTĀS LITERATŪRAS, NORMATĪVO AKTU UN JURIDISKĀS PRAKSES SARAKSTS

Literatūra

1. 98% mājsaimniecību ar bērniem pieejams internets. Pieejams: <https://www.csb.gov.lv/lv/statistika/statistikas-temas/zinatne-ikt/datori-internets/meklet-tema/2410-iedzivotaju-interneta-lietosanas-paradumi> [aplūkots 11.01.2020.].
2. ANO konvencija par bērna tiesībām. Pieejams: <http://www.tiesibsargs.lv/lv/pages/cilvektiesibas/bernu-tiesibas/ano-konvencija-par-berna-tiesibam> [aplūkots 11.01.2020.].
3. Azanda I., Jaunalksne I., Bjerregård M.B. Rokasgrāmata žurnālistiem: Īsi par mediju likumiem. Pieejams: https://www.sseriga.edu/sites/default/files/inline-files/latvian_legal_guide_for_journalists_in_latvian.pdf [aplūkots 12.01.2020.].
4. Balodis K. Pamattiesību ierobežojuma konstitucionalitātes izvērtēšana Satversmes tiesas praksē. Pieejams: <https://www.satv.tiesa.gov.lv/articles/pamattiesibu-ierobezojuma-konstitucionalitates-izvertesana-satversmes-tiesas-prakse/> [aplūkots 02.01.2020.].
5. Bērziņa L. Diskutē par personas datu apstrādes tiesiskumu Tiesu informācijas sistēmā. Pieejams: <https://www.cilvektiesibas.info/raksti/diskute-par-personas-datu-apstrades-tiesiskumu-tiesu-informacijas-sistema> [aplūkots 12.01.2020.].
6. Brikmane E. Personas jaunās tiesības. Vispārīgā datu aizsardzības regula V. Pieejams: <https://lvportals.lv/skaidrojumi/295767-personas-jaunas-tiesibas-vispariga-datu-aizsardzibas-regula-v-2018> [aplūkots 29.12.2019.].
7. Bušs K. Privātās dzīves neaizskaramības pamatprincipi Eiropā un ASV. Jurista Vārds, 2013, Nr. 7.
8. Curika L. Tiesības tikt aizmirstiem. Pieejams: <http://providus.lv/article/tiesibas-tikt-aizmirstiem> [aplūkots 11.01.2020.].
9. Daži aspekti Vispārīgās datu aizsardzības regulas (Regula) kontekstā. Pieejams: <http://www.tiesibsargs.lv/lv/pages/datu-regula> [aplūkots 12.01.2020.].
10. Delfi redakcija. Pieejams: <https://www.delfi.lv/kontakti/> [aplūkots 12.01.2020.].
11. Drošības savienība: Komisija pastiprina cīņu pret nelikumīgu tiešsaistes saturu. Pieejams: http://europa.eu/rapid/press-release_IP-17-3493_lv.htm [aplūkots 10.01.2020.].
12. Džefersons T. Normatīvo aktu projektu izstrādes rokasgrāmata. Rīga: Valsts kanceleja, 2016.

13. Eksperte: Jaunā datu regula nesniedz absolūtas tiesības «tikt aizmirstam». Pieejams: <https://www.tvnet.lv/4516336/eksperte-jauna-datu-regula-nesniedz-absolutas-tiesibas-tikt-aizmirstam> [aplūkots 29.12.2019.].
14. Eksperts: Nav informācijas, ka eksistētu tieši Latvijas tumšais tīmeklis. Pieejams: <http://nra.lv/latvija/182326-eksperts-nav-informacijas-ka-eksistetu-tiesi-latvijas-tumsais-timeklis.htm> [aplūkots 04.01.2020.].
15. Feldhūne G., Kučs A., Skujeniece V. Cilvēktiesību rokasgrāmata tiesnešiem. Rīga: Latvijas Universitātes Juridiskās fakultātes Cilvēktiesību institūts, 2004.
16. Google konsultatīvā padome par tiesībām tikt aizmirstam. Pieejams: <https://www.Google.com/advisorycouncil/> [aplūkots 01.04.2019.].
17. Iesaistīto personu statuss un sabiedrības intereses. Pieejams: <http://www.cilvektiesibugids.lv/lv/temas/izteiksmes-briviba-un-plassazinas-lidzekli/izteiksmes-briviba/privatas-dzives-aizsardziba/iesaistito-personu-statuss-un-sabiedribas-intereses> [aplūkots 11.01.2020.].
18. Jonins E. Kā līdz šim darbojas daudz aprunātais Vācijas sociālo tīklu likums jeb NetzDG? Pieejams: <https://www.cilvektiesibas.info/raksti/ka-lidz-sim-darbojas-daudz-aprunatais-vacijas-socialo-tiklu-likums-jeb-netzdg> [aplūkots 04.01.2020.].
19. Kantar TNS: Interneta vietņu TOP 15. Pieejams: <https://www.alberts.lv/kantar-tns-interneta-vietnu-top-15/> [aplūkots 04.01.2020.].
20. Kā darbošanās sociālajos tīklos ietekmē pusaudžu veselību. Pieejams: <http://www.delfi.lv/calis/enciklopedija/ka-darbosanas-socialajos-tiklos-ietekme-pusaudzu-veselibu.d?id=50169183> [aplūkots 11.01.2020.].
21. Kučs A., Markus K., Bērziņa L. Eiropas Savienība un pamattiesības. Grām.: Eiropas savienības tiesības. II daļa. Materiālās tiesības. Sagatavojis autoru kolektīvs. Kristofa Ševes, Kaspara Gailīša, Ģirta Strazdiņa zinātniskajā redakcijā. Rīga: Tiesu namu aģentūra, 2016.
22. Latvijas Republikas Augstākās tiesas biļetens, 2016, Nr. 13, 18. lpp. Pieejams: http://at.gov.lv/files/uploads/files/docs/ATBiletens_nr13.pdf [aplūkots 10.01.2020.]
23. Latvijas Republikas Satversmes komentāri. VIII nodaļa. Cilvēka pamattiesības. Autoru kolektīvs prof. R. Baloža zinātniskā vadībā. Rīga: Latvijas Vēstnesis, 2011.
24. Latvijas vecāku organizācija Mammamunteti.lv. Pieejams: <https://www.mammamunteti.lv/par-mums> [aplūkots 12.01.2020.].
25. Latvijā: Vispārējo kritēriju saraksts sūdzību par tiesībām tikt aizmirstam interneta vidē izskatīšanai. Pieejams: <http://www.dvi.gov.lv/lv/wp-content/uploads/kriteriji.pdf> [aplūkots 11.01.2020.].

26. Levits E. Samērīguma princips publiskajās tiesībās –jus commune europeum un Satversmē ietvertais konstitucionāla ranga princips. Likums un Tiesības, 2000, Nr.9.
27. Levits E. Ģenerālklausulas un iestādes (tiesas) rīcības brīvība. Likums un Tiesības, 2003, 5. sēj., Nr. 6 (46).
28. Meklēšanas rezultātu noņemšanas pieprasījums saskaņā ar Eiropas datu aizsardzības likumu. Pieejams: https://support.Google.com/legal/contact/lr_eudpa?product=websearch [aplūkots 01.04.2019.].
29. Meļķis E. Tiesību normu iztulkošana. 2.pārstrādātais izdevums. Rīga: Latvijas Universitāte, 2000.
30. Neimanis J. Ievads tiesībās. Rīga: [b.i.], 2004.
31. Osipova S. Ievads tiesību socioloģijā. Rīga: Tiesu namu aģentūra, 2010.
32. Personas datu aizsardzība žurnālistikas jomā Vispārīgās datu aizsardzības regulas kontekstā. Pieejams: https://www.sseriga.edu/sites/default/files/inline-files/Brosura_Personas_datu_aizsardziba_zurnalistikas_joma_1.pdf [aplūkots 11.01.2020.].
33. Pētījums par 9 līdz 16 gadus vecu bērnu un pusaudžu medijpratību Latvijā. Pieejams: https://www.km.gov.lv/uploads/ckeditor/files/mediju_politika/medijprat%C4%ABba/petijums/2018/Bernu%20un%20pusaudzu%20medijpratibas%20petijuma%20rezultati.pdf [aplūkots 11.01.2020.].
34. ES regula nodrošinās privātpersonām iespēju dzēst savus datus. Pieejams: <http://www.delfi.lv/news/national/politics/tiesibas-tikt-aizmirstam-es-regula-nodrosinas-privatpersonam-iespeju-dzest-savus-datus.d?id=47959387> [aplūkots 04.01.2020.].
35. Pleps J., Pastars E., Plakane I. Konstitucionālās tiesības. Papildināts un pārstrādāts izdevums. Rīga: Latvijas Vēstnesis, 2014.
36. Plotka R. Tiesības tikt aizmirstam un fiziskās personas anonimitāte internetā: piemērošanas praktiskā puse. Pieejams: <https://juristavards.lv/eseja/271529-tiesibas-tikt-aizmirstam-un-fiziskas-personas-anonimitate-interneta-piemerosanas-praktiska-puse/> [aplūkots 29.12.2019.].
37. Rožukalne A. Sauciet mani par žurnālistu! Pieejams: <http://providus.lv/article/sauciet-mani-par-zurnalisti> [aplūkots 12.01.2020.].
38. Rožukalne A., Olšteina I. Vadlīnijas mediju profesionāļiem “Kā medijos runāt ar un par bērniem?”. Pieejams: http://www.tiesibsargs.lv/uploads/content/legacy/Vadlinijas_Ka_medijos_runat_ar_un_par_berniem_2012.pdf [aplūkots 11.01.2020.].
39. Rudziša A. Tiesības tikt aizmirstam un to ietekme uz tiesībām uz privātās dzīves neaizskaramību. Jurista Vārds, 2016, Nr. 15.

40. Satura noņemšanas pieprasījumi saskaņā ar Eiropas datu aizsardzības tiesību aktu prasībām. Pieejams: <https://transparencyreport.google.com/eu-privacy/overview?hl=lv> [aplūkots 29.12.2019.].
41. Šimkus A. Žurnālista un avotu aizsardzības privilēģijas definīcija Eiropā un ASV. Jurista Vārds, 2016, Nr. 37.
42. Tiesībsargs nāk klajā ar paziņojumu par amatpersonu bloķētajiem "Twitter" lietotājiem. Pieejams: <https://www.tvnet.lv/6466628/tiesibsargs-nak-klaja-ar-pazinojumu-par-amatpersonu-bloketajiem-twitter-lietotajiem> [aplūkots 12.01.2020.].
43. TNS Latvijas mediju pētījumu gadagrāmata 2013 / 2014. Pieejams: http://www.tns.lv/wwwtnslv_resources/images/Mediju_petijumu_gadagramata/TNS_Latvia_mediju_petijumu_gadagramata_2013-2014.pdf [aplūkots 03.01.2020.].
44. Treneris par Mairi Briedi: "Viņam ir labs potenciāls!". Pieejams: <http://www.vp.gov.lv/?id=69&yrId=2012&relid=13624> [aplūkots 12.01.2020.].
45. Vispārējo kritēriju saraksts sūdzību par tiesībām tikt aizmirstam interneta vidē izskatīšanai. Pieejams: <http://www.dvi.gov.lv/lv/wp-content/uploads/kriteriji.pdf> [aplūkots 11.01.2020.].
46. Ziemele I. Cilvēktiesības pasaulē un Latvijā. Rīga: Izglītības soli, 2000.
47. 2018 in Review: A Breakout Year for DuckDuckGo and Internet Privacy. Pieejams: <https://spreadprivacy.com/duckduckgo-2018-in-review/> [aplūkots 04.01.2020.].
48. A Brief History Of Data Protection: How Did It All Start? Pieejams: <https://eurocloud.org/news/article/a-brief-history-of-data-protection-how-did-it-all-start/> [aplūkots 04.01.2020.].
49. Access Now Position Paper: Understanding the "Right To Be Forgotten" Globally. Pieejams: <https://www.accessnow.org/cms/assets/uploads/2016/09/Access-Not-paper-the-Right-to-be-forgotten.pdf> [aplūkots 01.03.2017.].
50. Adams Shoor E. Narrowing the Right to Be Forgotten: Why the European Union Needs to Amend the Proposed Data Protection Regulation. Brooklyn Journal of International Law, 2014, 20 January, Vol. 39.
51. Advisory Council to Google on the RTBF - London Meeting 16th October 2014. Pieejams: https://docs.google.com/document/d/1kI269r0gW7lmpve4ObRvRB_-68JN2yRSb-g2s3JD9qo/pub [aplūkots 04.01.2020.].
52. Alessi S., Sunshine E. The Right to Be Forgotten in the European Union after the 2016 General Data Protection Regulation. 32 Emory Int'l L. Rev. 145, 2017.
53. Alsenoy B., Koekkoek M. Internet and jurisdiction after Google Spain: the extra-territorial reach of the EU's "Right to be forgotten". Pieejams:

- https://ghum.kuleuven.be/ggs/publications/working_papers/2015/152vanalsenoykoekkoek [aplūkots 10.01.2020.].
54. Ambrose M. L., Ausloos J. The Right to Be Forgotten Across the Pond. *Journal of Information Policy*, 2012, Vol. 3.
55. Ambrose M.L. Digital Oblivion: The Right to be Forgotten in the Internet Age. Pieejams: https://scholar.colorado.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1002&context=atlas_gradetds [aplūkots 04.01.2020.].
56. Anđelković L. The elements of proportionality as a principle of human rights limitations. *Law and Politics*, 2017, Vol. 15, No 3.
57. Andrighi N. Voto a exma. sra. ministra Nancy Andrighi (Relator). Pieejams: <http://www.internetlab.org.br/wp-content/uploads/2017/02/STJ-REsp-1.593.873.pdf> [aplūkots 02.01.2020.].
58. AP bemiddelt 52 keer bij verwijdering zoekresultaten Google en Bing. Pieejams: <https://autoriteitpersoonsgegevens.nl/nl/nieuws/ap-bemiddelt-52-keer-bij-verwijdering-zoekresultaten-google-en-bing> [aplūkots 04.01.2020.].
59. Article 19. Freedom of expression and ICTs: Overview of international standards. London: Article 19, 2013.
60. Article 19. Internet intermediaries: Dilemma of Liability. London: Article 19, 2013.
61. Ashok K.M. Gujarat HC Rejects Plea to Restrain Websites from Publishing ‘Non-Reportable-Judgment’. Pieejams: <http://www.livelaw.in/gujarat-hc-rejects-plea-restrain-websites-publishing-non-reportable-judgment/> [aplūkots 10.01.2020.].
62. Ausloos J. The Interaction between the Rights to Object and to Erasure in the GDPR. Pieejams: <https://www.law.kuleuven.be/citip/blog/gdpr-update-the-interaction-between-the-right-to-object-and-the-right-to-erasure/> [aplūkots 03.01.2020.].
63. Ausloos J., Kuczerawy a. From Notice-and-Takedown to Notice-and-Delist: Implementing the Google Spain Ruling. *Colorado Technology Law Journal*, 2016, Vol. 14 (2).
64. Ausloos, J. The ‘Right to be Forgotten’ – Worth remembering? *Computer Law & Security Review*, 2012, Vol. 28.
65. Background: The Right to be Forgotten in National and Regional Contexts. Pieejams: https://www.ifla.org/files/assets/clm/statements/rtbf_background.pdf [aplūkots 04.01.2020.].
66. Baistrocchi P. Liability of Intermediary Service Providers in the EU Directive on Electronic Commerce. Pieejams: <https://digitalcommons.law.scu.edu/cgi/viewcontent.cgi?referer=https://www.google.ee/&httpsredir=1&article=1315&context=chtlj> [aplūkots 10.01.2020.]

67. Bayliss-McCulloch J. Does Australia Need a “Right to be Forgotten”? *Communications Law Bulletin*, 2014, Vol. 33.1.
68. Balt U. A history of practical obscurity: clarifying and contemplating the twentieth century roots of a digital age concept of privacy. *Journal of Media Law and Ethics*, 2017, Vol. 4.
69. Banerji S., Dutt S., Hallwass E., Limpives Y., Morachimo M., Taskova M., Gimelstein S., Seppinni S., Keller D., Moncau L.M. The “Right to Be Forgotten” and Blocking Orders under the American Convention: Emerging Issues in Intermediary Liability and Human Rights. *Pieejams*: [https://law.stanford.edu/wp-content/uploads/2017/09/The-Right-to-Be-Forgotten_-and-Blocking-Orders-under-the-American-Convention-Emerging-Issues-in-Intermediary-Liability-and-Human-Rights_Sep17-.pdf](https://law.stanford.edu/wp-content/uploads/2017/09/The-Right-to-Be-Forgotten-and-Blocking-Orders-under-the-American-Convention-Emerging-Issues-in-Intermediary-Liability-and-Human-Rights_Sep17-.pdf) [aplūkots 29.12.2019.].
70. Barak A. *Proportionality stricto sensu (balancing)*. Cambridge: Cambridge University Press, 2012.
71. Barlow J.P. A Declaration of the Independence of Cyberspace. *Pieejams*: <http://editions-hache.com/essais/pdf/barlow1.pdf> [aplūkots 04.01.2020.].
72. Bell T. 6 ways Facebook uses AI. *Pieejams*: <https://www.cio.com/article/3280266/6-ways-facebook-uses-artificial-intelligence.html> [aplūkots 12.01.2020.].
73. Bernal P. A Right to Delete. *European Journal of Law and Technology*, 2011, No. 2.
74. Bertoni E. The Right to Be Forgotten: An Insult to Latin American History. *Pieejams*: https://www.huffingtonpost.com/eduardo-bertoni/the-right-to-be-forgotten_b_5870664.html [aplūkots 11.01.2020.].
75. Bhattacharya A. In a First Indian Court Upholds the Right to Be Forgotten. *Pieejams*: <http://www.livelaw.in/first-indian-court-upholds-right-forgotten-read-order/> [aplūkots 10.01.2020.].
76. Bychawska-Siniarska D. Protecting the right to freedom of expression under the European Convention on Human Rights. *Pieejams*: <https://rm.coe.int/handbook-freedom-of-expression-eng/1680732814> [aplūkots 12.01.2020.].
77. Blind J., Brommer A. Privacy & the media. Traditional & emerging protections in an online world. International Association of Young Lawyers, AIJA National Congress, National Report Germany, 2015.
78. Block search indexing with 'noindex'. *Pieejams*: <https://support.google.com/webmasters/answer/93710?hl=en> [aplūkots 10.01.2020.].
79. Bohan F. Liability of Internet Search Engines. *Hibernian Law Journal*, 2006, Vol. 6:1.
80. Botero Marino C. Freedom of Expression Standards for Free and Inclusive Broadcasting. *Pieejams*: <http://www.oas.org/en/iachr/expression/docs/publications/Broadcasting%20and%20freedom%20of%20expresion%20FINAL%20PORTADA.pdf> [aplūkots 02.01.2020.].

81. Brems E., Lavrysen L. ‘Don’t Use a Sledgehammer to Crack a Nut’: Less Restrictive Means in the Case Law of the European Court of Human Rights. *Human Rights Law Review*, 2015, 15 (1).
82. Brink J. Missed Opportunity: Dutch Supreme Court copy-pastes Google Spain Judgment. Pieejams: <https://inform.org/2017/05/06/missed-opportunity-dutch-supreme-court-copy-pastes-google-spain-judgment-jens-van-de-brink/> [aplūkots 18.03.2018.].
83. Brkan M., Psychogiopoulou E. *Courts, Privacy and Data Protection in the Digital Environment*. Massachusetts: Edward Elgar Publishing, 2017.
84. Brock G. *The Right to be Forgotten: Privacy and the Media in the Digital Age*. London, New York: I.B.Tauris & Co. Ltd, 2016.
85. Brook. J. Narrowing the Right to be forgotten: Why the European Union needs to amend the proposed Data Protection Regulation. *Brooklyn Journal of International Law*, 2014, 20 January, Vol. 39.
86. Bunn A. Children and the ‘Right to be Forgotten’: what the right to erasure means for European children, and why Australian children should be afforded a similar right. Pieejams: <https://journals.sagepub.com/doi/abs/10.1177/1329878X19848503> [aplūkots 11.01.2020.].
87. Call for Change: People Want Stronger Privacy Laws. Pieejams: <https://spreadprivacy.com/privacy-legislation-survey/> [aplūkots 06.01.2020.].
88. Carey P., Armstrong N., Lamont D., Quartermaine J. *Media Law*. 5th edn. London: Sweet & Maxwell, 2010.
89. Carolan M. Google argues ‘right to be forgotten’ ruling is unworkable. Pieejams: <https://www.irishtimes.com/news/crime-and-law/courts/high-court/google-argues-right-to-be-forgotten-ruling-is-unworkable-1.3088145> [aplūkots 12.01.2020.].
90. Carson A. The Responsibility of Operationalizing the Right To Be Forgotten. Pieejams: <http://bit.ly/2ek4eRB> [aplūkots 06.01.2020.]
91. Castilla O. “Juez censura a Google y a medios que investigan a sindicado por narcotráfico.” Pieejams: <https://ojo-publico.com/351/juez-censura-google-y-medios-de-prensa-que-investig-an-sindicadopor-narcotrafico> [aplūkots 01.03.2018.].
92. Chander A., Uyen P. Le: Free Speech. Pieejams: http://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=2320124 [aplūkots 18.03.2018.].
93. Cyberbullying-linked suicides rising, study says Social Sharing. Pieejams: <http://www.cbc.ca/news/technology/cyberbullying-linked-suicides-rising-study-says-1.1213435> [aplūkots 04.01.2020.].

94. Clement. J. Distribution of Facebook users worldwide as of October 2019, by age and gender. Pieejams: <https://www.statista.com/statistics/376128/facebook-global-user-age-distribution/> [aplūkots 11.01.2020.].
95. Clifford B. The International Struggle for New Human Rights. University of Pennsylvania Press, 2009.
96. Cohen J. Working with news publishers. Pieejams: <https://publicpolicy.googleblog.com/2009/07/working-with-news-publishers.html> [aplūkots 10.01.2020.].
97. Contribution from the multistakeholder expert group to the stock-taking exercise of June 2019 on one year of GDPR application. Pieejams: https://ec.europa.eu/commission/sites/beta-political/files/report_from_multistakeholder_expert_group_on_gdpr_application.pdf [aplūkots 04.01.2020.].
98. Coomans F., Grünfeld F., Kamminga M. T. Methods of Human Rights Research: A Primer. Human Rights Quarterly, 2010, Vol. 32, p. 185.
99. Cooper M. R. Search Engine Liability under the Libe Data Reulation Proposal: Interpreting Third Party Responsibilities as Informed by Google Spain. Georgetown Journal of International Law, 2014, Vol. 45.
100. Corfield G. Google: Class search results as journalism so we can dodge Right To Be Forgotten. Pieejams: https://www.theregister.co.uk/2018/02/28/right_to_be_forgotten_trial_google_nt1/ [aplūkots 02.01.2020.].
101. Council of Europe. Human Rights and A Changing Media Landscape. Strasbourg: Council of Europe Publishing, 2011.
102. Crossley D. Case Law, Hamburg District Court: Max Mosley v Google Inc, Google go down (again, this time:) in Hamburg. Pieejams: <https://inform.org/2014/02/05/case-law-hamburg-district-court-max-mosley-v-google-inc-google-go-down-again-this-time-in-hamburg-dominic-crossley/> [aplūkots 10.01.2020.].
103. Daly M. High Court rules in the first Irish case on the “right to be forgotten”. Pieejams: <https://beauchamps.ie/publications/585> [aplūkots 12.01.2020.].
104. Dao F.C. An Overview of China’s First “Right-to-be-Forgotten” Lawsuit. Pieejams: <http://blog.feichangdao.com/2016/05/an-overview-of-china-first-right-to-be.html> [aplūkots 10.10.2020.].
105. Data accuracy: GDPR principles of processing. Pieejams: <https://www.dataguise.com/gdpr-knowledge-center/data-accuracy/> [aplūkots 12.01.2020.].

106. Dauer U., Fleisher L. Former Formula One Chief Max Mosley Settles Legal Dispute With Google. Pieejams: <https://www.wsj.com/articles/former-formula-one-chief-max-mosley-settles-legal-dispute-with-google-1431702038> [aplūkots 10.01.2020.].
107. Davidson T., Warmesley D., Macy M., Weber I. Automated Hate Speech Detection and the Problem of Offensive Language. Pieejams: <https://arxiv.org/pdf/1703.04009.pdf> [aplūkots 10.01.2020.].
108. Definition of: filter bubble. Pieejams: <https://www.pcmag.com/encyclopedia/term/64417/filter-bubble> [aplūkots 03.01.2020.].
109. Dias Oliva T., Wile dos Santos M., Antonialli D., Brito Cruz F. RTBF in the Brazilian courts. Pieejams: <https://blog.wan-ifra.org/2017/02/06/rtbf-in-the-brazilian-courts> [aplūkots 29.12.2019.].
110. Digital Single Market: Commission welcomes European Parliament's vote on new rules for sharing public sector data. Pieejams: https://europa.eu/rapid/press-release_STATEMENT-19-1935_en.htm [aplūkots 12.01.2020.]
111. Dixon H. Annual Report 2017: Presented to each of the Houses of the Oireachtas, pursuant to Section 14 of the Data Protection Acts 1988 and 2003. Pieejams: <https://www.dataprotection.ie/sites/default/files/uploads/2018-11/Annual%20Report%202017.pdf> [aplūkots 12.01.2020.].
112. Doherty M. Politicians as a species of "Public Figure" and the Right to Privacy. *Humanitas Journal of European Studies*, 2007, 1(1).
113. Domains. Pieejams: <https://rating.gemius.com/lv/tree/64> [aplūkots 12.01.2020.].
114. Don't be blinded by the light: the 'right to be forgotten' clarified. Pieejams: <http://www.neurope.eu/article/dont-be-blinded-light-right-be-forgotten-clarified> [aplūkots 01.04.2019.].
115. Dulong de Rosnay M., Guadamuz A. Memory Hole or Right to Delist? Implications of the Right to Be Forgotten for Web Archiving. Pieejams: <https://ssrn.com/abstract=3107565> [aplūkots 29.12.2019.].
116. Edwards J. GDPR Overview: Complying With EU Laws For Personal Data. Pieejams: <https://blog.ipswitch.com/gdpr-eu-personal-data#p4> [aplūkots 12.01.2020.]
117. Edwards L. *The New Legal Framework for E-Commerce in Europe*. Oxford: Hart Publishing, 2005.
118. Eecke P. Europe: Mosley v Google – game, set but not match yet. Pieejams: <https://www.technologysleage.com/2013/11/europe-mosley-v-google-game-set-but-not-match-yet/> [aplūkots 10.01.2020.].

119. Egan M. What is the Dark Web, What's on it & How to Access it. Pieejams: <https://www.techadvisor.co.uk/how-to/internet/dark-web-3593569/> [aplūkots 04.01.2020.].
120. English K., Currie T., Link R. The ethics of unpublishing. Pieejams: <http://caj.ca/blog/ethics-unpublishing> [aplūkots 12.01.2020.].
121. Entry “search engine”, Oxford Dictionaries. Pieejams: <http://www.oxforddictionaries.com/definition/english/search-engine> [aplūkots 01.04.2019.].
122. Erdos D. Unlikely to be Forgotten: Assessing the Implementation of Google Spain in the UK Three Years On, by David Erdos. Pieejams: <https://blogdroiteuropeen.com/2017/05/29/unlikely-to-be-forgotten-assessing-the-implementation-of-google-spain-in-the-uk-three-years-on-by-david-erdos/> [aplūkots 04.01.2020.].
123. Erdos D., Garstka K. The 'Right to be Forgotten' Online within G20 Statutory Data Protection Frameworks. Pieejams: https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=3451269## [aplūkots 03.01.2020.].
124. Eros D. Communicating Responsibilities: The Spanish DPA Targets Google's Notification Practices when Delisting Personal Information. Pieejams: <https://inform.org/2017/03/21/communicating-responsibilities-the-spanish-dpa-targets-googles-notification-practices-when-delisting-personal-information-david-erdos/> [aplūkots 02.01.2020.].
125. EU Data Protection law: a ‘right to be forgotten’? Pieejams: <http://www.publications.parliament.uk/pa/ld201415/ldselect/ldecom/40/4002.htm> [aplūkots 01.04.2019.].
126. EU in figures. Pieejams: https://europa.eu/european-union/about-eu/figures/living_en [aplūkots 04.01.2020.].
127. European Arrest Warrant. Pieejams: https://e-justice.europa.eu/content_european_arrest_warrant-90-en.do [aplūkots 04.01.2020.].
128. European Commission. Special Eurobarometer 359. Attitudes on Data Protection and Electronic Identity in the European Union. Report, 2011.
129. European Union Agency for Fundamental Rights and Council of Europe. Handbook on European data protection law. Luxembourg: Publications Office of the European Union, 2018.
130. Executive Summary. Data Growth, Business Opportunities, and the IT Imperatives. Pieejams: <https://www.emc.com/leadership/digital-universe/2014iview/executive-summary.htm> [aplūkots 03.01.2020.].
131. Factsheet on the “Right to be Forgotten” ruling (C-131/12). Pieejams: https://www.inforights.im/media/1186/cl_eu_commission_factsheet_right_to_be-forgotten.pdf [aplūkots 02.01.2020.].

132. Factsheets on the European Union – Human Rights. Pieejams: http://www.europarl.europa.eu/atyourservice/en/displayFtu.html?ftuId=FTU_6.4.1.html [aplūkots 29.12.2019.].
133. Finocchiaro G. Italian Supreme Court: the right to oblivion to be protected with newspaper archive updates. Pieejams: <http://www.blogstudiolegalefinocchiaro.com/wordpress/2012/04/italian-supreme-court-the-right-to-oblivion-to-be-protected-with-newspaper-archive-updates/> [aplūkots 10.01.2020.].
134. Fisher T. Do Search Engines Search The Entire Web? Pieejams: <https://www.lifewire.com/do-search-engines-search-entire-web-3482878> [aplūkots 04.01.2020.].
135. Fisher T. How to Use the Deep Web to Find People. Pieejams: <https://www.lifewire.com/invisible-web-to-find-people-3482498> [aplūkots 04.01.2020.].
136. Fisher T. The Invisible Web: What It Is & How to Find It. Pieejams: <https://www.lifewire.com/invisible-web-how-to-find-it-3482490> [aplūkots 04.01.2020.].
137. Fisher T. What Is a Search Engine? Pieejams: <https://www.lifewire.com/how-does-search-engine-work-3482032> [aplūkots 04.01.2020.].
138. Fishkin R. 12 Ways to Keep Your Content Hidden from the Search Engines. Pieejams: <https://moz.com/blog/12-ways-to-keep-your-content-hidden-from-the-search-engines> [aplūkots 10.01.2020.].
139. Fleischer P. Questionnaire addressed to Search Engines by the Article 29 Working Party regarding the implementation of the CJEU judgment on the “right to be forgotten”. Pieejams: <https://docs.google.com/file/d/0B8syaai6SSfiT0EwRUFyOENqR3M/preview> [aplūkots 12.01.2020.].
140. Fleischer P. Reflecting on the Right to be Forgotten. Pieejams: <https://blog.google/around-the-globe/google-europe/reflecting-right-be-forgotten/> [aplūkots 03.01.2020.].
141. Fomperosa Rivero Á. European Union Law Working Papers No. 19. Right to Be Forgotten in the European Court of Justice Google Spain Case: The Right Balance of Privacy Rights, Procedure, and Extraterritoriality. Pieejams: https://www-cdn.law.stanford.edu/wp-content/uploads/2017/02/fomperosa_eulawwp19.pdf [aplūkots 18.03.2018.].
142. Frantziou E. Further Developments in the Right to be Forgotten: The European Court of Justice’s Judgment in Case C-131/12, Google Spain, SL, Google Inc v Agencia Espanola de Proteccion de Datos. Human Rights Law Review, 2014, 30 October, Vol. 14.
143. Freedom on the Net 2017. Russia. Pieejams: <https://freedomhouse.org/report/freedom-net/2017/russia> [aplūkots 06.01.2020.];

144. Frosio G. The Death of ‘No Monitoring Obligations’: A Story of Untameable Monsters. 8(3) *Journal of Intellectual Property, Information Technology and E-Commerce Law*, 2017, Vol.212.
145. Frosio G. Why Keep a Dog and Bark Yourself? From Intermediary Liability to Responsibility. *Oxford International Journal of Law and Information Technology*, 2018.
146. Ganotra S. GDPR Compliant or Not? *Court Uncourt*, 2018, Vol. V, Issue VI.
147. GDPR: Personal Data. Pieejams: <https://gdpr-info.eu/issues/personal-data/> [aplūkots 12.10.2020.]
148. Geller E. Yahoo Japan agrees to honor requests to delete search results. Pieejams: <https://www.dailydot.com/layer8/yahoo-japan-search-results-deletion-right-to-be-forgotten/> [aplūkots 11.01.2020.].
149. Gerards J. How to improve the necessity test of the European Court of Human Rights. *International Journal of Constitutional Law*, 2013, Vol. 11, Issue 2.
150. Giakoumopoulos C., Buttarelli G., O’Flaherty M. Handbook on European data protection law. Luxembourg: Publications Office of the European Union, 2018.
151. Giurgiu A. Challenges of Regulating a Right to be forgotten with Particular Reference to Facebook. *Masaryk University Journal of Law and Technology*, 2013, Vol. 7:2.
152. Gladicheva V. Google can't escape 'right to be forgotten' damages, privacy regulator tells UK court. Pieejams: <https://mlexmarketinsight.com/insights-center/editors-picks/Data-Protection-Privacy-and-Security/europe/google-cant-escape-right-to-be-forgotten-damages,-privacy-regulator-tells-uk-court> [aplūkots 02.01.2020.].
153. Gömann M. 'The new territorial scope of EU data protection law: Deconstructing a revolutionary achievement'. *Common Market Law Review*, 2017, Vol. 54, Issue 2.
154. Goodman E.P. Open Letter to Google From 80 Internet Scholars: Release RTBF Compliance Data. Pieejams: <https://medium.com/@ellgood/open-letter-to-google-from-80-internet-scholars-release-rtbf-compliance-data-cbfc6d59f1bd> [aplūkots 11.01.2020.].
155. Goodman E.P. Practical Obscurity and The Right to Be Forgotten: “Pretty Much” Privacy is Enough. Pieejams: <https://medium.com/@ellgood/practical-obscurity-and-the-right-to-be-forgotten-pretty-much-privacy-is-enough-c321bdaffa08> [aplūkots 01.01.2020.].
156. Google organic Ctr history. Pieejams: <https://www.advancedwebranking.com/cloud/ctrstudy/> [aplūkots 10.01.2020.]
157. Google Webmaster Tools. Pieejams: https://www.google.com/webmasters/#?modal_active=none [aplūkots 02.01.2020.].
158. Government requests to remove content. Pieejams: <https://transparencyreport.google.com/government-removals/by->

- country/LV?hl=en_GB&country_breakdown=period:Y2017H2;country:LV&lu=country_breakdown [aplūkots 04.01.2020.].
159. Greer S. The exceptions to Articles 8 to 11 of the European Convention on Human Rights. Pieejams: [https://www.echr.coe.int/LibraryDocs/DG2/HRFILES/DG2-EN-HRFILES-15\(1997\).pdf](https://www.echr.coe.int/LibraryDocs/DG2/HRFILES/DG2-EN-HRFILES-15(1997).pdf) [aplūkots 02.01.2020.].
160. Gstrein O. The Judgment That Will Be Forgotten. Pieejams: <https://verfassungsblog.de/the-judgment-that-will-be-forgotten/?fbclid=IwAR3HiFxyanyFDdim62766dfEauKDkROo1XxYfhCEGG7rMf3j9ppen9KSvymo> [aplūkots 02.01.2020.].
161. Guadamuz A. Developing a Right to be Forgotten. In: Synodinou T.E., Jougleux P., Markou C., Prastitou T. EU Internet Law. Cham: Springer, 2017.
162. Guidance: Removal of BBC online content. Pieejams: <https://www.bbc.com/editorialguidelines/guidance/removal-online-content> [aplūkots 12.01.2020.].
163. Guide on Article 8 of the European Convention on Human Rights: Right to respect for private and family life. Pieejams: https://www.echr.coe.int/Documents/Guide_Art_8_ENG.pdf [aplūkots 18.03.2018.].
164. Guidelines on the implementation of the Court of Justice of the European Union judgment on “Google Spain and inc v. Agencia española de Protección de datos (aepd) and Mario Costeja González” C-131/12. Pieejams: <https://www.dataprotection.ro/servlet/ViewDocument?id=1080> [aplūkots 02.01.2020.].
165. Guillemin G. ARTICLE 19's Response to Google's Advisory Council. Pieejams: <http://www.article19.org/data/files/medialibrary/37733/A19-comments-on-RTBF.pdf> [aplūkots 01.04.2019.].
166. Hachman M. How Google handles child pornography in Gmail, search. Pieejams: <https://www.pcworld.com/article/2461400/how-google-handles-child-pornography-in-gmail-search.html> [aplūkots 10.01.2002.].
167. Haynes S. A. Google Search Results: Buried if not Forgotten. *The North Carolina Journal of Law & Technology*, 2014, Vol. 15.
168. Hakim D. Right to Be Forgotten? Not That Easy. *N.Y. TIMES*, May 30, 2014, Section B.
169. Helen Leggatt: 95% of traffic comes from first page of search results. Pieejams: www.bizreport.com/2010/02/95_of_traffic_comes_from_first_page_of_search_results.html [aplūkots 11.01.2020.].
170. History of Search Engines: From 1945 to Google Today. Search Engine History. Pieejams: <http://www.searchenginehistory.com/#early-engines> [aplūkots 01.04.2019.].

171. Hoboken van J. Search Engine Freedom: On the implications of the right to freedom of expression for the legal governance of Web search engines. Amsterdam: Institute for Information Law, 2011.
172. Hoboken van J. Search Engine Law and Freedom of Expression. A European Perspective. Pieejams: <http://future-nonstop.org/c/a2ece341ce5fbc00f9fc58151da8f981> [aplūkots 01.04.2019.].
173. Höchstötter N., Lewandowski D. What Users See – Structures in Search Engine Results Pages. Information Sciences, 2009, Vol. 179.
174. Hope A. “Right to be forgotten” extends to newspaper archives. Pieejams: <http://www.flanderstoday.eu/business/right-be-forgotten-extends-newspaper-archives> [aplūkots 03.01.2020.].
175. How Do I Get My Website on the First Page of Google? Pieejams: <https://cristersmedia.com/how-do-i-get-my-website-on-the-first-page-of-google/> [aplūkots 12.01.2020.].
176. How Much Search Traffic Actually Comes from Googling? Pieejams: <https://www.emarketer.com/Article/How-Much-Search-Traffic-Actually-Comes-Googling/1011814> [aplūkots 10.01.2020.].
177. How Search organizes information. Pieejams: <https://www.google.com/search/howsearchworks/crawling-indexing/> [aplūkots 10.01.2020.].
178. Ingram M. Twitter just implemented its own “right to be forgotten” for politicians’ tweets. Pieejams: <https://fortune.com/2015/08/24/twitter-right-to-be-forgotten/> [aplūkots 12.01.2020.].
179. Internet: case-law of the European Court of Human Rights. Pieejams: https://www.echr.coe.int/Documents/Research_report_internet_ENG.pdf [aplūkots 02.01.2020.].
180. Irwin L. The GDPR: A year in review. Pieejams: <https://www.itgovernance.co.uk/blog/the-gdpr-a-year-in-review> [aplūkots 04.01.2020.].
181. Irwin L. The GDPR: Understanding the 6 data protection principles. Pieejams: <https://www.itgovernance.eu/blog/en/the-gdpr-understanding-the-6-data-protection-principles> [aplūkots 12.01.2020.].
182. Italian Data Protection Authority, Decision Oblivion Rights. Pieejams: <http://www.garanteprivacy.it/web/guest/home/docweb/-/docweb-display/docweb/1336892> [aplūkots 01.03.2017.].
183. Yan M.N. Protecting the Right to be Forgotten: Is Mainland China Ready? EDPL, 2015, (3).
184. Youn-soo Chung M. Rocky Road Ahead for 'Right to be Forgotten' in Korea. Pieejams: <http://www.koreaitimes.com/news/articleView.html?idxno=51558> [aplūkots 10.01.2020.].

185. Jacobson M. How Far Down the Search Engine Results Page Will Most People Go? Pieejams: <https://www.theleverageway.com/blog/how-far-down-the-search-engine-results-page-will-most-people-go/> [aplūkots 11.01.2020.].
186. Jamieson S. Children ignore age limits by opening social media accounts. Pieejams: <https://www.telegraph.co.uk/news/health/children/12147629/Children-ignore-age-limits-by-opening-social-media-accounts.html> [aplūkots 11.01.2020.].
187. Janneke G. How to improve the necessity test of the European Court of Human Rights. *International Journal of Constitutional Law*, 2013, Vol. 11, Issue 2.
188. Japanese court orders Google to halt search harassment. Pieejams: <https://www.japantimes.co.jp/news/2014/10/10/national/crime-legal/tokyo-court-orders-google-remove-search-results-man/#.VIO> [aplūkots 12.01.2020.].
189. Johnson B. Privacy no longer a social norm, says Facebook founder. Pieejams: <https://www.theguardian.com/technology/2010/jan/11/facebook-privacy> [aplūkots 04.01.2020.].
190. Jurjens E. Third Dutch Google Spain Ruling: convicted murderer does not have “right to be forgotten”. Pieejams: <https://inform.org/2015/06/10/third-dutch-google-spain-ruling-convicted-murderer-does-not-have-right-to-be-forgotten-emi-el-jurjens/> [aplūkots 12.01.2020.].
191. Kamenetz A. The Problem With ‘Sharenting’. Pieejams: <https://www.nytimes.com/2019/06/05/opinion/children-internet-privacy.html> [aplūkots 11.01.2020.].
192. Kaminski M. E. Privacy and the Right to Record. *Boston University Law Review*, 2017, Vol. 97, No. 167.
193. Katsirea I. “Fake news”: reconsidering the value of untruthful expression in the face of regulatory uncertainty. Pieejams: <https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/17577632.2019.1573569?af=R&> [aplūkots 01.01.2020.].
194. Keller D. Europe’s Right to be Forgotten in Latin America. In: *Towards an Internet Free of Censorship II Perspectives in Latin America*. Universidad de Palermo, 2017.
195. Keller D. The “Right to Be Forgotten” and National Laws Under the GDPR. Pieejams: <https://inform.org/2017/05/04/the-right-to-be-forgotten-and-national-laws-under-the-gdpr-daphne-keller/> [aplūkots 04.01.2020.].
196. Keller D. The GDPR and National Legislation: Relevant Articles for Private Platform Adjudication of “Right to Be Forgotten” Requests. Pieejams: <https://inform.org/2017/05/05/the-gdpr-and-national-legislation-relevant-articles-for-private-platform-adjudication-of-right-to-be-forgotten-requests-daphne-keller/> [aplūkots 22.12.2019.].

197. Keller D. *The Right Tools: Europe's Intermediary Liability Laws and the EU 2016 General Data Protection Regulation*. 33 Berkeley Tech, 2018.
198. Keller P. *European and International Media Law: Liberal Democracy, Trade and the New Media*. Oxford: Oxford University Press, 2011, ed. 1.
199. Kerr J. What is a Search Engine? The Simple Question the Court of Justice of the European Union Forgot to Ask and What It Means for the Future of the Right to be Forgotten. *Chicago Journal of International Law*, 2016, Vol. 17 (1).
200. Khomami N. Ministers back campaign to give under-18s right to delete social media posts. Pieejams: <https://www.theguardian.com/media/2015/jul/28/ministers-back-campaign-under-18s-right-delete-social-media-posts> [aplūkots 10.01.2020.].
201. Kilkelly U. Protecting Children's Rights under the ECHR: The Role of Positive Obligations. *Northern Ireland Legal Quarterly*, 2011, 61 (3).
202. Kyrnin J. How and When to Use IFrames. Pieejams: <https://www.thoughtco.com/when-to-use-iframe-3468667> [aplūkots 10.01.2020.].
203. Klatt M., Meister M. *The Constitutional Structure of Proportionality*. Oxford University Press, 2012.
204. Kodde C. Germany's right to be forgotten – between freedom of expression and the right to informational selfdetermination. *International Review of Law, Computers & Technology*, 2016.
205. Kohler D., Levine L., Ardia D., Cohen D., Papandrea M. R. *Media and the Law*. Durham: LexisNexis, 2014.
206. Korff D. Data protection laws in the European Union. [b.v.] *Federation of European Direct Marketing*, 2005, p. 1.
207. Krupavičius A., Nevera A. *Human Rights in Lithuania*. Lithuania: Naujos sistemos, 2005, p. 60; Moreham N., Warby M. *Tugendhat and Christie: The Law of Privacy and The Media*. [b.v.] OUP Oxford, 3 ed., 2016.
208. Kulk S. Dutch DPA shares new data about the Right to be Forgotten. Pieejams: <http://blog.renforce.eu/index.php/en/2017/05/14/dutch-dpa-shares-new-data-about-the-right-to-be-forgotten-2/> [aplūkots 12.01.2020.].
209. Kulk S., Zuiderveen Borgesius F. *Privacy, Freedom of Expression, and the Right to Be Forgotten in Europe*. Cambridge University Press, 2017, p. 20.
210. Lah F. Are IP Addresses “Personally Identifiable Information”? *I/S: A Journal of Law and Policy for the Information Society*, 2008, Vol. 4:3.

211. Lantagne S. Famous on the Internet: The Spectrum of Internet Memes and the Legal Challenge of Evolving Methods of Communication. Pieejams: https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=2944804 [aplūkots 04.01.2020.].
212. Lasica J.D. Blogs and Journalism Need Each Other. Pieejams: <https://niemanreports.org/articles/blogs-and-journalism-need-each-other/> [aplūkots 12.01.2020.].
213. Lee E. Recognizing Rights in Real Time: The Role of Google in the EU Right to Be Forgotten. University of California, Davis, [b.g.], Vol. 49:1017.
214. Lee E. The Right to be Forgotten v. Free Speech. Pieejams: <http://moritzlaw.osu.edu/students/groups/is/files/2016/09/7-Lee.pdf> [aplūkots 04.01.2020.].
215. Legal analysis of a Single Market for the Information Society (SMART 2007/0037). Pieejams: <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/news/legal-analysis-single-market-information-society-smart-20070037>. [aplūkots 10.01.2020.].
216. Leggatt H. 95% of traffic comes from first page of search results. Pieejams: www.bizreport.com/2010/02/95_of_traffic_comes_from_first_page_of_search_results.html [aplūkots 11.01.2020.].
217. Lehtinen E. The European Court of Justice and European Court of Human Rights: A complex interaction and coexistence between the two courts. Pieejams: <https://blogs.uta.fi/ecthrworkshop/2016/03/07/lehtinen/> [aplūkots 18.03.2018.].
218. Leta Jones M. Ctrl + Z: The Right to Be Forgotten. New York: NYU Press, 2016.
219. Lievens E., Maelen C.V. A Child's Right to be Forgotten: Letting Go of the Past and Embracing the Future? Pieejams: <https://revistas.uniandes.edu.co/doi/full/10.29263/lar02.2019.03> [aplūkots 02.01.2020.].
220. Lievens E., Vander Maelen C. A Child's Right to be Forgotten: Letting Go of the Past and Embracing the Future? Pieejams: <https://revistas.uniandes.edu.co/doi/full/10.29263/lar02.2019.03> [aplūkots 02.01.2020.].
221. Lindsay D. The 'right to be forgotten' in European data protection law. In: Normann W. Emerging challenges in privacy law. UK: Cambridge University Press, 2014.
222. Li-Reilly Y. Remembering, forgetting, reinvention and freedom: social media and children's right to be forgotten. In: The Advocate, 2017, Vol. 75, part 5.
223. Lloyd I. J. Information technology Law. 6th ed. Oxford: Oxford University Press, 2011.
224. Louis F., Kamann H.G., Braun M., Schwedler C. Statement according to Art. 23 of the Statute of the Court of Justice and Art. 96 of the Rules of Procedure of the Court of Justice of The Reporters Committee for Freedom of the Press in Case C-507/17. Pieejams: <https://www.rcfp.org/sites/default/files/2017-11-29%20->

- %20Statement%20CJEU%20in%20Google%20v.%20CNIL%20(RCFP%20et%20al.)%20-%20as%20filed.pdf [aplūkots 18.03.2018.].
225. Louisa Donnelly: Media Law: Protection of journalistic sources in the UK. Pieejams: www.psw.ugent.be/Cms_global/uploads/publicaties/.../POJSUK.II.doc [aplūkots 01.04.2019.].
226. Lucassen K., Zaaijer J., Waesberge C. Data Protection and Privacy Update the Netherlands – February 2017. Pieejams: <https://www.loyensloeff.com/nl-nl/news-events/newsletters/privacy-newsletter/data-protection-and-privacy-update-the-netherlands-february-2017> [aplūkots 18.03.2018.].
227. Macdonald F. Google's Deleted an Artist's Blog, Along With 14 Years of His Work. Pieejams: <https://www.sciencealert.com/google-has-deleted-an-artist-s-blog-with-14-years-of-his-work> [aplūkots 10.01.2020.].
228. MacKinnon R., Hickok E., Bar A., Hae-in L. Fostering freedom online: the role of Internet intermediaries. France: UNESCO, 2014.
229. MacKinnon R., Hickok E., Bar A., Lim H. Fostering Freedom Online: The Role of Internet Intermediaries. Report for UNESCO's Division for Freedom of Expression and Media Development. Paris: UNESCO, 2014.
230. Macovei M. A guide to the implementation of Article 10 of the European Convention on Human Rights. Pieejams: <https://rm.coe.int/168007ff48> [aplūkots 11.01.2020.].
231. Maelen C.V. A Child's Right to be Forgotten: Letting Go of the Past and Embracing the Future? Pieejams: <https://revistas.uniandes.edu.co/doi/full/10.29263/lar02.2019.03> [aplūkots 02.01.2020.].
232. Mayer-Schönberger V. Delete: The Virtue of Forgetting in the Digital Age. Princeton: Princeton University Press, 2011, revised ed. Edition.
233. Man loses 'right to be forgotten' Google court bid. Pieejams: <http://www.bbc.com/news/uk-england-nottinghamshire-33706475> [aplūkots 12.01.2020.].
234. Mańko R. European Small Claims Procedure. Pieejams: [http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/IDAN/2014/542137/EPRS_IDA\(2014\)542137_REV1_EN.pdf](http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/IDAN/2014/542137/EPRS_IDA(2014)542137_REV1_EN.pdf) [aplūkots 04.01.2020.].
235. Mantelero A. The EU Proposal for a General Data Protection Regulation and the roots of the 'right to be forgotten'. Computer Law & Security Review, 2013, Vol. 29, Issue 3.
236. Marino C.B. Freedom of expression and the internet. Pieejams: https://www.oas.org/en/iachr/expression/docs/reports/2014_04_08_Internet_ENG%20_WEB.pdf [aplūkots 10.01.2020.].

237. Marschall K. General Data Protection Regulation: data accuracy in practice. Pieejams: <https://www.datenschutz-praxis.de/fachartikel/general-data-protection-regulation-data-accuracy-in-practice/> [aplūkots 12.01.2020.].
238. Marsh J. Revenge porn victim to Google: Make me disappear. Pieejams: <http://nypost.com/2017/01/03/revenge-porn-victim-wants-her-name-deleted-from-google/> [aplūkots 01.03.2017.].
239. Martin-Bariteau F. The Mosley/Google Case: Why Privacy Can Not Be Argued. Pieejams: <http://droitdu.net/2013/11/the-mosley-case-paris-why-privacy-can-not-be-argued-for-notice-and-stay-down/> [aplūkots 01.04.2019.].
240. Matthews A. How Italian courts used the right to be forgotten to put an expiry date on news. Pieejams: <https://www.theguardian.com/media/2016/sep/20/how-italian-courts-used-the-right-to-be-forgotten-to-put-an-expiry-date-on-news> [aplūkots 10.01.2020.].
241. McConville M. Research Methods for Law. Edinburgh: Edinburgh University Press, 2007.
242. McDonald B. Privacy, Princesses, and Paparazzi. New York Law School Law Review, 2005, Vol. 50.
243. McGoldrick D. Developments in the Rights to be forgotten. Human Rights Law Review, 2013, Vol. 13 (4).
244. McGoldrick F. Courts grapple with the “Right to be Forgotten”. Pieejams: <https://www.carson-mcdowell.com/news-and-events/courts-grapple-with-the-right-to-be-forgotten> [aplūkots 11.01.2020.].
245. Media use in the European Union, Standard Eurobarometer 82, Autumn 2014. Pieejams: https://ec.europa.eu/commfrontoffice/publicopinion/archives/eb/eb82/eb82_media_en.pdf [aplūkots 03.01.2020.].
246. Mendel T. Freedom of Expression: A Guide to the Interpretation and Meaning of Article 10 of the European Convention on Human Rights. Pieejams: <https://rm.coe.int/16806f5bb3> [aplūkots 11.01.2020.].
247. Mendoza Enríquez O.A. The right to be forgotten from the Mexican experience. Pieejams: <https://blogdroiteuropeen.files.wordpress.com/2017/06/article-rtbf-mexico.pdf> [aplūkots 10.01.2020.].
248. Mēs esam Swisscows. Pieejams: <https://swisscows.com/lv/about#privacy-data> [aplūkots 04.01.2020.].
249. Michael J. K., Satolam D. The Right to Be Forgotten. University of Illinois law review, 2017.

250. Michael J.O. Information Not Found: The “Right to Be Forgotten” as an Emerging Threat to Media Freedom in the Digital Age. Pieejams: <https://www.cima.ned.org/publication/right-to-be-forgotten-threat-press-freedom-digital-age/> [aplūkots 10.01.2020.].
251. Miyashita H. The “right to be forgotten” and search engine liability. Brussels Privacy Hub, Working Paper, 2016, VOL. 2, No. 8.
252. Millar G., Scott A. *Newsgathering: Law, Regulation and the Public Interest*. Oxford University Press, 2016.
253. Milo D. *Defamation and Freedom of Speech*. Oxford: Oxford University Press, 2008.
254. Moore S. The right to be forgotten is the right to have an imperfect past. Pieejams: <https://www.theguardian.com/commentisfree/2017/aug/07/right-to-be-forgotten-data-protection-bill-ownership-identity-facebook-google> [aplūkots 04.01.2020.].
255. Moreham N., Warby M. *Tugendhat and Christie: The Law of Privacy and The Media*. Oxford: OUP, 3 ed., 2016.
256. Morrissey E., Dwyer D. Google wins ‘Right to be Forgotten’ case in Japanese Supreme Court Public’s right to know -v- Individual’s right to privacy. Pieejams: <https://www.lexology.com/library/detail.aspx?g=91c113d8-3184-4d5b-acd4-6f6af4360857> [aplūkots 02.01.2020.].
257. Morrow P. Expert opinion by Article 19. Pieejams: <https://www.article19.org/wp-content/uploads/2019/03/A19-Amicus-Curiae-Brief-Sova-v-Russia-20190321a-PM-signed.pdf> [aplūkots 06.01.2020.].
258. Nakar S., Greenbaum D. Now you see me. Now you still do: facial recognition technology and the growing lack of privacy. *Journal of Science & Technology Law*, 2017, Vol. 23, Issue 1.
259. National NewsMedia Council launches industry survey on practice of ‘de-indexing’. Pieejams: <https://medium.com/@CanMediaCouncil/national-newsmedia-council-launches-industry-survey-on-practice-of-de-indexing-5da2ec71d025> [aplūkots 10.01.2020.].
260. Necessary and Proportionate. *International Principles on the Application of Human Rights Law to Communications Surveillance*. Pieejams: <http://www.ohchr.org/Documents/Issues/Privacy/ElectronicFrontierFoundation.pdf> [aplūkots 18.03.2018.].
261. Neville A. Is It a Human Right to Be Forgotten: Conceptualizing the World View. *Santa Clara Journal of International Law*, Vol. 15, Issue 2, 2017.
262. New Eurobarometer shows how 15 to 45 year olds use the internet to access music, films, TV series, images and news: Pieejams: <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/news/new->

- eurobarometer-shows-how-15-45-year-olds-use-internet-access-music-films-tv-series-images/
[aplūkots 04.01.2020.];
263. Newman A. EU Court Invents “Right” to be Forgotten, Orders Google to Obey. Pieejams:
<https://www.thenewamerican.com/world-news/europe/item/18269-eu-court-invents-right-to-be-forgotten-orders-googletobey> [aplūkots 03.01.2020.]
264. NG C. Bullied Teen Leaves Behind Chilling YouTube Video. Pieejams:
<https://abcnews.go.com/International/bullied-teen-amanda-todd-leaves-chilling-youtube-video/story?id=17463266> [aplūkots 04.01.2020.].
265. Nietzsche F. *On the Advantage and Disadvantage of History for Life*. Cambridge: Hackett Publishing Company, 1980.
266. Notices received from search engines. Pieejams:
https://foundation.wikimedia.org/wiki/Notices_received_from_search_engines#English_Wikipedia
[aplūkots 02.01.2020.].
267. Nulty P., Theocharis Y., Popa S.A., Parnet O., Benoit K. Social media and political communication in the 2014 elections to the European Parliament. Pieejams:
https://kenbenoit.net/pdfs/Nulty_et_al_2016.pdf [aplūkots 12.01.2020.].
268. Oster J. *European and International Media Law*. Cambridge University Press, 2016.
269. Overview of mediation by the Dutch Data Protection Authority concerning the delisting of search results by Google. Pieejams:
https://autoriteitpersoonsgegevens.nl/sites/default/files/atoms/files/dutch_dpa_-_delisting_of_search_results_by_google_0.pdf [aplūkots 11.01.2020.].
270. Overzicht bemiddeling Autoriteit Persoonsgegevens bij verwijdering resultaten zoekmachines. Pieejams:
https://autoriteitpersoonsgegevens.nl/sites/default/files/01_overzicht_bemiddeling_ap_bij_verwijdering_resultaten_zoekmachines_mei_2017.pdf [aplūkots 11.01.2020.].
271. Padova Y., Lebeau-Marianna D. ”Right To Be Forgotten” Versus Freedom of Speech: Search Engines in Turmoil. Pieejams:
www.privacyassociation.org/publications/2013_01_22_right_to_be_forgotten_versus_freedom_of_speech_search_engines_in [aplūkots 01.04.2019.].
272. Pagallo U., Durante M. Legal Memories and the Right to Be Forgotten. In: Floridi L. *Protection of Information and the Right to Privacy - A New Equilibrium?* Oxford: University of Oxford, 2014.

273. Pah C. Is the European Union an international organisation. Pieejams: https://www.academia.edu/11293667/IS_THE_EUROPEAN_UNION_AN_INTERNATIONAL_ORGANISATION [aplūkots 03.01.2020.].
274. Palmer A. Wikimedia Foundation files petition against decision to extend the ‘right to be forgotten’ globally. Pieejams: <https://blog.wikimedia.org/2016/10/19/petition-right-to-be-forgotten/> [aplūkots 04.01.2020.].
275. Panomariovas A., Losis E. Proportionality: from the concept to the procedure. Pieejams: <https://www.mruni.eu/upload/iblock/1f4/12Panomariovas.pdf> [aplūkots 02.01.2020.].
276. Par laikrakstu. Pieejams: <http://www.aprinkis.lv/index.php/par-laikrakstu> [aplūkots 12.01.2020.].
277. Pariser E. Beware online “filter bubbles”. Pieejams: https://www.ted.com/talks/eli_pariser_beware_online_filter_bubbles#t-511925 [aplūkots 03.01.2020.].
278. Partnering to help curb the spread of terrorist content online. Pieejams: <https://blog.google/topics/google-europe/partnering-help-curb-spread-terrorist-content-online/> [aplūkots 10.01.2020.].
279. Peers S. ‘The right to be forgotten’: The future EU legislation takes shape. Pieejams: <http://eulawanalysis.blogspot.be/2014/09/the-right-to-be-forgotten-future-eu.html> [aplūkots 29.12.2019.].
280. Peguera M. No more right-to-be-forgotten for Mr. Costeja, says Spanish data protection authority. Pieejams: <https://cyberlaw.stanford.edu/blog/2015/10/no-more-right-be-forgotten-mr-costeja-says-spanish-data-protection-authority> [aplūkots 11.01.2020.].
281. Peguera M. Spain: Clash between different chambers of the Supreme Court on the right to be forgotten. Pieejams: <https://inform.org/2016/04/14/spain-clash-between-different-chambers-of-the-supreme-court-on-the-right-to-be-forgotten-miguel-peguera/> [aplūkots 02.01.2020.].
282. Peguera M. The application of the right to be forgotten in Spain. Pieejams: <https://ispliability.wordpress.com/2017/07/03/the-application-of-the-right-to-be-forgotten-in-spain/> [aplūkots 18.03.2018.].
283. Peguera M. The Shaky Ground of the Right to be Delisted. 18 Vanderbilt Journal of Entertainment & Technology Law 507, 2016.
284. Perotti E. French judge establishes prevalence of freedom of the press on Right to be Forgotten. Pieejams: <https://blog.wan-ifra.org/2016/05/23/french-judge-establishes-prevalence-of-freedom-of-the-press-on-right-to-be-forgotten> [aplūkots 29.12.2019.].

285. Perotti E. The European Ruling on the Right to be Forgotten and its extra-EU implementation. Pieejams: <https://ssrn.com/abstract=2703325> [aplūkots 29.12.2019.].
286. Perotti E. The transformation of Right to be Forgotten into Right to Forget the News. Pieejams: <https://blog.wan-ifra.org/2016/07/22/the-transformation-of-right-to-be-forgotten-into-right-to-forget-the-news> [aplūkots 10.01.2020.].
287. Perotti E. WAN-IFRA Board Adopts Resolution Calling on Courts of Law Around the World to Uphold Freedom of Expression in the Face of “Right To Be Forgotten” Claims. Pieejams: <http://blog.wan-ifra.org/2016/06/12/wan-ifra-board-adopts-resolution-calling-on-courts-of-law-around-the-world-to-uphold-free> [aplūkots 10.01.2020.].
288. Perotti E. WAN-IFRA Report on Right to be Forgotten: the myths, the facts and the future. Pieejams: <http://blog.wan-ifra.org/2016/04/15/wan-ifra-report-on-right-to-be-forgotten-the-myths-the-facts-and-the-future> [aplūkots 10.01.2020.].
289. Personal data protection: processing and free movement of data (General Data Protection Regulation). Pieejams: [https://oeil.secure.europarl.europa.eu/oeil/popups/ficheprocedure.do?lang=en&reference=2012/0011\(OLP\)](https://oeil.secure.europarl.europa.eu/oeil/popups/ficheprocedure.do?lang=en&reference=2012/0011(OLP)) [aplūkots 04.01.2020.].
290. Petters J. Right to be Forgotten: Explained. Pieejams: <https://www.varonis.com/blog/right-to-be-forgotten/> [aplūkots 04.01.2020.].
291. Philips J.L. What Is the Breakdown of Facebook Users by Age? Pieejams: <https://smallbusiness.chron.com/breakdown-facebook-users-age-63280.html> [aplūkots 11.01.2020.].
292. Pino G. The Right to Personal Identity in Italian Private Law: Constitutional Interpretation and Judge-Made Rights. The Harmonization of Private Law in Europe, M. Van Hoecke and F. Ost, eds., Hart Publishing, Oxford, 2000.
293. Pollicino O., Romeo G. The Internet and Constitutional Law. London: Routledge, 2016, 1 ed.
294. Powels J., Chaparro E. How Google determined our right to be forgotten. Pieejams: <http://www.theguardian.com/technology/2015/feb/18/the-right-be-forgotten-”Google”-search> [aplūkots 01.04.2019.].
295. Powles J. Google's data leak reveals flaws in making it judge and jury over our rights. Pieejams: <https://www.theguardian.com/technology/2015/jul/14/googles-data-leak-right-to-be-forgotten> [aplūkots 11.01.2020.].
296. Preibusch S. The value of privacy in Web search. Pieejams: <https://pdfs.semanticscholar.org/5a8b/5514dd41eda107e1717812e779a096c209e6.pdf> [aplūkots 12.01.2020.].

297. Preston A. The death of privacy. Pieejams: <https://www.theguardian.com/world/2014/aug/03/internet-death-privacy-google-facebook-alex-preston> [aplūkots 04.01.2020.].
298. Principle (d): Accuracy. Pieejams: <https://ico.org.uk/for-organisations/guide-to-data-protection/guide-to-the-general-data-protection-regulation-gdpr/principles/accuracy/> [aplūkots 12.01.2020.].
299. Privacy Commissioner seeks Federal Court determination on key issue for Canadians' online reputation. Pieejams: https://www.priv.gc.ca/en/opc-news/news-and-announcements/2018/an_181010/ [aplūkots 06.01.2020.].
300. Professor Viktor Mayer-Schönberger. Pieejams: <https://www.oii.ox.ac.uk/people/viktor-ms/> [aplūkots 04.01.2020.].
301. Pruitt A. When forgetting isn't best: Zittrain discusses the 'Right to be Forgotten'. Pieejams: <https://today.law.harvard.edu/when-forgetting-isnt-best-zittrain-discusses-the-right-to-be-forgotten/> [aplūkots 10.01.2020.].
302. Raab D. Facebook, Privacy, and the Future of Personalization. Pieejams: <http://customerthink.com/facebook-privacy-and-the-future-of-personalization/> [aplūkots 03.01.2020.].
303. Ramos G., Kociok C., Kemkers W. CJEU Finds Website Operators Using Social Media Plugins Are Joint Controllers. Pieejams: <https://www.lexology.com/library/detail.aspx?g=0b80306c-2066-4969-bc0f-4d3070e8d0e2> [aplūkots 04.01.2020.].
304. Reaume D. Limitations on Constitutional Rights: The Logic of Proportionality. Pieejams: https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=1463853 [aplūkots 02.01.2020.].
305. Reding V. Viviane Reding Vice-President of the European Commission, responsible for Justice, Fundamental Rights and Citizenship Privacy matters – Why the EU needs new personal data protection rules The European Data Protection and Privacy Conference Brussels, 30 November 2010. Pieejams: http://europa.eu/rapid/press-release_SPEECH-10-700_en.htm [aplūkots 04.01.2020.].
306. Remolina Angarita N. Right to Be Forgotten in Cyberspace? International Principles and Considerations about Latin American Regulations. In: Towards an Internet Free of Censorship II Perspectives in Latin America. Universidad de Palermo, 2017.
307. Removals under the Network Enforcement Law. Pieejams: https://transparencyreport.google.com/netzdg/youtube?hl=en_GB [aplūkots 04.01.2020.].

308. Remove your personal information from Google. Pieejams: [s://support.google.com/websearch/answer/2744324](https://support.google.com/websearch/answer/2744324) [aplūkots 06.01.2020.].
309. Remove your website from the search index. Pieejams: <https://help.yahoo.com/kb/search-for-desktop/remove-website-search-index-sln2214.html?impressions=true> [aplūkots 10.01.2020.].
310. Renner N. A Loophole in the Right to Be Forgotten. Pieejams: https://www.cjr.org/tow_center/loophole_google_right_forgotten.php [aplūkots 10.01.2020.].
311. Request to Block Bing Search Results in Europe. Pieejams: <https://www.bing.com/webmaster/tools/eu-privacy-request> [aplūkots 01.04.2019.].
312. Requests to block search results in Yahoo Search: Resource for European residents. Pieejams: <https://uk.help.yahoo.com/kb/search-app-for-android/learn-options-sln28252.html> [aplūkots 02.01.2020.].
313. Requests to delist content under European privacy law. Pieejams: <https://transparencyreport.google.com/eu-privacy/overview> [aplūkots 10.01.2020.].
314. Right to be forgotten, right to reputation and privacy: comment to the decision No. 23771/2015 of the civil court of rome. Pieejams: <https://www.lexology.com/library/detail.aspx?g=99d62f78-4eb1-4de7-8661-98c646d943f0>. [aplūkots 03.01.2020.].
315. Riordan J. The Liability of Internet Intermediaries. Oxford: Oxford University Press, 2016.
316. Rivero Á.F. European Union Law Working Papers No. 19. Right to Be Forgotten in the European Court of Justice Google Spain Case: The Right Balance of Privacy Rights, Procedure, and Extraterritoriality. Pieejams: https://www-cdn.law.stanford.edu/wp-content/uploads/2017/02/fomperosa_eulawwp19.pdf [aplūkots 18.03.2018.].
317. Robert C. Post: Data privacy and dignitary privacy: google spain, the right to be forgotten, and the construction of the public sphere. Pieejams: <https://www.law.berkeley.edu/wp-content/uploads/2018/07/Right-to-be-Forgotten.pdf> [aplūkots 04.01.2020.].
318. Rosati E. German court orders Google to stop linking to Lumen Database. Pieejams: <http://ipkitten.blogspot.com/2017/06/german-court-orders-google-to-stop.html> [aplūkots 02.01.2020.].
319. Rosen J. Symposium Issue: The Right to Be Forgotten. Stanford Law review. Pieejams: <http://www.stanfordlawreview.org/online/privacy-paradox/right-to-be-forgotten> [aplūkots 01.03.2017.].
320. Rosen J. Symposium Issue: The Right to Be Forgotten. Stanford Law review. Pieejams: <http://www.stanfordlawreview.org/online/privacy-paradox/right-to-be-forgotten> [aplūkots 01.03.2017.].

321. Rousseff D., Cardozo J.E., Belchior M., Silva P.B., Campolina C. Establishes the principles, guarantees, rights and obligations for the use of Internet in Brazil. Pieejams: <https://www.publicknowledge.org/assets/uploads/documents/APPROVED-MARCO-CIVIL-MAY-2014.pdf> [aplūkots 02.01.2020.].
322. Rouvroy A., Pouillet Y. The Right to Informational Self-Determination and the Value of Self-Development: Reassessing the Importance of Privacy for Democracy. Pieejams: https://www.researchgate.net/publication/225248944_The_Right_to_Informational_Self-Determination_and_the_Value_of_Self-Development_Reassessing_the_Importance_of_Privacy_for_Democracy [aplūkots 04.01.2020.].
323. Rudgard S. Origins and historical context of Data protection law, p. 12. Pieejams: https://iapp.org/media/pdf/publications/European_Privacy_Chapter_One.pdf [aplūkots 12.01.2020.].
324. Ruiz D. US Congress proposes comprehensive federal data privacy legislation—finally. Pieejams: <https://blog.malwarebytes.com/security-world/privacy-security-world/2019/03/what-congress-means-when-it-talks-about-data-privacy-legislation/> [aplūkots 06.01.2020.].
325. Russia: The "Right To Be Forgotten" Bill. Pieejams: <https://www.article19.org/data/files/medialibrary/38099/Full-Analysis---Russia---RTBF-Final-EHH.pdf> [aplūkots 01.03.2017.].
326. Samuel G. An Introduction to Comparative Law Theory and Method. Oxford: Hart Publishing, 2014.
327. Santín M. The problem of the right to be forgotten from the perspective of self-regulation in journalism. *El profesional de la información*, 2017, Vol. 26, Nr. 2.
328. Sartor G. Providers Liability: From the eCommerce Directive to the future. Pieejams: [http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/IDAN/2017/614179/IPOL_IDA\(2017\)614179_EN.pdf](http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/IDAN/2017/614179/IPOL_IDA(2017)614179_EN.pdf) [aplūkots 10.01.2020.].
329. Saunders E. Are celebrity baby Instagram accounts OK? <https://www.bbc.com/news/entertainment-arts-43796526> [aplūkots 11.01.2020.].
330. Scaccia G. Proportionality and the Balancing of Rights in the Case-law of European Courts. *Federalismi.it*, 2019. Pieejams: <https://www.sipotra.it/wp-content/uploads/2019/03/Proportionality-and-the-Balancing-of-Rights-in-the-Case-law-of-European-Courts.pdf> [aplūkots 18.03.2020.].
331. Scorza G. A ruling by the Italian Supreme Court: News do "expire". Online archives would need to be deleted. Pieejams: http://espresso.repubblica.it/attualita/2016/07/01/news/a-ruling-by-the-italian-supreme-court-news-do-expire-online-archives-would-need-to-be-deleted-1.275720?refresh_ce [aplūkots 10.01.2020.].

332. Search Engines and Ethics. Pieejams: <https://plato.stanford.edu/entries/ethics-search/#PrivConsNonVoluDiscPersInfo> [aplūkots 12.01.2020.].
333. Search result delisting criteria. Pieejams: <https://ico.org.uk/for-organisations/search-result-delisting-criteria/> [aplūkots 11.01.2020.].
334. Sedler R. Freedom of Speech: The United States versus the Rest of the World. Pieejams: http://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=1000263 [aplūkots 01.04.2019.].
335. Shen A. Online Profiling Project - Comment, P994809 / Docket No. 990811219-9219-01. Pieejams: https://epic.org/privacy/internet/profiling_reply_comment.PDF [aplūkots 04.01.2020.].
336. Sylvia Tippmann, Julia Powles: Google accidentally reveals data on 'right to be forgotten' requests. Pieejams: <https://www.theguardian.com/technology/2015/jul/14/google-accidentally-reveals-right-to-be-forgotten-requests> [aplūkots 11.01.2020.]
337. Sloat B. Welcome to the Jungle: The Liability of Internet Intermediaries for Privacy Violations in Europe. Pieejams: <https://www.jipitec.eu/issues/jipitec-6-3-2015/4318> [aplūkots 10.01.2020.].
338. Snider C. Canada: The Privacy Commissioner, Search Engines And The Media – A Battle Over The "Right To Be Forgotten". Pieejams: <http://www.mondaq.com/canada/x/826224/Data+Protection+Privacy/The+Privacy+Commissioner+Search+Engines+And+The+Media+A+Battle+Over+The+Right+To+Be+Forgotten> [aplūkots 06.01.2020.].
339. Son D., Lee J.W., Yoon J.H., Kim K.Y. Korea Communications Commission Releases Guidelines on “the Right to be Forgotten”. Pieejams: <https://www.lexology.com/library/detail.aspx?g=067182d9-dfdb-49b5-ad8c-5770e5990192> [aplūkots 12.01.2020.]
340. Spottswood M. Falsity, Insincerity, and the Freedom of Expression. William & Mary Bill of Rights Journal, 2008, Vol. 16, Issue 4.
341. Steinberg S. How Europe’s ‘right to be forgotten’ could protect kids’ online privacy in the U.S. Pieejams: <https://www.washingtonpost.com/news/parenting/wp/2018/07/11/how-europes-right-to-be-forgotten-could-protect-kids-online-privacy-in-the-u-s/> [aplūkots 12.01.2020.].
342. Sterling B. Shoshanna Zuboff condemning Google “surveillance capitalism”. Pieejams: <https://www.wired.com/beyond-the-beyond/2016/03/shoshanna-zuboff-condemning-google-surveillance-capitalism/> [aplūkots 04.01.2020.].
343. Submitting privacy-related requests to block results in the EU. Pieejams: <http://help.bing.microsoft.com/#apex/18/en-GB/10013/-1/en-GB> [aplūkots 11.01.2020.].

344. Sullivan D. Google Now Personalizes Everyone's Search Results. Pieejams: <https://searchengineland.com/google-now-personalizes-everyones-search-results-31195> [aplūkots 03.01.2020.].
345. Talbot M. The attorney fighting revenge porn. Pieejams: <http://www.newyorker.com/magazine/2016/12/05/the-attorney-fighting-revenge-porn> [aplūkots 01.03.2017.].
346. Tamò A., George D. Oblivion, Erasure and Forgetting in the Digital Age. Pieejams: <http://www.jipitec.eu/issues/jipitec-5-2-2014/3997> [aplūkots 01.04.2019.].
347. Tene O. What GOOGLE Knows: Privacy and Internet Search Engines. Utah Law Review, 2008, Vol. 4.
348. Tétrault M. PIPEDA's Global Extra-territorial Jurisdiction: A.T. v. Globe24h.com. Pieejams: <https://www.lexology.com/library/detail.aspx?g=d74585f3-8961-4387-a2ac-9c5fc2a02b48> [aplūkots 10.01.2020.].
349. The Advisory Council to Google on the Right to be Forgotten. Pieejams: <https://drive.google.com/file/d/0B1UgZshetMd4cEI3SjlvV0hNbDA/view> [aplūkots 01.04.2019.].
350. The big #rpreview: re:publica 2008 – The Critical Mass. Pieejams: <https://republica.com/en/news/big-rpreview-republica-2008-critical-mass> [aplūkots 04.01.2020.].
351. The economic and social role of internet intermediaries. Pieejams: <https://www.oecd.org/internet/ieconomy/44949023.pdf> [aplūkots 02.01.2020.].
352. The GDPR: Top 10 Key Changes. Pieejams: https://www.algoodbody.com/images/uploads/services/The_GDPR_-_Top_10_Key_Changes_newb.pdf [aplūkots 04.01.2020.].
353. The History of the General Data Protection Regulation. Pieejams: https://edps.europa.eu/data-protection/data-protection/legislation/history-general-data-protection-regulation_en [aplūkots 04.01.2020.].
354. The Manila Principles on Intermediary Liability Background Paper. Pieejams: <https://www.eff.org/sites/default/files/manila-principles-background-paper-0.99.pdf> [aplūkots 02.01.2020.].
355. The Right to Blog. Pieejams: <https://www.article19.org/wp-content/uploads/2018/02/Right-to-Blog-EN-WEB.pdf> [aplūkots 12.01.2020.].
356. The role of internet intermediaries in advancing public policy objectives. Pieejams: <https://www.oecd.org/internet/ieconomy/48685066.pdf> [aplūkots 10.01.2020.].
357. The United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization. Keystones to foster inclusive Knowledge Societies. UNESCO, 2015.

358. The World's Largest Public Companies. Pieejams: <https://www.forbes.com/global2000/list/2/#tab:overall> [aplūkots 04.01.2020.].
359. Thomas T. 30 Statistics about Teens and Social Networking. Pieejams: <https://www.toptenreviews.com/software/articles/30-statistics-about-teens-and-social-networking/> [aplūkots 11.01.2020.].
360. Tiberi G. The “right to be forgotten” as the right to remove inconvenient journalism? An Italian perspective on the balancing between the right to be forgotten and the freedom of expression. Pieejams: <https://blogdroiteuropeen.files.wordpress.com/2017/05/article-giulia-26-mai-final.pdf> [aplūkots 04.01.2020.].
361. Tomlinson H. Case Law, Belgium: Olivier G v Le Soir. “Right to be forgotten” requires anonymisation of online newspaper archive. Pieejams: <https://inform.org/2016/07/19/case-law-belgium-olivier-g-v-le-soir-right-to-be-forgotten-requires-anonymisation-of-online-newspaper-archive-hugh-tomlinson-qc/> [aplūkots 03.01.2020.].
362. Toobin J. The Solace of Oblivion. Pieejams: <http://www.newyorker.com/magazine/2014/09/29/solace-oblivion> [aplūkots 01.04.2019.].
363. Top 15 Most Popular Search Engines - April 2015. eBiz. Pieejams: <http://www.ebizmba.com/articles/search-engines> [aplūkots 01.04.2019.].
364. Top court rejects 'right to be forgotten' demand. Pieejams: <https://www.japantimes.co.jp/news/2017/02/01/national/crime-legal/top-court-rejects-right-forgotten-demand/#.WnMj0a6WbIU> [aplūkots 12.01.2020.].
365. Torre L. What is “data minimization” under EU Data Protection Law? Pieejams: <https://medium.com/golden-data/what-is-data-minimization-under-eu-data-protection-law-b0e30fbb856e> [aplūkots 11.01.2020.].
366. Tunick M. Balancing privacy and free speech: unwanted attention in the age of social media. London: Routledge, 2015.
367. Turkington R. C., Allen A. L. Privacy Law: Cases and Materials. San Francisco: West Group, 2002.
368. Two takes on the Right to be Forgotten. Pieejams: <https://ccgnludelhi.wordpress.com/2017/02/24/two-takes-on-the-right-to-be-forgotten/> [aplūkots 10.01.2020.].
369. UK House of Lords European Union Committee 2nd Report of Session 2014–15 EU Data Protection law: a ‘right to be forgotten’? Pieejams: <http://www.publications.parliament.uk/pa/ld201415/ldselect/ldeucom/40/4002.htm> [aplūkots 01.04.2019.].

370. UK Information Commissioner's office. How does the right to erasure apply to children? <https://ico.org.uk/for-organisations/guide-to-data-protection/guide-to-the-general-data-protection-regulation-gdpr/children-and-the-gdpr/how-does-the-right-to-erasure-apply-to-children/> [aplūkots 04.01.2020.].
371. UK Information Commissioner's office. Your right to get your data deleted. Pieejams: <https://ico.org.uk/your-data-matters/your-right-to-get-your-data-deleted/> [aplūkots 04.01.2020.].
372. Van Calster G., Gonzalez Arreaza A., Apers, E. Not just one, but many 'Rights to be Forgotten'. *Internet Policy Review*, 2018, 7(2).
373. Verheij. The right to be forgotten – a Dutch perspective. Pieejams: <https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/13600869.2015.1125156> [aplūkots 02.01.2020.].
374. Verpeaux M. *Freedom of expression: in constitutional and international case law*. Strasbourg: Council of Europe, 2010.
375. Volokh E., Falk D. First amendment protection for search engine search results. Pieejams: <http://volokh.com/wp-content/uploads/2012/05/SearchEngineFirstAmendment.pdf> [aplūkots 02.01.2020.].
376. Voorhoof D. Promoting dialogue between the European Court of Human Rights and the media freedom community Freedom of expression and the role and case law of the European Court of Human Rights: developments and challenges. Pieejams: https://ecpmf.eu/files/dirk_voorhoof_strasbourgconference24march2017.pdf [aplūkots 12.01.2020.].
377. Waesberge C., Beijeren J. Dutch surgeon successfully invokes the right to be forgotten. Pieejams: <https://www.lexology.com/library/detail.aspx?g=9e10c148-742e-4597-a9b7-e207acbfe461> [aplūkots 11.01.2020.].
378. Wagner M., Li-Reilly Y. *The Right to be Forgotten*. *The Advocate*, 2014, Vol. 72.
379. Walker K. Defending access to lawful information at Europe's highest court. Pieejams: <https://www.blog.google/topics/google-europe/defending-access-lawful-information-europes-highest-court/> [aplūkots 12.01.2020.].
380. Walker R. When is there a public interest in private life? In: Casadevall E., Myjer M., Austrin A. *Freedom of Expression – Essays in Honor of Nicolas Bratza, President of the European Court of Human Rights*. Nijmegen: Wolf Legal Publisher, 2012.
381. Warren S. D., Brandeis L. D. *The Right to Privacy*. *Harvard Law Review*, Vol. IV, No. 5, 1890. Pieejams: <http://www.abolish-alimony.org/content/privacy/Right-to-Privacy-Brandeis-Warren-1890.pdf> [aplūkots 19.04.2015.].

382. Waters R. Google U-turn over deleted newspaper links. Pieejams: <http://www.ft.com/intl/cms/s/0/64e37214-02d0-11e4-a68d-00144feab7de.html#axzz3XE42KQ3I> [aplūkots 01.04.2019.].
383. Webber J. A right to be remembered. Pieejams: <http://britishlibrary.typepad.co.uk/webarchive/2014/07/a-right-to-be-remembered.html> [aplūkots 10.01.2020.].
384. Weber R. “The Right to be Forgotten: More than a Pandora’s Box?”, JIPITEC, 2011, Vol. 2.
385. What is pagerank? Brick Marketing. Pieejams: <http://www.brickmarketing.com/define-pagerank.htm> [aplūkots 01.04.2019.].
386. What is public information on Facebook? Pieejams: <https://www.facebook.com/help/203805466323736> [aplūkots 12.01.2020.].
387. What Matters To Google: Ranking Factors in 2019. Pieejams: <https://www.quicksprout.com/ranking-factors/> [aplūkots 12.01.2020.].
388. What's the CO2 impact of an Ecosia search? Pieejams: <https://blog.ecosia.org/co2-neutral-seach-engine-ecosia-solar-plant/> [aplūkots 04.01.2020.].
389. Williams R. Telegraph stories affected by EU 'right to be forgotten'. Pieejams: <http://www.telegraph.co.uk/technology/Google/11036257/Telegraph-stories-affected-by-EU-right-to-be-forgotten.html> [aplūkots 01.04.2019.].
390. Wills A. Case Preview: NT1 v Google LLC (ICO intervening), The First “Right to be Forgotten” trial. Pieejams: <https://inform.org/2018/02/27/case-preview-nt1-v-google-llc-ico-intervening-the-first-right-to-be-forgotten-trial-aidan-wills/> [aplūkots 10.01.2020.].
391. Wilson I. Forthcoming ‘right to be forgotten’ cases and the interplay with the GDPR. Pieejams: <http://www.brettwilson.co.uk/blog/forthcoming-right-forgotten-cases-interplay-gdpr/> [aplūkots 04.01.2020.].
392. Woods G., O’Farrell G., Cox A. The right to be forgotten — a decision from the Irish Circuit Court. *Privacy & Data Protection*, 2017, Vol. 17, Issue 3.
393. Wulf C.M. From norm emergence to activate promotion through courts: a case study of the right to be forgotten. Pieejams: <http://publications.tlu.ee/index.php/eastwest/article/download/646/492> [aplūkots 03.01.2020.].
394. Zarsky T. Incompatible: The GDPR in the Age of Big Data. *Seton Hall Law Review*, 2017, Vol. 47, Issue 4.
395. Zeno-Zencovich V. *Freedom of Expression. A Critical and Comparative Analysis*. Abingdon-on-Thames: Routledge-Cavendish, 2008.

396. Zittrain J. “Don’t Force Google to ‘Forget’”. Pieejams: <https://www.nytimes.com/2014/05/15/opinion/dont-force-google-to-forget.html> [aplūkots 10.01.2020.].
397. Егоркин С. Право на забвение. Pieejams: https://zakon.ru/blog/2015/6/12/pravo_na_zabvenie [aplūkots 02.01.2020.].
398. КС не нашел нарушений в законе о «праве на забвение». Pieejams: <https://roskomsvoboda.org/46672/> [aplūkots 06.01.2020.].
399. О применении закона «о праве на забвение». Pieejams: <https://yandex.ru/blog/company/o-primenenii-zakona-o-prave-na-zabvenie> [aplūkots 06.01.2020.].

Normatīvie akti

Starptautiskie tiesību akti

1. Apvienoto Nāciju Organizācijas Vispārējā Cilvēktiesību deklarācija. Pieņemta 10.12.1948.
2. Eiropas Cilvēktiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencija. Parakstīts Romā 04.11.1950. [29.12.2019. red.].
3. Apvienoto Nāciju Organizācijas Starptautiskais pakts par pilsoniskajām un politiskajām tiesībām. Pieņemts Ņujorkā 16.12.1966. [04.01.2020. red.].
4. Konvencija par personu aizsardzību attiecībā uz personas datu automātisko apstrādi. Parakstīta Strasbūrā 28.01.1981. [04.01.2020. red.].
5. Bērnu tiesību konvencija. Parakstīta Ņujorkā 20.11.1989. [11.01.2020. red.].

ES tiesību akti

6. Līgums par Eiropas Savienību. Parakstīts Māstrihtā 07.02.1992. [02.01.2020. red.].
7. Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 95/46/EK par personu aizsardzību attiecībā uz personas datu apstrādi un šādu datu brīvu apriti. Pieņemta 24.10.1995. [10.01.2020. red.].
8. Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2000/31/EK par dažiem informācijas sabiedrības pakalpojumu tiesiskiem aspektiem, jo īpaši elektronisko tirdzniecību, iekšējā tirgū. Pieņemts 08.06.2000. [01.03.2017. red.].
9. Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2002/21/EK par kopējiem reglamentējošiem noteikumiem attiecībā uz elektronisko komunikāciju tīkliem un pakalpojumiem. Pieņemta 07.03.2002. [02.01.2020. red.].
10. Eiropas Savienības Pamattiesību harta. Parakstīta Strasbūrā 12.12.2007. [18.03.2018. red.].
11. Līgums par Eiropas Savienības darbību. Parakstīts Lisabonā 13.12.2007. [02.01.2020. red.].

12. Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2010/13/ES par to, lai koordinētu dažus dalībvalstu normatīvajos un administratīvajos aktos paredzētus noteikumus par audiovizuālo mediju pakalpojumu sniegšanu. Pieņemta 10.03.2010. [02.01.2020. red.].
13. Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2016/679 par fizisku personu aizsardzību attiecībā uz personas datu apstrādi un šādu datu brīvu apriti un ar ko atceļ Direktīvu 95/46/EK. Pieņemta 27.04.2016. [22.12.2019. red.].

LR normatīvie akti

14. Latvijas Republikas Satversme: LV likums. Pieņemts 15.02.1922. [29.12.2019. red.].
15. Fizisko personu datu apstrādes likums: LV likums. Pieņemts 21.06.2018. [31.05.2019. red.].
16. Par konceptuālo ziņojumu "Mediju ombuda izveide, tā sastāvs, darbības vadlīnijas un lauks": Ministru kabineta 2018. gada 11. decembra rīkojums Nr. 656. [12.01.2020. red.].

Citu valstu tiesību akti

17. The United States Constitution. [Savienoto Valstu Konstitūcija]. Pieejams: http://www.senate.gov/civics/constitution_item/constitution.htm [01.04.2015. red.].
18. Spanish Constitution [Spānijas Konstitūcija]. Pieejams: http://www.congreso.es/portal/page/portal/Congreso/Congreso/Hist_Normas/Norm/const_espa_texto_ingles_0.pdf [aplūkots 04.01.2020.].
19. Bundesdatenschutzgesetz [Federālais datu aizsardzības likums]. Pieejams: https://www.gesetze-im-internet.de/bdsg_2018/ [aplūkots 02.01.2020].
20. California Senate Bill No. 568/2013 [Kalifornijas Senāta Likums Nr. 568/2013]. Pieejams: http://leginfo.legislature.ca.gov/faces/billNavClient.xhtml?bill_id=201320140SB568 [aplūkots 01.04.2018.].
21. Codice in materia di protezione dei dati personali. [Itālijas Datu aizsardzības kodekss]. Pieejams: <http://www.normattiva.it/uri-res/N2Ls?urn:nir:stato:decreto.legislativo:2003-06-30;196!vig=> [aplūkots 10.01.2020.].
22. Data Protection Act 1998 [Lielbritānijas 1986. gada datu aizsardzības likums]. Pieejams: <http://www.legislation.gov.uk/ukpga/1998/29/contents> [aplūkots 02.01.2020.].
23. Loi pour une République numérique [Franču Digitālās Republikas likums]. Pieejams: <https://www.legifrance.gouv.fr/eli/loi/2016/10/7/ECFI1524250L/jo/texte> [aplūkots 18.03.2018.].
24. UK Rehabilitation of Offenders Act of 1974 [Apvienotās Karalistes Likumpārkāpēju rehabilitācijas akts]. Pieejams: <http://www.legislation.gov.uk/ukpga/1974/53> [04.01.2020. red.].

25. Федеральный закон Российской Федерации "О внесении изменений в Федеральный закон "Об информации, информационных технологиях и о защите информации" и статьи 29 и 402 Гражданского процессуального кодекса Российской Федерации" от 13.07.2015 N 264-ФЗ.
Pieejams: <http://kremlin.ru/acts/bank/39945> [aplūkots 03.01.2020.].

Juridiskās prakses materiāli

Eiropas Cilvēktiesību tiesas nolēmumi

1. ECT 07.12.1976. spriedums lietā Handyside v. the United Kingdom (iesnieguma Nr. 5493/72).
2. ECT 26.04.1979. spriedums lietā The Sunday Times v. the United Kingdom (iesnieguma Nr. 6538/74).
3. ECT 26.03.1985. spriedums lietā X and Y v. the Netherlands (iesnieguma Nr. 8978/80).
4. ECT 08.07.1986. apriedums lietā Lingens v. Austria (iesnieguma Nr. 9815/82).
5. ECT 21.01.1990. spriedums lietā Fressoz and Roire v. France (iesnieguma Nr. 29183/95).
6. ECT 24.04.1990. spriedums lietā Kruslin v. France (iesnieguma Nr. 11801/85).
7. ECT 22.05.1990. spriedums lietā Autronic AG v. Switzerland (iesnieguma Nr. 12726/87).
8. ECT 26.11.1991. spriedums lietā Observer and Guardian v. The United Kingdom (iesnieguma Nr. 13585/88).
9. ECT 23.04.1992. spriedums lietā Castells v. Spain (iesnieguma Nr. 11798/85).
10. ECT 16.12.1992. spriedums lietā Hadjianastassiou v. Greece (iesnieguma Nr. 12945/87).
11. ECT 23.09.1994. spriedums lietā Jersild v. Denmark (iesnieguma Nr. 15890/89).
12. ECT 09.12.1994. spriedums lietā Ruiz Torija v. Spain (iesnieguma Nr. 18390/91).
13. ECT 26.04.1995. spriedums lietā Prager and Oberschlick v. Austria (iesnieguma Nr. 15974/90).
14. ECT 27.03.1996. spriedums lietā Goodwin v. the United Kingdom (iesnieguma Nr. 17488/90).
15. ECT 25.11.1996. spriedums lietā Wingrove v. the United Kingdom (iesnieguma Nr. 17419/90).
16. ECT 25.06.1997. spriedums lietā Halford v. the United Kingdom (iesnieguma Nr. 20605/92).
17. ECT 20.05.1999. spriedums lietā Bladet Tromsø and Stensaas v. Norway (iesnieguma Nr. 21980/93).
18. ECT 08.07.1999. spriedums lietā Sürek v. Turkey (iesnieguma Nr. 26682/95).
19. ECT 28.09.1999. spriedums lietā Öztürk v. Turkey (iesnieguma Nr. 22479/93).
20. ECT 16.02.2000. spriedums lietā Amann v. Switzerland (iesnieguma Nr. 27798/95).
21. ECT 04.05.2000. spriedums lietā Rotaru v. Romania (iesnieguma Nr. 28341/95).
22. ECT 29.03.2001. spriedums lietā Thoma v. Luxembourg (iesnieguma Nr. 38432/97).
23. ECT 21.02.2002. spriedums lietā Schüssel v. Austria (iesnieguma Nr. 42409/98).

24. ECT 26.02.2002. spriedums lietā Dichand and others v. Austria (iesnieguma Nr. 29271/95).
25. ECT 26.02.2002. spriedums lietā Krone Verlag GmbH & Co. KG v. Austria (iesnieguma Nr. 34315/96).
26. ECT 19.06.2003. spriedums lietā Pedersen and Baadsgaard v. Denmark (iesnieguma Nr. 49017/99).
27. ECT 09.10.2003. spriedums lietā Slivenko v. Latvia (iesnieguma Nr. 48321/99).
28. ECT 04.03.2004. spriedums lietā M.C. v. Bulgaria (iesnieguma Nr. 39272/98).
29. ECT 25.05.2004. spriedums lietā Österreichischer Rundfunk v. Austria (iesnieguma Nr. 35841/02).
30. ECT 27.05.2004. spriedums lietā Vides Aizsardzības Klubs v. Latvia (iesnieguma Nr. 57829/00).
31. ECT 24.06.2004. spriedums lietā Von Hannover v. Germany (iesnieguma Nr. 59320/00).
32. ECT 29.09.2004. spriedums lietā Chauvy and Others v. France (iesnieguma Nr. 64915/01).
33. ECT 16.11.2004. spriedums lietā Karhuvaara and Iltalehti v. Finland (iesnieguma Nr. 53678/00).
34. ECT 11.01.2005. spriedums lietā Sciacca v. Italy (iesnieguma Nr. 50774/99).
35. ECT 06.09.2006. spriedums lietā Segerstedt-Wiberg and others v. Sweden (iesnieguma Nr. 62332/00).
36. ECT 10.04.2007. spriedums lietā Evans v. the United Kingdom (iesnieguma Nr. 6339/05).
37. ECT 22.10.2007. spriedums lietā Lindon, Otchakovsky-Laurens and July v. France (iesnieguma Nr. 21279/02 un 36448/02).
38. ECT 10.12.2007. spriedums lietā Stoll v. Switzerland (iesnieguma Nr. 69698/01).
39. ECT 25.11.2008. spriedums lietā Biriuk v. Lithuania (iesnieguma Nr. 23373/03).
40. ECT 02.12.2008. spriedums lietā K.U. v. Finland (iesnieguma Nr. 2872/02).
41. ECT 04.12.2008. spriedums lietā MM v. United Kingdom (iesnieguma Nr. 24029/07).
42. ECT 04.12.2008. spriedums lietā S. and Marper v. the United Kingdom (iesnieguma Nr. 30562/04 un 30566/04).
43. ECT 15.01.2009. spriedums lietā Reklos and Davourlis v. Greece (iesnieguma Nr. 1234/05).
44. ECT 10.03.2009. spriedums lietā Times Newspapers Ltd v. the United Kingdom (iesniegumu Nr. 3002/03 un 23676/03).
45. ECT 20.03.2009. spriedums lietā Gorou v. Greece (Nr. 2) (iesnieguma Nr. 12686/03).
46. ECT 09.04.2009. spriedums lietā A. v. Norway (iesnieguma Nr. 28070/06).
47. ECT 16.04.2009. spriedums lietā Egeland and Hanseid v. Norway (iesnieguma Nr. 34438/04).
48. ECT 28.04.2009. spriedums lietā Karakó v. Hungary (iesnieguma Nr. 39311/05).
49. ECT 23.07.2009. spriedums lietā Hachette Filipacchi Associes (« Ici Paris ») v. France (iesnieguma Nr. 12268/03).
50. ECT 30.03.2010. spriedums lietā Petrenco v. Moldova (iesnieguma Nr. 20928/05).
51. ECT 06.04.2010. spriedums lietā Flinkkilä and Others v. Finland (iesnieguma Nr. 25576/04).

52. ECT 22.04.2010. spriedums lietā Fatullayev v. Azerbaijan (iesnieguma Nr. 40984/07).
53. ECT 02.09.2010. spriedums lietā Uzun v. Germany (iesnieguma Nr. 35623/05)
54. ECT 16.12.2010. spriedums lietā Aleksey Ovchinnikov v. Russia (iesnieguma Nr. 24061/04).
55. ECT 08.01.2011. spriedums lietā MGN Limited v. the United Kingdom (iesnieguma Nr. 39401/04).
56. ECT 05.05.2011. spriedums lietā Editorial Board of Pravoye Delo and Shtekel v. Ukraine (iesnieguma Nr. 33014/05).
57. ECT 10.01.2012. spriedums lietā Standard Verlags GmbH v. Austria (Nr. 3) (iesnieguma Nr. 34702/07).
58. ECT 07.02.2012. spriedums lietā Axel Springer AG v. Germany (iesnieguma Nr. 39954/08).
59. ECT 07.02.2012. spriedums lietā Van Hannover v. Germany (No. 2) (iesniegumu Nr. 40660/08 un 60641/08).
60. ECT 13.07.2012. spriedums lietā Mouvement Raëlien Suisse v. Switzerland (iesnieguma Nr. 16354/06).
61. ECT 30.10.2012. spriedums lietā P. and S. v. Poland (iesnieguma Nr. 57375/08).
62. ECT 04.12.2012. spriedums lietā Rothe v. Austria (iesnieguma Nr. 6490/07).
63. ECT 18.12.2012. spriedums lietā Ahmet Yildirim v. Turkey (iesnieguma Nr. 3111/10).
64. ECT 10.01.2013. spriedums lietā Ashby Donald and others v. France (iesnieguma Nr. 36769/08).
65. ECT 19.02.2013. lēmums lietā Neij un Sunde Kolmisoppi v. Sweden (iesnieguma Nr. 40397/12).
66. ECT 22.04.2013. spriedums lietā Animal Defenders International v. the United Kingdom (iesnieguma Nr. 48876/08).
67. ECT 16.07.2013. spriedums lietā Wegrzynowski un Smolczewski v. Poland (iesnieguma Nr. 33846/07).
68. ECT 10.10.2013. spriedums lietā Delfi AS v. Estonia (iesnieguma Nr. 64569/09).
69. ECT 12.11.2013. spriedums lietā Söderman v. Sweden (iesnieguma Nr. 5786/08).
70. ECT 16.01.2014. spriedums lietā Lillo Stenberg and Sæther v. Norway (iesnieguma Nr. 13258/09).
71. ECT 29.04.2014. spriedums lietā L.H. v. Latvia (iesnieguma Nr. 52019/07).
72. ECT 13.11.2014. spriedums lietā Hoon v. the United Kingdom (iesnieguma Nr. 14832/11).
73. ECT 17.02.2015. spriedums lietā Guseva v. Bulgaria (iesnieguma Nr. 6987/07).
74. ECT 21.07.2015. spriedums lietā Satakunnan Markkinapörssi Oy and Satamedia Oy v. Finland (iesnieguma Nr. 931/13).
75. ECT 15.10.2015. spriedums lietā Perinçek v. Switzerland (iesnieguma Nr. 27510/08).
76. ECT 20.10.2015. spriedums lietā Pentikäinen v. Finland (iesnieguma Nr. 11882/10).
77. ECT 01.12.2015. spriedums lietā Cengiz and others v. Turkey (iesniegumu Nr. 48226/10 and 14027/11).

78. ECT 02.02.2016. spriedums lietā Magyar Tartalomszolgáltatók Egyesülete and Index.Hu ZRT v. Hungary (iesnieguma Nr. 22947/13).
79. ECT 29.03.2016. spriedums lietā Bédat v. Switzerland (iesnieguma Nr. 56925/08).
80. ECT 21.02.2017. spriedums lietā Rubio Dosamantes v. Spain (iesnieguma Nr. 20996/10).
81. ECT 27.06.2017. spriedums lietā Belkacem v. Belgium (iesnieguma Nr. 34367/14).
82. ECT 19.09.2017. lēmums lietā Tamiz v. the United Kingdom (iesnieguma Nr. 3877/14).
83. ECT 19.10.2017. spriedums lietā Fuchsmann v. Germany (iesnieguma Nr. 71233/13).
84. ECT 07.11.2017. spriedums lietā Egill Einarsson v. Iceland (iesnieguma Nr. 24703/15).
85. ECT 21.11.2017. spriedums lietā Redaktsiya Gazety Zemlyaki v. Russia (iesnieguma Nr. 16224/05).
86. ECT 09.01.2018. spriedums lietā GRA Stiftung Gegen Rassismus und Antisemitismus v. Switzerland (iesnieguma Nr. 18597/13).
87. ECT 08.02.2018. spriedums lietā Ben Faiza v. France (iesnieguma Nr. 31446/12).
88. ECT 28.06.2018. spriedums lietā M.L. and W.W. v. Germany (iesniegumu Nr. 60798/10 un 65599/10).

Eiropas Savienības Tiesas nolēmumi

89. EST 06.10.1982. spriedums lietā 283/81 Srl CILFIT un Lanificio di Gavardo SpA pret Ministero della sanità.
90. EST 20.05.2003. spriedums apvienotajās lietās C-465/00, C- 138/01 un C-139/01 Österreichischer Rundfunk and Others.
91. EST 16.12.2008. spriedums lietā C-73/07 Tietosuojavaltuutettu pret Satakunnan Markkinapörssi Oy un Satamedia Oy.
92. EST 07.05.2009. spriedums lietā C-553/07 College van burgemeester en wethouders van Rotterdam pret M. E. E. Rijkeboer.
93. EST 23.03.2010. spriedums apvienotajās lietās C-236/08 un C-238/08 Google France SARL un Google Inc. pret Louis Vuitton Malletier SA (C-236/08), Google France SARL pret Viaticum SA un Luteciel SARL un Google France SARL pret Centre national de recherche en relations humaines (CNRRH) SARL un citi.
94. EST 09.11.2010. spriedumu apvienotajās lietās C-92/09 un C-93/09 Volker und Markus Schecke GbR un Hartmut Eifert pret Land Hessen.
95. EST 16.02.2012. spriedums lietā C 360/10 Belgische Vereniging van Auteurs, Componisten en Uitgevers CVBA (SABAM) v. Netlog NV.

96. EST 08.04.2014. spriedums apvienotajās lietās C-293/12 un C-594/12 Digital Rights Ireland Ltd pret Minister for Communications, Marine and Natural Resources u.c. un Kärntner Landesregierung u.c.
97. EST 13.05.2014. spriedums lietā C-131/12 Google Spain SL un Google Inc. pret Agencia Española de Protección de Datos (AEPD) un Mario Costeja González.
98. EST 11.12.2014. spriedums lietā C-212/13 František Ryneš pret Úřad pro ochranu osobních údajů.
99. EST 16.07.2015. spriedums lietā C-615/13 ClientEarth un Pesticide Action Network Europe (PAN Europe) pret Eiropas Pārtikas nekaitīguma iestādi (EFSA).
100. EST 09.03.2017. spriedums lietā C-398/15 Camera di Commercio, Industria, Artigianato e Agricoltura di Lecce v Salvatore.
101. EST 24.07.2019. spriedums lietā C-136/17 G. C., A. F., B. H., E. D. pret Commission nationale de l'informatique et des libertés (CNIL).
102. EST 24.09.2019. spriedums lietā C-507/17 Google LLC pret Commission nationale de l'informatique et des libertés (CNIL).
103. EST 24.09.2019. spriedums lietā C-136/17 GC u.c. pret Commission nationale de l'informatique et des libertés (CNIL).
104. Eiropas Savienības Tiesas Ģenerālvokāta Nīlo Jēskinena 25.06.2013. secinājumi EST lietā C-131/12 Google Spain SL un Google Inc. pret Agencia Española de Protección de Datos (AEPD) un Mario Costeja González.
105. Eiropas Savienības Tiesas Ģenerālvokāta Pedro Krusa Viljalona 12.12.2013. secinājumi EST lietā C-293/12 Digital Rights Ireland Ltd pret Minister for Communications, Marine and Natural Resources u.c. un Kärntner Landesregierung u.c.
106. Eiropas Savienības Tiesas Ģenerālvokāta Maceja Špunara 10.01.2019. secinājumi EST lietā C-136/17 G. C., A. F., B. H., E. D. pret Commission nationale de l'informatique et des libertés (CNIL).
107. Eiropas Savienības Tiesas Ģenerālvokāta Maceja Špunara 10.01.2019. secinājumi EST lietā C-507/17 Google LLC pret Commission nationale de l'informatique et des libertés (CNIL).
108. Eiropas Savienības Tiesas Ģenerālvokāta Maceja Špunara 04.06.2019. secinājumi EST lietā C-18/18 Eva Glawischnig-Piesczek pret Facebook Ireland Limited.

Citu starptautisko tiesu nolēmumi

109. Starpameriku Cilvēktiesību tiesas 27.01.2009. spriedums lietā C 193 Tristán Donoso v Panamá. Pieejams: http://www.corteidh.or.cr/docs/casos/articulos/seriec_193_ing.pdf [aplūkots 18.03.2018.].

110. Starpameriku Cilvēktiesību tiesas 29.11.2011. spriedums lietā C 238 Fontovecchia y D`Amico v Argentina. Pieejams: <http://www.palermo.edu/cele/pdf/CIDH-Caso-Fontovecchia-Damico-v-Argentina.pdf> [aplūkots 18.03.2018.].

Latvijas Republikas Satversmes tiesas nolēmumi

111. Satversmes tiesas 05.06.2003. spriedums lietā Nr. 2003-02-0106, Latvijas Vēstnesis, 2003, Nr. 85.
112. Satversmes tiesas 06.10.2003. spriedums lietā Nr. 2003-08-01, Latvijas Vēstnesis, 2003, nr.138.
113. Satversmes tiesas 12.05.2016. spriedums lietā Nr. 2015-14-0103. Latvijas Vēstnesis, 2016, nr. 92.

Latvijas Republikas Augstākās tiesas nolēmumi

114. Latvijas Republikas Augstākās tiesas Administratīvo lietu departamenta 25.06.2015. lēmums lietā Nr. SKA-864-15. Pieejams: http://at.gov.lv/lv/judikatura/judikaturas-nolemumu-arhivs?nr=SKA-864-15&dep=&ruling=&date_from=&date_to=&name=&action=filter [aplūkots 04.01.2020.].
115. Latvijas Republikas Augstākās tiesas Administratīvo lietu departamenta 22.02.2017. spriedums lietā SKA-276/2017. Pieejams: <http://www.at.gov.lv/downloadlawfile/734> [aplūkots 01.01.2020.].
116. Latvijas Republikas Senāta Administratīvo lietu departamenta 31.01.2019. spriedums lietā Nr. SKA-255/2019. Pieejams: <http://www.at.gov.lv/downloadlawfile/5731> [aplūkots 01.01.2020.].
117. Latvijas Republikas Senāta Administratīvo lietu departamenta 18.04.2019. spriedums lietā Nr. A420169118, SKA-917/2019. Pieejams: <http://www.at.gov.lv/downloadlawfile/5791> [aplūkots 12.01.2020.].
118. Latvijas Republikas Senāta Administratīvo lietu departamenta 31.05.2019. spriedums lietā Nr. A420220916, SKA-238/2019. Pieejams: <http://www.at.gov.lv/downloadlawfile/5903> [aplūkots 12.01.2020.].

Latvijas Republikas apgabaltiesu nolēmumi

119. Administratīvās apgabaltiesas 18.01.2016. spriedums lietā Nr. A420471613. Pieejams: <https://manas.tiesas.lv/eTiesasMvc/nolemumi/pdf/248139.pdf> [aplūkots 12.01.2020.].

120. Administratīvās apgabaltiesas 12.07.2018. spriedums lietā Nr. A420197217. Pieejams: <https://manas.tiesas.lv/eTiesasMvc/nolemumi/pdf/358827.pdf> [aplūkots 12.01.2020.].

Citu valstu tiesu nolēmumi

121. ASV Augstākās tiesas 28.02.1931. spriedums lietā Melvin v. Reid. Pieejams: <https://casetext.com/case/melvin-v-reid> [aplūkots 10.01.2020.].

122. ASV Augstākās tiesas 09.03.1964. spriedums lietā New York Times Co. v. Sullivan. Pieejams: <https://caselaw.findlaw.com/us-supreme-court/376/254.html> [aplūkots 02.01.2020.].

123. ASV Augstākās tiesas 25.06.1974. spriedums lietā Gertz v. Robert Welch. Pieejams: <https://caselaw.findlaw.com/us-supreme-court/418/323.html> [aplūkots 12.01.2020.].

124. ASV Augstākās tiesas 25.06.1974. spriedums lietā Miami Herald Publishing Co. v. Tornillo. Pieejams: <https://caselaw.findlaw.com/us-supreme-court/418/241.html> [aplūkots 02.01.2020.].

125. ASV Augstākās tiesas 22.03.1989. spriedums lietā Department of Justice v. Reporters Committee. Pieejams: <https://supreme.justia.com/cases/federal/us/489/749/case.html> [aplūkots 04.01.2020.].

126. Nīderlandes Augstākās tiesas 06.01.1995. spriedums lietā Parool v. Van Gasteren. Pieejams: <https://www.navigators.nl/document/id15761995010615549nj1995422dosred/ecli-nl-hr-1995-zc1602-nj-1995-422-persvrijheid-en-oorlogsverleden-belediging-publiek-belang-hoor-en-wederhoor-beperkingen-te-stellen-aan-replik-in-cassatie> [aplūkots 01.04.2019.].

127. ASV Augstākās tiesas 19.06.1995. spriedums lietā Hurley v. Irish American Gay, Lesbian, and Bisexual Group of Boston. Pieejams: <https://caselaw.findlaw.com/us-supreme-court/515/557.html> [aplūkots 02.01.2020.].

128. ASV Augstākās tiesas 26.06.1997. spriedums lietā Reno v. American Civil Liberties Union, Vol. 521 U.S. 844. Pieejams: <https://caselaw.findlaw.com/us-supreme-court/521/844.html> [aplūkots 02.01.2020.].

129. Kanādas Augstākās tiesas 26.01.2001. spriedums lietā R v. Sharpe. Pieejams: <https://scc-csc.lexum.com/scc-csc/scc-csc/en/item/1837/index.do> [aplūkots 11.01.2020.].

130. Vācijas Augstākās tiesas 09.02.2010. spriedums lietā VI ZR 243/08. Pieejams: <https://openjur.de/u/69825.html> [aplūkots 10.01.2020.].

131. Itālijas Augstākās tiesas 05.04.2012. spriedums lietā Nr. 5525. Pieejams: <http://www.europeanrights.eu/public/sentenze/5525.pdf> [aplūkots 02.01.2020.].

132. Lielbritānijas Augstākās tiesas 29.01.2013. spriedums lietā R (T) v. Chief Constable of Greater Manchester Police. Pieejams: <https://www.ucpi.org.uk/wp-content/uploads/2017/02/RT-v-Chief-Constable-of-Greater-Manchester-Police-2015-AC-49.pdf> [aplūkots 04.01.2020.].

133. Itālijas Kasācijas tiesas 03.02.2014. spriedums lietā Nr. 5107/14. Pieejams: http://www.dirittoegiustizia.it/allegati/15/0000063913/Corte_di_Cassazione_sez_III_Penale_sentenza_n_5107_14_depositata_il_3_febbraio.html [aplūkots 10.01.2020.].
134. Kanādas Britu Kolumbijas Augstākās tiesas 13.06.2014. spriedums lietā Equustek Solutions Inc. v. Jack BCSC 1063. Pieejams: <http://www.canlii.org/en/bc/bcsc/doc/2014/2014bcsc1063/2014bcsc1063.html> [aplūkots 01.04.2019.].
135. Argentīnas Augstākās tiesas 28.10.2014. spriedums lietā Rodriguez, Maria Belén c Google Inc. 522. XLIX. Pieejams: <http://www.dataprivacylaws.com.ar/wp-content/uploads/2014/11/CSJN-Rodriguez-Maria-Bel%C3%A9n-c-”Google”-Inc.-s-28-oct-2014.pdf> [aplūkots 01.04.2018.].
136. Anglijas un Velsas Augstākās tiesas 15.01.2015. spriedums lietā Max Mosley v. Google Inc, Google UK Limited. Pieejams: <http://www.bailii.org/ew/cases/EWHC/QB/2015/59.html> [aplūkots 04.01.2020.]
137. Indijas Augstākās Tiesas 24.03.2015. spriedums lietā Nr. 167.2012. Pieejams: <http://judis.nic.in/supremecourt/imgst.aspx?filename=42510> [aplūkots 01.04.2019.].
138. Spānijas Augstākās tiesas 15.10.2015. spriedums lietā 545/2015. Pieejams: <http://www.poderjudicial.es/search/contenidos.action?action=contentpdf&databasematch=TS&reference=7494889&links=28079119912015100034&optimize=20151019&publicinterface=true> [aplūkots 10.01.2020.].
139. Itālijas Augstākās tiesas 04.11.2015. spriedums lietā 7598/2013. Pieejams: http://speciali.espresso.repubblica.it/pdf/cassazione_archivi_online.pdf [aplūkots 04.01.2020.].
140. Beļģijas Kasācijas tiesas 29.04.2016. spriedums lietā Nr. C.15.0052.F. Pieejams: <https://inform.org/wp-content/uploads/2016/07/ph-v-og.pdf> [aplūkots 12.01.2020.]
141. Nīderlandes Karalistes Augstākās tiesas 24.02.2017. spriedums lietā 15/03380. Pieejams: <https://uitspraken.rechtspraak.nl/inziendocument?id=ECLI:NL:HR:2017:316> [aplūkots 18.03.2018.].
142. Spānijas Augstākās tiesas 19.06.2017. spriedums lietā Nr. 1842/2015. Pieejams: <http://www.poderjudicial.es/search/contenidos.action?action=contentpdf&databasematch=AN&reference=8104123&links=&optimize=20170720&publicinterface=true> [aplūkots 11.01.2020.].
143. Ziemeļīrijas Augstākās tiesas 31.10.2017. spriedums lietā Google Inc. v. Google UK Limited. Pieejams: <http://www.bailii.org/nie/cases/NIHC/QB/2017/81.html> [aplūkots 04.01.2020.].
144. Anglijas un Velsas Augstākās tiesas 13.04.2018. spriedums lietā NT1 v. Google LLC un NT2 v. Google LLC. Pieejams: <https://www.5rb.com/wp-content/uploads/2018/08/NT1-v-Google-LLC.pdf> [aplūkots 10.01.2020.].

145. Īrijas Augstākās tiesas Dublinā 02.09.2018. spriedums lietā Savage v. Data Protection Commissioner & anor. Pieejams: <http://www.courts.ie/Judgments.nsf/0/58DE5996E11841E2802582570043CFF3> [aplūkots 11.01.2020.].
146. ASV Apelācijas tiesas 22.07.1940. spriedums lietā Sidis v. F-R Pub. Corporation. Pieejams: <https://law.justia.com/cases/federal/appellate-courts/F2/113/806/1509377/> [aplūkots 11.01.2020.].
147. Vācijas tiesas 03.06.1980. spriedums lietā Nr. 1 BvR 797/78. Pieejams: <http://www.servat.unibe.ch/dfr/bv054208.html> [aplūkots 12.01.2020.].
148. ASV Pensilvānijas rajona tiesas 11.06.1996. spriedums lietā ACLU et al. V. Janet Reno 963 and ALA et al. V. Dept of Justice. Pieejams: <https://www.aclu.org/legal-document/decision-aclu-v-reno-trial?redirect=technology-and-liberty/decision-aclu-v-reno-trial> [aplūkots 01.04.2019.].
149. ASV Oklahomas rajona tiesas 13.01.2003. spriedums lietā Search King, Inc. v. Google Tech. Pieejams: <http://www.internetlibrary.com/pdf/Search-King-Google-WD-Okla.pdf> [aplūkots 01.04.2017.].
150. ASV Delavēras rajona tiesas 20.02.2007. spriedums lietā Christopher Langdon v. Google Inc. Pieejams: <http://www.internetlibrary.com/pdf/langdon.pdf> [aplūkots 01.04.2019.].
151. Vācijas Federālās tiesas 15.12.2009. spriedums lietā VI ZR 227/08. Pieejams: <http://juris.bundesgerichtshof.de/cgi-bin/rechtsprechung/document.py?Gericht=bgh&Art=pm&Datum=2018&nr=50648&linked=urt&Blank=1&file=dokument.pdf> [aplūkots 04.01.2020.].
152. Francijas Parīzes Augstās tiesas 23.10.2013. spriedums lietā Bruno L., Ressources et actualisation / Google Inc., Google France Pieejams: <https://www.legalis.net/jurisprudences/tribunal-de-grande-instance-de-paris-17eme-chambre-civile-jugement-du-23-octobre-2013/> [aplūkots 01.01.2020.].
153. Francijas Pirmās Instances Parīzes tiesas 06.11.2013. spriedums lietā RG 11/07970 Max Mosley c. Google Inc et Google France. Pieejams: <http://droitdu.net/2013/11/tgi-paris-17e-ch-6-novembre-2013-rg-1107970-max-mosley-c-Google-france-et-Google-inc/> [aplūkots 01.04.2019.].
154. Nīderlandes Karalistes Amsterdamas Rajona tiesas 18.09.2014. lēmums lietā 13/569654. Pieejams: <http://uitspraken.rechtspraak.nl/inziendocument?id=ECLI:NL:RBAMS:2014:6118> [aplūkots 18.03.2018.].
155. Čīles Santjago apelācijas tiesas piektās palātas 25.09.2014. lēmums lietā Nr. 45.790-2014. Pieejams: <https://cldup.com/Fp8gDqNpkC.pdf> [aplūkots 10.01.2020.].
156. Nīderlandes Karalistes Amsterdamas Rajona tiesas 12.02.2015. spriedums lietā C / 13/575842 / KG ZA 14-1433. Pieejams:

- <http://uitspraken.rechtspraak.nl/inziendocument?id=ECLI:NL:RBAMS:2015:716> [aplūkots 01.04.2019.].
157. Hamburgas apelācijas instances tiesas 07.07.2015. spriedums lietā 12831. Pieejams: <https://openjur.de/u/838786.html> [aplūkots 10.01.2020.].
158. Itālijas tiesas Romā 24.11.2015. spriedums lietā Nr. 196/09. Pieejams: http://www.europeanrights.eu/public/sentenze/Bronzini30-_Trib.Roma_Obllo_su_internet.pdf [aplūkots 12.01.2020.].
159. Nīderlandes Karalistes Roterdamas rajona tiesas 29.03.2016. spriedums lietā Nr. C/10/483318. Pieejams: <https://uitspraken.rechtspraak.nl/inziendocument?id=ECLI:NL:RBROT:2016:2395> [aplūkots 12.01.2020.].
160. Ziemeļīrijas apelācijas instances tiesas 21.12.2016. spriedums lietā CG v. Facebook Ireland Ltd. Pieejams: <http://www.bailii.org/nie/cases/NICA/2016/54.html> [aplūkots 04.01.2020.].
161. Kanādas Federālās tiesas 30.01.2017. spriedums lietā 2017 FC 114. Pieejams: <https://www.canlii.org/en/ca/ctf/doc/2017/2017fc114/2017fc114.html> [aplūkots 10.01.2020.].
162. ASV Floridas rajona tiesas 08.02.2017. spriedums lietā e-ventures Worldwide, LLC v. Google, Inc. Pieejams: <https://digitalcommons.law.scu.edu/cgi/viewcontent.cgi?referer=&httpsredir=1&article=2410&context=historical> [aplūkots 02.01.2020.].
163. Spānijas tiesas Madridē 11.05.2017. spriedums lietā Nr. 07047/2015. Pieejams: <http://www.poderjudicial.es/search/contenidos.action?action=contentpdf&databasematch=AN&reference=8095052&links=&optimize=20170713&publicinterface=true> [aplūkots 11.01.2020.].
164. Spānijas Nacionālās tiesas Administratīvo lietu departamenta 29.12.2014. spriedums lietā 725/2010 Google Spain, S.L. v Agencia Protección de Datos. Pieejams: <http://www.poderjudicial.es/stfls/SALA%20DE%20PRENSA/NOTAS%20DE%20PRENSA/AN%20S1%2029-12-2014.pdf> [aplūkots 01.04.2019.].

Citi prakses materiāli

1. United Nations General Assembly Resolution 59 (I) "Calling of an International Conference on Freedom of Information". Pieņemts 14.12.1946. Pieejams: <http://daccess-dds-ny.un.org/doc/RESOLUTION/GEN/NR0/033/10/IMG/NR003310.pdf?OpenElement> [aplūkots 01.04.2019.].
2. Standard Minimum Rules for the Treatment of Prisoners of the United Nations. Pieņemts 13.05.1977. Pieejams:

- https://www.unodc.org/pdf/criminal_justice/UN_Standard_Minimum_Rules_for_the_Treatment_of_Prisoners.pdf [aplūkots 04.01.2020.].
3. United Nations Human Rights Committee General Comment No. 16: Article 17. Pieņemts 08.04.1988. Pieejams: <http://www.unhcr.ch/tbs/doc.nsf/%28Symbol%29/23378a8724595410c12563ed004aeecd?OpenDocument> [aplūkots 18.03.2018.].
 4. Kanādas Komisāra Privātuma jautājumos lēmums Nr. 58-1995. Pieņemts 12.10.1995. Pieejams: <http://caselaw.canada.globe24h.com/0/0/british-columbia/information-and-privacy-commissioner/1995/10/12/victoria-police-department-re-1995-1359-bc-ipc.shtml> [aplūkots 01.04.2019.].
 5. Recommendation No. 1/97 of the Working Party on the Protection of Individuals with regard to the Processing of Personal Data on Data protection law and the media. Pieņemts 25.01.1997. Pieejams: https://ec.europa.eu/justice/article-29/documentation/opinion-recommendation/files/1997/wp1_en.pdf [aplūkots 01.04.2019.].
 6. Parliamentary Assembly of the Council of Europe Resolution No. 1165 on the Right to Privacy. Pieņemts 26.06.1998. Pieejams: <https://assembly.coe.int/nw/xml/XRef/Xref-XML2HTML-en.asp?fileid=16641&lang%20=en> [aplūkots 01.04.2019.].
 7. Recommendation No. R (2000)7 of the Committee of Ministers of the Council of Europe on the right of journalists not to disclose their sources of information. Pieņemts 08.03.2000. Pieejams: https://search.coe.int/cm/Pages/result_details.aspx?ObjectId=09000016805e2fd2 [aplūkots 12.01.2020.].
 8. Council of Europe Declaration on freedom of communication on the Internet. Pieņemts 28.05.2003. Pieejams: https://search.coe.int/cm/Pages/result_details.aspx?ObjectId=09000016805dfbd5 [aplūkots 12.01.2020.].
 9. Recommendation Rec(2004)6 of the Committee of Ministers of Council of Europe on the improvement of domestic remedies. Pieņemts 12.05.2004. Pieejams: https://search.coe.int/cm/Pages/result_details.aspx?ObjectId=09000016805dd18e [aplūkots 01.04.2019.].
 10. Article 29 Data Protection Working Party Opinion 4/2007 on the concept of personal data. Pieejams: https://ec.europa.eu/justice/article-29/documentation/opinion-recommendation/files/2007/wp136_en.pdf [aplūkots 12.01.2020.].
 11. Paskaidrojumi Attiecībā uz pamattiesību hartu. Pieņemts 14.12.2007. [Pieejams: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LV/TXT/?uri=celex%3A32007X1214%2801%29> [aplūkots 12.01.2020.].

12. Council of Europe Declaration of the Committee of Ministers on protecting the dignity, security and privacy of children on the Internet. Pieņemts 22.02.2008. Pieejams: https://search.coe.int/cm/Pages/result_details.aspx?ObjectID=09000016805d3d2d [aplūkots 12.01.2020.].
13. Recommendation CM/Rec(2008)6 of the Committee of Ministers of the Council of Europe to member states on measures to promote the respect for freedom of expression and information with regard to Internet filters. Pieņemts 26.03.2008. Pieejams: https://search.coe.int/cm/Pages/result_details.aspx?ObjectID=09000016805d3bc4 [aplūkots 01.04.2019.].
14. Article 29 Data Protection Working Party. Opinion 1/2008 on data protection issues related to search engines. Pieņemts 04.08.2008. Pieejams: http://ec.europa.eu/justice/policies/privacy/docs/wpdocs/2008/wp148_en.pdf [aplūkots 01.04.2019.].
15. The Seoul Declaration for the Future of the Internet Economy. Pieņemts 18.06.2008. Pieejams: <https://www.oecd.org/sti/40839436.pdf> [aplūkots 11.01.2020.].
16. Komisijas paziņojums Eiropas Parlamentam, Padomei, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu Komitejai un Reģionu Komitejai: Vispusīga pieeja personas datu aizsardzībai Eiropas Savienībā. Pieņemts 04.11.2010. Pieejams: <https://op.europa.eu/lv/publication-detail/-/publication/7ae642ea-4340-11ea-b81b-01aa75ed71a1/language-lv/format-PDF> [aplūkots 01.04.2019.].
17. Report No.A/HRC/17/27 of the Special Rapporteur Frank La Rue to the Human Rights Council on key trends and challenges to the right of all individuals to seek, receive and impart information and ideas of all kinds through the Internet. Pieņemts 16.05.2011. Pieejams: https://www2.ohchr.org/english/bodies/hrcouncil/docs/17session/A.HRC.17.27_en.pdf [aplūkots 01.04.2019.].
18. United Nations Human Rights Committee General Comment No. 34, Article 19. Pieņemts 12.09.2011. Pieejams: <http://ccprcentre.org/doc/ICCPR/General%20Comments/CCPR-C-GC-34.pdf> [aplūkots 01.04.2019.].
19. Recommendation CM/rec (2011) 7 of the Committee of Ministers of Council of Europe on a new notion of media. Pieņemts 12.09.2011. Pieejams: https://search.coe.int/cm/Pages/result_details.aspx?ObjectID=09000016805cc2c0 [aplūkots 01.04.2019.].
20. Council of Europe Committee of Ministers Declaration of 7 December 2011 on the protection of freedom of expression and freedom of assembly and association with regard to privately operated

- Internet platforms and online service providers. Pieņemts 07.12.2011. Pieejams: <https://wcd.coe.int/ViewDoc.jsp?id=1883671> [aplūkots 01.04.2019.].
21. Recommendation CM/Rec(2012)3 of the Committee of Ministers of Council of Europe on the protection of human rights with regard to search engines. Pieņemts 04.04.2012. Pieejams: https://search.coe.int/cm/Pages/result_details.aspx?ObjectID=09000016805caa87 [aplūkots 01.04.2019.].
 22. United Nations General Assembly Human Rights Council Resolution 20/8 on the promotion, protection and enjoyment of human rights on the Internet. Pieņemts 16.07.2012. Pieejams: <http://daccess-dds-ny.un.org/doc/RESOLUTION/GEN/G12/153/25/PDF/G1215325.pdf?OpenElement> [aplūkots 01.04.2019.].
 23. Committee on the Rights of the Child General comment No. 16 (2013) on State obligations regarding the impact of the business sector on children's rights. Pieņemts 17.04.2013. Pieejams: <http://docstore.ohchr.org/SelfServices/FilesHandler.ashx?enc=6QkG1d%2fPPRiCAqhKb7yhsqIkirKQZLK2M58RF%2f5F0vFwFEdvfY9OsFrgVu%2fCF2Thh%2feVq0BUAwrMIB0uLB65Sr6%2byVYyL3juTIKDZpGqiTDql39zFR2e5zEyyqKwnnTD> [aplūkots 11.01.2020.].
 24. United Nations General Assembly Resolution No. 68/167 on the right to privacy in the digital age. Pieņemts 18.12.2013. Pieejams: http://www.un.org/ga/search/view_doc.asp?symbol=A/RES/68/167 [aplūkots 01.04.2019.].
 25. Office of the special Rapporteur for freedom of expression of the Inter-American Commission on Human Rights. Freedom of Expression and the Internet. Pieņemts 31.12.2013. Pieejams: http://www.oas.org/en/iachr/expression/docs/reports/2014_04_08_Internet_ENG%20_WEB.pdf [aplūkots 04.01.2020.].
 26. Article 29 Data Protection Working Party Opinion 01/2014 on the application of necessity and proportionality concepts and data protection within the law enforcement sector. Pieņemts 27.02.2014. Pieejams: https://ec.europa.eu/justice/article-29/documentation/opinion-recommendation/files/2014/wp211_en.pdf [aplūkots 02.01.2020.].
 27. Recommendation CM/Rec(2014)6 of the Committee of Ministers of Council of Europe on a guide to human rights for Internet users and explanatory memorandum. Pieņemts 16.04.2014. Pieejams: <https://rm.coe.int/CoERMPublicCommonSearchServices/DisplayDCTMContent?documentId=09000016804d5b31> [aplūkots 02.01.2020.].
 28. Council of the European Union EU Human Rights Guidelines on Freedom of Expression Online and Offline. Pieņemts 12.05.2014. Pieejams:

- https://eeas.europa.eu/sites/eeas/files/eu_human_rights_guidelines_on_freedom_of_expression_online_and_offline_en.pdf [aplūkots 12.01.2020.].
29. Report of the Office of the United Nations High Commissioner for Human Rights on the right to privacy in the digital age. Pieņemts 30.06.2014. Pieejams: http://www.ohchr.org/EN/HRBodies/HRC/RegularSessions/Session27/Documents/A.HRC.27.37_en.pdf [aplūkots 01.04.2019.].
30. Article 29 Data Protection Working Party Guidelines on the implementation of the Court of Justice of the European Union judgment on “Google Spain and inc v. Agencia española de Protección de datos (aepd) and Mario Costeja González” C-131/12. Pieņemts 26.11.2014. Pieejams: https://ec.europa.eu/newsroom/article29/document.cfm?action=display&doc_id=64437 [aplūkots 02.01.2020.].
31. United Nations General Assembly report of the Special Rapporteur on the promotion and protection of the right to freedom of opinion and expression No A/HRC/32/38. Pieņemts 11.05.2016. Pieejams: <https://www.refworld.org/docid/576ce05f4.html> [aplūkots 02.01.2020.].
32. Priekšlikums Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvai, ar ko, ņemot vērā mainīgos tirgus apstākļus, groza Direktīvu 2010/13/ES par to, lai koordinētu dažus dalībvalstu normatīvajos un administratīvajos aktos paredzētus noteikumus par audiovizuālo mediju pakalpojumu sniegšanu. Pieņemts 25.05.2016. Pieejams: <https://op.europa.eu/lv/publication-detail/-/publication/4b53a458-232a-11e6-86d0-01aa75ed71a1> [aplūkots 10.01.2020.].
33. United Nations Human Rights Council. The promotion, protection and enjoyment of human rights on the Internet. Pieņemts 27.06.2016. Pieejams: https://www.article19.org/data/files/Internet_Statement_Adopted.pdf [aplūkots 10.01.2020.].
34. Priekšlikums Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvai par autortiesībām digitālajā vienotajā tirgū. Pieņemts 14.09.2016. Pieejams: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LV/TXT/?uri=CELEX%3A52016PC0593> [aplūkots 10.01.2020.].
35. Agencia Española de Protección de Datos (AEPD). Resolucion: R/02232/2016. Pieņemts 05.10.2016. Pieejams: <http://www.agpd.es/portalwebAGPD/resultados-ides-idphp.php> [aplūkots 18.03.2018.].
36. Annual Report of the Data Protection Commissioner of Ireland: 2016. Pieejams: <https://www.dataprotection.ie/sites/default/files/uploads/2018-11/Annual%20Report%202016.pdf> [aplūkots 12.01.2020.].
37. Committee on the Rights of the Child General comment No. 20 (2016) on the implementation of the rights of the child during adolescence. Pieņemts 06.12.2016. Pieejams: <http://docstore.ohchr.org/SelfServices/FilesHandler.ashx?enc=6QkG1d%2fPPRiCAqhKb7yhsqIkir>

KQZLK2M58RF%2f5F0vH%2bg0BeHNYSXl2ulaeIW9Y1nEBWXdUgC9p%2fn2WzRfn3fwsXN
NC%2b2E7%2bbuK3ful8wJQP6BtAlEzFZVO26Bnyk9OH [aplūkots 11.01.2020.].

38. Datu valsts inspekcijas rekomendācija “Personas datu apstrāde tiešsaistes sociālajos tīklos”, 2017.
Pieejams: https://www.dvi.gov.lv/lv/wp-content/uploads/63472_DVI_socialie_tikli_web.pdf
[aplūkots 11.01.2020.].
39. Joint declaration on freedom of expression and “fake news”, disinformation and propaganda.
Pieņemts 03.03.2017. Pieejams: <https://www.osce.org/fom/302796?download=true> [aplūkots
12.01.2020.].
40. Eiropas Savienības Komisijas paziņojums Eiropas Parlamentam un Padomei: Spēcīgāka
aizsardzība, jaunas iespējas — Komisijas norādes par Vispārīgās datu aizsardzības regulas tiešu
piemērošanu, sākot ar 2018. gada 25. maiju. Pieņemts 24.01.2018. Pieejams:
<https://op.europa.eu/lv/publication-detail/-/publication/34d15f35-a142-11e8-99ee-01aa75ed71a1>
[aplūkots 12.01.2020.].
41. Council of Europe Explanatory Report to the Protocol amending the Convention for the Protection
of Individuals with regard to Automatic Processing of Personal Data. Pieņemts 10.10.2018.
Pieejams: <https://rm.coe.int/cets-223-explanatory-report-to-the-protocol-amending-the-convention-fo/16808ac91a> [aplūkots 12.01.2020.].
42. The European Data Protection Board: Guidelines 3/2018 on the territorial scope of the GDPR
(Article 3). Pieņemts 16.11.2018. Pieejams:
[https://edpb.europa.eu/sites/edpb/files/consultation/edpb_guidelines_3_2018_territorial_scope_en.p
df](https://edpb.europa.eu/sites/edpb/files/consultation/edpb_guidelines_3_2018_territorial_scope_en.pdf) [aplūkots 04.01.2020.].
43. Eiropas Savienības Komisijas paziņojums Eiropas Parlamentam un Padomei: Datu aizsardzības
noteikumi kā uzticības vairotājs ES un ārpus tās — izvērtējums. Pieņemts 24.07.2019. Pieejams:
<https://op.europa.eu/lv/publication-detail/-/publication/dfcc6b69-ae4-11e9-9d01-01aa75ed71a1>
[aplūkots 04.01.2020.].

Arhīva materiāli

1. Valsts Datu Inspekcijas 2015. gada 19. marta vēstule. Lolitas Bērziņas personiskā arhīva materiāli.
2. Intervija ar Datu valsts inspekcijas pārstāvjiem (Rīga, Latvija, 2019. gada 10. septembris), Lolitas
Bērziņas personiskā arhīva materiāli.
3. Intervija ar Latvijas Republikas Tiesībsarga biroja Pilsonisko un politisko tiesību nodaļas vecāko
juristi Ilzi Ambrasu (Rīga, Latvija, 2019. gada 10. septembris), Lolitas Bērziņas personiskā arhīva
materiāli.

4. Diskusija “Naida runas ierobežošanas un izmeklēšanas aktualitātes” Latvijas Republikas Tiesībsarga birojā (Rīga, Latvija, 2019. gada 20. septembris). Lolitas Bērziņas personiskā arhīva materiāli.

IZMANTOTO SAĪSINĀJUMU SARAKSTS

29. panta darba grupas vadlīnijas	Vadlīnijas par Eiropas Savienības tiesas sprieduma lietā Google Spain and Inc v. Agencia Española de Protección de Datos (AEPD) and Mario Costeja Gonzalez” C-131/12 piemērošanu
Datu aizsardzības direktīva	Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 95/46/EK par personu aizsardzību attiecībā uz personas datu apstrādi un šādu datu brīvu apriti
Direktīva par elektronisko tirdzniecību	Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2000/31/EK par dažiem informācijas sabiedrības pakalpojumu tiesiskiem aspektiem, jo īpaši elektronisko tirdzniecību, iekšējā tirgū
ECT	Eiropas Cilvēktiesību tiesa
ES	Eiropas Savienība
EST	Eiropas Savienības Tiesa
Harta	Eiropas Savienības Pamattiesību harta
Konvencija	Konvencija - Eiropas Cilvēka tiesību un pamatbrīvību aizsardzības Konvencija
Satversme	Latvijas Republikas Satversme
VDAR	Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2016/679 par fizisku personu aizsardzību attiecībā uz personas datu apstrādi un šādu datu brīvu apriti un ar ko atceļ Direktīvu 95/46/EK